

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www.

www.

www.

www.

Ghaemiyeh

.com

.org

.net

.ir

فہرست نسخہ ہندی خطی

سکس بنجامین مسجید اعظم فرم

جلد دوم

رضا استادی

محمود طیار مراغی

صادق حسن زاده

توسعه آید الله العظمی البروجردی مسجید اعظم فرم

ان اعوذ بک من الخوف والهم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست نسخه های خطی کتابخانه مسجد اعظم قم

نویسنده:

رضا استادی

ناشر چاپی:

موسسه آیه الله العظمی البروجردی

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

فهرست

- فهرست ۵
- فهرست نسخه های خطی کتابخانه مسجد اعظم قم جلد ۲ ۵۰
- مشخصات کتاب ۵۰
- اشاره ۵۰
- ۱- آتشکده آذر (تراجم _ فارسی) ۵۴
- ۲- آثار احمدی = روضه النبی صلی الله علیه و آله فی آثار المصطفوی (تاریخ، فارسی) ۵۵
- ۳- آداب الجمعه = اعمال الجمعه (فارسی) ۵۶
- ۴- آداب زیارت (فارسی) ۵۶
- ۵- آداب نصری (اخلاق، فارسی) ۵۷
- ۶- آداب نماز شب (دعا، فارسی) ۵۸
- ۷- آداب و اوراد و نمازها به طریقه درویش عبد القادری = اذکار قادریه (فارسی) ۵۸
- ۸- آقا محمد خان (داستان، فارسی) ۵۹
- ۹- آهنگ شکست (داستان، فارسی) ۵۹
- ۱۰- ابتداء نامه (شعر، فارسی) ۶۰
- ۱۱- ابتلاءات الانبیاء والاصیاء = روضه الشهداء (تاریخ، فارسی) ۶۱
- ۱۲- ابواب الجنان (اخلاق، فارسی) ۶۱
- ۱۳- احکام الاعوام (نجوم، فارسی) ۶۴
- ۱۴- احکام تحویل سنی الموالید = رساله در استخراج مولودنامه = ترجمه احکام تحویل سنی الموالید (نجوم، فارسی) ۶۵
- ۱۵- احکام الشهور (نجوم، فارسی) ۶۶
- ۱۶- احکام الموالید = موالید (نجوم، فارسی) ۶۶
- ۱۷- احوال امام حسن و امام حسین علیهما السلام (فارسی) ۶۷
- ۱۸- اختیارات الایام (صغیر) (نجوم، فارسی) ۶۸
- ۱۹- اختیارات الایام (کبیر) (نجوم، فارسی) ۶۸
- ۲۰- اختیارات ایام = فصول اربعه (فارسی) ۶۹

- ۷۰ ۲۱- اختیارات بدیعی (طب، فارسی)
- ۷۲ ۲۲- الاختیارات العلائیه فی الاختیارات السماویّه ()
- ۷۲ ۲۳- اخلاق (اخلاق، فارسی)
- ۷۳ ۲۴- اخلاق = رساله در (اخلاق، فارسی)
- ۷۴ ۲۵- اخلاق الاولیاء = مثنوی (منظومه، فارسی)
- ۷۴ ۲۶- اخلاق محسنی = جواهر الاسرار (اخلاق، فارسی)
- ۷۵ ۲۷- اخلاق ناصری (اخلاق، فارسی)
- ۷۷ ۲۸- ارشاد = خلاصه فقه (فقه، فارسی)
- ۷۷ ۲۹- ارشاد العباد (عقائد و عرفان، فارسی)
- ۷۸ ۳۰- ارشاد المسترشدين = مناسک حج (فقه، فارسی)
- ۷۹ ۳۱- اساس الاقتباس (منطق، فارسی)
- ۸۰ ۳۲- اسرار جانکاه = ترجمه نهضه الحسین (فارسی)
- ۸۰ ۳۳- اسرار جنگل سیاه (داستان، فارسی)
- ۸۱ ۳۴- اسرار الفقراء = اسرار الصلاه = الدرّه البیضاء (فارسی)
- ۸۲ ۳۵- اسرار مفاتیح (علوم غریبه، فارسی)
- ۸۲ ۳۶- اسطرلاب مسطح = آغاز و انجام (فارسی)
- ۸۳ ۳۷- اسکندر نامه (داستان، تاریخ، فارسی)
- ۸۴ ۳۸- اسکندرنامه = اقبال نامه و شرفنامه = خمسه نظامی = پنج گنج
- ۸۵ ۳۹- اشجار و اثمار (نجوم، فارسی)
- ۸۷ ۴۰- اصداف الدرر = ترجمه و شرح غرر الحکم = نظم الغرر (حدیث، فارسی)
- ۸۸ ۴۱- اصطلاحات الصوفیه = ترجمه اصطلاحات الصوفیه (عرفان، فارسی)
- ۸۸ ۴۲- اصل العقائد الدینیّه (کلام، فارسی)
- ۸۹ ۴۳- اصول دین = رساله در امامت (کلام، فارسی)
- ۹۰ ۴۴- اصول دین (کلام، فارسی)
- ۹۰ ۴۵- اصول دین ورؤوس نماز = اصول دین و فروع دین (فقه، فارسی)
- ۹۱ ۴۶- اعتقادات = عقائد ملا احمد (کلام، عربی)

- ۴۷- اعتقادات = مختصر در اعتقادات (کلام، فارسی) ----- ۹۲
- ۴۸- اعجاز نامه (شعر، فارسی) ----- ۹۲
- ۴۹- اعمال سه ماه (دعا، فارسی) ----- ۹۳
- ۵۰- اعمال شهور ثلاثه = اعمال سه ماهه (دعا، فارسی) ----- ۹۵
- ۵۱- اعمال ماه رمضان (دعا، فارسی) ----- ۹۵
- ۵۲- افتتاحیه = شرح دعای افتتاح (دعا، فارسی) ----- ۹۶
- ۵۳- افسانه های کهن (داستان) ----- ۹۷
- ۵۴- افکار الأمم = دیانت و حکمت (فارسی) ----- ۹۷
- ۵۵- اکبر نامه = آیین اکبری = تاریخ اکبری (تاریخ، فارسی) ----- ۹۸
- ۵۶- الفبا وقواعد زبان فرانسه (فارسی) ----- ۹۹
- ۵۷- الهی نامه = مناجات خواجه عبد الله انصاری (عرفان، فارسی) ----- ۹۹
- ۵۸- امامت (فارسی) ----- ۱۰۰
- ۵۹- امامت = رساله در امامت (فارسی) ----- ۱۰۱
- ۶۰- امثله (صرف، فارسی) ----- ۱۰۲
- ۶۱- امراض آلات تغذیه (طب، فارسی) ----- ۱۰۲
- ۶۲- امواج البكاء (تاریخ، مقتل، فارسی) ----- ۱۰۳
- ۶۳- انشاء الدرر = منشآت = بیاض (فارسی) ----- ۱۰۴
- ۶۴- انوار جامعه (کلام، فارسی) ----- ۱۰۴
- ۶۵- انوار الرمل (رمل، فارسی) ----- ۱۰۵
- ۶۶- انوار سهیلی (فارسی) ----- ۱۰۶
- ۶۷- انوار القلوب (فارسی) ----- ۱۰۷
- ۶۸- انیس الاطباء (طب، فارسی) ----- ۱۰۸
- ۶۹- انیس الطالبین (اخلاق، فارسی) ----- ۱۰۹
- ۷۰- ایرج نامه (داستان، تاریخ، فارسی) ----- ۱۰۹
- ۷۱- ایضاح المشكلات (فارسی) ----- ۱۱۰
- ۷۲- اتقان (بهائیت، فارسی) ----- ۱۱۱

- ٧٣- بحر الاسرار = سبع المثاني (عرفان، فارسی) ١١١
- ٧٤- بحر الفاظ (ادب، فارسی) ١١٢
- ٧٥- بحر الانساب (شرح حال امامزادهها، فارسی) ١١٤
- ٧٦- بحر البكاء (مقتل، فارسی) ١١٥
- ٧٧- بحر الجواهر في علم الدفاتر (فارسی) ١١٥
- ٧٨- بحر الجواهر خاقاني و صرح اللثالي حسيني (كلام، فارسی) ١١٦
- ٧٩- بحر الجواهر في حل لغات السائر = بحر الحقائق والجواهر ١١٧
- ٨٠- بحر الخواص (طب، فارسی) ١١٨
- ٨١- بحر السعاده (اخلاق، فارسی) ١١٨
- ٨٢- بحر الغرائب (دعا، فارسی) ١١٩
- ٨٣- بحر اللالي (تاريخ، فارسی) ١٢٠
- ٨٤- بحر المعارف (عرفان، فارسی) ١٢٠
- ٨٥- بدائع الانشاء = انشاء يوسفى (ادب، فارسی) ١٢١
- ٨٦- بدائع الحكمة ناصرى (طب، فارسی) ١٢٢
- ٨٧- بديع البيان لمعانى القرآن = بدائع البيان (تفسير، فارسی) ١٢٣
- ٨٨- بديع الملك والجمال = داستان پسر امير ارسلان (فارسی) ١٢٣
- ٨٩- براهين العجم في قوانين المعجم (عروض، فارسی) ١٢٤
- ٩٠- بركات مشهد مقدس = ترجمه عيون اخبار الرضا (حديث، فارسی) ١٢٥
- ٩١- برهان قاطع و سيف ساطع (امامت، فارسی) ١٢٦
- ٩٢- برهان المرتاضين (عرفان، فارسی) ١٢٦
- ٩٣- بوداسپ و بلوهر = يوداسف و بلوهر = تمثيل بلوهر و يوداسف ١٢٧
- ٩٤- بوستان (فارسی) ١٢٨
- ٩٥- بوستان خيال = تذکره شعرا (تذکره = منظومه، فارسی) ١٣٠
- ٩٦- بوفون دولازنس = ترجمه كتاب بوفون... (علوم طبيعى، فارسی) ١٣١
- ٩٧- بهار دانش (اخلاق و ادب، فارسی) ١٣٢
- ٩٨- بهجه الاولياء (درباره امام زمان عجل الله تعالى فرجه شريف، فارسی) ١٣٢

- ۹۹- بیان الحق (کلام، فارسی) ۱۳۳
- ۱۰۰- بیان الواقع (فلسفه عرفان، فارسی) ۱۳۴
- ۱۰۱- بیست باب در اسطرلاب (فارسی) ۱۳۵
- ۱۰۲- بیع = رساله عملیه (فقه، فارسی) ۱۳۵
- ۱۰۳- بینه (عرفان و اعتقادات، فارسی) ۱۳۶
- ۱۰۴- پاتولوژی = ترجمه کتاب معالجات (طب، فارسی) ۱۳۷
- ۱۰۵- پرتو انوار (کلام، فارسی) ۱۳۸
- ۱۰۶- تأدیب البنات = درسهای اخلاق (اخلاق، فارسی) ۱۳۹
- ۱۰۷- تاج المآثر (تاریخ، فارسی) ۱۳۹
- ۱۰۸- تاریخ = جزوات درسی (فارسی) ۱۴۰
- ۱۰۹- تاریخ ادبیات عرب (فارسی) ۱۴۱
- ۱۱۰- تاریخ ادبیات = جزوههای درسی تاریخ (فارسی) ۱۴۱
- ۱۱۱- تاریخ اروپا و روسیه (فارسی) ۱۴۲
- ۱۱۲- تاریخ اروپا (فارسی) ۱۴۲
- ۱۱۳- تاریخ اصفهان (فارسی) ۱۴۳
- ۱۱۴- تاریخ ایران (فارسی) ۱۴۳
- ۱۱۵- تاریخ ایران و غیره = جزوه درسی تاریخ (فارسی) ۱۴۴
- ۱۱۶- تاریخ ایران (فارسی) ۱۴۴
- ۱۱۷- تاریخ ایران = جزوه درسی (فارسی) ۱۴۵
- ۱۱۸- تاریخ ایران = جزوات درسی = جنگ تاریخی (فارسی) ۱۴۶
- ۱۱۹- تاریخ بیهقی = تاریخ مسعودی = جامع التواریخ (فارسی) ۱۴۶
- ۱۲۰- تاریخ تأثر (فارسی) ۱۴۷
- ۱۲۱- تاریخ تمدن (فارسی) ۱۴۷
- ۱۲۲- تاریخ تمدن جدید اروپا و ایران = تاریخ ایران و... (فارسی) ۱۴۸
- ۱۲۳- تاریخ جنگ های حضرت رسول ۹ = جنگ های حضرت... (فارسی) ۱۴۸
- ۱۲۴- تاریخ روسیه (فارسی) ۱۴۹

- ۱۲۵- تاریخ روم و ایران (فارسی) ۱۵۰
- ۱۲۶- تاریخ شرق (فارسی) ۱۵۰
- ۱۲۷- تاریخ طبرستان = تاریخ مازندران (تاریخ، فارسی) ۱۵۱
- ۱۲۸- تاریخ علم حقوق (فارسی) ۱۵۱
- ۱۲۹- تاریخ فرانسه (فارسی) ۱۵۲
- ۱۳۰- تاریخ فرانسه و برخی ممالک دیگر (فارسی) ۱۵۲
- ۱۳۱- تاریخ فرقه بابیه = تاریخ باب (فارسی) ۱۵۳
- ۱۳۲- تاریخ قرون وسطی (فارسی) ۱۵۳
- ۱۳۳- تاریخ کرمان (فارسی) ۱۵۴
- ۱۳۴- تاریخ ملک آرا = قاجاریان (فارسی) ۱۵۵
- ۱۳۵- تاریخ منظوم شاهان (فارسی) ۱۵۵
- ۱۳۶- تاریخ و جغرافیای اقتصادی ایران = جزوات درسی (فارسی) ۱۵۶
- ۱۳۷- تاریخ و جغرافیا = رساله در ... (فارسی) ۱۵۶
- ۱۳۸- تاریخ و جغرافیای ایران = جزوههای درسی (فارسی) ۱۵۷
- ۱۳۹- تبصره العوام فی معرفه مقالات الانام (ملل و نحل، فارسی) ۱۵۸
- ۱۴۰- تجزئه الامصار وتزجیه الاعصار = وصاف = تاریخ وصاف ۱۵۸
- ۱۴۱- تجوید القرآن (تجوید، فارسی) ۱۶۰
- ۱۴۲- تحفه الابرار (مناقب، فارسی) ۱۶۰
- ۱۴۳- تحفه الابرار الملتقط من آثار الائمة الاطهار (فقه، فارسی) ۱۶۱
- ۱۴۴- تحفه الاحرار = منظومه (فارسی) ۱۶۲
- ۱۴۵- تحفه الاخيار در شرح مونس الابرار (فارسی) ۱۶۴
- ۱۴۶- تحفه حاتمی (نجوم، فارسی) ۱۶۴
- ۱۴۷- تحفه الحرمین (مثنوی، فارسی) ۱۶۵
- ۱۴۸- تحفه حکیم مؤمن = تحفه المؤمنین (طب، فارسی) ۱۶۶
- ۱۴۹- التحفه الرضویه (فارسی) ۱۶۶
- ۱۵۰- تحفه الرضویه فی المسائل المبدئیة والمعادیة (عقائد، فارسی) ۱۶۷

- ۱۵۱- تحفه رضویہ = شرح صحیفہ سجادیہ (دعا، فارسی) ----- ۱۶۸
- ۱۵۲- التحفه الرفیعیہ فی مسائل المیراث = تحفه رفیعی (فقہ، فارسی) ----- ۱۶۹
- ۱۵۳- تحفه الزائر (دعا و زیارت، فارسی) ----- ۱۷۰
- ۱۵۴- تحفه سامی (تراجم، فارسی) ----- ۱۷۲
- ۱۵۵- تحفه السلاطین (تاریخ، معجزات، فارسی) ----- ۱۷۲
- ۱۵۶- تحفه سلطانی (کلام و فلسفہ، فارسی) ----- ۱۷۴
- ۱۵۷- التحفه السلیمانیہ = تحفه سلیمانی = ترجمہ ارشاد شیخ مفید ----- ۱۷۴
- ۱۵۸- تحفه شاہی = تحفه شاہیہ (عقائد، امامت، فارسی) ----- ۱۷۵
- ۱۵۹- تحفه العابدین (دعا، فارسی) ----- ۱۷۶
- ۱۶۰- تحفه عباسی (عقائد، فارسی) ----- ۱۷۷
- ۱۶۱- تحفه العراقین (شعر، فارسی) ----- ۱۷۷
- ۱۶۲- تحفه القاری (تجوید، فارسی) ----- ۱۷۸
- ۱۶۳- تحفه مجدیہ (خواص آیات قرآن، فارسی) ----- ۱۷۹
- ۱۶۴- تحفه المحبتین فی مناقب الائمه الطاہرین (فارسی) ----- ۱۸۰
- ۱۶۵- تحفه الناسکین و زاد السالکین (دعا، فارسی) ----- ۱۸۱
- ۱۶۶- تحفه الوزراء = چهل باب (اخلاق، فارسی) ----- ۱۸۳
- ۱۶۷- تحقیق احوال کنونی ایران یا محاکمات تاریخی (فارسی) ----- ۱۸۴
- ۱۶۸- تذکرہ = زینہ المدایح = تکملہ زینہ المدایح (تراجم، فارسی) ----- ۱۸۴
- ۱۶۹- تذکرہ الآخرہ (اخلاق، فارسی) ----- ۱۸۵
- ۱۷۰- تذکرہ الائمه (تاریخ، فارسی) ----- ۱۸۶
- ۱۷۱- تذکرہ الشعراء = تذکرہ دولت شاہی (تراجم، فارسی) ----- ۱۸۷
- ۱۷۲- تذکرہ شعراء = شرح حال چند نفر از شعراء (فارسی) ----- ۱۸۸
- ۱۷۳- تذکرہ شوشتر (تاریخ و جغرافیا، فارسی) ----- ۱۸۸
- ۱۷۴- تذکرہ القلوب (اخلاق، فارسی) ----- ۱۸۹
- ۱۷۵- ترجمان الحسنی (لغات قرآن، فارسی) ----- ۱۹۰
- ۱۷۶- ترجمہ اصلاح العمل = اکمال الاصلاح (فقہ، فارسی) ----- ۱۹۱

- ۱۷۷- ترجمه الفیه شهید = ترجمه و شرح الفیه (فقه، فارسی) ----- ۱۹۱
- ۱۷۸- ترجمه بغیة الطالب = رساله عملیه (فقه، فارسی) ----- ۱۹۲
- ۱۷۹- ترجمه بی عاران پاریس = بی عاران (داستان، فارسی) ----- ۱۹۲
- ۱۸۰- ترجمه تاریخ طبری (تاریخ، فارسی) ----- ۱۹۳
- ۱۸۱- ترجمه تبصره المتعلمین (فقه، فارسی) ----- ۱۹۴
- ۱۸۲- ترجمه الحججہ البالغه (عقائد، فارسی) ----- ۱۹۴
- ۱۸۳- ترجمه حسنیه = حسنیه (کلام، فارسی) ----- ۱۹۵
- ۱۸۴- ترجمه الحصن الحصین (دعا، فارسی) ----- ۱۹۶
- ۱۸۵- ترجمه الحقایق فی اسرار الدین و مکارم الاخلاق (اخلاق، فارسی) ----- ۱۹۷
- ۱۸۶- ترجمه «حیاه النفس فی حظیره القدس» (عقائد، فارسی) ----- ۱۹۷
- ۱۸۷- ترجمه خطبه طاووسیه = شرح و ترجمه... = شرح خطبه... ----- ۱۹۸
- ۱۸۸- ترجمه الخواص = تفسیر زواره ای (تفسیر، فارسی) ----- ۱۹۹
- ۱۸۹- ترجمه داستان نزیدا (داستان، فارسی) ----- ۲۰۰
- ۱۹۰- ترجمه دزد و قاضی = دزد و قاضی (داستان، ترکی) ----- ۲۰۰
- ۱۹۱- ترجمه دو حدیث (فارسی) ----- ۲۰۱
- ۱۹۲- ترجمه الذریعه الی مکارم الشریعه = کنوز الودیعه من رموز الذریعه ----- ۲۰۲
- ۱۹۳- ترجمه رساله ذهبیه = ذهبیه با ترجمه فارسی = طب الرضا (حدیث، فارسی) ----- ۲۰۳
- ۱۹۴- ترجمه زهر الربیع (فارسی) ----- ۲۰۳
- ۱۹۵- ترجمه شافیہ = شرح شافیہ (صرف، فارسی) ----- ۲۰۴
- ۱۹۶- ترجمه الصافی = ترجمه تفسیر صافی (تفسیر، فارسی) ----- ۲۰۴
- ۱۹۷- ترجمه صحیفه سجادیه (دعا، فارسی) ----- ۲۰۵
- ۱۹۸- ترجمه الصلاه = ترجمه نماز (فارسی) ----- ۲۰۵
- ۱۹۹- ترجمه فتوح الغیب (عرفان، فارسی) ----- ۲۰۶
- ۲۰۰- ترجمه فرحه الغری (فارسی) ----- ۲۰۷
- ۲۰۱- ترجمه قطب شاهی = ترجمه اربعین شیخ بهائی (حدیث، فارسی) ----- ۲۰۸
- ۲۰۲- ترجمه کشف الغطاء شیخ جعفر کاشف الغطاء (فقه، فارسی) ----- ۲۰۹

- ۲۰۳- ترجمه الفرغ بعد الشده = الفرغ بعد الشده = جامع الحكايات ۲۰۹
- ۲۰۴- ترجمه كشف الغمه = ترجمه المناقب (فارسی) ۲۱۰
- ۲۰۵- ترجمه مبادئ العربيه (نحو، فارسی) ۲۱۰
- ۲۰۶- ترجمه مبادئ العربيه فى الصرف (صرف، فارسی) ۲۱۱
- ۲۰۷- ترجمه المدخل الكبير الى علم احكام النجوم = شصت باب (نجوم، فارسی) ۲۱۲
- ۲۰۸- ترجمه «مسافرت سوم» = سفرنامه (فارسی) ۲۱۲
- ۲۰۹- ترجمه مصباح المتجهد شيخ طوسى (دعا، فارسی) ۲۱۳
- ۲۱۰- ترجمه مفتاح الفلاح (دعا، فارسی) ۲۱۴
- ۲۱۱- ترجمه مكارم الاخلاق (حديث، فارسی) ۲۱۵
- ۲۱۲- ترجمه منتخب مكارم الاخلاق (حديث، فارسی) ۲۱۵
- ۲۱۳- ترجمه منظوم مناجات عينيه = مناجات منظوم (فارسی) ۲۱۶
- ۲۱۴- ترجمه ميفير = كوچه عشق (داستان، فارسی) ۲۱۷
- ۲۱۵- ترجمه تاريخ ناپلئون بناپارت = تاريخ ناپلئون بناپارت = ناپلئون بناپارت ۲۱۷
- ۲۱۶- ترجمه ناپلئون بناپارت = ناپلئون بناپارت (فارسی) ۲۱۸
- ۲۱۷- ترجمه نجاه العباد = رساله عمليه (فقه، فارسی) ۲۱۹
- ۲۱۸- ترجمه و شرح «الفيته شهيد» (فقه، فارسی) ۲۱۹
- ۲۱۹- ترجمه و شرح توحيد مفضل (حديث، فارسی) ۲۲۰
- ۲۲۰- ترجمه و شرح توحيد مفضل (حديث، فارسی) ۲۲۱
- ۲۲۱- ترجمه و شرح نهج البلاغه (حديث، فارسی) ۲۲۲
- ۲۲۲- ترجمه بند (شعر، فارسی) ۲۲۳
- ۲۲۳- ترسل (فارسی) ۲۲۳
- ۲۲۴- ترسل (دستور نامه نگارى، فارسی) ۲۲۴
- ۲۲۵- ترجمه ترغيب الصلاه (فقه، فارسی) ۲۲۵
- ۲۲۶- ترقى دولت عيسويان و عدم ترقى ايران = سبب ترقى... (فارسی) ۲۲۵
- ۲۲۷- تزوك تيمورى = توزك تيمورى = تيمور نامه = نصايح الملوك (فارسی) ۲۲۶
- ۲۲۸- تشریح ماده عصبی = آناتمی ماده عصبی (طب، فارسی) ۲۲۷

- ۲۲۹- تشریح = بیست باب در تشریح (طب، فارسی) ۲۲۷
- ۲۳۰- تعبیر نامه (تعبیر خواب، فارسی) ۲۲۸
- ۲۳۱- التعقیبات الصحیحه الاسانید (دعا، فارسی) ۲۲۹
- ۲۳۲- تفسیر چرخ (تفسیر، فارسی) ۲۲۹
- ۲۳۳- تفسیر سور آبادی؟ (تفسیر، فارسی) ۲۳۰
- ۲۳۴- تفسیر شاهی (آیات الاحکام، فارسی) ۲۳۰
- ۲۳۵- تقویم = مجموعه چند تقویم (فارسی) ۲۳۱
- ۲۳۶- تقویم (فارسی) ۲۳۱
- ۲۳۷- تقویم سال ۱۲۹۷ (فارسی) ۲۳۲
- ۲۳۸- تقویم سال ۱۳۰۰ (فارسی) ۲۳۲
- ۲۳۹- تقویم سال ۱۳۰۲ (فارسی) ۲۳۳
- ۲۴۰- تلگرافات رکن الدوله (فارسی) ۲۳۳
- ۲۴۱- تلگرافات دولتی = تلگرافات به امین السلطان (فارسی) ۲۳۴
- ۲۴۲- تلگرافات مازندران (فارسی) ۲۳۴
- ۲۴۳- تلگرافهای والی مازندران به تهران و دیگر مناطق (فارسی) ۲۳۵
- ۲۴۴- تنبیهات المنجمین (نجوم، فارسی) ۲۳۵
- ۲۴۵- تنبیه الغافلین وتذکره العارفین = شرح نهج البلاغه (حدیث، فارسی) ۲۳۶
- ۲۴۶- تنبیه الغافلین وایقاظ الراقدین (ردّ صوفیه، فارسی) ۲۳۷
- ۲۴۷- تنبیه الغافلین (اخلاق، فارسی) ۲۳۷
- ۲۴۸- تنقیح مقاله در توضیح رساله... = شرح رساله هیئت فارسی (نجوم، فارسی) ۲۳۸
- ۲۴۹- توضیح الاخلاق = شرح اخلاق ناصری (اخلاق، فارسی) ۲۳۹
- ۲۵۰- توضیح المسائل = رساله عملیه (فقه، فارسی) ۲۳۹
- ۲۵۱- توفیق النحو (نحو، فارسی) ۲۴۰
- ۲۵۲- تیر باران باب = جریان تیرباران باب (فارسی) ۲۴۰
- ۲۵۳- جام جم = جام جهان نما (مثنوی، عرفانی، فارسی) ۲۴۱
- ۲۵۴- جامع الحساب نظامی (ریاضی، فارسی) ۲۴۲

- ۲۴۲ ----- ۲۵۵- جامع الدعوات (دعا، فارسی) -----
- ۲۴۳ ----- ۲۵۶- جامع الستین = الستین الجامع للطائف البساتین (تفسیر، فارسی) -----
- ۲۴۴ ----- ۲۵۷- جامع عباسی (فقه، فارسی) -----
- ۲۴۵ ----- ۲۵۸- جامع العلوم (جزوات درسی ششم ابتدائی) (فارسی) -----
- ۲۴۵ ----- ۲۵۹- جامع الفوائد = شرح منظومه طبّی (طب، فارسی) -----
- ۲۴۶ ----- ۲۶۰- جامع المواعظ (اخلاق، فارسی) -----
- ۲۴۷ ----- ۲۶۱- جبر و تفویض و امر بین الامرین (کلام، فارسی) -----
- ۲۴۸ ----- ۲۶۲- جزوات درسی سال پنجم ادبی = کتابچه... (فارسی) -----
- ۲۴۸ ----- ۲۶۳- جزوه درسی تاریخ = تاریخ ایران و غیره (تاریخ، فارسی) -----
- ۲۴۸ ----- ۲۶۴- جزوه‌های درسی = تاریخ و جغرافیای ایران و غیره (فارسی) -----
- ۲۴۹ ----- ۲۶۵- جزوه درسی = تاریخ ایران (فارسی) -----
- ۲۵۰ ----- ۲۶۶- جغرافیا = کلیات جغرافیا (فارسی) -----
- ۲۵۰ ----- ۲۶۷- جغرافیا (فارسی) -----
- ۲۵۱ ----- ۲۶۸- جغرافیای ایران (فارسی) -----
- ۲۵۱ ----- ۲۶۹- جغرافیای ایران (فارسی) -----
- ۲۵۲ ----- ۲۷۰- جغرافیای ملل (فارسی) -----
- ۲۵۲ ----- ۲۷۱- جغرافی المشاهد (فارسی) -----
- ۲۵۳ ----- ۲۷۲- جفر خابیه (فارسی) -----
- ۲۵۴ ----- ۲۷۳- جلاء الاذهان = تفسیر گازر (تفسیر، فارسی) -----
- ۲۵۴ ----- ۲۷۴- جلاء العیون (تاریخ چهارده معصوم، فارسی) -----
- ۲۵۷ ----- ۲۷۵- جلاء القلوب (کلام، عربی؟) -----
- ۲۵۸ ----- ۲۷۶- جمال الصالحین (دعا، فارسی) -----
- ۲۵۹ ----- ۲۷۷- جنّات الوصال (منظومه، فارسی) -----
- ۲۵۹ ----- ۲۷۸- جنایات نامی (داستان، فارسی) -----
- ۲۶۰ ----- ۲۷۹- جنت شهداء (مقتل، ترکی) -----
- ۲۶۱ ----- ۲۸۰- جُنْگِ حمله خوان = مجالس (فارسی) -----

- ۲۶۱ ۲۸۱- جنگ حمله خوان = مجالس (فارسی)
- ۲۶۲ ۲۸۲- جنگ (فارسی)
- ۲۶۳ ۲۸۳- جنگ = مجالس (فارسی)
- ۲۶۳ ۲۸۴- جنگ حمله خوان = مجالس (فارسی)
- ۲۶۴ ۲۸۵- جنگ (فارسی)
- ۲۶۵ ۲۸۶- جنگ (فارسی)
- ۲۶۵ ۲۸۷- جنگ (فارسی)
- ۲۶۶ ۲۸۸- جنگ = مجالس (فارسی)
- ۲۶۶ ۲۸۹- جنگ شعر (فارسی)
- ۲۶۷ ۲۹۰- جنگ (فارسی)
- ۲۶۷ ۲۹۱- جنگ (فارسی)
- ۲۶۸ ۲۹۲- جنگ (فارسی)
- ۲۶۸ ۲۹۳- جنگ (فارسی)
- ۲۷۰ ۲۹۴- جنگ (فارسی و...)
- ۲۷۰ ۲۹۵- جنگ حمله خوان = مجالس (فارسی)
- ۲۷۱ ۲۹۶- جنگ (فارسی)
- ۲۷۱ ۲۹۷- جنگ (فارسی)
- ۲۷۲ ۲۹۸- جنگ (فارسی)
- ۲۷۲ ۲۹۹- جنگ (فارسی)
- ۲۷۳ ۳۰۰- جنگ (فارسی)
- ۲۷۳ ۳۰۱- جنگ مرانی (فارسی و عربی)
- ۲۷۴ ۳۰۲- جنگ مرانی = بیاض (فارسی)
- ۲۷۴ ۳۰۳- جنگ = بیاض (فارسی)
- ۲۷۵ ۳۰۴- جنگ مرانی = بیاض (فارسی)
- ۲۷۵ ۳۰۵- جنگ شعر = بیاض (فارسی)
- ۲۷۶ ۳۰۶- جنگ اشعار = بیاض (فارسی)

- ۳۰۷- جنگ اشعار = بیاض (فارسی) ----- ۲۷۶
- ۳۰۸- جنگ نظم و نثر = بیاض (فارسی) ----- ۲۷۷
- ۳۰۹- جنگ نظم و نثر = بیاض (فارسی) ----- ۲۷۷
- ۳۱۰- جنگ اشعار = بیاض (فارسی) ----- ۲۷۸
- ۳۱۱- جنگ مرثی = بیاض (فارسی) ----- ۲۷۸
- ۳۱۲- جنگ مرثی = بیاض (فارسی) ----- ۲۷۹
- ۳۱۳- جنگ مرثی = بیاض (فارسی) ----- ۲۸۰
- ۳۱۴- جنگ مرثی = بیاض () ----- ۲۸۰
- ۳۱۵- جنگ اشعار = بیاض (فارسی) ----- ۲۸۱
- ۳۱۶- جنگ = بیاض (فارسی) ----- ۲۸۱
- ۳۱۷- جنگ مرثی = بیاض (فارسی) ----- ۲۸۲
- ۳۱۸- جنگ مرثی = بیاض (فارسی) ----- ۲۸۲
- ۳۱۹- جنگ مرثی = بیاض (فارسی) ----- ۲۸۳
- ۳۲۰- جنگ اشعار = بیاض (فارسی) ----- ۲۸۴
- ۳۲۱- جنگ نظم و نثر = بیاض (فارسی و...) ----- ۲۸۵
- ۳۲۲- جنگ = بیاض (فارسی) ----- ۲۸۵
- ۳۲۳- جنگ نظم و نثر = بیاض (فارسی) ----- ۲۸۶
- ۳۲۴- جنگ مرثی = بیاض (فارسی) ----- ۲۸۶
- ۳۲۵- جنگ = بیاض (فارسی) ----- ۲۸۷
- ۳۲۶- جنگ مرثی = بیاض (فارسی و...) ----- ۲۸۸
- ۳۲۷- جنگ مرثی = بیاض (فارسی) ----- ۲۸۸
- ۳۲۸- جنگ مرثی = بیاض (فارسی) ----- ۲۸۹
- ۳۲۹- جنگ نظم و نثر = بیاض (فارسی) ----- ۲۹۰
- ۳۳۰- جنگ شعر = ایضاح المناقب = بیاض (فارسی) ----- ۲۹۰
- ۳۳۱- جنگ نظم و نثر = بیاض (فارسی) ----- ۲۹۱
- ۳۳۲- جنگ نظم و نثر = بیاض (فارسی) ----- ۲۹۱

- ۲۹۳ ۳۳۳- جنگ = بیاض (فارسی و عربی)
- ۲۹۳ ۳۳۴- جنگ = بیاض (فارسی)
- ۲۹۴ ۳۳۵- جنگ نظم و نثر = بیاض (فارسی و عربی)
- ۲۹۵ ۳۳۶- جنگ مرثی = بیاض (فارسی)
- ۲۹۵ ۳۳۷- جنگ مرثی = بیاض (فارسی)
- ۲۹۶ ۳۳۸- جنگ مرثی = بیاض (فارسی)
- ۲۹۶ ۳۳۹- جنگ مرثی و مناقب = بیاض (فارسی)
- ۲۹۷ ۳۴۰- جنگ اشعار (فارسی)
- ۲۹۸ ۳۴۱- جنگ (فارسی)
- ۲۹۸ ۳۴۲- جنگ (فارسی)
- ۲۹۹ ۳۴۳- جنگ (فارسی)
- ۲۹۹ ۳۴۴- جنگ (فارسی)
- ۳۰۰ ۳۴۵- جنگ (فارسی)
- ۳۰۱ ۳۴۶- جنگ مرثی (فارسی)
- ۳۰۱ ۳۴۷- جنگ (فارسی)
- ۳۰۱ ۳۴۸- جنگ مرثی (فارسی)
- ۳۰۲ ۳۴۹- جنگ مقتل و مرثی (ترکی)
- ۳۰۲ ۳۵۰- جنگ منبر (فارسی)
- ۳۰۳ ۳۵۱- جنگ (فارسی)
- ۳۰۳ ۳۵۲- جنگ اشعار (فارسی)
- ۳۰۴ ۳۵۳- جنگ احادیث و غیره (فارسی)
- ۳۰۴ ۳۵۴- جنگ منبر (فارسی)
- ۳۰۵ ۳۵۵- جنگ منبر (فارسی)
- ۳۰۵ ۳۵۶- جنگ مرثی (فارسی)
- ۳۰۶ ۳۵۷- جنگ (فارسی)
- ۳۰۶ ۳۵۸- جنگ اشعار (فارسی)

- ۳۰۷ ۲۵۹- جنگ اشعار (فارسی)
- ۳۰۹ ۳۶۰- جنگ اشعار (فارسی)
- ۳۱۰ ۳۶۱- جنگ (فارسی)
- ۳۱۰ ۳۶۲- جنگ اشعار (فارسی)
- ۳۱۱ ۳۶۳- جنگ شعر (فارسی)
- ۳۱۲ ۳۶۴- جنگ اشعار (فارسی)
- ۳۱۲ ۳۶۵- جنگ شعر (فارسی)
- ۳۱۳ ۳۶۶- جنگ شعر (فارسی، ترکی)
- ۳۱۴ ۳۶۷- جنگ = کتابچه ودفتر روزانه (فارسی)
- ۳۱۴ ۳۶۸- جنگ (فارسی)
- ۳۱۵ ۳۶۹- جنگ اشعار و غیره (فارسی)
- ۳۱۶ ۳۷۰- جنگ = اوراق پراکنده (فارسی و عربی)
- ۳۱۶ ۳۷۱- جنگ شعر (فارسی)
- ۳۱۷ ۳۷۲- جنگ = مجالس (فارسی)
- ۳۱۷ ۳۷۳- جنگ نظم و نثر (فارسی)
- ۳۱۸ ۳۷۴- جنگ نظم و نثر (فارسی)
- ۳۱۹ ۳۷۵- جنگ (فارسی)
- ۳۱۹ ۳۷۶- جنگ نظم و نثر (فارسی)
- ۳۲۱ ۳۷۷- جنگ = اوراق پراکنده (فارسی، عربی)
- ۳۲۱ ۳۷۸- جنگ (فارسی)
- ۳۲۲ ۳۷۹- جنگ شعر (فارسی)
- ۳۲۴ ۳۸۰- جنگ شعر (فارسی)
- ۳۲۴ ۳۸۱- جنگ = اوراق پراکنده (فارسی، عربی)
- ۳۲۵ ۳۸۲- جنگ = اوراق پراکنده (فارسی، عربی)
- ۳۲۵ ۳۸۳- جنگ = اوراق پراکنده (فارسی، عربی)
- ۳۲۶ ۳۸۴- جنگ = اوراق پراکنده (فارسی، عربی)

- ۳۸۵- جنگ بين الملل اول = تاريخ... (تاريخ، فارسی) ----- ۳۲۷
- ۳۸۶- جواهر التفسير لتحفه الأمير (تفسير، فارسی) ----- ۳۲۷
- ۳۸۷- جواهر العقول فى مناظره بين الفأر والسنبور = موش وگربه = پند اهل دانش و هوش به زبان گربه وموش (فارسی) ----- ۳۲۸
- ۳۸۸- جواهر القرآن = ترجمه الدر النظيم = خواص القرآن (علوم قرآن، فارسی) ----- ۳۲۹
- ۳۸۹- جوهر ذات = جواهر نامه = جواهر ذات (شعر، فارسی) ----- ۳۳۰
- ۳۹۰- جهان گشای نادری (تاريخ، فارسی) ----- ۳۳۱
- ۳۹۱- جهان نما = جغرافيا = جهان آرا (فارسی) ----- ۳۳۲
- ۳۹۲- چهار درویش و آزاد بخت پادشاه (داستان، فارسی) ----- ۳۳۳
- ۳۹۳- چهار مقاله (کلام، فارسی) ----- ۳۳۳
- ۳۹۴- چهار مقاله (چند دانشی، فارسی) ----- ۳۳۴
- ۳۹۵- چهل حديث منظوم (حديث، فارسی) ----- ۳۳۵
- ۳۹۶- چهل حديث در امامت (فارسی) ----- ۳۳۵
- ۳۹۷- حاشیه حاشیه تهذيب المنطق (منطق، فارسی) ----- ۳۳۶
- ۳۹۸- حاشیه صرف مير = شرح صرف مير (صرف، فارسی) ----- ۳۳۶
- ۳۹۹- حاشیه معالم الاصول (اصول فقه، فارسی) ----- ۳۳۷
- ۴۰۰- حبيب السير فى اخبار افراد البشر (تاريخ، فارسی) ----- ۳۳۸
- ۴۰۱- حقائق الحقائق فى كشف اسرار الدقائق = بحر الدرر ----- ۳۳۹
- ۴۰۲- حدود وديات وقصاص (فقه، فارسی) ----- ۳۴۰
- ۴۰۳- حديقه الحقيقه = فخرى نامه (منظومه، عرفان، فارسی) ----- ۳۴۰
- ۴۰۴- حديقه السعداء = ترجمه روضه الشهداء (مقتل، ترکی) ----- ۳۴۱
- ۴۰۵- حديقه سليمانى (فقه و اخلاق، فارسی) ----- ۳۴۳
- ۴۰۶- حديقه الشيعه (کلام، امامت، فارسی) ----- ۳۴۴
- ۴۰۷- حديقه المتقين فى معرفه احكام الدين (فقه، فارسی) ----- ۳۴۵
- ۴۰۸- حرز الامان من فتن الزمان (علوم غريبه و دعا، فارسی) ----- ۳۴۶
- ۴۰۹- حساب = رساله در... (فارسی) ----- ۳۴۶
- ۴۱۰- حساب = رساله در... (فارسی) ----- ۳۴۷

- ۴۱۱- حساب = رساله در... (فارسی) ۳۴۸
- ۴۱۲- حساب = رساله در علم حساب (فارسی) ۳۴۸
- ۴۱۳- حساب فارسی = میزان الحساب (فارسی) ۳۴۹
- ۴۱۴- حسام الشيعه والامه في معرفه الانبياء والائمة (امامت، فارسی) ۳۴۹
- ۴۱۵- حسنيه (طب، فارسی) ۳۵۰
- ۴۱۶- حقّ المعانی (کلام، فارسی) ۳۵۱
- ۴۱۷- حق اليقين (کلام، فارسی) ۳۵۱
- ۴۱۸- حکايت عباسه خواهر هارون = عباسه... (داستان، فارسی) ۳۵۳
- ۴۱۹- حکايت حمام جنيان = حمام جنیان (داستان، فارسی) ۳۵۳
- ۴۲۰- حلقه کریمیّه = اسطرلاب (فارسی) ۳۵۴
- ۴۲۱- حل المسائل (نجوم، فارسی) ۳۵۵
- ۴۲۲- حلیه المتقين (حدیث، فارسی) ۳۵۵
- ۴۲۳- حمله حیدری (منظومه، فارسی) ۳۵۶
- ۴۲۴- حمله حیدری (فارسی) ۳۵۷
- ۴۲۵- حیات الانسان (طب، فارسی) ۳۵۹
- ۴۲۶- حياه القلوب (تاریخ پیامبران وامامان، فارسی) ۳۶۰
- ۴۲۷- خاتون قریش = خاتون قریشی ترجمه عذراء قریش (داستان، فارسی) ۳۶۱
- ۴۲۸- خاصیت علم حروف = حروف = رساله در... (علوم غریبه، فارسی) ۳۶۲
- ۴۲۹- خاطرات = دفتر خاطرات روزانه (فارسی) ۳۶۳
- ۴۳۰- خانه داری (فارسی) ۳۶۳
- ۴۳۱- خاور نامه (منظومه، فارسی) ۳۶۴
- ۴۳۲- خزاین الفوائد = دیوان مجذوب (شعر، فارسی) ۳۶۴
- ۴۳۳- خزان وبهار (اخلاق، فارسی) ۳۶۶
- ۴۳۴- خسرو و شیرین = فرهاد و شیرین (منظومه، فارسی) ۳۶۷
- ۴۳۵- خسرو و شیرین (منظومه، فارسی) ۳۶۹
- ۴۳۶- خسرو و شیرین (منظومه، فارسی) ۳۶۹

- ۴۳۷- خلاصه احوال بانو ممتاز بیگم وتاج محلّ (فارسی) ۳۷۰
- ۴۳۸- خلاصه الاخبار فی احوال الاخیار (تاریخ، فارسی) ۳۷۱
- ۴۳۹- خلاصه التجارب (طب، فارسی) ۳۷۱
- ۴۴۰- خلاصه التواریخ = تاریخ پادشاهان عجم (فارسی) ۳۷۲
- ۴۴۱- خلاصه التواریخ = تاریخ پادشاهان عجم (فارسی) ۳۷۳
- ۴۴۲- خلاصه التواریخ = تاریخ پادشاهان (فارسی) ۳۷۳
- ۴۴۳- (خلاصه التواریخ) = تاریخ پادشاهان... (فارسی) ۳۷۴
- ۴۴۴- خلاصه روضه الشهداء (مقتل، فارسی) ۳۷۵
- ۴۴۵- خلاصه الطبّ (طب، فارسی) ۳۷۵
- ۴۴۶- خلاصه عین البكاء (مقتل، فارسی) ۳۷۶
- ۴۴۷- خلاصه منهج الصادقین (تفسیر، فارسی) ۳۷۷
- ۴۴۸- خمسه نظامی = پنج گنج منظومه، فارسی) ۳۷۸
- ۴۴۹- خمسه نوایی (ترکی) ۳۸۰
- ۴۵۰- خواص الاحمد (تاریخ، فارسی) ۳۸۰
- ۴۵۱- خواص الحیوان (فارسی) ۳۸۱
- ۴۵۲- خودآموز زبان فرانسه (فارسی، ترکی) ۳۸۲
- ۴۵۳- خیری نامه = خیریه = دیوان... (ترکی) ۳۸۲
- ۴۵۴- داستان... = قصه رکامبول = رمان (داستان، فارسی) ۳۸۳
- ۴۵۵- داستان به کجا می روی = کو اوادیس = (بکجا می روی؟) = رمان (فارسی) ۳۸۴
- ۴۵۶- داستان ته آدریخ = رمان (فارسی) ۳۸۴
- ۴۵۷- داستان حسن وسمیه (داستان، فارسی) ۳۸۵
- ۴۵۸- داستان رستم (فارسی) ۳۸۶
- ۴۵۹- داستان شوالیه دو مزون روز = شوالیه... (داستان، فارسی) ۳۸۷
- ۴۶۰- داستان کنت مونت کریستو = رمان = پسر کنت... (فارسی) ۳۸۷
- ۴۶۱- داستان... = مهشیده یا سرباز دلداده (فارسی) ۳۸۸
- ۴۶۲- داستان نوبهار شاه (فارسی) ۳۸۹

- ۴۶۳- (داستان های شیری) = بیاض (فارسی) ۳۸۹
- ۴۶۴- دبستان سخن (معانی، بیان، بدیع و...) ۳۹۰
- ۴۶۵- دبستان المذاهب (ملل و نحل، فارسی) ۳۹۰
- ۴۶۶- در بحر المناقب فی تفضیل علی بن ابیطالب علیه السلام (کلام، فارسی) ۳۹۱
- ۴۶۷- دُرّ خوشاب در جواب مثنوی قاردوشاب (فارسی) ۳۹۲
- ۴۶۸- الدر المکنون والتکلان فی معالجه الابدان (طب، فارسی) ۳۹۳
- ۴۶۹- الدرر المنثوره فی شرح العوامل المنظومه (نحو، فارسی) ۳۹۳
- ۴۷۰- دروس مدرسه حقوق (اقتصاد و سیاست، فرانسه) ۳۹۴
- ۴۷۱- دروس دانشپایه تکمیلی خط و ساختمان (فارسی) ۳۹۴
- ۴۷۲- دستور العمل آداب طریقه ذهبی = آداب واسلوب ومشی طریقه ذهبیه ۳۹۴
- ۴۷۳- دستور الوزاره = نصایح = وصایا (اخلاق، فارسی) ۳۹۵
- ۴۷۴- دستور الوزراء (تراجم، فارسی) ۳۹۶
- ۴۷۵- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی) ۳۹۶
- ۴۷۶- دعا = کتاب دعا = وصیه مرسله ونصیحت میذوله (فارسی) ۳۹۷
- ۴۷۷- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی) ۳۹۸
- ۴۷۸- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی) ۳۹۸
- ۴۷۹- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی) ۳۹۹
- ۴۸۰- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی) ۴۰۰
- ۴۸۱- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی) ۴۰۰
- ۴۸۲- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی) ۴۰۱
- ۴۸۳- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی) ۴۰۱
- ۴۸۴- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی) ۴۰۲
- ۴۸۵- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی) ۴۰۲
- ۴۸۶- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی) ۴۰۳
- ۴۸۷- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی) ۴۰۳
- ۴۸۸- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی) ۴۰۴

- ۴۸۹ - دعا = کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی) ۴۰۴
- ۴۹۰ - دعا = کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی) ۴۰۵
- ۴۹۱ - دعا = کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی) ۴۰۵
- ۴۹۲ - دعا = کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی) ۴۰۶
- ۴۹۳ - دعا = کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی) ۴۰۶
- ۴۹۴ - دعا = کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی) ۴۰۷
- ۴۹۵ - دعا = کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی) ۴۰۷
- ۴۹۶ - دعا = کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی) ۴۰۸
- ۴۹۷ - دعا، کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی) ۴۰۸
- ۴۹۸ - دعا، کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی) ۴۰۸
- ۴۹۹ - دعا = کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی) ۴۰۹
- ۵۰۰ - دعا = کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی) ۴۱۰
- ۵۰۱ - دعا = کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی) ۴۱۰
- ۵۰۲ - دعا = کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی) ۴۱۱
- ۵۰۳ - دعا = کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی) ۴۱۱
- ۵۰۴ - دعا = کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی) ۴۱۲
- ۵۰۵ - دعا = کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی) ۴۱۳
- ۵۰۶ - دعا = کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی) ۴۱۳
- ۵۰۷ - دعا = کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی) ۴۱۴
- ۵۰۸ - دعا = کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی) ۴۱۴
- ۵۰۹ - دعا = کتاب دعا = بیاض (فارسی) ۴۱۵
- ۵۱۰ - دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی) ۴۱۶
- ۵۱۱ - دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی) ۴۱۶
- ۵۱۲ - دعا = کتاب دعا (فارسی) ۴۱۷
- ۵۱۳ - دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی) ۴۱۷
- ۵۱۴ - دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی) ۴۱۸

- ۴۱۸ ۵۱۵- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)
- ۴۱۹ ۵۱۶- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)
- ۴۱۹ ۵۱۷- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)
- ۴۲۰ ۵۱۸- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)
- ۴۲۰ ۵۱۹- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)
- ۴۲۱ ۵۲۰- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)
- ۴۲۱ ۵۲۱- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)
- ۴۲۲ ۵۲۲- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)
- ۴۲۲ ۵۲۳- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)
- ۴۲۳ ۵۲۴- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)
- ۴۲۴ ۵۲۵- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)
- ۴۲۴ ۵۲۶- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)
- ۴۲۴ ۵۲۷- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)
- ۴۲۵ ۵۲۸- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)
- ۴۲۵ ۵۲۹- دعا = کتاب دعا (فارسی)
- ۴۲۶ ۵۳۰- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)
- ۴۲۶ ۵۳۱- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)
- ۴۲۷ ۵۳۲- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)
- ۴۲۷ ۵۳۳- دعا، کتاب دعا (دعا، فارسی)
- ۴۲۸ ۵۳۴- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)
- ۴۲۸ ۵۳۵- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)
- ۴۲۹ ۵۳۶- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)
- ۴۲۹ ۵۳۷- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)
- ۴۳۰ ۵۳۸- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)
- ۴۳۰ ۵۳۹- دعا = کتاب دعا = ادعیه (فارسی)
- ۴۳۱ ۵۴۰- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

- ۴۳۱ ۵۴۱- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)
- ۴۳۲ ۵۴۲- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)
- ۴۳۲ ۵۴۳- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)
- ۴۳۳ ۵۴۴- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)
- ۴۳۳ ۵۴۵- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)
- ۴۳۴ ۵۴۶- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)
- ۴۳۴ ۵۴۷- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)
- ۴۳۵ ۵۴۸- دعا = کتاب دعا (فارسی)
- ۴۳۵ ۵۴۹- دعا = کتاب دعا = جنگ (فارسی)
- ۴۳۶ ۵۵۰- دعا = کتاب دعا = جنگ (فارسی)
- ۴۳۶ ۵۵۱- دعا = کتاب دعا = تعقیبات (فارسی)
- ۴۳۷ ۵۵۲- دعا = کتاب دعا = بیاض (فارسی)
- ۴۳۷ ۵۵۳- دعای جوشن صغیر و کبیر (دعا، فارسی)
- ۴۳۸ ۵۵۴- دعای جوشن کبیر (دعا، فارسی)
- ۴۳۸ ۵۵۵- دعای کمیل (دعا، فارسی)
- ۴۳۹ ۵۵۶- دفتر محاسبات = بیاض (فارسی)
- ۴۳۹ ۵۵۷- دلائل الدین (اعتقادات، فارسی)
- ۴۴۰ ۵۵۸- دلیران ربانی = داستان... (فارسی)
- ۴۴۰ ۵۵۹- دو مجلس (فارسی)
- ۴۴۱ ۵۶۰- دو موقوفه (فارسی)
- ۴۴۲ ۵۶۱- ده باب = ده نامه (منظومه، فارسی)
- ۴۴۲ ۵۶۲- ده مجلس (فارسی)
- ۴۴۲ ۵۶۳- ده مجلس (فارسی)
- ۴۴۴ ۵۶۴- دیکسیونر (فارسی _ فرانسه) (لغت فرانسه به فارسی)
- ۴۴۴ ۵۶۵- دیوان... کتاب البکاء = جنگ؟ (ترکی، فارسی)
- ۴۴۵ ۵۶۶- دیوان... = اشعار (فارسی)

- ۴۴۵ ۵۶۷- دیوان ابن حسام (فارسی)
- ۴۴۷ ۵۶۸- دیوان ادیب صابر ترمذی (فارسی)
- ۴۴۷ ۵۶۹- دیوان اسرار سبزواری (فارسی)
- ۴۴۸ ۵۷۰- دیوان امیر خسرو دهلوی = مطالع الانوار وغزه الکمال (فارسی)
- ۴۴۹ ۵۷۱- دیوان امیر معزی (فارسی)
- ۴۵۰ ۵۷۲- دیوان انوری (فارسی)
- ۴۵۲ ۵۷۳- دیوان اوحدی مراغه ای (فارسی)
- ۴۵۲ ۵۷۴- دیوان بسحاق اطعمه = کلیات بسحاق اطعمه (فارسی)
- ۴۵۳ ۵۷۵- دیوان بهجت خاقان = سلوک الملوک (فارسی)
- ۴۵۴ ۵۷۶- دیوان توحید شیرازی (فارسی)
- ۴۵۴ ۵۷۷- دیوان جامی (ادبیات، فارسی)
- ۴۵۹ ۵۷۸- دیوان جودی (فارسی)
- ۴۵۹ ۵۷۹- دیوان حافظ شیرازی (فارسی)
- ۴۶۱ ۵۸۰- دیوان خاقانی (فارسی)
- ۴۶۱ ۵۸۱- دیوان خطایی (ترکی)
- ۴۶۲ ۵۸۲- دیوان خلیفه (فارسی)
- ۴۶۲ ۵۸۳- دیوان ذره لکهنوی (فارسی)
- ۴۶۳ ۵۸۴- دیوان راز (فارسی)
- ۴۶۳ ۵۸۵- دیوان روح الامین ۱۰۴۷ (فارسی)
- ۴۶۵ ۵۸۶- دیوان زرگر اصفهانی (فارسی)
- ۴۶۶ ۵۸۷- دیوان زیوری (فارسی)
- ۴۶۷ ۵۸۸- دیوان سعدی = کلیات سعدی (فارسی)
- ۴۶۸ ۵۸۹- دیوان سنایی (فارسی)
- ۴۷۰ ۵۹۰- دیوان شاه نعمت الله ولی (فارسی)
- ۴۷۱ ۵۹۱- دیوان شکوهی (فارسی)
- ۴۷۱ ۵۹۲- دیوان شمس تبریزی (فارسی)

- ۴۷۲ ۵۹۳- دیوان شوکت (فارسی)
- ۴۷۴ ۵۹۴- دیوان صائب تبریزی (فارسی)
- ۴۷۵ ۵۹۵- دیوان طویلی (فارسی)
- ۴۷۷ ۵۹۶- دیوان ظهوری (فارسی)
- ۴۷۷ ۵۹۷- دیوان عاشق (فارسی)
- ۴۷۸ ۵۹۸- دیوان عبد الوفاء = دیوان ابوالوفاء (فارسی)
- ۴۷۹ ۵۹۹- دیوان عبرت نائینی (فارسی)
- ۴۸۰ ۶۰۰- دیوان عرفی شیرازی (فارسی)
- ۴۸۱ ۶۰۱- دیوان غبار همدانی (فارسی)
- ۴۸۱ ۶۰۲- دیوان فارغ گیلانی = فارغ نامه = جنگ نامه (فارسی)
- ۴۸۳ ۶۰۳- دیوان فدایی کزازی (فارسی)
- ۴۸۴ ۶۰۴- دیوان فرید (فارسی)
- ۴۸۶ ۶۰۵- دیوان فنا = دیوان مرثی فنا (فارسی)
- ۴۸۷ ۶۰۶- دیوان قاسم انوار (فارسی)
- ۴۸۸ ۶۰۷- دیوان قدسی (فارسی)
- ۴۹۰ ۶۰۸- دیوان کمال خجندی (فارسی)
- ۴۹۱ ۶۰۹- دیوان کمال الدین اصفهانی (فارسی)
- ۴۹۱ ۶۱۰- دیوان مؤذن (فارسی)
- ۴۹۲ ۶۱۱- دیوان مایل افشار (فارسی)
- ۴۹۳ ۶۱۲- دیوان مجد همگر (فارسی)
- ۴۹۳ ۶۱۳- دیوان مجذوب تبریزی = مثنوی... = خزائن الفوائد (فارسی)
- ۴۹۴ ۶۱۴- دیوان مجمر اصفهانی (فارسی)
- ۴۹۶ ۶۱۵- دیوان محتشم (فارسی)
- ۴۹۶ ۶۱۶- دیوان محتشم = کلیات محتشم کاشانی (فارسی)
- ۴۹۷ ۶۱۷- دیوان محمود خان ملک الشعراء (فارسی)
- ۴۹۸ ۶۱۸- دیوان مشتاقیه = دیوان طریقتی کرمانی (فارسی)

- ۴۹۹ ----- ۶۱۹- دیوان منوچهری دامغانی (فارسی)
- ۴۹۹ ----- ۶۲۰- دیوان میرزا حبیب الله خراسانی = سرور العارفین (فارسی)
- ۵۰۰ ----- ۶۲۱- دیوان ناصر خسرو (فارسی)
- ۵۰۱ ----- ۶۲۲- دیوان نظیری نیشابوری (فارسی)
- ۵۰۲ ----- ۶۲۳- دیوان نوری = بیاض (فارسی)
- ۵۰۳ ----- ۶۲۴- دیوان وحشی بافقی (فارسی)
- ۵۰۳ ----- ۶۲۵- ذخیره خوارزمشاهی (طب، فارسی)
- ۵۰۴ ----- ۶۲۶- ذخیره الصالحین (دعا، فارسی)
- ۵۰۵ ----- ۶۲۷- ذخیره المعاد فی احوال سادات العباد (فارسی)
- ۵۰۵ ----- ۶۲۸- راه عملی تقریب بین مسلمانان جهان = ترجمه مقاله علامه سمنانی (فارسی)
- ۵۰۶ ----- ۶۲۹- ردّ روافض = رساله در رد... (فارسی)
- ۵۰۶ ----- ۶۳۰- رساله... = شریعت بیان (فارسی)
- ۵۰۷ ----- ۶۳۱- رساله ای از بایته (فارسی)
- ۵۰۸ ----- ۶۳۲- رساله جفر = بیاض (فارسی)
- ۵۰۸ ----- ۶۳۳- رساله در قافیه = قافیه = منتخب مقطع تکمیل الصناعه (فارسی)
- ۵۰۹ ----- ۶۳۴- رساله در معرفت ادویه و عقاقیر (طب، فارسی)
- ۵۰۹ ----- ۶۳۵- رساله ای در منطق و بیان (فارسی)
- ۵۱۰ ----- ۶۳۶- رساله عملیه = احکام نماز (فقه، فارسی)
- ۵۱۱ ----- ۶۳۷- رساله عملیه (فقه، فارسی)
- ۵۱۱ ----- ۶۳۸- رساله عملیه (فقه، فارسی)
- ۵۱۲ ----- ۶۳۹- رساله عملیه (فقه، فارسی)
- ۵۱۳ ----- ۶۴۰- رساله عملیه = احکام نماز (فقه، فارسی)
- ۵۱۳ ----- ۶۴۱- رساله عملیه (فقه، فارسی)
- ۵۱۴ ----- ۶۴۲- رساله عملیه (فقه، فارسی)
- ۵۱۴ ----- ۶۴۳- رساله عملیه (فقه، فارسی)
- ۵۱۵ ----- ۶۴۴- رساله عملیه (فقه، فارسی)

- ۶۴۵- رساله عملیه = توضیح المسائل (فقه، فارسی) ۵۱۵
- ۶۴۶- رساله عملیه (فقه، فارسی) ۵۱۶
- ۶۴۷- رشحات عین الحیاه = رشحات کاشفی (تراجم، فارسی) ۵۱۷
- ۶۴۸- دفع آفات و رفع بلیات (دعا، فارسی) ۵۱۷
- ۶۴۹- رمل = کتاب رمل (فارسی) ۵۱۸
- ۶۵۰- رمل (رساله در....) (فارسی) ۵۱۹
- ۶۵۱- رمل (رساله در...) (فارسی) ۵۱۹
- ۶۵۲- رمل (رساله در...) (فارسی) ۵۲۰
- ۶۵۳- رموز حمزه = حمزه نامه (داستان، ترکی) ۵۲۰
- ۶۵۴- رموز حمزه = حمزه نامه (داستان، فارسی) ۵۲۱
- ۶۵۵- رن کیشوت = رمان (داستان، فارسی) ۵۲۲
- ۶۵۶- الروضه (حدیث، اخلاق، عربی، فارسی) ۵۲۲
- ۶۵۷- روضه الاحباب فی سیره النبی والال واصحاب (تاریخ، فارسی) ۵۲۳
- ۶۵۸- روضه الانوار عباسی (اخلاق و عرفان، فارسی) ۵۲۳
- ۶۵۹- روضه الشهداء (مقتل، فارسی) ۵۲۴
- ۶۶۰- روضه الصفا فی سیره الانبیاء والملوک والخلفاء (تاریخ، فارسی) ۵۲۷
- ۶۶۱- روضه الفلاح سلیمانی (دعا، فارسی) ۵۳۰
- ۶۶۲- روضه المذنبین ووجه المشتاقین (عرفان، فارسی) ۵۳۰
- ۶۶۳- روضه المواعظ (فارسی) ۵۳۱
- ۶۶۴- روض الجنان وروح الجنان = تفسیر ابوالفتوح رازی (تفسیر، فارسی) ۵۳۲
- ۶۶۵- رومئو وژولیت (داستان، فارسی) ۵۳۲
- ۶۶۶- رهنمای خانمهای امروز (فارسی) ۵۳۳
- ۶۶۷- ریاض الاحزان (فارسی) ۵۳۳
- ۶۶۸- ریاض الاحزان فی شرح رزایا امناء الدین و خلفاء الرحمن ۵۳۴
- ۶۶۹- ریاض الجنان (مواعظ، فارسی) ۵۳۵
- ۶۷۰- ریاض المتجهدين (دعا، فارسی) ۵۳۶

- ۶۷۱- ریاض المحبین (اخلاق، فارسی) ۵۳۷
- ۶۷۲- ریاض الملوک فی ریاض السلوک = ترجمه سلوان المطاع (اخلاق، فارسی) ۵۳۷
- ۶۷۳- زاد المسافرین = تدبیر مسافر (طب، فارسی) ۵۳۸
- ۶۷۴- زاد المعاد (دعا، فارسی) ۵۳۹
- ۶۷۵- زبده الاقارن (فارسی) ۵۴۳
- ۶۷۶- زُبده التصانیف (عقائد، فارسی) ۵۴۴
- ۶۷۷- زبده الدعوات (دعا، فارسی) ۵۴۵
- ۶۷۸- زبده الدعوات (دعا، فارسی) ۵۴۵
- ۶۷۹- زُبده الدعوات (دعا، فارسی) ۵۴۶
- ۶۸۰- زمین نامه = زمین شناسی (فارسی) ۵۴۷
- ۶۸۱- زهر الریاض = ترجمه مختصر ریاض المسائل (فقه، فارسی) ۵۴۷
- ۶۸۲- زیبای گمنام (داستان، فارسی) ۵۴۸
- ۶۸۳- زینه المجالس (تاریخ، فارسی) ۵۴۹
- ۶۸۴- ساقی نامه ظهوری (منظومه، فارسی) ۵۴۹
- ۶۸۵- سالنامه دولت علیه ایران = وقایع روزانه یک سال (تاریخ، فارسی) ۵۵۰
- ۶۸۶- سبحة الابرار (منظومه، فارسی) ۵۵۰
- ۶۸۷- سخنان علی علیه السلام = ترجمه نهج البلاغه (حدیث، فارسی) ۵۵۱
- ۶۸۸- سراج الظلمه والرحمه (کیمیا، فارسی) ۵۵۲
- ۶۸۹- سراج العاشقین (مقتل، فارسی) ۵۵۲
- ۶۹۰- سراج القلوب (فارسی) ۵۵۳
- ۶۹۱- سراج المتجهدين (نماز شب، فارسی) ۵۵۴
- ۶۹۲- سراج منیر (اخلاق، فارسی) ۵۵۵
- ۶۹۳- سراج النجاج = ترجمه مفتاح الفلاح (دعا، فارسی) ۵۵۶
- ۶۹۴- سراج اخلاق (اخلاق، فارسی) ۵۵۶
- ۶۹۵- سرگذشت ابلیس اعرج (افسانه، فارسی) ۵۵۷
- ۶۹۶- سرور المؤمنین = مختار نامه (تاریخ، فارسی) ۵۵۸

- ۶۹۷- سرور المجاورين = مختار نامه (تاريخ، فارسی) ۵۵۹
- ۶۹۸- سرور الناظرين في معارف اصول الدين (كلام، فارسی) ۵۵۹
- ۶۹۹- سفرنامه آذربايجان = كتابچه ودفتر محاسبات (فارسی) ۵۶۰
- ۷۰۰- سفره جنانی = كشكول جنانی (فارسی) ۵۶۰
- ۷۰۱- سفينه توفيق = ترجمه وشرح شرائع الاسلام (فقه، فارسی) ۵۶۲
- ۷۰۲- سفينه النجاه (دعا، فارسی، عربی) ۵۶۲
- ۷۰۳- سفينه النجاه (كلام، فارسی) ۵۶۳
- ۷۰۴- سلسله الذهب (منظومه، فارسی) ۵۶۴
- ۷۰۵- سنه الهدايه لهدايه السنه (كلام، فارسی) ۵۶۶
- ۷۰۶- سؤال وجواب (فقه، عربی و فارسی) ۵۶۷
- ۷۰۷- سوال وجواب (فقه، فارسی) ۵۶۸
- ۷۰۸- سوانح اكبرى (تاريخ، فارسی) ۵۶۸
- ۷۰۹- سياست خارجى ناپلئون (تاريخ، فارسی) ۵۶۹
- ۷۱۰- سير السلوك الى ملك الملوك (عرفان، فارسی) ۵۷۰
- ۷۱۱- سيف الامه وبرهان المله (عقائد، فارسی) ۵۷۰
- ۷۱۲- سيف الملوك وبيدع الجمال = قصه گلستان ارم (داستان، فارسی) ۵۷۱
- ۷۱۳- سيف المؤمنين في قتال المشركين (رد يهود ونصارى، فارسی) ۵۷۲
- ۷۱۴- سى مجلس (فارسی) ۵۷۳
- ۷۱۵- سى فصل = مختصر در معرفت تقويم (نجوم، فارسی) ۵۷۳
- ۷۱۶- شاه آزاد بخت و چهار درويش (فارسی) ۵۷۴
- ۷۱۷- شاهرخ وگلرخ (داستان، فارسی) ۵۷۵
- ۷۱۸- شاهنامه (فارسی) ۵۷۶
- ۷۱۹- شاهنامه مظفرى = ديوان... (فارسی) ۵۷۶
- ۷۲۰- شبستان وصال = جمشيد وخورشيد (منظومه، فارسی) ۵۷۷
- ۷۲۱- شجره الهيه (كلام، فارسی) ۵۷۸
- ۷۲۲- شرح احوال حضرت عبد العظيم عليه السلام امامزاده واجب التعظيم ۵۷۹

- ۷۲۳- شرح ادعیه سز القدسیه = ترجمه و شرح... (دعا، فارسی) ۵۷۹
- ۷۲۴- شرح الفیه ابن مالک (نحو، فارسی) ۵۸۰
- ۷۲۵- شرح الفیه ابن مالک = ترجمه و ترکیب الفیه (نحو، فارسی) ۵۸۱
- ۷۲۶- شرح الفیه ابن مالک (نحو، فارسی) ۵۸۱
- ۷۲۷- شرح الفیه عینکی = شرح و ترجمه منظومه فسوه الفصیل ۵۸۲
- ۷۲۸- شرح بوستان (ترکی) ۵۸۳
- ۷۲۹- شرح بیست باب در معرفت تقویم (نجوم، فارسی) ۵۸۳
- ۷۳۰- شرح تهذیب المنطق = ترجمه حاشیه ملا عبدالله (منطق، فارسی) ۵۸۴
- ۷۳۱- شرح تهذیب المنطق = ترجمه حاشیه ملا عبدالله (منطق، فارسی) ۵۸۵
- ۷۳۲- شرح حال مهاراجه رنجیت سنگه (فارسی) ۵۸۵
- ۷۳۳- شرح خلاصه الحساب (فارسی) ۵۸۶
- ۷۳۴- شرح درج المضامین (تجوید، فارسی) ۵۸۶
- ۷۳۵- شرح دستور معما = شرح معما = دستور معما = شرح رکنی (فارسی) ۵۸۷
- ۷۳۶- شرح دستور معما = معما (فارسی) ۵۸۸
- ۷۳۷- شرح دعای چهل اسم ادریس = شرح خواص... (فارسی) ۵۸۹
- ۷۳۸- شرح دعاء صباح (فارسی) ۵۸۹
- ۷۳۹- شرح دعاء صباح (فارسی) ۵۹۰
- ۷۴۰- شرح دیوان امیرالمؤمنین علیه السلام = مقدمه شرح دیوان... = الفواتح السبعه ۵۹۱
- ۷۴۱- شرح دیوان انوری (فارسی) ۵۹۱
- ۷۴۲- شرح دیوان انوری (فارسی) ۵۹۲
- ۷۴۳- شرح دیوان حافظ (فارسی) ۵۹۳
- ۷۴۴- شرح رساله ذهبیه = ترجمه و شرح... = ترجمه و شرح طب الرضا ۵۹۳
- ۷۴۵- شرح رساله ای در منطق (فارسی) ۵۹۴
- ۷۴۶- شرح سی فصل (نجوم، فارسی) ۵۹۵
- ۷۴۷- شرح شواهد شرح تصریف تفتازانی (ادبیات، فارسی) ۵۹۵
- ۷۴۸- شرح عوامل المائه = شرح عوامل ملا محسن (نحو، فارسی) ۵۹۶

- ۷۴۹- شرح عوامل (نحو، فارسی) ----- ۵۹۶
- ۷۵۰- شرح غرر الحکم وڈرر الکلم (حدیث، فارسی) ----- ۵۹۷
- ۷۵۱- شرح قصیده برده = فوائد علائیه (فارسی) ----- ۵۹۸
- ۷۵۲- شرح الکافیہ (نحو، فارسی) ----- ۵۹۸
- ۷۵۳- شرح کافیہ (نحو، فارسی) ----- ۵۹۹
- ۷۵۴- شرح گلستان سعدی (فارسی و عربی) ----- ۵۹۹
- ۷۵۵- شرح گلشن راز (عرفان، فارسی) ----- ۶۰۰
- ۷۵۶- شرح لا حول ولا قوه الا بالله = شرح حوقله (فارسی) ----- ۶۰۲
- ۷۵۷- شرح مخزن الاسرار (فارسی) ----- ۶۰۲
- ۷۵۸- شرح مسافرت روزانه = سفر نامه دو برادر (فارسی) ----- ۶۰۳
- ۷۵۹- شرح ملخص چغمینی = حکم الرياضی (هیأت، فارسی) ----- ۶۰۳
- ۷۶۰- شرح نصاب الصبیان (لغت، فارسی) ----- ۶۰۴
- ۷۶۱- شرح نصاب الصبیان = ریاض الفتیان (لغت، فارسی) ----- ۶۰۵
- ۷۶۲- شرح نصاب الصبیان (لغت، فارسی) ----- ۶۰۵
- ۷۶۳- شرح نهج البلاغه (حدیث، فارسی) ----- ۶۰۶
- ۷۶۴- شرفیه (طب، فارسی) ----- ۶۰۷
- ۷۶۵- شمع الیقین فی معرفه حق الیقین (عقائد، فارسی) ----- ۶۰۷
- ۷۶۶- شمس وقهقهه = محبوب القلوب = محفل آرا = رعنا و زیبا (داستان، فارسی) ----- ۶۰۸
- ۷۶۷- شواهد النبوه لتقویه اهل الفتوه (تاریخ، فارسی) ----- ۶۰۹
- ۷۶۸- شهاب ثاقب (امامت، فارسی) ----- ۶۱۰
- ۷۶۹- شیرویه نامدار (داستان، فارسی) ----- ۶۱۱
- ۷۷۰- شیمی (فارسی) ----- ۶۱۱
- ۷۷۱- صاعقه الآراء در طعن باختلاف اهواء (کلام، فارسی) ----- ۶۱۲
- ۷۷۲- الصافی فی شرح الکافی (حدیث، فارسی) ----- ۶۱۲
- ۷۷۳- صحائف العالم = مآثر المعاصرین = ریاض الصفا = مرآت الحق (فارسی) ----- ۶۱۴
- ۷۷۴- صد کلمه حضرت امیر علیه السلام = مطلوب کل طالب (فارسی) ----- ۶۱۶

- ۶۱۶-۷۷۵- صراط النجاه = رساله عمليه (فقه، فارسی).....
- ۶۱۸-۷۷۶- صرف مير (صرف، فارسی).....
- ۶۱۸-۷۷۷- صفوه الصفا = المواهب السنیه فی مناقب الصفویه = اسس المواهب... (عرفان، تاريخ، فارسی).....
- ۶۱۹-۷۷۸- صلاه الجمعه = نماز جمعه (فقه، فارسی).....
- ۶۲۰-۷۷۹- صلاه الجمعه = نماز جمعه (فقه، فارسی).....
- ۶۲۰-۷۸۰- صور الاقاليم = هفت اقليم = عجائب البلدان (جغرافيا، فارسی).....
- ۶۲۱-۷۸۱- صورت كتاب تهنيث جلوس سلطان سليم خان (فارسی و ترکی).....
- ۶۲۲-۷۸۲- صيد نامه خانی (فارسی).....
- ۶۲۳-۷۸۳- ضروريات = مسائل ضروريه = طهاره و صلاه (فقه، فارسی).....
- ۶۲۴-۷۸۴- ضياء المؤمنین = نور نامه (منظومه، فارسی).....
- ۶۲۴-۷۸۵- طاقديس = لسان الغيب (منظومه، فارسی).....
- ۶۲۵-۷۸۶- طالع نامه (فارسی).....
- ۶۲۶-۷۸۷- طالع نامه مردان و زنان (فارسی).....
- ۶۲۶-۷۸۸- الطباشير (عرفان، فارسی).....
- ۶۲۷-۷۸۹- طب = رساله در... (فارسی).....
- ۶۲۸-۷۹۰- طب = رساله در... (فارسی).....
- ۶۲۸-۷۹۱- طب = رساله در... (فارسی).....
- ۶۲۹-۷۹۲- طب = رساله در... = بياض (فارسی).....
- ۶۳۰-۷۹۳- طب = رساله در... = طب جديد = علامت امراض (فارسی).....
- ۶۳۰-۷۹۴- طب = رساله در... = طب جديد (طب، فارسی).....
- ۶۳۱-۷۹۵- طب = رساله در... (فارسی).....
- ۶۳۲-۷۹۶- طب = رساله در... = طب النفس والبدن (عربی).....
- ۶۳۲-۷۹۷- طب = رساله در... (دو فن در طب) (فارسی).....
- ۶۳۳-۷۹۸- طب اکبری = الطب الاکبر (فارسی).....
- ۶۳۴-۷۹۹- طب منظوم (فارسی).....
- ۶۳۴-۸۰۰- طبقات ملوک عجم قديم (تاريخ، فارسی).....

- ۸۰۱- طرب المجالس (عرفان، فارسی) ۶۳۵
- ۸۰۲- طوفان البكاء = جوهری (مقتل، فارسی) ۶۳۶
- ۸۰۳- ظفر نامه = تیمور نامه (منظومه، فارسی) ۶۳۷
- ۸۰۴- ظفر نامه تیموری (تاریخ، فارسی) ۶۳۷
- ۸۰۵- عالم آرای عباسی = تاریخ عالم آرای عباسی (تاریخ، فارسی) ۶۳۸
- ۸۰۶- عجائب الاسرار فی لطائف مناقب الاطهار (مناقب ومقتل، فارسی) ۶۳۹
- ۸۰۷- عشق نامه (منظومه، فارسی) ۶۳۹
- ۸۰۸- عشق وعاشق ومعشوق = رساله در... (فارسی) ۶۴۰
- ۸۰۹- عقاید المؤمنین (کلام، فارسی) ۶۴۰
- ۸۱۰- عقد العلی للموقف الاعلی = تاریخ کرمان (تاریخ، فارسی) ۶۴۱
- ۸۱۱- عقد اللغالی (مواعظ وعقائد، فارسی) ۶۴۲
- ۸۱۲- عقلیه، مُنجیه (عقائد، فارسی) ۶۴۳
- ۸۱۳- علل تاخیر پسته‌های داخلی (فارسی) ۶۴۳
- ۸۱۴- علم تربیت کردن کرم ابریشم (فارسی) ۶۴۴
- ۸۱۵- علم جغرافیا = جغرافیا (فارسی) ۶۴۵
- ۸۱۶- عمان البكاء (مقتل، فارسی) ۶۴۵
- ۸۱۷- عیشه راضیه = صیغ عقود (فقه، فارسی) ۶۴۶
- ۸۱۸- عین البكاء (مقتل، فارسی) ۶۴۶
- ۸۱۹- عین الحیات (دعا، فارسی) ۶۴۷
- ۸۲۰- عین الحیاه (اخلاق ومواعظ، فارسی) ۶۴۸
- ۸۲۱- عین المراد (دعا، فارسی) ۶۴۹
- ۸۲۲- غرور وتعصب = ترجمه... (داستان، فارسی) ۶۵۰
- ۸۲۳- فاطمیّه (تاریخ، فضائل، فارسی) ۶۵۰
- ۸۲۴- فالنامه دانیال ۷ ورمل (فارسی) ۶۵۱
- ۸۲۵- فالنامه امام صادق علیه السلام = فالنامه پیامبران: (فارسی) ۶۵۲
- ۸۲۶- فالنامه (فارسی) ۶۵۲

- ۸۲۷- فالنامه (فارسی) ----- ۶۵۳
- ۸۲۸- فراریان کوهستان (داستان، فارسی) ----- ۶۵۳
- ۸۲۹- فرهاد و شیرین = شیرین و فرهاد (منظومه فارسی) ----- ۶۵۴
- ۸۳۰- فرهاد و شیرین (منظومه، فارسی) ----- ۶۵۴
- ۸۳۱- فرهنگ انگلیسی بفارسی (فارسی) ----- ۶۵۶
- ۸۳۲- فرهنگ جهانگیری (لغت، فارسی به فارسی) ----- ۶۵۶
- ۸۳۳- فرهنگ رشیدی (لغت، فارسی به فارسی) ----- ۶۵۷
- ۸۳۴- فرهنگ روسی، فارسی = کتابچه... (لغت، فارسی) ----- ۶۵۸
- ۸۳۵- فرهنگ عربی به فارسی (لغت، عربی به فارسی) ----- ۶۵۸
- ۸۳۶- فرهنگ عربی به فارسی (لغت، عربی به فارسی) ----- ۶۵۹
- ۸۳۷- فرهنگ فارسی به فارسی (لغت، فارسی) ----- ۶۵۹
- ۸۳۸- فرهنگ فارسی به فارسی (لغت، فارسی) ----- ۶۶۰
- ۸۳۹- فرهنگ فرانسه _ فارسی = کتابچه (لغت فرانسه به فارسی) ----- ۶۶۰
- ۸۴۰- الفصول المهمه = رساله عملیه (فقه، فارسی) ----- ۶۶۱
- ۸۴۱- فضائل الصلوات علی النبی وآله (دعا، فارسی) ----- ۶۶۱
- ۸۴۲- فضایل قرآن و ادعیه = رساله در... (فارسی) ----- ۶۶۲
- ۸۴۳- فقه فارسی (فارسی) ----- ۶۶۳
- ۸۴۴- فقه فارسی (فارسی) ----- ۶۶۴
- ۸۴۵- فقه فارسی (فارسی) ----- ۶۶۴
- ۸۴۶- فقه فارسی (فارسی) ----- ۶۶۵
- ۸۴۷- فقه فارسی = مناسک حج (فارسی) ----- ۶۶۶
- ۸۴۸- (فلزات) (فارسی) ----- ۶۶۶
- ۸۴۹- فلسفه جدید (فارسی) ----- ۶۶۷
- ۸۵۰- فواید آیات کلام الله = خواص القرآن = خواص الآیات (فارسی) ----- ۶۶۷
- ۸۵۱- فهرست کتابخانه حاجی نوری (فارسی) ----- ۶۶۸
- ۸۵۲- فهرست کتب موقوفه مدرسه فاضلیه مشهد (فارسی) ----- ۶۶۸

- ۸۵۳- فیزیولوژی عمومی وخصوصی وسلولی (طب، فارسی) ----- ۶۶۹
- ۸۵۴- قابوسنامه = کاووس نامه = پند نامه (اخلاق، فارسی) ----- ۶۶۹
- ۸۵۵- قرابادین (طب، فارسی) ----- ۶۷۰
- ۸۵۶- قرآن السعیدین (منظومه، فارسی) ----- ۶۷۱
- ۸۵۷- قُربیه (داستان، فارسی) ----- ۶۷۱
- ۸۵۸- القصائد فی المراثی = دیوان (عربی وفارسی) ----- ۶۷۲
- ۸۵۹- قصص الانبیاء (فارسی) ----- ۶۷۳
- ۸۶۰- قصص موسی علیه السلام = قصه موسی = اعجاز موسی = اعجاز موسی (منظومه، فارسی) ----- ۶۷۳
- ۸۶۱- قواعد مشق آتش فشان های هفت سانتی متری کوهی (فارسی) ----- ۶۷۴
- ۸۶۲- قواعد مشق وحرکات آتش فشان ها (فارسی) ----- ۶۷۵
- ۸۶۳- کاشف الاسرار ومطلع الانوار = شرح مثنوی ملای رومی (عرفان، فارسی) ----- ۶۷۵
- ۸۶۴- کاشف الحق (کلام، امامت، فارسی) ----- ۶۷۶
- ۸۶۵- کاشف الظلام فی حل معضلات الکلام (اعتقادات، فارسی) ----- ۶۷۷
- ۸۶۶- کامل التعبير (تعبیر خواب، فارسی) ----- ۶۷۸
- ۸۶۷- کبری در منطق (فارسی) ----- ۶۷۸
- ۸۶۸- کبریت احمر فی شرائط المنبر (فارسی) ----- ۶۷۹
- ۸۶۹- کتاب گل = ترجمه کتاب گل (فارسی) ----- ۶۸۰
- ۸۷۰- کتابچه غیبی = دفتر تنظیمات (فارسی) ----- ۶۸۱
- ۸۷۱- کتابچه جمع وخرج (فارسی) ----- ۶۸۱
- ۸۷۲- کتابچه مواجب شش ماهه محلی مازندران (فارسی) ----- ۶۸۲
- ۸۷۳- کتابچه جمع وخرج خالصات ورامین (فارسی) ----- ۶۸۲
- ۸۷۴- کتابچه دخل وخرج... (فارسی) ----- ۶۸۳
- ۸۷۵- کتابچه ودفتر یادداشت... (فارسی) ----- ۶۸۴
- ۸۷۶- کتابچه صورت مالیات... (فارسی) ----- ۶۸۴
- ۸۷۷- کتابچه دروس تربیت حیوانات (فارسی) ----- ۶۸۴
- ۸۷۸- کتابچه صورت مخارج عمارات جدید الاحداث سلطنتی (فارسی) ----- ۶۸۵

- ۸۷۹- کتابچه دستور العمل مخارج ومواجه قشون بروجرد (فارسی) ----- ۶۸۵
- ۸۸۰- کتابچه گزارش خدمات معاون اداره محاسبات قشونی (فارسی) ----- ۶۸۶
- ۸۸۱- کتابچه ای به زبان لاتین ----- ۶۸۶
- ۸۸۲- کتابچه صورت مخارج... (فارسی) ----- ۶۸۶
- ۸۸۳- کتابچه ودفتر یادبود (فارسی) ----- ۶۸۷
- ۸۸۴- کتابچه صورت حساب (فارسی) ----- ۶۸۷
- ۸۸۵- کتابچه جمع وخرج آذربایجان (فارسی) ----- ۶۸۸
- ۸۸۶- کتابچه دستور العمل دار العباد یزد ومضافات (فارسی) ----- ۶۸۸
- ۸۸۷- کتابچه دفتر نمرات مدرسه آمریکائی (فارسی) ----- ۶۸۹
- ۸۸۸- کتابچه ... (فارسی) ----- ۶۸۹
- ۸۸۹- کتابچه دخل وخرج روزانه (فارسی) ----- ۶۸۹
- ۸۹۰- کتابچه لغت = دفتر لغات = فرهنگ عربی به فارسی (فارسی) ----- ۶۹۰
- ۸۹۱- کتابچه شعر (فارسی) ----- ۶۹۰
- ۸۹۲- کتابچه دستور العمل (فارسی) ----- ۶۹۱
- ۸۹۳- کتابچه صورت پرداختی ها (فارسی) ----- ۶۹۱
- ۸۹۴- کتابچه دستور العمل مالیات وفروعات خراسان وسیستان (فارسی) ----- ۶۹۱
- ۸۹۵- کتابچه دستور العمل دار الخلافه طهران (فارسی) ----- ۶۹۲
- ۸۹۶- کتابچه حساب ومخارج = حقوق پیش خدمت های کار پرداز بغداد ----- ۶۹۲
- ۸۹۷- کتابچه دخل و خرج (فارسی) ----- ۶۹۳
- ۸۹۸- کتابچه جمع و خرج (فارسی) ----- ۶۹۳
- ۸۹۹- کتابچه دخل و خرج (فارسی) ----- ۶۹۳
- ۹۰۰- کتابچه بودجه رختدار خانه (فارسی) ----- ۶۹۴
- ۹۰۱- کتابچه در بیان... (فارسی) ----- ۶۹۴
- ۹۰۲- کتابچه جمع وخرج بازار وبرخی دهات (فارسی) ----- ۶۹۵
- ۹۰۳- کتابچه اسامی اجزاء مدرسه (فارسی) ----- ۶۹۵
- ۹۰۴- کتابچه نظام نامه اساسی قصابخانه (فارسی) ----- ۶۹۵

- ۹۰۵- کتابچه جمع و خرج (فارسی) - ۶۹۶
- ۹۰۶- کتابچه راپرت املاکات = راپرت املاک (فارسی) ۶۹۶
- ۹۰۷- کتابچه دستور العمل قشون سمنان (فارسی) - ۶۹۷
- ۹۰۸- کتابچه اسامی و جمع و خرج (فارسی) ۶۹۷
- ۹۰۹- کتابچه نظامنامه سال اول شاگردان مدرسه کنسرواتوار (فارسی) - ۶۹۸
- ۹۱۰- کتابچه وظائف وزارتخانه ها (فارسی) ۶۹۸
- ۹۱۱- کتابچه مواجب شش ماهه فوج فیروزکوه (فارسی) ۶۹۹
- ۹۱۲- کتابچه صورت حساب (فارسی) ۶۹۹
- ۹۱۳- کتابچه اسامی صاحب منصبان (فارسی) ۶۹۹
- ۹۱۴- کتابچه در بیان وضع انبارهای فنی شرکت نفت (فارسی) ۷۰۰
- ۹۱۵- کتابچه استنطاق باقر گلپایگانی (فارسی) - ۷۰۰
- ۹۱۶- کتابچه جمع و خرج... () ۷۰۱
- ۹۱۷- کتابچه جمع و خرج... (فارسی) ۷۰۱
- ۹۱۸- کتابچه جمع و خرج... (فارسی) ۷۰۱
- ۹۱۹- کتابچه... (فارسی) ۷۰۲
- ۹۲۰- کتابچه دستور العمل... (فارسی) ۷۰۲
- ۹۲۱- کشف الیاتی مثنوی (فارسی) ۷۰۳
- ۹۲۲- کشف الاسرار و عده الابرار (تفسیر، فارسی) ۷۰۳
- ۹۲۳- کشف الحقایق (عرفان، فارسی) ۷۰۴
- ۹۲۴- کشف الغرائب = مجدیه = انتقادیه (سیاسی، فارسی) ۷۰۵
- ۹۲۵- کشکول (فارسی) ۷۰۶
- ۹۲۶- کفایه التعلیم فی صناعه التنجیم (نجوم، فارسی) ۷۰۶
- ۹۲۷- کفایه الذاکرین (مقتل، فارسی، ترکی) ۷۰۷
- ۹۲۸- کفایه مجاهدیه = کفایه منصورى (طب، فارسی) ۷۰۸
- ۹۲۹- کفن سیاه (منظومه، فارسی) - ۷۰۸
- ۹۳۰- کلکسیون جانورشناسی وزمین شناسی (فارسی) ۷۰۹

- ۹۳۱- کلیله ودمنه (داستان، فارسی) ۷۱۰
- ۹۳۲- کنز اللغات = کنز اللغه (لغت، عربی به فارسی) ۷۱۰
- ۹۳۳- کنز المصائب = دیوان قمری دربندی (مراثی، ترکی) ۷۱۲
- ۹۳۴- کنز المصائب (مقتل، فارسی) ۷۱۲
- ۹۳۵- کوسار = لذه النساء = باه نامه (طب، فارسی) ۷۱۳
- ۹۳۶- کیمیای سعادت (اخلاق، فارسی) ۷۱۳
- ۹۳۷- گرافیک خطوط آذربایجان (جغرافیا، فارسی) ۷۱۴
- ۹۳۸- گفتگوی حیوانات = مناظره حیوانات = داستان حیوانات (فارسی) ۷۱۵
- ۹۳۹- گلستان سعدی (فارسی) ۷۱۶
- ۹۴۰- گلشن راز (منظومه، عرفان، فارسی) ۷۱۷
- ۹۴۱- گلشن هوش در جدال گربه و موش = منظومه کیوان ۷۱۸
- ۹۴۲- گنجینه نشاط (منشآت، فارسی) ۷۱۹
- ۹۴۳- گوهر مراد (کلام، فارسی) ۷۲۰
- ۹۴۴- لایحه اصول محاکمات حقوقی (حقوق، فارسی) ۷۲۱
- ۹۴۵- لب لباب معنوی در انتخاب مثنوی (فارسی) ۷۲۱
- ۹۴۶- لسان العاشقین = دیوان شباب (فارسی) ۷۲۲
- ۹۴۷- لطائف الطوائف = لطائف الطرائف = لطائف الظرائف (داستان، فارسی) ۷۲۳
- ۹۴۸- لطایف غیبی و عوطف لاریبی (تفسیر، فارسی) ۷۲۴
- ۹۴۹- لطایف اللغات = فرهنگ مثنوی (لغت، فارسی) ۷۲۵
- ۹۵۰- اللمعات فی شرح دعاء السمات (دعا، عربی و فارسی) ۷۲۵
- ۹۵۱- لوامع الاشراف فی مکارم الاخلاق = اخلاق جلالی (اخلاق، فارسی) ۷۲۶
- ۹۵۲- لوامع الانوار فی معرفه الائمه الاطهار (امامت، فارسی) ۷۲۸
- ۹۵۳- لوامع انوار الکشف والشهود علی قلوب ارباب الذوق والوجد = شرح قصیده خمربه (عرفان، فارسی) ۷۲۸
- ۹۵۴- لوامع صاحب قرانی = لوامع قدسیه (حدیث، فارسی) ۷۲۹
- ۹۵۵- لوابح القمر = اختیارات النجوم (نجوم، فارسی) ۷۳۰
- ۹۵۶- لویی چهاردهم = تاریخ لوئی چهاردهم (فارسی) ۷۳۱

- ۹۵۷- لیلی ومجنون = دیوان روح الامین (منظومه، فارسی) ۷۳۲
- ۹۵۸- ماتمکده (مقتل، فارسی) ۷۳۳
- ۹۵۹- مباحج المهج فی مناهج الحجج (شاید این کتاب باشد) (مناقب، فارسی) ۷۳۳
- ۹۶۰- مبدأ ومعاد (عرفان، فارسی) ۷۳۴
- ۹۶۱- مثنوی کریم خان قاجار = دیوان حاج کریم خان (فارسی) ۷۳۵
- ۹۶۲- مثنوی معنوی = مثنوی مولوی (فارسی) ۷۳۵
- ۹۶۳- مثنوی = مرثیه امام رضا علیه السلام = بیاض (فارسی) ۷۳۸
- ۹۶۴- مجالس (فارسی) ۷۳۹
- ۹۶۵- مجالس (فارسی) ۷۳۹
- ۹۶۶- مجالس وسخنرانیهای چهار سوقی (فارسی) ۷۴۰
- ۹۶۷- مجالس = منابر (فارسی) ۷۴۱
- ۹۶۸- مجالس = منابر (فارسی) ۷۴۱
- ۹۶۹- مجالس سخنرانی (فارسی) ۷۴۲
- ۹۷۰- مجالس ومنابر = مفتاح الفردوس (فارسی) ۷۴۲
- ۹۷۱- مجالس = منابر (فارسی) ۷۴۳
- ۹۷۲- مجالس = منابر = مختار نامه (فارسی) ۷۴۳
- ۹۷۳- مجالس = منابر (فارسی) ۷۴۴
- ۹۷۴- مجالس = منابر = بیاض (فارسی) ۷۴۵
- ۹۷۵- مجالس = مقتل (فارسی) ۷۴۵
- ۹۷۶- مجالس (فارسی) ۷۴۶
- ۹۷۷- مجالس = مصائب معصومین علیهم السلام (فارسی) ۷۴۶
- ۹۷۸- مجالس (مقتل، فارسی) ۷۴۷
- ۹۷۹- مجالس المؤمنین (تراجم، فارسی) ۷۴۸
- ۹۸۰- مجالس المتقین (فارسی) ۷۴۸
- ۹۸۱- مجلس آرا (اخلاق، فارسی) ۷۴۹
- ۹۸۲- مجمع الانوار فی ترجمه عیون الاخبار الرضا علیه السلام = شمس العیون ۷۵۰

- ۹۸۳- مجمع البحار (تفسیر، فارسی) ----- ۷۵۱
- ۹۸۴- مجمع التواریخ سلطانی = زبده التواریخ = ذیل جامع التواریخ رشیدی ----- ۷۵۲
- ۹۸۵- مجمع الفرس = فرهنگ سروری (لغت، فارسی به فارسی) ----- ۷۵۲
- ۹۸۶- مجمع المعارف ومخزن العوارف = مفتاح الجنان (معاد، فارسی) ----- ۷۵۳
- ۹۸۷- مجمل الحکمه = ترجمه رسائل اخوان الصفا = ترجمه مختصر رسائل... ----- ۷۵۴
- ۹۸۸- مجموعه مقالات = نهضت انقلاب ایران (فارسی) ----- ۷۵۵
- ۹۸۹- مجموعه مقالات روزنامه رعد = مقالات (فارسی) ----- ۷۵۶
- ۹۹۰- مجموعه مقالات = مقالات (فارسی) ----- ۷۵۶
- ۹۹۱- محاسن الآداب = ترجمه مکارم الاخلاق طبرسی (حدیث، فارسی) ----- ۷۵۷
- ۹۹۲- محرق القلوب (مقتل، فارسی) ----- ۷۵۸
- ۹۹۳- محضر الشهود فی رد الیهود (فارسی) ----- ۷۶۰
- ۹۹۴- محکم و متشابه (تفسیر، فارسی) ----- ۷۶۱
- ۹۹۵- مختار نامه ترجمه مختار نامه ابی مخنف ازدی (تاریخ، فارسی) ----- ۷۶۱
- ۹۹۶- مختصر حدیقه المتقین (فقه، فارسی) ----- ۷۶۲
- ۹۹۷- مختصر فرهنگ جهانگیری = منتخب فرهنگ جهانگیری (لغت، فارسی) ----- ۷۶۲
- ۹۹۸- مخزن الاسرار (رمل، فارسی) ----- ۷۶۳
- ۹۹۹- مخزن الانشاء = منشآت (فارسی) ----- ۷۶۴
- ۱۰۰۰- مخزن جواهر الشطار = مخزن الشطار (عرفان، فارسی) ----- ۷۶۵
- ۱۰۰۱- مدخل منظوم در علم نجوم (منظومه، فارسی) ----- ۷۶۵
- ۱۰۰۲- مرآه الحق (عرفان، فارسی) ----- ۷۶۶
- ۱۰۰۳- مرآت السالکین (فلسفه، فارسی) ----- ۷۶۷
- ۱۰۰۴- مرشد العوام (فقه، فارسی) ----- ۷۶۷
- ۱۰۰۵- مرصاد العباد من المبدأ الی المعاد (عرفان، فارسی) ----- ۷۶۸
- ۱۰۰۶- مرقات = قطعات (فارسی و عربی ظ) ----- ۷۶۸
- ۱۰۰۷- مرقات = قطعات (فارسی، عربی) ----- ۷۶۹
- ۱۰۰۸- مرقات = قطعات (فارسی و عربی) ----- ۷۶۹

- ۱۰۰۹- مرقات = قطعات (فارسی و عربی) ۷۷۰
- ۱۰۱۰- (مسائل عرفانی) = کتابی در عرفان (فارسی) ۷۷۰
- ۱۰۱۱- مسائل فقهی (فقه، فارسی) ۷۷۱
- ۱۰۱۲- مسلک نجات = احکام تجارت (فقه، فارسی) ۷۷۲
- ۱۰۱۳- مسألۃ المصابین (اخلاق، فارسی) ۷۷۲
- ۱۰۱۴- مسیب نامه (ترکی) ۷۷۳
- ۱۰۱۵- مشارق الانوار = زایچه فتحعلیشاه (نجوم، فارسی) ۷۷۴
- ۱۰۱۶- مشکاه الانوار (فارسی) ۷۷۴
- ۱۰۱۷- مشکاه المؤمنین (اخلاق، فارسی) ۷۷۵
- ۱۰۱۸- مصائب العارفين = هم و غم = تلخیص هم و غم (مقتل، فارسی) ۷۷۶
- ۱۰۱۹- مصابیح فی اصول الدین (کلام، فارسی) ۷۷۷
- ۱۰۲۰- مصابیح القلوب (اخلاق، فارسی) ۷۷۷
- ۱۰۲۱- مصاحبه تاریخی ناپلئون با پاپ بی هفتم = ترجمه مصاحبه... (فارسی) ۷۷۸
- ۱۰۲۲- مصباح الطريق = رساله عملیه = مختصر اکمال الاصلاح (فقه، فارسی) ۷۷۹
- ۱۰۲۳- مصباح العابدین (دعا، فارسی) ۷۸۰
- ۱۰۲۴- مضمار دانش = فرسنامه (فارسی) ۷۸۰
- ۱۰۲۵- مطالع الاحزان (مقتل، فارسی) ۷۸۱
- ۱۰۲۶- مطالع الانوار (کلام، فارسی) ۷۸۲
- ۱۰۲۷- مظاهر العقول فی الحکمه الالهیه (فلسفه، فارسی) ۷۸۳
- ۱۰۲۸- مظهر الاسرار (منظومه، فارسی) ۷۸۴
- ۱۰۲۹- معارف الانوار (حدیث، فارسی) ۷۸۴
- ۱۰۳۰- معجزات و فضائل (فارسی) ۷۸۵
- ۱۰۳۱- معجزات چهارده معصوم علیهم السلام (فارسی) ۷۸۶
- ۱۰۳۲- المعجم فی وقایع ملوک العجم = تاریخ معجم (تاریخ، فارسی) ۷۸۶
- ۱۰۳۳- معراج السعاده (اخلاق، فارسی) ۷۸۷
- ۱۰۳۴- معراجنامه = مثنوی صالح (فارسی) ۷۸۹

- ٧٩٠ ١٠٣٥- معرفت تقويم = بيست فصل (نجوم، فارسي)
- ٧٩٠ ١٠٣٦- معرفه الحواس وترتيب رئاسه الناس (فارسي)
- ٧٩١ ١٠٣٧- معرفه الحيوانات (فارسي)
- ٧٩١ ١٠٣٨- معرفه القراءه = رساله في معرفه القراءه (فارسي)
- ٧٩٢ ١٠٣٩- معرفه القراءه = (القراءه) (تجويد، فارسي)
- ٧٩٣ ١٠٤٠- معين العوام = مناسك حج (فقه، فارسي)
- ٧٩٣ ١٠٤١- مفاتيح الاعجاز في شرح گلشن راز (عرفان، فارسي)
- ٧٩٤ ١٠٤٢- مفاتيح التنزيل (تجويد، فارسي)
- ٧٩٥ ١٠٤٣- مفاتيح الغيب (فارسي)
- ٧٩٦ ١٠٤٤- مفاتيح النجاه عباسي (دعا، فارسي)
- ٧٩٦ ١٠٤٥- مفتاح الاطفال في رضاع الاطفال (فقه، فارسي)
- ٧٩٧ ١٠٤٦- مفتاح الجنه للنار جتّه (مقتل، فارسي)
- ٧٩٨ ١٠٤٧- مفتاح النجاه (مقتل، فارسي)
- ٧٩٨ ١٠٤٨- مقامات حميدي (ادب، فارسي)
- ٧٩٩ ١٠٤٩- مقامع الفضل (فقه، فارسي)
- ٧٩٩ ١٠٥٠- مقياس المصابيح (دعا، فارسي)
- ٨٠١ ١٠٥١- مقتل (عربي، فارسي)
- ٨٠١ ١٠٥٢- مقتل = مجالس ومصائب (فارسي)
- ٨٠٢ ١٠٥٣- مقتل = مجالس (فارسي)
- ٨٠٣ ١٠٥٤- مقدمه بهشت (عقائد، فارسي)
- ٨٠٣ ١٠٥٥- مكارم الكرائم = ترجمه مكارم الاخلاق (حديث، فارسي)
- ٨٠٤ ١٠٥٦- ملك جمشيد وطلسم آصف برخيا و حمام بلور (داستان، فارسي)
- ٨٠٥ ١٠٥٧- مناجات خمس عشره = دعا (عربي، فارسي)
- ٨٠٥ ١٠٥٨- مناسك حج (فقه، فارسي)
- ٨٠٦ ١٠٥٩- مناسك حج (فقه، فارسي)
- ٨٠٧ ١٠٦٠- مناسك حج (فقه، فارسي)

- ۸۰۷ ----- ۱۰۶۱- مناسک حج = ترجمه منتخب مناسک حج صاحب جواهر (فقه، فارسی)
- ۸۰۸ ----- ۱۰۶۲- مناظرات (کلام، فارسی)
- ۸۰۹ ----- ۱۰۶۳- مناهج الشارعیین (عقائد، فارسی)
- ۸۰۹ ----- ۱۰۶۴- منبع البکاء فی مقتل سید الشهداء علیه السلام (مقتل، فارسی)
- ۸۱۰ ----- ۱۰۶۵- منتخب آیات قرآنی
- ۸۱۰ ----- ۱۰۶۶- منتخب الاشعار (عربی، فارسی)
- ۸۱۱ ----- ۱۰۶۷- منتخب جلاء العیون والملهوف (فارسی)
- ۸۱۲ ----- ۱۰۶۸- منتخب الدعوات (دعا، فارسی)
- ۸۱۳ ----- ۱۰۶۹- منتخب دیوان انوری (فارسی)
- ۸۱۳ ----- ۱۰۷۰- منتخب دیوان حافظ و سعدی (فارسی)
- ۸۱۴ ----- ۱۰۷۱- منتخب الروضه = منتخب التعزیه (مقتل، فارسی)
- ۸۱۵ ----- ۱۰۷۲- منتخب الفضائل (فضائل علی علیه السلام، فارسی)
- ۸۱۵ ----- ۱۰۷۳- منتخب المقاصد فی اصول العقائد (عقائد، فارسی)
- ۸۱۶ ----- ۱۰۷۴- منشآت (فارسی)
- ۸۱۶ ----- ۱۰۷۵- منشآت (فارسی)
- ۸۱۷ ----- ۱۰۷۶- منشآت = روش نامه نگاری (فارسی)
- ۸۱۷ ----- ۱۰۷۷- منشآت (فارسی)
- ۸۱۸ ----- ۱۰۷۸- منشآت (فارسی)
- ۸۱۸ ----- ۱۰۷۹- منشآت (فارسی)
- ۸۱۹ ----- ۱۰۸۰- منشآت (فارسی)
- ۸۲۰ ----- ۱۰۸۱- منشآت (فارسی)
- ۸۲۰ ----- ۱۰۸۲- منشآت (فارسی)
- ۸۲۱ ----- ۱۰۸۳- منشآت (فارسی)
- ۸۲۱ ----- ۱۰۸۴- منشآت (فارسی)
- ۸۲۲ ----- ۱۰۸۵- منشآت (فارسی)
- ۸۲۲ ----- ۱۰۸۶- منشآت (جنگ) (فارسی)

- ۱۰۸۷- منشآت (فارسی) ----- ۸۲۳
- ۱۰۸۸- منشآت (فارسی) ----- ۸۲۴
- ۱۰۸۹- منشآت فرهاد میرزا (فارسی) ----- ۸۲۴
- ۱۰۹۰- منشآت قائم مقام (فارسی) ----- ۸۲۵
- ۱۰۹۱- منطق (فارسی) ----- ۸۲۵
- ۱۰۹۲- منطق الطیر (منظومه، فارسی) ----- ۸۲۶
- ۱۰۹۳- منهج الكرامه (کلام، فارسی) ----- ۸۲۷
- ۱۰۹۴- منهج مبين = رساله در هنر دانستن و گفتن (منطق) (فارسی) ----- ۸۲۸
- ۱۰۹۵- منهج الولاية در شرح نهج البلاغه (حدیث، فارسی) ----- ۸۲۹
- ۱۰۹۶- منهج اليقين في معرفه اصول الدين (کلام، فارسی) ----- ۸۲۹
- ۱۰۹۷- منهج الراشدين في فقه آل طه وياسين = رساله عمليه برغانی (فقه، فارسی) ----- ۸۳۰
- ۱۰۹۸- منهج الصادقين في تفسير القران المبين والزام المخالفين (تفسیر، فارسی) ----- ۸۳۱
- ۱۰۹۹- منهج الفاضلين في معرفه الائمه الكاملين (کلام، امامت، فارسی) ----- ۸۳۱
- ۱۱۰۰- منير القلوب وكاشف الكروب (اعتقادات و مناقب، فارسی) ----- ۸۳۲
- ۱۱۰۱- مواهب عليّه = تفسير حسيني (تفسیر، فارسی) ----- ۸۳۳
- ۱۱۰۲- موقظ الغافلين = رد بابيه و صوفيه (کلام، فارسی) ----- ۸۳۵
- ۱۱۰۳- مهذب الاسماء ومرتب الاشياء (لغت عربی به فارسی) ----- ۸۳۶
- ۱۱۰۴- ناسخ التواريخ = مشکاه الادب ناصری (تاریخ، فارسی) ----- ۸۳۷
- ۱۱۰۵- ناسخ التواريخ (تاریخ، فارسی) ----- ۸۳۸
- ۱۱۰۶- نجات الخافقين في فضيله زياره الحسين عليه السلام (دعا و زیارت، فارسی) ----- ۸۳۹
- ۱۱۰۷- نجاه الطالبين (فارسی) ----- ۸۳۹
- ۱۱۰۸- نجاه المؤمنین (فارسی) ----- ۸۴۰
- ۱۱۰۹- نجم الهدايه (فقه، فارسی) ----- ۸۴۱
- ۱۱۱۰- نحو = رساله در نحو (نحو، فارسی) ----- ۸۴۲
- ۱۱۱۱- نخبه = رساله عمليه (فقه، فارسی) ----- ۸۴۲
- ۱۱۱۲- نخبه سپهری (تاریخ، فارسی) ----- ۸۴۴

- ۱۱۱۳- نرگس دان ذبیحی = مثنوی (فارسی) ۸۴۴
- ۱۱۱۴- نزهت نامه علائی (چند دانشی، فارسی) ۸۴۵
- ۱۱۱۵- نزهه القلوب (جغرافیا، فارسی) ۸۴۶
- ۱۱۱۶- نصاب الصبیان (لغت، عربی به فارسی) ۸۴۷
- ۱۱۱۷- نصیحت نامه شاهی (اخلاق، فارسی) ۸۴۹
- ۱۱۱۸- نفائس الفنون فی عرائس العیون (دائرة المعارف، فارسی) ۸۴۹
- ۱۱۱۹- نفحات الانس من حضرات القدس (تراجم، فارسی) ۸۵۰
- ۱۱۲۰- نقشه کشی = رساله در (هندسه، فارسی) ۸۵۱
- ۱۱۲۱- نمایش نامه = ابو الهوس یا انتقام روزگار (فارسی) ۸۵۲
- ۱۱۲۲- نمایشنامه سعدی و اتابک = سعدی و اتابک (فارسی) ۸۵۲
- ۱۱۲۳- نور العیون (امامت، فارسی) ۸۵۳
- ۱۱۲۴- نور العیون (طب، فارسی) ۸۵۴
- ۱۱۲۵- نیت (رساله در...) (فقه، فارسی) ۸۵۵
- ۱۱۲۶- وادی السلام (کلام، فارسی) ۸۵۵
- ۱۱۲۷- وافیہ (نحو، فارسی) ۸۵۶
- ۱۱۲۸- وامق و عذرا (منظومه، فارسی) ۸۵۷
- ۱۱۲۹- وجهه المقبلین و کعبه العارفین (دعا، فارسی) ۸۵۷
- ۱۱۳۰- الوجیزه = رساله عملیه (فقه، فارسی) ۸۵۸
- ۱۱۳۱- وجیزه = رساله عملیه (فقه، فارسی) ۸۵۹
- ۱۱۳۲- وقایع الایام و اعمال الایام (فارسی) ۸۶۰
- ۱۱۳۳- هدایه الاخیار المنتخبه من تحفه الابرار (فقه، فارسی) ۸۶۱
- ۱۱۳۴- هدایه الانام فی مسائل الحلال و الحرام (فقه، فارسی) ۸۶۱
- ۱۱۳۵- هدایه الطالبین و ارشاد الراغبین (کلام، فارسی) ۸۶۲
- ۱۱۳۶- هدایه الأجله فی أدعیه رؤیه الأهلّه (دعا، فارسی) ۸۶۳
- ۱۱۳۷- هفت اورنگ = دیوان جامی (منظومه، لغت فارسی) ۸۶۴
- ۱۱۳۸- هفت بند (فارسی) ۸۶۴

- ۱۱۳۹- هفت پیکر = بهرام نامه = هفت گنبد (منظومه، فارسی) ۸۶۵
- ۱۱۴۰- هواپیمایی جدید (فارسی) ۸۶۵
- ۱۱۴۱- هیأت در معرفت حرکت و قوس و... (هیأت، فارسی) ۸۶۷
- ۱۱۴۲- هیئت فارسی = فارسی هیأت = فتحیه (فارسی) ۸۶۷
- ۱۱۴۳- یوسف وزلیخا (منظومه، فارسی) ۸۶۸
- فهرست نام کتاب ها ۸۷۲
- درباره مرکز ۹۵۶

فهرست نسخه های خطی کتابخانه مسجد اعظم قم جلد ۲

مشخصات کتاب

سرشناسه: کتابخانه مسجد اعظم قم

عنوان و نام پدیدآور: فهرست نسخه های خطی کتابخانه مسجد اعظم قم / رضا استادی

مشخصات نشر: قم: کتابخانه مسجد اعظم قم، ۱۳۶۵.

مشخصات ظاهری: ۵ج

وضعیت فهرست نویسی: فهرست نویسی قبلی

موضوع: نسخه های خطی فارسی -- فهرستها

موضوع: نسخه های خطی عربی -- فهرستها

موضوع: نسخه های خطی -- ایران -- قم -- فهرستها

شناسه افزوده: استادی، رضا، . - ۱۳۱۶

رده بندی کنگره: Z۶۶۲۱/م۵۳ ف ۹

رده بندی دیویی: ۰۱۱/۳۱

شماره کتابشناسی ملی: م ۶۵-۵۸۱

ص: ۱

اشاره

شناسنامه

نام کتاب: فهرست نسخه های خطی کتابخانه مسجد اعظم قم

جلد دوم

تعداد صفحات: ۸۳۲ صفحه

به کوشش حاج شیخ رضا استادی

ناشر: کتابخانه مسجد اعظم قم

تیراژ: هزار نسخه

نوبت چاپ: اول

چاپ قم

تاریخ چاپ: ۱۳۸۸ ش

ص: ۲

۱- آتشکده آذر (تراجم _ فارسی)

از: لطفعلی بن آقا خان آذر بیگدلی (۱۱۹۵ ه. ق)

تذکره شعرای فارسی زبان است در چند مجمر و هر مجمر در چندین پرتو.

[الذریعه ۴-۱، مرعشی ۷-۲۰۵، مجلس ۳۸-۴۵۰، مشترک پاکستان ۱۱-۷۴۷ مشار].

آغاز: «... اگر برق یمانی است شراری از کانون قدرت اوست و اگر ابر بهار است دودی از گلخن صنعت اوست و اگر باد شمال است به فرمان او...».

انجام:

«... دریغ و درد که رفت از جهان جمال سخن

نهان به زیر زمین رفت آسمان سخن

فتاد سرو بلاغت ز جویبار کمال

پرید مرغ فصاحت از آشیان سخن»

ش ۱۶۸۱، ۱۶۰ برگ، ۳۲×۲۲، نستعلیق، بیکا، بیتا. آغاز و انجامش افتادگی دارد. (تحریر سده ۱۳).

ش ۴۰۳۹، ۱۶۰ برگ، ۳۲×۲۱، نستعلیق، بیکا، بیتا. آغاز و انجام ناقص.

ص: ۵

۲- آثار احمدی = روضه النبی صلی الله علیه و آله فی آثار المصطفوی (تاریخ، فارسی)

از: احمد بن تاج الدین حسن بن سیف الدین استر آبادی، قرن ۱۰ و ۱۱

کتابی است در تاریخ و سرگذشت پیامبر اکرم و خاندان پاک او که از کتاب «روضه الاحباب عطاء الله دشتکی هراتی تلخیص و برگزیده شده است. (در فهرست سابق این کتابخانه دو نسخه در حرف راء یاد شده است)

[الذریعه ۱-۶ و ۱۱-۳۰۴، نسخه های خطی فارسی ۶-۴۴۰۳ و ۶-۴۴۷۷، فهرستواره فارسی ۳-۱۶۶۷،

مرعشی ۱-۲۹۳ و ۲-۳۲۸، دانشگاه تهران ۲-۴۷۰ و ۱۶-۲۴۶].

آغاز:

«خدایا ز شکر ت جهان کام یافت

ز نام تو هر نامه ای نام یافت

دهان در از عطای تو شد

زبان سرخ رو از ثنای تو شد»

انجام: «... و همسایگان را بیازارند و زکوات مال ندهند و مسایل حلال و حرام را بغیر علم جواب گویند و امثال این علامات بسیار فرمود، این مقدار نوشته شد که مومنان را کفایتست...

چون که بدین پایه رساندم سخن

به که کنم ختم سخن و السلام».

ش ۱۲۴، ۲۰۷ برگ، ۱۸×۲۴، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۱ و ۱۲) از آخر ناقص است.

ش ۳۱۴۱، ۲۶۸ برگ، ۱۷×۲۸، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۱ و ۱۲).

ش ۳۳۶۱، ۱۷۱ برگ، ۱۶×۲۰، نستعلیق. ۱۰۶۸.

ص: ۶

۳- آداب الجمعة = اعمال الجمعة (فارسی)

از: ؟

رساله ای است در اعمال وارده در شب و روز جمعه که بنام شاهزاده محمد ولی میرزا و بدرخواست وی نگاشته شده و در دو باب و یک خاتمه تنظیم شده است: باب اول؛ مقدمه و دو فصل. مقدمه؛ در بیان فضیلت شب جمعه...

[....]

آغاز: «الحمد لله الذي اصطفانا ببركات يوم الجمعة على سائر الامة واختصنا بها دون سائر الملل التي هي لبني آدم و جعل العمل فيها من بين سائر الايام اتم و اقوم و هداانا للدين القويم...».

انجام: «... و مروی است که قبور اکابر دین و والدین و علما و مؤمنین را رعایت ادب باید نمود و نیز مروی است که حرمت مؤمن بعد از مردن مثل حرمت اوست در زندگی باینجا ختم شد این مجموعه».

ش ۲۳۶۵، ۲۱۳ برگ، ۲۰×۱۴، نسخ ۱۲۵۶، با ترجمه دعاها زیر سطور، با سر لوح زرین در برگ اول و جدول زرین در صفحات و جلدی نفیس.

۴- آداب زیارت (فارسی)

از: محمد بن محمد تبریزی

رساله ای است مختصر در آداب و اعمال زیارت اماکن مقدسه مدینه. و اعمال حج و مناسک آن، و اعمال دهه ذیحجه را به جهت ماه ذیحجه به اختصار نوشته و گفته که کتابی مستقل و مفصل در مناسک حج نوشته است.

آغاز: «بسمله چون به مدینه رسد غسل کند جهت دخول مدینه وهم چنین جهت

ص: ۷

دخول مسجد و جهت زیارت و در حین غسل این دعا بخواند اللهم طهرنی و طهر قلبی...».

انجام: «... مثل انداختن موی و یا شپش و او غافل بوده باشد آن تصدق کفاره او می شود. این بود تمام مناسک حج به وجه اختصار و مواضعی که در اعمال حج مذکور شد ازین شکل ظاهر است.»

ش ۳۰۰۲، ۵۰ برگ، ۱۶×۱۰، نسخ، بیکا، بیتا.

۵- آداب ناصری (اخلاق، فارسی)

از: محمد ابراهیم بن میرزا احمد محلاتی، ۱۲۵۲ _ زنده در ۱۳۰۳ ق

رساله ای است در آداب و نصایح و مواعظ اخلاقی که بنام ناصر الدین شاه قاجار در سال ۱۳۰۳ ق نگاشته شده و در تهران چاپ اول آن در سال ۱۳۱۷ ق انجام شده است. مؤلف از طرف پدر از دودمان خواجه نصیر الدین طوسی و از طرف مادر از دودمان شاه خلیل الله از سادات اسماعیلیه که ذریه او در تاریخ تالیف این کتاب در بمبئی سکونت داشته اند می باشد.

[الذریعه ۳۱-۱، مشار فارسی (سه جلدی) ۱-۲۵].

آغاز: «السلام علی من اتبع الهدی سلام و درود من بر جوانان نوحاسته و نوباوگان آراسته روشن ضمیر نصیحت پذیر پاک نهاد نیک اعتقاد باد که عمر همه بر تلف است و حاصل آن افسوس واسف...».

انجام: (۰).

ش ۲۲۲۹، ۶۰ برگ، ۲۱×۱۶، نستعلیق جعفر قلی در ۱۳۰۶ از روی نسخه محمد رضا بن میرزا حبیب الله متخلص به خاقانی محلاتی (متخلص به صفا و ملقب به سلطان الکتاب).

در پایان نسخه سیزده بیت سروده کاتب در وصف کتاب و طبع آن موجود است.

ص: ۸

۶- آداب نماز شب (دعا، فارسی)

از: محمد حسن بن محمد ابراهیم [بن] عبدالغفور، ۱۲۳۲ _ زنده در ۱۲۷۶ ق

رساله ای است در آداب و کیفیت نماز شب که از کتاب های مختلف و گوناگون برای آسانی کار مؤمنین جمع آوری و تنظیم شده و در جمادی الآخر ۱۲۷۶ ق در حالی که مؤلف چهل و چهار سال داشته تالیف شده است.

آغاز: «الحمد لله الذی من علینا بمحمد نبیه صلی الله علیه و آله دون الامم الماضیه و ختم بنا علی جمیع... اما بعد این مختصر رساله ایست که از هر جا جمع شده از کتب احادیث و دعوات از برای کسانی...».

انجام: «... و تملاء الارض و السماء صلی الله علیه و آله حتی یرضی و صلی الله علیه و آله بعد الرضا صلاه لا حدّ لها ولا منتهی یا ارحم الراحمین».

ش ۲۷۹۲، ۴۹ برگ، ۱۸×۱۰، نسخ ۱۳۰۲، تصحیح شده است. رساله یا مقاله ای در سه صفحه با جدولی در چهار صفحه ظاهراً از همین مؤلف در بیان ساعتی از شب ها که در آن ساعت دعا به هدف اجابت مقرون است در پایان این نسخه می باشد. در این رساله یا مقاله از حجه الاسلام شفتی و تحفه الابرار او یا دو نقل شده است.

۷- آداب و اوراد و نمازها به طریقه درویش عبدالقادر = اذکار قادریه (فارسی)

از: ؟

مجموعه آداب و اذکار و اوراد صوفیانه است که به روش فرقه قادریه نگاشته شده است.

آغاز: «بسمله بدانکه محرم و صفر و ربیع الاول... این در عربی دوازده ماه قمری است».

ص: ۹

انجام: «وگشایش کارهای دین و دنیوی نصیب جمیع المؤمنین و المؤمنات».

ش ۲۶۵۵، ۸۳ برگ ۱۳×۱۸، تحریر سده ۱۲، ۱۳.

۸- آقا محمد خان (داستان، فارسی)

از: ؟

تاریخ آقا محمد خان قاجار را به صورت داستان بلند نگاشته است. شخصیت هایی که در این داستان به چشم می خورند: فتحعلی میرزا، آقا محمد خان، سهراب، امینه، مریم هستند.

آغاز: «... فتحعلی میرزا تصور می کرد که آن جواهری قیمتی یا تحفه ای نفیس است که آن همه مراقبت در حفظ آن به عمل آمده».

انجام: «کمی بعد فتحعلی شاه به همراهی سهراب و تمام درباریان وقشون راه طهران را پیش گرفت... تا مسافتی بعید مشایعتش کردند و به عمر و اقبالش دعا گفتند».

ش ۴۱۷۱، ۴۴۴ برگ، ۲۲×۲۵، نستعلیق، بیکا، بیتا، آغازش افتادگی دارد.

۹- آهنگ شکست (داستان، فارسی)

از: ؟

ترجمه یک داستان خارجی است.

آغاز: «... که خیلی میل داشتند فقط با خود آقای مک آدامز ملاقات کنند. آیا شما مطمئن هستید که این آقا».

انجام: «این تحفه آهنگ کالیسپو نام دارد و اینک خانم مایا آنجلو».

ص: ۱۰

ش ۴۱۶۷، ۲۹۸ برگ، ۲۳×۱۷، نستعلیق بیکا، بیتا، آغاز و انجام ناقص.

اوراق پایانی این نسخه مطالب پراکنده ای است در طب، شعر، نظامی، هندسه، فلسفه، یک برگ از جامع المواعظ، تفسیر، دعا، چند برگ از فوائد الضیائیة و اصول فقه در جواب به سه سؤال هلیه بسیطه، ماء حقیقه و هلیه مرکبه و مطالب دیگر.

۱۰- ابتداء نامه (شعر، فارسی)

از: سلطان ولد، بهاء الدین احمد بن جلال الدین محمد مولوی بلخی (۷۱۲ ق)

مثنوی مفضّلی است که فرزند مولوی درباره حالات عرفانی پدرش و ارتباط او با شمس تبریزی و صلاح الدین زرکوب و دیگران را به نظم کشیده و در لایه لای آن به سبک پدر خود آیاتی و روایاتی و حکایاتی را نقل کرده و به تفسیر آن ها پرداخته است.

در فهرست سابق این کتابخانه این نسخه به اشتباه مثنوی ملای رومی معرفی شده (ص ۳۴۵).

[الذریعه ۹-۱۲۷۹، نسخه های خطی، منزوی ۲-۱۰۱۷، ریحانه الادب ۲-۲۱۸، هدیه العارفین ۱-۱۰۴].

آغاز:

«زنده از وی زمین و هفت فلک

آدمی و پری و دیو و ملک

نور چشم دل است و عقل و روان

نیست چیزی از او تهی به جهان»

انجام:

«در زمین بود کمتر از ناهید

بر فلک رفت باز شد خورشید

لفظ خورشید شعر تفهیم است

ورنه این لفظ ترک تعظیم است». ش ۳۵۰۳، ۸۳ برگ، ۳۵×۳۱، نسخ، بیکا، بیتا، آغاز و وسط ناقص.

۱۱- ابتلاءات الانبياء والاوصياء = روضه الشهداء (تاریخ، فارسی)

از:؟ هنگام چاپ فهرست معلوم شد این نسخه روضه الشهداء کاشفی است.

گفتاری است در ده باب و یک خاتمه به نثر آمیخته به نظم. در ابتلاءات انبیاء عظام و حضرت ختمی مرتبت و اوصیا و بضعه آن جناب صلوات الله علیهم اجمعین و خاتمه در ذکر اولاد سبطین و سلسله نسب برخی از ایشان است. در میان مباحث ذکر مصیبت کرده و از شاهزاده ای که جدش امیر تیمور است یاد می کند.

آغاز:

«آن روز که آب و خاک بر هم زده اند

برطینت آدم رقم غم زده اند

خالی نبود آدمی از درد و بلا

کین ضربت اولین بر آدم زده اند»

انجام: «قربتش با کربت آمیخته و مسرتش با مضرت در آویخته نشو لطفش با نیش قهر است و اثر تریاقش مقترن زهر و وفاش با نفاق هم وثاق است و ملاقاتش را با افتراق اتفاق عشرتش بی عسرت وجود نگیرد و فرحش».

ش ۳۹۹۶، ۷۶ برگ، ۲۲×۱۳، نستعلیق، بیکا، بیتا، آغاز و انجام ناقص.

۱۲- ابواب الجنان (اخلاق، فارسی)

از: میرزا رفیع الدین محمد بن فتح الله واعظ قزوینی (۱۰۸۹ ق)

مؤلف میخواست کتاب بسیار مفصّلی تألیف کند در هشت باب به شماره درهای بهشت که هر بابی در یک جلد باشد؛ ولکن پس از تألیف باب اول و دوم، درگذشت و باب سوم را فرزندش محمد شفیع نگاشته است.

[الذریعه ۱-۷۶، الفبائی آستان قدس ۱۶، مشار فارسی ۱-۱۴۵، مرعشی ۲-۱۷۰، مجلس ۲۵-۳۷۴].

آغاز: «بهترین مقالی که سرخیل کاروان فنون محاورات تواند بود و خوشترین

ص: ۱۲

کلامی که به شادابی لالی کلماتش به تیغ زبان...».

انجام: «و آثار مذکوره را بر امزجه قلوب دردمندان سازگار و گوارا گردانید توفیق اتمام باقی ابواب بروجه خیر کرامت فرماید».

ش ۳۵، ۲۴۶ برگ، ۳۰×۲۰، نستعلیق رجب ۱۲۳۶، شامل جلد اول.

* * *

ش ۹۳، رحلی، جلد اول است، بدون تاریخ کتابت و نام کاتب

* * *

ش ۲۱۱، ۴۳۴ برگ، ۳۰×۱۹، نستعلیق، بیکا، بیتا، جلد اول است

* * *

ش ۲۴۳، ۳۰۴ برگ، ۲۴×۱۵، نستعلیق محمد در ۱۰۹۹، جلد دوم است

* * *

ش ۴۱۲، ۳۴۶ برگ، ۲۳×۱۳، نسخ، بیکا، بیتا، جلد اول است، تصحیح شده، با یادداشت تملک محمد علی بن عسکر هراتی
مورخ ۱۲۴۷ در پایان نسخه

* * *

ش ۹۴۷، ۱۹۹ برگ، ۳۰×۲۰، نستعلیق، بیکا، بیتا، جلد اول است.

* * *

ش ۱۱۰۲، ۲۵۳ برگ، ۲۵×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا، جلد اول است آغازش افتادگی دارد.

* * *

ش ۱۷۰۶، ۱۸۶ برگ، ۳۰×۲۰، نسخ، بیکا، بیتا، جلد دوم است. از انجام افتادگی دارد.

* * *

ش ۱۷۲۷، ۱۸۵ برگ، ۲۴×۱۷، نستعلیق ۱۱۳۹ یا ۱۲۳۹، جلد دوم است.

* * *

ش ۱۷۸۰، ۳۵۴ برگ، ۲۴×۱۵، نسخ، بی‌کاء، بیتا، جلد اول است. آغاز و انجام ناقص

* * *

ص: ۱۳

ش ۱۹۸۰، ۲۰۸ برگ، ۲۳×۱۲، نسخ محمد اشرف در ۱۰۸۹، جلد اول است شاید ناتمام باشد.

ش ۲۰۶۸، ۲۵۴ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق، بیکا، بیتا، جلد اول است. انجامش ناقص.

ش ۲۰۷۱، این نسخه متمم نسخه قبل است تحریر ۱۲۳۶.

ش ۳۶۱۴، ۲۱۸ برگ، ۳۱×۲۱، نسخ ۱۲۵۵، جلد اول است.

ش ۳۶۴۹، ۲۸۹ برگ، ۳۰×۲۰، نستعلیق ۱۲۳۳، جلد اول است. با مهر بیضوی «عبده میرزا جان».

ش ۳۶۸۶، ۱۴۳ برگ، ۳۰×۲۰، نستعلیق، بیکا، بیتا، جلد اول آغاز وانجام ناقص

ش ۴۱۹۴، جلد اول است رحلی، تحریر ۱۲۳۰ (همان شماره ۳۱۱۹ در فهرست سابق این کتابخانه است).

۱۳- احکام الاعوام (نجوم، فارسی)

از: علی شاه بن محمد قاسم خوارزمی معروف به علاء منجم بخاری

کتابی است گرد آوری شده از آثار اساتید و اصحاب علم نجوم در دو مقاله حسابی و مقاله احکام.

[الذریعه ۱-۲۹۳، کشف الظنون ۱-۱۸، نسخه های خطی، منزوی ۱-۲۰۸].

آغاز: «حمد له... جمع کردم از کتب استادان و اصحاب احکام چون ابو معشر

ص: ۱۴

البلخی و عبد الجلیل سنجری و ابو المحامد الغزنوی و مظفر و کتاب برهان الکفایه...».

انجام: «... احکام... عطارد با شرکاء در طوابع شبی، جدول...».

ش ۸۳، ۹۲ برگ، ۲۰×۲۹، نسخ ۱۲۳۴، آغاز این نسخه با سرآغازی که در فهرست منزوی نقل شده برابر نیست.

۱۴- احکام تحویل سنی الموالید = رساله در استخراج مولودنامه = ترجمه احکام تحویل سنی الموالید (نجوم، فارسی)

از: ؟

ترجمه احکام تحویل سنی الموالید ابو معشر بلخی (۲۷۲ ق) می باشد. این ترجمه در ۲۳ باب آمده باب اول: در آفرینش مردم، باب دوم در مقدمه حکم راندن، باب سوم در... مولود، باب چهارم، در... و کدخدائی، باب پنجم: در عطیت کدخدائی، باب ششم در زیادت و نقصان ستارگان، باب هفتم: در خوی و عادت مولود، باب هشتم در صورت ولون مولود، باب نهم در ضرویات طبع مردم، باب دهم در آفتها و علتها...

همان است که در فهرست منزوی ۱-۲۱۴ به شماره ۱۸۴۷ یاد شده است.

[به نسخه های خطی، منزوی ۱-۲۰۶، ۲۰۹، ۲۱۳ و ۲۱۴، هدیه العارفين ۱-۲۵۱ رجوع شود].

آغاز: «باب اول در آفرینش مردم و یاد کردن حالش پیش از ولادت. بدان که ماه اول چون فرزند در شکم مادر بود تدبیر زحل را باشد و نطفه فسرده شود...».

انجام: «جدول رأس و ذنب به وقت تحویل پیدا آمدن... حوت: منفعت یافتن مردم و بسیاری آب».

ش ۱۹۸۱، ۴۱ برگ، ۱۶×۲۲، نستعلیق، بیکا، بیتا (شاید از سده دهم باشد) پس از تمام شدن ۲۳ باب، بخشی از کتاب دیگر در ۳۳ برگ با این عنوان شروع می شود: احکام سنی الموالید مقاله چهاردهم گویم اولا آنچه بکار آید.

این رساله بخشی از رساله ای دارای پانزده باب است که باب اول آن اندر مشکل طالع است.

ص: ۱۵

۱۵- احکام الشهور (نجوم، فارسی)

از: ؟

احکام بروج دوازده گانه را در دوازده باب و فصول بسیار از محرم تا ذی حجه بررسی کرده است، هر حادثه و اتفاقی در هر کدام از ماه ها که اتفاق می افتد را بحث کرده است.

آغاز: «کند که اندر این سال بیماری سخت پیدا شود خاصه در ولایت بابل دلیل کند که پادشاه مرد بزرگ را از لشکر خود هلاک کند و اندرین سال غله جو و گندم بسیار بود و در این سال بیمار از سرفه و زکام پیدا شود».

انجام: «صلوات نامه:

کسی گر یار یاران است به نزد یار آنست یار

گرت میلی بدیشانست بگو صلوات پیغمبر

بیا بنده شه شو ز حال خویش آگه شو

حریف نعمت الله شو بگو صلوات پیغمبر». ش ۳۹۱۳، ۳۲ برگ، ۱۰×۱۶، نستعلیق ۱۱۵۷ در قریه شاه کلا (امامزاده حسن علیه السلام). از باب هفتم تا دوازدهم را دارد در پایان نسخه قصیده ای است از قشامی که داستان روزه گرفتن حضرت امام حسین علیه السلام در کودکی را به نظم در آورده و بیت آخرش این است:

که عفو کن گنه بی حساب قشامی

حساب روز قیامت برو کنی آسان

و نیز در پایان هشت بیت شعر به نام صلوات نامه از شاه نعمت الله ولی نوشته شده است.

۱۶- احکام الموالید = موالید (نجوم، فارسی)

از: علی شاه بخاری معروف به علاء منجم

ص: ۱۶

رساله ای است مفصل در احکام موالید که با استفاده از گفتارها و نظرات ابو معشر بلخی (۲۷۲ ق) در ۲۱۶ باب و هر باب در چند فصل کوتاه تنظیم شده است. همان است که در فهرست منزوی ۱-۲۱۳ با شماره ۱۸۴۶ یاد شده است.

[فهرستواره فارسی ۴-۳۰۷۱، نسخه های خطی فارسی ۱-۲۱۳، الذریعه ۲۳-۲۳۴،

دانشگاه تهران ۴-۹۴۱، دایره المعارف بزرگ اسلامی ۱-۱۰].

آغاز: «الحمد لله الذي زين السماء بمصابيح وجعلها رجوما للشياطين... این احکام موالید است که بر دویست و شانزده باب قسمت کرده اند از گفتار ابو معشر رحمه الله هر گاه که خواهند...».

انجام: «... باب دویست و شانزدهم شناختن کسی که بر وی ظفر یابد عطارد چون در خانه خویش باشد مسعود ویرا ظفر بود بر دشمنان و دوستان... یا در غربت باشد دشمنان وی کم بوند».

ش ۲۱۴۱، ۹۵ برگ، ۲۱×۱۶، نسخ احمد بن زین العابدین منجم یزدی در ۱۲۶۴.

۱۷- احوال امام حسن و امام حسین علیهما السلام (فارسی)

از: ؟

شرح حال امام حسن علیه السلام در سه مقام که هر مقام دارای چند مرتبه می باشد آورده و قسمت دوم کتاب شرح حال امام حسین علیه السلام در چهار مقام و هر مقام دارای چند مرتبه.

از کتاب های جنات الخلود و حدیقه الشیعه و احسن الکبار و جلاء العیون و غیره نقل کرده.

آغاز: «الركن الرابع من ارکان التوحید فی احوال السید المجتبی و امام المرتجی صاحب الجود و المنن کاشف البلوی و المحن... المقام الاولی فی ولادته و فضائله و

ص: ۱۷

مناقبه و فیه مراتب».

انجام: «کسی که یاد کند لب تشنه آن مظلوم را این قدر ثواب داشته باشد پس نمی دانم چه خواهد بود حال کسانی که صدای العطش آن حضرت را شنیدند جواب ندادند و هر چند میفرمود دعونی ارد ماء الفرات الخ تمت».

ش ۱۴۲۳، ۱۴۹ برگ، ۱۷×۱۰، نستعلیق سید محمد بن سید حیدر در ۱۲۹۲.

۱۸- اختیارات الایام (صغیر) (نجوم، فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی اصفهانی، ۱۰۳۷ - ۱۱۱۱ ق

این رساله دارای سه فصل است، و چون علامه مجلسی رساله ای بزرگتر در همین موضوع دارد این رساله اختیارات صغیر نامیده شده.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین... اما بعد چنین گوید احقر عباد الله ... این رساله ایست در بیان آنچه از احادیث و معجزه اهل بیت...».

انجام: «... پس این دعا بخوان اللهم بک یصول الصائل و بقدرتک یطول الطائل و لا حول لکل ذی حول إلا بک و لا قوه...».

ش ۲۸۹۱، ۹ برگ، ۱۶×۱۰، نستعلیق، بیکا، بیتا، آخرش افتادگی دارد.

در مجموعه ۲۶۱۴ نیز نسخه ای از این رساله هست.

۱۹- اختیارات الایام (کبیر) (نجوم، فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (علامه مجلسی) (۱۱۱۱ ق)

مؤلف آنچه راجع به سعادت و نحوست ایام در احادیث ائمه اطهار علیهم السلام

ص: ۱۸

وارد شده گرد آورده و در چهل فصل و یک خاتمه تنظیم نموده است. این فصول در بعضی نسخه ها کم و زیاد دارد و وی رساله ای دیگر به همین نام در سه فصل دارد که اختیارات صغیر خوانده می شود.

[الذریعه ۱-۳۶۷، نسخه های خطی، منزوی ۱-۲۱۸، سپهسالار ۳-۷۴، کتابشناسی مجلسی ص ۷۸].

آغاز: «الحمد لله رب العالمين والصلاه والسلام على سيد المرسلين محمد وآله الطاهرين اما بعد... در بیان آن چه از احادیث معتبره اهل بیت رسالت صلوات الله علیهم معلوم می شود از سعادت و نحوست ایام هفته».

انجام: «در دانستن غزه هر ماه... و آن گاه در جدول دیگر که نامهای شریف معصومین آل عبا علیهم السلام است نوشته همان نام را از بالای جدول صفحه دوم طلب کند یک انگشت بر غزه ماه و یکی بر نام معصوم علیه السلام باید گذاشت و کشید تا هر دو به هم رسند آن خانه غزه ماه آن است».

ش ۸۸۳، ۷۲ برگ، ۱۵×۲۲، نستعلیق، عباسعلی بن علی کشاری در ۱۲۶۱، تصحیح شده

ش ۲۷۵۶، ۱۷۵ برگ، ۱۱×۱۸، نسخ ۱۲۹۸

ش ۳۹۹۴، ۹۵ برگ، ۱۷×۲۳، نستعلیق، بیک، بیتا، انجامش افتادگی دارد.

۲۰- اختیارات ایام = فصول اربعه (فارسی)

از: ؟

رساله ایی است در اختیارات ایام و خوب و بد آن. مطالبی از خواجه نصیر طوسی و حضرت دانیال علیه السلام نقل می کند و شبیه «ملحمه دانیال» است.

آغاز: «فصول اربعه سالها در نزد عرب آن است که آفتاب و زحل و ثور و جوزا

ص: ۱۹

باشد و ماهها... و نیشان و اسد و سنبله باشد و تابستان آن است که آفتاب در سرطان...».

انجام: «آشکار شدن فسق و فجور و حرام را حلال پنداشتن و نکاح نه بر وجه حلال و ویران شدن جویها و زمینها و تفرقه عامه و الله اعلم بالصواب».

ش ۳۹۶۱، ۱۱ برگ، ۱۷×۱۱، نستعلیق، بیکا، بیتا.

۲۱- اختیارات بدیعی (طب، فارسی)

از: زین العابدین علی بن حسین عطار انصاری شیرازی (حاج زین عطار)

این کتاب در مقدمه و دو مقاله و خاتمه تنظیم شده است: مقاله اول در ادویه مفرده به ترتیب حروف، مقاله دوم در ادویه مرکبه.

در سال ۷۶۷ مؤلف کتابی به نام «مفتاح الخزائن» نگاشته بود، پس از آن به سال ۷۷۰ کتاب حاضر را برای شاهزاده بدیع الجمال یکی از زنان مبارز الدین محمد بن مظفر و مادر سلطان بایزید عثمانی تألیف نمود.

[الذریعه ۱-۳۶۸، نسخه های خطی فارسی ۱-۴۶۵، مشار ۱-۱۹۰، ملی ۱-۲۱۵]

دائرة المعارف بزرگ اسلامی ۱-۱۱، دانشگاه ۴-۷۱۵، مرعشی ۲-۱۱۵]

آغاز: «امداد حمد بی عد و اعداد سپاس بی قیاس مبدعی را که آثار ابداع او بر هر ورقی از اوراق و شجری از اشجار سمت وضوح یافته است و هر ثمره ای از اثمار و زهری از ازهار...».

انجام: «وخلط وی بد بود و ثقیل و... خاصه چون بخورند و به پارسی کرد خوانند. ینسبون و گفته شد در «ثا» یبق به لغت اهل اندلس انفعه است و گفته شد در الف حشیشی است که به شیرازی سنبل... خوانند و در جراحته و زخمها... استعمال کنند».

ش ۱۰۷۷، ۲۳۵ برگ، ۲۴×۱۷، نسخ ۱۰۳۴، در برگ اول فائده ای طبی یادداشت شده.

ص: ۲۰

ش ۱۷۸۲، ۱۴۸ برگ، ۲۴×۱۷، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا. انجام ناقص

ش ۲۰۴۳، ۱۵۸ برگ، ۲۴×۱۳، نسخ، بی‌کا، بی‌تا. انجامش افتادگی دارد. تصحیح شده و حاشیه نویسی دارد.

ش ۲۲۵۳، ۳۱۹ برگ، ۲۰×۱۵، نسخ، بی‌کا، بی‌تا (شاید از سده ۱۰ باشد) تصحیح شده با تملک عبد الله بن علی طارمی، و مهر بیضوی «بینغون فضلا من الله و رضوانا» در برگهای متعدد.

ش ۳۲۰۶، ۴۷۶ برگ، ۲۴×۱۵، نسخ، بی‌کا، بی‌تا (شاید از سده ۱۰ باشد) با فهرست دواها به صورت الفبایی در ۱۴ برگ اول مورخ ۱۲۹۲ ق. چند برگ اول و برگ آخر نو نویسی است. تصحیح شده است.

ش ۳۲۶۵، ۲۳۰ برگ، ۲۲×۱۳، نستعلیق محمد باقر بن محمد قاسم در ۱۲۹۱. تصحیح شده و حاشیه نویسی دارد.

ش ۴۱۳۷، ۲۲۵ برگ، ۱۵×۱۰، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا. آخرش ناقص است. خطبه را ندارد. با مهر بیضوی «اللهم صل علی محمد و آل محمد».

یک نسخه هم در مجموعه ش ۱۵۲ می باشد.

ص: ۲۱

۲۲- الاختیارات العلائیه فی الاختیارات السماویة ()

از: فخر الدین محمد بن عمر رازی (فخر رازی) (۶۰۶ هـ -)

در اختیار و سعد و نحس ایام، که به نام علاء الدین تکش خوارزمشاه در دو مقاله نگاشته شده و دارای فصولی است. مقاله نخستین در بعضی از کلیات که نه فصل است و مقاله دوم در جزئیات که دارای هشتاد مطلب است.

[مرعشی ۱۶-۲۳۱، الفبائی آستان قدس ص ۳۰].

آغاز: «الحمد... اما بعد چون بندگان حضرت اعلی...».

انجام: «اعتقاد فارسیان چنان بود که در این ده روز زیارت رحمها کردن بهتر است و گویند روحهای مردگان خیر یابد و مؤبدان و برهمنان در این ایام به جهت ارواح «زند» خوانند».

ش ۱۰۴۷، ۱۱۳ برگ، ۱۷×۲۲، نسخ ۱۲۲۴، فوایدی در نجوم در پایان نسخه یادداشت شده است.

۲۳- اخلاق (اخلاق، فارسی)

از: ؟

کتابی است در اخلاق و آداب پسندیده که مانند گلستان پس از ذکر عنوان با نظم و داستان و حکایات منثور آنها را بیان کرده است، رساله دست کم چهل باب دارد:...

۲۵ _ در صدق و راستگویی ۲۷ _ در تائی و تامل ۳۰ _ در شجاعت ۳۲ _ در سیاست

۳۵ _ در کتمان اسرار ۳۷ _ در ادای حقوق ۳۹ _ در دفع اشرار ۴۰ _ در تربیت خدم و حشم و آداب ایشان

آغاز: «... باب بیست و پنجم در صدق: راست گویی و راست کاری سبب ایمنی و

ص: ۲۲

درستکاریست، نظم :

راستان رسته اند روز شمار

جهد کن تا تو زان شمار شوی».

انجام:

«... ملایمان سلاطین چو یکجهت باشند

مهم مملکت و مال برقرار بود

و گر نفاق نمایند و مکر و حيله کنند

اساس جمله مهمات بی مدار بود».

ش ۲۲۲۶، ۱۶۵ برگ، ۱۲×۱۹، نستعلیق، بیکا، بیتا. آغاز و انجام ناقص، از باب ۲۴ تا ۴۰ را دارد، صفحات جدول زرین دارد.

۲۴-اخلاق = رساله در (اخلاق، فارسی)

از: ؟

اخلاق حسنه را در چندین باب بیان کرده است. نثر خوبی دارد از ابیات فارسی استفاده برده است و نیز از احادیث و روایات. باب هشتم در حياء... باب هفدهم در حلم یکی از اخلاق الهی حلم است به فهرست سابق این کتابخانه ص ۶۴۴ رجوع شود.

آغاز: «نزدیک یکدیگر رسیدند و مهم بر حرب قرار گرفت شبی که در روز او مصاف مقرر بود آن پادشاه همه شب نماز می کرد یکی از ارکان دولت گفت ای ملک بیاسای که فردا روز مصاف است».

انجام:

«حلم سرمایه کمال بود

سبب عزت و جلال بود،

حلم شادی فزای هر خجل است

مومیائی به هر شکسته (دل) است

ص: ۲۳

نوشیروان از بوزرجمهر پرسید که حلم چیست گفت نمک خوان اخلاق است اگر حروف او را برگردانند ملح شود و چنانچه هیچ طعامی...».

ش ۳۸۸۶، ۲۷ برگ، ۱۱×۱۹، نستعلیق، بیک، بیتا، آغاز و انجام ناقص باب هشتم تا هفدهم را دارد.

۲۵- اخلاق الاولیاء = مثنوی (منظومه، فارسی)

از: ابوالحسن بن محمد کاظم جاجرمی

مثنوی است درباره مسائل اخلاقی که مؤلف برای فرزندش نصیر الدین نگاشته است.

[به فهرست منزوی ۲-۱۵۲۸، و فهرست دانشگاه ۹-۱۴۶۱ رجوع شود].

آغاز: «بسمله، حمد لله، اما بعد چنین گوید بنده حقیر... مدتها بود در نظر داشتم که از برای فرزند ارجمند سعادت مند نصیر الدین طول الله عمره و وفقه لما یحب و یرضی... وقاک الله ای فرزند مسعود...».

انجام:

«وجودت سر به سر کان هنر باد

پدر هم از وجودت بهره ور باد».

ش ۱۲۱۲، ۴۲ برگ، ۱۴×۲۰، نستعلیق محمد رضا در ۱۳۰۴

۲۶- اخلاق محسنی = جواهر الاسرار (اخلاق، فارسی)

از: حسین بن علی کاشفی بیهقی (۹۱۰ ق)

مؤلف این کتاب را در چهل باب در مسائل اخلاقی و کشور داری و تدبیر منزل، برای سلطان حسین میرزا بایقرا (۹۱۱ ق) و به نام پسر او محسن میرزا، در سال ۹۰۷

ص: ۲۴

(= اخلاق محسنی) نگاشته است. این کتاب در سال ۱۲۸۲ ق و سپس بارها به چاپ رسیده است.

[الذریعه ۱-۳۷۷، نسخه های خطی، منزوی ۲-۱۵۹۱، آستان قدس ۶-۳۸۱، مجلس ۱۰-۷۰۸].

آغاز: «حضرت پادشاهی علی الاطلاق علت کلمته...».

ش ۸۶۱، ۱۳۱ برگ، ۲۰×۱۱، نستعلیق ۱۰۳۳. اولش افتادگی دارد.

* * *

ش ۲۷۴۰، ۸۷ برگ، ۱۸×۱۲، نستعلیق، بیکا، بیتا، انجامش ناقص است. تصحیح شده. (تحریر سده ۱۱ و ۱۲).

* * *

ش ۳۳۶۴، ۱۶۱ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق، بیکا، بیتا. (یکجا تاریخ ۸۹۲ دارد که ساختگی است) شاید تحریر سده دهم باشد. برگ اولش افتاده است. مهر مربع «زمحمد امید شفاعت دارد شفیع» در آن دیده می شود.

* * *

ش ۳۹۳۹، ۱۲۸ برگ، ۱۹×۱۲، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۱) صفحات جدول زرین دارد.

۲۷- اخلاق ناصری (اخلاق، فارسی)

از: نصیر الدین محمد بن محمد بن حسن طوسی (خواجه طوسی) (۶۷۲ ق)

این کتاب به درخواست ناصر الدین ابوالفتح عبدالرحیم بن ابی منصور حاکم قهستان، در زندان قهستان در سال ۶۳۳ به رشته تحریر آمده و مشتمل بر سه مقاله، در تهذیب اخلاق، تدبیر منزل و سیاست مدن که سی فصل را در بر دارد، می باشد.

[الذریعه ۱-۳۸۰، دانشگاه ۱۰-۱۷۶۴، نسخه های خطی فارسی ۲-، ۱۵۳۴]

سپهسالار ۳-۸۹، مرعشی ۵-۱۱۵، مجلس ۱۰-۶۱۵ و ۲۶-۴۹]

ص: ۲۵

آغاز: «حمد بی حدو مدح بی عدّ لایق حضرت عزّت مالک الملکی باشد که همچنانک در بد و فطرت اولی و هو الذی یبدأ الخلق...».

انجام: «اینست وصایای افلاطون که خواستیم که ختم کتاب بر آن کنیم و بعد از آن سخن قطع کنیم خدای تعالی ممکنات را توفیق اکتساب خیرات و اقتضاء حسنات کرامت کناد».

ش ۳۸۹، ۱۹۸ برگ، ۲۳×۱۵، نستعلیق، بیکا، بیتا (در لاهور)، با یادداشت تملک ابوالقاسم ۱۳۰۴، تصحیح شده است شاید تحریر سده ۱۰ و ۱۱ باشد.

ش ۳۹۲، ۱۹۷ یا ۱۱۷ برگ، ۲۱×۱۲، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۱)

ش ۸۴۸، ۲۱۹ برگ، ۱۹×۱۰، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص.

ش ۹۲۰، ۴۶۱ برگ، ۱۸×۱۳، نسخ نظام بن شمس الدین مداح در سه شنبه سوم صفر ۸۹۴.

ش ۱۰۰۴، ۹۹ برگ، ۲۲×۱۶، نسخ، بیکا، بیتا (ظاهراً قدیمی است) با دو برگ الحاقی که در آخر نسخه به عنوان «فصلی که بعد از تالیف کتاب بدان الحاق شده در ۶۶۳» که سی سال بعد از تالیف کتاب بوده است.

ش ۱۰۱۸، ۱۶۸ برگ، ۲۶×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا، آخرش افتادگی دارد (تحریر سده ۱۲) در اول نسخه مهر بیضوی «عبده الراجی محمد حسن ۱۲۶۲» هست.

ش ۳۱۷۰، تحریر سده ۱۳، ناقص.

ش ۴۱۶۶، ۲۶۴ برگ، ۱۳×۲۳، نستعلیق، بیکا، بیتا، در صحافی اوراق پس و پیش شده در نسخه اوراق پراکنده ای در صرف، شعر، حدیث، قصیده عربی و چند فصل از کتابچه معادن هست.

۲۸- ارشاد = خلاصه فقه (فقه، فارسی)

از: کمال الدین حسین بن عبد الحق الهی اردبیلی (۹۰۵ هـ_)

فقه فتوایی شیعی مختصری است فراهم آورده شده از کتب فقهای دین و علماء محققین، در هیجده کتاب و هر کدام دارای چندین باب است. صاحب ریاض العلماء آن را ترجمه «ارشاد الأذهان» علامه حلی دانسته است.

[مراه الکتب ۲-۳۰ چاپ تبریز، ریاض العلماء ۲-۱۰۲].

آغاز: «باب هفتم در احکام غسل و در آن هفت فصل است...».

انجام: «واجب شود بر او کفاره به اجمال و اگر کشته شود به قصاص بعضی گفته اند که کفاره واجب ن می شود کفاره در... و اگر قاتلان متعدد باشند لازم شود بر هر یک کفاره کامله».

ش ۱۰۸۰، ۱۸۲ برگ، ۱۴×۲۴، نستعلیق حاجی علی معلم در ۳۱-۰ از باب هفتم کتاب الصلاه که در احکام غسل است تا باب نهم کتاب قصاص و دیات که نه باب است را دارد.

در برگ ۱۴۴ مهر بیضوی «عبده الراجی عبد الوهاب» و در آخر نسخه مهر مربع «بسم الله الرحمن الرحيم سلام من الرحيم» هست.

۲۹- ارشاد العباد (عقائد و عرفان، فارسی)

از: ملا محمد جعفر بن محمد قاسم نراقی (ق سیزدهم هـ_ ق)

ص: ۲۷

کتابی است در عقاید و عرفان در سه بخش با عنوان «مطلب»، مطلب اول در خداشناسی، دوم در خودشناسی و سوم در آداب سلوک که هر یک در چند باب و فصل و خاتمه نگاشته شده است و به محمد شاه قاجار تقدیم شده است.

شاید همین مؤلف است که در پایان عمر منحرف شده است به کتاب شرح احوال ملا مهدی نراقی تالیف اینجانب رجوع شود اللهم اجعل عاقبه امرنا خيراً

[نسخه های فارسی، منزوی ۲-۸۷۴، سپهسالار ۳-۱۰۹].

آغاز: «الآلی متلالی حمد و سپاس و درر غرر نیایش افزون از قیاس نثار بارگاه جلال کبریاء خداوندی است کریم جلت عظمته و عمت نعمته که غواص رافتش جواهر زواهر مواعظ...».

انجام: «پس اعتقاد به ثبوت شفاعت ایشان لازم و از جزء ایمان است چه فرموده اند که از مانیت هر که انکار کند شفاعت ما را اللهم قد تمسکنا بهم فاحشرنا فی زمرتهم وارزقنا شفاعتهم...».

ش ۱۹۴، ۲۲۳ برگ، ۳۱×۲۱، تحریر ۱۲۵۴، این نسخه فقط مطلب اول را دارد. با یادداشت تملک «محمد حسین حسینی ۱۲۶۲.

۳۰- ارشاد المسترشدين = مناسک حج (فقه، فارسی)

از: حاج محمد ابراهیم بن محمد حسن کلباسی (حاجی کلباسی) (۱۲۶۲ هـ -)

رساله ای است مشتمل بر احکام ضروری دین در یک مقدمه و چهار مقصد و یک خاتمه. و نسخه حاضر مناسک حج آن است.

[الذریعه ۱-۵۲۱، مرعشی ۲-۱۳۳].

آغاز: «... در حج و آن شرعاً عبارت است از افعالی که... چنانچه عمره نیز چنین است و در آن یک مقدمه و چند مبحث و یک خاتمه است...».

ص: ۲۸

انجام: «وهم چنین هر گاه از باب جاری شدن بر لسان باشد بی اختیار یا در حال غضب بدون قصد از لسان او صادر شود».

ش ۱۱۷۰، ۳۱ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق محمد جعفر بن کربلایی خدا بخش بروجنی، بدون تاریخ (تحریر سده ۱۳).

۳۱- اساس الاقتباس (منطق، فارسی)

از: نصیر الدین محمد بن محمد بن الحسن طوسی (خواجه طوسی) (۶۷۲)

شامل قواعد منطقی به طور مفصل و به روش قدماء که در کتاب های فلسفی مینوشتند در یک مقدمه و نه مقاله تاریخ تالیف: ۶۴۲.

[الذریعه ۲-۵، مرعشی ۱۷-۶۷، الفبائی آستان قدس ص ۴۲].

آغاز: «خداوندا متعلمان حکمت را به الهام حق و تلقین صدق و توفیق خیر مؤید گردان و نعمتهای ایشان بطلب کمال و تحری صواب و اقتضاء فضیلت مصروف دار...».

انجام: «وبه حسب هر یک صنعتهای مختلف ممکن باشد و از جهت آنکه علمی مفرد و متکفل بیان این معانی است در این کتاب اقتضا بر این قدر کفایت بود و چون آنچه در صدر کتاب وعده داده بودیم به انجام رسید سخن قطع کنیم».

ش ۱۰۹۴، ۲۰۵، ۲۵×۱۲، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۱ ظ) آثار تصحیح دارد. برگ اول و برخی صفحات نو نویس است. در برگ آخر یادداشتی در چگونگی بدست آوردن این نسخه و تصحیح و مقابله آن با امضاء مرتضی فرهنگ ۱۳۱۴ ش آمده است. در اول و آخر نسخه مهر بیضوی «الواثق بالله عبد الرزاق بن علیرضا ۱۳۱۹» هست.

۳۲- اسرار جانکاه = ترجمه نهضه الحسین (فارسی)

از: سید علی اکبر برقی قمی (قرن ۱۴)

ترجمه کتاب نهضه الحسین علیه السلام سید هبه الدین شهرستانی است. تاریخ ترجمه این کتاب ۲۸ جمادی الاولی ۱۳۴۶ ق می باشد. این کتاب توسط کتابخانه مهدیه خیابان ناصریه در سال ۱۳۴۸ ق چاپ شده است.

آغاز: «بعد الحمدو الصلاه عظمت و اعتلاء هر ملتی منوط به یک دسته از مردمان بزرگی است که در رأس جامعه و توده بشری قرار گرفته اند و تاریخ عبارت است از تغییراتی که».

انجام: «این است عاقبت فاجر ستمکار این است عاقبت مجاهد ناصح و زمین در تحت سلطنت الهی است هر کسی را که بخواهد از طبقه صلحاء از بندگانش به او ارث می دهد».

ش ۳۵۴۴، ۷۴ برگ، ۲۱×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا، تصحیح شده، اهداء حسین کجوری به کتابخانه.

۳۳- اسرار جنگل سیاه (داستان، فارسی)

از: عبد الغفار حنّان (قرن ۱۴)

داستان خارجی است با شخصیت هائی به نام کاماموری و ترمال نک که در منطقه هورتی با حیوانات درنده درگیر میشوند. نویسنده این داستان سالگاری است.

آغاز: «... کاماموری به زمزمه گفت: او خوابید، بهتر، صدایش دیگر ما را رسوا نمی کند. حالا خود را محافظت کنیم شاید ببر در کمین باشد...».

انجام: «کاماموری با تفنگش حیوان را قراول رفت ولی حیوان متوحش از».

ص: ۳۰

ش ۱۵۰۵، نستعلیق، بیکا، بیتا، قسمت اول است. اول و آخرش افتادگی دارد.

ش ۱۵۰۶، ۴۲ برگ، ۱۸×۱۱، نستعلیق، بیکا، بیتا، قسمت دوم است.

ش ۱۵۰۷، ۵۱ برگ، ۱۸×۱۱، نستعلیق ۱۳۰۸ ش، آغازش افتادگی دارد.

هر سه نسخه بیاض است.

۳۴- اسرار الفقراء = اسرار الصلاه = الدرّه البيضاء (فارسی)

از: علی بن غلام علی قزوینی معاصر ناصر الدین شاه قاجار

شرح مفصلی است بر اجزاء و کلمات شریفه نماز با عناوین «سرّ» ابتداء بخش هایی از یک کتاب را که به عربی است آورده سپس با خطابه‌های «فقیر، درویش، عزیز» با استفاده از آیات و روایات و اشعار به شرح آن پرداخته است دارای مقدمه و دو مقاله است.

به فهرست سابق این کتابخانه در ص ۱۶۹ یاد شده است.

آغاز: «حمد بی حدّ مر واجب الوجودی را سزد که به نوری از انوار عبدی اطعنی حتی اجعلک مثلی... الواح قلوب عابدان و زاهدان را که مظهر غرایب و صنع قضا و قدر است».

انجام: «وکوفی و شامی به شهادت آن بزرگوار ناظره و ناله استغاثه هل من ناصر ینصرنی و معین یعینی وی را سامعه این است لعنت ابدی الالعه الله علی القوم الظالمین از همگی بر همگی وارده و لیکن هذا آخر اسرار الصلاه».

ش ۳۵۷۸، ۳۰۰ برگ، ۳۳×۲۰، نستعلیق، بیکا، بیتا.

ص: ۳۱

۳۵- اسرار مفاتیح (علوم غریبه، فارسی)

از: ابو منصور نیشابوری، زنده ۶۷۳ ق

رساله ای مفصل در اسرار و قواعد و اصول علم رمل (علم نقطه) که مطابق حروف تهجی در بیست و هشت کتاب تنظیم شده است: «و این کتاب را اسرار مفاتیح نام کرده اند و مجموع این کتاب ۲۸ باشد و بر هر کتابی حروفی و نقطه ای بود... و این ضعیف محمد ابی منصور مدتی دراز سیاحت کردم... مؤلف پس از سیاحت بسیار و دیدن اساتید فراوان در طول سی سال تجارب و اندوخته‌های علمی خود را در این اثر در رجب سال ۶۷۳ ق گرد آوری کرده است.

آغاز: «... فصل زمستان بودو حکم یکسال بدین طبایع از این ۱۲ بروج بدر کند و دیگر در چند دیده باش که آتش یک رطل بود و بار ۱۰ رطل و آب ۱۰۰ رطل و خاک ۱۰۰۰ رطل».

انجام: «... فصل و از آن رمل بدین نقطه آفریده است یعنی که نقطه و یک نقطه دیگر صفر بود بدین شکل... و اصل نقطه رمل از حساب ضرب و قسمت هندسه بدر آمده است...».

ش ۲۸۶۳، ۷۳ برگ، ۱۱×۱۹، نستعلیق، بیک، بیتا (تحریر سده ۹ و ۱۰) در برگ ۱۱ و ۱۲ نام کتاب و مؤلف و تاریخ تالیف یاد شده است. آغاز و انجام نسخه افتادگی دارد.

۳۶- اسطرلاب مسطح = آغاز و انجام (فارسی)

از: ابو الخیر محمد تقی بن محمد فارسی، قرن ۱۰

رساله ای است در قواعد اسطرلاب که در یک آغاز و بیت و سه سطر و یک انجام تنظیم و تحریر شده است، خودمؤلف آن را به نام خاصی نخوانده و صاحب الذریعه

ص: ۳۲

آن را «آغاز و انجام» نام نهاده است.

[الذریعه ۱-۳۵ و ۲-۳۵۸، کشف الظنون ۲-۱۰۷۶، نسخه های خطی فارسی ۱-۲۳۴،

دانشگاه تهران ۴-۸۳۰]

آغاز: «خوبترین صورتی که از حجره خیال بارگاه مقال جلوه گر آید و روشترین کوکبی که از افق جنان بدرجه لسان ارتفاع یابد حمد حکیمی است که دانای خورده بین با وجود اسطرلاب...».

انجام: «... فایده در بیان معرفت ساعات معوجه گذشته از حین طلوع آفتاب با کوکب و زمان معین یا مانده از زمان معین تا حین غروب از ارتفاع آفتاب با کوکب هر گاه که از آفتاب...».

ش ۲۲۸۳، ۵۳ برگ، ۱۲×۱۹، نستعلیق، بیک، بیتا (تحریر سده ۱۲ و ۱۳) این نسخه از ابتدا تا سطر بیست و دوم را دارد. جداول نجومی و حاشیه نویسی دارد.

۳۷- اسکندر نامه (داستان، تاریخ، فارسی)

از: ؟

داستان اسکندر مقدونی و لشکر کشی و فعالیتهای او در کشور گشائی به نثر گزارش داده شده است.

[استوری ۲-۷۴۸، فهرست منزوی ۱-۲۷۵].

آغاز: «بسملة الحمد لله... اما راویان اخبار و ناقلان آثار و طوطیان شکر شکن و شیرین گفتار چنین روایت کنند که در ولایت طوران پادشاهی بود افراسیاب نام که از ملوک کیان بود...».

انجام: «... روی بجانب اسکندر بن داراب بن بهمن بن اسفندیار آورد که آن سپاه از نظر غایب شد...».

ص: ۳۳

ش ۱۳۶۸، ۵۹ برگ، ۱۸×۱۱، بیتاریخ، اول و آخر ناقص (تحریر سده ۱۴).

* * *

ش ۱۴۲۶، ۵۳ برگ، ۱۷×۱۱، نستعلیق، بیکا، بیتا، اول و آخر ناقص بخشی از این نسخه اسکندر نامه است و بخش دیگر آن (شدادیه نمرودیه) است.

* * *

ش ۱۴۳۰، ۷۲ برگ، ۱۷×۱۱، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۴) اول و آخر ناقص.

* * *

ش ۱۴۳۵، ۱۲۷ برگ، ۱۷×۱۱، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۴) آغاز و انجام ناقص.

* * *

ش ۲۶۰۹، ۲۰ برگ، ۱۹×۱۱، نستعلیق، بیکا، بیتا، یک قطعه این کتاب است.

* * *

ش ۳۱۳۶، ۲۶۵ برگ، ۳۱×۲۰، نستعلیق ۱۲۶۵، این نسخه جلد اول و دوم است.

* * *

ش ۳۱۳۷، ۳۶۳، ۳۳×۲۰، نستعلیق، بیکا، بیتا، از پایان افتادگی دارد (تحریر سده ۱۳ و ۱۴).

۳۸- اسکندر نامه = اقبال نامه و شرفنامه = خمسه نظامی = پنج گنج

(شعر، فارسی)

از: حکیم الیاس بن یوسف گنجوی (نظامی گنجوی) (۶۱۴ ق)

پنجمین مثنوی از «پنج گنج» اوست، در داستان آن مقدونی و ایران، در دو بخش :

۱ _ شرفنامه خسروان، ۶۸۰ بیت، سروده ۵۹۷ ق با نام اتابک نصرت الدین. ۲ _ اقبالنامه یا خردنامه، ۳۴۸۰ بیت. آغاز شرفنامه:

«خدا یا جهان پادشاهی تراست» و آغاز «اقبالنامه» «خردمر کجا گنجی آرد پدید»

در فهرست سابق این کتابخانه در ص ۵۳۳ یاد شده.

[الذریعه ۲-۶۱، کشف الظنون ۱-۸۶، مشترک پاکستان ۷-۱۰۰، فهرستواره، منزوی ۲-۸۱۵].

آغاز:

«خدایا جهان پادشاهی تراست

زما خدمت آید خدایی تراست

پناه بلندی و پستی تویی

ندانم چه ای هر چه هستی تویی»

انجام:

«... چو بر خواند این نامه را شهریار

خرد یاورش شد و فرهنگ یار

همین داستان باد از او سر بلند

همو باد از این داستان بهرهمند»

ش ۱۹۸۴، ۹۵ برگ، ۱۶×۲۳، نستعلیق ۹۵۷. انجامش افتادگی دارد.

۳۹- اشجار و اثمار (نجوم، فارسی)

از: علاء نجم علیشاه بن محمد بن قاسم خوارزمی بخاری، زنده ۶۹۱ ق

رساله ای است در اصول و قواعد هیئت در دو مقاله: در کلیات (نه فصل) و جزئیات (در پنج شجره). تالیف و نگارش آن در میانه سالهای ۶۷۹ _ ۶۹۱ صورت گرفته و به نام سیف الدین احمد شاه و برادرش مبارکشاه تالیف شده است.

شجره اول: در صفات و منسوبات بروج و کواکب.

شجره ثانی: در احکام قرانات و اتصالات دیگر

[نسخه های خطی فارسی ۱-۲۳۶، الذریعه ۱-۲۹۳، مشار فارسی ۱-۱۶۳]

دانشگاه تهران ۱۵-۴۱۲۱، ملی تهران ۱-۱۶۱، مرعشی ۲-۵۰، کشف الظنون ۱-۱۰۳]

آغاز: «حمدو ثنا آفریدگاری را که افلاک دوائر و نجوم سوائر بیافرید».

انجام: «... و در عبارت سهل آورد و در شرح تطویل کردو آنچه دورتر بود ترک آن واجب دید... و از حق تعالی توفیق خواست در اتمام آن و الله ولی التوفیق».

ص: ۳۵

ش ۱۱۰۸، ۷۱ برگ، ۲۶×۱۷، نستعلیق، بیک، بیتا (تحریر سده ۱۰ و ۱۱) چند برگ آخرش نو نویس است.

ش ۲۶۴۴، ۱۴۹ برگ، ۱۹×۱۰، نسخ احمد بن علی فتح الله در ۱۰۱۶ یا ۱۰۱۹، آغازش افتادگی دارد.

۴۰- اصداف الدرر = ترجمه و شرح غرر الحکم = نظم الغرر (حدیث، فارسی)

از: عبد الکریم بن محمد یحیی قزوینی (قرن یازده و دوازدهم هـ. ق)

ترجمه همراه با شرح مختصر «غرر الحکم» آمدی است. مؤلف بعد از این کتاب، شرح و ترجمه دیگری بر «غرر الحکم» موسوم به «نظم الغرر ونضد الدرر» در پنج جلد نگاشته و به شاه سلطان حسین صفوی تقدیم نموده است.

کتاب اصداف الدرر در سال ۱۳۴۴ شمس در شیراز به چاپ رسیده است.

در فهرست سابق این کتابخانه ص ۴۱۰ به عنوان نظم الغرر معرفی شده است به ذریعه ۲۴-۲۱۸ رجوع شود.

[الذریعه ۴-۱۲۱، ۱۱-۸۲، نسخه های خطی، منزوی ۲-۱۷۰۹، مجلس ۲۵-۷۹].

آغاز: «غرر ودرر حمد و ثنایی که چون حلقه بندگی زینت گوش غیب نیوش... که عالم غیب و عرصه شهود پشت و روی ورقی از نسخه بدایع صنایع اوست ودر دفاتر فنا و حدوث سیاه و سفید عدم ووجود. اما بعد بر روشن سوادان نسخه عرفان و معنی شناسان صورتخانه امکان روشن و مبرهن است که فطرت بنی نوع انسان خاکی بنیان...».

انجام: «... یسیر من العلم ینفی کثیراً من الجهل. یعنی اندکی از علم بر طرف می کند بسیاری از جهل را و جنود جهل هفتاد و پنجند و جنون عقل نیز در عدد... و حدیث

ص: ۳۶

بتفصیله در کافی مذکور است».

ش ۱۹۷۷، ۱۱۵ برگ، ۲۳×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا، صفحات نسخه جدول زرین دارد.

۴۱- اصطلاحات الصوفیه = ترجمه اصطلاحات الصوفیه (عرفان، فارسی)

از: عبد الرزاق کاشانی؟

رساله ای است در بیان اصطلاحات صوفیان که باید ترجمه یا اخذ شده از اصطلاحات صوفیه عبد الرزاق قاسانی (۷۳۵ ق) باشد. نسخه های فارسی منسوب به او با یکدیگر جدایی دارد و سر آغازشان با همدیگر متفاوت است.

[نسخه های خطی فارسی ۲-۱۰۳۶، دانشگاه تهران ۸-۲۱۱، سپهسالار ۳-۱۴۴،

حقوق تهران ۱۴].

آغاز: «لالی حمد و سپاس منعمی را سزد که دلهای عارفان را مخزن جواهر اسرار گردانید و جواهر زواهر درود بی قیاس...».

انجام: «... حقا که مصطلحات این طایفه بحسب مقامات سلوک بسیار است و بیشتر این مقامات در شرح فصوص الحکم با مناسبات و ماخذ آن گفته ام و بالله الهدایه...».

ش ۲۳۹۶، ۳۴ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق، بیکا، بیتا، ناقص (تحریر سده ۱۲).

ش ۲۶۶۹، ۲۸ برگ، ۱۹×۱۳، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳) در پایان این نسخه اجازه طریقتی از مجذوب علیشاه نعمه اللهی به محمد جاسبی در دو صفحه آمده است.

۴۲- اصل العقائد الدینیہ (کلام، فارسی)

از: محمد جعفر بن سیف الدین شریعتمدار استرآبادی، م ۱۲۶۳.

ص: ۳۷

رساله ای است در کلام و اصول عقاید شیعه که در یک مقدمه و چند باب تنظیم و نگارش آن در سال ۱۲۳۸ ق صورت گرفته است، مؤلف این رساله را در حالیکه از کربلا عازم مشهد مقدس بود در شهر اصفهان نگاشته و از سید شفتی حجه الاسلام تجلیل نموده است.

آغاز: «... پس لازم است بر کسی که خدا بر او انعام کرده باشد بمعرفت خود و هدایت کرده باشد او را بسوی دین خود و هدایت کرده باشد او را بسوی دین خود و توفیق داده باشد او را که تامل کند...».

انجام: «... و دیگر کسی نگوید که عذر ما این است که ما نفهمیدیم انشاء الله تعالی همگی خواهند فهمید و اصول دین خود را از روی یقین درست خواهند کرد و السلام».

ش ۳۵۶۳، ۷۵ برگ، ۱۱×۱۵، نسخ، بی‌کای، ی تا، آغازش افتادگی دارد و نام یاد شده روی جلد آن دیده می شود.

۴۳- اصول دین = رساله در امامت (کلام، فارسی)

از: ؟

رساله ای متوسط و فشرده در اثبات عقاید و اصول دینی امامیه که در سه باب و یک خاتمه تنظیم شده است: باب اول: در توحید (سه فصل) باب دوم: در نبوت، باب سیم: در امامت (۱۲ فصل) خاتمه: در معاد (در سه مطلب)

آغاز: «... فصل سیم، در بیان ذکر شمه ای از معجزات و خوارق عادات سید الشهداء، فصل چهارم: در بیان ذکر شمه ای از معجزات سید الساجدین... باب اول: در بیان معرفه الله تعالی مشتمل بر سه فصل...».

انجام: «... مساله دوم در اقسام توبه بدانکه توبه بر دو قسم است، قسمی از ان تعلق

ص: ۳۸

به حق الله دادن مثل مرکب... که تعبیر از آن بحق الناس میکنند...».

ش ۲۶۰۶، ۵۳ برگ، ۱۱×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا اول و آخر ناقص (تا اواخر مطلب سوم خاتمه را دارد). (تحریر سده ۱۳).

۴۴- اصول دین (کلام، فارسی)

از: محمد کاظم بن قاسم رشتی (سید کاظم رشتی) ۱۲۵۹ ق

گزارش در اصول دین و معتقدات امامیه مطابق با مشرب شیخیه که در ۵ باب تنظیم شده است.

[نسخه های خطی فارسی ۲-۸۸۲، الذریعه ۲-۱۹۲، مشار فارسی ۱-۳۶۹، دانشگاه تهران ۱۰-۱۵۷۶].

آغاز: «سپاس و ستایش بی قیاس پروردگار را سزااست که شاهباز بلند پرواز عقل هر چند... در معرفت و دانش پرواز کند جز بسر منزل...».

انجام: «... و رضا در هر حالی و بدرستیکه او تعالی ولی هر چیز است و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین و السلام علی من اتبع الهدی و خشی عواقب...».

ش ۲۹۳۱، ۱۲۸ برگ، ۱۱×۱۵، تحریر محمد حسین حسینی نسابه در ۱۲۹۹.

ش ۳۰۵۶، ۱۱۵ برگ، ۱۰×۱۴، نسخ و نستعلیق ۱۲۵۳. چند کاتب آن را نوشته اند.

۴۵- اصول دین و رؤوس نماز = اصول دین و فروع دین (فقه، فارسی)

از: حسن بن محمد

رساله مختصری است در بیان اصول دین و فروع آن. مؤلف در بیان هر دو بخش ابتدا به تعریف پرداخته و سپس به بیان دلیلی عقلی و نقلی آن میپردازد و گاه از آیات

ص: ۳۹

قرآن کریم بهره می گیرد. در بخش دوم احکام طهارت و نماز و روزه را ذکر کرده است.

[نسخه های خطی، منزوی ۲- ۸۸۶].

آغاز: «حمد له... وبعد قال الله تبارك و تعالی فی سورة الذاریات و ما خلقت الجن والانس إلا ليعبدون ای ليعرفون ظاهر معنی آیه شریفه این است که خلق نکرده ام جن و انس را...».

انجام: «... واما مبطلات پس آن ده است... هفتم ارتماس یعنی سر را به زیر آب فرو بردن [...] نهم بقاء بر جنابت دهم، استمنا یعنی طلب منی کردن».

ش ۱۹۸۳، ۳۹ برگ، ۱۶×۲۳، نسخ، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳).

۴۶- اعتقادات = عقائد ملا احمد (کلام، عربی)

از: ملا احمد؟

اعتقادات اهل سنت را ذکر می کند و مطالبی از غزالی و ملا-جلال دوانی و ابو علی سینا، با عناوین «اعتقاد کنیم _ اعتقاد کنیم» در سه مقام بر گزار کرده است. مقام اول در الهیات، مقام دوم در نبوت و خلافت و مقام سوم در معاد. مؤلف از اهل سنت است.

آغاز: «این رساله که در بیان عقائد اهل حق است ترتیب یافته بر سه مقام. المقام الاول فی الالهیات ایمان به وجود حق سبحانه و تعالی بدان که علماء دین و عرفاء اهل یقین...».

انجام: «ومخالفت میان قول ما و قول اصحاب نیست و با اشارت و تعلیم است بدان که اتفاق میاید و خیر در اتفاق است و اجماع دلیل رواه الترمذی الاصحاب جمع صحب جمع صاحب و هومن رای النبی صلی الله علیه و آله و سلم مؤمنا سواء کان فی حال البلوغ او قبله طال صحبتته ام لا».

ص: ۴۰

ش ۶۳۴، ۹۱ برگ، ۱۸×۱۲، نستعلیق، ۹۸۸ با یادداشت تملک فخر الدین محمد بن محمد تقی موسوی با مهر مربع «فخر الدین محمد موسوی». تصحیح شده، حواشی با امضاء «منه رحمه الله» دارد.

۴۷- اعتقادات = مختصر در اعتقادات (کلام، فارسی)

از: ؟

اعتقادات شیعه را در چهار فصل معرفه الله، معرفه النبی، معرفه الامام و تولی و تبری بیان کرده است.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطیبین الطاهرین و بعد این مختصری است در معرفت حضرت حق سبحانه بدان که قدیم چیزی را گویند که محال است فانی شدن آن».

انجام: «و در جمیع اینها استناد به سوی کتاب خدا و سنت رسول و آثار ائمه

علیهم السلام باید داشته باشد و بالاتر مرتبه او بقاء در فناء... و هر گاه آن چه ذکر شد در شخص حاصل شد آن شخص تقریر و تسدید کرده شده از جانب الهی خواهد بود و این دلیل بر تصدیق خداوندی است».

ش ۳۹۱۸، ۱۰ برگ، ۱۸×۱۱، نستعلیق. ۱۲۸۹

۴۸- اعجاز نامه (شعر، فارسی)

از: غنایی

منظومه ای بلند و تاریخی در ۱۲۲۵۰ بیت در معجزات و فضایل و مناقب امیرالمؤمنین علیه السلام و حوادث و وقایع خلافت و جنگ های وی با دشمنان که در سال ۱۰۲۶

ص: ۴۱

موافق جمله «اخبار حیدر» پایان یافته است. ناظم خود را غنایی معرفی و نام منظومه را نیز در ابیات پایانی آورده است:

چو در لفظ و معنی است معجز نظام

به «اعجاز نامه» بر آورد نام

[به ذریعه ۹-۷۹۲، دانشگاه ۲-۱۲۹ رجوع شود].

آغاز: «در تشریح نسب و حسب طاهر و ظاهر حضرت سید المرسلین و جناب یعسوب دین علیهم صلوات الله

گذارنده قصه باستان

چنین گشت پیرایه ساز بیان» انجام:

پیای دهم از میناب جام

که نبود جز این مقصدم والسلام

... نغمه پرداز در هر مقام

ده این انتظار مرا اختتام»

ش ۳۱۰۸، ۳۵۳ برگ، ۲۷×۱۶، نستعلیق ۱۰۳۳، از آغاز افتادگی دارد.

۴۹- اعمال سه ماه (دعا، فارسی)

از: ؟

رساله ای مفصل در اعمال مختصر سه ماه رجب، شعبان و رمضان که در یک مقدمه و سه باب (به تعداد ماه های مزبور) و یک خاتمه در اعمال عید نوروز تنظیم شده است.

آغاز: «الحمد لله... اما بعد این رساله موضوع شد بر مقدمه و سه باب، باب اول در اعمال ماه مبارک رجب، باب دوم در اعمال ماه شعبان...».

انجام: «... سلام علی آل یس، سلام علیکم طبتم فادخلوها خالدین، سلام هی حتی مطلع الفجر».

ش ۲۷۵۰، ۱۴۱ برگ، ۱۸×۱۱، نسخ محمد ابراهیم بن سید احمد در ۱۰۸۳، فهرست مطالب آن در سه صفحه در آغاز نسخه هست. با سر لوح زرین و جدول زرین و جلد روغنی نفیس.

۵۰- اعمال شهور ثلاثه = اعمال سه ماهه (دعا، فارسی)

از: دوست محمد بن عبدالرحیم حسینی، قرن ۱۰

رساله ای است در اعمال و اذکار و نمازهای وارده در سه ماه رجب و شعبان و رمضان که برای شاه طهماسب صفوی تالیف و در یک مقدمه در فضیلت روزه و نافله در اول ماه و سه باب و خاتمه تنظیم شده است.

[استان قدس ۱۵-۱۱۳، الذریعه ۲-۲۴۳].

آغاز: «شکر و سپاس بی قیاس آن معبودی را که عبادتش موجب فیروزی عابدان و طاعتش سبب سرفرازی زاهدانست و درود نامحدود بر آن سید و سرور که عالم همه طفیل وجود اوست...».

ش ۲۴۵۹، ۸۹ برگ، ۱۲×۱۹، نسخ، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۱ و ۱۲) انجامش افتاده و تا اواخر خاتمه را دارد.

* * *

ش ۳۳۴۷، ۱۵۸ برگ، ۱۵×۲۲، نسخ، بیکا، بیتا، (تحریر سده ۱۱) برگ اول و آخر نو نویسی است. صفحات جدول زرین دارد.

۵۱- اعمال ماه رمضان (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه اعمال، ادعیه و اذکار وارده در ماه رمضان که در یک دفتر گردآوری و ظاهراً در هشت فصل تنظیم شده است.

آغاز: «... فصل پنجم در اعمال هر شب و روز ماه مبارک رمضان، از حضرت صادق و کاظم علیهم السلام منقول است که بعد از هر نماز در ماه مبارک...».

ص: ۴۳

انجام: «... وطابت الارض التي فيها دفنتم و فزتم فوزاً عظيماً فياليتني كنت معكم فافوز معكم فوزاً عظيماً».

ش ۲۱۷۲، ۵۴ برگ، ۱۰×۱۳، نسخ، بی کاء، بی تا (تحریر سده ۱۳) در این نسخه فصل پنجم تا آخر هست.

۵۲- افتتاحیه = شرح دعای افتتاح (دعا، فارسی)

از: شهاب الدین محمد بن موسی العراقی البزشلوئی الکميجانی م ۱۳۱۳ ق

ابتدا فرازهای دعا را به فارسی و به صورت تحت اللفظی ترجمه کرده و در موارد لزوم به شرح برخی از آنها پرداخته است. شارح این شرح را به مناسبت فتح و پیروزی والی عراقین معتمد السلطان حسام الملك حسین خان امیر تومان در دفع اشرار منطقه در سال ۱۳۰۴ نگاشته است. و در فروردین ۱۳۲۴ در ۶۴ صفحه چاپ شده و شرح حال او هم در آغاز یاد شده است.

آغاز: «افتتاح درج درر سخنوری شایسته ثنا گستری ایزدی است پاک که مخازن اسرار افلاک را که حقایق ملکوت و جبروت است و حضيض خطه خاک از ادراک آدمی ظاهر فرموده».

انجام: «ورحمتی از جانب خود رسانی که جلال دهد ما را آن رحمت و سلامتی از جانب تو حاصل شود که بیوشانی به ما آن سلامت را به شایستگی رحمت خود ای رحیمترین رحم کنندگان».

ش ۳۸۸۲، ۷۳ برگ، ۱۲×۲۰، نستعلیق حسین بن علی در ۱۳۲۲ ق (به دستور معتمد السلطان) محیی الخط بعد المیر آقای کاتب السلطان.

۵۳- افسانه های کهن (داستان)

از: ؟

مجموعه چندین حکایت و افسانه های محلی که بصورت داستان وار و جذاب نگاشته شده است عناوین این داستان ها عبارتند از: دودرویش، چهار درویش و اشرفخان، رضوانشاه و پسر فغفور خطایی، خواجه سعید جواهری و ملک محمد، داستان سعد رزین قلم اندلس.

در فهرست سابق این کتابخانه در ص ۵۵۰ یاد شده

ش ۲۳۳۳، ۱۴۶ برگ، ۲۱×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳ و ۱۴) آغاز و انجام ناقص.

۵۴- افکار الأمم = دیانت و حکمت (فارسی)

از: مهدیقلی خان هدایت (مخبر السلطنه) (۱۳۳۴ ش)

مطالب علمی و اشعار واحادیث بر گزیده ای است از کتاب های مختلف از قبیل: تصوّر در طفولیت فکر، تقسیم فلسفه، خطای حس ظاهر، در بیان مکاشفه، در اینکه همه موجودات جانی دارند، در باره وجدان (شعر است)، توارث و تحوّل، فال حافظ، خوارق عادت مرتاض هندی و غیره. این کتاب در سال ۱۳۲۲ شمسی با مقدمه عبد الحسین اورنگ در تهران چاپ شده است.

[مشار، فارسی ۱- ۲۹۹].

آغاز: «تصوّر در طفولیت فکر: گروهی فلسفه را بیرون حدّ محسوسات خرافات گفتند و باز دنبال همان خرافات را گرفتند و نو به جای کهنه گذاردند».

انجام: «دستوری که در خواب مصنوعی به کسی بدهند چون بیدار شد انجام

ص: ۴۵

می دهد و بعد ملتفت نیست که چه کرده است به خفته گفته اند فلان که اینجا بود نیست برو بین هست یا نه رفته دست به او زده و ملتفت او شده».

ش ۳۹۴۹، ۸۷ برگ، ۲۲×۱۷، بخش دوم کتاب است به خط عبرت نائینی ظ برای چاپ سنگی.

۵۵- اکبر نامه = آیین اکبری = تاریخ اکبری (تاریخ، فارسی)

از: ابوالفضل بن مبارک علامی، ۹۵۷ - ۱۰۱۱ ق

شامل تاریخ و فرهنگ سرزمین هندوستان است که در سه جلد تنظیم و در شعبان سال ۱۰۰۴ ق پایان رسیده است. چاپ شده و در فهرست سابق این کتابخانه به عنوان تاریخ اکبری یاد شده است.

آغاز جلد اول: بسمله الله اکبر این چه دریافتی است ژرف و شناختی شگرف

[نسخه های خطی فارسی ۶-۴۵۸۰، الذریعه ۲-۲۷۶، مشار فارسی ۱-۱]

دانشگاه ۲-۵۱۷، مجلس ۲۵-۲۸۵، فهرستواره فارسی ۲-۱۱۳۲، مرعشی ۱۴-۷۰].

ش ۱۵۸۱... ۳۰×۱۸، نستعلیق حاج قطب الدین، یا شاه محمد بن حاج قطب الدین در ۱۰۲۵ یا ۱۰۴۵ در اصفهان. جلد اول و دوم است و از آغاز افتادگی دارد.

ش ۳۱۵۹، ۲۴۰ برگ، ۲۵×۱۶، نستعلیق ۱۱۱۷. جلد دوم است و افتادگی دارد.

ش ۳۱۸۵، ۱۷۶ برگ، ۲۳×۱۶، نستعلیق ۱۰۶۹، در اصفهان، جلد اول است.

ش ۴۰۴۵، ۶۹ برگ، ۲۴×۱۳، نستعلیق، بیکا، بیتا، جلد اول است آغاز و انجام ناقص

ص: ۴۶

۵۶- الفبا وقواعد زبان فرانسه (فارسی)

از:

ش ۲۶۵۹، رقعی.

۵۷- الهی نامه = مناجات خواجه عبد الله انصاری (عرفان، فارسی)

از: خواجه عبد الله بن اسماعیل انصاری هروی (۴۸۱ هـ -)

راز و نیازهای خواجه انصاری به درگاه ایزد متعال است. چاپ شده و نسخه های آن متفاوت است. سرآغاز نسخه ها با هم مطابق نیست

[مرعشی ۲-۱۲۸، مجلس ۳۶-۳۰۱].

آغاز: «بسمك القدوس، الهی این چه فضل است که با دوستان خود کرده هر که تورا شناخت...».

انجام: «... اگر داری طب کن و اگر نداری طلب کن الهی عبد الله عمری بکاست و عذری».

ش ۱۰۲۲، ۹ برگ، ۲۵×۱۷، شانزده قطعه مرقع که همه عکس خط میرعماد حسنی است. ۱۲۸۴

* * *

ش ۲۷۸۰، ۲۵ برگ، ۱۸×۱۱، نستعلیق اسماعیل در ۱۲۹۳، تملک عبد العظیم نصیر الملک قراجه داغی در ۱۳۲۹ با مهر بیضوی «نصیر الملک» روی برگ اول. صفحات جدول زر دارد.

* * *

ش ۳۸۳۴، ۱۲ برگ، ۲۶×۱۶، نستعلیق، ۱۲۶۱، صفحات جدول زرین دار

ص: ۴۷

از: عماد الدین حسن طبری مازندرانی (قرن هفتم ق)

مشمول است بر اخبار و احادیث و حکایات در فضیلت ائمه اطهار: که در دو فصل نگاشته شده است. فصل اول شامل بیست حدیث در فضیلت ائمه اطهار: و فصل دوم شامل ۲۳ خبر در فضائل خلفاء ثلاثه که مورد بررسی و نقد و اشکال قرار داده است. مقدمه کتاب که عین مقدمه «کامل بهائی» است به قلم عبدالملک بن اسحاق بن عبد الملک بن فتحان الواعظ القمی فراهم آمده که از سبب تألیف این کتاب و ترجمه عبارات عربی آن وسیله خود سخن گفته است. مؤلف از سه کتاب خود مناقب الطاهرین، کامل بهائی و منهج بهائی نام برده است. این کتاب با کتاب های چاپی و خطی که از طبری در دست بود تطبیق داده شد ولی شناسائی نشد.

به فهرست سابق این کتابخانه ص ۳۱ رجوع شود

[ر. ک: الذریعه ۱۷-۲۵۲].

آغاز: «سبحان یکی پادشاهی که بساط عظمت او در اوهام انس و جان نگنجد که ولا یحیطون به علما و کیفیت و کمیت در عتبه جلال او موهوم و ممکن نباشد. حمد نامعدود و ثناء نامحدود مر واجب الوجود مطلق است که مبدع بدایع...».

انجام: «فان اذن لكم فی... الی حبیبه فادفنونی وان لم یؤذن لكم فاتونی الی مقابر المسلمین و خلافت او دو سال و سه ماه و بیست و دو روز بود بعد از آن به عمر انتقال یافت».

ش ۸۶۸، ۱۳۶ برگ، ۲۲×۱۸، نسخ محمد علی بن یعقوب در در ۱۲۱۰

ص: ۴۸

از: ؟

رساله ای است در اثبات حقانیت امامت امامان و ولایت آن بزرگواران که در یک مقدمه و ۱۴ فصل و یک خاتمه تنظیم شده است: مقدمه: در تعداد خلفا و ذکر برخی حکام بلاد اسلام ۱ _ در ذکر طریق معرفت اشیا ۲ _ در بیان کیفیت استدلال ۳ _ بیان سبب افتراق امت ۴ _ در کیفیت افتراق امت ۵ _ در تحقیق ایمان شرعی ۶ _ در آنچه امامت بدان ثابت می شود ۷ _ وجوب منصب امام ۸ _ توقف ایمان به اعتقاد به امامت علی علیه السلام ۹ _ اثبات امامت ائمه باقیه ۱۰ _ بیان احوال آل و اصحاب ۱۱ _ بیان ارتداد اصحاب ۱۲ _ بیان حدوث جمیع مذاهب اسلامی ۱۳ _ فساد خلافت خلفای ثلاث

۱۴ _ در تحقیق کفر و ایمان شرعی. خاتمه: تحقیق جواز و حرمت سب و لعن

آغاز: «حمد و ستایش مالک الملکی را سزا است که عدلش مفیض اخراج جمیعت از دایره واسعه رحمه بمضیق و تنگنای... ولعنت و حکمتش مفیض اختلاف است در میان امت در هر ملت و نحله...».

انجام: «... می انداختم افسار شتر خلافت بر کوهانش و آنرا ... میچشاندم آخر قوم را بهمان کاسه که آب داده بودم اول ... ترک می کردم محاربه جماعت آخر همچنانکه ترک کردم با جماعت اول...».

ش ۳۴۱۹، ۲۷ برگ، ۱۱×۱۹، نستعلیق سده دهم، گویا نسخه اصل باشد تصحیح شده و علامت بلاغ دارد.

ص: ۴۹

۶۰- امثله (صرف، فارسی)

از: میر سید شریف علی بن محمد جرجانی، ۸۱۴ ق

رساله ای مشهور و معروف در اصول قواعد علم صرف عربی که از قدیم الایام جزء کتب درسی حوزه های علمیه بوده است.

[آستان قدس ۱۲-۱۴].

آغاز: «وبه نستعین، بدانکه مصدر اصل کلام است و از وی نه وجه باز میگردد اول ماضی دویم مضارع سیّم اسم فاعل چهارم اسم مفعول پنجم امر ششم نهی...».

انجام: «... واما ان دو که حکایت نفس متکلم را بود چون هل اضرب هل نضرب».

ش ۳۴۳۷، ۱۹ برگ، ۱۲×۱۸، نسخ عبد الله خراسانی در ۱۲۴۵ بفرموده میرزا عطاءالله طباطبایی ملقب به میرزا بزرگ.

۶۱- امراض آلات تغذیه (طب، فارسی)

از: محمد تفرشی متطبب

مؤلف سابقا کتابی بنام تشریح آلات تغذیه نوشته بود. پس از آن امراض آلات تغذیه را نیز تالیف و همانند آن در پنج فصل و هر کدام در چند گفتار تنظیم کرد:

فصل اول: امراض آلات هاضمه فصل دویم: امراض آلات جذابه فصل سیم: امراض آلات تنفس فصل چهارم: امراض دوران دم فصل پنجم: امراض ترشحات و مندفعات

این کتاب با استفاده از طب جدید و اصطلاحات آن نگاشته شده است.

آغاز: «بسمله بدانکه چون در تشریح آلات تغذیه را منقسم به پنج قسم نموده ایم و امراض او را نیز منقسم به پنج قسم نمائیم که هر یک از آنها در فصلی جداگانه بیان

ص: ۵۰

خواهد شد بدین نهج...».

انجام: «... چون در فقرات مخصوصه بخود به تفصیل بیان شده اند مجدداً در اینجا تفصیلی لازم ندارند».

ش ۳۲۱۹، ۱۸۹ برگ، ۲۶×۱۷، نستعلیق مؤلف در ۱۲۹۴، در پایان نسخه فهرست مطالب و نیز فوائد طبی در چند برگ آمده است.

۶۲- امواج البكاء (تاریخ، مقتل، فارسی)

از: مولی نوروز علی بن محمد باقر بسطامی (۱۳۰۹ ق)

کتابی است پیرامون مواردی که حضرت ابا عبد الله الحسین علیه السلام از شدت مصیبت گریسته و اظهار حزن و اندوه فرموده اند که به حسام السلطنه سلطان مراد میرزا تقدیم شده است. که دارای یک طوفان و چهار موج است و تاریخ تالیف آن ۱۲۶۶ در مشهد مقدس می باشد. و چاپ شده است.

[الذریعه ۲-۳۵۱، مرعشی ۱۸-۳۰۷].

آغاز: «نحمدک اللهم یا من فتح باب البلاء للمقربین وجعل الدنیا سجن المؤمنین و جنه الکافرین و نشکرک اللهم یا من رفع درجات الصابرين و جزاهم بما صبروا جنه و حريراً... چون در این نشأه فانی و دو روزه...».

انجام: «... ای گروه بنی کنانه نظر نمایند به سوی کسی که گمان می کند که او بزرگ قریش است چگونه رفتار مینماید با پسر عم کشته خود. چون ابو سفیان این کلام را استماع نمود بسیار منفعل شد و گفت راست گفתי این ذلت و لغزش بود که از من سر زد... دارد بر من».

ش ۱۵۴۶، ۱۸۷ برگ، ۱۶×۹، نستعلیق، بیکا، بیتا. در پایان نسخه دو دعا و مناجات امیرالمؤمنین علیه السلام و مهر مربع: «عبده محمد حسین»، دیده می شود. این نسخه بیاض است و آخرش افتادگی دارد.

ص: ۵۱

۶۳- انشاء الدرر = منشآت = بیاض (فارسی)

از: مهدی بن محمد نصیر منشی استرآبادی، زنده ۱۱۶۰ ق

قطعات ادبی و زیبا و انشاء گونه که بصورت مراسله بزرگان، وقف نامچه، عقد نامچه، نامهها و فرمانهای حکومتی و سلطنتی نگاشته شده و به شاهزاده امام قلی میرزا تقدیم شده است.

در فهرست سابق این کتابخانه ص ۴۸ یا شده

[امام صادق قزوین ۱-۲۷۴، مجلس ۲۶-۱۰۵، الذریعه ۳-۱۶۸، ۲۳-۴۰، مرعشی ۱۱-۱۹۴،

مشار فارسی ۴-۵۰۱۸]

آغاز: «حبذا این بیاض دل آرا که تدرو رنگین بر و بالیست از... شهیر پر نقش و نگار گشود...».

انجام: «... چون قطره بود جرم و عفو محیط، چون عرض غرض بود بعجز و تظلم ختم نمود دیگر حکم محکم است».

ش ۲۴۲۸، ۷۲ برگ، ۱۵×۲۰، تحریر محمد حنفیه بن محمد جعفر ارموی در ۱۲۵۰

۶۴- انوار جامعه (کلام، فارسی)

از: ابو تراب بن محمد حسین یا حسینی قزوینی، زنده ۱۲۶۱ ق

رساله ای است در اصول عقاید و کلام بر مبنای مذهب شیعه که در پنج مقصد بترتیب اصول پنجگانه تنظیم و در روز یکشنبه هفتم ذیحجه ۱۲۶۱ ق در قریه اشتهاارد پایان یافته است.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله العالمین و السلام علی التابعین و الطالبین الناهجین منهجهم السالکین الی درجات المعرفه و الایمان... اما

ص: ۵۲

بعد چنین گوید ذلیل بی بضاعت... که اول واجبات بر مکلفین معرفت اصول دین است...».

انجام: «... مجملاً عزلت و جوع و فقر الی الله و عدم انس... خناس از شرایط اطمینان و اجتماع قلب و علامت کمال عقل و توکل و تفویض امر است بفیاض و اهب العطايا اليس الله كاف بعبده فسیکفیکهم الله و هو السميع العليم».

ش ۲۵۷۹، ۲۴۱ برگ، ۱۶×۱۱، نسخ مؤلف در ۱۲۶۱ در قریه اشتهارد، تصحیح شده است.

۶۵- انوار الرمل (رمل، فارسی)

از: عبد الغنی حافظ شیروانی

مؤلف چنانکه خود در مقدمه گفته پیش از تالیف این رساله کتابی در رمل بنام الخلاصه فی الرمل نوشته و در آن اصول و قواعد علمی و عملی آن را بطور خلاصه بیان کرده بود پس دوستانش از او درخواست کتابی کردند که در آن هیچ نکته ای از علم رمل فرو گذار نشده باشد و در عین حال مختصر و موجز باشد، پس این رساله نگاشته شد و در یک مقدمه و دو مقاله و یک خاتمه تنظیم گردید.

در فهرست سابق این کتابخانه مؤلف اشتباهاً شیرازی معرفی شده است.

[الذریعه ۲-۴۲۷، مجلس ۳۶-۱۰۶، دانشگاه ۹-۱۰۲۶، مشار فارسی ۱-۵۸۰].

آغاز: «شکر و سپاس بیحد و قیاس آفریدگاری را جل جلاله که نقطه ضعیف را مبدا چندین شکل مختلف گردانید و ایشانرا سبب وقوف بر کلمات و... حوادث عالم سفلی ساخت...».

انجام: «... واز آن دو شکل یک شکل را... شکلی که در خانه سؤال نشسته باشد و اگر آن شکل که در خانه سؤال نشسته صاحب مسکن باشد احتیاج بیرون آوردن نباشد خانه مقصود...».

ش ۲۲۰۲، ۴۵ برگ، ۲۲×۱۴، نستعلیق، بیکا، بیتا، این نسخه مقدمه و مقاله اول را دارد.

ص: ۵۳

از: حسنین بن علی کاشفی واعظ بیهقی، (م) ۹۱۰

ترجمه فارسی «کلیله و دمنه» نگاشته کهن یکی از حکمای هندی است که در چهارده باب تنظیم و به امیر نظام الدین احمد شیخم سهیلی جغتائی (م ۹۱۸) که از امرای معروف سلطان حسین بایقرا بوده تقدیم شده است، اصل کتاب بزبان هندی بود که توسط عبد الله بن مقفع به عربی برگردانده شده پیش از آن در عصر سامانیان به پهلوی ترجمه شده بود، مؤلف این کتاب را با تهذیب، تلخیص و تنقیح آن برشته تحریر در آورد و بارها در ایران و هند و اروپا چاپ شده است.

[مجلس ۲۵-۳۸۱ و ۶-۱۷۹ و ۷-۱۷۵، الذریعه ۲-۴۳۰، نسخه های خطی فارسی ۵-، ۳۵۲۳]

الفبائی آستان قدس ۷۳، فهرست رضوی ۷-۲۰۹، مشار فارسی ۳-۳۲۸۷]

آغاز: «حضرت حکیم علی الاطلاق... حکمه که وظایف لطایف حمد و ثنای او بحکم وان من شیء الا یسبح بحمده بر زبان جمیع موجودات علوی و سفلی جاری و دایر است و فوائد موائد آلائی بی منتهای او...».

انجام:

گر بد و گر نیک فکندم به پیش

پوش بد من به نکویی خویش

چونکه بدین پایه رساندم کلام

به که کنم ختم سخن والسلام

ش ۹۴۶، ۲۲۵ برگ، ۱۹×۲۹، نسخ، بیکا، بیتا اول و آخر ناقص (تحریر سده ۱۱).

ش ۱۱۵۲، ۱۰۸ برگ، ۱۶×۲۴، نستعلیق شریف مرعنتابی در ۹۲۹ در قندهار.

ش ۱۶۶۸، ۳۱۰ برگ، ۱۷×۲۹، نستعلیق، بیکا، بیتا، صفحات جدول زرین دارد (تحریر سده ۱۳) اول و آخر ناقص.

ش ۲۴۴۰، ۲۳۹ برگ، ۲۱×۱۳، نستعلیق محمد بن محمدعلی در ۱۲۹۹.

* * *

ش ۲۶۱۷، ۱۸۲ برگ، ۱۷×۱۱، نستعلیق عبد الصمد در ۱۰۱۱.

این نسخه در فهرست سابق این کتابخانه به عنوان کلیله و دمنه یاد شده بود.

* * *

ش ۳۱۰۹، ۱۹۸ برگ، ۲۹×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۱)

* * *

ش ۳۱۵۸، ۲۴۸ برگ، ۳۰×۲۰، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۲). تصحیح شده است.

* * *

ش ۳۶۰۹، ۳۰۵ برگ، ۳۰×۲۰، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۲ و ۱۳) با سر لوح زرین و جدول زرین در صفحات.

۶۷- انوار القلوب (فارسی)

از: سید محمد باقر بن محمد موسوی شیرازی (ملاباشی) (۱۲۴۰ ق)

فضائل و مناقب معصومین: را به طور مفصل در یک مقدمه و چهارده مقصد گرد آورده است. مقدمه در اصول خمس و هر یک از مقصدها در فضائل یکی از معصومین و هر مقصد مشتمل بر سه منہج دارای انوار با عناوین «نور _ نور» در چند جلد.

[الذریعه ۲-۴۳۸، مرعشی ۵-۴۴].

آغاز: «الحمد لله الذي جعل نبينا خيرا الصادقين ومنّ علينا بولايه امير المؤمنين واولاده المعصومين سيما سادس ائمه الهدى جعفر ابن محمد الصادق الامين اما بعد... در ذكر و بيان ذات وصفات وواقعات و فضائل و خصايل و شمائل...».

ص: ۵۵

انجام: «در فصول المهمه نقل کرده از حارث ابن عبد الله... که گفت من نشسته بودم در نزد منصور دوانیقی در سر جسر بزرگ و سوار ابن عبد الله قاضی نزد او بود و سید حمیری که پیش از این پاره ای احادیث در جلالت قدر و تعصب او در مذهب تشیع مذکور شد نیز نشسته بود و این اشعار را در مدح منصور».

ش ۳۶۱۸، ۱۴۶ برگ، ۲۰×۲۹، نستعلیق، بیکا، بیتا، جلد سوم است شامل مقصد هشتم (شرح حال امام صادق علیه السلام) تا مقصد چهاردهم، آخرش افتادگی دارد.

۶۸- انیس الاطباء (طب، فارسی)

از: ابو الخیر محمد بن محمد فارسی

رساله ای است در اصول وقواعد پزشکی که در سه بخش تنظیم شده است:

صحیفه اول: در طب نظری (شامل ۱۷ قول).

صحیفه دوم: در طب عملی.

گفتاری در ادویه (بصورت الفبایی).

[نسخه های خطی فارسی ۱-۴۷۷، نشریه دانشگاه ۴-۴۵۹ و ۵-۶۸۶].

آغاز: «حمد نا محدود قادر حکیمی را سزاوار است که مصور صنعش از ترکیب اجسام و کیفیات متضاده هیکل مطبوع انسان را به احسن صورتی تصور نمود و شکر نا محدود مالک الملکی کریم را لایق است...».

ش ۲۴۷۳ (یا ۲۵۱۰) ۲۰۴ برگ، ۱۳×۲۰، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۰ و ۱۱) برگ اولش نونویس است و آخرش ناقص است. در چند برگ پایانی بخش هایی از یک رساله کیمیا (ناقص) قرار دارد و در چند برگ اول مطالبی در طب نوشته شده است.

شاید شماره ۲۵۱۰ و ۲۴۷۳ دو قسمت از یک کتاب باشد.

ص: ۵۶

۶۹- انیس الطالبین (اخلاق، فارسی)

از: شمس الدین محمد بن محمود فارسی (معلم)

مؤلف میگوید بعضی از دوستان از من خواستند که کتابی تألیف کنم که با خواندن آن معرفت خدای تعالی از دیاد یافته و به طاعت و عبادت رغبت پیدا کنند. پس وی این کتاب را در معارف الهیه و اخلاقیات از آیات و روایات گرد آورده و در ۱۰۸ باب تنظیم ساخته است.

آغاز: «بسمله، الحمد لله رب العالمین والعاقبه للمتقین ولا عدوان الا علی الظالمین... جمعی از مردم پاک دین و غلامان ائمه معصومین صلوات الله وسلامه علیه که به این کمینه مخصوص بودند به این معنی التماس بلیع نمودند...».

انجام: «سوی عمل صالح چیزی دیگر به تو بقا نخواهد کرد و همه دشمن تو خواهند بود والله اعلم».

ش ۲۲۱، ۵۶ برگ، ۳۵×۲۲، نستعلیق محمد ابراهیم حسینی در ۱۲۵۹.

* * *

ش ۲۹۸۴، ۲۰۸ برگ، ۱۷×۱۳، نستعلیق، بیکا، بیتا، این نسخه تا باب ۸۶ را دارد. (شاید تحریر سده ۱۱ و ۱۲ باشد)

* * *

سر آغاز دو نسخه با هم برابر نیست.

۷۰- ایرج نامه (داستان، تاریخ، فارسی)

از: ؟

داستان مفصل و طولانی ایرج شاهزاده ایرانی و جنگ های وی با دیوان که حاوی

ص: ۵۷

ماجراهای عاشقانه وی نیز می باشد.

[نشریه دانشگاه ۱۰-۳۱۲، فهرستواره فارسی ۱-۲۸۴].

آغاز: «بسمله واما غواصان بحر تبحر و کشتی نشستگان بحر تفکر چنین بیان کرده اند که چون نور الدهر صورت ماه نوش لب را دیده... همه جا می آمد تا داخل شهر شده جمع کثیری سر در عقب شاهزاده گذاشته...».

انجام: «.. داخل حرم رسید تمامی به استقبال... حرم آمدند ایرج خود را بر روی مادر انداخت مادر هم یک صیحه زد در غلطید... او را بهوش آورد دست بگردن فرزند خود. تمام شد.».

ش ۳۱۳۴، ۲۱۹ برگ، ۲۰×۳۲، نستعلیق، ۱۱۳۲، نسخه ای مغلوپ است.

۷۱- ایضاح المشکلات (فارسی)

از: ؟

مؤلف در این رساله که مشتمل بر پنج فصل است مختصری از اخبار آخر الزمان را از کتب مقدس یهود و نصاری استخراج و بیان کرده و به برخی سؤالات پاسخ گفته است.

آغاز: «راجع به مختصری از اخبارات آخر الزمان... فصل اول در خصوص... سینه زنی امام سوم حضرت ابا عبد الله الحسین علیه السلام است که در شروع به این جلد تیمنا و تبرکاً مرقوم می دارد.».

انجام: «بابهای نام خداوند چیست ج بابهای نام خداوند شهادت آن حضرت س به چه دلیل ج به این دلیل که در... داود نبی به نام خداوند میگوید شهادت تو را از زمان پیش دانسته ام که آنها را بنیان کرده تا ابد الآباد.».

ش ۳۷۹۵، ۲۲ برگ، ۱۶×۲۰، جلد سوم است، نستعلیق، بیکا، بیتا.

ص: ۵۸

۷۲- اتقان (بهائیت، فارسی)

از: بهاء میرزا حسینعلی بن عباس نوری، ۱۲۳۳ - ۱۳۰۹ ق

رساله ای است از مسالههای آئین باطله بهائیت که در چهل سالگی در بغداد و یا به گفته ادوارد براون در سال ۱۲۷۸ ق در بغداد نگاشته و در دو باب تنظیم شده است.

[نسخه های خطی فارسی ۲-۱۷۳۴، مشار فارسی ۱-۶۳۱، مجلس ۳-۶۳]

دانشگاه تهران ۸-۳۸ و ۹-۸۹۳]

آغاز: «بسم ربنا العلی الاعلی، الباب المذكور فی بیان ان العباد لن يصلوا الی شاطیء بحر العرفان الا بالانقطاع... عن کل من فی السموات والارض فلتقدس انفسکم یا اهل الارض...».

انجام: «... وکذلك نزل من قبل ان انتم تعقلون المنزول من... والسلام علی سمره نعمته الورقاء فی سدره المنتهی فسبحان ربنا الاعلی».

ش ۲۶۲۷، ۸۱ برگ، ۱۱×۱۸، نستعلیق ابو الحسن اصفهانی بدون تاریخ.

۷۳- بحر الاسرار = سبع المثانی (عرفان، فارسی)

از: محمد تقی بن محمد کاظم (مظفر علیشاه کرمانی)

مثنوی است عرفانی در تفسیر و تأویل سوره سبع المثانی (حمد) که خود آن را به دو نام خوانده است و سپس شرحی به نثر بر آن نگاشته و بنام «مجمع البحار» خوانده است، در این مثنوی پس از حمد سوره فلق و ناس و آنگاه حدیث (ما الحقیقه) را رویهم نزدیک به ۵۰۰۰ بیت شرح کرده. در سال ۱۳۲۹ ق در کرمان بچاپ رسیده است.

[مجلس ۲۵-۲۲۳، الذریعه ۳-۲۹ و ۱۲-۱۲۹، نسخه های خطی فارسی ۱-۶، ۴-۲۶۵۶]

[مشار فارسی ۱-۲۲۰]

ص: ۵۹

آغاز:

«بسم الله الرحمن الرحيم

هست مفتاح در گنج حکیم

گنج حکمت آن کتاب حکمت است

بسمله چون گنج باب حکمت است»

انجام:

از حضور پیر روشن دل صفی

یافت تلقین و دم ذکر خفی

در میان چون نرد عشق آمد...

خویش را ... ش ۲۲۷۰، ۹۲ برگ، ۱۵×۲۰، نستعلیق ۱۲۰۸، مثنوی لوامع الجمال و معراج الاعتدال ناقص و برخی اشعار متفرقه در پایان نسخه آمده است.

۷۴- بحر الفاظ (ادب، فارسی)

از: میرزا محمد صادق ناطق

در فن سرودن «ماده تاریخ» است که مؤلف که شاعر نیز هست همت کرده و با استفاده از تألیف «لطف الله بن عبد الکریم کاشانی» در مدت پنج سال آن را نگاشته. تاریخ پایان تألیف ۱۲۲۲، و به نام فتح علی شاه قاجار است و قصیده معجزیه مؤلف درباره حضرت معصومه سلام الله علیها در ۶۲ بیت که هر مصرع آن (۱۲۱۸) می باشد در این کتاب آمده است.

آغاز:

«ای نام تو در جمله الفاظ عیان

در جمله الفاظ ز نام تونشان

انوار تو چون صورت هر حرف پدید

دیدار تو چون معنی هر لفظ نهان

انجام:

دست قدرت باستین کرم

از دلم گرد نامرادی رُفت

از نسیم عنایت ازلی

باغ جان را گل مراد شکفت

ص: ۶۰

از یم فکرتم بساحل نطق

این گرانمایه گوهر آمد مفت

ش ۴۰۳، ۱۳۲ برگ، ۱۹×۱۵، نسخ، بیکا، بیتا، آخرش افتادگی دارد.

۷۵- بحر الانساب (شرح حال امامزادهها، فارسی)

از: ؟

رساله ای است در انساب اولاد واحفاد نبی اکرم صلی الله علیه و آله وائمه هدی و خویشاوندان آن بزرگواران که در رساله، اصل آن به «ابو مخنف بن لوط بن یحیی از دی کوفی» نسبت داده شده و توسط شخص ناشناس به فارسی ترجمه شده است، رساله در دوازده مجلس (از رسول اکرم صلی الله علیه و آله: تا امام حسن عسکری علیه السلام) تنظیم شده و در پایان آن مطالب متفرقه ای نیز آمده است.

همان کتاب ساختگی است که گاهی هم به سید مرتضی نسبت داده می شود.

[احتمالاً) مرعشی ۳-۱۱۸، الذریعه ۳-۱۶۴، مجلس ۲۵-۶۶،

نسخه های خطی فارسی ۶-۴۴۱۷، مشارف فارسی ۱-۶۸۹].

آغاز: «الحمد لله خالق البرایا والشکر لواهب العطايا وصلی الله علی النبی و الوصی و البتول والسبطین والسجاد و... اما بعد تعریف ائمه، مصنف این کتاب ابو مخنف بن لوط بن یحیی... این کتاب را بحر الانساب نام کرده...».

انجام: «... اما اسفندیار و صادق و سهراب از بغداد روی بولایت دار المرز جیلان نهادند و چون به اشکور در موضع... رسیدند وطن ساختند و زیارت ایشان بسیار شد با القاب...».

ش ۲۳۸۸، ۱۶۵ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق یونس بن حسن الحسینی در ۱۲۷۹ با مهر مرع «یونس بن حسین الحسینی» در برگ اول و آخر و بیضوی «یونس الحسینی» در برگ آخر.

ش ۱۰۴۱، اول و آخر ناقص ۱۰۶ برگ، ۲۲×۱۸، نستعلیق، بیکا، بیتا.

ص: ۶۱

۷۶- بحر البكاء (مقتل، فارسی)

از: محمد علی بن حاج حسنعلی اصفهانی (متخلص به مهجور) (ق ۱۴ هـ_ ق)

در ۶۷ مجلس مصیبت جانگداز سید الشهداء علیه السلام و یاران جان بر کفش را نگاشته است این کتاب در سال ۱۲۸۷ هـ. ق به پایان رسیده و تقدیم به ناصر الدین شاه شده است.

[فهرستواره منزوی ۳- ۱۵۵۹].

آغاز: «الحمد لله الذی اقربواحدائیتہ آحاد المحدودات واعترف بالوهیتہ ذوات الممكنات واذعن بربوبیتہ ارباب المروبات واذغن بفردائیتہ افراد المفردات».

انجام:

«آید آن دم قهر جباری به جوش

هر دو کون آید ز قهرش در خروش

ترسم جزای قاتل او چون رقم زند

یکباره بر جریده رحمت قلم زند

ش ۳۶۱۵، ۲۶۴ برگ، ۳۰×۱۸، نسخ، بیکا، بیتا.

۷۷- بحر الجواهر فی علم الدفاتر (فارسی)

از: سید عبد الوهاب بن محمد امین شهشهانی حسینی

قواعد حساب و توابع آن و قوانین سیاق و دفترا، در دو بحر و یک ساحل و هر یک از بحور در چند شط و نهر و سحاب و جدول مرتب گشته است. و تعدادی از نمونههای خطوط سیاق را نیز آورده است. در سال ۱۲۵۳ که مؤلف زنده بود چاپ شده است

[به فهرست منزوی ۱- ۱۴۱ رجوع شود].

آغاز: «پس از حمد یزدان پاک و درود نامحدود بر روان مصدوقه لولاک لما خلقت

ص: ۶۲

الافلاك و آل اطهار آن بزرگوار سیما داماد وابن عم و خلیفه بلا فصل آن عالی مقدار علیهم الصلاه والسلام».

انجام: «هر چه مصطلح اهل ولایت باشد نویسند و سایر چیزها را عدد ودانه نویسند این است مجمل از قواعد دفتر اهل سیاق و اکنون مصطلح و متعارف است و تصرفات را مدخلیت تمام در این معانی باشد».

ش ۳۸۲۹، ۷۵ برگ، ۱۷×۲۲، نسخ محمد... در ۱۲۶۶.

۷۸- بحر الجواهر خاقانی و صرح اللئالی حسینی (کلام، فارسی)

از: سید محمد باقر بن محمد موسوی شیرازی (ملا باشی) (۱۲۴۰ ق)

اعتقادات شیعه را در اصول دین در یک مقدمه و سه مقصد و یک خاتمه به نام فتحعلی شاه قاجار (۱۲۵۰ ق) به سال ۱۲۲۵ _ بنا بر یاد داشتی بر روی برگ اول نسخه _ تنظیم کرده است. مقدمه در وجود انسانی و سبب اختصاص وی به تکلیف، مقصد اول در معرفت مبدء تعالی شأنه مقصد دوم در نبوت سوم در امامت و خاتمه در احوال معصومین: از همین مؤلف کتاب انوار القلوب پیشتر معرفی شد.

این کتاب چاپ شده است.

[الذریعه ۳-۳۴، مرعشی ۵-۱۴۵، الفبایی آستان قدس، ۸۳]

نسخه های خطی منزوی ۲-۸۹۶ با فهرستی متفاوت]

آغاز: «.. روحانیان عبارت از آن است سلسله انبیاء و رسل بر آراست و قامت زیبای اشرف افراد افضل انواع را نظر به قابلیت فطری و جامعیت ذاتی که خاصه اوست».

انجام: «وبالجمله معجزات آن حضرت از وقت حمل تا زمان ولادت و زمان غیبت الی زماننا از کثرت و عدت نه به مرتبه ای است که احصاء توان کرد و از برای منصف همین قدر کفایت می کند و از برای عارف به مرتبه امامت پوشیده و پنهان نیست که

ص: ۶۳

معجزات و کرامات ادنی پایه ایشان است و سماوات و ارضین وما فیهنّ در تحت تصرّف ایشان بوده باذن خالق انس و جان».

ش ۳۶۷۷، ۲۳۹ برگ، ۲۰×۲۹، نستعلیق، بیکا، بیتا، آغازش افتادگی دارد.

۷۹- بحر الجواهر فی حل لغات السائر = بحر الحقائق والجواهر

(لغات طبی، فارسی)

از: محمد بن یوسف طبیب هروی، قرن ۱۰

فرهنگ واژه های پزشکی عربی واصطلاحات آن است به ترتیب حروف تهجی، این رساله بنام «ظهیر الدین محمد امیر بیک» و در سلخ رجب سال ۹۳۸ ق بنگارش در آمده چاپ شده است.

[الذریعه ۳-۳۳، نسخه های خطی فارسی ۱-۴۸۱، دانشگاه تهران ۴-۷۲۳]

مجلس ۱۰-۴۷۳، مولفینمشار ۵-۸۹۷]

آغاز: «حمداً لعالم اعطی ذوی الافهام تحقیق وقائع اللغات العربیه وشکراً لوهاب... علی اولی الالباب بدقیق حقائق النکات... سبحانه من مبدع ابداع نوع الانسان...».

انجام: «... جمعی تجار گفتند که در بحر بودیم چون بان موضع رسیدیم هر چه از ما فراموش شده بود در ایام گذشته همه بخاطر ما آمد و از آن سبب است که اکثر حکماء منسوبند بانموضع و در هیچ زمین دیگر مثل ایشان پیدا نشده».

ش ۲۱۷۲، ۲۱۴ برگ، ۱۵×۲۱، نستعلیق ۱۲۶۲، در برگ اول مهر بیضوی «شرف الدوله» هست. این نسخه بسیار نفیس است.

ص: ۶۴

۸۰- بحر الخواص (طب، فارسی)

از: نعمت الله بن مغيث الدين (م) ۸۰۰

نام کتاب در خود کتاب آمده است. مثلاً در یک جا آمده: مقاله بیستم از کتاب

بحر الخواص

[نسخه های خطی فارسی منزوی ۱-۴۸۱، نشریه نسخه های خطی دانشگاه تهران ۴-۶۵۷].

آغاز: «... وبودنه کوهی وزراوند و... از هر یک دو درم کوفته و پخته وبه غسل...».

انجام: «ویک مثقال عنبر در گلاب حل کرده در دیک اندازند و دیک را... آورند و شربتی بیست مثقال یا سی مثقال بخورند نافع بود و الله...».

ش ۱۰۶۸، ۳۷ برگ، ۲۵×۱۹، نسخ، بیکا، بیتا، آغازش افتادگی دارد. در پایان نسخه القاب برخی پادشاهان و علما نوشته شده است.

۸۱- بحر السعاده (اخلاق، فارسی)

از: تاج الدین محمد بن محمد بن ابراهیم کازرونی (حاج هراس) (قرن ۱۰)

کتاب اخلاقی است بر اساس روایات و حکایات فراهم آمده که از جمله بحث در باره گناهان کبیره، فواید ذکر، ذمّ شهوت، حکایاتی از عرفا و زاهدان و اثر محبت نیکان و فضیلتی برای شافعی آورده است. تاریخ تالیف ۹۰۱ و مؤلف از عامه است.

[کشف الظنون ۱-۲۲۴، نسخه های خطی منزوی ۲-۱۵۴۹، مجلسی ۳۸-۱۱].

آغاز: «الحمد لله والعظمه والكبرياء والطول والائلاء الذی نبه علی معرفته... نعمته و هدی الی ربوبیته دلائل حکمته و ارشد الی وحدانیته...».

ص: ۶۵

انجام:

سعدیا بسیار گفتن عمر ضایع کردن است

وقت عذر آوردن است استغفر الله العظیم

اللهم تب علينا قبل الموت...

ش ۱۱۱۶، ۳۰۰ برگ، ۲۵×۱۵، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۰ و ۱۱) برگ اول دارای سر لوح زرین بامهر بیضوی «المذنب محمد صادق ۱۲۷۷» بر برگ اول.

۸۲- بحر الغرائب (دعا، فارسی)

از: محمد بن شیخ محمد بن ابی سعید هروی

رساله ای است در شرح خواص اسماء حسنی و نامهای مبارک خداوند متعال و طریقه ختم هر کدام که با استفاده از کتاب های صاحبان این فن که نام آنها را در مقدمه رساله آمده برشته تحریر در آمده است.

چاپ شده است.

[الذریعه ۳-۴۲، مشار فارسی ۱-۶۹۲، مجلس ۳۶-۷۳، مرعشی ۱۵-۳۲۵].

آغاز: «الحمد لولیه و هو الذی له الأسماء الحسنی والصلاه علی رسوله محمد... اما بعد بر رای ارباب اولو الالباب پوشیده نماند که اکابر اولیاء در خصوص اسماء الله تبارک و تعالی رسائل و کتاب...».

انجام: «... والحمد لله الذی هدانا لهذا و ما كنا لنهتدی لولا ان هدانا الله امل واثق و رجاء صادق که این کتاب مبارک معمول به جمیع خواص و عوام گردد... و صلی الله علی خیر خلقه محمد واله اجمعین».

ش ۲۱۰۰، ۱۲۵ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۲).

ص: ۶۶

۸۳- بحر اللالی (تاریخ، فارسی)

از: علی اکبر بن آقا علی نقیب (بسمل شیرازی) (۱۲۶۳ ق)

مؤلف میخواست در چهارده جلد به شماره چهارده معصوم: بنگارد. از دیباچه نسخه گنج بخش پاکستان به دست می آید که جلد هفتم را به پایان رسانده و یکشنبه یازدهم صفر ۱۲۶۲ ق به نگارش جلد هشتم از مجلدهای چهارده گانه پرداخته است، که در احوال حضرت صادق علیه السلام است.

[الذریعه ۳-۴۵، مشترک پاکستان ۱۰-۳۳۷، نسخه های خطی منزوی ۶-۴۴۱۸، مرعشی ۵-۴۸].

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم باب هشتم در بیان خلافت ظاهری اسد الله الغالب علی بن ابی طالب علیه الصلاه والسلام که مسند خلافت از لوث وجود خلفا... الحمد لله فالق الاصباح بعد ظلمات ثلاث بعضها فوق بعض... اما بعد چون بعد از رحلت حضرت رسالت ۹ بیست و پنج سال بالتقریب...».

انجام: «قاتل امیر المؤمنین، ولد الزنا بود و قبیله مراد میگفتند که ما پدر او را نمیشناسیم و نسب او رانمی دانیم و قاتل حسین بن علی، ولد الزنا بود به درستی که نمیکشد پیغمبران و اوصیای ایشان را مگر اولاد زنا».

ش ۲۳۴، ۲۲۰ برگ، ۳۰×۲۰، نسخ، بیکا، بیتا، جلد سوم است درباره زندگانی امیرالمؤمنین علیه السلام شامل باب هشتم به بعد. (تحریر سده ۱۳).

۸۴- بحر المعارف (عرفان، فارسی)

از: ملا عبد الصمد همدانی (۱۲۱۶ هـ . ق)

کتاب عرفانی است از کلام اهل معرفت و عرفان و آیات و روایات دالّه بر آنها با عناوین «فصل _ فصل» مطالبی چند پیش از شروع در اصل مقصود فراهم آمده است و

ص: ۶۷

در کربلا تألیف شده. چاپ شده است.

[الذریعه ۳-۴۷، فهرست منزوی ۲-۱۵۴۹، مرعشی ۱۴-۴۸، مشار، فارسی ۱-۴۶۲].

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم اللهم يا واحد يا احد يا فرد يا صمد صلّ على صفوتك وصفوه خلقك محمد ۹ و زبده اوليائك على المويّد و عترته الذين هم افاضل البشر...».

انجام: «لا يصل اليه الا الافراد من الانبياء والاولياء وقد يعبرون عنه بمقام... والمشهور بينهم أنّه مقام البقاء بعد الفناء وهو المشهور بقولهم ليس وراء عبادان قريه».

ش ۱۶۴۲، ۱۷۹ برگ، ۳۰×۲۰، نسخ، بیکا، بیتا.

۸۵- بدائع الانشاء = انشاء يوسفی (ادب، فارسی)

از: یوسف بن محمد بن یوسف یوسفی هروی طیب _ ۹۵۰ هـ _

کتابی است در دستور و آداب نامه نگاری که برای پسرش رفیع الدین حسین به سال ۹۴۰ ق نوشته است:

این نامه کزوست ... نظام

کردیم ورا «بدائع الانشاء» نام

تکرار کنی چو نام او را یکبار

شک نیست که ره بری بسال اتمام

[الذریعه ۳-۶۳، نسخه های خطی فارسی ۳-۲۰۸۶، دانشگاه ۱۵-۴۲۲۸، ملی تبریز ۱-۱۲۹،

القبایي آستان قدس - ۸۵]

آغاز: «... مقدمه بیاید دانست که فن انشاء منقسم می شود بدو قسم یکی توقعات که مضامین آن منظوی بر ... احکام سلاطین و حکام است و دیگر محاورات که تراکیب آن مواد صور مکاتبات...».

انجام: «... لطف الهی بروز گار فلان مقارن باد ... ستوده صفات فلان همواره بتوفیق ... موفق باد، بجز مطالعه فلان رسانند، بشرف مطالعه فلان رسانند، جناب دولت مآبی

مطالعه نمایند جناب محبت شعاری ملحوظ باد».

ش ۳۳۴۱، ۱۸۰ برگ، ۲۲×۱۳، نستعلیق خلیفه یار محمد صدیق در ۱۰۸۳، برگ اولش افتاده و برخی جملات ترجمه شده است، تصحیح شده.

۸۶- بدایع الحکمه ناصری (طب، فارسی)

از: مصطفی بن میرزا عقیل علوی اصفهانی (حکیم الهی و طبیعی)

رساله ای است در مسایل پزشکی نوین که در واقع تقریر دروس دکتر طولوزان فرانسوی حکیم باشی خاص دولت و استاد دار الفنون است که بنام ناصر الدین شاه (۱۲۶۰ - ۱۳۱۳ ق) تالیف و در یک مقدمه و سه جزء تنظیم شده است:

جزء اول: در گوش کردن (۵ گفتار) جزء دوم: در عمل پرکوسیون یعنی قرع و دق اعضاء (۴ گفتار) جزء سیم: در بیان پلپاسیون (پرواسیدن) و دست سودن (۳ گفتار)

چاپ شده است.

[نسخه های خطی فارسی ۱-۴۸۲، الذریعه ۱۲-۲۵، مشار فارسی ۱-۷۰۴]

ملک تهران (شماره ۱-۶۱۹۳)

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم امامقدمه بدانکه جهت تسويد اين رساله، سهولت تشخيص امراض آلات ... و بعضی از امراض آلات بطنی است چنانچه اشخاص عالم بر این فن میتوانند...».

انجام: «... و هنگامیکه از این حد تجاوز نموده عظیمتر شود و حرکت موجی از لمس بر آنها یابند و او زمانی است که رطوبت جوف او رقیق القوام باشد».

ش ۲۶۶۶، ۷۰ برگ، ۱۸×۱۲، نستعلیق، احمد بن اسماعیل در ۱۳۳۶، در برگهای آخر نسخه فهرست عناوین آمده است.

ص: ۶۹

۸۷- بدیع البیان لمعانی القرآن = بدایع البیان (تفسیر، فارسی)

از: حسین علی بن شیخ علیخان زنگنه (قرن ۱۱)

تفسیر سوره حمد است که مؤلف با استفاده از نکات ودقایق مندرج در تفاسیر معتبر شیعی و سنی همانند کشاف، مجمع البیان، جوامع الجامع، انوار التنزیل، تفسیر ابو الفتوح رازی، منهج الصادقین و صافی ونور الثقلین و تفسیر الائمہ فی ہدایہ الامہ کہ برای ہر کدام رمزی گذاشته و در لابلا اگر خود مطلبی اضافه کرد با جملہ «مترجم گوید» آورده است.

[نسخہ های خطی فارسی ۱-۸، ملک تہران (شمارہ ۱۷۶)، آستان قدس ۱۱-، ۵۳۷]

مرعشی ۵-۳۱ (با نام مؤلف دیگر)]

آغاز: «فاتحہ مصحف کلام حمد و سپاس ایزد سخن آفرینی است کہ با بدیع».

ش ۳۴۰، ۲۱۴ برگ، ۱۶×۲۳، نستعلیق، بیکا، بیتا.

ش ۳۲۰۱، ۱۹۷ برگ، ۱۳×۲۵، نسخ، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۲). صفحات جدول زرین دارد. تصحیح شده است آغاز و انجام ناقص.

۸۸- بدیع الملک والجمال = داستان پسر امیر ارسلان (فارسی)

از: حسن تفرشی منطق الملک یا عبد الغفور ...

داستانی است درباره بدیع الملک و بدیع الجمال پسر امیر ارسلان رومی. شاید همان باشد کہ در فهرست منزوی ص (۳۶۸۹) یاد شده و یا به عنوان سیف الملوک و بدیع الجمال در ص (۳۷۲۴) یاد شده، و ظاهراً غیر از آن است کہ در ذریعہ ۳-۷۳ یاد شده و در فهرست مشار از حسن تفرشی منطق الملک دانسته شده است.

[الذریعہ ۳-۷۳، فهرست مشار فارسی ۳-۴۷۳].

ص: ۷۰

آغاز:

«ابتدا میکنم به بسم الله

وحده لا اله الا الله»

انجام: «ساعت دیگر را با بدیع الجمال و گیتی افروز به عیش عشرت به سر برد تا به رحمت ایزدی پیوست».

ش ۱۱۶۴، ۹۸ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق، حسن بن ابراهیم حصارى در ۱۲۳۲، چند برگ اول نسخه افتاده است.

ش ۱۹۳۵، ۹۳ برگ، ۲۱×۱۷، نستعلیق ۱۲۶۸، در پایان نسخه بخشی از عبرت نامه میر فتح مراغه ای به ترکی (۵۶ بیت) آمده است.

۸۹- براهین العجم فی قوانین المعجم (عروض، فارسی)

از: محمد تقی بن علی سپهر کاشانی (لسان الملک) (۱۲۹۷ ق)

قواعد عروض و قافیه با شواهد عربی و فارسی را به دستور اعتماد الدوله میرزا آقا خان صدر اعظم نوری و به نام فتحعلی شاه قاجار، در یک مقدمه و بیست و چهار باب و یک خاتمه به سال ۱۲۶۸ ق نگاشته است.

[الذریعه ۳-۸۱، مرعشی ۶-۷۵].

آغاز:

«من سخن سنج و سخن یکسر بود بند و بلا کز سخن این کثرت آمد وین همه چون و چرا

چون نینى روی حق تا چند وی گوئی و او چون نباشد غیر او تا چند من گوئی و ما»

ص: ۷۱

«قومی همه مردلات ولو تند باد جبروت در ...»

شبا هنگام کین عنقای فرتوت

شکم پر کرد زین یکدانه یاقوت»

ش ۶۶۰، ۷۳ برگ، ۲۰×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا، آخرش افتادگی دارد.

۹۰- برکات مشهد مقدس = ترجمه عیون اخبار الرضا (حدیث، فارسی)

از: محمد صالح بن محمد باقر روغنی قزوینی (ق) ۱۱

ترجمه تحت اللفظی از «عیون اخبار الرضا علیه السلام» شیخ صدوق است با حذف اسانید روایت ها. این ترجمه بنا به گفته صاحب در ذریعه به سال ۱۰۷۵ در مشهد مقدس به پایان رسیده است.

[الذریعه ۳-۸۸، مرعشی ۱۴-۲۳۱، مجلس ۲۶-۱۸].

آغاز: «باب سی و یکم آنچه مروی شده از آن حضرت از علتها... و از جمله اخبار متفرقه که از رضا علیه السلام مروی است مفسّر جرجانی روایت می کند از امام حسن عسکری علیه السلام و او از پدرش علی نقی و او از پدرش رضا و او از پدر خود کاظم علیه السلام...».

انجام: «مراد آن است که این چهار پاس می داشت و از جانب آن اندیشمندی بود تا خلاف آن صادر نشود، فرا میگرفت کار نیکو تا به او اقتدا کنند و ترک می کرد قبیح را تا از آن باز ایستند و سعی می کرد در تدبیر آن چه موجب صلاح امت باشد و قیام می نمود به آن چه خیر دنیا و آخرت برای ایشان جمع کند».

ش ۳۱۱، ۳۳۴ برگ، ۲۶×۱۶، نستعلیق، ۱۱۲۷، این نسخه جلد دوم و از باب سی و یکم را دارد، تصحیح شده است.

۹۱- برهان قاطع و سیف ساطع (امامت، فارسی)

از: نظر علی بن محسن گیلانی (گیلانی)

اثبات امامت است با عناوین چون «رمز الهی، رمز الهامی، تحقیق رشیق، تدقیق دقیق و غیر آن» که نظر به فلسفه نیز دارد. این کتاب در یک مقدمه و چند مقصد که هر کدام دارای فصلهایی است نگاشته شده است.

مؤلف کتاب دیگری به نام بوارق مشرقه در رد صواعق محرقه و نیز کتابی در امامت به زبان عربی دارد که در آن به هفتصد آیه قرآن در مورد امامت استناد شده است.

تاریخ تألیف ۱۲۰۰

آغاز: «مقدمه: در تعریف امامت و بیان شرائط آن و این مبین می شود در چند فصل».

انجام: «پس معلوم شد که رستگاری در آخرت موقوف است به این مقامات ثلاثه که صبر و مصابره و رابطه باشد پس کسی که در هر یکی از مقامات لغزیده باشد رستگار نخواهد بود چه... این است آخر سوره آل عمران و مع هذا آیات بسیاری در خلال آیات مذکوره مانده و الباقی علی عهده ارباب الرشاد».

ش ۳۶۰۱، ۱۷۳ برگ، ۳۱×۱۷، جلد اول، نستعلیق مؤلف در ۱۲۰۰، با یادداشتی بخط فرهاد میرزا در ۱۲۹۲ در طهران حاکی از اینکه این نسخه بخط مؤلف است. خطبه را ندارد و از آغاز افتادگی دارد.

۹۲- برهان المرتاضین (عرفان، فارسی)

از: علی نقی بن محمد اصطهباناتی

رساله ای است در بیان طریقه ذهبیه از صوفیه و کیفیت سیر و سلوک ایشان و شرح

ص: ۷۳

حال مشایخ آن طریقه. صاحب «کشف الحجب» گوید: کتاب او که در اثبات طریقه خود است در یک مقدمه و پنج فصل و یک خاتمه مرتب شده است و مؤلف به سال ۱۱۲۹ ق وفات یافته است.

اینکه در فهرست سابق این کتابخانه گفته شده زنده ۱۲۹۸ اشتباه است.

[الذریعه ۳-۱۰۱].

آغاز: «در کتاب مذکور نیز منقول است که قال رسول الله ۹ قال الله تبارک و تعالی: من اهان لی ولیا فقد ارحم لمحاربتی وانا اسرع شی الی نصره اولیائی...».

انجام: «مردانه وار به انتها رسانند و از حسیض شک و شبهه به اوج یقین بی آفت رسند: ان هذه تذکره فمن شاء ذکره وما یدکرون الا ان یشاء الله هواهل التقوی واهل المغفره...».

ش ۲۸۷، ۷۱ برگ، ۲۱×۱۲، نستعلیق محمد حسن بن... در ۱۲۹۸، آغازش افتادگی دارد این نسخه برای شاهزاده... نوشته شده است.

۹۳- بوداسپ و بلوهر = یوذاسف و بلوهر = تمثیل بلوهر و یوذاسف

(داستان، فارسی)

از: ؟

تعالیم بوداست در بدگویی از جهان و داستان هایی از فسق و فجور و ستم شاه هند.

در فهرست سابق این کتابخانه در ص ۱۵۶ و ۴۲۶ یاد شده است.

[الذریعه ۳-۱۴۹، فهرستواره منزوی ۱-۲۹۰ و نیز ۳۶۶۱].

آغاز: «ولیکن فرزند پسر نمیشد او را و جمیع فرزندان او دختر بودند و پیش از پادشاهی او امردین در مملکت او شیوع تمام داشت و اهل دین بسیار بودند».

انجام: «پس وصیت کرد به او که فرایض الهی را در میان خود محافظت نمایند و از

ص: ۷۴

حق به باطل میل میکنند و امر فرمود که برای مدفن او عمارتی بسازند و سر خود را به جانب مغرب و پا را به جانب مشرق کرد و مُرد».

ش ۳۸۷۵، ۴۳ برگ، ۲۰×۱۴، نسخ، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۲) اولش ناقص است. رساله ای در تعبیر خواب به زبان عربی در کناره صفحات این نسخه نوشته شده است.

ش ۲۱۰۶، ۱۵۵ برگ، ۲۲×۱۴، نسخ محمد ولی میرزا در ۱۳۲۳، داستان های دیگری هم در این نسخه هست.

۹۴- بوستان (فارسی)

از: مشرف الدین بن مصلح الدین بن عبدالله سعدی شیرازی (۶۹۱ یا ۶۹۴)

منظومه ای اخلاقی در قالب حکایات که به عقیده صاحب نظران پیش از گلستان سروده شده است.

[الذریعه ۳-۱۵۵ و ۹-۴۴۵، الفبایی آستان قدس ۹۰، مرعشی ۳-، ۱۳۰]

مجلس ۳-۴۰۰ و ۸-۲۸۴ و ۲۶-۲۵۷، دانشگاه تهران ۸-۸۷۲، سپهسالار ۵-۶۵۸،

منزوی ۴-۲۶۶۳ و ۳-۱۸۶۱ و مشار فارسی ۴-۴۱۱۶].

آغاز:

«به نام خداوند جان آفرین

حکیم سخن در زبان آفرین

خداوند بخشنده دستگیر کریم خطا بخش پوزش پذیر»

انجام:

«جز این کاعتماد به یاری توست امیدم به آمرزگاری توست

بضاعت نیاوردم الا امید خدایا ز عفو مکن نا امید»

ص: ۷۵

ش ۲۷۰، ۲۰۲ برگ، ۲۲×۱۶، نسخ عبد الله بن يوسف در ۱۱۲۷، در اطراف صفحات حاشیه‌هایی از شرح سودی بر بوستان نقل شده است. حواشی با امضاء «س» که همان سودی است دارد.

* * *

ش ۱۱۷۷، ۷۹ برگ، ۲۱×۱۲، نستعلیق عبد الله الحسینی، بدون تاریخ. این نسخه منتخبی از بوستان است.

* * *

ش ۱۳۸۳، تحریر ۹۷۰، این نسخه در فهرست سابق این کتابخانه یاد شده و اکنون مفقود است.

* * *

ش ۲۰۸۶، ۱۳۰ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق حسین بن ابراهیم در ۱۰۵۲ در شهر «سرای» مدرسه خسرو بیک، حاشیه نویسی دارد.

* * *

ش ۲۲۴۶، ۱۲۳ برگ، ۲۱×۱۲، تحریر محمد ابو الفداء مشهدی در ۹۸۶. آغازش افتادگی دارد و مهر بیضوی «عبده محمد بن ابو الحسن» در برگ آخر دیده می شود.

* * *

ش ۳۲۵۹، ۱۴۹ برگ، ۲۱×۱۳، نستعلیق شاید از سده دهم اول و آخرش افتادگی دارد.

* * *

ش ۳۸۴۸، ۱۱۳ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق، بیکا، بیتا، آغازش ناقص است.

* * *

ش ۳۹۹۸، ۶۸ برگ، ۲۲×۱۴، نستعلیق، بیکا، بیتا. از باب چهارم تا پایان را دارد. تصحیح شده است.

ص: ۷۶

۹۵- بوستان خیال = تذکره شعرا (تذکره = منظومه، فارسی)

از: بکتاش قلی ابدال رومی

جنگ اشعار نفیسی است که در آن مؤلف از تک بیت‌های شعرای مختلف غزلیاتی هم وزن ساخته و بعد از آن غزلها را به ترتیب حروف آخر قوافی تنظیم نموده است، مؤلف دیباچه ای کوتاه به نثر ایراد نموده و بعد از آن ده بیت به نظم پیرامون وجه تسمیه کتاب و سبب تالیف و تاریخ آن آورده است.

تاریخ نظم: ۹۵۰. و در این نسخه ۹۶۹ ضبط شده است.

[نسخه های خطی فارسی ۴-۲۶۶۸، مجلس ۲۵-۵۲، دانشگاه تهران ۱۳-، ۳۱۶۸]

تاریخ تذکره های فارسی ۱- ۴۲۱]

آغاز: «... نثار مرقد و مشهد معطر حضرت شاه ولایت و پناه اهل هدایت و عمده اهل فصاحت و زبده اهل بلاغت امیر المؤمنین علی ابن ابی طالب وائمه معصومین باد...».

انجام:

«... ظالم ار عادل نباشد خویش را ایمن مباش ز اصل فطرت سنگ را بالقوه... مضمربست

بارکش گرنیستی میکوش در ضعف بدن زانکه از بار گران آسوده هر کس لاغرست...»

ش ۳۴۴۶، ۷۵ برگ، ۱۱×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا، آغاز و انجام ناقص (تحریر سده ۱۱).

ص: ۷۷

از: علی بخش بن اسکندر بن عباس میرزا قاجار، قرن ۱۳

کتابی مفصل و مبسوط در علوم جانورشناسی، گیاهشناسی، زمینشناسی... که بصورت داستانی علمی در سال ۱۷۷۳ م از زبان دانشمندی بنام «مسیو دو والمون» بیان شده است، مترجم که از نوادگان فتحعلی شاه قاجار و از درس خواندگان فرنگ بوده این کتاب را بزبان فارسی ترجمه نموده و عکسهای نسخه اصل فرانسه را نیز در لابلای صفحات الصاق نموده و علاوه بر ترجمه اضافاتی نیز دارد و معادل فارسی و ترکی نامهای جانوران را نیز نوشته است و کتاب را به نام مظفر... ولیعهد نوشته است.

به گفته آقای دانش پژوه تاریخ تالیف ۱۲۹۷ و عنوان کتاب ترجمه حکمت طبیعی است. به عامری نامه ص ۲۵۶ رجوع شود.

آغاز: «نخست افرین مر آفرید گاریراست. که این همه نگارشهای بدیع نگاشت. و چنین خرگه بلند ستون را بیستون بر افراشت. وبعد صلوات بر پیمبر بشیر و نذیر. و سلام بر خلیفه و داماد بینظیر و یازده...».

انجام: «... مترجم عرض مینماید بحمد الله والمنة که در زیر سایه بلند پایه حضرت اقدس اشرف امجد والا شاهنشاه زاده... اللهم اغفر لمن طالع کتابی هذا و استنسخه بمحمد و آله علیهم السلام».

ش ۲۰۴۱، ۳۲۳ برگ، ۱۷×۲۶، نسخ علی اکبر در ۱۲۹۷ این نسخه جلد دوم و سوم است. ۲۴ عکس رنگی چاپی که از کتاب های فرنگی جدا شده در لابلای نسخه ضمیمه شده است، فهرست تفصیلی مطالب و اعلام فرنگی در آخر نسخه آمده است، نسخه بسیار نفیس و ارزشمند است.

۹۷- بهار دانش (اخلاق و ادب، فارسی)

از: عنایت الله آل محمد صالح لاهوری

رساله ای است در اخلاق و ادب و مواعظ که به تقلید از گلستان در سال ۱۰۶۱ ق و بنام سلطان محمد شاه جهان دوم نگاشته شده است.

[الذریعه ۳-۱۵۸، مشار فارسی ۱-۸۰۳، مجلس ۶-۱۸۲ و ۲۶-۳۳۱، مرعشی ۲۰-، ۷۵]

نسخه های خطی فارسی ۵- ۳۵۳۳]

آغاز: «فاتحه کتاب مستطاب آفرینش و پیرایه صحیفه دانش و بینش حمد خداوند خرد بخش سخن آفرین صورت نمای ایجاد تکوین است که لطایف ابداع اختراع قدرت کامله اش...».

انجام:

«سیه کاری مکن چون خامه خویش

بشوی از چشمتر خوننامه خویش

زبان را گوشمال خامشی ده که هست از هر چه گویی خامشی به»

ش ۳۱۰۴، ۲۶۳ برگ، ۲۹×۲۰، نستعلیق ۱۲۶۱ در دار العلم شیراز با سر لوح زرین در برگ اول و جدول زرین در صفحات.

۹۸- بهجه الاولیاء (درباره امام زمان عجل الله تعالی فرجه شریف، فارسی)

از: محمد تقی بن کاظم بن عزیز الله بن محمد تقی مجلسی (الماسی) (۱۱۵۹ ق)

شرح دیدار شرفیاب شدگان به محضر امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف را در یک مقدمه و سه باب و یک خاتمه نگاشته است.

[الذریعه ۳- ۱۶۰].

آغاز: «الحمد لله الذی وفق بعض عباده الامناء لشرف لقاء خاتم الاوصیاء وبقیته

ص: ۷۹

خلفاء سيد الانبياء ووجه الله ونوره في الارض والسماء واطهر علي بعضهم من معجزاته واياته».

انجام: «چون... نزد سعد ... آمد کیفیت حال را باز گفت سعد به آن کوه رفت هر چند جست و جوی و تکاپوی نمود و بانکه نماز گفت دیگر از... خبری نشنید و اثری ندید».

ش ۶۳۷، ۱۴۵ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق مؤلف بدون تاریخ، تصحیح شده و خط خوردگی دارد.

۹۹- بیان الحق (کلام، فارسی)

از: محمد علی بن عبد علی فارسی، قرن ۱۳

کتاب «الشیخیه» تالیف عبد الصاحب ... است که در پاسخ سؤالات شیخ عبد الرحیم شیرازی در بیان مسائل مهم کلامی و اعتقادی شیخیه نگاشته شده است، مترجم رساله حاضر را در ترجمه آن برای استفاده فارسی زبانان نگاشت و روز شانزدهم جمادی الاول ۱۲۶۹ ق پایان رسانید.

آغاز: «بسملة الحمد لله الذی ازاح العلل فی التکلیف وسوی التوفیق بین الضعیف و الشریف مکن اداء المامور وسهل سبیل اجتناب المحذور والصلاه والسلام علی وسائط الکائنات و علل الممكنات...».

انجام: «... والعن اعداءهم ومخالفیهم و غاصبی حقوقهم وموالی اعدائهم و معادی اولیائهم ابد الابدین و دهر الداهرین والسلام خیر ختام و افضل کلام...».

ش ۲۴۰۸، ۱۲۸ برگ، ۲۲×۱۶، نسخ مؤلف در ۱۲۶۹. در تمام صفحات خط خوردگی دارد.

ص: ۸۰

از: ؟

گفتاری فلسفی و عرفانی بر مبنا و مشرب حروفیه است که با نثری شیوا و اشعاری مناسب در بیان مبدأ و معاد و نفس انسانی و سعادت دنیوی و اخروی و کلمات منقوله از عرفا و فلاسفه نگاشته شده است، در لابلای کتاب از سید نعمه الله ولی، استاد خالو سراج (مقیم شیراز و رفیق مؤلف)، سید نظام الدین احمد شیرازی و کتاب جاویدان نامه الهی، محبت نامه الهی نام برده شده و در صلوات بر پیامبر همانند اهل سنت عمل کرده است نام کتاب در صفحه ۶ نسخه آمده است.

[مرعشی ۱۹-۳۵۷، نسخه های خطی فارسی ۲-۱۰۶۸].

آغاز:

«ای بسا کافر شده از عقل خویش

هیچ دیدی کافر از دیوانگی

قال الله تعالی و یحسبون انهم یحسنون صنعا و آدم و انبیاء میباید که واضح ادیان و ملل بوده باشند...».

انجام: «... که انبیاء الله صلوات الله علیهم در تصحیح نیت و تهذیب و تنقیح اعتقادات، امت را مبالغه نمودند برای خروج از ورطه قهر قادر علام و دخول در حظیره لطف مالک دار السلام».

ش ۲۹۸۵، ۱۲۹ برگ، ۱۶×۱۲، نستعلیق درویش علی دوست بن مقصود خوبی در ۹۷۱، از آغاز افتادگی دارد.

ص: ۸۱

۱۰۱- بیست باب در اسطرلاب (فارسی)

از: خواجه نصیر الدین محمد بن محمد طوسی، ۵۹۷ _ ۶۷۲ ق

رساله ای است در بیان چگونگی استخراج ارتفاعات سیارات و مطالع و عرض بلدان و سایر احکام نجومی از طریق اسطرلاب در بیست باب. مؤلف این رساله را از کتاب دیگرش که دارای صد باب بوده برگزیده است.

[الذریعه ۳-۱۸۷، کشف الظنون ۱-۱۶۴، نسخه های خطی فارسی ۱-، ۲۴۳]

مشار فارسی ۱-۸۴۱، مجلس ۱۵-۴۴ و ۲۵-۳۴۸]

آغاز: «الحمد لله... اما بعد این مختصری است در معرفت اسطرلاب مشتمل بر بیست باب، باب اول: در القاب آلات و خطوط ودوایر اسطرلاب اما آنچه علامت در وی است حلقه بود و آنچه حلقه در وی است...».

انجام: «... و بر بیشتر اسطرلابها بیشتر این کواکب را نقش کنند و هر که اینها بشناسد چنانکه در اشتباه بیفتد او را درین باب کفایتی باشد این است تمامی سخن در معرفت اسطرلاب، تمت.».

ش ۲۳۹۸، ۲۱ برگ، ۱۹×۱۰، نستعلیق، بیکا، بیتا، تملک سید اسد الله موسوی طبرسی در ۱۳۱۰ با مهر بیضوی «اسد الله الموسوی» در برگ اول و حواشی با امضاء «محمد باقر» دارد. برگ آخر نو نویس است و نسخه شاید تحریر سده ۱۱ باشد.

۱۰۲- بیع = رساله عملیه (فقه، فارسی)

از: محمد جعفر بن محمد صفی فارسی آبا ده ای (ق) ۱۳

مسائل بیع و تجارت را تحت عناوین «مسأله _ مسأله» به شکل فتوائی و با اشاره مختصر به دلایل آورده است. مؤلف شاگرد حجه الاسلام شفتی است.

ص: ۸۲

آغاز: «الحمد لله رب العالمين و العاقبه للمتقين و الصلاه والسلام على خير خلقه محمد و آله اجمعين اما بعد غريق لجه معصيت و خاسر دنيا و آخرت... عرض مينمايد خدمت برادران ايماني».

انجام: «وهم چنین شرط نشده باشد در حين عقد ايصال به مشتری و ظاهر اين است که فرق نيست میان آن که ضميمه متاع باشد يا نقد و میان آن که آن ضميمه متحد باشد يا متعدّد و میان آن که قصد بايع يا مشتری يا هر دو تعلق به ضميمه فقط گرفته باشد يا به آبق و ضميمه يا بلا قصد از هر دو».

ش ۳۸۴۶، ۷۲ برگ، ۲۱×۱۶، نسخ، بيکا، بيتا، آخرش افتادگی دارد.

۱۰۳- بينه (عرفان و اعتقادات، فارسی)

از: احمد بن محمد رضا

مطالب مختلفی است در پنج مقاله در اخلاق، اقوال عرفا و حکما، اصل و نسب خلفای ثلاثه، مقاله ای از کتاب شرح الزياره در کفر و فسق خلفای ثلاثه که مراسله علمای ماوراء النهر به مشهد مقدس و جواب آن و نیز مکتوب احمد غزالی در پاسخ به عين القضاء همدانی نیز در آن آمده است و مقاله در مبدء و معاد و وحدت وجود می باشد مؤلف اين کتاب را در ۱۲۴۰ هنگام اقامت در مجاورت آستانه مبارکه امام رضا عليه السلام در مشهد مقدس تأليف نموده است.

آغاز: «الحمد لله رب العالمين و الصلاه والسلام على خير خلقه محمد و آله الطاهرين... در اوقاتی که در آستانه مبارکه علی بن موسی الرضا عليه التحية و الثناء معتكف و مجاور بودم شبی از شب ها به خیالم رسید».

انجام: «ليکن با تربيت و رياضت ترقی حاصل می شود و نطق هم کرامت ديگر است که در حيوان نيست پس وجود همان يک وجود است تجلی به صفت فعل از

ص: ۸۳

باطن به ظاهر و از غیب به شهادت و از وحدت به کثرت دارد».

ش ۹۳۴، ۱۷۶ برگ، ۱۵×۱۰، نستعلیق محمد کاظم سعدی در ۱۲۶۵.

در مقدمه کتاب گوید: این سال که (۱۲۴۰) است در جنگ ایران و روس چهل هزار مسلمان از هشت هزار کافر فرار کردند و چندین هزار کشته دادند.

با یادداشت تملک شمس الدین فدائی

۱۰۴- پانولوژی = ترجمه کتاب معالجات (طب، فارسی)

از: میرزا رضا دکتر، (قرن ۱۳)

کتابی است در ترجمه کتاب «معالجات کریزل» پزشک فرانسوی که در ده نوع و جنس مشتمل بر سی و یک جزء شده است. نوع پنجم از امراض: در تغییر ترشحات طبیعی.

نوع ششم از امراض: در امراض حاصله از سموماتست

شاید اصل کتاب درسهای کریزل و مترجم از شاگردان او باشد

[نسخه های خطی فارسی ۱-۴۸۵، مولفین مشار ۳-۱۷۳، مجلس (شماره ۵۷۴۸ و ۵۷۴۹)].

آغاز: «نوع پنجم از امراض در تغییر ترشحات طبیعی، در ترشحات مرض: این امراض عبارتند از عللی که موصوف بودند به یکی از رطوبات طبیعی یا از بروز ترشحاتی اتفاقی بدون اینکه هیچ علتی در آلت مترشحه نمودار گردد...».

انجام: «... اشتباهی در تشخیص بهمرسد باید صبر نمود تا از وسایط دیگر بلکه تمیز دهند ... تمیز داده نشوند که آنها ثبوراتی هستند دانه ای ومملو، علی العجاله تمام شد بعون الملک المنان».

ش ۲۵۲۳، ۳۱۷ برگ، ۲۲×۱۸، نستعلیق محمود. این نسخه نوع پنجم تا هشتم را دارد

این نسخه در فهرست سابق در صفحه ۵۶۴ یاد شده است.

ش ۳۳۳۸، ۳۱۷ برگ، ۲۲×۱۸، نستعلیق سال ۱۲۹۷ حسب الفرمایش سر کار آقا میرزا علی آقای حکیم باشی حضرت ولیعهد. این نسخه بخش دیگر از این ترجمه است تصحیح شده، یادداشتی از علی نقی بن حسن بن رحیم بن رضی متطبب در ۱۲۹۷ با مهر بیضوی «عبد علی» دارد و نیز مهر بیضوی «الراجی علی بن علی نقی» در برگ آخر دیده می شود.

۱۰۵- پرتو انوار (کلام، فارسی)

از: حسین بن محمد گیلانی (قرن ۱۳)

کتابی است کلامی در پنج لمعه: لمعه اولی: در اشاره به فرط ظهور نور هستی حق، لمعه ثانیه: در اثبات صفات و بیان بودن صفات کمالیه عین ذات، لمعه ثالثه: در بیان احتیاج به سیرافرا و أمنای حضرت اله و اثبات نبوت جناب رسالت ختمی پناه، لمعه رابعه: در بیان احتیاج به وجود امام برای بنی نوع انسان و لمعه خامسه: در اثبات معاد.

به فهرست سابق این کتابخانه ص ۵۳ رجوع شود.

آغاز: «لمعات انوارش کوه هستی فرو ریخته، ساکنان صوامع قدس از شهود اشعه لوامع جمال با کمالش پیوسته بی هوشند. اما بعد بر صفحه توصیف چنین نگارش می دهد فرسوده بادیه عجز و نادانی، حسین بن محمد گیلانی...».

انجام: «یا عیب و نقص آن را به آستین عفو واغماض پوشند که انسان مساوق سهو و نسیان و غبار آلود حدوث وامکان است وقد وقع الفراغ من تالیفه فی مشهد سید الشهداء علیه و علی آبائه الف الف تحیه و سلام».

ش ۱۵۷۸، ۹۵ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق ۱۳۲۱ در کربلا (یا پیش از ۱۲۳۰) آغازش افتادگی دارد.

ص: ۸۵

۱۰۶- تأدیبات البنات = درسهای اخلاق (اخلاق، فارسی)

از: ؟

مطالب و دستوراتی و درس هایی است برای تربیت دختران که به اختصار نگاشته شده است.

در نسخه اول ۹۸ درس اخلاق برای مدارس دخترانه سال چهارم و پنجم است.

در نسخه دوم ۳۵ درس

آغاز نسخه اول: درس اول ۱- تأدیبات بنات از واجبات است.

آغاز: «نسخه دوم بسم الله الرحمن الرحيم ۱- تأدیبات البنات از اهم ضروریات است. ۲- تأدیبات البنات یعنی تربیت کردن دختران به آدابی که در خورشان است.

۳- دختران هر ملت را باید تربیت نمود به آداب آن ملت...».

ش ۱۴۹۱، ۵۰ برگ، ۱۱×۱۸، شامل ۹۸ درس، (تحریر سده ۱۴) بیاض.

ش ۳۹۶۲، ۱۹ برگ، ۱۱×۱۷، شامل ۳۵ درس، نسخ، بیک، بیتا.

۱۰۷- تاج المآثر (تاریخ، فارسی)

از: نظام الدین حسن بن محمد نظامی نیشابوری یا صدر تاج

تاریخ پادشاهان دهلی هند است از سال ۵۸۷ تا ۶۱۴ هـ. ق که به نام ابو المظفر محمد فرزند سام پادشاه غوری هند نگاشته شده است.

[الذریعه ۳-۲۰۷، نسخه های خطی، منزوی ۶-۴۵۹۳، مجلس ۳۷-۴۴۵].

آغاز: «حمد و سپاس بی قیاس... که قدم شهسوار عقل دو اسبه به سر حد عدّ و احصای آن نرسد و چشم... دوربین صورت حصر و شمار آن در آینه خیال به خواب ببیند...».

ص: ۸۶

انجام:

«...از این پس کز فریب چرخ غدار به اقبال خداوند جهان دار

مرا نبود به جام مرگ ساقی

بگویم بر همین منوال باقی

یرید المرء ان يعطی مانه

ویابی الله الا ما یشاء

ش ۱۸۱۵، ۱۶۷ برگ، ۱۸×۲۷، نستعلیق ۱۳۱۰ یا ۱۳۰۱

۱۰۸- تاریخ = جزوات درسی (فارسی)

از: تیموریان

مجموعه ای است از جزوات درسی متفرقه در باب تاریخ عمومی جهان و تاریخ فلسفه اروپا که توسط مؤلف از دروس اساتیدش نگاشته شده است.

آغاز: «کشور ایران از قدیم مرکز تمدن بوده ایرانیان هوش و استعداد مخصوصی در ترویج و انتشار علوم و صنایع داشته و هنگام ارتباط با سایر اقوام علوم و ادبیات آنها را با ذوق و سلیقه خویش آمیخته».

انجام: «علوم حکمتی جدید پس از آن که روش علمی صحیح آن توسط ... و دکارت بدست آمد در مرحله ترقی سریع افتاد و علمای جدیدی به انتقاد عقاید فلسفی گذشتگان پرداختند سر آمد ایشان عالم بزرگ آلمانی کانت است که راه رسیدن به یقین را در علم و اخلاق».

ش ۶۹۹، ۱۰۳ برگ، ۱۷×۲۰، نستعلیق، بیکا، بیتا.

ص: ۸۷

۱۰۹- تاریخ ادبیات عرب (فارسی)

از: ؟

رساله ای است در تاریخ ادب عربی که با مقدمه ای در صفت شعر و اصطلاحات آن آغاز می شود برای تدریس در مدارس نوشته شده.

آغاز: «بدء الشعر الصحيح _ و شعری که روایتش صحیح نیست...».

انجام: «... و وقتی خلیفه شد او را کاتب خود کرد».

ش ۱۲۷۴، ۸۰ برگ، ۲۲×۱۵، نستعلیق، بیکا، بیتا، بیشترش با مداد نوشته شده است.

۱۱۰- تاریخ ادبیات = جزوهای درسی تاریخ (فارسی)

از: ؟

مجموعه درسهایی در موضوع ادبیات فارسی، تاریخ روم، تاریخ مفصل ایران، از چند کتاب گزیده شده است.

در فهرست سابق این کتابخانه به عنوان «مجموعه» در ص ۳۵۱ یاد شده بود.

آغاز: «تحقیق در تاریخ ادبیات فارسی. منظور ما که تحقیق در تاریخ ادبیات فارسی است شامل یک مقدمه و چهار باب و یک خاتمه می باشد. مقدمه در تعریف ادب و ادبیات است...».

انجام: «شعبه حقوقی دیوان تمیز... ممکن است قضیه را حل کند یا استدعای تمیز را بی اساس اعلام نماید، قرار آن را می دهد».

ش ۱۶۱۹، ۱۱۹ برگ، ۳۳×۱۹، بیکا، بیتا.

ص: ۸۸

۱۱۱- تاریخ اروپا و روسیه (فارسی)

از: ؟

شرح مختصری درباره کشورهای اروپائی و روسیه و چگونگی تشکیل آن کشورهاست.

آغاز: «بسم الله تعالی در شرح مملکت فرانسه و کیفیت آن. لفظ فرانسه مشتق است از فرانک که اسم یکی...».

انجام: «خط تلگراف ۵۰۰ فرسنگ،... و طول و غیره مثل فرانسه است ولی به عوض فرانک، ... معروف است».

ش ۱۲۴۱، ۱۲۳ برگ، ۲۰×۱۲، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳ و ۱۴). نسخه ناقص و ناتمام.

۱۱۲- تاریخ اروپا (فارسی)

از: ؟

مختصری است در تاریخ کشورهای اروپایی و روابط فیما بین در قرن هفدهم میلادی. مؤلف از معاصران (قرن ۱۴) است.

آغاز: «تشکیل حکومت مقتدر در فرانسه: (۱۶۶۰ - ۱۶۰۳). از مرگ الیزابت ملکه انگلستان ۱۶۰۳ تا صلح ... ۱۶۶۰ یعنی کمتر

از ۶۰ سال سیاست اروپا بلکه سیاست جهان...».

انجام: «... با تمام این تفاسیل انگلیس در تمام مراحل مستعمراتی و بازرگانی از آنهایی که در میان هلندیها... استفاده کرده

اساس را بر روی آن بنا نموده بازرگانان انگلیسی تقلید از هلندیها در صورت امکان جلو افتادن از آنها...».

ش ۱۹۷۰، ۱۰۱ برگ، ۲۲×۱۸، نستعلیق، بیکا، بیتا.

ص: ۸۹

۱۱۳- تاریخ اصفهان (فارسی)

از: ؟

تاریخ اصفهان را در دو باب بیان کرده است. باب اول: توصیف اجمالی که در پنج فقره است و باب دوم: توصیف تفصیلی و مفصل که در چهار فصل و هر فصل در چند نمره است چهار فصل عبارتند از:

۱ _ صفات متعلقات شهر اصفهان ۲ _ صفات قصبه‌های ولایت ۳ _ صفات بلوکات

۴ _ صفات محلات. به فهرست سابق این کتابخانه ص ۵۷ رجوع شود.

[فهرستواره منزوی ۲-۸۴۱، فرهنگ ایران زمین ۶-۱۲].

آغاز: «شرح اشیاء اصفهان منشرح به دو باب، باب اول در توصیف اجمالی و مشتمل بر پنج فقره باب دوم در توصیف تفصیلی و مفصل به چهار فصل... طول و عرض این بلد تقریباً چهل...».

انجام: «... تنباکو در اصفهان بر گهای بسیار بزرگ پهن پیدا می کند و باب بغداد و اسلامبول و صفحات روم است قیمت آن یک من سنگ شاه که دو من تبریز... فصل دوم در صفات قصبه‌های ولایت اصفهان».

ش ۱۹۱۹، ۸۴ برگ، ۱۹×۲۷، نستعلیق، بیکا، بیتا، این نسخه باب اول و فصل اول از باب دوم را دارد.

۱۱۴- تاریخ ایران (فارسی)

از: ؟

تاریخ ایران است از انقراض حکومت افغانه تا مشروطه (۱۱۴۲ _ ۱۳۲۴) را در یازده فصل نوشته است. ظاهراً دروس تحصیلات متوسطه است که در سال ۱۳۱۷

ص: ۹۰

شمسی در دفتری نوشته شده است.

آغاز: «پس از استیلای عرب و انقراض سلسله ساسانی مملکت ایران طرف تعرض اقوام وحشی و بدوی متعدد قرار گرفت و در نتیجه صدمات کلی یافت و بسیاری از بلاد...».

انجام: «... مجلس مؤسسان بعد از آنکه کار خود را به آخر رسانید و استدعایش مورد توجه شخص شاهنشاه واقع شد منحل و از این تاریخ بود که سلطنت رسمی اعلیحضرت همایون شاهنشاه رضا پهلوی سردودمان پهلوی آغاز می شود».

ش ۱۸۱۴، ۱۱۸ برگ، ۲۰×۲۷، تحریر ۱۳۱۷ ش.

۱۱۵- تاریخ ایران و غیره = جزوه درسی تاریخ (فارسی)

از: ؟

آغاز: «... ما در پاسخ این اشکال گوئیم اگر چه قضایا و حوادث تاریخی امور جزئی غیر ثابت و در گذرند میتوان از آنها نتایج و ثمراتی گرفت...».

ش ۲۴۳۳، ۶۶ برگ، ۱۳×۱۹، نستعلیق مؤلف (قرن ۱۳ و ۱۴). بیشترش با مداد نوشته شده.

۱۱۶- تاریخ ایران (فارسی)

از: ؟

تاریخ مختصر ایران از دوره اشکانیان، تاریخ اسلام در صدر و سپس خلفاء و تاریخ اروپا است که به عنوان کتاب درسی نگارش یافته است.

آغاز: «بعد از اسکندر ممالک او به دست سردارانش افتاده و مدت بیست سال با هم دیگر کشمکش و نزاع داشته اند و عاقبت آن ممالک را به سه قسمت کرده که عبارت

ص: ۹۱

باشد از مصر و شام».

انجام: «امپراطوری که مشترکین را شکنجه و آزار نمود ... کبیر نام داشت که شرح حال او را خواندیم پس وقتی که دولت روم غربی بدست طوایف ... منقرض شد تمام رومیان عیسوی بودند».

ش ۳۷۹۲، ۵۰ برگ، ۲۰×۱۵، نستعلیق ۱۰۳۲ یا ۱۳۰۳ شمسی.

۱۱۷- تاریخ ایران = جزوه درسی (فارسی)

از: محمد حسین میرزا

جزوه درسی تاریخ ایران است که به طور بسیار کوتاه سلسله‌های ایرانی یا مستقل از خلفا را بررسی کرده است در پنج فصل از اول هجرت تا سال ۵۳۰ آل طاهر تا سلاجقه را دارد.

آغاز: «پیش گفتیم که در سنه ۱۹ یا ۲۱ هجری عرب بر عجم غالب شد و لشکر اسلام در نهاوند قشون یزدگرد سیم ساسانی را مغلوب کرد و دست شاهزادگان این سلسله را از سلطنت کوتاه کرد».

انجام: «اغلب پادشاه سلجوقی خیلی با عدل و نیکوکار بوده اند و وسعت مملکت آنها از حدود چین بود تا دریای مدیترانه و پایتخت آنها چند جا بوده بعضی در ری و بعضی در اصفهان و اواخر سلطنت همدان بوده».

ش ۳۸۷۰، ۱۱ برگ، ۲۱×۱۳، نستعلیق، بیک، بیتا.

ص: ۹۲

۱۱۸- تاریخ ایران = جزوات درسی = جنگ تاریخی (فارسی)

از: ؟

بخش های مختلفی از جزوات درسی در موضوعات تاریخ ایران، تاریخ طبیعی جهان و تاریخ عمومی می باشد و در آغاز نسخه چند برگ در جغرافیا و طبیعی استرالیا هست.

آغاز: «تاریخ ایران را به چهار قسمت نموده اند از این قرار: تاریخ قدیم، تاریخ قرون وسطی، تاریخ جدید، تاریخ معاصر».

انجام: «واهمیت تاریخ دولت اسلامی مخصوصاً همین است که ملل مختلفه را به یکدیگر مربوط و نزدیک ساخته و از اختلاط نمودن آنها تشکیل تمدن تازه ای داده و آن تمدن را به اروپاییان جاهل قرون وسطی آموخته و اساس و شالوده تمدن امروزه اروپا را ریخته است».

ش ۴۱۱۵، ۲۴۱ برگ، ۱۲×۱۸، نستعلیق، بیک، بیتا.

۱۱۹- تاریخ بیهقی = تاریخ مسعودی = جامع التواریخ (فارسی)

از: ابوالفضل محمد بن حسین بیهقی سبزواری (۴۷۰ هـ)

تاریخ مفصّلی است برای خاندان سبکتکین گویند در سی جلد و به نامهای مختلف بوده. این کتاب فعلاً همان قسمت سلطان محمود را دارد. هر یک از قسمتها نامی داشته: قسمت اول: تاریخ ناصری، قسمت دوم: تاریخ یمینی یا مقامات محمودی و قسمت سوم (قسمت موجود): تاریخ مسعودی خوانده میشد.

[الذریعه ۱۲۶.۲۶، مرعشی ۱۹-۳۷۱، مشار، فارسی ۱-۶۸۰. در پیرامون تاریخ بیهقی سعید نفیسی ۱-۵].

ص: ۹۳

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين اما بعد چنین گوید گوینده داستان باستان ابوالفضل بیهقی که چون سلطان ماضی محمود بن ناصر الدین سبکتکین غازی غزنوی رضی الله عنه در غزنی فرمان یافت...».

انجام: «چون ازین فارغ شدم بابی دیگر پیش گرفتم تا آنچه وعده کرده ام تمام کنم ان شاء الله تعالی».

ش ۱۵۸۷، ۲۳۶ برگ، ۱۹×۳۰، نستعلیق ۱۲۹۷ در تهران.

۱۲۰- تاریخ تأثر (فارسی)

از: حسین سیما (معاصر)

رساله ای است در تاریخ تأثر اروپا و برخی از نمایشنامه نویسان آن.

آغاز: «در سال ۱۴۰۰ میلادی یعنی اواخر قرن چهاردهم فلورانس دارای یک جمهوری بود بسیار علامانه و با سیاست کامل و مقتدر مردم هم کاری و با صنعت بودند».

انجام: «در اغلب آنها نیز تأثیرات آثار ... به خوبی معلوم است ولی از طرف دیگر بدون اینکه خود او متوجه شود تجددهائی در تراژدی آورد که حیات تراژدی را کاملاً به خطر انداخته است».

ش ۷۱۷، ۱۲ برگ، ۱۵×۲۱، نستعلیق، ۱۳۲۸ ش، خط خوردگی دارد.

۱۲۱- تاریخ تمدن (فارسی)

از: ایرج ایمن (معاصر)

درسهای جناب آقای رهنما برای کلاس ششم ادبی دبیرستان فیروز بهرام سال

ص: ۹۴

۱۳۲۴ _ ۱۳۲۵ شمسی است که توسط ایرج ایمن نوشته شده است.

آغاز: «بطوری که آگاهی بیداری افکار در اروپا خیلی زودتر از سایر نقاط عالم شروع گردیده و در نتیجه پیدایش صنایع و کارخانه جات جدید تحولاتی تازه در اوضاع اجتماعی دول روی داده».

انجام: «در همین دوره به تدریج قبائل مختلف به داد و ستد پرداختند و همچنین دهات و قصبات کوچکی بنا نهادند که مرحله شهرنشینی دنباله همان تمدن کشاورزی است که در این دوره بشر برای رفت و آمد و استفاده از افکار».

ش ۳۸۵۴، ۵۲ برگ، ۱۷×۲۲، تحریر ایرج ایمن در ۱۳۲۴ _ ۱۳۲۵ ش.

۱۲۲- تاریخ تمدن جدید اروپا و ایران = تاریخ ایران و... (فارسی)

از: شریفه دوشیری (معاصر)

جزوه درسی یکی از دانش جویان که در زمینه تمدن جدید، آزادی افکار، سرمایه داری و مسائل مربوط به پول و بانک و انجمنها و مجلات علمی اروپا، جریانهای سیاسی و اقتصادی دنیا و تاریخ معاصر ایران... نگاشته شده است.

آغاز: «تاریخ تمدن: تعریف تاریخ: تاریخ عبارتست از شرح وقایع گذشته و اتفاقاتی که برای نوع بشر رخ داده...».

ش ۲۳۲۰، ۲۶۰ برگ، ۱۷×۲۲، نستعلیق مؤلف در ۱۳۲۷ ش.

۱۲۳- تاریخ جنگ های حضرت رسول ۹ = جنگ های حضرت... (فارسی)

از: بهمن اسعد

مجموعه درسها و مطالبی است که مؤلف که از محصلان کلاس چهارم ادبی کالج

ص: ۹۵

البرز تهران بوده تهیه و به امر استاد تاریخ و جغرافیای آن کالج در ۱۳۱۵ ش برشته تحریر در آورده و ۹ ربیع الاول ۱۳۵۶ ق پایان برده است.

آغاز: «منت خدا را عزوجل... بفرمان معلم عالیمقام و دبیر محترم آقای ظهیری از کتاب های تواریخ مختلف در باب جنگ های حضرت ختمی مرتبت محمد بن عبد الله صلی الله علیه و آله وسلم با...».

انجام: «... نگاهش بطاق بوده و دست را بلند نمود و گفت الرفیق الاعلی در این وقت دستش پائین افتاد و دار فانی را وداع گفت و بحضرت باریتعالی پیوست».

ش ۲۲۱۶، ۴۷ برگ، ۲۲×۱۷، نستعلیق، مؤلف در ۱۳۵۶ ق در آغاز نسخه جداولی مبین غزوات رسول خدا صلی الله علیه و آله و کمیت سربازان و کیفیت جنگ... است.

۱۲۴- تاریخ روسیه (فارسی)

از: ؟

تا تاریخ ۱۸۶۴ میلادی در آن دیده می شود این نسخه فصل دوم تا شانزدهم را دارد که فصل شانزدهم دارای ابوابی است که این نسخه تا باب نهم را دارد و سپس باب هجدهم را که دارای هشت فصل است و درباره تاریخ عصیان لهستان است.

[ر. ک: مشار، فارسی ۹-۷۰۸، فهرستواره منزوی ۱-۶۸].

آغاز: «در اثنای تدارکات جنگ در یک قسمت فرنگ تغییرات بی حد نسبت به روسیه ظاهر گردیده بود و مخصوصا شخص امپراطور نیکلا طرف عداوت و تهمت های آنها واقع شده و سبب این جنگ...».

انجام: «مملکت مغشوشی که استقلال خود را از دست داده و به واسطه ضعف خود اسباب دست انداز همسایه های خود گردیده است زندگی کند».

ش ۱۵۹۷، ۳۴۵ برگ، ۳۳×۲۰، نستعلیق، بیکا، بیتا، اول و آخر ناقص.

ص: ۹۶

۱۲۵- تاریخ روم و ایران (فارسی)

از: ؟

جزوه ای است در تاریخ روم و ایران باستان و زمان اسلامی که برای تدریس در مدارس اواخر قاجاریه نوشته شده است.

آغاز: «فصل اول، تاریخ روم، تفصیل جغرافیایی ایتالیا، ایتالیا عبارت از شبه جزیره ایست به شکل چکمه و واقع در جنوب اروپا بین یونان و اسپانیا...».

انجام: «سلسله این سلاطین را اتابکان دمشق... منقرض کردند».

ش ۳۴۹۴، ۲۶ یا ۴۴ برگ، ۲۲×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا.

۱۲۶- تاریخ شرق (فارسی)

از: ؟

اقوام باستانی مشرق زمین گاهواره تمدن و نشانهای تمدن آنان از جمله خط مصریها و سومریها را در این جزوه درسی بیان کرده است.

آغاز: «کشورهایی که به اسم تاریخ مشرق قدیم معروف بوده و مهد تمدن اولیه بشر میباشند به نواحی جنوب شرقی مدیترانه اطلاق می شود».

انجام: «این ناحیه از پرورش دام تأمین میشده و از محلی به محل دیگر کوچ می کردند. در ارتفاعات این ناحیه رگهای معدنی مانند معادن مس و سنگهای ... و خارا...».

ش ۳۷۹۳، ۲۰ برگ، ۲۱×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا.

ص: ۹۷

۱۲۷- تاریخ طبرستان = تاریخ مازندران (تاریخ، فارسی)

از: ؟

تاریخ عمومی طبرستان و مازندران و رویان و ذکر بنیاد طبرستان و ذکر ملوک و علما و زهاد و اکابر آن است. در بخش ابتدایی این کتاب از احادیث و اشعار عربی و فارسی بسیار استفاده کرده است. در نیمه دوم کتاب به جزئیات بیشتری در مورد اسپهبدان و ملوک پرداخته است ممکن است این کتاب از سید ظهیر الدین مرعشی باشد. به مرعشی ۱۰-۱۶۶ مراجعه شود.

آغاز: «معنی آن است که بدرستی که در عالم امم هر اقلیمی مخصوصند به فضیلتی و هنری و شرفی که اهل دیگر اقالیم از آن بی بهره اند».

انجام:

«ای مرگ تو آبروی عالم برده

خود را و مرا به خاک غم بسپرده

کی بود یقینم که بینم روزی تو مرده و من نه مرده و نه زنده

ش ۳۵۷۰، ۱۵۱ برگ، ۲۳×۳۵، نستعلیق ۹۷۸، جلد اول و دوم است آغازش افتادگی دارد.

۱۲۸- تاریخ علم حقوق (فارسی)

از: ؟

تاریخ مختصر علم حقوق را نوشته و بعضی اصطلاحات انگلیسی آن را ذکر کرده است.

آغاز: «هر گاه نظامات حقوقی را تحت مطالعه قرار داده و بخواهیم مقررات آن را به خوبی درک و مورد استفاده قرار دهیم ملاحظه خواهیم نمود که فقط ... کردن قوانین و مرکوز ذهن ساختن...».

ص: ۹۸

انجام: «... خود را تا اندازه مالک ... محسوب می کرد و این مالکیت در تقابل مالکیت اجتماعی قبیله عرض اندام نمود و از آن تا اندازه ای متمایز».

ش ۱۶۹۰، ۲۰ برگ، ۲۱×۲۳، نستعلیق، بیکا، بیتا، آخرش ناقص است.

۱۲۹- تاریخ فرانسه (فارسی)

از: ؟

تاریخ فرانسه در دوران سلطنت لویی چهاردهم و پیش از انقلاب فرانسه است.

آغاز: «... در فصول سابقه دیدیم که عظمت داشته... در عهد لویی ۱۴ به کمال رسید و حکومت استبدادی با همه صفات لازمه اش در فرانسه عرض وجود نمودند».

انجام: «ملکه ... را که ظاهراً با نظریات سیاسی اش مخالف بود... تعیین نموده و مخالفین خود را به دین ترتیب ساکت می کند».

ش ۴۱۶۹، ۳۹۳ برگ، ۱۸×۲۲، نستعلیق، بیکا، بیتا.

اوراق پراکنده شامل دفتر صورت حساب، احادیثی با عنوان «سجل»، دعا، سفرنامه، بخشی از تفسیر «مواهب علیه، و علوم غریبه ضمیمه آن است».

۱۳۰- تاریخ فرانسه و برخی ممالک دیگر (فارسی)

از: ؟

مختصری است در تاریخ برخی ممالک اروپایی که به قلم یکی از معاصرین نوشته شده است.

آغاز: «با ثروتمندترین ممالک اروپا در ... شانزدهم مملکت ایتالیا بود که از حیث آبادی و تمدن و ثروت طبیعی و علم و هنر...».

ص: ۹۹

انجام: «... هنرمندان را تشویق کرده اند به طوری که عمارت ایشان مجمع هنرمندان و محل تربیت جوانان با استعداد بوده است.»

ش ۱۲۹۱، ۳۱ برگ، ۱۹×۲۳، نستعلیق، بیکا، بیتا. آغازش افتادگی دارد.

۱۳۱- تاریخ فرقه بایته = تاریخ باب (فارسی)

از: ؟

مختصری است در تاریخ باب و با بیان و چگونگی شکلگیری این فرقه.

آغاز: «بسمله صلی الله علیک یا ولی العصر ادرکنی. خلاصه فهرست مطلب این بود در سنه ۱۲۳۵ متولد شد در شیراز و بعد در ایام شیر خوارگی پدرش مرد در تحت نظر دایی خودش...».

انجام: «... رفتند به طرف اردو، یکی از لشکریان آقا رسول را کشت و باقی مانده را هم در قلعه کشتند.».

ش ۱۳۶۲، ۱۶ برگ، ۱۲×۱۸، نستعلیق، بیکا، بیتا. بامداد نوشته شده است.

۱۳۲- تاریخ قرون وسطی (فارسی)

از: رجب علیخان

مؤلف که معلم مدرسه علوم سیاسی بوده این رساله را در تاریخ ملل غریبه در قرون وسطی نگاشته و در ۲۹ رجب ۱۳۳۳ ق - ۱۹۱۵ م بدان شروع نموده است.

آغاز: «قبل از شروع بمقصود اصلی یعنی بیان تاریخ قرون وسطی برای جلب توجه ... و تبیین مطالب مندرجه در فصل آتیه پاره توضیحات را لازم میدانیم لذا در قسمت اول این رساله بطور...».

ص: ۱۰۰

انجام: «... در جمع آوری قوانین و تدوین کتب مزبور، خدمت بزرگی به بقای اصول حقوقی روم قدیم نمود چنانکه امروز هم برای مطالعه تاریخ علم حقوق به همان کتب رجوع میکنند ولی...».

ش ۳۳۵۹، ۵۴ برگ، ۲۱×۱۴، نستعلیق، بیکا، بیتا، انجام ناقص.

۱۳۳- تاریخ کرمان (فارسی)

از: نصر الله خان نواب شیرازی

در سال ۱۸۸۵ م - ۱۳۱۲ ق اولین کنسول انگلیس در کرمان و بلوچستان تاریخ و سیاحت نامه مفصلی بنامی که ترجمه آن ده هزار میل در ایران است نوشت، مترجم حاضر با مساعدت افضل الملک کرمانی (در امر تصحیح) بخش تاریخی و جغرافیای کرمان این کتاب را به فارسی ترجمه نموده و در سال ۱۳۲۲ ق از نگارش آن فارغ گردید.

آغاز: «ستایش خدائی را که کتاب آفرینش را تاریخ بینش ارباب دانش قرار داد و به سرگذشت گذشتگان مایه عبرت و اساس... و بعد چون در سنه ۱۳۱۲ هجری مطابق سنه ۱۸۸۵ میلادی جناب...».

انجام: «... و در سنه ۱۳۲۲ حضرت مستطاب اشرف ارفع والارکن الدوله فرمانفرمای حالیه این مملکت با کمال اقتدار و شوکت بحکومت مستقر گردیده... الحمد لله رب العالمین رعیت آسوده ومملکت منظم است فی شهر شعبان المعظم سنه ۱۳۲۲».

ش ۱۰۷۳، ۳۹ برگ، ۲۰×۱۳، نسخ. ۱۳۱۲.

ص: ۱۰۱

۱۳۴- تاریخ ملک آرا = قاجاریان (فارسی)

از: علی قلی بن محمد چلاوی متخلص به اقبال

مؤلف که منشی محمد قلی ملک آرا حاکم مازندران بوده این کتاب را در دو جلد و یک خاتمه و در اصفهان نگاشته است. جلد اول در انساب اتراک و طایفه قاجار و جلد دوم در پادشاهی فتح علی شاه قاجار و خاتمه آن در سرگذشت شاهزادگان وی.

[الذریعه ۲۲×۲۱، فهرستواره فارسی منزوی ۲-۹۰۶].

آغاز: «الحمد لله خالق العباد و ساطح المهاد و مسیّل الوهاد و مخضّب النّجاد... و مخترعی که بی منت ادوات و اسباب و آلات انواع بدایع مبدعات و اقسام لطایف مکونات».

انجام: «ابراهیم خلیلخان بعد از آن که چند بار لشکر به بیرون باره فرستاد و شکستهای فاحش یافت در روز دوازدهم شهر محرم الحرام خود با لشکری بنام وساز و برگی تمام از دروازه خارج گشته در ظاهر قلعه ... آراست».

ش ۳۵۸۹، ۲۱۲ برگ، ۲۱×۳۵، نستعلیق، ۱۲۶۵، جلد اول است و تا سال ۱۲۰۹ را دارد.

۱۳۵- تاریخ منظوم شاهان (فارسی)

از: ؟

تاریخ منظوم است با وزن مثنوی از ابتدای حکومت کیومرث تا حجاج را به نظم کشیده است.

آغاز:

«چرخ لوائی که نخستین گشود بر سر اکیل کیومرث بود»

ص: ۱۰۲

انجام:

«برد چه حجاج از این جنگ نام

کوکب او یافت عروجی تمام»

ش ۱۱۹۲، ۳۳ برگ، ۲۰×۱۲، نستعلیق ۱۲۹۶ در سنج کرمانشاه. از وسط افتادگی دارد. با جلدی نفیس، و سرلوح در برگ اول و جدول در صفحات.

۱۳۶- تاریخ و جغرافیای اقتصادی ایران = جزوات درسی (فارسی)

از: چنگیز فیروزیان

مسائل جغرافیای اقتصادی عمومی ایران و غیر آن را با توجه به جزئیات بررسی کرده است.

آغاز: «در تاریخ زمینشناسی آثار خشکی در آن دیده می شود و همچنین آثار یخچالی در آن مشاهده میگردد که مربوط به آثار ... است علاوه بر این آثار مردابی نیز دیده می شود».

انجام: «حوالشناسی در مراکز مهم تأسیس یافته است اعتبار طرفین بالصدق و السکینه در بانکهای بین المللی دریافت می دارند اگر ... برداشت ... بانک بماند بانکهای مسئولی».

ش ۶۹۸، ۶۸ برگ، ۲۰×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا.

۱۳۷- تاریخ و جغرافیا = رساله در... (فارسی)

از: اصغر کشاورز (قرن ۱۴)

دفتری است متشکل از دو بخش اول تاریخ ترکستان یا توران زمین و نیز شرح حالی از چنگیز خان مغول و بخش دوم مختصری است از جغرافیای عمومی.

ص: ۱۰۳

آغاز: «سرزمین ترکستان یا توران ما بین فلات ایران و دریای خزر و سیبری و جبال میانشان واقع گردیده و در این جهت دریاچه‌های ... قرار گرفته...».

انجام: «ودر جلگه حیوانات مخصوص به جلگه زیست میکنند و مثلاً- میمون و سمور از حیوانات جنگلی هستند ولی گور خر و گوزن از حیوانات جلگه و بنابراین تغییر اوضاع نباتی باعث تغییر اوضاع است».

ش ۱۰۲۸، ۵۱ برگ، ۲۱×۱۷، نستعلیق اصغر کشاورز (نسخه اصل).

۱۳۸- تاریخ و جغرافیای ایران = جزوهای درسی (فارسی)

از: ؟

جغرافیای طبیعی و اقتصادی ایران و برخی از دیگر کشورهای جهان از جمله کانادا، مکزیک، قطب جنوب، آمریکای جنوبی و... و نیز مختصری در ذکر تاریخ سلسله قاجار، تاریخ انگلستان در قرن هفدهم می باشد که به صورت جزوات و کنفرانسهای دانشجویی تهیه شده است.

آغاز: «کلمه ایران چنانکه محققین تحقیق کرده اند بمعنی سرزمین قوم آریا یا... اجداد قدیمی هندو اروپائی بوده اند که نخست در فلاتهای شمال غربی هندوستان می زیستند».

انجام: «پس علاج سگته آغاز کرد و و روز سوم مرد برخاست و اگر چه ... شد سالی بزیست پس از آن مردمان عجب دانستند و آن بزرگ از پیش دیده بود که او را سگته خواهد بود».

ش ۳۸۲۳، ۲۳۸ برگ، ۲۱×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا.

ص: ۱۰۴

۱۳۹- تبصره العوام فی معرفه مقالات الانام (ملل و نحل، فارسی)

از: جمال الدین محمد بن حسین بن حسن رازی

کتابی معروف و مفصل در معرفت و شناخت فرقه‌ها که در ۲۶ باب تنظیم و در آخر از مکتب تشیع جانبداری شده است، این کتاب به اشخاص دیگر هم نسبت داده شده است.

[الذریعه ۳-۳۱۸، نسخه های خطی فارسی ۲-۱۷۲۲، سپهسالار ۳-۳۰۹،

مجلس ۱۰-۱۲۰۵، دانشگاه ۱۱-۲۳۵۳].

آغاز: «بسمله حمد و سپاس مر خدایرا عزوجل که جمله موجودات از عدم بوجود آورده و از نیستی به هستی رسانیده بی مایه هیولی، مقدری که قادر است بر جمله صورتها مدبری که اساس عالم نهاده به نیکوترین...».

انجام: «... چون این کلمه بگفت بعد از آن اگر او را هزار سال عمر بود ولا- یزال گوید که زن وی بسه طلاق است یا زن را طلاق داد هرگز طلاق واقع نشود این مذهب اهل سنت است و جماعت، و آنکه گویند به یک بار واقع نشود مذهب رافضی است.».

ش ۳۲۰۰، ۱۹۲ برگ، ۱۴×۲۵، نسخ سید جلال الدین حمزه حسینی در ۱۰۶۶، متن کتاب پس از اتمام صفحه به هامش رفته است.

۱۴۰- تجزئه الامصار و تزجیه الاعصار = و صاف = تاریخ و صاف

از: شهاب الدین عبد الله بن فضل الله یزدی (۷۳۰ ق)

تاریخ معروفی است در بیان حوادث سده هفتم و هشتم و شرح وقایع و تاریخ هجوم مغولان و تشکیل حکومت ایلخانان ایران در پنج جلد به دنبال تاریخ جهانگشای جوینی. در سال ۶۹۹ جلد اول و به سال ۷۱۱ یا ۷۲۲ جلد پنجم را به پایان

ص: ۱۰۵

برده است. این تاریخ دارای نثری پیچیده با اشعاری از مؤلف و یا دیگران می باشد.

[الذریعه ۳-۳۵۸، مرعشی ۸-۲۰۲، نسخه های خطی منزوی ۶-۴۲۸۰، مجلس ۱۱: ۹۹ و ۲۵-۱۷۵].

آغاز: «حمد و ستایشی که انوار اخلاصش آفاق و انفس را چون فاتحه صبح صادق متلالی سازد و شکر و سپاسی که در موقع شایستگی خلعت لان شکرتم لازیدنکم».

انجام: «توفیق در افاضت احسان ... لا زال روزگار دولت یار مخدوم جهانیان کرامت باد

وهذا دعاء لو سکت ... لآئی سألت الله فیکم وقد فعل».

ش ۹۶۶، ۳۵۷ برگ، ۳۰×۲۰، نستعلیق ۱۲۳۶. از سال ۶۵۸ را دارد.

* * *

ش ۹۷۵، ۱۴۹ برگ، ۳۰×۲۰، نستعلیق غفار بن محمد عظیم کوزه کنانی الاصل در ۱۲۵۵، جلد دوم است.

* * *

ش ۱۶۵۱، ۱۴۳ برگ، ۲۹×۱۹، نستعلیق، بیکا، بیتا، جلد اول، انجام ناقص (تحریر سده ۱۲)

* * *

ش ۱۹۰۶، ۱۴۲ برگ، ۲۴×۱۴، نستعلیق، بیکا، بیتا، (تحریر سده ۱۱) جلد اول، با صفحات مجدول زرین.

* * *

ش ۳۱۹۰، ۲۰۲ برگ، ۲۴×۱۲، نسخ، بیکا، بیتا، (تحریر سده ۱۱) جلد چهارم است. حاشیه نویسی دارد و توسط محمد مسیح ساکن ساری با نسخه مشهور به صحت مقابله شده است و توسط همو وقف بر اولاد ذکور شده با مهر بیضوی «عبده محمد مسیح».

ص: ۱۰۶

۱۴۱- تجوید القرآن (تجوید، فارسی)

از: عماد الدین علی بن عماد الدین علی الشریف الاسترآبادای (ق) ۱۰

این رساله مشتمل بر یک مقدمه و دوازده فصل و یک خاتمه را به نام شاه قلی سلطان نوشته است و غیر از «تحفه شاهی» او می باشد.

[الذریعه ۳-۳۷۲، نسخه های خطی منزوی ۱-۷۴، مرعشی ۶-۲۲۶].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین والصلاه والسلام علی سید المرسلین وخیر النبیین محمّد و آله الطّیّین الطاهرین اما بعد چنین گوید... که نزد ارباب دانش و اصحاب بینش واضح و پیدا و لایح و هویدا است».

انجام: «لحن بر دو قسم است جلّی و خفیّ لحن جلّی آن است که در کلمات قرآن یا در اعراب تغییر واقع شود سوای آن چه منقول است... خفی آن است که حرف از مخرج خود ادا نشود یا خللی در صفات آن حاصل آید و این معلوم نشود الا [برای] کسی که قرآن فرا گرفته باشد از استاد صاحب سلیقه».

ش ۳۹۰۴، ۲۱ برگ، ۱۲×۱۹، نسخ، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۱ و ۱۲).

۱۴۲- تحفه الابرار (مناقب، فارسی)

از: محمد ابراهیم بن محمد علی اصفهانی

کتابی است در ذکر خلقت حضرت ختمی مرتبت و امیر المؤمنین علیهما الصلاه والسلام و فضائل و معجزات حضرت امیر علیه السلام و فرزندان پاک ایشان علیهم السلام و نتایج عداوت و فوائد محبت خاندان مطهر ایشان که در یک مقدمه و دوازده باب و یک خاتمه مرتب شده است. مؤلف کتابی دیگر در همین موضوع با نام «بحر الجواهر» دارد.

ص: ۱۰۷

آغاز: «حمد و ثنا و ستایش خداوندی را سزا است که به قدرت کامله خود بنی آدم را از کتم عدم به وجود آورده به بهترین خلقتی که لقد خلقنا الانسان فی احسن تقویم و عبادت و پرستش خود را».

انجام: «مجموع اینها نزد عرش مانند حلقه ای است در بیابانی پس این آیه را خواند که الرحمن علی العرش استوی و حضرت فرمود که ملائکه عرش با این عظمت را با این قول بر می دارند که لا اله الا الله و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم».

ش ۷۸۹، ۱۰۹ برگ، ۲۰×۱۳، نسخ، بیکا، بیتا، از روی نسخه مؤلف استنساخ و مقابله شده است.

۱۴۳- تحفه الابرار الملتقط من آثار الأئمة الاطهار (فقه، فارسی)

از: سید محمد باقر بن نقی موسوی شفتی (حجه الاسلام شفتی) م ۱۲۶۰

رساله فقهی مبسوطی است در احکام نماز که در یک مقدمه حول اجتهاد و تقلید و ابواب سه گانه ۱ _ مقدمات صلاه، ۲ _ افعال صلاه و ۳ _ در خلل و احکام شکوک نگاشته شده است.

[الذریعه ۳-۴۰۴، مجلس ۳۸-۳۲۹، مرعشی ۲-۵۱، مشار _ فارسی، ۱-۷۹۳].

آغاز: «الحمد لله الذی توحد بالملک...».

ش ۲۳۰، ۲۳۷ برگ، ۳۰×۲۱، نستعلیق، بیکا، بیتا، با یادداشت تملک اسماعیل خلف مرحوم علی اکبر.

ش ۷۳۸، ۳۳۸ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ، بیکا، بیتا. با مهر بیضوی «عبده محمد حسین بن زین العابدین» و «لا اله الا الله الملك القدوس عبده محمد».

ص: ۱۰۸

ش ۱۲۷۲، ۱۶۹ برگ، نسخ، بیکا، بیتا، اول و آخر ناقص.

* * *

ش ۲۴۸۸، ۳۵۱ برگ، نسخ، بیکا، بیتا، تصحیح شده است.

۱۴۴- تحفه الاحرار = منظومه (فارسی)

از: نور الدین عبد الرحمن بن احمد جامی، ۸۹۸ ق

یکی از مثنویات «هفت اورنگ» جامی که در طی بیست مقاله مطالب عرفانی و اخلاقی را ارائه و در ۸۸۶ ق پایان رسیده است. چاپ شده است.

[نسخه های خطی فارسی ۴-۲۷۰۶، الذریعه ۱۲-۱۳۱ (سبعه)، مجلس ۸-۲۴۹،

ملی تبریز ۱-۲۱۳، دانشگاه تهران ۹-۸۸۹]

آغاز: «حامداً لمن جعل جنان کل عارف مخزن اسرار کماله و لسان کل واصف مطلع انوار جماله

گنجینه اسرار کمالش مائیم آئینه انوار جمالش مائیم

دور افکن استار جلالش مائیم

دستان زن او تار نوایش مائیم»

انجام:

«... چند بلب باج حکایت دهیم

شکر بتاراج شکایت دهیم

شکر که این رشته پایان رسید

بخیه این خرقة بدامان رسید»

ش ۳۱۸۴، ۸۷ برگ، ۱۵×۲۴، نسخ میرزا علی حسینی در ۹۵۹ با سر لوح زرین در برگ اول و جدول زرین در صفحات. نسخه نفیسی است. یادداشت تملک مورخ ۱۰۷۳ در برگ اول دارد.

۱۴۵- تحفه الاخیار در شرح مونس الابرار (فارسی)

از: محمد طاهر بن محمد حسین قمی (۱۰۹۸ ق)

«مونس الابرار در مناقب حیدر کرار» قصیده ای است رائیه از خود شارح در فضائل حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام ورد بر بعضی آراء صوفیه. در این شرح بخش اول را بر پنج مطلب تقسیم نموده و بخش دوم را در بیست و پنج مطلب و در پایان تتمه ای است مشتمل بر مذمت فلسفه و بعضی از فیلسوفان.

[الذریعه ۲-۴۱۷، مرعشی ۵-۲۵۰، نسخه های خطی منزوی ۲-۹۰۷].

آغاز: «حاصل نشود بلکه محبت خدا مستلزم کمال عقل است آری جماعتی از اهل سنت هستند که خدا را به صورت پسر امرد خوش صورت تصوّر کنند ممکن است که عاشق شوند».

انجام:

«گفتمش احوال عمر ما بگو تا چیست او گفت یا برقیست یا شمعیت یا پروانه ای

گفتم آنها را چه گوئی کاندرا آن دل مینهند گفت یا مستیست یا... یا دیوانه ای

ش ۴۰۱۵، ۱۲۰ برگ، ۱۱×۱۹، تحریر محمد کاظم بن علی حسینی سبزواری در ۱۰۹۹. خطبه کتاب را ندارد.

۱۴۶- تحفه حاتمى (نجوم، فارسی)

از: محمد بن الحسین عاملی (شیخ بهائی) (۱۰۳۱ ق)

هفتاد باب کوتاه است در قواعد اسطرلاب، که به نام اعتماد الدوله حاتم بیک اردو

ص: ۱۱۰

بادی هنگامی که نزد وی به فرا گرفتن این علم اشتغال داشت، نوشته است.

چاپ شده.

ش ۱۴۶۱، ۵۰ برگ، ۱۸×۱۰، نستعلیق صادق الفارسی الاصفهانی در ۱۲۲۳. اول و آخر ناقص.

۱۴۷- تحفه الحرمین (مثنوی، فارسی)

از: ؟

مثنوی بلندی در چند دفتر درباره مباحث دینی و ادبی که دفتر دومش در سال ۱۲۸۴ ق در حال تنظیم و تحریر بوده است، مؤلف بمضمون اشعارش از مردم بختیاری و ساکن منطقه جی اصفهان بوده و در سال ۱۲۵۰ ق پدرش در گذشته، وی شمه ای از احوالاتش را در بین صفحات ۹۷ _ ۱۲۱ بیان کرده است.

آغاز: «بسمله

حمد یزدان را که از روی یقین

راه پیمودم بسوی اهل دین

رهنمایی کرد استادم بحق و رهانیدم ز رسم طعن و دق

انجام:

«آنچه گفتم پیش از این ما را بس است یک سخن کافیت گر خانه کس است

سفر ثالث شد تمام از مثنوی رکن رابع را نمایم ...

ش ۳۲۷۷، ۲۵۹ برگ، ۲۵×۱۶، تحریر محمد طباطبائی آشتیانی در ۱۲۸۷ در دار الخلافه طهران، این نسخه دفتر اول است. برخی واژه ها در حاشیه توضیح داده شده است.

ص: ۱۱۱

۱۴۸- تحفه حکیم مؤمن = تحفه المؤمنین (طب، فارسی)

از: سید محمد مؤمن بن محمد زمان تنکابنی دیلمی (قرن ۱۱)

کتاب را در پنج تشخیص به نام شاه سلیمان صفوی (۱۱۰۵ هـ) گرد آورده است.

[الذریعه ۳-۴۰۲، نسخه های خطی فارسی ۱-۴۹۱، دانشگاه تهران ۱۰-۱۹۹۰، مرعشی ۳-۱۶۷،

مجلس ۱۴-۲۶۳، سپهسالار ۳-۳۷۶، فهرست کتاب های طبی نجم آبادی ص ۲۱۸]

آغاز: «سبحانک اللهم یا قدوس ویا طیب النفوس».

ش ۱۰۷۳، ۱۶۰ برگ، ۱۹×۲۵، نسخ ۱۱۴۸، این نسخه تشخیص چهارم به بعد را دارد.

ش ۱۹۲۰، ۲۸۸ برگ، ۱۹×۲۷، نسخ، بیکا، بیتا، آغاز و انجام ناقص. (تحریر سده ۱۲ و ۱۳)

ش ۳۱۱۷، ۲۴۷ برگ، ۱۸×۲۹، نسخ، بیکا، بیتا. این نسخه تا اوائل تشخیص پنجم را دارد و حاشیه نویسی دارد با یادداشت های سودمندی بر برگ آخر تشخیص سوم

ش ۳۱۴۵، ۴۶۰ برگ، ۲۰×۲۹، نستعلیق، بیکا، بیتا. با مهر بیضوی «احمد الحسینی» در برگ اول و علامت تصحیح دارد (تحریر سده ۱۳)

ش ۳۵۵۹، ۲۱۷ برگ، ۲۲×۳۶، نستعلیق عبد الحسین بن علی اکبر طهرانی کربلائی در ۱۱۷۲

۱۴۹- التحفه الرضویه (فارسی)

از: نوروز علی بن محمد باقر بسطامی (فاضل بسطامی) (۱۳۰۹ ق)

شرح حال و معجزات و کرامات حضرت رضا علیه السلام و آداب زیارت آن

ص: ۱۱۲

حضرت را در چهار باب و یک خاتمه گرد آورده و به محمد شاه قاجار تقدیم کرده است: ۱_ در بیان ولادت... تا شهادت ۲
_ احادیث فضیلت زیارت آن حضرت

۳_ وقایعی که پس از دفن آن حضرت به ظهور رسید ۴_ بیان آداب و کیفیت زیارت آن حضرت. خاتمه در حضور و وجود
اجساد شریفه امامان: در مقبره خود

این کتاب چاپ شده است.

[الذریعه ۳-۴۳۶، مرعشی ۲-۱۰۱، الفبایی آستان قدس ۱۱۳].

آغاز: «الحمد لله الذی جعلنا من المجاورین للروضه الرضویه... اما بعد چون که جمعی از شیعیان خلص اثنا عشری... که در
خصوص فضیلت زیارت امام همام و مقتدای انام پیشوای خاص و عام...».

انجام: «فیها ماتشتهیه الانفس وتلد الاعین آراسته نموده که خدام آستان عرش نشان روضه رضویه بعد از صرف طعام به آن
مشغول خدمت موظفه خود شوند و جمیع این طریقه سنیه در جمیع لیالی و شهور سنیه از فیض همت آن جناب برقرار و مستدام
است.».

ش ۵۶۷، ۱۹۸ برگ، ۱۵×۲۲، نستعلیق ۱۲۸۹. مهر بیضوی «محمد رضا» در آن دیده می شود.

ش ۲۷۷۵، ۳۰۲ برگ، ۱۱×۱۷، نسخ، بیکا، بیتا. با مهر بیضوی «عبدالله الحسینی ۱۲۷۶» در برگ اول با سر لوح مذهب
و جدول زرین در صفحات

۱۵۰- تحفه الرضویه فی المسائل المبدئیه والمعادیه (عقائد، فارسی)

از: محمد رضا بن ضیاء الدین بن عبد النبی شیرازی

رساله ای است در اصول و معارف شیعه امامیه که در یک مقدمه و شش باب و یک خاتمه تنظیم شده است:

ص: ۱۱۳

مقدمه: در بیان معنی تولا و تبرا

باب اول: در بیان تحقیق مسأله وجود و مراتب آن...

[الفبایی آستان قدس - ۱۱۳، آستان قدس ۱۱ - ۳۴۵].

آغاز: «حمد واجب الوجودی را سزاست که شدت وجودش بی منتهاست و عدتّش خارج از احصاست فیاضی که از فیض اطلاقی ذرات ماهیات قابله ممکنات را با مر بسیط کن از حجاب کمون به عرصه بروز...».

انجام: «... بخطاب او لم تؤمن مورد افتخارش فرموده آن مکنم خلت بعرض سراپا نیاز بلی مظهر اقرار بعبودیت گشت...».

ش ۲۳۸۲، ۶۴ یا ۹۴ برگ، ۱۳×۱۹، نستعلیق، بیک، بیتا. تا اواخر باب چهارم را دارد. با سر لوح زرین در برگ اول و جدول زرین در صفحات.

۱۵۱- تحفه رضویّه = شرح صحیفه سجّادیه (دعا، فارسی)

از: میرزا قاضی الدین بن کاشف الدین محمد اردکانی یزدی (ق ۱۱ هـ _)

مؤلف شرح مفصّلی به زبان عربی بر صحیفه کامله سجّادیه نگاشته سپس مطالبی را از آن برگزیده و به فارسی نوشت او از شاگردان شیخ بهائی است دو نسخه را اساس قرار داده که یکی از آن ها متعلق به ابن ادیس و دیگر به خط شیخ کفعمی بوده است و در پایان این شرح دعای صلوات بر آدم علیه السلام و دو دعای دیگر که در نسخه صحیفه سجّادیه کفعمی بوده آورده و صلوات بر آدم را شرح نموده است.

این کتاب در مشهد مقدس به اتمام رسیده و به نام شاه عباس ثانی می باشد.

[الذریعه ۳-۳۴۵، ۱۳-۳۵۵، آستان قدس ۱۵ - ۱۳۸].

آغاز: «الحمد لله الذی جعل الدعاء فی الصحیفه الکامله... در هنگامی که از عتبه بوسی درگاه جهان پناه ولی نعمت حقیقی و مرشد تحقیقی مهجور و محروم بوده...»

ص: ۱۱۴

بدان که اختلاف نموده اند متأخرین از علمای مادر آنکه راوی این صحیفه کامله به این نسخه مشهوره...».

انجام: «چنانچه آدم تعظیم کرد جمیع واجبات تو را و رعایت حرمت آن واجبات نموده همه را به عمل آورد و راهنمونی کرد ما را به راهی که باعث خوشنودی و رضاء تو در آن بوده باشد ای رحیمتر و مهربانتر از هر کس که صاحب رحم و مهربانی باشد.».

ش ۶۷۵، ۱۴۷ برگ، ۲۰×۱۲، نستعلیق، بیکا، بیتا. تا دعای یازدهم صحیفه را دارد. تصحیح شده است.

۱۵۲- التحفه الرفیعیّه فی مسائل المیراث = تحفه رفیعی (فقه، فارسی)

از: محمد قاسم ساوه ای (ساوجی) مشهور به خدابخش (قرن ۱۱ هـ. ق)

مختصری است در مسایل ارث، شامل یک مقدمه و دوازده فصل و یک خاتمه که تألیف آن به نام رفیع الدین محمد موسوی حسینی اصفهانی و در سال ۱۰۳۳ هـ. ق به اتمام رسیده است.

[الذریعه ۳-۴۳۷، مرعشی ۱-۱۱۷، مجلس ۲۶-۲۷۷].

آغاز: «حمد له... همگی و تمامی اوقات خود را نزد علمای کرام امامیه و فقهاء ذوی الاحترام اثنی عشریه... صرف علوم دینیّه و کسب معارف یقینیّه و استماع احادیث نبویّه نمود و به مطالعه و مدارسه کتب فقهیه...».

انجام: «اما جایز دانسته اند فقهاء رضوان الله علیهم با عدم عدول مسلمین، قبول نمودن گواهی دو شخص از اهل ذمه را در وصیت به مال لکن آن دو شخص از اهل ذمه میباید که در دین خود صاحب امانت باشند و قبول نیست شهادت غیر اهل ذمه از کفار هر قسم که باشند.».

ص: ۱۱۵

ش ۳۶، ۵۴ برگ، ۲۱×۳۱، نستعلیق عبدالجواد بن عبد الرحیم واعظ دارانی مؤلف کتاب «الصاحب» که در همین کتابخانه هست. برای فرزندش میرزا محمد علی ملقب به عتیق الجوادین در رمضان ۱۱۳۳۱ استنساخ کرده است.

ش ۱۹۵۹، ۱۵۶ برگ، ۱۶×۲۱، نستعلیق ۱۱۴۸.

۱۵۳- تحفه الزائر (دعا و زیارت، فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (علامه مجلسی) (۱۱۱۱ ق)

علامه مجلسی این کتاب را پس از مزار «بحار الانوار» به زبان فارسی نگاشت تا عموم مردم از آن بهره‌مند شوند. ایشان در این کتاب تنها زیاراتی را که با طرق معتبر روایت شده آورده است. و شامل یک مقدمه و دوازده باب و خاتمه است. تاریخ تالیف

۱۰۸۵

[الذریعه ۳-۴۳۸، مجلس ۲-۶ و ۱۲-۶۴ و ۳۵-۳۰۳، آستان قدس ۱۵-۱۳۹، مشار، فارسی ۲-۱۲۰۶].

آغاز: «کبوتر ستایش که از بروج مشیّده افواه حامدان آهنگ درو بام ... مسامع قدسیان را شاید مفیض الانواری را سزاست که مراقد منوره و ضرایح مطهره انبیاء و اوصیاء.»

انجام: «به درستی که هر که زیارت کند ما را یا قبرهای ما را البته رحمت الهی او را فرو گیرد و گناهانش آمرزیده شود.»

ش ۳۷۱، ۲۶۴ برگ، ۱۷×۲۵، نسخ ۱۲۲۷

ش ۱۰۱۵، این نسخه چاپی است تاریخ چاپ ۱۲۶۱.

ص: ۱۱۶

ش ۱۱۱۸، ۲۶۱ برگ، ۲۶×۱۴، نسخ عبدالحسین بن محمد مشکنانی در ۱۱۳۲.

* * *

ش ۱۷۳۱، ۳۲۰ برگ، ۲۴×۱۳، نسخ، بیکا، بیتا، صفحات جدول زرین دارد. (تحریر سده ۱۱ و ۱۲)

* * *

ش ۲۲۴۳، ۴۴۴ برگ، ۱۹×۱۳، نسخ اسماعیل بن قربانعلی موسوی ساروی مازندرانی در ۱۲۶۱. با مهر بیضوی کاتب در برگ آخر «عبدہ الراجی اسماعیل الموسوی».

* * *

ش ۲۳۷۳، ۲۸۱ برگ، ۲۱×۱۲، نسخ میرزا بابا بن محمد حسن خوانساری در ۱۲۴۷. این نسخه توسط ابوالقاسم به فرموده میرزا کربلایی ولی محمد بیک تصحیح و مقابله شده است. با سر لوح زرین در برگ اول و جدول زرین در صفحات.

* * *

ش ۳۲۴۷، ۲۳۹ برگ، ۲۰×۱۲، نسخ ۱۲۴۳، با مهر مربع «این کتاب از مملکات و جزو کتاب خانه احقر فضل الله النوری است ۱۳۰۸». تصحیح شده و صفحات جدول زرین دارد.

* * *

ش ۳۳۶۵، ۳۲۸ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق محمد موسی در ۱۱۵۰، برگ اولش افتاده. تصحیح شده است.

* * *

ش ۳۵۲۰، ۱۸۳ برگ، ۲۵×۱۵، این نسخه چاپی است تاریخ چاپ ۱۲۶۱. در تبریز بخط نصر الله اهری

* * *

ش ۳۷۷۶، ۳۴۲ برگ، ۲۱×۱۳، نسخ، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص. برگها پس و پیش شده است.

ص: ۱۱۷

ش ۳۹۵۰، ۲۷۷ برگ، ۲۰×۱۳، نسخ، بیکا، بیتا. آغاز وانجام افتادگی دارد.

۱۵۴- تحفه سامی (تراجم، فارسی)

از: سام میرزا بن شاه اسماعیل صفوی (۹۸۳ هـ)

بیش از ششصد بیوگرافی از شاعران، در یک تنبیه و هفت صحیفه و یک ذیل، با انشایی ادبی و دارای صنایع لفظی و شواهدی از شعر شاعران که بیوگرافی شان نوشته می شود.

چاپ شده است. تاریخ تالیف: ۹۵۷

[الذریعه ۳-۴۴۰، مرعشی ۱۰-۶۷، الفبایی آستان قدس ص ۱۱۳].

آغاز: «... گویند که مژده من الماس بوده باقی اشیا را بر این قیاس توان کرد... از این فتح نامدار در کمال شوکت و اقتدار روزگار گذرانیده...».

انجام:

همیشه تا به چمن گل زند سراپرده مدام تا که شکوفه... کند ایثار

محب آل علی باد سرفراز جهان

عدو آل علی باد پست و زار و نزار

ش ۱۱۳۴، ۱۱۸ برگ، ۲۳×۱۵، نستعلیق سلیمان سلامی بدون تاریخ. (تحریر سده ۱۱) آغازش افتادگی دارد. در برگ ۸۶ چند مهر بیضوی «محمد اسماعیل ۱۲۴۵» دیده می شود.

۱۵۵- تحفه السلاطین (تاریخ، معجزات، فارسی)

از: محمود بن محمد علی بن محمد باقر بهبهانی

مؤلف این کتاب را در دو جلد نگاشته است. جلد اول مشتمل بر چهار مقدمه و هشت باب و جلد دوم مشتمل بر چهارده باب و یک خاتمه در معجزات چهارده

ص: ۱۱۸

معصوم: است.

باب اول جلد اول: در بعضی احوال حضرت آدم و شیث وادریس:

[الذریعه ۳-۴۴۱، دانشگاه ۱۵-۴۱۰۵، نسخه های خطی، منزوی ۲-۹۰۹].

آغاز: «تحفه سلاطین اکسیر سعادت است که چون بر فلزات قلوب طرح شود زر خالص از سبیکه غیرتش رنگ باخته بر آید و صفا بخش جوهر یقین آفتاب عنایتی است که...».

انجام: «... در حیات او ایمان نیاوردید بعد از فوت او چگونه ایمان می آورید و اگر او را از قبر بیرون آورید در میان عرب ننگی خواهد بود از برای شما پس او را به حال خود گذاشتند و برگشتند».

ش ۱۷۰۹، ۱۴۶ برگ، ۳۰×۲۰، نسخ ۱۲۴۱ در نهانند. این نسخه جلد اول است در پایان نسخه مهر بیضوی «محمد تقی بن محمد هادی بن محمود ۱۳۰۲» دیده می شود.

ش ۲۱۷۷، ۲۵۱ برگ، ۲۱×۱۶، نستعلیق، بیک، بیتا. خط خوردگی دارد گویا نسخه اصل و یا نسخه اصلاح شده توسط مؤلف باشد. جلد اول است. یازده بیت در وصف کتاب توسط شاعری سروده شده و در آن، تاریخ اتمام کتاب را اسم «تحفه السلاطین» بیان کرده است این اشعار در آغاز نسخه نوشته شده است.

ش ۳۷۴۸، ۷۷ برگ، ۲۷×۱۸، نستعلیق، بیک، بیتا، این نسخه جلد دوم است فقط باب اول از چهارده باب را دارد.

ص: ۱۱۹

۱۵۶- تحفه سلطانی (کلام و فلسفه، فارسی)

از: محمد جعفر قاضی کمرده ای شیخ الاسلام اصفهانی، قرن ۱۲

رساله ای است در بیان حکمت طبیعی و الهی که به نام شاه حسین صفوی در سال ۱۱۱۵ تالیف و در دو علم طبیعی و الهی و هر کدام در چند مقصد تنظیم شده است:

مقدمه: در تعریف حکمت و بیان اقسام او

علم اول: علم طبیعی...

این کتاب در سال ۱۳۳۹ ش توسط مرحوم محمد رمضان چاپ شده است.

[مرعشی ۲-۵۳، مقدمه نسخه چاپی همین کتاب].

آغاز: «جواهر کلمات طیبه حمد و سپاس که آغاز امور عامه ناس از تجلی بان زیور خیر انجामी گیرد وزواهر فقرات زاهره شکر بی قیاس که خواتیم اعمال شریعت اساس از تزیین بان پیرایه تمامی پذیرد...».

انجام: «... و راه تاویل به این امور دادن از جاده دین قویم بیرون رفتن است حق تعالی همه مومنین را توفیق سلوک راه حق و نعمت طاعت در دنیا و آسانی عقبات آخرت و خلود در روضه رضوان روزی کند».

ش ۲۴۵۲، ۳۷ برگ، ۱۳×۲۰، نستعلیق ۱۱۱۵، شاید نسخه اصل باشد.

۱۵۷- التحفه السلیمانیه = تحفه سلیمانی = ترجمه ارشاد شیخ مفید

(تاریخ، فارسی)

از: محمد مسیح کاشانی _ مولی مسیحا _ ، قرن ۱۲

ترجمه ای است از کتاب «ارشاد» شیخ مفید (۴۱۳ ق) که بنام شاه سلیمان صفوی تحریر و نگاشته شده است، این ترجمه در ماه ذیحجه ۱۰۸۷ ق پایان رسیده است.

[مرعشی ۱۹-۳۴، مشار فارسی ۱-۱۲۰۸، الذریعه ۳-۴۴۲، مجلس ۲۶-۵۵].

ص: ۱۲۰

آغاز: «خطبه سرایان مبشر هدایت و رهنمایی و ثمره دانش آرایان کشور معرفت و دانایی شناخت ایزد ... ویگانه بی شبه و مثالیست که هر چند رشته دور و دراز عدّ واحصاء...».

انجام: «... و علامت خروج اموات و قیام قیامت از برای حساب و جزا بظهور خواهد رسید و الله تعالی اعلم است بآنچه واقع خواهد شد... و مختصر من اخبارهم کفایه فیما قصدناه، تمت».

ش ۳۱۲۱، ۲۶۹ برگ، ۱۹×۳۰، نسخ محمد کریم بن استادی عین علی تبریزی در ۱۰۹۸ تصحیح شده، حواشی با مضاء «منه مد ظله» از مؤلف دارد با سر لوح زرین و جدول زرین در صفحات. نسخه نفیسی است.

۱۵۸- تحفه شاهی = تحفه شاهیه (عقائد، امامت، فارسی)

از: علاء الدین عبد الخالق (قاضی زاده کوه رودی) (ق ۱۱)

گفتگو و مناظره مذهبی است پیرامون امامت و خلافت که مؤلف با قاضی زاده رومی و راروی در مجلس شاه عباس صفوی (۱۰۳۷ ق) داشته و به دستور همان شاه آن را با افزودگیهایی به نگارش در آورده است. این کتاب در یک مقدمه و یک قاعده در چند منهج و یک خاتمه مرتب شده است. مؤلف شاگرد شیخ بهائی بوده، تاریخ تالیف ۱۰۷۶. چاپ شده است.

[الذریعه ۳-۴۴۳، مرعشی ۱۶-۱۸۹، فهرست فیضیه ۲-۲۲، نسخه های خطی منزوی ۲-، ۹۱۰]

مجلس ۳۷-۴۱۷]

آغاز: «بسمله

کس نامه اسرار جلی ننویسد تا ناد علی سینجلی ننویسد

کی دست قضا خامه نهد بر (نامه) تا بر سر او هو العلی ننویسد

ص: ۱۲۱

طلیعه صباح ستایش بی آرایش پرتوانگیز فضای دلگشای احدی یکتا

انجام: «لهذا این بی مقدار به این مقدار از گفتار اقتصار مینماید امید که خالصا لله تعالی و ذخر یوم المعاد مرقوم رقم حسن اعتقاد گشته در رشته خلوص نیت و صفای... منتظم گردد بالنبی و آله الامجاد».

ش ۹۵۷، ۱۸۸ برگ، ۲۸×۱۸، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳) با یادداشت تملک مورخ ۱۲۲۵ با مهر مربع «یا رسول الله» صفحات نسخه جدول زرین دارد.

* * *

ش ۲۵۱۷، ۱۰۹ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق، بیکا، بیتا این نسخه ناتمام است. (تحریر سده ۱۲)

۱۵۹- تحفه العابدین (دعا، فارسی)

از: بهاء الدین محمد بن نور الدین محمد

ترجمه رساله «نهج العابدین» تالیف جدش شاه مرتضی است که بخواهش دوستان و مشتاقان به فارسی برگردانده است و برخی ادعیه در جای مناسب قرار داده شده و اذکاری نیز اضافه شده است و در یک مقدمه و شش باب و یک خاتمه تنظیم شده است.

آغاز: «... و مشکاه انوار هدایت محمول فیوضات ربانی و مشمول عنایات رحمانی المؤید من عند الله مولانا شاه مرتضی اسکنه الله فی حظایر قدسه بزبان عربی جمع نموده و موسوم بنهج العابدین ساخته بودند...».

انجام: «... فرمود میخواهید شما را راهنمایی کنم بکیفیت زیارت مقبولی که اگر از دور آن حضرت را زیارت کنید البته مقبول شده و بثواب آن فایز گردید».

ش ۲۷۵۹، ۱۵۶ برگ، ۱۷×۱۱، نسخ، بیکا، بیتا، برگ اولش افتاده است (تحریر سده ۱۳).

ص: ۱۲۲

۱۶۰- تحفه عباسی (عقائد، فارسی)

از: محمد طاهر بن محمد حسین قمی شیرازی

رساله ای است در کلام و عقاید شیعی که بنام شاه عباس دوم (۱۰۵۳ - ۱۰۷۷ ق) و بروش پرسش و پاسخ (اگر پرسند که... پس بگو که...) تالیف شده است.

[نسخه های خطی فارسی ۲-۹۱۰، الذریعه ۳-۴۵۲، مجلس ۱۰-۵۷۸، دانشگاه تهران ۱۳-۳۰۸۶].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین... ای عزیز من بدان و آگاه باش که دنیا موضوع راحت و محلّ فراغت نیست بلکه دنیا مزرعه آخرتست و پر ظاهر است که مزرعه جای بیکار و مقام استراحت نمی باشد...».

انجام: «... و بجای تسیح میتوان خواند و مشهور این است که بجای الحمد یکبار سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله و الله اکبر. تمت.»

ش ۳۳۲۸، ۸۲ برگ، ۲۱×۱۷، نسخ محمد اسماعیل بن کربلائی شاه محمد تبریزی در ۱۲۸۹ حسب الفرمایش میرزا محمد جعفر مستوفی و سررشته دار وظایف کل آذربایجان با یادداشت تملک محمد جعفر خان بن عبدالرحیم مستوفی تبریزی و مهر بیضوی «محمد جعفر بن عبدالرحیم» در برگ اول و آخر.

۱۶۱- تحفه العراقین (شعر، فارسی)

از: افضل الدین عثمان بن ابراهیم خاقان شروانی (حسان العجم)، ۵۲۵ - ۵۹۰ ق

مثنوی در سه هزار بیت با دیباچه منثور که گویا از خود اوست و در آن از جمال الدین محمد بن علی اصفهانی (فرمانروای موصل) یاد کرده و بنام وی ساخته و در آن سفرنامه عرفانی خود از شیروان تا مکه و مشاهدات خود در عراق عجم و عراق عرب را که بسال ۵۵۱ ق (سفر دوم) واقع شده به نظم کشیده است.

ص: ۱۲۳

[الذریعه ۳-۴۵۳، نسخه های خطی فارسی ۴-۲۷۱۴، ملی تهران ۱-۱۳۲، سپهسالار ۲-۵۹۰،

مجلس ۸-۲۷۳، دانشگاه تهران ۹-۱۲۰۷].

آغاز:

«مائیم نظارگان غمناک زین حقه و سرّ و مهره خاک

کین حقه و مهر تا بجایند

سرکیسه عمر میگشانید...» انجام:

«... نور الانوار بر سرش باد

رب الارباب یاورش باد

این دعوت را بگاه تهلیل آمین آمین کناد جبریل»

ش ۱۳۳۰، ۶۱ برگ، ۱۱×۱۹، نستعلیق ۱۰۴۶، با دو سرلوح زرین و جدول زرین در صفحات. با این یادداشت: این کتاب حسان العجم تحفه العراقین خاقانی را جناب مستطاب شریعتمدار عمده المحققین آقا سید اسماعیل مجتهد سلمه الله به این بنده در گاه به عنوان یادگار اهداء فرموده اند ۱۳۱۲ با مهر مربع «مؤمن ...».

ش ۲۱۰۱، ۱۰۸ برگ، ۱۵×۲۱، نستعلیق کلیانداس زرگر خوشابی (کذا) در ۱۰۹۲، تصحیح شده و حواشی دارد.

ش ۳۸۳۰، ۹۳ برگ، ۱۵×۲۲، نسخ سید ابراهیم حسینی در ۱۲۲۸ در بغداد.

۱۶۲- تحفه القاری (تجوید، فارسی)

از: محمد بن حیدر قاری

رساله ای است در اصول و قواعد تجوید که در یک مقدمه و دوازده باب و یک خاتمه تنظیم شده است.

ص: ۱۲۴

[نسخه های خطی فارسی ۱-۸۳، الذریعه ۳-۴۶۱، دار الکتب قاهره ۱-۶۴،

مرعشی ۱۳-۱۱۲ (آغازش برابر نمونه نیست)] .

آغاز: «حمد و سپاس و شکر بی قیاس واجب الوجودی را جل ذکره سزاست که ذات پاکش از مشابهت جمیع اشیاء منزّه است و حقیقت بودش از ادراک عقول و اوهام و افهام مبرا است...» .

انجام: «... وهمزه وصل را ابدال به الف باید کرد یا اینکه به تسهیل باید خواند و آن در کل قرآن شش لفظ و دو الله و دو الان و دو الذکرین. فایده بدانکه رموزی که از برای وقف قرار داده اند این است...» .

ش ۲۸۳۲، ۱۲ برگ، ۱۰×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا از انجام افتادگی دارد (تحریر سده ۱۲).

۱۶۳- تحفه مجدیه (خواص آیات قرآن، فارسی)

از: صفی الدین علی بن حسین کاشفی بیهقی، ۹۳۹ ق

رساله ایت است در بیان خواص و آثار اسماء حسنی و آیات قرآنی که بنام «شیخ مجد الدین محمد» نگاشته و در یک مقدمه و سه باب و یک خاتمه تنظیم شده است: مقدمه: در ذکر بعضی فواید قبل از شروع در مقصود باب اول: در خواص و آثار حروف مقطعه قرآنی باب دوم: در خواص اسماء حسنی سبحانی باب سیم: در خواص آیات و سور فرقانی خاتمه: در بیان شرایط و آدابی که رعایت آن ضرور است.

این کتاب منتخب کتاب دیگر مؤلف است به نام حرز الامان

[الفبایی آستان قدس - ۱۱۶].

آغاز: «.. که این مختصریست جامع انواع فواید و شامل اصناف عواید در خواص حروف مقطعه قرآنی و اسماء حسنی سبحانی و آیات و سور فرقانی که انواع علوم شریفه خفیه است و...» .

ص: ۱۲۵

انجام: «... واین نیز به تجربه معلوم شده است و بالجمله باید که ادب رعایت کند و آن را وسیله امر نامشروع نسازد که وبال آن بنفس او عاید خواهد شد والله اعلم بالصواب».

ش ۲۸۶۰، ۸۱ برگ، ۹×۱۱، نسخ، بیکا، بیتا. آغازش افتادگی دارد. (تحریر سده ۱۱).

۱۶۴- تحفه المحبتین فی مناقب الائمه الطاهرين (فارسی)

از: مهدی بن حسین موسوی حسینی علوی دزفولی

مؤلف گفته برخی فضلا درباره آیه تطهیر چنین نظر داده بودند که آیه ناظر به طهارت واقعی ائمه اطهار: بوده و نه طهارت ظاهری و من در رد او این رساله را نگاشته و در یک مقدمه و سه باب تنظیم نمودم:

مقدمه: در بیان پاره ای از اوصاف مرضیه و حالات شریفه ائمه طاهرين.

باب اول: در بیان آیاتی چند از قرآن مجید که در جلالت قدر ایشان نازل شده.

آغاز: «الحمد لله الذي جعلنا من المتمسكين بولايه امير المؤمنين والائمة الطاهرين المعصومين الذين اذهب الله عنهم الرجس و الاوثان والخطاء والنسيان... در این ایام بعضی از افاضل عصر میفرمود که مراد از آیه شریفه انما يريد الله...».

انجام: «.. انا الممدوح بروح القدس انا الالمعى الذى لا يقع على ... انا اظهر الاشياء الوجوديه كيف اشاء فيها تمت الكلمات الحقه من لسان مولانا و مقتدانا ولّى الله الاعظم... ومخالفيهم ومبغضيههم ومنكرى فضائلهم اجمعين الى يوم الدين».

ش ۲۵۳۸، ۷۸ برگ، ۲۱×۱۴، نسخ شرف الدین بن محمد تقی دزفولی در ۱۳۱۳

ص: ۱۲۶

۱۶۵- تحفه الناسکین وزاد السالکین (دعا، فارسی)

از: لطف الله بن کمال الدین حسین بن لطف الله تیمجانی گیلانی، زنده ۱۱۰۴ ق

رساله ای است در ادعیه و نمازها و آداب عبادت که در یک مقدمه و دوازده باب و یک خاتمه تنظیم و در سال ۱۱۰۴ ق پایان یافته است. از تحفه العابدین تالیف یکی از شاگردان میرداماد نقل می کند.

مقدمه: در بیان فضیلت نماز و تحریص و ترغیب بر آن.

باب اول: در بیان نمازهاییکه در ایام هفته بجا آوردن آن مستحب است: (۳ فصل).

باب دوم: در بیان صلوات ایام هفته: (۴ فصل)

باب سیم: در صلوات مستحب هر ماه و سال.

باب چهارم: در صلواتی که در محرم و صفر و جمادی الاول مستحب است: (۳ فصل)

باب پنجم: در صلوات مستحب رجب: (۶ فصل)

باب ششم: در نوافل شعبان: (۳ فصل)

باب هفتم: در نمازهای ماه رمضان: (۴ فصل)

باب هشتم: در بیان نوافل شوال و ذیقعدہ: (۲ فصل)

باب نهم: در نوافل ایام و لیلای ذیحجه: (۲ فصل)

باب دهم: در صلوات حوایج: (۱۰ فصل)

باب یازدهم: در نماز استخاره و شکر: (۷ فصل)

باب دوازدهم: در صلوات متفرقه از هر باب: (۴ فصل)

خاتمه: در بیان عمل نوروز فرس.

[مرعشی ۱۰-۳۶۹، الذریعه ۳-۴۷۵].

آغاز: «حمد و سپاس بی قیاس مر واجب الوجودی را سزاست جل ثناءه و عمّ نواله

که حمد حامدین و شکر شاکرین از آن قاصر است که لا احصی ثناء علیک انت کما اثنت علی نفسک و ثنا وستایش...».

انجام: «... قال اللهم انت السلام و منک السلام یا ذا الجلال والاکرام صلّ علی محمد وآله وبلغهم عنی افضل التحیّه والسلام اللهم انّ هذه الزکعات هدیة منی الی عبدک و نبیک ورسولک محمد بن عبد الله ۹».

ش ۳۳۷۴، ۲۰۲ برگ، ۱۲×۱۸، نسخ، بیکا، بیتا، انجامش ناتمام است. تصحیح شده، حاشیه با امضاء «محمود رحمه الله» «حاشیه الفقیه» دارد.

۱۶۶- تحفه الوزراء = چهل باب (اخلاق، فارسی)

از: ؟

در چهل باب وهر باب چهار نصیحت

به فهرست منزوی ۱۵۶۲ رجوع شود)

آغاز: «الحمد لله ربّ العالمین والصلّاه والسلام علی خیر خلقه محمّد وآله اجمعین این کتاب مشتمل است بر آن که حکماء از کتب قدما اختیار کرده اند و فواید بسیار در ضمن آن مرقوم و معلوم است».

انجام: «باب چهلم در آن که چهار چیز اصل سعادت دو جهانی و مراد جاودانی است فرمان بردن خدا و رسول خشنود بودن پدر و مادر خدمت علما و حکما شفقت بر خلق خدا».

ش ۳۸۹۰، ۱۰ برگ، ۱۲×۱۹، نستعلیق رضاقلی ایروانی در ۱۳۲۷، با یادداشت تملک سید عباس عصار روی برگ اول.

ص: ۱۲۸

۱۶۷- تحقیق احوال کنونی ایران یا محاکمات تاریخی (فارسی)

از: ؟

رساله ای انتقادی از اوضاع عقب مانده سیاسی، اقتصادی و علمی روزگار اواخر قاجار است که برای بیداری ایرانیان و تشویق آن‌ها برای انتخاب راه درست و بیان درمان دردها و روشهایی برای پیشرفت و ترقی نگاشته شده است. مؤلف معتقد است که باید حتماً تمدن جدید را پذیرفت.

آغاز: «در علوم اجتماعی جدید و فلسفه عمرانی ثابت شده که تمام مادیات کونی و معنویات متعلقه بمادیات تابع قانون نشود ... ترقی است و از این رو با براهین حسیه واضح شده که...».

انجام: «... بالاخره فاش می‌گویم و از گفته خود شادم که بعزت حق و سر عدل سوگند که بی قبول اصول جدید و علوم عصریه کار تباه است و پایش انقراض و دمار و السلام علی من اتبع الهدی».

ش ۲۸۵۵، ۳۵ برگ، ۱۱×۱۸، تحریر مرتضی رشتی غروی در ۱۳۳۱ ق. شاید کاتب مؤلف باشد.

۱۶۸- تذکره = زینه المدایح = تکمله زینه المدایح (تراجم، فارسی)

از: ؟

تذکره شعرا است در دو روضه هر کدام در شش گلبن و روضه اول در شعرای رکاب همایونی (فتحعلی شاه قاجار) و روضه دوم در شعرای سایر ممالک محروسه. ابتدا مختصراً شرح احوال گفته و سپس به ترتیب حروف الفبا به اشعار ایشان پرداخته و گاهی شرحی در زمان و مکان سرودن آن داده است. شاید تکمله زینه المدایح از

ص: ۱۲۹

محمد صادق وقایع نگار متخلص به هما باشد در رباعی انجام کتاب «هما» ذکر شده است. به تاریخ تذکره های فارسی ۱-۶۹۴ رجوع شود.

آغاز:

«خادمان در سرای تو را باج از مصر و قیروان باشد

خسروا یکرمان بده انصاف سود من از چه در زیان باشد»

انجام:

«شکوه خواهد کردن از جودت هما با عدل شاه ور نه آن دردی که دارد از تو درمان چاره کن

ظَلَّ حق فتحعلی شاه آن که گردون گویدش حلقه طاعت به گوش ثابت و سیاره کن

ش ۴۰۰۵، ۹۸ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق، بیکا، بیتا گویا نسخه ناقص باشد.

۱۶۹- تذکره الآخره (اخلاق، فارسی)

از: محمد علی بن اسلام کرمانی

رساله ای است در مواعظ و پند و اندرز در ترک گناهان و انجام واجبات و یاد مرگ و غیره که مؤلف پس از دست دادن یاران و نزدیکانش و یاد آوری روزگار مرگ و نیستی برای تذکره احباب و مؤمنین با استفاده از آیات و روایات به رشته تحریر در آورده است.

آغاز: «حمد و ثنای بی منتها خالقی را سزاست که ما سرگشتگان بادیه حیرت را به وساطت پیغمبر آخر الزمان و سید عالمیان و فخر آدمیان بصراط مستقیم و دین قویم هدایت نموده و بوسیله...».

انجام: «... الهی دشمنان دین ما را منکوب و مخدول گردان و پادشاه شیعه را بر دفع

ص: ۱۳۰

اعادی دین مسبین غالب و منصور گردان و حاجات مشروعه جمیع برادران دینی را برآورده به خیر گردان اللهم اجعل خاتمه امورنا خیراً و عافیة بجاه محمد و آله».

ش ۲۱۱۳، ۱۱۹ برگ، ۲۲×۱۴، نستعلیق. ۱۲۵۱.

۱۷۰- تذکره الائمه (تاریخ، فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی لاهیجی (ق ۱۱ ق)

تاریخ مختصری است در یک مقدمه و چهارده باب و یک خاتمه در چگونگی احوال پیغمبر اکرم وائمه هداه صلوات الله علیهم و بنا به گفته صاحب الذریعه به سال ۱۰۸۵ تألیف آن به پایان رسیده است.

[الذریعه ۴-۲۶، مرعشی ۱-۱۵۵، مجلس ۳۸-۵۲۸، مشار فارسی ۱-۸۲۳].

آغاز: «الحمد لله الذی جعل النبیین لسان صدق فی الآخِرین و صیر ائمه المعصومین تذکره للمتقین... در اثبات امامت و فضیلت و بزرگواری حضرات ائمه معصومین صلوات الله علیهم است».

انجام: «و اگر خلفاء بنی عباس را بگوئیم ایشان اضعاف این عدد اند و چون کسی ایشان را خلیفه خدا و رسول تواند گفت با این ظلمها و کفرها که از ایشان صادر شده والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم».

ش ۶۳۵، ۱۶۲ برگ، ۲۰×۱۴، نسخ محمد امین بن عبد الغنی در ۱۲۶۰، یا دومهر بیضوی «محمد امین» و «یا امام محمد مهدی».

ص: ۱۳۱

۱۷۱- تذکره الشعراء = تذکره دولت شاهی (تراجم، فارسی)

از: دولت‌شاه بن علاء الدوله غازی سمرقندی

تذکره مهم و مفصل شعرای فارسی زبان که در ۲۵ شوال ۸۹۲ ق پایان رسیده و در یک مقدمه و هفت طبقه و یک خاتمه تنظیم و در آخر شطری از مقامات سلطان حسین بهادر آمده است.

[فهرستواره فارسی ۳-۱۸۷۴، الذریعه ۴-۳۲، مشار فارسی ۱-۱۲۴۵، کشف الظنون ۱-۳۸۷،

دانشگاه تهران ۲-۴۶۵ و ۵۳۴].

آغاز: «بسمله تحمیدی که شاهباز بلند پرواز اندیشه به ساحت و فضای کبریا آن طیران نتواند نمود و ثنایی که سیمرغ قله قاف عقول انسانی بذروه عزت و عظمت آن بال نیارد گشود حضرت واجب الوجودی...».

انجام: «... ثابت و مقرر باد هر روز فتحی تازه و دولتی اندازه از دیوان نحن قسمنا نصیب این خسرو خجسته بقاء باد

از آن بیشتر (کاوری) در ضمیر

ولایت ستان باش و آفاق گیر».

ش ۳۱۷۲، ۲۰۴ برگ، ۲۳×۱۵، نستعلیق عبد المجید خطیب یحیی در ۹۸۱، تصحیح شده تملک عبد الحسین حاج آقا بزرگ... در ۱۳۱۲ ق دارد

ش ۳۲۵۴، ۲۸۶ برگ، ۲۱×۱۳، نستعلیق ۱۰۳۹، از آغاز افتادگی دارد. با جدول زرین در صفحات.

ص: ۱۳۲

۱۷۲- تذکره شعراء = شرح حال چند نفر از شعراء (فارسی)

از: ؟

تذکره یکی از معاصرین درباره چند تن از سخنوران و شعراء پیشین است که با استفاده از اطلاعات کتاب‌ها و سایر تذکره‌ها نوشته و از هر کدام ابیاتی آورده شده است، نام شعرا عبارتست از:

رودکی، دقیقی، فردوسی، فرخی، عنصری، ناصر خسرو، منوچهری، مسعود سعد سلمان، عمر خیام، سنایی، امیر معزی، انوری، نظامی گنجوی، مولی (ناقص).

آغاز: «رودکی _ ابو عبد الله جعفر بن محمد متخلص برودکی در قریه... از قراء ناحیه رودک که تا سمرقند دو فرسخ فاصله دارد از مادر نابینا متولد شد قوت حافظه رودکی در کودکی به اندازه ای بود که...».

انجام:

«... قل للذی بصروف الدهر عیرنا هل عاند الدهر الا من له خطر

... بگو به آنهایی که به تغییرات زمانه سرزنش می دهند ما را ... روزگار برای کسی که برای اوست بزرگ ...».

ش ۳۴۲۸، ۳۰ یا ۲۰ برگ، ۱۲×۱۹، نستعلیق، بیکا، بیتا.

۱۷۳- تذکره شوشتر (تاریخ و جغرافیا، فارسی)

از: سید عبد الله بن نور الدین بن نعمه الله جزایری تستری، ۱۱۱۴ _ ۱۱۷۴ ق

کتابی است در تاریخ و جغرافیای شهر شوشتر که در یک مقدمه و ۴۴ فصل تنظیم و در سال ۱۱۶۷ ق پس از سه سال پایان یافته است: مقدمه: در بنای شهر شوشتر

۱ _ بنای رودخانه شادروان ۲ _ وصف شادروان ۴ _ مساجد و بقاع ۵ _ مزارات ۸ _ بقاع

ص: ۱۳۳

الخیر صحرای شوشتر... ۱۳ _ سلاطین و حکام شوشتر از ۹۲۲ _ ۱۰۴۲ ق... ۲۳ _ عزل شاه طهماسب و هرج و مرج سال ۱۱۴۴ ق ۲۴ _ در حکایات عجیبه درویش...

[مشار فارسی ۱-۱۱۵۳، فهرستواره فارسی ۲-۹۲۵، الذریعه ۳-۲۴۳،

نسخه های خطی فارسی ۶-۴۲۸۹، مرعشی ۱۹-۱۳۹، ملی تبریز ۱-۲۳۷].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین... فصل آورده اند که در قضیه طوفان نوح که عالم غرق آب و معموره زمین خراب و جمهور بنی آدم آواره دیار عدم گردیدند معدودی که بمضمون آیه کریمه فنجیناه واصحاب...».

انجام: «... و در فن نجوم کامل و فرزانه و الحال مدار تقاویم این بلاد بر استخراج آن ... است ملا علینقی بن حاجی عبدالحسین سابق الذکر مرات خاطرش نقشپذیر...».

ش ۳۳۳۱، ۸۰ برگ، ۲۱×۱۶، نسخ، بیکا، بیتا، این نسخه ناقص است و تا فصل ۳۱ را دارد. (تحریر سده ۱۳ و ۱۴).

۱۷۴- تذکره القلوب (اخلاق، فارسی)

از: مؤمن جمال الدین الحسینی الدریاباری

مواعظ و مسائل اخلاقی است در چند باب به اختصار نگاشته شده است. در الذریعه و نسخه های خطی منزوی این کتاب معرفی نشده است.

آغاز: «حمد و سپاس حقیقی وقف و لازم حرم کبریای احدیت ربّانی و ناظم ... که به مقتضای مصلحت و اراده کامله بالغه خود انشاء و ایجاد عالم ملکوتی و سفلی نموده».

انجام: «میوشانند بر آن براق زین مرصع از یاقوت سرخ و ملجم می سازند به لجامی از زبرجد سبز و آن دو حله را بر آن مرکب قدسی می اندازند یکی سبز رنگ و دیگری زرد در غایت صفا پس از جانب خداوند عالمیان خطاب می رسد که ای

ص: ۱۳۴

ملائکه من بروید به سوی قبر محمد صلی الله علیه و آله وسلم».

ش ۳۸۵۶، ۴۲ برگ، ۲۱×۱۸، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا. این نسخه هجده باب را دارد و از انجام ناقص است.

۱۷۵- ترجمان الحسنی (لغات قرآن، فارسی)

از: حسن لاری، ۸۷۶ _ ۹۵۷ ق

رساله ای است در ترجمه مفردات و لغات قرآن به ترتیب حروف تهجی و مطابق سوره‌های قرآن که بنابر نوشته یادداشتی در بالای برگ اول مؤلف در هجده سالگی در سال ۸۹۴ ق نوشته است وی این اثر را در دنباله روی و پیروی از میر سید شریف جرجانی و بدرخواست عده ای مومنین نگاشته است.

ولادت: «خیر دانا» وفات: «فیاض دانا» مدت عمر: ۸۱.

[مرعشی ۱۵-۲۲۱].

آغاز: «حمد و سپاس بیرون از حد و قیاس و ستایش بی آرایش خداوند را سزااست که اول بی ابتداء و آخر بی انتهاست و متکلم است به کلام فصاحت نظام بلاغت فرجام که از غایت فصاحت و...».

انجام: «... الیا مع السین بقره یسر و یسیر اندک و آسان شدن و آسانی انعام یشع ... نام پیغمبری...».

ش ۲۸۶۷، ۷۱ برگ، ۱۸×۱۲، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا. از انجام افتادگی دارد. (تحریر سده ۱۰ و ۱۱) تصحیح شده، حاشیه نویسی دارد با تملک قدیمی از محمد اسماعیل با مهر بیضوی «بنده شاه نجف اسماعیل» بر برگ اول.

ص: ۱۳۵

۱۷۶- ترجمه اصلاح العمل = اکمال الاصلاح (فقه، فارسی)

از: حسن بن محمد علی یزدی (قرن ۱۳ هـ. ق)

رساله ای است فقهی حاوی فتاوی سید محمد مجاهد که توسط مترجم که شاگرد ایشان بوده به فارسی برگردانده شده است. سپس آن را تلخیص نموده «مصباح الطریق» یا «مختصر اصلاح العمل» نامیده است.

[الذریعه ۲۱-۱۱۲، مجلس ۳۷-۸۳].

آغاز: «الحمد لله الذی ارشدنا الی اصلاح الاعمال وجعل لنا شریعه و منهاجا.. وبعد چون اخذ احکام و معرفت حلال و حرام در این ازمنه انحصار یافته در رجوع به فتاوی جناب...».

انجام: «... و اگر ممکن نباشد که این را برساند به فقیه و مجتهد مزبور آیا جایز است در این حال که غیر مجتهد آن را مباشر شود یانه، بعضی تجویز کرده اند و در آن نظر است».

ش ۱۲۱۶، ۱۳۱ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق. ۱۲۳۷

ش ۲۱۳۷، ۲۰۵ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ ملا رحیم سمنانی در ۱۲۳۷. یک برگ از آغازش افتاده است.

۱۷۷- ترجمه الفیه شهید = شرح الفیه (فقه، فارسی)

از: احمد بن علی اصفهانی

رساله ای مختصر در ترجمه و شرح کوتاه عبارات شهید اول در «الالفیه» که به درخواست عده ای از مؤمنین نگاشته شده است.

آغاز: «الحمد لله الذی لیس لازلیته ولا لابدیته انتهاء، القدر الذی یفعل ما یرید

ص: ۱۳۶

و يحکم ما يشاء... اما بعد چون بعضی از اخوان و مومنین و طالبان راه صدق و یقین التماس نمودند...».

انجام: «... والعيد والآيات لغير العالم بها ما لم يستوعب الاحتراق ولو اطلق القضاء على صلاة الطواف و... فمجاز وكذا النذر المطلق، واگر پنج نماز فوت شود و مشتبه شود روز فوت که در سفر بود یا در حضر اکتفا کند...».

ش ۲۳۴۱، ۳۲ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق، بیکا، بیتا برگ آخرش افتاده (تحریر سده ۱۱ و ۱۲).

۱۷۸- ترجمه بغیه الطالب = رساله عملیه (فقه، فارسی)

از: ؟

ترجمه «بغیه الطالب فی معرفه المفروض والواجب» شیخ جعفر بن خضر (۱۲۲۷ هـ . ق) معروف به کاشف الغطاء که شامل احکام طهارت و نماز می باشد.

[الذریعه ۳-۱۳۳ و ۴-۸۴، مرعشی ۲۰-۲۱۷، دانشگاه ۶-۲۴۴۱].

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذي استيس قواعد الاحكام ورفع دعائم الاسلام... بعد سؤال کردند جمعی از پرهیزکاران از برادران صاف دلان که بنویسم به جهت ایشان رساله ای که مشتمل باشد واجبات...».

انجام: «جایز است که آن را قبل از تسبیح فاطمه زهرا گوید یا بعد از آن».

ش ۱۱۹۸، ۹۳ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق، ۱۲۲۸ شامل طهارت و صلاه.

۱۷۹- ترجمه بی عاران پاریس = بی عاران (داستان، فارسی)

از: ؟

ترجمه ای به فارسی از رمان «بی عاران پاریس» یونسون دوترای است.

[الذریعه ۳-۱۹۴، مشار فارسی ۱-۵۶۱].

ص: ۱۳۷

آغاز: «پس از آن که کنت ... در زیر زمین قصر ... محبوس گردید و یک روز تمام با دهان روزه دار سر تاسر در آن ظلمتکده هولناک بسر برد».

انجام: «شهود قرار گذاشتند که فاصله بین دو حریف رزم... باشد و در پیش آمدن... نیز آزاد باشند به اشاره و اجازه رئیس شهود آقای ... دو قدم جلو آمده وسط دو ابروی ... را نشان کرده آتش داد».

ش ۳۸۶۴، ۵۶ برگ، ۱۷×۲۲، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۴) جلد دوم.

۱۸۰- ترجمه تاریخ طبری (تاریخ، فارسی)

از: ابو علی محمد بن محمد بن بلعمی (۳۸۶ ق)

تاریخ عمومی است از آغاز جهان تا روز نگارش. کار بلعمی با اصل کتاب تفاوت های بسیار دارد او اسناد را انداخته و مطالبی درباره روزگار پیش از چیرگی بر آن افزوده است و مطالب را به گونه دیگر در «باب» و «فصل»ها مرتب کرده است. این ترجمه به دستور منصور بن نوح سامانی (۳۶۶ ق) انجام یافته است.

[کشف الظنون ۱-۲۹۷، فهرستواره فارسی منزوی ۱-۵۷۹].

آغاز: «خداوندی است که بیافرید پس خدای تعالی طبع توحید و معرفت خود در دل او پیدا کرد بی آن که کاری کرده یا کسی او را بیاموخت و حکما... گویند که مثل ابراهیم نور آن وقت چنان بود».

انجام: «چون کیخسرو از جایگاه خویش با این لشکر بیامد آن دایه بیامد نام او... و همه اهل بیت خویش را گرد کرد و پیش کیخسرو آمد و دستوری خواست که ایشان را بدان جنگ بیرون برد تا کمین سیاوش بخواهد کیخسرو آن زن را نیز برد پس آن».

ش ۳۵۸۳، ۱۱۱ برگ، ۲۳×۳۶، نستعلیق، بیکا، بیتا، (تحریر سده ۹ و ۱۰) اول و آخر ناقص است از داستان ابراهیم ۷ تا کیخسرو را دارد با جدول زرین در صفحات.

ص: ۱۳۸

۱۸۱- ترجمه تبصره المتعلمین (فقه، فارسی)

از: ؟

ترجمه «تبصره المتعلمین» علامه حلی (۷۲۶ ق) است که غیر از چند ترجمه موجود در دانشگاه میکروفیلم شماره ۳۰۲۰، سنا ۲-۲۷۶، دانشگاه تهران ۱۶-۱۷ شماره ۵۴۶۶ می باشد.

[الذریعه ۴-۸۸، مجلس ۳۷-۴۴۱].

آغاز: «سپاس و ستایش خدایی را است که قدیمست پادشاهی او وعظیمست شأن خدائی او وروشن و ظاهر است دلیل های یکتائی او آن خداوندی که انعام فرموده به بندگان خود بفرستادن پیغمبران...».

انجام: «... فصل دوازدهم در حکم جنایتی که بر حیوان واقع شود کسی که تلف گرداند حیوانی حلال گوشت را به ذبح شرعی لازم می شود بروارش از برای مالک آن و اگر به غیر ذبح تلف گرداند لازم می شود بر او بهای آن در روز تلف...».

ش ۲۸۳۴، ۲۹۰ برگ، ۱۱×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا. آخرش از کتاب دیات افتادگی دارد. (تحریر سده ۱۱) تصحیح شده است.

۱۸۲- ترجمه الحجه البالغه (عقائد، فارسی)

از: ؟

اصل کتاب از سید کاظم رشتی است که در پاسخ به سید احمد و رد بر یهود و نصاری و نیز اثبات نبوت رسول اکرم صلی الله علیه و آله و ولایت ائمه طاهرین: و بطلان مذهب مخالفین شیعه نگاشته است. و این کتاب ترجمه فارسی آن است.

[الذریعه ۶-۲۵۹، کتب مشایخ ۲-۱۱۱، نسخه های فارسی منزوی ۲-۹۳۲].

ص: ۱۳۹

آغاز: «حمد بی حد و ثنای بی عدد مر واجب الوجود را سزد که الواح قلوب نوع بشر را که مظهر غرایب صنع قضا و قدر است به صیقل معارف و حکم جلا داده عکسپذیر صفات و چهره...».

انجام: «هر گاه اراده رسیدن به حق داشته باشی و نیست توفیق من مگر به خدا و بر اوست توکل من و به سوی اوست بازگشت من و ان افتریته فعلی اجرامی و انا بریء مما تجرمون».

ش ۲۶۲، ۸۸ برگ، ۲۲×۱۵، نسخ عباس علی بن علی کشاری در ۱۲۶۰

۱۸۳- ترجمه حسنیه = حسنیه (کلام، فارسی)

از: ابراهیم بن ولی الله گرگین استرآبادی، قرن ۱۰

گفتگویی است در امامت که گویا بروزگار هارون الرشید میان یکی از دختران شیعه بنام «حسنیه» و دانشمندی سنی مذهب بنام ابراهیم سیار معروف به نظام رخ داده است، نویسنده متن اصلی کتاب ناشناخته مانده هر چند که به ابوالفتوح رازی نیز نسبت داده شده است، مترجم در جریان سفر حج در سال ۹۵۸ ق در شهر دمشق نسخه عربی را یافته و بنام شاه طهماسب به فارسی ترجمه نموده است.

[الذریعه ۴-۹۷ و ۷-۲۰، نسخه های خطی فارسی ۲-۹۳۶، دانشگاه تهران ۹-۱۳۶۵،

فیضیه ۲-۴۷، الهیات تهران ۱-۳۱۶، مجلس ۶-۵۷].

آغاز: «الحمد لله الذی منّ علینا بمعرفه الانبیاء والائمة المعصومین بالدلائل والبرهان و... عن مضلات الالهواء والعقائد والمذاهب الباطله بالصدق والیقین... اما بعد چنین گوید فقیر بی بضاعت و غریب مهجور بی استطاعت...».

انجام: «... و پسر عم هارون بایشان تمسخر مینمود حسنیه با خواجه خود و جمعیت بسیار پنهانی از شهر بغداد بیرون آمده متوجه مدینه رسول شد خود را

ص: ۱۴۰

به خدمت حضرت امام رضا علیه السلام و باقی سادات اهل بیت رسانیدند».

ش ۲۳۶۳، ۶۳ برگ، ۲۱×۱۳، نستعلیق، بی‌کا، بیتا. (تحریر سده ۱۳ در دارالخلافة طهران).

ش ۳۰۸۳، ۴۰ برگ، ۱۰×۵، نستعلیق، بی‌کا، بیتا. آخرش افتاده (تحریر سده ۱۲ و ۱۳)

ش ۳۷۹۸، ۶۳ برگ، ۲۱×۱۶، نستعلیق محمد بن آقا بابا در ۱۲۱۳ با مهر بیضوی «شعاع»

ش ۳۸۷۳، ۳۴ برگ، ۲۰×۱۴، نسخ، بی‌کا، بیتا، (تحریر سده ۱۳)

۱۸۴- ترجمه الحصن الحصین (دعا، فارسی)

از: ؟

ترجمه ای است بر رساله «الحصن الحصین من کلام سید المرسلین» شمس الدین محمد جزری دمشقی (۸۳۳ ق) که غیر از دیگر ترجمه‌ها است و در هشت باب (وهر کدام در چند فصل) تنظیم شده است:

باب دویم: در بیان زمان و مکانی که دعا درو مستجاب است (۳ فصل)

باب سیوم: در بیان اسم اعظم الله تعالی (۳ فصل)...

آغاز: «... فصل دوم در فضل دعا کردن: رسول خدای صلی الله علیه و سلم فرموده هر کس که از خدای تعالی نخواهد و طلب حاجت نکند خدای عزوجل بر وی خشم می‌گیرد...».

انجام: «... هر کس درود فرستد بر محمد صلی الله علیه و سلم و بگوید اللهم انزله المقعد المقرب عندک یوم القیامه شفاعت آن حضرت وی را واجب شود. تمام شد ترجمه الحصن الحصین».

ص: ۱۴۱

ش ۳۰۶۴، ۱۳۳ برگ، ۸×۱۴، نسخ، بیکا، بیتا، آغازش افتادگی دارد، (تحریر سده ۱۰) برخی دعاها مانند یس مغربی ضمیمه این نسخه است.

۱۸۵- ترجمه الحقایق فی اسرار الدین و مکارم الاخلاق (اخلاق، فارسی)

از: نور الدین محمد بن شاه مرتضی اخباری (نور الدین اخباری) (بعد از ۱۱۱۴ق)

ترجمه حقائق ملا- محسن فیض کاشانی است از نوه برادرش نورالدین. این ترجمه با عناوین (فصل _ فصل) ونثری روان نگاشته شده است.

چاپ شده. [الذریعه ۴-۹۷ و ۷-۲۸، نسخه های خطی، منزوی ۲- ۱۵۷۰].

آغاز: «حمد و سپاس بی قیاس خداوندی را سزاست که نورانی گردانیده دل‌های ما را به نور ایمان و شناسانیده است به ما او راه حدیث و قرآن و درود نامحدود...».

انجام: «من در میان بدیهای گناهان به درستی که تو رحم کنندهترین رحم کنندگانی و باید که ختم بکنیم سخن را در حالتیکه شکر خدا را بجای آوریم و درود بر پیغمبر او و اهل بیت پیغمبر فرستیم».

ش ۵۵۰، ۲۷۰ برگ، ۱۵×۲۱، نسخ عبد الله بن ابوالحسن بن محمد علی نوری در ۱۲۶۹، با یادداشت تملک با مهر مربع «عبدالله الانصاری».

۱۸۶- ترجمه «حیاه النفس فی حظیره القدس» (عقائد، فارسی)

از: ؟

ترجمه ای است از کتاب «حیاه النفس...» شیخ احمد احسائی (۱۲۴۱ ق) در یک مقدمه و پنج باب و خاتمه. این کتاب از سوی سه نفر ترجمه شده است: سید کاظم رشتی، محمود تبریزی و ملا عبدالخالق یزدی (محمدجوانرودی در نسخه ها)

ص: ۱۴۲

نسخه های خطی منزوی ۲-۹۱۸].

آغاز: «واحبنا روحانی حقیر را امر فرمودند به ترجمه آن پس امثالاً لامرهم وانقیاداً لحکمهم اقدام به ترجمه آن نمود مستعینا بالله امره الیه لآن حساب الخلق الیه وایابهم الیه».

انجام: «ولنبلوکم بشیء من الخوف والجوع ونقص من الاموال والانسف والثمرات وبشر الصابرين یعنی هر آینه البته ابتلاء و امتحان مینمائیم شما را به چیزی از ترسیدن از اعدا و گرسنگی».

ش ۳۸۸۱، ۴۵ برگ، ۱۵×۱۹، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص. تصحیح شده است.

۱۸۷- ترجمه خطبه طاووسیه = شرح و ترجمه... = شرح خطبه...

(حدیث، فارسی)

از: عبدالمطلب ادیب کاشانی

ترجمه مزجی خطبه معروف طاووسیه از روی شرح «ابن ابی الحدید معتزلی» که در آن علی علیه السلام به بیان عجائب خلقت طاووس پرداخته است، در هر فقره ای با عنوان «مترجم گوید» کلمات و توضیحاتی اضافه شده است.

آغاز: «ترجمه الاصل ومن خطبه له علیه السلام یذکر فیها عجیب خلقه الطاووس واز خطبه آن حضرت علیه السلام است که ذکر میفرماید در آن خلقت عجیب طاووس را مترجم گوید غرض از...».

انجام: «... مترجم گوید یعنی صاحب پیچ و تاب است پوستهای با پشم آن شتر ووسیع است پوستهای آن. تمت».

ش ۲۶۲۳، ۶۰ برگ، ۱۰×۱۷، نسخ، ۱۲۸۹ با سر لوح و جدول زرین.

ص: ۱۴۳

ش ۳۴۲۹، ۴۱ برگ، ۱۲×۱۹، تحریر ۱۲۸۲، شاید نسخه اصل باشد. تصحیح شده و حاشیه از مترجم دارد با جدول زرین در صفحات.

۱۸۸- ترجمه الخواص = تفسیر زواره ای (تفسیر، فارسی)

از: ابوالحسن علی بن حسن زواری (ق ۱۰ هـ. ق)

ترجمه روان و شیوایی است از قرآن کریم با اشاره مختصر به تفسیر آیات و در آیاتی که درباره فضایل اهل بیت است توضیح بیشتری داده است.

[الذریعه ۴-۱۰۰، نسخه های خطی، منزوی ۱-۱۳، آستان حضرت معصومه ۲۳-۲۶۶]

القبائی آستان قدس ص ۱۲۳].

آغاز: «حمد بی حد و شکر بلا عد منعمی را سزد که شقایق حقایق قرآنی را در حدایق صدور انسانی بشکفانید و انوار اشجار و ازهار بهار دقایق فرقانی را به مشام جان و جان ایشان رسانید».

انجام: «واز حضرت صادق علیه السلام روایت کرده که هر گاه قل اعوذ برب الفلق بخوانی با خود بگویی که اعوذ برب الفلق و چون قل اعوذ برب الناس تلاوت کنی بگو در نفس خود که اعوذ برب الناس».

ش ۶۴، ۴۰۳ برگ، ۳۲×۳۵، نستعلیق حاجی محمد کاظم بن مراد علی در رجب ۱۰۶۹.

ش ۱۶۷۳، ۲۶۷ برگ، ۲۱×۳۳، نستعلیق، بیکا، بیتا. سوره مریم تا آخر قرآن مجید.

ش ۱۷۰۴، ۳۹۶ برگ، ۲۰×۳۰، نسخ ۱۰۵۷، سوره حمد تا سوره اسراء

ص: ۱۴۴

ش ۳۵۶۶، ۴۳۰ برگ، ۳۵×۲۳، نسخ، بیکا، بیتا از آغاز قران مجید تا پایان سوره کهف (تحریر سده ۱۱)

ش ۳۶۵۸، ۴۲۹ برگ، ۳۰×۱۹، نستعلیق کیاگودرز ویلک بن و شناسب بن شاحسین و بن و شناسب در ۱۰۸۸ در قریه یوش مازندران. (کذا)

۱۸۹- ترجمه داستان نیزیدا (داستان، فارسی)

از: نظم الدوله نوری

ترجمه ای است از یک رمان خارجی به عنوان «نیزیدا» به فارسی.

آغاز: «آنکه خود را در مقابل صورت حضرت مریم که شب ها محرم راز او بود به زانو انداخته و بنا کرد درد دل خود را به او گفتن».

انجام: «این است که او نیز اعم از اینکه خوشبخت شده یا بدبخت زن شاه شده باشد یا گدا به جوانی مرده باشد یا پیری بالاخره بر پدر و مادر و برادر خود اتصال یافت او رفت و ماهم می رویم».

ش ۳۹۲۳، ۲۷ برگ، ۱۸×۱۱، نستعلیق مؤلف در ۱۳۲۳ ق، آغازش افتاده.

۱۹۰- ترجمه دزد و قاضی = دزد و قاضی (داستان، ترکی)

از: ؟

ترجمه ترکی داستان دزد و بشیر قاضی است که در بغداد دوره هارون الرشید روی داده است.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین والصلاه والسلام علی خیر خلقه محمد و آله

ص: ۱۴۵

اجمعین اما بعد ... که هارون الرشید در زمانده بیر شخص واردی چوخ مؤمن و پرهیزکار آدی بشر لقبی بشیر بغداد شهرینده».

ش ۳۸۴۳، ۱۶ برگ، ۲۱×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا، آخرش ناقص است (تحریر سده ۱۳ و ۱۴).

۱۹۱- ترجمه دو حدیث (فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (علامه مجلسی) (۱۱۱۱ ق)

ترجمه دو حدیث طولانی است که شیخ مفید در کتاب اختصاص نقل کرده در بشاره مؤمن به بهشت و بیم دادن کافر از دوزخ تاریخ نگارش ۱۱۰۰.

[مرعشی ۵-۷۹].

آغاز: «الحمد لله الذی اعدّ لاولیائه جنات النعیم... که چون توسن سرکش نفس انسانی به شهوات نفسانی و وسوسه شیطانی پیوسته از صراط مستقیم طاعت جناب یزدانی منحرف می گردد».

انجام: «حق تعالی یاد ایشان را از خاطرهای نیکان محو می کند که هرگز ایشان را یاد نکنند... این غریق بحر خطا را با سایر برادران ایمانی به ساحل نجات رساند و از عقوبات ابدی نجات بخشیده به درجات عالیه باقیه بهشت جاوید فایز گرداند».

ش ۶۲۹، ۱۵ برگ، ۱۹×۱۳، نستعلیق، بیکا، بیتا، با یادداشت تملک محمد تقی اصفهانی و مهر بیضوی «... العتره الطاهره فی الآخره».

ص: ۱۴۶

۱۹۲- ترجمه الذریعه الی مکارم الشریعه = کنوز الودیعه من رموز الذریعه

(اخلاق، فارسی)

از: ظافر بن شمس الدین حسن (ق ۸)

راغب اصفهانی در اخلاق و فلسفه عملی کتابی به نام «الذریعه الی مکارم الشریعه» در هفت فصل که دارای صد و چهل و چهار باب است نوشته و کتاب حاضر ترجمه آن است. این ترجمه به احتمال قوی همان ترجمه معروف «کنوز الودیعه» است که توسط ظافر بن شمس الدین در عصر ابو الفارس شاه شجاع مظفری (۷۸۶ ق) به فارسی ترجمه شده است.

[الذریعه ۱۸-۱۷۶، مرعشی ۵-۲۲۴].

آغاز: «قدس الله روحه العزیز که از جمله ائمه دین و محققان شرع سید المرسلین بود و در معقول و منقول مهارتی به کمال داشت».

انجام: «مردم را بدان علوم به عبادات و طاعات امر کند ... و از مناهی زجر کند و خود منزجر نشود و وقت باشد که ایشان نیز التفات به قبول او نکنند یا کسی که هوس و اعطی کند و اول نفس خود را».

ش ۱۰۰۸، ۲۹۲ برگ، ۱۴×۲۳، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده دهم ظ) بخشی از برگ ها پس و پیش شده، بخشی از خاتمه ذریعه را ندارد و سه نمط که گفته شده که در پایان کنوز الودیعه هست را این نسخه ندارد. اول و آخر ناقص.

با این یادداشت در پایان نسخه: «این کتاب ملک اقا میرزا هادی است از جمله آشنایان که از جناب آقا سید خضری نزد داعی به رسم امانت آمده است حرره عبد الصمد الحسنی فی ... ۱۲۸۹» با مهر مربع «عبد الصمد الحسنی» واقف این نسخه سید علی رضا تقوی است.

ص: ۱۴۷

۱۹۳- ترجمه رساله ذهبیه = ذهبیه با ترجمه فارسی = طب الرضا (حدیث، فارسی)

از: ؟

ترجمه «رساله ذهبیه» منسوب به امام علی بن موسی الرضا علیه السلام که برای حفظ صحت بدن برای مأمون فرستاده بود.

آغاز: «الرساله الذهبیه فی الطبّ التی بها بعث الامام الهمام علی بن موسی الرضا علیه السلام الی المأمون العباسی فی صحّه المزاج وتدبیره بالاغذیه والاشربه والادویه یعنی این رساله ذهبیه...».

انجام: «... هر کسی را که میخواهد و می بخشد عافیت را به او وستایش از پروردگار عالمهاست و صلاه و سلام بر بهترین خلق او که محمّد است و اهل بیت او که معصومین اند».

ش ۳۴۳۵، ۵۴ برگ، ۱۹×۱۴، نسخ محمد جعفر خرم آبادی در ۱۰۹۱، تصحیح شده. بامهر بیضوی «وقف اولاد».

شاید کاتب مترجم کتاب هم باشد.

۱۹۴- ترجمه زهر الربیع (فارسی)

از: نور الدین محمد جزایری تستری،

مترجم که نواده مؤلف کتاب بوده، رساله جدش را بنام محمد صالح خان بیگلر بیگی به فارسی ترجمه کرده واصل و ترجمه هر دو چاپ شده است.

[الذریعه ۴-۱۰۶، مشار فارسی].

آغاز: «درود و سپاس وستایش بی قیاس سزاوار صانعی است حکیم وقادری علیم که نسخه جامعه عالم امکان را که مخزن اسرار ربّانی است از فنون مختلفه کائنات و

ص: ۱۴۸

امور عامه ممکنات...».

انجام: «... واما فشردن پستان ها برای آنستکه طلب بکنی انزال آب او را تا آنکه ولد او از هر دو طرف متخلق بشود زیرا که اگر دختر از آب مرد تنها خلق بشود سلیطه و شبیه بمرد می شود در قلت حیا و اوصاف رجولیت».

ش ۲۱۳۶، ۴۱۴ برگ، ۲۱×۱۷، نستعلیق محمد یوسف مازندرانی در ۱۲۷۳

۱۹۵- ترجمه شافیه = شرح شافیه (صرف، فارسی)

از: آقا هادی بن محمد صالح مازندرانی (۱۱۲۰ ق)

ترجمه و شرح مختصری است از کتاب «الشافیه» ابن حاجب مترجم از شیخ رضی بسیار یاد کرده و از شرح ایشان بسیار استفاده نموده است.

[الذریعه ۴-۱۰۸].

ش ۴۰۱۳، ۲۱۰ برگ، ۱۹×۱۵، این نسخه چاپی است اول و آخر ناقص

ش ۶۰۵، ۱۹۹ برگ، ۲۰×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا. آغازش افتادگی دارد. تصحیح شده حواشی با امضاء «منه» دارد.

۱۹۶- ترجمه الصافی = ترجمه تفسیر صافی (تفسیر، فارسی)

از: میرزا ابراهیم نیریزی شیرازی

ترجمه ای است به فارسی از تفسیر صافی فیض کاشانی ره تاریخ نگارش: ۱۳۳۴

[ر. ک: نسخه های خطی، منزوی ۱-۱۲].

آغاز: «ستایش می کنیم تو را ای کسی که تجلی نموده است برای بندگان خودش در

ص: ۱۴۹

کتابش بلکه در هر چیزی و نمایانده است ایشان را ذات خود را در خطابش...».

ش ۶۷، ۱۵۰ برگ، ۴۰×۲۵، نسخ ۱۳۳۴، شامل سوره فاتحه و بقره. (تحریر سده ۱۴).

۱۹۷- ترجمه صحیفه سجادیه (دعا، فارسی)

از: ؟

ترجمه «صحیفه سجادیه» مجموعه مناجات امام سجاد زین العابدین علیه السلام می باشد.

آغاز: «سپاس مر خداپرا که اول همه است بی آنکه اولی باشد پیش از او و آخر همه است بی آنکه آخری باشد پس از او آنکسی که کوتاهی کرده است از دیدن او چشم های نگاه کنندگان وعاجز آمده است از...».

انجام: «... واینکه وحشت ندهی به من اهل انس مرا و اینکه تمام کنی احسان خود را در آنچه باقی مانده است از زندگی من چنانچه احسان کرده در آنچه که گذشت از آن ای رحیمترین رحم کنندگان».

ش ۲۸۵۷، ۸۰ برگ، ۱۸×۱۲، نستعلیق ۱۰۸۴ شاید تاریخ تالیف باشد این نسخه دیباچه را ندارد با مهر بیضوی «عبدلوهاب بن عبدالحی الحسینی» روی برگ اول، این نسخه از مال ملا علی محمد طهرانی وپرسش محمد بن علی محمد طهرانی در سال ۱۲۴۴ وقف شده است وقفنامه روی برگ سه می باشد.

۱۹۸- ترجمه الصلاه = ترجمه نماز (فارسی)

از: مهدی قلی بن یوسف کرجی

رساله ای است در ترجمه و توضیح فقرات نماز از اذان واقامه وقرائت و... تا تشهد و سلام که به درخواست مؤمنین در یک مقدمه ودوازده فصل تنظیم شده است.

ص: ۱۵۰

ترجمه ها از حد یک ترجمه ساده فراتر رفته و شامل ترکیب و توضیح و تفسیر نیز باشد.

آغاز: «نسایم زواهر حمدی که ریاض دل عابدان با اخلاص را معطر گرداند معبودی را سزد که غزل سرایان بوستان معانی در ترجمان آیات بیناتش قاصر و ابکم اند و...».

انجام: «... السلام علينا وعلى عباد الله الصالحين درود و تحیت بر ما باد و بر بندگان الهی که آن بندگان صالحانند از جن و انس. تمت.».

ش ۲۹۱۴، ۸۱ برگ، ۱۷×۱۰، نستعلیق ۱۲۵۶، آداب نماز شب هم در نیمه دوم این نسخه با این رساله هست.

۱۹۹- ترجمه فتوح الغیب (عرفان، فارسی)

از: ؟

«فتوح الغیب» اثر شیخ ابو محمد عبدالقادر جیلانی بن ابی صالح ۴۷۱ _ ۵۶۱ کتابی در عرفان است که فرزندش شرف الدین عیسی آن را جمع آوری کرده و یکی از فضلا نسخه بخط شرف الدین را بدست آورده و بفارسی ترجمه نموده است این رساله در ۸۴ مقاله تنظیم شده است.

[به الفبایی آستان قدس ۴۲۵، (متن اصلی) و کشف الظنون ۲-۱۲۴۰ رجوع شود].

آغاز: «کتاب فتوح الغیب مشتمل بر کلمات قدسی آیات و مقالات عالیات... قال المترجم رحمه الله: که این کتاب شریف را از آن بفارسی ترجمه نمودم نسخه ای بود بغایت کهنه که از خط شریف ولد بزرگوار...».

انجام: «.. واز همه فانی شوی و چون با خلق بی نفس باشی عدل آوری و تقوی نمایی و از تبعات و عواقب سوء سالم بمانی انشاء الله بحرمه النبی صلی الله علیه و آله

ص: ۱۵۱

وصحبه وسلم».

ش ۲۷۶۸، ۸۵ برگ، ۱۶×۱۲، نسخ الله یا رافغان بن داود قادری بدون تاریخ (تحریر سده ۱۰ و ۱۱) تصحیح شده است.

۲۰۰- ترجمه فرحه الغری (فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی اصفهانی (علامه مجلسی)، ۱۰۳۷ - ۱۱۱۰ ق

فرحه الغری تالیف سید عبدالکریم بن احمد بن طاووس م ۶۹۲ درباره نجف و... در دو مقدمه و پانزده باب است مترجم به خواهش دوستان آن را به فارسی برگردانده است.

[الذریعه ۴-۱۲۱ و ۱۷-۱۵۹، مرعشی ۱-۲۱۶].

آغاز: «الحمد لله منزل النجف فی الشرف اعلى الدرجات وجاعل شرفه بعد رسوله المصطفى اکرم البریات، صلوات الله علیهما وعلی ذریتهما ما استقرت الارضون ودارت السموات...».

انجام:

«یک دهن خواهم به پهنای فلک

تا بگویم وصف آن رشک ملک

گر بگویم وصف او بیحد شود

مثنوی هفتاد من کاغد شود»

ش ۳۰۷۹، ۶۸ برگ، ۱۲×۷، نستعلیق ۱۱۶۸، بامهر بیضوی «عبده عبد الباقي الحسینی» در برگ اول.

ص: ۱۵۲

۲۰۱- ترجمه قطب شاهی = ترجمه اربعین شیخ بهائی (حدیث، فارسی)

از: شیخ محمد بن علی بن خاتون عاملی (ابن خاتون عاملی) (ق) ۱۱

ترجمه کتاب «اربعین» حدیث شیخ بهایی است با اضافه نکاتی چند، در زمان حیات شیخ بهائی، به نام سلطان محمد قطب شاه نوشته و مقابله اش را در اواسط ذی حجه ۱۰۵۵ به پایان برده است.

[الذریعه ۱۷-۱۵۶، مرعشی ۴-۲۰۴، مجلس ۲۶-۱۶۴، مشار فارسی ۱-۲۱۵].

آغاز:

«ای از تو حدیث معرفت را تبیین وی ترجمه و صفت تو تنزیل مبین»

ش ۱۲۷، ۳۸۷ برگ، ۲۸×۱۶، نسخ، ۱۰۶۰، آثار مقابله و تصحیح دارد.

ش ۱۱۰۵، ۲۲۹ برگ، ۲۶×۱۸، نستعلیق، بیکا، بیتا، آغاز وانجام افتادگی دارد. (تحریر سده ۱۱)

ش ۱۹۴۲، ۲۲۲ برگ، ۲۲×۱۶، نستعلیق. ۱۲۹۸

ش ۱۹۵۵، ۴۴۲ برگ، ۲۵×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۱ و ۱۲) در آغاز هر حدیث لوح زرین مستطیل دارد. و نیز صفحات دارای جدول زرین و بین سطرها زرین است. با مهر بیضوی «عبد جلال بن محمد الحسینی».

ش ۳۲۱۳، ۲۵۶ برگ، ۲۴×۱۵، نستعلیق جمال الدین احمد بن ملا توفیق در ۱۰۷۲.

ش ۳۱۵۰، ۱۷۸ برگ، ۲۸×۱۹، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۱ و ۱۲). برگ آخر نو نویس است و از آغاز ناقص است.

ص: ۱۵۳

۲۰۲- ترجمه کشف الغطاء شیخ جعفر کاشف الغطاء (فقه، فارسی)

از: محمد باقر نواب (ظاهراً صاحب شرح نهج البلاغه به فارسی)

آغاز: «کتاب صلاه و در آن چند مبحث است. مبحث اول در بیان معنی صلاه است و از برای لفظ صلاه در لغت عرب معنیهای بسیار است مثل رحمت و استغفار...».

انجام: «و نباشد طلب کردن جایزه‌های پادشاهان بلکه عطایای ایشان مطلقاً به خصوص آنچه باشد از مزارع و عقارات به اقسام آنها از ... چنانچه ظاهر حال آن است».

ش ۵۴، ۳۹۴ برگ، ۲۲×۳۵، نستعلیق محمد باقر در جمادی الاولی ۱۲۲۸ ق. از صلاه تا پایان زکاه را دارد. نام مترجم (محمد باقر) در پایان نسخه آمده و لقب (نواب) باخط نونویس بالای برگ اولی دیده می شود.

۲۰۳- ترجمه الفرج بعد الشده = الفرج بعد الشده = جامع الحکایات

(داستان، فارسی)

از: حسین بن اسعد دهستانی مؤیدی رهبانی

اصل کتاب به عربی از قاضی تنوخی م ۳۸۴ می باشد در داستان هایی پیرامون شداید و سختیها والطف الهی در گشایش آنها می باشد که مترجم آنها را به فارسی برگردانده و مطالبی هم به آن افزوده است.

[الذریعه ۵- ۵۰].

ش ۱۹۷۵، ۴۰۴ برگ، ۱۳×۲۳، نستعلیق ۱۰۵۲، با جدول زرین در صفحات. این نسخه ناقص است.

ص: ۱۵۴

۲۰۴- ترجمه کشف الغمه = ترجمه المناقب (فارسی)

از: ؟

ترجمه ای است از «کشف الغمه» اربلی که به نام شاه طهماسب نگاشته شده این نسخه از اول کتاب تا پایان حالات علی علیه السلام را دارد و در ماه جمادی الاول سال ۹۷۸ به اتمام رسیده است.

[نسخه های خطی، منزوی ۶- ۴۴۳۹].

آغاز:

«بگشا به ثنای حق زبان را

شیرین کن از آن شکر دهان را

انجام: «پدرش سید قریش و سرور ابرار و برادرش جعفر طیار... اسد الله کرار و مادرش ذات الشرف والفخارست او بود... حضرت رسالت پناه...»

زبان گنگ است در وصف ... و ثنا گوید خدایش

تمام شد دفتر اول...».

ش ۲۷۹، ۴۸۲، ۱۶×۲۳، نستعلیق، بیکا، بیتا. این نسخه تا پایان احوال امیرالمؤمنین علیه را دارد.

۲۰۵- ترجمه مبادی العربیه (نحو، فارسی)

از: عفت سمیعی افشار

مترجم که محصله کلاس یازدهم مدرسه عالی آمریکایی بود این رساله را که در قواعد و اصول علم عربیت نگاشته شده در بیست و سه درس بفارسی ترجمه نموده است. برای کلاس یازدهم آن مدرسه

آغاز: «درس اول _ جمله مفیده، آیا کفایت می کند یک کلمه که مفهوم کند قصد ما را

ص: ۱۵۵

به مخاطب؟ خیر یک کلمه کافی نیست که مخاطب درک کند قصد ما را و ناچاریم از اینکه دو کلمه یا بیشتر داشته باشیم...».

انجام: «... این یک مثل است برای اعراب: «المرء کثیره باخوانه» میگوئیم در اعراب آنها: المرء مبتدا مرفوع به ضمه «کثیر» خبر مبتدا مرفوع به ضمه «باخوانه» باء حرف جر مبنی بر کسر: اخوان مجرور به باء هاء مضاف الیه مبنی بر کسر در محلّ جر».

ش ۲۸۹۹، ۴۵ برگ، ۱۶×۱۰، نستعلیق، بیکا، بیتا. در پایان نسخه مطالب متفرقه و نمرات دانش آموزان هست.

۲۰۶- ترجمه مبادی العربیه فی الصرف (صرف، فارسی)

از: بدیعه رضوی سازجی

مترجم که در کلاس دهم مدرسه عالی آمریکائی تحصیل مینمود این رساله را به فارسی در سال ۱۳۴۱ ق ترجمه نموده است. برای کلاس دهم آن مدرسه.

آغاز: «درس اول حروف هجائیه س حروف هجائیه کدام است؟ ج حروف هجائیه بیست و هشت حرف است اول او الف و آخر او یاء و او بر دو قسمند: شمسیه و قمریه...».

انجام: «... س بر چند قسم است بناء اسم؟ ج بناء اسم بر چهار قسم است ضم و فتح و کسر و سکون مثل حیث کیف وامس و من. تمت».

ش ۲۹۰۱، ۴۶ برگ، ۱۶×۱۰، تحریر. ۱۳۴۱

ص: ۱۵۶

۲۰۷- ترجمه المدخل الكبير الى علم احكام النجوم = شصت باب (نجوم، فارسی)

از: علی محمد بن محمد صالح نیشابوری (؟)

یکی از ترجمه‌های کتاب المدخل ابی معشر بلخی کتابی است که در هشت مقاله و هر مقاله در چند فصل نگارش شده است. مترجم آن را به نام محمد ولی میرزای قاجار در اول جمادی الاولی ۱۲۳۱ هـ_ شروع و در ۱۹ رمضان همان سال از نگارش آن فارغ شده است.

آیا نسخه حاضر همان است یا نه معلوم نیست

در فهرست سابق در ص ۳۵۹ گفته شده که این ترجمه شامل شصت باب است و بنابراین باید همان کتاب موسوع به «شصت باب» باشد که در فهرست منزوی ص ۲۲۳ یاد شده است.

[الذریعه ۲۰-۲۴۹ و فهرست منزوی ۱-۲۶۱ و ۳۲۳، دائره المعارف بزرگ ۱-۲۲۶].

آغاز: «بر ایشان ثنا گفت ودعای ایشان مستجاب گردانید چنانکه گفت: انی لا اذیع عمل عامل منکم من ذکر او انثی...».

انجام: «... واگر عطارد تنها بود دلیل کند که مرگ کودکان... و کار دبیران بد بود. این است احکام احتراقات کواکب پنجگانه در دوازده برج بر مختصر روی».

ش ۱۳۸۹، ۱۳۸ برگ، ۱۲×۱۹، نستعلیق، بیکا، بیتا، اول و آخر ناقص.

۲۰۸- ترجمه «مسافرت سوم» = سفرنامه (فارسی)

از: خجسته زندی

این رساله پایان نامه یکی از دانشجویان است که زیر نظر دکتر صورتگر از زبان انگلیسی ترجمه کرده است. داستانی است بر اساس سفر به هندوستان در سال ۱۷۰۶

ص: ۱۵۷

میلادی که پنج سال و شش ماه طول کشیده سپس به انگلستان برگشته است. رساله شامل یازده فصل می باشد.

آغاز: «هنوز بیش از ده روز در موطن خود نبودم که مردی از اهالی کرنوال که فرمانده کشتی هپ ول بود به دیدن من آمد در مسافرت به شهر لوان یکی از کارمندان کشتی دیگری بود به دیدن من آمد...».

انجام: «مستقیماً به ردیف راه افتادم دو ساعت بعد از ظهر همانروز به آنجا رسیدم وزن و بچه خود را به سلامت یافتیم.».

ش ۷۲۵، ۸۳ برگ یا صفحه، ۱۸×۲۱، نستعلیق، بیکا، بیتا. آغازش افتادگی دارد. ظ.

۲۰۹- ترجمه مصباح المتعجد شیخ طوسی (دعا، فارسی)

اصل کتاب که به عربی است متن بسیار مهمی است در ادعیه و اعمالی که در روزهای سال به جا آورده میشوند با احکام طهارت شروع مینماید پس از آن در کتاب الصلوه نمازهای مستحب و سپس اعمال ماهها را از رمضان تا شعبان بیان فرموده و اعمال مکه و مدینه و بعضی زیارات ائمه: را ذکر می کند و در آخر احکام جهاد و زکات را مینگارد و این ترجمه ای است به فارسی از آن کتاب و ظاهراً از سده هفتم و هشتم یا جلوتر باشد و شاید این نسخه ترجمه مختصر مصباح باشد باید تطبیق گردد.

[ر. ک: الذریعه ۴-۱۳۵ _ ۱۳۷، مرعشی ۱۳- ۲۴۹].

آغاز: «آب کم آبی است که از قدر کر کمتر باشد و آب بسیار آبی است که به قدر کر یا زیاده بر کر باشد و کر به حسب وزن هزار و دویست رطل عراقی است...».

انجام: «... فصل در ذکر آنچه مستحب است از دعوات بامداد و شامگاه از آن جمله دعای ... است که آن دعای حریق معروف است مستحب است که هر بامداد و شبانگاه

این دعا را بخوانند».

ش ۱۹۸۵، ۱۶۴ برگ، ۲۲×۱۶، نسخ، بیکا، بیتا. آغاز و انجام ناقص.

۲۱۰- ترجمه مفتاح الفلاح (دعا، فارسی)

از: جمال الدین محمد بن آقا حسین خوانساری (۱۱۲۲ ق)

ترجمه ای است از کتاب «مفتاح الفلاح» شیخ بهائی که به نام شاه سلیمان صفوی صورت گرفته است و مترجم مطالب شیخ بهایی را در متن ترجمه کرده و دعاها را در لابلای سطور، و آنچه را که خود اضافه نموده در حاشیه درج نموده است.

[الذریعه ۴-۱۳۸، مرعشی ۳-۲۰، مجلس ۳۵-۳۴۴].

آغاز: «مفتاح الفلاح دنیا و عقبی و مقدمه نجاح آخرت و اولی حمد ثنای بارگاه کبریای کریمی است که دعا را کلید خزاین فصل و احسان و مفتاح ابواب طول و امتنان ساخته...».

انجام: «... اخلاص کننده به عمل گمراه است چنانکه فرموده فماذا بعد الحق الا الضلال یعنی چیست بعد از حق یعنی بعد از عدول از آن مگر گمراهی».

ش ۱۷۳۵، ۱۵۰ برگ، ۲۵×۱۷، نسخ و نستعلیق محمد مفید بن ملا محمد معصوم در ۱۱۰۹. در پایان نسخه مهر مربع «سلام علی ابراهیم ۱۰۸۵» دیده می شود.

ش ۳۲۳۱، ۱۵۴ برگ، ۲۷×۱۶، نسخ و نستعلیق ۱۱۳۹، با هر مربع «عبده حسینعلی».

ش ۳۳۹۰، ۱۷۳ برگ، ۱۸×۱۲، نسخ و نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۲)

ص: ۱۵۹

۲۱۱- ترجمه مکارم الاخلاق (حدیث، فارسی)

از: ؟

ترجمه مکارم الاخلاق طبرسی است. این ترجمه غیر از «مکارم الکرائم» زواره ای و «محاسن الآداب» است. به خاطر افتادگی اول و آخر شناخته نشد.

[ر. ک: «الذریعه» ۴- ۱۳۸].

آغاز: «بر اخلاق کریمه حضرت پیغمبر صلوات الله علیه و آله) و آداب حسنه آن حضرت امر فرموده است به آن امت را. پس گفت آن حضرت که انما بعثت لاتمم مکارم الاخلاق...».

انجام: «... حضرت رسالت پناهی صلی الله علیه و آله و حضرات ائمه معصومین... و طاهرین صلوات الله وسلامه علیه و آله اجمعین... حضرت خان عالی شان مظهر آثار خیرات و احسان منبع».

ش ۱۹۵۳، ۳۸۸ برگ، ۱۵×۲۵، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص.

* * *

ش ۳۸۸۳، ۶۴ برگ، ۱۴×۲۰، نسخ، بیکا، بیتا. این نسخه فقط باب ۱۱ و ۱۲ را دارد.

۲۱۲- ترجمه منتخب مکارم الاخلاق (حدیث، فارسی)

از: ؟

رساله ای است در ترجمه و گزیده «مکارم الاخلاق» امین الاسلام فضل بن حسن طبرسی (۵۴۸ ق) که در دوازده باب تنظیم شده است:

۱ _ در خلق و خلق پیغمبر ۹ (فصل ۵) ۲ _ در آداب تنظیف و تطیب و تکحل و تدهین و مسواک (۳ فصل) ۳ _ در آداب حمام (۶ فصل) ۴ _ در آداب ناخن چیدن و...

ص: ۱۶۰

آغاز: «ثناء بیحد و غایه وستایش بلا عدّ و نهاییه احد قدیم و صمد واجب التعظیم احدی را که بفضل بی منتها و لطف بی ابتدا از جمله موجودات و زمره مکونات نوع انسان را از انواع اجناس...».

انجام: «... روز بیست و یکم روزیست نحس مستمر، روز بیست و دوم مختار و صالحست از برای بیع و شراء و دیدن سلطان و سفر...».

ش ۲۷۳۵، ۴۴ برگ، ۱۱×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا، آخرش افتادگی دارد (تحریر سده) ۱۱ تصحیح شده حاشیه نویسی دارد.

۲۱۳- ترجمه منظوم مناجات عیّیه = مناجات منظوم (فارسی)

از: ؟

رساله ای است شامل منظومه عیّیه در مناجات با رب الارباب که در ۲۸ بیت آمده و در ذیل هر سطر آن دوبیت در ترجمه آن به نظم آمده است، این مناجات به امام امیرالمؤمنین نسبت داده شده و سراینده ترجمه اشعار شناخته نشد.

آغاز:

«لک الحمد یا ذا الجود والمجد والعلی تبارکت تعطی من تشاء وتمنع

هر حمد که صادر شود از اهل وجود مخصوص کمال تست ای صاحب جود». انجام:

«وصلّ علیه ما دعاک موّحد

وناجاک اخیار بیابک رکع

یا رب چه دعا کنم جز این بهر خلاص توحید و رکوع رافع جرم و قصاص...»

ص: ۱۶۱

ش ۲۴۷۱، ۶ برگ، ۲۰×۱۲، نسخ زیبای عبد الصمد گیلانی اشکوری برای میرزا فتح الله خان (بیگلر بیگی تمام ممکت گیلان) در سال ۱۳۱۱ ق با سر لوح و جدول و تزئین زرین.

۲۱۴- ترجمه میفیر = کوچه عشق (داستان، فارسی)

از: علی اصغر ممتحن نراقی

ترجمه ای است به فارسی از رمان «میفیر» نوشته فرانک ریچاردسن انگلیسی که در ۱۳۰۸ نگاشته شده.

آغاز: «در اطاق زیبایی در شهر لندن جسد مرده در روی قالی قرمزی افتاده بود این شخص مردی بود قویّ البنیه با چشمان سیاه و صورتی وجیه پیشانی بلند».

انجام: «زن گفت من از عهده کار خود خوب بر آمدم فقط یک پا را از دست دادم جسد سر کلیفورد دارائی خوبی بود ولی از تمام اینها شما را بدست آوردم اینطور نیست جرج عزیز؟».

ش ۳۸۶۷، ۴۲ برگ، ۲۰×۱۵، نستعلیق مؤلف در ۱۳۰۸.

۲۱۵- ترجمه تاریخ ناپلئون بناپارت = تاریخ ناپلئون بناپارت

(فارسی)

از: ؟

تاریخ مفصل و مبسوطی از زندگی، جنگ ها و سلطنت ناپلئون بناپارت امپراتور فرانسه است که از متن اصلی ترجمه و در دو جلد در سال ۱۲۵۸ ق پایان یافته است.

آغاز: «فصل اول در بیان تولد و... شارح این وقایع مذکور مینماید که در باب تولد و اصل و نسب و نجابت ناپلئون بناپارت اختلاف و گفتگو بسیار است اصح اقوال این

ص: ۱۶۲

است که در پانزدهم ماه...».

انجام: «... با کمال احترام مرخص فرمود و جوسف بناپارت را با عساکر فرنس احضار کرد که بعد از ورود واستقرار شاهزاده مزبور در تخت سلطنت خویش مملکت اسپانیول را تخلیه کرده داخل خاک فرنس شوند ومنتظر احکام مجدد باشند. تم.».

ش ۲۱۸۲، ۲۵۴ برگ، ۲۲×۱۵، تحریر محب علی یکانلو در ۱۲۶۲ این هر دو جلد را شامل است.

۲۱۶- ترجمه ناپلئون بناپارت = ناپلئون بناپارت (فارسی)

از: محمد رضا تبریزی

اصل کتاب از کنت دالاسکاز فرانسوی است از فرانسه به انگلیسی ترجمه شده بود و مترجم این کتاب را از روی ترجمه انگلیسی اش به فارسی ترجمه کرده است. او در سال ۱۲۵۲ به امر محمد شاه قاجار به ترجمه شروع کرده است و آن هنگام لشکر کشی شاه به هرات بوده است.

این کتاب در چهار جلد و جلد اول آن ۱۹ فصل دارد.

[به الذریعه ۲۴-۲، الفبایی آستان قدس ۱۰۰ رجوع شود].

آغاز: «سالکان مسالک هنر وری و کوی ربایان حلیه فصاحت گستری را سر رشته آن و سران افواج درایت و صاحبان منصب فطانت و کیاست را وظیفه چنان است.».

انجام: «فقره سوم اولاً- که بدانید نقد و جنسی که مال طلق من است هیچ یک از اهل فرانس نمیتوانند آن را غصب نمایند حساب آن با گنجور من است از وی محاسبه اموال خصوصی مرا مطالبه نمایید.».

ش ۳۵۶۵، ۲۹۳ برگ، ۳۵×۲۲، نستعلیق ۱۳۰۰ این نسخه هر چهار جلد را دارد.

ص: ۱۶۳

۲۱۷- ترجمه نجاه العباد = رساله عملیه (فقه، فارسی)

از: سید حسن بن سید علی حسینی (مدرس اصفهانی) (۱۲۷۳ ق)

ترجمه ای است از «نجاه العباد» شیخ محمد حسن نجفی صاحب جواهر که به دستور خود او برای استفاده مقلدین فارسی زبان صورت گرفته است.

[الذریعه ۴-۱۴۲، مجلس ۲۶-...].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد وآله اجمعین اما بعد چون جناب علامی فهامی مجتهد العصر والزمان شیخ المشایخ حجه الاسلام والمسلمین».

انجام: «و جماع کنند با او در روز شهر رمضان و کفاره اعتکاف مثل کفاره شهر رمضان است بنا بر اصح و احوط مراعات ترتیب است در او مثل کفاره ظهار که پیش دانستی».

ش ۷۹۰، ۱۱۰ برگ، ۲۰×۱۱، نستعلیق ۱۲۶۳ در قزوین. تصحیح شده است. ترجمه و تلخیص است. شاید مترجم به نام همدانی باشد.

* * *

ش ۱۹۶۴، ۳۵۰ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ، بیک، بیتا. طهارت تا اعتکاف را دارد. با نسخه اصل مقابله شده با یادداشتی در پایان شاید بخط صاحب جواهر (که قلم خورده است) با مهر مربع «لا اله الا الله الملك الحق المبين عبده محمد حسن...» و نیز مهر بیضوی «محمد حسن» ۱۲۲۴

۲۱۸- ترجمه و شرح «الفیه شهید» (فقه، فارسی)

از: ؟

ترجمه و شرح است بر «الفیه» شهید اول که مترجم در زمان استادش شیخ

بهائی آن را نوشته است. [ر. ک: الذریعه ۴-۸۱].

ص: ۱۶۴

آغاز: «... یا آن که از قریه الی الله بر سبیل مجاز موافقت اراده الله اراده شده یا آن که مراد نزدیکی است به رحمت خدای و سبب اختیار این لفظ آن است».

انجام: «وسجده سهو در این صور بنا بر قول اکثر اصحاب لازم نیست و شارح محقق را در این مقام تحقیقی است که ذکر آن مناسب مینماید خلاصه آن کلام آن که اقسام افعالی...».

ش ۳۹۴۰، ۱۵۰ برگ، ۱۳×۱۹، نستعلیق، بیکا، بیتا. آغاز و انجام افتادگی دارد (تحریر سده ۱۱).

۲۱۹- ترجمه و شرح توحید مفضل (حدیث، فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی اصفهانی (علامه مجلسی) (م) ۱۱۱۰

ترجمه فارسی حدیث مفصلی است در توحید که امام صادق علیه السلام برای مفضل بیان کرده است. تاریخ تالیف ۱۰۹۴. مکرر چاپ شده

[الذریعه ۴-۹۱، مرعشی ۱-۲۱۰، مجلس ۲۵-۱۹۸، مشار فارسی ۱-۱۲۸۵].

آغاز: «بسم الله الحمد لله الذی هدانا الی توحیده بصفوته محمد المفضل علی عبیده و عترته الاکرمین المخصوصین بلطف... اما بعد قاصر از نیل معالی و مفاخر ابن الواصل الی رحمه الله و غفرانه ابن محمد تقی محمد باقر صانها الله...».

انجام: «... مانند تشنه که آب طلبد و آنچه تو را وعده دادم از من سؤال مکن تا خود بگویم به تو مفضل گفت پس برگشتیم از نزد مولای خود با نعمتی و کرامتی که هیچ کس با چنین حال برنگشته بود. باینجا منتهی شد».

ش ۳۰۳۵، ۱۴۱ برگ، ۱۰×۱۶، نستعلیق حسین بن نجف موشعینی رودباری در ۱۲۰۶

ص: ۱۶۵

چند برگ در اصول دین ضمیمه این نسخه است و در فهرست سابق این کتابخانه در مجموعه ها یاد شده است.

* * *

ش ۳۳۲۱، ۱۰۵ برگ، ۲۰×۱۲، نسخ، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۲) با مهر بیضوی «المتوکل علی الله الغنی عبده عبد الرحمن»

۲۲۰- ترجمه و شرح توحید مفضل (حدیث، فارسی)

از: فخر الدین ترکستانی ماوراء النهری (قرن ۱۱ هـ. ق)

ترجمه و شرحی است بر حدیث مفضل در توحید که مؤلف به دستور حاج نذرعلی در ماه محرم ۱۰۶۵ هـ. ق در قم نگاشته است.

[الذریعه ۴-۹۱، ملی ۲-۵۴۵، الهیات ۱-۲۷، نسخه های خطی، منزوی ۲-۹۱۷].

آغاز:

«آفرین جان آفرین پاک را آن که ایمان داد مشت خاک را...»

ولقد کرمنای بنی آدم اشاره است به آن و به صنعت رایعه ترکیب و ترتیب اجزاء بنیه نوع انسان را...

انجام: «گفت مفضل که باز گشتم از پیش مولایم به یک حالی که بازنگشته هیچکس به مثل آن حال از دانشی که او را به هم رسیده بوده از شادی و فرحی که او را دست داده فطوبی لهم».

ش ۴۹۶، ۱۸۲ برگ، ۲۱×۱۴، نستعلیق محمد بن عبد الله خوانساری در ۱۲۲۸، تصحیح شده. واقف: حاج آقا محمد مقدس اصفهانی.

* * *

ص: ۱۶۶

ش ۱۰۶۶، ۱۸۲ برگ، ۲۴×۱۵، آغازش افتادگی دارد، نستعلیق، محمد محسن بن محمد حسین کاتب خاتون آبادی در ۱۰۶۵ از روی محمد نسخه اصل بخط مؤلف. صفحات جدول زرین دارد.

۲۲۱- ترجمه و شرح نهج البلاغه (حدیث، فارسی)

از: محمد باقر نواب لاهیجانی

ترجمه نهج البلاغه است و گاهی برخی از جملات را به کوتاهی شرح می کند. مؤلف آن را در دو جلد برای فتح علی شاه قاجار و در سالهای ۱۲۲۵، ۱۲۲۶، نگاشته است.

[الذریعه ۴-۱۴۴، سپهسالار ۲-۱۸، مشار].

آغاز: «سپاس موفور وستایش نامحصور مخصوص پروردگاری است که مستور است از غایت ظهور و محجوب است از شدت نور و از توحد در ذات بیرون است از درک هر عارف».

انجام: «پس بس است ایشان را در استحقاق عذاب بیرون رفتن ایشان از راه راست حق و واپس افتادن ایشان در گمراهی و کوری و مصدود و ممنوع گشتن ایشان از وصول به حق و سرکشی و چموشی کردن ایشان در بیابان حیرت و ضلالت. به اتمام رسید».

ش ۳۶۳۸، ۱۱۴ برگ، ۲۰×۲۸، نسخ، محمد علی بن علی اکبر نائینی اصفهانی المسکن در ۱۲۴۳. این نسخه نیمه اول نهج البلاغه را دارد با سر لوح زرین و جلدی نفیس.

ص: ۱۶۷

۲۲۲- ترجیح بند (شعر، فارسی)

از: میرزا مهدی ضیاء الادباء تنکابنی (متخلص به ذوقی (ق ۱۴ ق)

ترجیح بندی است دارای شش بند.

آغاز:

«این گردش روزگار غدار امروز بود به کام اشرار

گردیده ز کفر و ظلم عالم در دیده سیه چنان شب تار».

انجام:

«من ذوقی پاک پارسایم گر مصلحت تو باشد اکنون

آن به که به گوشه ای نشینم تا روی منافقان نبینم». ش ۳۹۲۷، ۵ برگ، ۱۰×۱۶، نستعلیق، مؤلف در ۱۳۴۴ یا ۱۳۳۴ در مشهد مقدس برای آقا میرزا ابوالقاسم خان وزیر. در پایان نسخه شعری از سنائی هست.

۲۲۳- ترسل (فارسی)

از: ؟

دستور روش نامه نگاری است. در فهرست نسخه های خطی فارسی منزوی یافت نشد.

آغاز: «حمد و سپاس مر خدائی که آفریننده جهان و دارنده زمین و آسمان است و روزی دهنده انس و جان است و غفاری که

».

انجام: «هر گاه تخلف و انحراف در زیر مبلغ پنج تومان... با سادات عالی درجات و ادنی باشند و نیز گندم مذکور است حمل و نقل تبریز».

ش ۸۸۱، ۲۴ برگ، ۱۴×۲۱، نستعلیق. ۱۲۴۲.

ص: ۱۶۸

۲۲۴- ترسل (دستور نامه نگاری، فارسی)

گویا از «عباس عطارد»

شطری از قواعد ارقام وضوابط نامه نگاری و... را در پنج باب آورده است.

۱ _ نامجات، فرامین، ارقام عرایض و احکام برای تعلیم اطفال دبستان

۲ _ مراسلات ورقعه جات

۳ _ حجج و تمسکات و سایر احکام شرعی

۴ _ استیفا و سیاق نویسی

۵ _ فرمان نویسی.

۶ _ این کتاب به چند نفر دیگر نیز نسبت داده شده است.

[نسخه های خطی، منزوی ۳-۲۰۹۰، دانشگاه ۳-۳۶۷۴].

آغاز: «شکر و سپاس فزون از وهم و قیاس خالقی را جل شأنه سزاست که در ایجاد موجودات بلا مشارکت چهره گشایی نموده. سبحانه ما اعظم برهانه و درود و تحیات غیر محدود...».

انجام:

«در هر چمن آدمی و حواست غارتگر عقل... دانا است

این بار ندانم از چه روضه است

وین آب ندانم از چه دریاست».

ش ۱۹۳۰، ۲۲ برگ، ۱۶×۲۲، نستعلیق، بیکا، بیتا. انجامش افتادگی دارد. تاریخ ۱۳۱۰ در آن دیده می شود.

ص: ۱۶۹

۲۲۵- ترغیب الصلاه (فقه، فارسی)

از: عین الدین محمد بن احمد زاهد (قرن هفتم هـ. ق)

در فضائل و آداب و احکام فقهی نماز طبق مذاهب اهل سنت است و به نام ابوالمظفر محمد شاه، تألیف شده و دارای سه قسم و هر کدام دارای چند فصل کوتاه می باشد. اقسام سه گانه آن چنین است:

قسم اول: در آداب نماز دارای شصت و یک فصل

قسم دوم: در بیان انواع طهارت دارای بیست و یک فصل

قسم سوم: در بیان احداث و انجاس دارای چهل فصل.

[کشف الظنون ۱-۳۹۹، مرعشی ۲۰-۸۱، فهرستواره فقه ۱۴۰۰ ساله اسلامی ص ۶۴، مجلس ۲۵-۴۱۳].

آغاز: «پس از حمد خداوند تعالی و صلاه بر رسول او که محمد است علیه السلام و بر خویشان و یاران او رضوان الله تعالی علیهم اجمعین میگوید... که بر این حدیث رسیدم که...».

انجام: «... و اگر تر باشند تا نشویند پاک نشود و این نزدیک ... است و اما نزدیک شافعی آب پاک است خواهرتر و خواه خشک و این روایت در منظومه است».

ش ۱۸۱۳، ۱۸۰ برگ، ۲۷×۱۶، نستعلیق ۱۲۷۰ یا ۱۲۷۴

۲۲۶- ترقی دولت عیسویان و عدم ترقی ایران = سبب ترقی... (فارسی)

از: محمد رحیم شیرازی

مؤلف پس از بازگشت از سفر هندوستان و دیدن برخی از ترقیات دولت انگلستان در آنجا به اندیشه بازیابی علل آن و نیز علت عدم ترقی کشور خودش «ایران» بر آمده است.

ص: ۱۷۰

آغاز: «الحمد لله الذي خلق الانسان في احسن تقويم والذي احسن كل شى خلقه وبدأ خلق الانسان من طين ثم جعل نسله من سلاله من ماء مهين».

انجام: «از جانب ديوان اعلى هر گاه كسى مقصّر، حكم به ضبط اموال آن مى شود هر گاه شراكتى در دار التجاره داشته باشد از آن شركت احدى از ديوان اعلى نتواند تحرّى نمايد الا آن كه در عهده شش نفر اهل مشورت باشد... تا اين معنى باعث اطمينان مردم شده اقدام در كار نمايند».

ش ۳۸۳۲، ۱۷ برگ، ۲۴×۱۸، نستعليق، بيكا، بيتا.

۲۲۷- تروك تيمورى = توزك تيمورى = تيمور نامه = نصايح الملوك (فارسي)

از: ابو طالب حسيني تربتي (زنده ۱۰۴۷ ق)

مترجم فارسي گويد كه اصل اين كتاب بزبان تركي وتاليف تيمور گوركاز (۷۷۱ _ ۸۰۷ ق) بوده ووي آن را در كتابخانه جعفر خان حاكم يمن ديده وبفارسي برگردانده است، اين كتاب در سال ۱۰۴۷ ق در آداب كشور داري و سياست جنگ در دو مقاله

۱ _ تدبيرها و كنكاشها ۲ _ خطاب بفرزندان ونوادگان تنظيم وبه شاهجهان پادشاه تيمورى هند تقديم شده است.

[نسخه هاي خطي فارسي ۲-۱۵۸۰، مجلس ۲۵-۷۶ و ۱۷-۵۲، مشار فارسي ۲-۱۴۲۱ و ۱۴۵۵،

ملی تهران ۱- ۱۹۵].

آغاز: «بسمله مقالت اول: في تدبير است و كنكاشها و كنكاش امور ملكگيري و جهانداري ولشكر كشي دشمن را بدست آوردن و دوست ساختن مخالفان و در آوردن و بر آمدن بميان دوستان و دشمنان چنين كردم...».

انجام: «... اول و دوم و سيم و چهارم و پنجم و ششم ... ، اول و دوم و سيم و چهارم و پنجم امير زادهها فوج خويشاوندان ... رسیده اند».

ص: ۱۷۱

ش ۲۴۰۶، ۹۱ برگ، ۲۲×۱۶، نستعلیق ۱۲۸۵ با جدول زرین در صفحات

ش ۱۹۷۱، ۵۳ برگ، ۲۲×۱۵، نستعلیق، بیکا، بیتا، در پایان مجددان دین اسلام از سده اول تا سده سیزدهم یاد شده است
(تحریر سده ۱۳)

۲۲۸- تشریح ماده عصبی = آناتمی ماده عصبی (طب، فارسی)

از: ؟

کتابی مفصل در باب کالبد شکافی سیستم عصبی انسان که بدون تقسیم بندی خاصی نگاشته شده است و ظاهراً از ترجمه‌های علمی عهد ناصری است از جمله مسائل آن: سلولهای چند قطبی، اعصاب عضلات ارادی، عصب سامعه...

در فهرست سابق با عنوان «تشریح...» یاد شده است.

آغاز: «بسمله، اناتمی سیستم ... یعنی تشریح ماده عصبی، جزء اول در بیان ماده عصبی به طریق کلی: ماده عصبی مرکبست از دو ... یکی ... یعنی نخاع و دیگر ... یعنی دماغ...».

ش ۴۳۱، ...، ۱۷×۱۱، نستعلیق، بیکا، بیتا.

ش ۳۴۸۵، ۱۱۷ برگ، ۲۲×۱۵، نستعلیق ۱۳۰۷ ق.

۲۲۹- تشریح = بیست باب در تشریح (طب، فارسی)

از: پولاک اطریشی، قرن ۱۳

مجموعه مباحث پزشکی در تشریح بدن انسان که در بیست باب تنظیم و توسط

ص: ۱۷۲

میرزا محمد حسین بن میرزا بزرگ طهرانی ترجمه شده است: «باب اول در اجزاء اصلیه و ده باب دیگر در اجزاء رقیقه است.

[نسخه های خطی فارسی ۱-۵۰۷، ملی تهران ۱-۲۰۸].

آغاز: «بسمله، بدانکه علم تشریح علمی است اصلی از علوم طب که دانسن آن در تمام مدارس عالم بر متعلمین این علم شریف لازم و واجب بوده و بر همه فنون طب این علم را ترجیح و تقدست...».

انجام: «... چون تنبیه یافتن در جفت لازم نیست بناء علی هذا... بیان شده است».

ش ۲۷۵۷، ۱۱۰ برگ، ۱۱×۱۸، نستعلیق احمد بن اسماعیل در ۱۳۳۶ یا ۱۳۳۹، حاشیه نویسی دارد.

۲۳۰- تعبیر نامه (تعبیر خواب، فارسی)

از: حبیب بن ابراهیم

مؤلف چنان که در مقدمه کتاب گفته این کتاب را از اقوال شش نفر از استادان که هر کدام وحید عصر خود بوده اند جمع کرده است. او این کتاب را در چهل و یک باب مرتب کرده است.

[به فهرست منزوی ۱-۴۸۳ رجوع شود].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین والصلاه والسلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین اما بعد... از قول شش نفر استادان جمع کرده ام که هر یک در عصر خود وحید الزمان و نادره دوران بوده اند».

انجام: «بیست هفتم بیست هشتم بیست نهم و سی که آخر ماه باشد آن چه در خواب ببیند درست و راست باشد و در بیداری همان خواهد دید».

ش ۷۸۶، ۲۲ برگ، ۱۵×۲۰، نستعلیق ۱۲۴۸.

ص: ۱۷۳

۲۳۱- التعقیبات الصحیحه الاسانید (دعا، فارسی)

از: سید احمد حسینی

رساله ای مختصر در بیان تعقیبات نمازها که سند آنها صحیح بوده است که به خواهش «میرزا محمد باقر» جمع آوری و در شش فصل و یک خاتمه تنظیم شده است:

اول: در تعقیب مشترک در میان صلاه خمس دویم: در تعقیب نماز ظهر سیم: در تعقیب نماز عصر چهارم: در تعقیب نماز مغرب پنجم: در تعقیب نماز عشا ششم: در تعقیب نماز صبح

آغاز: «الحمد لله رب العالمین... وبعد چون همت علمای اعلام رضوان الله علیهم بر حصر ادعیه ماثوره بقدر مقدور مقصور بوده و موافق حدیث مستفیض مشهور من بلغه منا ثواب علی عمل...».

انجام: «... وعذابهما عذاباً فی التقدیر وفوق التقدیر وشارک معهما ابنتیهما واشیاعهما و محبیهما ومن شایعهما انک انت سمیع الدعاء. تمت.».

ش ۲۴۶۳، ۴۰ برگ، ۱۹×۱۲، نسخ، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۲) با سر لوح زرین و صفحه اول و دوم زرین و جدول زرین در صفحات.

۲۳۲- تفسیر چرخ (تفسیر، فارسی)

از: یعقوب بن عثمان چرخ غزنوی شیرازی (حدود ۸۵۰ ق)

تفسیر قرآن از سوره حمد تا ناس است و از «تیسیر» و «کشاف» و جز آنها گرفته است و در لاهور به چاپ رسیده.

[کشف الظنون ۱-۴۶۱، هدیه العارفین ۲-۵۴۶، نسخه های خطی، منزوی ۱-۱۹].

ص: ۱۷۴

آغاز: «قال النبي عليه السلام مفتاح القرآن تسميه الله تعالى و قال ابن عباس رضى الله عنهما اجلال القرآن اعوذ بالله من الشيطان الرجيم... و كليلد قرآن بسم الله الرحمن الرحيم گفتن است...».

انجام: «... و عمل كند به اين آيت خذ العفو و امر بالمعروف و اعرض عن الجاهلين و از حق تعالى محبت صالحين و دوستان او را طلب كن بدین وجه كه خدای بى نظير توفنا مسلمين و الحقنا بالصالحين».

ش ۱۸۰۸، ۲۹۹ برگ، ۱۷×۲۶، نستعلیق خواجه محمد اسماعیل حسینی بدون تاریخ. این نسخه سوره حمد و سوره ملك تا پایان قرآن مجید را دارد.

۲۳۳- تفسیر سور آبادی؟ (تفسیر، فارسی)

از: ابو بكر عتیق فرزند محمد نیشابوری سور آبادی هروی (م) ۴۹۴

در چهار جلد نگاشته شده است و چاپ شده است.

ش ۳۳۴۳، ۶۳ برگ، شامل سوره مؤمنون و سوره حج (تحریر سده ۹ و ۱۰).

۲۳۴- تفسیر شاهی (آیات الاحكام، فارسی)

از: میر ابوالفتح بن میر مخدوم حسینی گرگانی (۹۸۶ ق)

آیات احكام فقهی را به ترتیب كتاب های فقهی از احكام طهارت تا دیات، تفسیر و شرح کرده و به شاه تهماسب تقدیم کرده است. چاپ شده

[الذریعه ۴-۲۷۷، مرعشی ۱۶-۲۴۳، الفبایی آستان قدس ۱۳۸].

آغاز: «... نواده سید المرسلین اعتضاد احفاد ائمه معصومین... بدان كه مفسران آیات احكام آیات متعلقه به اعتقادات اصلیه را كه اصول خمس عبارت از آن است ایراد ننموده اند».

ص: ۱۷۵

انجام: «روایت کرده اند از امیرالمؤمنین صلوات الله و سلامه علیه که فرمود فرض الله الشهاده استظهاراً علی المجاهدان یعنی واجب گردانید خدای تعالی گواهیها به عدالت را از جهت غالب شدن بر انکار منکران. این است آخر کلام در این مقام و اتمام تفسیر آیات احکام».

ش ۹۹۲، ۲۴۹ برگ، ۱۹×۲۹، نسخ علی مردان بن امیر اصلان خان شاملو در ۱۲۴۳

۲۳۵- تقویم = مجموعه چند تقویم (فارسی)

از: ؟

مجموعه ای است از تقویم سالهای (۱۱۸۰، ۱۲۲۱، ۱۲۴۱ و ۱۲۸۲) هجری قمری که در آن حالت قمر و شمس و سایر ستارهها را در ایام سال تعیین کرده است.

ش ۱۹۹۱، ۱۰۱ برگ، ۱۷×۲۳، نستعلیق، بیکا، بیتا.

۲۳۶- تقویم (فارسی)

از: ؟

تقیوم سال ۱۲۷۷ می باشد که به روش علمای گذشته استخراج شده است.

آغاز: «بدان که حکمای خطا و... ترک را... به دوازده جانور نسبت کنند و هر سالی را از طبیعت و خوی آن جانور دانند این سال خیر مال که به فرح و اجلال نو می شود مدخلش مرغ است».

انجام: «کسوف کلی از قدرت کامله اله و حکمت بالغه خالق مهر و ماه.. از ابتداء تا انتهاء دو ساعت و ده دقیقه پس بعضی زمان در شب و بعضی در روز».

ش ۳۸۶۹، ۱۰ برگ، نستعلیق، بیکا، بیتا.

ص: ۱۷۶

۲۳۷- تقویم سال ۱۲۹۷ (فارسی)

از: محمد بن میرزا محمد باقر منجم تبریزی

تقویم سال ۱۲۹۷ ق را در جداولی آورده است و اختیارات ایّام را ذکر کرده و در آخر درباره خسوف و کسوف سال اشاره دارد.

آغاز: «الاختیارات، البروج، ملوک و اکابر را دیدن، حاجت از اکابر خواستن، به حکومت و امارت نشستن...».

انجام: «مدّت تأثیرش در عالم کون و فساد مدّت ۲ ماه و ۲۰ روز خواهد بود. رؤیت اهله را از موضع قمر گیرند.».

ش ۳۹۷۶، ۱۰ برگ، ۱۹×۲۷، نستعلیق ۱۲۹۷. با مهر بیضوی «الراجی محمد بن محمد باقر منجم».

۲۳۸- تقویم سال ۱۳۰۰ (فارسی)

از: محمد بن محمد باقر منجم تبریزی

تقویم سال ۱۳۰۰ ق را در جداولی آورده و اختیارات ایّام را ذکر کرده و در آخر اشاره به خسوف و کسوف سال دارد.

آغاز: «الاختیارات، البروج، ملوک و اکابر را دیدن به حاجت از اکابر خواستن، به حکومت و امارت نشستن...».

انجام: «کسوف تحت الارض جزئی شب چهارشنبه بیست هشتم شهر ذی الحجه الحرام سنه ۱۳۰۰، خسوف تحت الارضی جزئی روز یکشنبه چهاردهم جمادی الاخری.».

ش ۳۹۷۸، ۱۰ برگ، ۲۱×۳۱، نستعلیق، ۱۳۰۰.

ص: ۱۷۷

۲۳۹- تقویم سال ۱۳۰۲ (فارسی)

از: محمد بن محمد باقر منجم تبریزی

تقویم سال ۱۳۰۲ قمری رادر طی جداولی آورده و اختیارات ایام را ذکر نموده و در آخر اشاره به خسوف و کسوف سال دارد.

آغاز: «الاختیارات، البروج، ملوک و اکابر را دیدن، حاجت از اکابر خواستن، به حکومت و امارت نشستن...».

انجام: «مدت تأثیرش در عالم کون و فساد مدت ۳ ماه و ۱۴ روز خواهد بود».

ش ۳۹۷۷، ۱۰ برگ، ۲۱×۳۱، نستعلیق ۱۳۰۲.

۲۴۰- تلگرافات رکن الدوله (فارسی)

از: ؟

مجموعه ای از تلگرافات شاهزده علینقی میرزا رکن الدوله (پسر هشتم فتحعلی شاه) به مناسبتهای مختلف می باشد.

آغاز: «ثبت تلگراف... میرزا خانلر خان است که به خدمت حضرت اجل اشرف افخم بهادر اعظم دام اقباله...».

انجام: «آن هم به توسط بنده نیست چنانکه عرض کرده تصریح لازم دارد. مؤتمن الملک».

ش ۱۱۴۵، ۹۵ برگ، ۱۴×۲۱، نستعلیق ۱۲۹۵ _ ۱۲۹۶.

ص: ۱۷۸

۲۴۱- تلگرافات دولتی = تلگرافات به امین السلطان (فارسی)

از: ؟

تلگرافاتی که ما بین دوایر دولتی و دربار در سالهای ۱۳۰۰ تا ۱۳۰۱ یا ۱۳۰۹ ق رد و بدل شده که در یک دفتر گردآوری شده است، بیشتر تلگرافات از حاکم شهرها با عنوان وزیر اعظم امین السلطان ارسال شده است.

آغاز: «بحضور مبارک حضرت مستطاب اجل اکرم افخم وزیر اعظم آقای امین السلطان عرض می شود در خصوص بختیاری که فرمایش رفته بود... از هیچ راهی دخل و تصرف نمی کند حسب الفرمایش...».

انجام: «... چندی قبل تلگراف مشروحو عرض شده تا کنون جواب نرسیده چون سال ... رسیده مستدعی است در هر دو فقره... و جنس مقرری را کما فی السابق بار کرده حواله نمایند رکن الدوله».

ش ۲۱۶۷، ۱۴۷ برگ، ۲۲×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا.

۲۴۲- تلگرافات مازندران (فارسی)

از: ؟

تلگرافات ارسالی از شهرهای مازندران به طهران و دیگر بلاد و بالعکس در میانه سالهای ۱۲۹۷ _ ۱۲۹۸ ق که در یک دفتر از اصل تلگرافات استخراج و گرد آورده شده است.

آغاز: «بجناب والی حاکم مازندران چون از مال التجاره رعایای روس از صد، پنج، رسم گمرک گرفته ن می شود قدغن نمائید هر چه پوست روباه ... الی الان در دست رعایای روس است گمرک...».

ص: ۱۷۹

انجام: «... احتمال دارد از راه آمل هم برود از بی راهه و میان برد برود اجزای گمرک خانه و غیره همه از مهمانی شما اظهار داشتند ممنون هستیم میرزا احمد هم حاضر است آداب حقوق را از دست نمیدهد آقای ناظم تشریف دارند سلام می‌رسانند (امین السلطان شهر شعبان) ۱۲۹۸».

ش ۲۱۷۵، ۱۰۱ برگ، ۲۲×۱۷، نستعلیق، ۱۲۹۸.

۲۴۳- تلگرافهای والی مازندران به تهران و دیگر مناطق (فارسی)

از: ؟

صورت تلگراف‌هایی است که حاکم مازندران در بین تاریخهای رجب ۱۲۹۷ تا شعبان ۱۲۹۸ به تهران و سایر ممالک محروسه ارسال کرده است. عنوان امضای پای تلگرافها «محمد» و «والی» می باشد.

آغاز: «بار فروش به طهران. حضور مبارک حضرت والا تلگراف حضرت والا زیارت گردید در باب آن دونفر کودار که در راه لیوان تیر به چوب تلگراف انداخته بودند».

انجام: «ساری بار فروش. عالیجاه میرزا ابو طالب در باب طلب حاجی محمد حسن از هدایت خان چرا تعلل واهمال مینماید بگیریذ و قبض بفرستید».

ش ۳۷۲۹، ۶۳ برگ، ۲۲×۱۷، نستعلیق، بی‌کاء، بیتا.

۲۴۴- تنبیهات المنجمین (نجوم، فارسی)

از: مظفر بن محمد قاسم جنابذی (زنده ۱۰۳۱ ق)

به نام شاه عباس اول در سال ۱۰۲۴ در یک مقدمه و شش باب و یک خاتمه تنظیم

ص: ۱۸۰

شده است.

[الذیعه ۴-۴۵۲، مشار فارسی ۱-۱۴۳۳].

آغاز: «سپاس وستایش مالک الملکی را سزاست که بنظر شفقت و مرحمت سیاحان عالم خاک را بسباحان محیط افلاک آشنا و مربوط ساخت و اتصالات اجرام علوی را باعث...».

انجام: «... حکیم شه مردان رازی صاحب روضه المنجمین، علیشاه بخاری صاحب کتاب اشجار الاثمار، مولانا محقق عبد العلی البیرجندی، سید محمد لاهیجی، احمد... الملقب باختیار».

ش ۲۲۵۲، ۱۴۲ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق ۱۲۱۴. تصحیح شده و حاشیه نویسی دارد.

۲۴۵- تنبیه الغافلین و تذکره العارفين = شرح نهج البلاغه (حدیث، فارسی)

از: ملا فتح الله بن شکر الله شریف کاشانی (۹۸۸ ق)

ترجمه و شرحی است بر نهج البلاغه بیشتر توجه شارح به حلّ غوامض و توضیح مسشکلات است و از شروح دیگر نیز استفاده نموده است (چاپ شده)

[الذریعه ۴-۴۴۷، آستان قدس ۱۴-۱۵۸].

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذي هدانا لهذا وما كنا لنهتدي لولا ان هدانا الله... اما بعد بر ذوی بصایر ثاقبه و خواطر باهره مخفی نیست که ترقی به مدارج قرب الهی...».

انجام: «کم نمیگردانند روزی را و هر چیزی که مقرب اجل و ناقص رزق نباشد سزاوار نیست».

ش ۳۷۷، ۱۸۹ برگ، ۲۴×۲۰، نسخ، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۱) از انجام ناقص است. اهداء کننده نسخه: میر محمد حسن حمله رشتی.

ص: ۱۸۱

۲۴۶- تنبیه الغافلین وایقظ الراقدين (ردّ صوفیه، فارسی)

از: محمود بن محمد علی بن محمد باقر کرمانشاهی (۱۲۶۹ ق)

رساله ای است در رد صوفیه و عقاید و نظرات آنان که در یک مقدمه و هفت تنبیه و یک خاتمه تنظیم و در ماه شعبان ۱۲۲۸ ق پایان یافته است.

[الذریعه ۴-۴۴۷، مرعشی ۲-۲۳۴].

آغاز: «بسمله ربنا لك الحمد على ما هديتنا الى الدين المبين و لك الشكر على ما ارشدتنا الى ما هو الحق اليقين مولاي مولاي لا تجعلنا في زمرة الغافلين سبحانك سبحانك انى لا احبّ...».

انجام: «... به نحوی که دواعی نفسانیه چه اخرویه و چه دنیویه محرک عبادات و طاعات او نباشد و هر چه صادر شود تحصیلاً للرضا و شوقاً و حباً صادر شود وفقنا الله و ایاکم».

ش ۳۲۵۰، ۵۰ برگ، ۲۰×۱۵، نسخ، بیکا، بیتا. شاید نسخه بخط مؤلف باشد و یا توسط او تصحیح و اصلاح شده باشد. خط خوردگی دارد. برخی فوائد در برگهای آخر رساله نوشته شده است.

۲۴۷- تنبیه الغافلین (اخلاق، فارسی)

از: ؟

مجموعه مواعظ، پند و اندرزهای اخلاقی درباره عاقبت دنیا و چگونگی آخرت که با استفاده از آیات و روایات نوشته شده است.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین... امّا بعد از حضرت سیّد الثقلین و طاووس حرمین و آفتاب رسالت و ماهتاب هدایت و معدن طریقت و مرکز جلالت آن سیدی که شمه ای

ص: ۱۸۲

از نعت اوست...».

انجام: «... صدقه کنید و فکر زاد قیامت نمائید که درویشی قیامت سخت مشکل است و بصدقه ودعا یاد مردگان خود کنید که ایشان... بازماندگانند و اکنون محتاج شما گشته. تمت.»

ش ۲۱۸۷، ۷۵ برگ، ۲۱×۱۶، نستعلیق مدد بن یعقوب بن سلیمان در ۱۲۶۳

۲۴۸- تنقیح مقاله در توضیح رساله... = شرح رساله هیئت فارسی (نجوم، فارسی)

از: هبه الله حسین شاهمیری شیرازی حسینی (۸۹۸ ق)

شرحی بر رساله «هیئت فارسی» علاء الدین علی بن حسین قوشچی (۸۷۹ ق) است که برای پسران خود نوشته است.

[نسخه های خطی فارسی ۱-۲۷۶، دانشگاه تهران ۴-، ۹۱۹]

مشار فارسی ۲-۱۷۱۲ (با عنوان حاشیه هیئت قوشچی) _ سپهسالار ۳- ۵۱۹].

آغاز: «خوبترین هیئتی که مصور ناطقه عرایس کلام لطافت نظام را بر آن وجه متصور سازد. و خوش شکلی که مزین عاقله مفتاح شیرین بیان بدان صورت مطرز دارد حمد خدائی باشد که...».

انجام: «... و اگر بلد بامکه در طول متفق باشد حاجت به این اعمال نیست بلکه اخراج خط نصف النهار کافی است چنانچه گذشت و اگر در عرض متفق باشد همین عمل بعینه جاری است چه هرگاه که...».

ش ۳۴۶۴، ۱۲۱ برگ، ۲۰×۱۵، نسخ، بیک، بیتا. (تحریر سده ۱۲ و ۱۳). انجامش ناقص است. تصحیح شده بر برگ اول مهر بیضوی «شعاع» ۱۳۱۵ دیده می شود.

ص: ۱۸۳

۲۴۹- توضیح الاخلاق = شرح اخلاق ناصری (اخلاق، فارسی)

از: محمد بن علی بن خاتون عاملی (ابن خاتون) (زنده در ۱۰۳۸ هـ)

کتاب «اخلاق ناصری» خواجه نصیر طوسی را خلاصه کرده سپس بعضی از مطالب آن را شرح نموده. این کتاب را به درخواست قطب شاه بهادرخان ترتیب داده و به او تقدیم شده و ابن خاتون میگوید: «... کتاب اخلاق ناصری... را خواندند و آن را نیکو یافتند، منتهی چون فهم آن از عهده هر ذهنی خارج بود... از من خواستند که به شرح مشکلات آن پردازم...»

[فهرست منزوی ص ۱۵۸۷، اخلاق ناصری تصحیح مینوی - حیدری ص ۱۳].

آغاز: «بسمله

ای خلق تو خلق را نماینده راه

ز اخلاق خوشت عقل کمین راتبه خواه

حمد تو بود فتح بهر کار که هست اینست بلی نشانه حمد اله».

انجام: «با هیچ کس بحث و جدل مکن و همیشه برای عدالت و انصاف باش و فعل خیرات و مداومت آن را ملتزم باش این است وصایای افلاطون که خواستم ختمکلام به آن کنیم و بعد سخن را قطع کنیم».

ش ۱۰۲۱، ۱۵۵ برگ، ۲۴×۱۳، تحریر محمد قاسم حسینی نیشابوری در ۱۰۵۷ در حیدرآباد.

۲۵۰- توضیح المسائل = رساله عملیه (فقه، فارسی)

از: محمد تقی بن محمد حسین کاشانی (۱۳۲۱ ق)

رساله ای است حاوی پاسخ به استفتاءات مقلدین مؤلف در باب معاشرت با کفار و سفر به دیار آنان این رساله در ماه رمضان ۱۲۹۵ ق پایان یافته است.

[الذریعه ۴-۴۹۵، مرعشی ۱۱-۷۹].

ص: ۱۸۴

آغاز: «الحمد لله رافع درجات العلماء الى ذروه العلی و مفضل مدادهم علی دماء الشهداء والصلاه والسلام... وبعد چنین گوید... که چون چند مسأله جمعی از مؤمنین از اقل العلماء سؤال نموده بودند...».

انجام: «... و غلبه ایشان بر دشمنان دین و محشور شدن ایشان را در بهشت با پیغمبر وائمه طاهرین از خدا بخواهند والله العالم بحقائق احکامه».

ش ۳۴۹۹، ۲۲ برگ، ۲۱×۱۷، نسخ مؤلف در ۱۲۹۵، خط خوردگی دارد.

در پایان چند بیت شعر در مدح ناصر الدین شاه آمده است.

۲۵۱- توفیق النحو (نحو، فارسی)

از: ؟

مسائل علم نحو را به اختصار با عناوین «سؤال _ جواب» آورده است.

آغاز: «س _ نحو یعنی چه ج _ نحو را دو معنی است در لغت و در اصطلاح. در لغت به پنج معنی آمده مثل وقصه و جانب و مقدار و نوع».

انجام: «تنوین عوض آن است که عوض از مضاف الیه است مثل تنوین حینشند که در اصل حین اذ کان کذا بوده. تنوین ترنم داخل می شود در آخر اشعار».

ش ۱۴۱۴، ۴۱ برگ، ۱۷×۱۰، نستعلیق. ۱۳۳۵.

۲۵۲- تیر باران باب = جریان تیر باران باب (فارسی)

از: ؟

جریان چگونگی اعدام سید علی محمد باب است یکی از مریدان او نوشته است.

آغاز: «باری آن مأمور در کمال ادب و احترام طلعت اعلی را از چهریق (کذا)

ص: ۱۸۵

حرکت داده وارد تبریز بلانگیز گردانید و حمزه میرزا در محلّ یکی از مقربان خود ایشان را وارد گردانید.»

انجام: «از عمر مبارکشان سی و یکسال و هفت ماه و ۲۷ روز گذشته بود اما از سنین شمسی سی و سه سال و شش ماه بود و از ظهورشان از سنین قمری شش ساله و سه ماه و بیست روز گذشته بود و از سنین شمسی شش سال و چهل و چهار یوم گذشته بود.»

ش ۳۸۶۲، ۵ برگ، ۲۲×۱۴، نستعلیق، بیکا، بیتا.

۲۵۳- جام جم = جام جهان نما (مثنوی، عرفانی، فارسی)

از: رکن الدین اوحدی مراغه ای (اوحدی اصفهانی) (۷۳۸ هـ)

مثنوی است اخلاقی و عرفانی در چهار هزار و پانصد بیت (تقریباً) که به سبک «حدیقه الحقیقه» حکیم سنایی سروده شده است و به نام سلطان ابو سعید (۷۳۳ هـ)

[الذریعه ۵-۲۳، مجلس ۳۷-۱۵، نسخه های خطی فارسی منزوی ۴-۲۷۳۵، مشار فارسی ۲-۱۴۸۳].

آغاز:

«عشق و دیوانگی و سرمستی کرد بارم در این تهی دستی

از برای تو بر تو دارم دست

چون تو باشی هر آنچه باید هست.»

انجام:

«... راستی گواهی داد که اجل داده... نخواهی داد...»

ش ۱۳۱۹، ۱۱۳ برگ، ۲۱×۱۲، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص، تملک مورخ ۱۳۴۰ دارد.

ش ۳۸۹۸، ۷۳ برگ، ۲۰×۱۰، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخرش افتادگی دارد. اوراق آن پس و پیش شده.

ص: ۱۸۶

۲۵۴- جامع الحساب نظامی (ریاضی، فارسی)

از: ؟

رساله ای مختصر در علم حساب که بنام خواجه نظام الدین علی نگاشته و در دو باب تنظیم شده و نام رساله به صراحت ذکر شده، در فهرست مرعشی جامع الحساب دیگری در سه باب به خواجه نصیر الدین طوسی نسبت داده شده که باب اول و دوم آن با این نسخه یکسان است ولی این کتاب دو باب است و باب سوم ندارد.

باب اول: در حساب صحاح از اعداد (۱۲ فصل)

باب دوم: در حساب کسور بر طریقه محاسبان (۳ فصل)

[فهرستواره فارسی ۴-۲۶۳۷، مرعشی ۳-۲۰۹].

آغاز: «... و چون آثار و لوايح اشعه ضمير منيرش که صور مصباح ارواح از لمعات انوارمشکات او...».

انجام: «... و باقی تراکيب ممکنه برین قیاس باید کرد و برین مقدار در این نسخه از اعمال اکتفا کنیم والله الموفق واليه المآب والحمد لله اولاً و آخراً والصلاه علی رسوله ظاهراً و باطناً و آله الطاهرين».

ش ۲۱۵۹، ۲۵ برگ، ۱۲×۱۹، نستعلیق ۱۰۱۷، یک برگ از آغازش افتاده.

۲۵۵- جامع الدعوات (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه ای است از ادعیه وارده در ایام اسبوع و اوقات و تعقیبات و مناجات خمسسه عشره و غیره.

در فهرست سابق این کتابخانه در ص ۱۷۳ یاد شده است.

ص: ۱۸۷

آغاز: «بسم الله الذی لا- ارجو الا- فضله و لا- اخشى الا- عدله و لا اعتمد الا قوله و لا امسک الا بحبله و بک استجیر یاذاالعفو و الرضوان من الظلم و العدوان و من غیر الزمان...».

انجام: «وارجوک یا سیدی و اطمع فی اجابتی یا مولای کما وعدتنی و قد دعوتک کما امرتنی فافعل بی ما انت اهله یا کریم و الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله اجمعین».

ش ۵۰۵، ۱۰۷ برگ، ۲۰×۱۳، نسخ حسن بن قربانعلی حسینی مازندرانی ساروی در ۱۲۴۵ در مدرسه صدر بار فروش. با جدول و سر دعاهای زرین. وقفی حاجی مراد خانجان در ۱۲۵۳ و مهر بیضوی «افتخر محمد بالاسم و السند» در نسخه هست.

۲۵۶- جامع الستین = الستین الجامع للطائف البساتین (تفسیر، فارسی)

از: خواجه تاج الدین احمد بن محمد طوسی (ق ۶) و کاشفی بیهقی م ۹۱۰

تفسیر عرفانی، ادبی مفصلی است با نثر شیوا در شصت فصل بر سوره یوسف، با داستان هایی از بزرگان عرفا و ابیاتی. گفته شده که ملا حسین کاشفی بیهقی این کتاب را بر شاگردان خود املا کرده و آنها آن را در شصت مجلس نوشته اند.

این کتاب چاپ شده است.

[الذریعه ۵-۵۷، مرعشی ۱۴-۲۵۸، سپهسالار ۱-۱۰۱، و ۴-۹، نسخه های خطی فارسی ۱-۳۸].

ش ۱۲۰۳، ۳۵۰ برگ، ۲۱×۱۳، نستعلیق یوسف بن محمد انصاری در مصر در ۹۶۴، آغازش افتادگی دارد.

ش ۲۰۲۰، ۲۷۰ برگ، ۲۲×۱۶، نسخ، بیک، بیتا. اول و آخر ناقص (تحریر سده ۱۱ و ۱۲).

ص: ۱۸۸

از: بهاء الدین محمد بن الحسین عاملی (شیخ بهائی) (۱۰۳۱ ق)

فقه فتوایی مهمی است شامل مسائل مهم که بیشتر مورد احتیاج می باشد با عباراتی همه فهم که به دستور شاه عباس صفوی تألیف شده است این کتاب بنابر تقسیم مؤلف شامل بیست باب می باشد پنج باب اول را فقط در طهارت و نمازها و زکات و روزه و حج موفق به نوشتن شده و پس از وفات او نظام الدین ساوجی شاگرد او آن را تمام کرده است. مکرر چاپ شده است.

[الذریعه ۵-۶۲، مرعشی ۱۳-۲۵۶، مجلس ۲۵-۲۵۹، الفبایی آستان قدس ۱۶۰].

آغاز: «حمد له... اما بعد چون توجه خاطر ملکوت ناظر اشرف اقدس کلب آستان علی بن ابی طالب علیه السلام شاه عباس الحسینی... که اسم اشرفش از بینات خلد الله ملکه هویدا و ظاهر است...».

انجام: «... ظاهراً حکمت در این آن است که چون خویشان دانند که از خویشان ایشان هر گاه کسی را بکشد ایشان خونبها می دهند نگذارند که هرزه گری نموده... و دیگر اینچنین کاری نکند».

ش ۱۹۹۴، ۲۴۷ برگ، ۱۲×۲۴، نستعلیق، ۱۲۲۲، باجدول زرین در صفحات و مهر بیضوی «یا اسد الله» ۱۲۹۰

ش ۲۶۴۵، ۲۰۶ برگ، ۱۱×۱۸، برگهای آخر نسخ اسد الله طباطبائی در ۱۲۸۹ یا ۱۲۸۶ می باشد.

ش ۳۲۷۰، ۸۴ برگ، ۱۷×۲۱، نستعلیق بخش علی بن ابو محمد در ۱۲۵۱. تصحیح شده است. این نسخه بخشی از کتاب است.

ص: ۱۸۹

۲۵۸- جامع العلوم (جزوات درسی ششم ابتدائی) (فارسی)

از: ؟

مجموعه جزوات درسی کلاس ششم ابتدائی است که توسط یکی از محصلان به نام نعمت الله نجف آبادی گرد آوری شده و شامل دروس شرعیات (فروع دین - ارث)، علم الاشیاء، معرفه الارض و جغرافیای ایران می باشد.

آغاز: «بسمله جزوه شرعیات، فروع الدین: فروع الدین هشت است ۱ - نماز یومیه که بدو قسمت می شود...».

انجام: «... تا زمستان را با عوارضات جدی بسر برده و... بهار شروع زراعت در آن می کند».

ش ۲۷۴۵، ۸۲ برگ، ۱۱×۱۷، نستعلیق نعمت الله نجف آبادی اصفهانی در ۱۳۳۴ ق.

۲۵۹- جامع الفوائد = شرح منظومه طبّی (طب، فارسی)

از: یوسف بن محمد بن یوسف هروی یوسفی (۹۵۰ ق)

مؤلف منظومه ای طبّی در ۲۸۹ بیت به نام علاج الامراض سرود و سپس آن را در پنج مقاله شرح کرد و در ۱۸ رمضان ۹۱۷ به پایان رسانید.

[فهرست منزوی ۱-۱۳، الذریعه ۵-۶۸، کشف الظنون ۱-۵۶۷، سپهسالار ۴-۱۷،

دانشگاه طهران ۹-۱۴۴۱].

آغاز: «حمد نا محدودمر حکیمی را که بقانون حکمت و کامل الصناعت رحمت رافع انواع امراض ودافع اصناف اعراض است جلت الآؤه وعمّت نعمائوه ودرود نا محدود رسولی را که...».

انجام: «... وبه ده مثقال قند شیرین گردد دو درم روغن زیت یا روغن گاو اضافه

ص: ۱۹۰

نمایند و نیم گرم بیاشامند و غذا اگر شیر گاو خورند نافع باشد ان شاء الله تعالی. تمت».

ش ۳۴۲۳، ۷۹ برگ، ۱۰×۱۹، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۱) با تملک ابن آبی بیک ابراهیم طیب بادکوبه ای با مهر مربع «عبدہ الراجی ابراهیم بن آبی ۱۲۰۲» و مهر بیضوی دیگر «یا ابراهیم».

۲۶۰- جامع المواعظ (اخلاق، فارسی)

از: محمدتقی بن محمد حسین کاشانی (۱۳۲۱ ق)

کتاب مفصلی است در بیش از شش جلد و صد باب که مؤلف آن را برای پادشاه معاصر نگاشته است. وی در این کتاب از دو کتاب فقهی خود «سفینه النجاه» عربی و «معین العوام» فارسی یاد می کند.

پنج جلد آن در این کتابخانه هست تا باب ۵۲ و جلد ششم آن در کتابخانه مدرسه سپهسالار است تا باب ۷۲.

[الذریعه ۵-۷۵، نسخه های خطی منزوی ۲-۱۵۸۸، سپهسالار ۴-۲۱].

آغاز: «الحمد لله الذی ارشدنا الی حقائق دینه ووفقنا لطاعته وعبادته».

ش ۳۵۳۷، ۲۴۲ برگ، ۱۷×۲۲، نسخ، بیکا، بیتا. جلد اول است با مهر مستطیل «اهدائی حسین کجوری فرزند مرحوم حاج اسماعیل کجوری به کتابخانه مبارکه مسجد اعظم قم»

ش ۳۵۳۶، ۲۰۰ برگ، ۱۶×۲۲، نسخ، بیکا، بیتا. جلد دوم است از باب ۱۲ تا ۲۲، تصحیح شده، با همان مهری که در جلد اول بود

ش ۳۵۳۸، ۱۵۳ برگ، ۱۷×۲۲، نسخ، بیکا، بیتا. جلد سوم است از باب ۲۳ تا ۲۸.

ص: ۱۹۱

ش ۳۵۳۹، ۱۸۰ برگ، ۲۱×۱۷، نسخ، بی‌تا. جلد چهارم است از باب ۲۹ تا ۴۱.

ش ۳۵۴۲، ۱۰۵ برگ، ۲۲×۱۹، بی‌تا. جلد پنجم است از باب ۴۲ تا ۵۲. شاید نسخه اصل باشد. تصحیح شده است و خط خوردگی دارد.

۲۶۱- جبر و تفویض و امر بین الامرین (کلام، فارسی)

از: ضیاء الدین دری اصفهانی

مؤلف ابتدا مقدمه‌ای در ذکر اختلافاتی که در امت اسلام از صدر اسلام پدید آمده ارائه کرده و سپس مختصراً ادله هر کدام از قائلین به شقوق سه‌گانه مسأله جبر و تفویض و امر بین الامرین را بیان نموده و به بخش سوم معتقد شده است.

این رساله چاپ شده است.

آغاز: «چون مسأله جبر و اختیار یکی از اختلافات واقعه و بدع مستحدثه در شریعت اسلام است بهتر آن است که ما از صدر اول گرفته کلیه اختلافات و مناقشات واقعه در اسلام را بطریق اجمال ذکر نمائیم».

انجام: «و حق آن است که وقوع فعل موقوف به مجموع ارادین است همچنان که عالم اهل بیت فرموده لا جبر و لا تفویض بل امر بین الامرین و در این بیان اشکالاتی وارد شده است که جواب آنها هم داده شده است لکن در اینجا موقع ذکرش نیست».

ش ۳۸۷۶، ۱۷ برگ، ۲۱×۱۷، نستعلیق مؤلف که مدیر مدرسه اتحاد بوده در ۱۳۴۲ ق.

ص: ۱۹۲

۲۶۲- جزوات درسی سال پنجم ادبی = کتابچه... (فارسی)

از: مهدی خان رهنما، قرن ۱۴

آغاز: «بسمله، فن عروض و قافیه، قافیه در لغت از قفا در آینده را گویند چون قوافی از عقب یکدیگر در آیند لهذا این فن را بقافیه موسوم نموده اند...».

ش ۲۳۵۷، ۲۵۵ برگ، ۱۹×۲۰، نستعلیق، بیکا، بیتا.

۲۶۳- جزوه درسی تاریخ = تاریخ ایران و غیره (تاریخ، فارسی)

از: ؟

مؤلف از اساتید معاصر است.

آغاز: «.. ما در پاسخ این اشکال گوئیم اگر چه قضایا و حوادث تاریخی امور جزئیه غیر ثابت و در گذرند میتوان از آنها نتایج و ثمراتی گرفت...».

ش ۲۴۳۳، ۶۶ برگ، ۱۳×۱۸، نستعلیق، مؤلف، بیتاریخ.

به عنوان ۱۱۵ رجوع شود.

۲۶۴- جزوهای درسی = تاریخ و جغرافیای ایران و غیره (فارسی)

از: ؟

جغرافیای طبیعی و اقتصادی ایران و برخی از دیگر کشورهای جهان از جمله کانادا، مکزیک، قطب جنوب، آمریکای جنوبی و... و نیز مختصری در ذکر تاریخ سلسله قاجار، تاریخ انگلستان در قرن هفدهم می باشد که به صورت جزوات و کنفرانسهای دانشجویی تهیه شده است.

ص: ۱۹۳

آغاز: «کلمه ایران چنانکه محققین تحقیق کرده اند بمعنی سرزمین قوم آریا یا آریاس یا آریین اجداد قدیمی هند و اروپائی بوده اند که نخست در فلاتهای شمال غربی هندوستان می زیستند».

انجام: «پس علاج سکتة آغاز کرد و روز سوم مرد برخاست و اگر چه ... شد سالی بزیست پس از آن مردمان عجب دانستند و آن بزرگ از پیش دیده بود که او را سکتة خواهد بود».

ش ۳۸۲۳، ۲۳۸ برگ، ۱۷×۲۱، نستعلیق، بیکا، بیتا.

به عنوان ۱۳۸ رجوع شود.

۲۶۵- جزوه درسی = تاریخ ایران (فارسی)

از: محمد حسین میرزا

جزوه درسی تاریخ ایران است که به طور بسیار کوتاه سلسلههای ایرانی یا مستقل از خلفا را در پنج فصل از اول هجرت تا سال ۵۳۰ (آل طاهر تا سلاجقه) بررسی کرده است.

آغاز: «پیش گفتیم که در سنه ۱۹ یا ۲۱ هجری عرب بر عجم غالب شد و لشکر اسلام در نهاوند قشون یزدگرد سیم ساسانی را مغلوب کرد و دست شاهزادگان این سلسله را از سلطنت کوتاه کرد».

انجام: «اغلب پادشاه سلجوقی خیلی با عدل و نیکوکار بوده اند و وسعت مملکت آنها از حدود چین بود تا دریای مدیترانه و پایتخت آنها چند جا بوده بعضی در ری و بعضی در اصفهان و اواخر سلطنت همدان بوده».

ش ۳۸۷۰، ۱۱ برگ، ۱۳×۲۱، نستعلیق، بیکا، بیتا.

به عنوان ۱۱۷ رجوع شود.

ص: ۱۹۴

۲۶۶- جغرافیا = کلیات جغرافیا (فارسی)

از: ؟

ابتدا وضع زمین و سایر کرات را بیان کرده و سپس به تفصیل به بررسی جزئیات کره ارض و قاره‌ها و آبها میپردازد.

احتمالا جزوه درسی است که زیر نظر یا درسهای سرهنگ معلم پیاده نظام نگارش یافته.

در پایان این نسخه آمده: تمام شد کتاب جغرافیا به توجه سر کار آقای سرهنگ معلم پیاده نظام در ۱۸۸۵ میلادی.

آغاز: «فایده این علم اشاره از قدر کره زمین است، جغرافیا در اصل... است یعنی زمین را توصیف و تعریف کنم و مقصود از دانستن آن اطلاع بر احوال و اوضاع بسیط...».

انجام: «... و پایتخت مملکت نیز در این جزیره واقع شده و موسوم است به... این جزایر را سلطانی است مستقل و بسیار در تمدن و تربیت پیش رفته اند مذهب ایشان دین عیسوی است.».

ش ۱۹۳۱، ۳۴ برگ، ۲۱×۱۶، نستعلیق ۱۳۱۳ ق. در پایان نسخه فاصله شهرهای آذربایجان به فرسخ ذکر شده است.

۲۶۷- جغرافیا (فارسی)

از: سلطان احمد دادجو پسر سالار مکرم دادجو

کتابی است درسی برای سال اول متوسطه.

آغاز: «اشتقاق جغرافیا: لفظ جغرافیا _ کلمه جغرافیا چنانکه در اکتشافات جغرافیا

ص: ۱۹۵

خواهیم دید بنام یکی از کتب بطلمیوس...».

ش ۲۵۸۳، ۲۰ برگ، نستعلیق مؤلف. آخرش ناقص است.

۲۶۸- جغرافیای ایران (فارسی)

از: ایرج ایمن (قرن ۱۴)

درسهای آقای رهنما در دبیرستان فیروز بهرام برای کلاس ششم ادبی است که توسط ایرج ایمن نوشته شده است.

آغاز: «راههای عمده ایران برای آشنائی به وضع راههای ایران نخست باید شکل کشور را در نظر بگیریم».

انجام: «این قبیل منازل ابتدا بسیار ساده و به تدریج تبدیل به کاروانسراها و انبار برای کالا شده و بعداً به صورت قصبات و شهرها درآمده».

ش ۱۲۴۲، ۵۴ برگ، ۲۰×۱۷، نستعلیق ایرج ایمن در ۱۳۲۴ _ ۱۳۲۵ ش.

به عنوان ... رجوع شود.

۲۶۹- جغرافیای ایران (فارسی)

از: ؟

رساله ای کوتاه در بیان شهرها، کوهها، رودخانه و قلعهها و... شهرستانهای ایران در عصر مظفری که بترتیب از آذربایجان تا اصفهان نوشته شده و ظاهراً مؤلف قصد داشت که چندین دوره درباره جغرافیای ایران بنگارد که این کتاب دوره اول آن بوده است.

آغاز: «بسمله حدود فعلیه ایران: ایران در جهت شمال محدود است (چون از

ص: ۱۹۶

مغرب بمشرق رویم) برود ارس که آذربایجان را از خاک قفقازیه جدا می کند بعد بخطی موهوم که در ... واقع در...».

انجام: «... باری فاضل آبش بمرداب گاوخونی واقع در جنوب شرقی اصفهان می ریزد، قمشه در جنوب این خاک قرار دارد و پاره ای علما بدانجا منسوبند».

ش ۲۳۸۷، ۶۶ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق ابراهیم بن محمد علی در ۱۳۲۲.

۲۷۰- جغرافیای ملل (فارسی)

از: ؟

جغرافیای طبیعی فرانسه را به صورت نسبتاً مفصل با مقدمه ای در جغرافیای اروپا بررسی کرده است.

در فهرست سابق این کتابخانه به عنوان تاریخ اروپا در ص ۵۶ یاد شده است.

آغاز: «مشخصات جغرافیائی هر کشور _ هر کشوری در سطح زمین دارای امتیازات جغرافیائی است که این کشور را از سایر ممالک مجزا و مشخص میسازد».

انجام: «در مرکز ایرلندیک جلگه ای است مسطح از آهکهای ... مرطوب که در آن چند رودخانه با جریانی نامنظم حرکت می کند».

ش ۳۸۲۶، ۷۲، ۲۲×۱۸، نستعلیق، بیکا، بیتا.

۲۷۱- جغرافی المشاهد (فارسی)

از: سید محمد باقر واعظ ابن مرتضی بن باقر الحسینی الخلیجالی الواعظ (قرن ۱۴هـ)

این کتاب چند جلد می باشد که این نسخه جلد چهارم و مشتمل بر دو قسمت است:

ص: ۱۹۷

قسمت اول در وصف مزارات چند شهر مشهور که مشتمل بر چهار آثار است: آثار اول در جغرافیای ممالک اسلام که مشتمل بر هشت بهشت می باشد. سه آثار دیگر در این کتاب نیامده است. قسمت دوم مشتمل بر ۲۸ باب است که مشاهد و مدفونین در آنها را به ترتیب حرف الفباء که هر باب مختص به یکی از حروف است ذکر نموده مؤلف کتاب دیگری به نام «جنّات ثمانیه» به فارسی دارد.

به فهرست سابق این کتابخانه رجوع شود که با تفصیل بیشتری این نسخه و محتوای آن یاد شده است.

[ر. ک: الفبائی آستان قدس ۱۶۹ - نسخه های خطی منزوی ۵-۳۹۶۰ فهرستواره منزوی ۱-۲۰۶].

آغاز: «بسمله. الحمد لله الذی منّ علینا بدین الاسلام و جنّنا عباده الاوثان... بدانکه علمای جغرافیا در روی کره ارض ادیان ... را به چهار نوع ملت تقسیم کرده اند: مسلمان، عیسوی، یهودی و مشرک...».

انجام: «یونان شبه جزیره ای در کنار بحر ابیض و کشوری است معروف... در فضیلت حکمای یونان احادیث نبوی بسیار است از آن جمله... یا رسول الله، رأیت أقواماً ... ویجتمعون حلقاً ویذکرون رجلاً یقال له ارسطو (ارسطالیس) راوی».

ش ۲۲۲، ۸۱ برگ، ۳۵×۲۱، نستعلیق، بیکا، بیتا، از وسط و آخر نقص دارد. جلد چهارم است.

۲۷۲- جفر خابیه (فارسی)

از: ؟

مختصری است در علم حروف و اسرار و خواص آنها و چگونگی استخراج مطالب، این رساله غیر «جفر خابیه» معروف به «حرز الامان» کاشفی است.

آغاز: «بسمله الحمد لله رب العالمین و هو الاول و هو الآخر، هو الباطن و هو

ص: ۱۹۸

الظاهر... اما بعد مختصری است در علم جفر خاییه، ایضاً خافیه و جفر احمر نیز گویند و دوایر و علم الحروف والأعداد بدان که ایدک الله تعالی سر چشمه فنون علم جفر که معروف...».

انجام: «از این اسرار به خیر و صلاح کار کند ما اشارت خود کردیم آنچه از پیر، به حقیر رسیده بود تا چه صواب آید اهل حال را و السلام علیکم و رحمه الله وبرکاته».

ش ۳۹۵۷، ۵۳ برگ، ۱۷×۹، نستعلیق، میرزا محمد صادق تفرشی گنابادی در ۱۲۰۴، مطالبی در علوم غریبه و نیز اشعاری در پایان این نسخه نوشته شده است.

۲۷۳- جلاء الاذهان = تفسیر گازر (تفسیر، فارسی)

از: ابو المحاسن حسین بن حسین جرجانی (سده دهم)

تفسیر مهمی است با استناد به اخبار و احادیث اهل بیت طهارت صلوات الله علیهم و دارای مقدمه ای در هفت فصل بنا به گفته استاد محدث ارموی اساس این تفسیر «کتاب روض الجنان» ابو الفتوح رازی می باشد.

[الذریعه ۵-۱۲۳، مرعشی ۵-۳۰۵، مجلس ۳۵-۳۷، نسخه های خطی منزوی ۱-۳۹].

ش ۳۷۴۶، ۲۷۶ برگ، ۲۵×۱۹، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۱). از سوره اعراف تا سوره بنی اسرائیل را دارد. آغاز و انجامش ناقص است.

۲۷۴- جلاء العیون (تاریخ چهارده معصوم، فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (علامه مجلسی) (۱۱۱۱ ق)

زندگانی چهارده معصوم: را در چهارده باب آورده، ویک مقدمه در ثواب گریستن برای آن بزرگواران قرار داده و باب پنجم آن را که در احوال سید

ص: ۱۹۹

سید الشهداء علیه السلام است مفصّل نگاشته است و تألیف آن در روز جمعه هفتم ماه رجب سال ۱۰۸۹ به اتمام رسیده و مکرر چاپ شده است.

[الذریعه ۵-۱۲۴، مرعشی ۲۰-۵۶، مشار فارسی ۱-۱۰۴۶، مجلس ۳۶-۲۰۵].

آغاز: «ستایش بی مثل و انباز سزاوار خداوند بی نیاز است».

ش ۴، ۲۴۶ برگ، ۳۰×۲۱، نسخ آقا جان بن حسین گل کار در ۱۲۶۱. اولش ناقص است.

* * *

ش ۱۰۰۷، ۳۹۷ برگ، ۲۳×۱۷، نستعلیق محمد حسین بن محمد نصیر بار فروشی در ۱۱۷۶. در اول نسخه این عبارت آمده: ملک الاحقر صفائی الخوانساری عفی عنه وعن والدیه ۱۳۷۹ ق با مهر بیضوی «مصطفی الحسینی» و در پایان نسخه این یادداشت هست: «سنه ۱۲۱۶ در طهران باران کم آمد مردم برای طلب باران بیرون دروازه شمیران رفتند الحمد لله باران بسیار آمد».

* * *

ش ۱۶۲۲، ۳۱۶ برگ، ۳۳×۲۰، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳) آخرش افتادگی دارد.

* * *

ش ۱۶۷۷، ۱۸۳ برگ، ۳۴×۲۱، نستعلیق فضل الله در ۱۲۶۶. در برگ آخر مهر مربع «عبده فضل (یا فیض) الله» و مهر بیضوی «الراجی فضل الله ۱۲۶۷». و کاتب پایان کتابت این نسخه را با ادعای با بیت ملا محمد علی (کذا) در زنجان عنوان کرده است.

* * *

ش ۱۷۱۰، ۲۶۳ برگ، ۳۰×۲۰، نسخ سبحان وردی بن مشهدی محمد رضا در ۱۲۳۳، با مهر بیضوی «عبده الراجی حسن ۱۲۷۳» در برگ آخر.

* * *

ش ۱۷۸۹، ۲۶۵ برگ، ۲۵×۱۷، نسخ، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳) از باب پنجم را دارد.

* * *

ش ۲۰۵۲، ۹۱ برگ، ۲۲×۱۵، نستعلیق محمد حسن بن محمد علی بن علی مراد خراسانی در ۱۲۳۰ در حیدرآباد دکن، این نسخه از باب پنجم را دارد. تصحیح شده

ش ۲۰۹۰، ۴۴۶ برگ، ۲۱×۱۸، نسخ، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۲) با تملک ابوالقاسم بن محمد با مهر بیضوی «عبدہ ابوالقاسم ۱۱۲۱» در برگ اول.

ش ۲۸۹۶، ۱۳۲ برگ، ۱۵×۱۱، نسخ، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳) از باب پنجم را دارد.

ش ۳۲۰۵، ۴۶۲ برگ، ۲۴×۱۷، نسخ محمد علی بجستانی در ۱۱۳۳، با مهر مربع «یا صادق الوعد ۱۱۳۶» در برگ اول و آخر. این نسخه تا باب پنجم را دارد.

ش ۳۲۱۱، ۴۳۶ برگ، ۲۵×۱۵، نسخ ونستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۱ و ۱۲) از انجام ناقص است.

ش ۳۶۰۵، ۵۰۷ برگ، ۲۹×۱۸، نستعلیق محمد در ۱۲۱۶، آغازش افتادگی دارد.

ش ۳۶۳۰، ۳۰۲ برگ، ۳۰×۲۰، نستعلیق محمد تقی بن عبد الله در ۱۲۳۴. وقفنامه مورخ ۱۳۲۰ در آغاز نسخه هست.

ش ۳۶۶۴، ۲۳۹ برگ، ۳۲×۲۰، نستعلیق، بیکا، بیتا، (تحریر سده ۱۲ و ۱۳) آخرش افتادگی دارد.

ش ۳۶۸۲، ۲۴۳ برگ، ۳۱×۲۱، نستعلیق، بیکا، بیتا، (تحریر سده ۱۳) اول و آخر ناقص.

ش ۳۸۳۸، ۱۲۷ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق عبد الله بن عبدالکریم تبریزی در ۱۲۴۴. اولش نقص دارد.

ش ۳۹۸۶، ۵۴ برگ، ۳۰×۲۰، نستعلیق محمد ذاکری در ۱۲۳۹ در قصبه مرند. این نسخه بخشی از کتاب است.

۴۰۳۶، ۱۹۲ برگ، ۳۱×۲۱، نسخ، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص. از باب اول تا یازدهم را دارد. اوراق در صحافی پس و پیش شده است.

۲۷۵- جلاء القلوب (کلام، عربی؟)

از: ؟

رساله ای است در رد فلاسفه و حکماء بطریقه متکلمین مؤلف سابق نیز دو کتاب در این باره بنامهای توحید نامه و توحید خانه نگاشته بوده است این کتاب به سلطان حسین بهادر خان صفوی تقدیم شده، در یک مقدمه در شرف معرفت و وجوب تحصیل معرفت صحیح و چند فصل و یک خاتمه در ذکر حدیث بیضه تنظیم شده است.

مؤلف از آقا حسین خوانساری رحمه الله یاد می کند.

آغاز: «بسمله الحمد لله... وبعد فانی بنیت الامر فی معرفه الله وتوحیده بالهام الله وتوفیقه علی النظر الی حسن نظام العالم والتفکر فی خلق السموات والارض وما بینهما من عجائب الصنع ولطائف الحکمه...».

ص: ۲۰۲

انجام: «... فمثل العالم بالله و بامر الله كمثل الشمس لا يزيد و لا ينقص و مثل العالم بالله فقط كمثل القمر يكمل تاره و ينقص اخرى و مثل العالم بامر الله كمثل السراج يحرق نفسه و يفنى لغيره، تمت».

ش ۲۶۹۶، ۱۰۰ برگ، ۱۲×۱۹، نستعلیق، بی‌کاء، بیتا. (تحریر سده ۱۲ و ۱۳) در هامش نسخه عالمی به نام ابو الحسن بن محمد بن حسین بن حبیب الله بن عبد الله بن امیر کبیر میر شاه تقی الدین نسابه به طرفداری از فلاسفه به مؤلف پاسخ داده است. و نیز حواشی با امضاء «منه سلمه الله» در برخی صفحات دارد.

۲۷۶- جمال الصالحین (دعا، فارسی)

از: میرزا حسن بن عبد الرزاق لاهیجی (۱۱۲۱ هـ _)

کتاب در بیان فضائل آداب، مکام اخلاق و محاسن اعمال و عبادات منتخب از روایات و احادیث و کتب آداب و آثار اهل بیت علیهم السلام و مرتب بر یک مقدمه و دوازده باب (وهر باب دارای چند فصل) و یک خاتمه می باشد. تاریخ ختم تألیف را در جمله «جمال الصالحین مجموعه شد آداب ایمان را» مطابق ۱۰۷۳ به نظم در آورده است.

[آستان قدس ۱۵-۱۷۱، الذریعه ۵-۱۲۹، مرعشی ۳-۳۱۳، مجلس ۳۵-۲۷۲].

آغاز: «حمد بی حد و ثناء بی عد کریمی را سزد...».

ش ۱۰۸۶، ۲۱۷ برگ، ۱۳×۲۳، نستعلیق حسن بن حاجی محمد... الاسیری در ۱۰۹۰، این نسخه از باب چهارم را دارد. در سال ۱۱۰۹ با نسخه ای که مصنف مقابله کرده بود مقابله شده است. در برگ ۲۱۱ تصریح شده که این نسخه تصحیح شده است. در پایان نسخه حرز احتجاب، اوراد هفته، دعای حزب البحر و زیارت همه امامان از شیخ بهائی آورده شده است. تمام صفحات جدول زرین دارد.

ص: ۲۰۳

ش ۲۰۵۰، ۱۴۱ برگ، ۲۳×۱۳، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳) تا باب هشتم را دارد.

ش ۳۱۸۶، ۲۸۳ برگ، ۲۴×۱۴، نسخ، بیکا، بیتا، (تحریر سده ۱۱ و ۱۲).

نسخه اول (شماره ۱۰۸۶) در فهرست سابق این کتابخانه به عنوان «ذریعه النجاح» یاد شده است.

۲۷۷- جنات الوصال (منظومه، فارسی)

از: نور علیشاه و رونق علیشاه و نظام علیشاه

اشعار عرفانی است به سبک مثنوی مولوی. به فهرست منزوی ۴-۲۷۴۳ رجوع شود و گویا نام همین منظومه نیز هفت جنت است.

[الذریعه ۵-۱۵۲، نسخه های خطی منزوی ۴-۲۷۴۳، مجلس ۲۶-۱۶۵].

آغاز:

«بسم الله الرحمن الرحيم

افتتاح کنز اسماء عظیم

باز گو از نام نامی اله ای بنامت نامها نامی همه»

ش ۱۶۵۰، ۲۷۵ برگ، ۳۰×۲۰، نستعلیق، ۱۲۶۲. آخرش ناقص است.

۲۷۸- جنایات نامی (داستان، فارسی)

از: نظم الدوله ابو تراب هروی

داستان مفصل و دامنه دار نگاشته «الکساندر دوما» که به فارسی ترجمه و در چند جلد تنظیم شده است.

ص: ۲۰۴

آغاز: «داستان...: در اواخر سنه ۱۶۶۵ در یکی از شب های قشنگ...».

انجام: «... در شهر رم موجود است اگر کسی طالب دیدن آنها باشد بآنجا رجوع نماید. تمام شد.».

ش ۲۷۵۵، ۲۲۴ برگ، ۱۷×۱۱، نستعلیق، بیکا، بیتا. این نسخه جلد سوم و چهارم را دارد (تحریر سده ۱۳ و ۱۴).

۲۷۹- جنت شهداء (مقتل، ترکی)

از: ؟

قصه یوسف ۷ و مصیبت اهل بیت عصمت: را به صورت متن مسجع همراه با اشعاری از خودش و دیگران بیان کرده است و از مصابیح القلوب و صحیفه رضوی نیز نقل می کند. عنوانی که به کتاب داده شد در انتهای نسخه یادداشت شده است.

آغاز: «شاه اولیا یعنی حضرت امیرالمؤمنین علی المرتضی حقی که محراب ... نمازه قایم اولدی و تیغ دشمنی بی دین ایله ضربت شهادت بولدی الهی اول الماس ریزه».

انجام:

«بیگمان روز حشر پیغمبر شهدا انتقامین آنده چکر

وای آنیکچو که خصمی اوله رسول

دعوی آینکله ایده زوج بتول»

ش ۸۵۳، ۱۳۸ برگ، ۱۸×۱۳، نستعلیق، بیکا، بیتا. اولش افتادگی دارد (تحریر سده ۱۱).

ص: ۲۰۵

۲۸۰- جنگ حمله خوان = مجالس (فارسی)

از: سید محمد حسین بن میرزا ابوالحسن شیرازی مشهور به حمله خوان (ق ۱۴هـ. ق)

روایات و حکایاتی است که از کتاب های روایی شیعه برگزیده شده است که بعضی از آن ها عبارتند از: بوسیدن رسول خدا صلی الله علیه و آله امام حسن و امام حسین علیهم السلام را، شهادت علی اصغر علیه السلام، طفلان مسلم بن عقیل، حکایت ابراهیم ادهم، حکایت حجاج در شکار، حدیث صالح یهودی، رفتن امام حسین علیه السلام با جدّ خود به باغ فدک، زیارت جابر بن عبد الله انصاری و غیره.

آغاز: «السلام علی الحسن و الحسین و علی بن الحسین زین العابدین... از حضرت امام زین العابدین علیه السلام روایت کرده است که وقتی آن حضرت نظر فرمود بعید الله بن عباس بن علی بن ابی طالب علیه السلام و گریان شد...».

انجام: «پس از لمحه فرمود بگشا چشمهای خود را گشودم مرا در اینجا پیاده کرد فرمود شوهرت در حرم من است او را بخوان این را فرمود و از نظرم غایب شد ندانستم به آسمان بالا رفت یا به زمین فرو رفت».

ش ۴۶۱، ۱۷۸ برگ، ۲۲×۱۸، تحریر مؤلف در ۱۳۰۵، با مهر بیضوی «عبده ابوالحسن» و «میر محمد حسین».

۲۸۱- جنگ حمله خوان = مجالس (فارسی)

از: ؟

مجموعه ای از مجالس و منابر که تا شماره بیست و سوم نمره دارد و بقیه بدون آن است مؤلف از کتب مختلف همچون بحار، سرور الشیعه، مروج الذهب و از فاضل

ص: ۲۰۶

برغانی و دیگران نقل کرده است و مایه بیشتر مجالس ذکر فضائل اهل بیت: است. شاید جلد دیگر جنگ شماره ۴۶۱ و ۸۳۴ و ۱۳۱۰ باشد.

آغاز: «در کتاب مروج الذهب نقل شده که دولت بنی امیه تا وقتی که به سفاح بیعت نمودند هزار ماه طول کشید و ایشان چهارده نفر بودند اول از این ملاعین...».

انجام: «بابا من هم رفتم خدا حافظ حضرت به تعجیل امد بلکه او را زنده به بیند ندید فشهق شهقه و فارق الدنیا نعره زد و مرد نه برای نوجوانی که بود نه از سوز زخمها که بود بلکه برای این بود که ای وای من رفتم پدرم غریب و تنها ماند».

ش ۴۷۰، ۹۸ برگ، ۱۷×۲۲، نستعلیق، بیکا، بیتا.

۲۸۲- جنگ (فارسی)

از: ؟

اشعار متفرقه ای است از سعدی، اشعار منسوب به حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام، مریم، جامی، فارابی، بوعلی، ملا یوسف گیلانی «عزیز» که گویا از همراهان خاقان فتحعلی شاه قاجار بوده است. بیشتر اشعار در قالب غزل و مثنوی است.

آغاز:

«یا رب تو به عزت پیمبر بر جان من کمینه بنگر

ای چاره درد دردمندان فریاد رس امیدواران».

انجام:

«غریبان پناها خداوند گارا

...».

ش ۷۲۸، ۴۷ برگ، ۱۷×۲۲، نستعلیق محمد علی نوری و میرزا هدایت الله در ۱۲۰۸ و ۱۲۱۶ و ۱۲۲۹.

ص: ۲۰۷

۲۸۳- جنگ = مجالس (فارسی)

از: ؟

احادیثی در مناقب و فضائل اهل بیت: به نقل از «ذریعه النجاه»، «بحار الانوار» «عوامل العلوم» آورده است.

آغاز: «به روایت انیس العهد قال رسول الله اول ما خلق الله نوری یعنی اول شاهدی که در علام شهود سر از نقاب کشید و اول وجودی که از عالم بطون».

انجام: «فلما اکتملوا تحت الکساء قال الله عزوجل یا ملائکتی وسکان سماواتی اعلموا انی ما خلقت سماء مبیته ولا ارضاً مدحیه ولا قمراً».

ش ۷۷۹، ۱۰ برگ، ۲۱×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا. ناتمام.

۲۸۴- جنگ حمله خوان = مجالس (فارسی)

از: سید حمله خوان = میرزا ابوالحسن شیرازی

شامل مطالب و حکایات متفرقه ای است به نظم و نثر در ذکر زندگانی اهل بیت عترت و طهارت و نبی مکرم اسلام صلوات الله علیهم اجمعین و برخی از پیامبران اولو العزم: مؤلف والد اقل الذاکرین سید میر محمد حسین روضه خوان. تاریخ تالیف ۱۳۲۲.

آغاز: «الحمد لله الذی روّح ارواح المحیّین بنسیم لا-اله الا-الله وعطر مشام المشتاقین بأثار شمیم لا اله الا الله و انس قلوب العاشقین فی ... شوقهم وطیب حالاتهم».

ص: ۲۰۸

انجام:

«فتاد از صدر زین شاهی که خیر الانبیاء یک دم توانستی کجا دیدن پریشان یا که غمگین اش

حدیث کربلا احباب مخلص را روان سوزد ولی ز افغان من شاید اگر خلق جهان سوزد»

ش ۸۳۴، ۱۰۰ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق مؤلف. گویا جلدی دیگر از جنگ ش ۴۶۱ و ۴۷۰ و ۱۳۱۰ باشد با این یادداشت در آخر کتاب به وسیله میر محمد حسین روضه خوان پسر مؤلف که تصریح کرده این جنگ به وسیله پدرش جمع آوری شده و به خط ایشان است، تاریخ ربیع الاول ۱۳۲۲.

۲۸۵- جنگ (فارسی)

از: ؟

شامل قدسیات سید علی همدانی و فصل انشاء الامام الغزالی فی مجلس السلطان سنجر و هزلیات زاکانی در نه فصل، و کنوز الرموز دارای ده فصل و خاتمه و منشآت، و مطالب و اشعار متفرقه.

آغاز: «من کلمات شیخ عبد الله انصاری... نه ظالمی که گویم زنهار ونه مرا بر تو حقی است که گویم بیار. پرسیدند چه گویی در حق دنیا؟ فرمود چه گویم در حق چیزی که به محنت به دست آرند و به بیم نگاه دارند و...».

انجام:

«بهر تو شنیده ام سخنها شاید که تو هم شنیده باشی

... را امتحان ناکردن اولی مبادا در جهان باقی بمانی»

ش ۱۰۹۳، ۹۸ برگ، ۲۴×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا (شاید تحریر سده دهم باشد).

ص: ۲۰۹

۲۸۶- جنگ (فارسی)

از: ؟

شامل جفر و ادعیه و لغت و رساله اوزان و مقادیر علامه مجلسی (عربی) مورخ ۱۲۹۷ و رساله شرح چهل اسم ادریسی، و قصیده قائم مقام و مطالب متفرقه دیگر.

آغاز: «هر گاه بخواهی بروی در نزد حاکم و سلطان و به او حاجتی داشته باشی و بخواهی که به مراد شود در وقت بیرون رفتن از خانه این دعا را بخوان و برو برآورده می شود...».

انجام: «مخفی نماند که چون طریقه زن داری و تدبیر فرمائی در امر زن و تأمل داری رکن اعظم و اهم امور است».

ش ۱۱۳۳، ۲۵۹ برگ، ۱۸×۲۲، نسخ، بیکا، بیتا. آغاز و انجام ناقص.

۲۸۷- جنگ (فارسی)

از: ؟

روایات و حکایات اخلاقی برای منبر است.

آغاز: «وهر جایی که می رسید آن حوالی میسوخت... و خار و خاشاک و سنگ خاره به آن...».

انجام: «چون روز جمعه در آید در زمین مؤذنان در روی زمین بانگ نماز گویند حق تعالی جبرئیل را بفرماید تا در مناره زمردین».

ش ۱۱۶۶، ۸۵ برگ، ۱۶×۲۰، (تحریر سده ۱۳) آغاز و انجام ناقص.

ص: ۲۱۰

۲۸۸- جنگ = مجالس (فارسی)

از: ؟

روایات و حکایاتی درباره معارف اسلامی و مسائل اخلاقی برای منبر

آغاز: «در اخبار آمده که لقمان حکیم رحمه الله علیه پسر خود را بدین کلمات مقبول نصیحت کرده هر که این را یاد گیرد و عمل کند از خردمندان گردد».

انجام: «من ان یاخذ للمریض شیئا من الفاکهه وسیعلم الآیه انتهى ما اردناه فی المقام والحمد لله المنعم».

ش ۱۱۷۳، ۱۲۵ برگ، ۲۱×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳).

۲۸۹- جنگ شعر (فارسی)

از: ؟

اشعاری است از سعدی، حافظ لسان الغیب، هلالی، محتشم، جامی، حزین و غیر ایشان به همراه یک مثنوی در ذکر ائمه:

آغاز:

«غلام روی تو گشتم تو نیز می دانی

گدای کوی تو ام احتیاج گفتن نیست

تو چشم روشن مایی و روشن است این هم که در جهان گهری به ز چشم روشن نیست»

انجام:

«وقت است اگر ز لطف به فریاد من رسی چون نیست غیر لطف تو فریاد رس مرا

ص: ۲۱۱

بی مهریت ای عهد شکن می دانم

اینها گنه تو نیست من می دانم»

ش ۱۲۰۱، ۹۳ برگ، ۲۰×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا، تحریر سده ۱۳ و ۱۴.

۲۹۰- جنگ (فارسی)

از: ؟

شامل چند باب و هر باب شامل آیه و حدیث و گاهی مطالب عرفانی و حکایت تحت عنوان آورده اند آورده اند.

آغاز: «آورده اند که مردی پیش رسول صلی الله علیه و آله وسلم آمد و عرض نمود که یا رسول الله من صدقه می دهم برای آنکه نام من به نیکویی بلند شود...».

انجام: «... که هر یکی برابر کوه احد باشد ای موسی! مشرکان و غافلان و بخیلان...».

ش ۱۲۴۷، ۶۳ برگ، ۲۲×۱۶، نسخ، بیکا، بیتا. آخرش ناقص است.

۲۹۱- جنگ (فارسی)

از: ؟

داستانهایی از جرجیس، حضرت علی علیه السلام، عمّار، محمد بن ابو بکر نقل کرده است و همه آنها به نثر است با عناوین «راویان اخبار و ناقلان آثار چنین روایت کرده اند».

آغاز: «خبر کن ما را از آدمیان که بود او را چهل نوبت کشتند هر نوبت خدایتعالی او را زنده گردانید».

انجام: «مرا در این قلعه صد و ده تن دشمنان در بند است همه جوانان و دلاوران و زبردست ایشان».

ص: ۲۱۲

ش ۱۲۵۶، ۳۰ برگ، ۲۱×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا، اول و آخر ناقص.

۲۹۲- جنگ (فارسی)

از: ؟

اشعاری از برخی از فرقه ضالّه بهائیت می باشد.

آغاز: «هو العلیم الخیر.

ای حیات العرش خورشید و داد

که جهان و ... چو تو ... نژاد»

انجام:

«حالیا باید کنم رفع صداع

میکنم با چشم خون بارت وداع»

ش ۱۲۵۸، ۲۳ برگ، ۲۱×۱۴، نستعلیق، بیکا، بیتا.

۲۹۳- جنگ (فارسی)

از: ؟

شامل منتخبی از کتاب زبده التصانیف و اشعاری از وصال.

آغاز: «بسمله، حمد له... اما بعد بدانکه بر هر بالغ و عاقل واجب است که کبایر و صغایر را بداند تا به قدر وسع و طاقت از آن اجتناب نماید...».

انجام:

«تا که عین آینه ات سازد خدا

که نمایی عرش را همچون سما

عرش چه و چرخ چه ای ذولباب

فهم کن و الله اعلم بالصواب»

ش ۱۲۷۵، ۷۹۱ برگ، ۱۴×۲۲، نستعلیق ۱۲۴۱، در پایان نسخه تاریخ زلزله شیراز به نظم دیده می شود.

ص: ۲۱۳

۲۹۴- جنگ (فارسی و...)

از: ؟

شامل اشعار متفرقه از جمله اشعاری از مجدی و معنی فارسی برخی لغات عربی و ترکی، و خطابه ای بقلم ادیب دانشمند میرزا ابراهیم قمی که هنگام تشییع جنازه ضیاء الدین یکی از احرار عثمانی در هفت صفحه نگاشته شده است. امضاء اشرف الحسینی هم در این نسخه هست.

آغاز:

«ای که گفתי هیچ مشکل چون فراق یار نیست گر امید وصل باشد همچنان دشوار نیست»

انجام: «غاز: گار، رصاص: قلع، قادیس: سخت (سره)».

ش ۱۲۷۸، ۹۴ برگ، ۲۲×۱۵، نستعلیق. ۱۳۲۷.

۲۹۵- جنگ حمله خوان = مجالس (فارسی)

از: میر محمد حسین حمله خوان

جنگی است در ذکر فضائل و مناقب اهل بیت:.. شاید جلد دیگر از جنگ ش ۴۶۱ و ۴۷۰ و ۸۳۴ باشد.

آغاز: «السلام علی الحسن والحسین... یعنی سلام بر زینب اسیر شده باد یعنی سلام بر زینب تقیه باد و سکینه اسیر شده...».

انجام: «... این مجلس پر از نامحرم، سرم چادر ندارد به سلیقه روضه خوان بخواند».

ش ۱۳۱۰، ۹۹ برگ، ۲۲×۱۷، نستعلیق ۱۳۰۶ یا ۱۳۲۱، در نسخه تاریخ وفات برخی از علما یادداشت شده است.

ص: ۲۱۴

۲۹۶- جنگ (فارسی)

از: ؟

مجموعه ای است از اشعار فتحعلی خان صبا، سلیمان صباحی کاشی، حسین مجمر اردستانی، میرزا سعید وفا، ملا حسین اصفهانی متخلص به رفیق، هاتف اصفهانی، خاقانی و غیره شامل قصایدی است در مدح فتحعلی شاه قاجار و تبریک عید فطر و عید نوروز و غیره.

آغاز: «برو گر خیره شد دشمن تو ای شاه تهمتن وش».

انجام: «کی بود مرا شعر ... از پدر و عم».

ش ۱۳۲۳، ۱۳۸ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق، بیکا، بیتا، برگ اول و آخر ناقص.

۲۹۷- جنگ (فارسی)

از: مولانا محمد طاهر الواعظ المشهدی

مجموعه ای از دعاهای کوتاه و مواعظ و اخبار را در بر دارد. این مطالب از کتاب های ثواب الاعمال، مصباح الشریعه، جامع عباسی، انیس الصالحین والذخیره نقل شده است و شامل رساله اصول خط من تصنیف صیرفی و یادداشتی از محمد معین الدین بن محمد صفی الدین حسینی رضوی و محمد مهدی رضوی.

آغاز: «هر گاه شخصی را غم یا المی روی نماید این دعا را بعد از نماز صبح نوشته به آب روان اندازد».

انجام: «فقال انک علی خیر انک من ازواج رسول الله صلی الله علیه و آله قالت وفی البیت رسول الله وعلی وفاطمه و حسن و حسین علیهم السلام».

ش ۱۳۲۶، ۱۴۵ برگ، ۱۹×۱۳، نستعلیق ۱۰۶۱، اول و آخر ناقص.

ص: ۲۱۵

۲۹۸- جنگ (فارسی)

از: ؟

اوراق متفرقه ای است به نظم و نثر که در یکجا صحافی شده است. شامل قصیده بینقطه امیر حسن افشار در مرثیه امام حسین علیه السلام (برگ ۵۳)، اشعار از محتشم، فصل من کنز اللغه و چند مثنوی از مولوی:

«تا نگرید ابرکی خندد چمن تا نگرید طفل کی نوشد لبن»

، صیغ عقود مطابق فتوای شیخ انصاری، قسمتی از رساله جهادیه قائم مقام بزرگ، قسمتی از خطبه همّام.

ش ۱۳۸۷، ۱۷۱ برگ، ۱۲×۱۸، نسخ و نستعلیق، بیکا، بیتا. آغاز و انجام ناقص.

۲۹۹- جنگ (فارسی)

از: ؟

مطالب متفرقه ای است در اخلاق و ادعیه و شعر که به نظم و نثر و به دو زبان عربی و فارسی آمده است. مطالبی از کتاب های ذیل نقل کرده: فتوحات مکیه، منهاج العارفين، دیوان جامی، انیس الواعظین، وصیت شهید اول از روی خط خود ایشان، شعر عربی از شیخ محمد مهدی کجوری، شرح لغز به اسم کافیه، چند مطلب از مهج الدعوات ابن طاوس و غیره.

آغاز: «صائب:

معانی اهل صورت را به گرد دل نمیگردد که منزل چون مصور شد ملک داخل نمیگردد»

انجام: «... وقال محمد بن شرف القیروانی فی مدح الشطرنج حرب ...».

ش ۱۴۰۰، ۱۵۷ برگ، ۹×۱۶، بیکا، بیتا.

ص: ۲۱۶

۳۰۰- جنگ (فارسی)

از: محمد رضا بن محمد علی قمی (قرن ۱۳ هـ. ق)

احادیث و اخباری را از کتب معتبر شیعه از قبیل نهج البلاغه، کافی، مجموعه ورام، مجالس المؤمنین، محجه البیضاء و غیره آورده است. تاریخ گرد آوری ۱۲۹۴

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم وروی عن بعضهم قال ما فی يوم الا- وملك ینادی من المشرق لو يعلم الخلق لماذا خلقوا قال فیجیهه ملك آخر من المغرب لعلمو لما خلقوا. وقال كل سبب ونسب منقطع يوم القيامة...».

انجام:

«حاشا لمجدك ان تقنط عاصياً

الفضل اجزل والمواهب اوسع»

ش ۱۴۱۲، ۲۲۶ برگ، ۱۷×۱۰، نستعلیق ۱۲۹۴ در تهران. با مهر بیضوی «عبده محمد رضا» در برگ اول و آخر.

۳۰۱- جنگ مرآئی (فارسی و عربی)

از: ؟

مطالب پراکنده ای است در مصائب اهل بیت:.

آغاز:

«رحمی ای شمر به این زاری واین... دل بی رحم تو تا چند بود دشمن ما

با خبر باش که در ناله ما هم اثری است گرچه از برق بلا سوخته شد خرمن ما»

ص: ۲۱۷

انجام:

«.. ز انکار عیان مر... عقل نکته دانش زبانی را که کس دانا نباشد ترجمانش»

ش ۱۴۶۹، ۹۸ برگ، ۱۱×۱۸، نستعلیق، بیکا، بیتا.

۳۰۲- جنگ مرثی = بیاض (فارسی)

از: ؟

مجموعه از نوحه و مرثی در ذکر مصیبت اهل بیت: است.

آغاز:

«جای در چشم تو دارم وبه چشم تو رسم هم مشتاق جمالم ... خیالم...»

انجام:

«من همان مورم سلیمانم تویی

ای سلیمان جان وایمانم تویی»

ش ۱۴۷۶، ۹۴ برگ، ۶×۱۰، نستعلیق، بیکا، بیتا. تحریر سده ۱۲ و ۱۳.

۳۰۳- جنگ = بیاض (فارسی)

از: ؟

مجموعه ای است از اشعار سعدی و مرثی محتشم ومیر جمال الدین اردستانی وترکیب داروجات.

آغاز:

«برای دفع آن بر قول اصحاب

بباید ریخت در وی اندکی آب

ولیکن آب چون در وی چکانی»

ص: ۲۱۸

انجام: «وکل انسان الزمانه طائره فی عنقه».

ش ۱۴۷۷، ۹۳ برگ، ۱۰×۶، نستعلیق، بیکا، بیتا، (تحریر سده ۱۳) با مهر بیضوی «محمد رضا» و «محمد سامانیه».

۳۰۴- جنگ مرآئی = بیاض (فارسی)

از: ؟

مجموعه از مرآئی و برخی غزلهاست. در آخرین مرثیه نام شاطر آمده است.

آغاز:

«قلبم ز یکی غصه به فریاد آمد صبرم ز یکی حادثه بر باد آمد

یعنی از قتل شه کربلا آنکه شهید با لب تشنه چه در آن ستم آباد آمد»

انجام:

«... دم بکش شاطر مگو دیگر کلام کاتش افکندی به جان خاص وعام». ش ۱۴۷۸، ۲۵ برگ، ۱۰×۵، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳).

۳۰۵- جنگ شعر = بیاض (فارسی)

از: ؟

چند غزل و شعر از سعدی شیرازی

آغاز:

«صبحی مبارک است نظر بر جمال دوست بر خوردن از درخت امید وصال دوست...»

ص: ۲۱۹

انجام:

«... کای به گرداب فنا افتادهها غرقها دلها ز کفها داده ها»

ش ۱۴۷۹، ۱۹ برگ، ۱۱×۶، نستعلیق، بیکا، بیتا.

۳۰۶- جنگ اشعار = بیاض (فارسی)

از: ؟

مجموعه غزل و رباعی از سعدی و غیره و مطالب دیگر است.

آغاز:

«ای که هرگز فرامشت نکنم هیچت از بنده یاد می آید»

انجام: «حمد و سوره وقنوت در رکوع _ حمد و سوره ورکوع _ دو سجده به عمل آورد».

ش ۱۴۸۲، ۳۸ برگ، ۱۵×۷، نسخ، بیکا، بیتا.

۳۰۷- جنگ اشعار = بیاض (فارسی)

از: ؟

شامل شعر عربی و چند شعر فارسی است.

آغاز: «مریض بارض الری...».

انجام:

«...مردی که هیچ جامه ندارد به اتفاق بهتر ز جامه ای که در او هیچ مرد نیست»

ش ۱۴۸۷، ۷ برگ، ۱۵×۹، نسخ، بیکا، بیتا.

ص: ۲۲۰

۳۰۸- جنگ نظم و نثر = بیاض (فارسی)

از: ؟

مجموعه متفرقه ای است در شعر و حکایاتی از نبی اکرم اسلام صلی الله علیه و آله و مرثیه.

آغاز:

«به مجنون کسی گفت کای نیک پی

چه بودت که دیگر نیایی به...»

انجام:

«... لیک در جبهه او رخنه پیکانی چند سر به سر معنی تو راتی وانجیل و زبور

خوانده از حنجر او سوره قرآنی چند...»

ش ۱۴۹۳، ۳۳ برگ، ۱۶×۱۰، نستعلیق، بیکا، بیتا.

۳۰۹- جنگ نظم و نثر = بیاض (فارسی)

از: ؟

مجموعه ای است از اشعار هاتف اصفهانی، شیخ بهایی، جامی، ادیب خراسانی و رساله ای در قرائت و تجوید و چند مرثیه.

آغاز:

«بلبلی برگ گلی خوشرنگ بر منقار داشت و اندر آن برگ (... ناله‌های زار داشت

گفتمش در عین وصل این ناله و فریاد چیست»

ص: ۲۲۱

انجام:

«... یا رب تو آگهی که رعایت کسی نکرد در حق اهل بیت نبی حرمت نبی»

ش ۱۴۹۴، ۳۲ برگ، ۱۶×۱۰، نستعلیق، بیکا، بیتا.

۳۱۰- جنگ اشعار = بیاض (فارسی)

از: ؟

مجموعه اشعاری است از خیام، جامی، سعدی، انوری، صباحی بیدگلی، عاشق اصفهانی، صفائی، حکیم زلالی، کلیم، شیخ ابو علی، شاه طاهر دکنی و غیره.

آغاز:

«دنیا مطلب که حاصل عمر غمی است هر ذره ز خاک کیقبادی و جمی است

احوال جهان و اصل این عمر که هست...» انجام:

«به امید ثمر کشتم نهالی چه دانستم که بی حاصل برآید»

ش ۱۴۹۵، ۱۴۲ برگ، ۱۹×۹، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳) آخرش افتادگی دارد.

۳۱۱- جنگ مرانی = بیاض (فارسی)

از: ؟

چند مرثیه به نظم و نثر در مصیبت اهل بیت وائمه اطهار علیهم الصلاه والسلام است.

ص: ۲۲۲

آغاز:

«کشته شد در کربلا آه و واویلا حسین نور چشم مصطفی آه و واویلا حسین

از دم تیغ ... شد سرش از تن جدا...» انجام:

«... رسم سلطانی چون تو می دانی ای شه خوبان آقا توبه کردم شاه بی لشکر آقا توبه کردم، شافع محشر توبه کردم حق پیغمبر توبه کردم»

ش ۱۴۹۷، ۵۰ برگ، ۱۱×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا.

۳۱۲- جنگ مرانی = بیاض (فارسی)

از: ؟

مجموعه ای از مرانی در مصیبت اهل بیت علیهم الصلاه والسلام است.

آغاز:

«خصوص تعزیه شهسوار دشت نجف

مه و ستاره رخشنده سپهر شرف

ز جلد دفتر دین فرد اول ایمان

وصی و نفس پیمبر برا در قرآن...»

انجام:

«... بسا سری که برو نیزه شد رگ گردن بسا تنی که بر او خاک تیره گشت کفن»

ش ۱۴۹۹، ۴۴ برگ، ۱۵×۱۹، نسخ، بیکا، بیتا.

ص: ۲۲۳

۳۱۳- جنگ مراثی = بیاض (فارسی)

از: ؟

مجموعه مراثی در ذکر مصیبت اهل بیت صلوات الله علیهم اجمعین از بیدل قزوینی، یغما و...

آغاز:

«جمره یک جدوه ز آتش مروه گشته بی صفا مسجد و بیت و حرم خیف و منی بگریسته...»

انجام:

«... به کمند زلف تو پر شکن گرهی فتاده به کارمن به گره گشایی لعل خود گرهی ز کار من بگشا»

ش ۱۵۰۲، ۷۸ برگ، ۲۱×۱۲، نستعلیق، بیکا، بیتا. آغازش افتادگی دارد.

۳۱۴- جنگ مراثی = بیاض ()

از: ؟

مجموعه از مرثیهها در ذکر مصیبت خاندان ختمی مرتبت ۹ است که به نثر آورده است.

آغاز: «به آن سید جوانان جنان نمی رسید ... باعث ایجاد وابقای زمین و آسمان و قربانی عشق خداوند رحمان...».

انجام: «... حمزه را در میان ایشان ندیده آه سرد از دل پر درد برکشید و فرمود یقین می دانم که واقعه».

ش ۱۵۰۴، ۶۷ برگ، ۲۲×۱۲، نسخ، بیکا، بیتا. آغاز و انجام ناقص.

ص: ۲۲۴

۳۱۵- جنگ اشعار = بیاض (فارسی)

از: ؟

مجموعه اشعاری است از سعدی، کتاب شمس، بابا طاهر، نور علی شاه، درویش قاسم علی، شمس تبریزی، شاه نعمت الله، شیخ بهائی و اشعاری به عنوان سؤال و جواب،... و یک هفت تایی.

آغاز:

«ایها الناس جهان جای تن آسایی نیست مرد دانا به جان داشتن ارزانی نیست

خفتگان را خبر از زمزمه مرغ سحر حیوان را خبر از عالم انسانی نیست»

انجام:

«روزی که علی به کعبه آمد به وجود مخصوص علی خدا در کعبه گشود

... به علی یعنی که علی است خانه زاد معبود»

ش ۱۵۱۰، ۸۵ برگ، ۱۱×۲۱، نستعلیق، بیکا، بیتا، از وسط ناقص است (تحریر سده ۱۳ و ۱۴).

۳۱۶- جنگ = بیاض (فارسی)

از: ؟

مطالبی متفرقه ای است در مرثی و عریضه و وصیت نامه و برخی صورتها و استفتاءات.

ص: ۲۲۵

آغاز:

«دهید آب به ... قوم یاوران حسین برون کنند یقین از بدن روان حسین...»

انجام:

«... مگو مگو تو ایا شیخ قاضی انور مگو تو این سخنان را به حق پیغمبر»

ش ۱۵۱۱، ۵۹ برگ، ۲۱×۱۲، نستعلیق، بیکا، بیتا. در برگ ۲۵ تاریخ ۱۲۰۷ یاد شده است.

۳۱۷- جنگ مرثی = بیاض (فارسی)

از: ؟

مجموعه ای است از مرثی در ذکر مصیبت سید الشهداء و شهیدان اهل بیت علیهم الصلاه والسلام.

آغاز:

«... با فوز سعادت ... بزنی ای شاه جهان کوس شهادت

... را به ره دوست فدا کن ز ارادت» انجام:

«... اشک پروین ریخت زین ماتم زعین از برای سبط پیغمبر حسین»

ش ۱۵۱۴، ۱۵۱ برگ، ۲۰×۱۲، نستعلیق، بیکا، بیتا. اولش افتادگی دارد.

۳۱۸- جنگ مرثی = بیاض (فارسی)

از: ؟

مجموعه از مجالس موعظه و مرثیه است.

ص: ۲۲۶

آغاز: «رفته... نظر کیمیا اثر حضرت امام حسن علیه السلام (...). پس فرمود ای مادر مرا نمیشناسی (...). فرمود من همانم که این وقت مرا مهمان کردی...».

انجام: «... پس باقی نخواهد ماند هیچ چیز جز آن که بر او صلوات خواهند فرستاد. مراد از صلوات فرستادن خداوند، رحمت». ش ۱۵۱۵، ۲۷۹ برگ، ۱۸×۲۱، بدون تاریخ، اولش افتادگی دارد.

۳۱۹- جنگ مرائی = بیاض (فارسی)

از: ؟

مجموعه ای از اشعار است در ذکر مصیبت کربلا و اهل بیت عصمت صلوات الله علیهم.

آغاز:

«کاش آن زمان ز آه جگر سوز اهل بیت یک شعله برق خرمن گردون دون شدی...»

انجام:

«... یک عندلیب بیش در آن سرزمین نماند لیکن فغان و ناله به گردان هزار شد

محشر که بد نهفته به چشم موالیان در کربلا به آل علی آشکار شد»

ش ۱۵۱۶، ۱۲۰ برگ، ۲۰×۱۱، نستعلیق، بیکا، بیتا.

ص: ۲۲۷

از: ؟

مجموعه ای از اشعار شاعران پارسی و تازی همچون سعدی، نظری، مولوی، انوری، درویش حسین نوا، جامی، جواهر، عاشق، عشقی.

محرر این دفتر که محمد رحیم قاجار متخلص به عشیق است اشعاری از خود را به تاریخ هشتم جمادی الثانی ۱۲۶۵ هـ. تحریر کرده است مثنوی میرزا طوفان مشهور به قاصد صبا مازندرانی و رساله ای منشور از فیض کاشانی ره با عنوان آب زلال (شامل دو جرعه و هر جرعه مشتمل به سه نفس)، نان و حلوا، شیخ بهائی، شیر و شکر شیخ بهائی، مثنوی پیر و جوان میرزا نصیر طبیب اصفهانی، مثنوی میرزا ابراهیم صفا، مثنوی هجری تفرشی، آتشبار طوفان. ترکیب بند علی نقی کمره ای، ترجیع بند میر مشتاق وهاتف وفانی و میرزا خرم قراجه داعی، و مثنوی آذر بیگدلی و ترجیع بند شاه نعمت الله، و عریضه هجری به میرزا طبیب اصفهانی، و اشعاری به خط صادق آشتیانی قمی مورخ ۱۲۳۴ و ترجیع بند درویش حسین نوا.

آغاز:

«قد صرفت العمر فی قیل وقال

یا ندیمی قم فقد ضاق المجال

واسقنی تلک المرام السلیل

آنها تهدی الی خیر السبیل»

انجام:

«... از هزاران در یکی گیرد سماع زانک هر کس محرم پیغام نیست

آشنا یان ره بدین معنی نماند

در سرای خاص بار عام نیست»

ش ۱۵۲۰، ۱۸۰ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ و نستعلیق، بیکا، بیتا، تاریخ ۱۲۳۴ و ۱۲۶۹ در نسخه هست. آغازش افتادگی دارد. با مهر بیضوی «قربان وفایت».

ص: ۲۲۸

۳۲۱- جنگ نظم و نثر = بیاض (فارسی و...)

از: ؟

مجموعه متفرقه ای است در رمل و دعا و اشعار فارسی و ترکی از عرفی افندی، روحی، باقی، راضیی، علوی، شمسی پاشا، نجفی افندی، صائب، سلیمان، امری، نابی، صبری و حافظ و محرر دفتر و...

آغاز: «هذا رمل علی کرم الله وجهه میفرماید سه سطر نقطه بیند سطر اول از ثانی...».

انجام: «... اطرافه شعله سی (..) اولوب...».

ش ۱۵۲۲، ۷۴ برگ، ۲۱×۱۴، نسخ و نستعلیق، بیکا، بیتا.

۳۲۲- جنگ = بیاض (فارسی)

از: ؟

شامل دعا و طلسم و رمل و صورت حساب و غیره می باشد.

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم، الله خير حافظ و هو ارحم الراحمين واما بعد عقد شراکت بسته فیما بین اقل عباد حاجی ملا کاظم و مخدومی ام آقا محمد اسماعیل...».

انجام: «صورت حساب سال ۱۲۷۵».

ش ۱۵۲۴، ۱۲۰ برگ، ۲۰×۱۵، نستعلیق، بیکا، بیتا. در نسخه تاریخ ۱۲۷۵ دیده می شود. اکثر صفحات نا نوشته مانده است.

ص: ۲۲۹

۳۲۳- جنگ نظم و نثر = بیاض (فارسی)

از: ؟

مجموعه مطالب متفرقه ای است از اشعار سعدی و طب و صورت عقد نکاح و وقفنامه و بعضی از رسائل و مکتوبها و ادعیه.

آغاز:

«خیز ای جمالی خاک شو در زیر پای مقبلان زیرا که تاج سروران در خاک آن کو یافتم

درمان درد عاشق صبر است ما نداریم دردا که دل نداریم زان رو دوا نداریم»

انجام:

«... سعدی... را ز سر خویش بدر کن دیدی که عقابی که... کرد چها خواست» ش ۱۵۲۵، ۶۷ برگ، ۱۶×۲۰، نستعلیق، بیکا، بیتا.

۳۲۴- جنگ مرثی = بیاض (فارسی)

از: ؟

مجموعه ای از مجالس در ذکر مصیبت کربلا و اهل بیت عصمت و طهارت صلوات الله علیهم اجمعین.

آغاز: «بریدم و به سنان میگفت من ضربتی بر سر زدم و سر او را شکافتم. شمر ظالم گفت من سر او را بر نیزه کردم...».

ص: ۲۳۰

انجام:

«... در جهان ... از نبی و ولی

نه یهود و نه دهری و نه مجوس

ز اهل بطحا و اشرف (... نسل یاسین و آل طاهاییم»

ش ۱۵۲۷، ۷۴ برگ، ۱۷×۲۲، نستعلیق، بیکا، بیتا، اولش ناقص است.

۳۲۵- جنگ = بیاض (فارسی)

از: ؟

مجموعه ای است از منشآت میرزا عبد الوهاب و اشعار منتخب از مثنوی مولوی، کلیم، خیام، سعدی، انوری و دیگران.

آغاز:

«فرمود: با تازه عروسی تن او چون قاقم در بستر سنجاب اگر گشتی گم

بالین بکن از سینه او (... پر قولب را به لبش بدوز تا گوهر ...»

انجام:

«بر قهوه زدی تالب چون حب نبات آمیخته گشت قوه با آب حیات

افتاده به قهوه عکس خورشید رخت چون آینه سکندر اندر ظلمات»

ش ۱۵۳۲، ۱۴۶ برگ، ۷×۱۴، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳).

ص: ۲۳۱

۳۲۶- جنگ مراثی = بیاض (فارسی و...)

از: ؟

مجموعه ای از مراثی فارسی و ترکی که در مصیبت حادثه جانسوز کربلا و سالار شهیدان امام حسین علیه السلام سروده شده است و در برخی جاها از حمله حیدری ملا بمانعلی نقل کرده است.

آغاز: «اما راویان اخبار و ناقلان آثار بدین گونه روایت کرده اند که چون بر حضرت امام حسین علیه السلام از جور مخالفان امت ماندن آن جناب در مدینه میسر نشد و اراده سفر کربلا نمود شب به عزم وداع...».

انجام:

«... نمودند پیمان دادار سست

کسی را نید زان میان دین درست

به خون خداوند شستند دست

شکستند پیمان روز الست

کنون رو سوی داستان آوردم نوا از دم راستان آوردم»

ش ۱۵۴۹، ۱۵۲ برگ، ۱۰×۱۹، نستعلیق، بیکا، بیتا.

۳۲۷- جنگ مراثی = بیاض (فارسی)

از: ؟

مجموعه است در مجالس و عظم و نوحه در ذکر مصیبت اهل بیت علیهم الصلاه والسلام. در پایان شعری از شمس تبریز نیز آمده است.

آغاز: «حمد بی حد و ثنای بلا عدّ حضرت احدی را سزد که ایجاد انس و جن محض از برای شناسایی اوست... او دل‌های محبان را منور ساخت به نور محبت محبوبانی که اگر آفتاب وجودشان...».

ص: ۲۳۲

انجام:

«... وصف کمال مرتضوی در کلام حق مسطور... به نص کلام فرض

در مدحتش قیام نمودن زهی قیام

هست این قیام... قیام فرض

نعتش نگر که گوشه نشینان موسوی دانند بر زبان ودل خود مدام فرض»

ش ۱۵۵۰، ۱۴۳ برگ، ۲۰×۹، نستعلیق، بیکا، بیتا.

۳۲۸- جنگ مراثی = بیاض (فارسی)

از: ؟

مجموعه ای است در مجالس و مراثی که در مصیبت اهل بیت علیهم الصلاه والسلام بیان شده است.

آغاز: «کبوتر چاهی مینالید چندان صدای ناله از هزاران باغ عزا بلند شد که طایر روح رمیده فاطمه زهرا سلام الله علیها به آشیان تن مراجعت...».

انجام: «... همین یک بیمار همراه دارند زنان عرب بافغان دست در گردن اسیران با تعب در آوردند و از احوال کشتگان و محنتهای ایشان سوال می کردند و به زبان حال میگفتند:

در کجا زد صرصر ماتم به بستان شما در کجا خاموش شد شمع شبستان شما»

ش ۱۵۵۲، ۱۴۱ برگ، ۱۹×۹، نستعلیق، بیکا، بیتا. آغازش افتاده.

ص: ۲۳۳

۳۲۹- جنگ نظم و نثر = بیاض (فارسی)

از: ؟

مجموعه ای است متفرقه از حکایات و نظم که از امیرالمؤمنین علیه السلام است و زیارات و ادعیه و نیز برخی اشعار فارسی.

آغاز:

«كنت السواد لناظري فبكي عليك الناظر

من شاء بعدك فليمت فعليك كنت احاذر

فلو كان طشت التبر في بيت زخرف تفيض به نفس امرء بات شاكياً...»

انجام: «... ذلك احداً غيرك و لا- اعتمد فيه الا- عليك فكن يا ذاالجلال عند احسن ظني بك ورجائي لك و ارحم تضرعي و استكانتی وضعف ركنی و... بذلك على و على كل داع... يا ارحم الراحمين و صلى الله على محمد و آله».

ش ۱۵۵۵، ۱۳۰ برگ، ۱۸×۱۰، نستعلیق، بیکا، بیتا. آغازش افتادگی دارد (تحریر سده ۱۳).

۳۳۰- جنگ شعر = ایضاح المناقب = بیاض (فارسی)

از: ؟

مجموعه ای است در اشعار که در موضوعات مراثی و مناقب و اخلاق بیان شده است و عنوان ایضاح المناقب را دارد.

آغاز:

«به حمد حق کنم انشاء اول دفتر که اوست خالق ارض و سماء و جن و بشر

ص: ۲۳۴

درود بیحد (... بر محمد عربی

شفیع امت عاصی به عرصه محشر...»

انجام:

«...از پی کعبه کویت دهقان

نالها غلغلهها ولولها

نکنم گوش بدان مسأله ها به سر خانه زند هرولها»

ش ۱۵۶۰، ۶۵ برگ، ۱۰×۱۶، نستعلیق، بیک، بیتا، بیاض.

۳۳۱- جنگ نظم و نثر = بیاض (فارسی)

از: ؟

اشعاری از مولوی و مطالبی از عین الحیاه علامه مجلسی و چند غزل از شاعران دیگر و چند حدیث و غیره.

آغاز:

«درخت جهالت که شد بارور

ندارد بغیر جهل بار دگر»

انجام:

«زانکه اول سمع باید نطق را

سوی منطق از ره سمع اندرا»

ش ۱۵۶۱، ۸۴ برگ، ۱۰×۱۸، نستعلیق، بیک، بیتا، بیاض.

۳۳۲- جنگ نظم و نثر = بیاض (فارسی)

از: ؟

شامل مطالبی از ابن طاووس، بابا طاهر عریان، کتاب مجالس المتقین، اشعاری از وفائی.

آغاز: «وینبغی لطالب العلم یکتب هذه الحروف فی ظهر الكتاب لأنّ الله تعالی جعل لكل شی خصائص وخصائص هذه الحروف ان یجعل طالب العلم ماهراً...».

انجام:

«هست چون خاک درت زینت تاج شاهان بود چون نور تو در جنب خلیل الرحمان»

ش ۱۵۶۳، ۱۲۵ برگ، ۲۰×۱۱، نستعلیق ۱۲۹۷، بیاض.

۳۳۳- جنگ = بیاض (فارسی و عربی)

از: ؟

شامل اشعاری از لیبید، طرفه، عنتره، عمر بن ام کلثوم، نابغه، مولوی، جدول طول و عرض شهرها، شعری از مجنون عامری.

آغاز: «قراء سبع مشهورین منهم عاصم و کئیته ابو بکر ومنهم حمزه بن حبيب ومنهم الکسائی ابوالحسن علی بن حمزه بن عبد الله النحوی ومنهم نافع بن عبد الرحمن ومنهم عبد الله بن کثیر ومنهم المازنی ومنهم ابو عمرو عبد الله بن عامر...».

انجام:

«خیال روی تو بر کارگاه دیده کشیدم به صورت تو نگاری ندیدم و نشیدم»

ش ۱۵۶۳، ۱۰۵ برگ، ۱۹×۱۰، نسخ، نستعلیق، بیکا، بیضا. بیاض با یادداشتی از محمد رضا بن علی نقی در برگ اول.

۳۳۴- جنگ = بیاض (فارسی)

از: ؟

مطالبی درباره صرف و نحو و سؤال و جوابهایی در مسائل شرعی و فقهی و مطالب

ص: ۲۳۶

متفرق دیگر در این کتاب آمده است.

آغاز:

«ولها بالمطرون اذا أكل النمل الذي جمعا

یعنی از برای زن نصرانیّه است غلّه و آذوقه در مطرون در وقت که بخورد مورچه آنچه را که جمع کرده است...

انجام: «زوجه میگوید من هم قبول کردم، زوج میگوید صالحتک عمّا علم بما علم قبلت الصلح هکذا».

ش ۱۵۶۵، ۱۶۳ برگ، ۱۵×۱۰، نستعلیق، بیکا، بیضا. با مهر بیضوی «محمد علی بن معین الدین».

۳۳۵- جنگ نظم و نثر = بیاض (فارسی و عربی)

از: ؟

اشعار از شاعران عرب و عجم ذکر کرده است از جمله: طغرائی، ناصر الدین حسن بن النقیب، ابن دوحه، عمرو بن حمق الخزاعی، حجر بن عدی الکندی، متنبی، حکیم سوری (یا سوزنی) و چند حدیث نیز آورده است.

آغاز:

«اذا صافحتنی اکف اللثام لطمت بهنّ خدود الرجال»

انجام:

«صراط المستقیم ای دل که وصفش خواندی از قرآن ... حبّ علی بن ابی طالب بود حقّ»

ش ۱۵۶۸، ۱۳۶ برگ، ۲۰×۱۰، نستعلیق، بیکا، بیضا. (تحریر سده ۱۳).

ص: ۲۳۷

۳۳۶- جنگ مراثی = بیاض (فارسی)

از: ؟

مجموعه اشعار در مصیبت ائمه اطهار علیهم الصلاه والسلام و به ویژه فاجعه جانگدار کربلا و شهدای آن و نیز احوال پس از آن در شام و کوفه است.

آغاز:

«جانب میدان مرو ای شبه پیغمبر مرو، ای علی اکبر مرو رحم کن بر مادرت بر جنگ این لشکر مرو، ای علی اکبر مرو»

انجام:

«ای دل بیا که موسم آه و فغان رسید یعنی عزای خاتم پیغمبران رسید». ش ۱۵۷۲، ۷۲ برگ، ۲۰×۱۱، بدون نام کاتب و تاریخ کتابت.

۳۳۷- جنگ مراثی = بیاض (فارسی)

از: ؟

مجموعه ای از اشعار شامل مراثی و نوحه برای ائمه اطهار: می باشد.

آغاز:

«ختم رسل ناله کنان آید از باغ رضوان هر شب جمعه بر قبرشاه شهیدان

گرید و گوید به فغان یا حسین یا حسین».

ص: ۲۳۸

انجام:

«حقیرم ار چه به ظاهر ولیک باشم شاه ز امر حضرت باری منم ولی الله...»

گدای خاک در دوست پادشاه من است.»

ش ۱۵۵۷، ۶۰ برگ، ۲۱×۱۲، نستعلیق، بیکا، بیتا. بیاض.

۳۳۸- جنگ مراثی = بیاض (فارسی)

از: ؟

مراثی و روضه هائی به نظم و نثر آورده و بعضی مطالب تاریخی و روایی نیز نقل کرده است.

آغاز: «ودر خبر است که چون حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام هفت نفر از صنادید جمهور را بکشت. داود بن قابوس که مردی رزم آرا و مبارز بود...».

انجام: «چون مسلمانان عثمان را به قتل رسانید نه به اُبح و جوه، مدّت چند روز ریسمان بر پای او بسته بودند و مانند سگ مرده در کوچه‌های مدینه میکشیدند و گروه گروه از مسلمانان می رسیدند و لگد بر سر وی میزدند و از ظلم او شکایت می کردند.».

ش ۱۵۷۹، ۷۳ برگ، ۲۰×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا.

۳۳۹- جنگ مراثی و مناقب = بیاض (فارسی)

از: ؟

مجموعه ای است شامل دو بخش: بخش اول قسمتی از یک مقتل فارسی است اما

ص: ۲۳۹

به صورت پراکنده یاد شده است. گاهی عنوان «مجلس» دارد و بخش دوم در ذکر مناقب مولا امیرمومنان علی علیه السلام می باشد.

آغاز:

«این در چه دین بود که کسی را کشند و بعد عریان در آفتاب بدنش از جفا کنند

این در چه ملت است که کشتند چون کسی در زیر سم اسب بدنش توتیا کنند»

انجام: «وقتی که در میدان ایستاده بود یکه و تنها تکیه بر نیزه بیکسی داده بود با گردن کج نظر حسرت به قتلگاه و خیمه گاه مینمود و اشک حسرت از گوشه‌های چشم می ریخت».

ش ۱۵۸۰، ۷۶ برگ، ۲۰×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا.

۳۴۰- جنگ اشعار (فارسی)

از: شاهزاده ابوالفضل

جنگ اشعار مختلف و پراکنده برخی سرایندگان است که بطور نامنظم جمع آوری شده و تعدادی از آنها بخط خود شاعر آمده است، نام شعرا عبارتست از: رشید خان شعبده باز _ اتابک اعظم _ برهان السلطنه ابراهیم میرزا _ میرزا حسن کاشی _ محمد علیخان (وفا) تحویلدار پستخانه مبارکه _ میرزا حسین خان پیشخدمت ملقب به حضوری _ احمد خان _ مخفی (دختر اورنگ زیب) _ میرزا بزرگخان مقبل _ کامکار _ صفایی نراقی _ میرزا مهدی اصفهانی _ سید مهدی قائم مقامی _ ابوالفضل زنجانی گروسی _ ابوالفضل (جامع جنگ) عطارد قائم مقامی _ نعمت شاهزاده ابراهیم میرزا _ مهری شقاقی _ رکن الملک _ نظام العلماء تبریزی _ فرصت شیرازی _ میرزا ابراهیم

ص: ۲۴۰

مشتری خراسانی _ میرزا صبوری خراسانی _ هبه الله مجتهد خلخالی _ علی محمد خان نظام الدوله اصفهانی.

آغاز:

«فرمود دی اتابک اعظم زتلگراف

برهان ترا رهاوند شه از ظلم و اعتساف»

ش ۲۰۷۷، ۱۱۵ برگ، ۱۲×۱۲، نستعلیق شاهزاده ابوالفضل و دیگران. تاریخ ۱۳۱۹ و ۱۳۲۷ یا ۱۳۳۷) دارد با این یادداشت بر برگ ششم: من عرائض الحقیق اقل السادات مهدی الحسینی القائم مقامی بحضرت سیدی... شاهزاده الملقب به برهان السلطنه.

۳۴۱- جنگ (فارسی)

از: ؟

مجموعه از اشعار متفرق و پراکنده و ترجمه بسیاری از سور قرآنی، حکایات و... که با خط مغلوط و نا زیبا در یک دفتر گرد آمده است.

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم این دعا را هر روز ماه شعبان بخواند ثوابش از احصاء بیرون است...».

ش ۲۳۱۹، ۲۹۰ برگ، ۱۸×۲۲، نستعلیق حسن بن محمد قوچانی در ۱۲۷۲.

۳۴۲- جنگ (فارسی)

از: ؟

مجموعه قطعات و فقرات تاریخی و... که از کتاب ها بدون نظم خاصی گرد آوری شده قسمتهایی از نیمه اول مربوط به تاریخ شهادت سید الشهداء و مرثی آن حضرت می باشد.

ص: ۲۴۱

آغاز:

«ایا اسد الرحمن یا شحنة النجف جزاء آ و صبراً للحسین قتیل.

فداک روحی یا حسین و عترتی...»

انجام:

«گر چه شمشیر حیدر کزار

کافران کشت و قلعهها بگشاد

تا سه نانی نداد در ره حق

هفده آیه خدای نفرستاد»

ش ۲۳۵۲، ۱۳۱ برگ، ۲۰×۱۹، نستعلیق، بیکا، بیتا.

۳۴۳- جنگ (فارسی)

از: ؟

مجموعه برخی اشعار و ابیات متفرقه که در میان آنها برخی اشعار شاهزاده راجی خانم و صهبان اصفهانی آمده است.

آغاز:

«شیرین سخنی بود مرا مونس شب ها میشت زلوح دل من رنگ تعبها

تا بود بهمراه من آن لعبت شیرین بنموده فرار از من بیدل همه غمها»

ش ۲۴۰۹، ۷۵ برگ، ۲۱×۱۴، نستعلیق انیس، بیتا (تحریر سده ۱۳).

۳۴۴- جنگ (فارسی)

از: ؟

دفتری است شامل اشعار و سرودهای شعرا که بدون ترتیب و ذکر نامی از شعرا گرد آورده شده است.

ص: ۲۴۲

آغاز:

«ز پیش خویش بر افکن نقاب دعوی را بین به کسوت صورت جمال معنی را»

انجام:

«... تب را بغلط در تب افتاده گذر مستی عرفی شده چکیده از...»

ش ۲۴۹۹، ۳۴۹ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳).

۳۴۵- جنگ (فارسی)

از: ؟

مجموعه مختلفی از اشعار، قطعات، احادیث، آیات گردآوری و در اواخر ناتمام مانده و برخی صفحات سفید گذارده شده است.

آغاز:

«خاص حقیم زحق ما بهدایت مخصوص از لب شاه ولایت بولایت منصوص

طالباً پا بکش از صحبت ارباب ریا راغباً سر مکش از خدمت ارباب خلوص»

انجام:

«بیواسطه گوش وزبان از طرف چشم بسیار سخن بود که گفتم و شنیدم»

ش ۲۵۱۹، ۷۳ برگ، ۲۰×۱۷، نستعلیق. ۱۳۳۶

ص: ۲۴۳

۳۴۶- جنگ مراثی (فارسی)

از: ؟

مجموعه مواعظ و مراثی و مقتل (شامل نظم و نثر) که در یک دفتر گرد آوری شده است.

آغاز: «من منشآت... حمد و سپاس بیرون از حد و قیاس حضرت پادشاهی را سزااست جلت عظمته و عمت نعمته که حضرت اقدس محمدی را از کافه ناس برگزیده...».

انجام: «.. چنان وداع که مرغان هوا و ماهیان دریا را کباب کردند».

ش ۲۵۸۸، ۱۰۲ برگ، ۱۱×۱۷، تحریر مؤلف در ۱۳۱۱.

۳۴۷- جنگ (فارسی)

از: ؟

شامل اوراد، طلسمات، فوائد فقهی، ادعیه و عوامل منظوم جامی و... که در یک دفتر بصورت غیر منظم جمع آوری شده است.

ش ۲۵۸۹، ۴۲ برگ، ۱۱×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳).

۳۴۸- جنگ مراثی (فارسی)

از: ؟

مجموعه اشعار و مراثی و مطالب تاریخی و غیره که برای استفاده در منبر گردآورده شده است.

ص: ۲۴۴

آغاز: «شهادت علی: شب معراج صورت علی را روی کرسی و به صبح نوزدهم ملائکه فرق شیر».

ش ۲۵۹۸، ۴۸ برگ، ۱۷×۱۱، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳).

۳۴۹- جنگ مقتل و مرثی (ترکی)

از: ؟

آغاز: «.. که چون جناب سید الشهداء زباله منزلنده ابو سعیدون قزین جناب علی اکبره عقد ایلدی...».

انجام:

«چون عرب ایچره رسمدور صاحب عزایه شیعلر ویرمگه سر سلامتی طایفه زنان گلور»

ش ۲۶۲۴، ۱۵۸ برگ، ۱۷×۱۱، نستعلیق، در برخی برگها تاریخ ۱۲۸۱ آمده است.

۳۵۰- جنگ منبر (فارسی)

از: ؟

مجموعه مطالب و فوائد مختلف و متفرق همراه برخی احادیث و آیات که بصورت پراکنده برای استفاده در منبر و غیره جمع آوری و بخط نازیبا کتابت شده است.

ش ۲۷۱۵، ۵۴۵ برگ، ۱۸×۱۱، نستعلیق، ۱۳۲۴.

ص: ۲۴۵

۳۵۱- جنگ (فارسی)

از: کاظم بن حسنعلی قمشه ای، قرن ۱۳

مجموعه احادیث، حکایات و اشعار که در یک دفتر گردآوری شده است.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین والعاقبه للمتقین... چنین گوید اقل العباد جرماً و اکثرهم جرماً کاظم بن حسنعلی که این نسخه ایست در احادیث و حکایات و اشعار که این حقیر در تالیفش کوشش و سعی نمودم...».

ش ۲۷۲۵، ۱۴۳ برگ، ۱۸×۱۲، نستعلیق مؤلف (تحریر سده ۱۳).

۳۵۲- جنگ اشعار (فارسی)

از: ؟

مجموعه اشعار، قصاید، غزلیات، سماعیات متفرقه و پراکنده که سراینده برخی مشخص و عده ای نامشخص است، این جنگ شامل قطعه ای از شاهنامه، داستان منثور و منظوم ابو لؤلؤ و کشتن عمر، نان و حلوا شیخ بهایی، مناجات خواجه عبد الله انصاری است و اشعاری از نور حسن سغریایی (غزل بی نقطه)، ملا علی اصغر بروجردی (نوحه علی اکبر)، عرفی (قصیده در مدح علی علیه السلام)، سوری، هاتف اصفهانی، جلالی هراتی، میرزا صادق، راهب، نجات، فرّخی، شیخ بهایی، جوهری آمده است.

آغاز:

«بگفت ای مرا مایه زندگی

گرامیتر از جان بفرخندگی

کسی کو به هستی برارد نفس

بناچار باید شدن باز پس...»

ص: ۲۴۶

انجام:

«از باد یکی پشه بخاشاک نجیبید وز زلزله یک خشت زویرانه نیفتاد»

ش ۲۷۷۷، ۱۳۱ برگ، ۱۷×۱۱، نستعلیق. ۱۲۷۳

۳۵۳- جنگ احادیث و غیره (فارسی)

از: سید مهدی بن سید محمد حسین قاسانی، زنده ۱۳۴۱ ق

مجموعه احادیث، ادعیه، اذکار و نصایح و مناجات مختلف که از سه کتاب سراج المتجهدين، جامع الاخبار وعین الحیات گردآوری و برگزیده شده است.

آغاز: «ان الموعظه اذا خرجت من القلب دخلت فی القلب واذا خرجت من اللسان لم يتجاوز الاذان عن النبی صلی الله علیه وآله وسلم الا ادلکم علی سلاح ینجیکم من اعدائکم و...».

انجام: «... و بعد از آن خدا را ثنا گفت و صلوات بر پیغمبر صلی الله علیه و آله فرستاد حضرت فرمود حاجت خود را بطلب که خدا عطا میفرماید قد تمت احادیث المنقولہ عن کتاب المستطاب عین الحیات فی الدعاء».

ش ۲۸۵۱، ۹۸ برگ، ۱۸×۱۱، نستعلیق مؤلف در ۱۳۴۱

۳۵۴- جنگ منبر (فارسی)

از: ؟

رساله ای کوتاه در حوادث و وقایع عصر ائمه معصومین که برای استفاده در منبر و مجالس جمع آوری شده است.

آغاز: «مجلس استغاثه سید الشهداء. برای چند نفر مائده نازل شد برای موسی ...»

ص: ۲۴۷

وظللنا علیکم الغمام و انزلنا علیکم المن والسلوی، وجهه عیسیٰ ۷ ربنا انزل علینا...».

ش ۲۸۸۸، ۲۴ برگ، ۱۱×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳).

۳۵۵- جنگ منبر (فارسی)

از: ؟

مجموعه پراکنده ای از احکام شرعی، مقتل امام حسین، اشعار و غیره که در یک دفتر گردآمده است.

آغاز: «السلام علی رسول الله صلی الله علیه و آله و افضل السابقین واللاحقین محمد بن عبد الله صلی الله علیه و آله سید الاولین والآخرین السلام علی سیدنا و مولانا و مقتدانا علی...».

انجام:

«... نشد سیر هرگز چهار از چهار بسی از مودند مردان کار

زمین ز آب باران و چشم از نظر

زن از مردی مرد و مرد از هنر»

ش ۲۹۷۴، ۱۴۲ برگ، ۱۲×۱۶، نستعلیق سید محمد بن میر حسین مشهدی (ساکن قرطبه) در ۱۲۳۶

۳۵۶- جنگ مراثی (فارسی)

از: ؟

مجموعه اشعار متفرقه که جمع آورنده جنگ در بیان مصائب اهل بیت: سروده است.

ص: ۲۴۸

آغاز:

«پیکرم نیلی شد از کعب سنان تازیانه فرق من بشکسته از سنگ زنان مشرکین»

انجام:

«تازه گلان چمن زینبی قوت جان میوه باغ نبی»

ش ۳۰۸۶، ۵۱ برگ، ۱۰×۱۲، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳ و ۱۴).

۳۵۷- جنگ (فارسی)

از: ؟

مجموعه متفرقه ای از اطلاعات مانند عدد جمعیت تهران در آن تاریخ و برخی شهرها و فوائد علمی و غیره.

آغاز: «دایره معدل النهار دایره ایست که تنصیف فلک مینماید از شرق بمغرب و در تحت این دایره، دایره بر روی زمین فرض کنند...».

انجام: «... شماره نفوس ممالک محروسه ایران بیست و چهار کرور نفر جمعیت: طهران هشتاد هزار نفر، تبریز دویست (...)
هزار نفر... کرمان دویست و چهل و یک هزار، یزد یکصد و بیست هزار نفر».

ش ۳۰۹۲، ۷۸ برگ، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳ و ۱۴).

۳۵۸- جنگ اشعار (فارسی)

از: ؟

مجموعه ای از اشعار و غزلیات و رباعیات شعرای معروف

ص: ۲۴۹

آغاز:

«هستم ز فراق دوست گریان همه شب مانده زلف او پریشان همه شب

تنها و غریب و دست در گردن خود

لب بر لب غم نهاده سوزان همه شب»

انجام:

«.. دیده برداشتن از روی تو مستحسن نیست که به تصدیق نظر صاحب ...»

ش ۳۰۹۵، ۱۴۹ برگ، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳).

۳۵۹- جنگ اشعار (فارسی)

از: ؟

مجموعه اشعار و سرودهای حدود صد و سی نفر از شعرا و سخنوران شیرین سخن فارسی که در یک دفتر گرد آوری شده است، نام این شاعران عبارتست از: حکیم رکنا (قضا و قدر) محمد قلی سلیم رازی (قضا و قدر) حکیم شقایبی _ آخوند ملا نادم _ محمد قلی سلیم _ مولانا آفتابی ساوجی (قصیده بی نقطه) سلمان ساوجی _ صائب تبریزی _ ملا عرفی _ ملا سالک _ میرزا ملک مشرقی _ میرزا خصمی _ صیغی قلی بیگ _ ملا نازم لاهیجی _ شیدای هندی _ ابن یمین _ طالب، ملا طبعی _ شیخ سعدی _ میرزا فصیح _ میرزا صالح منشی _ ملا محتشم _ میرزا رستم _ خواجه حافظ _ میر رضی _ بابا فغانی _ بابا مطلعی _ میر کبیر _ طرزی رشتی _ میرزا جلال پیر _ طالب آملی _ محمد جان قدسی _ ملا روم _ ولی دشت بیاضی - حاجب _ میرزا نظام دستغیب - ظهیر فاریابی _ میر ابوالفتح لاهیجی _ میرزا ابراهیم ادهم _ میر منصور رشتی _

ص: ۲۵۰

ملاظهوری _ میرزا طاهر واقعه نویس وحید حیدر خان _ میرزا خلیل مسیح _ رشیدای رزگر _ میرزا صادق _ میر علی نقی
 کمره _ ملا سبحانی _ میرزا جانی _ منتخب (محمود وانار) _ شیخ فیضی _ ملا عجاز (از برای میرزا شفیع ...)_ میرزا جلال
 اسیر _ میر عقیل همدانی _ والای قمی _ ملا- خالص _ ادیب صابرا _ شائی تکلو _ ملا فهی لنگرودی _ میرزا معصوم _
 رحیما _ میر اجری _ سلطانعلی بیگ _ آصفی کمال خجندی _ طاهر _ مشرقی ساوجی _ جعفر _ ملا وحشی _ مربع _
 سعدی (بهاریات) _ میرزا ابوالحسن _ عبید زاکانی _ ضیاء _ فردوسی _ غیاثا _ مولانا جامی _ محمودا _ شیدا _ تائب _
 ملا حبیب ابهری _ منصورا _ میرزا موسی - سید نسیمی _ ملا عرفی (قصیده ... الشوق) _ شاه طاهر _ مولانا مقصود کاشی
 _ میرزا قلی میلی _ مولانا فرسی _ میرزا سنجرکاشی _ قاضی نور _ مولانا امیدی _ امیر خسرو دهلوی _ آذری _ سلیم
 (مخمس) _ فضلی _ نصیرای همدانی _ ابن یمین _ شیخ ابو سعید _ شکوهی همدانی _ شیخ سعد الدین محمد _ خواجه
 شاهپور فرهی _ میرزا عبد الله _ میرزا ملک شرقی (جهت طالب خان وزیر بن حاتم بیگ) _ شاه شجاع (حکیم نظام الدین) _
 حکیم نظام الدین در پاسخ معالجه باه) _ زکی همدانی میر عطای حکیم _ ملک قمر _ مولانا ایللی _ حکیم پرتوی (ساقی
 نامه) _ شاه نعمت الله _ مولانا شاهدا _ بهاء الدین محمد عاملی (نان و حلوا) _ مرشد قلی بیگ _ مولانا واجب _ میر محمد
 حسین _ حاج محمد حسین ولد محمد جان _ مجدای شیرازی _ میرزا فصیحی _ مولانا ملا نوعی (مثنوی سوز و گداز) _
 حکیم رکنا (معامله پسر دلا-ک) ابو تراب بیگ (ساقینامه و ترجیع بند) _ ملاملک قمی _ ملا محمود ... _ مرشد یزدگردان
 (ساتیاد) _ اقدسی (ساقینامه) _ بابا طاهر _ میر محمد _ شیخ الاسلام تبریز _ شیخ فیضی ...

آغاز:

«شنیدم روزی از خونابه نوشی

چو گل از پاره تن خرقة پوشی»

ص: ۲۵۱

انجام:

«بدرد طلب گرچه من دردمندی

زسلطان همت نوایی طلب کن...»

ش ۳۱۰۳، ۱۰۴ برگ، ۲۹×۱، نستعلیق عبد القادر بن عبد الواحد (در برگ ۱۷) تحریر سده ۱۱. فهرست نام شعرا را مرحوم
رمضانی درد و برگ نوشته و ضمیمه نسخه است. انجام نسخه افتادگی دارد، اشعار در سه ستون نوشته شده، کاتب با اینکه
خوش خط بوده ولی بیسواد بوده و غلط املائی دارد مثلاً مثنوی را بصورت مسنوی و محتشم را بصورت مهتشم نوشته است.

ممکن است برخی اسمها درست خوانده نشده باشد.

۳۶۰- جنگ اشعار (فارسی)

از: ؟

مجموع اشعار و سرودهایی از شعرای معروف و غیره است که در یک دفتر جمع آوری شده، شاعران عبارتند از: شیخ باخزری
رئیس العارفین _ نور علیشاه (ترجیع بند) _ حافظ _ سعدی _ جامی _ ظهیر الدین فاریابی _ مولانا محتشم _ خلیل _ ضیایی
_ وحشی _ یغما _ شاه نعمت الله ولی _ مولانا رفعت _ هلالی _ عاشق اصفهانی _ شمس تبریزی _ باباطاهر _ مشتاق _
شیخ بهایی _ خواجه عبد الله انصاری _ صفی _ شعله اصفهانی _ پریشان _ ابن حسام جوشقی

آغاز:

«جان من رنجور و بیمار توام

عاشق دلخسته زار توام

دارم از درد فراق روز و شب

درد بیتابی و بی خوابی و تب...»

انجام:

«... سر بی یار کی آید به بالین از آن ساعت که دیدم گوشوارش»

ش ۳۳۸۹، ۱۰۳ برگ، ۱۸×۱۰، نستعلیق ۱۲۵۷ (برگ ۵۵) با مهر بیضوی «یوسفعلی ۱۲۶۲».

ص: ۲۵۲

۳۶۱- جنگ (فارسی)

از: ؟

مجموعه ای از مطالب پراکنده در موضوعات مختلف از جمله احکام، حکایات، احادیث از خانواده عصمت و طهارت و مطالب تاریخی و جز آن می باشد و از کتب بسیاری چون سراج القلوب، مروج الذهب، ابواب الجنان، جامع الاخبار وینابیع الموده نقل کرده است.

به فهرست سابق این کتابخانه ص ۱۱۹ رجوع شود.

آغاز: «در کتاب کشکول شیخ یوسف بحرینی آورده اول چیزی که خداوند خلق کرد قلم بود واول کوهی که خلق شد در زمین کوه ابو قییس بود و مسجدی که بنا شد».

انجام: «و حکم داد که مردم او را (لعنت) می کردند و حنفی و شافعی چیزی چند ... می دادند که دلالت و صراحت بر گمراهی او مینموده».

ش ۳۵۲۶، ۳۰۶ برگ، ۲۴×۱۸، آغازش افتاده، بدون تاریخ.

۳۶۲- جنگ اشعار (فارسی)

از: ؟

شامل اشعار عطار نیشابوری، مستی، مدهوش، جمالی و اهلی شیرازی و نظامی گنجوی.

آغاز:

«تا در این زندان فانی زندگانی بایدت کنج عزلت گیر تا گنج معانی باشدت

ص: ۲۵۳

این جهانی ترک کن تا چون گذشتی زین جهان این جهانی گر نباشد آن جهانی باشدت»

انجام:

«بی یار بُدن عظیم مشکل کاری

بیچاره دلی که او ندارد یاری

این یک ... که به جان نتوان یافت گر دل داری مدار بی دلداری»

ش ۳۶۳۹، ۱۳۶ برگ، ۲۰×۲۹، نستعلیق، بیکا، بیتا. از آغاز افتادگی دارد. اشعار نظامی از مجله ارمغان نوشته شده است.

۳۶۳- جُنگ شعر (فارسی)

از: ؟

اشعاری است برگزیده از حافظ، شاه نعمت الله ولی، قآنی، قدس حسینی شیرازی، شیخ مفید عارف و شاعران گمنام که اشعاری گفته اند ولی نامی از خود باقی نگذاشته اند.

آغاز:

«از الف اوّل ز بسم الله باشد ابتدا ت توکل میکنم بر ایزد با کبریا

ب بگویم حمد حق را من به هر صبح و مسات ثنای مدح می.... مصطفی»

انجام:

«مسکنش به شهر کوفه خواهد شد

دولتش پای دار میبینم

رتبت شرع ملت اسلام محکم و استوار میبینم»

ش ۳۶۶۰، ۱۰۴ برگ، ۱۸×۳۲، نستعلیق، بیکا، بیتا، چند برگ آخر نو نویس است.

ص: ۲۵۴

۳۶۴- جنگ اشعار (فارسی)

از: ؟

مؤلف انواع مختلفی از شعر فارسی در قالبهای مثنوی، غزل، رباعی و تصنیف را در این رساله گرد آورده است اما نامی از سرایندهگان نبرده است جز از سعدی و فخر.

آغاز:

«ای برده ز سر عقل و خرد طاقت هوشم در عشق تو با ... نتوانم نخروشم
دور از لب میگون شکر ریز تو جانا جز خون جگر باده گل رنگ نوشم»

انجام:

«یک چشمه و لشکری معطش یک یوسف و عالمی خریدار

تا مست نباشی نکشی بار غم یار

آری شتر مست کشد، بار گران را»

ش ۳۶۹۸، ۲۰×۱۵، نستعلیق، بیکا، بیتا. صفحات جدول زرین دارد.

۳۶۵- جنگ شعر (فارسی)

از: ؟

مجموعه ای است در شعر فارسی از غزلیات سعدی، غزل و رباعی معتمد الدوله، عاشق، سید حسن، شیخ مغربی، مولوی، کیوان.

آغاز:

«زد علم بر قبه عرش عظیم نام بسم الله الرحمن الرحيم

لا شریک له له سبحانه شأنه عزت تعالی شأنه»

ص: ۲۵۵

انجام:

«شمع و گل و پروانه و بلبل همه جمعند ای دوست تو پس رحم به تنهایی ما کن
چگونه خواب به چشم من خراب درآید مگر خیال تو بیرون رود که خواب درآید»
ش ۳۷۰۳، ۱۲۷ برگ، ۲۰×۱۵، نستعلیق، بیکا، بیتا، از وسط افتادگی دارد.

۳۶۶- جنگ شعر (فارسی، ترکی)

از: ؟

مجموعه ای است در اشعار فارسی و ترکی از حکیم سوزنی، مولوی، وحشی بافقی، فضولی بغدادی، عراقی، حافظ لسان
الغیب، عاشق، عرفی و اشعاری که تخلص «خاقان» دارد.

آغاز:

«از نرگس مست بد خمارش درستی و در خمارم امشب
از بهر نثار یار خاقان جان دارم و شرمسارم امشب»

انجام:

«عرفی چه احتیاج که گویم به داستان کاین از فلان مجوی وز بهمان مخواه فلان

لب بستن از طلب روشن همت است و بس گفتم مخواه... و صد داستان مخواه». ش ۳۷۲۶، ۱۰۰ برگ، ۲۱×۱۴، نستعلیق، بیکا،
بیتا، اولش ناقص است.

ص: ۲۵۶

۳۶۷- جنگ = کتابچه ودفتر روزانه (فارسی)

از: ؟

مطالب متفرقه وپراکنده ای است در دفتر مخارج و حساب روزانه به سال ۱۲۹۵هـ. ق مطالبی در جغرافیای مازندران، قله دماوند، امامزاده هاشم، فیروز کوه که گویا مؤلف یادداشت های سفر خود را نگاشته است، بخشی از علم جغرافی با شکل وخطوط و سپس طب که گاهی از احادیث نیز استفاده کرده است.

آغاز: «مخارج سه شنبه ۲۲ شهر ربیع المولود... مازندران مملکت حاصل خیز است و در سواحل جنوبی بحر خزر در مغرب گیلان واقع شده است.».

انجام: «ونهی فرمود از طپانچه بر روزدن در وقت مصیبت نهی فرمود از آن که کسی به غیر از خدا قسم بخورد از رحمت خدا بری شده است و فرمود با دست خود آب بخورید که بهترین ظرفهای شما است نهی فرمود از مدح کردن مردم در برابر ایشان مهر زن را فرمود بدهید والا در قیامت میگیرند.».

ش ۳۷۲۸، ۸۷ برگ، ۱۴×۲۲، نستعلیق ۱۲۹۵. با مهر بیضوی «یاکریم».

۳۶۸- جنگ (فارسی)

از: ؟

مطالب متفرقه وپراکنده ای است از شعر فارسی و عربی و حدیث و طب.

آغاز: «من التوراه: من لم یؤمن بقضائی ولم یشکر نعمائی ولم یصبر علی بلائی فلیتخذ ربا سوائی یا بن آدم اخرج حب الدنیا من قلبک فانه لا یجتمع حب حبیبی وحب الدنیا فی قلب واحد.».

ص: ۲۵۷

انجام:

«گفت آن یار از آن گشت سردار بلند جرمش این بود که اسرار هویدا می کرد

فیض روح القدس از باز مدد فرماید دیگران هم بکنند آنچه مسیحا می کرد». ش ۳۸۱۰، ۱۸ برگ، ۹×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا.

۳۶۹- جنگ اشعار و غیره (فارسی)

از: ؟

مجموعه از اشعار فارسی از فرصت، ملا حبیب الله ... ، شعاع و هاتف و عبید زاکانی، ابن الوصال و اشعار عربی منسوب به مولا امیرالمؤمنین علی علیه السلام، امام زین العابدین علی بن حسین علیه السلام، سلمان فارسی حریری، شافعی و مطالبی در اصطلاحات صوفیه، استخاره که به حضرت صاحب نسبت داده شده و چند روایت و حکایت. به گفته شعاع الملک عمده این اشعار قصیده و تواریخ هاتف اصفهانی است.

آغاز: «سمعت من بعض الثقات انّ العزیز السعید علی بن عیسی الاربلی صاحب کشف الغمّه کان ماّرًا فی خیله ورجله واصحابه یطردون الناس بین یدیه فسألته امرأه عن امرئه اخری».

انجام:

«شکم بند دست است و زنجیر پای

شکم بنده کمتر پرستد خدای

بر و اندرونی بدست آر پاک شکم پر نخواهد شد الا به خاک».

ش ۳۸۱۷، ۱۶۹ برگ، ۱۱×۲۱، نستعلیق، بیکا، بیتا، با یادداشت شعاع الملک مورخ ق ۱۳۴۸ و مهر بیضوی «شعاع» در اول نسخه.

ص: ۲۵۸

۳۷۰- جنگ = اوراق پراکنده (فارسی و عربی)

از: ؟

اوراق پراکنده ای است از احادیث و شرح حال ائمه اطهار:

آغاز: «قال الامام ابو عبد الله عمرو بن عثمان بن علی البلخی اخبرنا الامام ابوبکر احمد بن اسماعیل جوهری... عن جعفر بن محمد الصادق عن ابیه عن جدّه عن علی بن ایطالب علیه السلام... ما سأل رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم عن ربه... لیس شیء أفضل عندی من التوکل علیّ والرضا بما قسمت».

انجام: «از ابو هریره و عبد الله عباس روایت کرده اند که گفتند پیغمبر صلی الله علیه وآله وسلم کان (یحولنا) بالموعظه بعد الموعظه بین الانام شفقہ علینا والتماس الرفق فخطبنا قبل وفاته بایام وهی آخر خطبه خطبها بالمدینه حتی لحق بالله فوعظنا منها بمواعظ ذرفت منها العیون».

ش ۳۸۵۸، ۶۰ برگ، ۱۲×۱۷، نسخ و نستعلیق، بیکا، بیتا.

۳۷۱- جنگ شعر (فارسی)

از: ؟

شامل بخشی از غزلیات صائب تبریزی و مثنوی و غزلهای دیگری که شناخته نشد می باشد.

ش ۳۹۰۳، ۴۰ برگ، ۱۲×۱۸، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص.

ص: ۲۵۹

۳۷۲- جنگ = مجالس (فارسی)

از: ؟

بیست و نه مجلس در ذکر مناقب و مصائب خاندان طهارت و ابا عبد الله الحسین علیهم الصلاه والسلام است از اشعار فارسی بسیار استفاده کرده است.

آغاز: «مجلس اول است که قبول کند خدا مجلس شب عاشورا است، آقایان نشوته اند در چند جا دختر علی گریه شدیدی کرد به نوعی که افتاد غش کرد از جمله جاهائی که زینب گریه کرد شب عاشورا بود».

انجام: «به خاطر بیاوریم آن وقتی که مظلوم کربلا فرزند فاطمه غریب (...) در صحرای کربلا مانده حضرت تکیه بر نیزه غریبی خود داده».

ش ۳۷، ۳۹۰۹، برگ، ۱۱×۱۸، نستعلیق، بیکا، بیتا. آغاز و انجام افتادگی دارد. بر گها در صحافی پس و پیش شده است.

۳۷۳- جنگ نظم و نثر (فارسی)

از: ؟

مطالبی در طب، و علوم غریبه و اشعاری از عراقی و قصاب و چند رباعی نیز در آن آمده است.

آغاز: «سیاه است پس سحر کن باز ... ان پنه اضافه کنی و باز ... کنی و سیاه آن را دور کنی تاجوهر شود و پی هم سیاه نشود این جوهر شدنش اکسیر است در غایت سفیدی و پاکی و ثبوت».

ص: ۲۶۰

انجام:

«عاشق بی دل کجا با خلق عالم کار دارد بگذرد از هر دو عالم آنکه عشق یار دارد

کار عشق... در عشق است بگذرد از خود پرستی آنکه با ما کار دارد»

ش ۳۹۵۹، ۸۵ برگ، ۱۸×۷، بیکا، بیتا. با مهر بیضوی «عبده مبارک ۱۲۷۹».

۳۷۴- جنگ نظم و نثر (فارسی)

از: شیخ محمد حسین ادبی فردوسی

شامل آیاتی از قرآن و احادیث و اشعاری درباره واقعه جانگداز کربلا و شعری از معینی کرمانشاهی به جنگ ش ۴۱۲۵ رجوع شود.

آغاز: «فی سوره النحل _ والانعام خلقها لکم فیها دفءٌ و منافع و منها تأکلون و لکم فیها جمال حین تریحون و حین تسرحون و تحمل ائقالکم».

انجام:

«کشتن یک مادری مانند زهرا کی رود تا قیامت از دل اولاد یابن العسکری

بود مشغول عزاداری که ناگه آمدند به سرش یک عده چون جلاد یابن العسکری

فاطمه بین در و دیوار از بی طاقتی شد بلند از سینه اش فریاد یابن العسکری»

ش ۳۹۶۳، ۱۳۷ برگ، ۱۸×۱۱، تحریر مؤلف در ۱۳۳۶ ش. با این یادداشت «دستخط مرحوم مغفور آقای آقا شیخ محمدحسین ادبی فردوسی».

ص: ۲۶۱

۳۷۵- جنگ (فارسی)

از: ؟

مجموعه چند شعر فارسی است از نظیری، سعدی، خیام، محتشم، نظامی، قصیده ای از میرزا طوفان، فیض کاشانی ره، جامی و چند حکایت و روایت.

آغاز:

«ز اندوه ... بر سینه ام راه فغان گم شد زبیداد تو ام حرف شکایت از میان گم شد
چو بیخود گشته ای بر خیز ای مجنون صراخی کن که امشب ناقه لیلی میان کاروان گم شد»

انجام:

«نرفته ز شب همچنان بهره ای

که ناگه بکشتن پری چهره ای

همی گفت دودش همیشه به سر

همین بود پایان عشق ای پسر»

ش ۳۹۹۳، ۳۵ برگ، ۱۷×۲۳، نستعلیق مصطفی قلی بن میرزا جواد نوری در ۱۲۶۲ ق.

۳۷۶- جنگ نظم و نثر (فارسی)

از: ؟

مجموعه ای است در ادبیات فارسی از یک مثنوی بلند، بخش هایی از الهی نامه خواجه عبد الله انصاری، غزلیات فیروز، سعدی، جامی و محتشم.

آغاز:

«بده گرمی دل افسرده ام را

فروزان کن چراغ مرده ام را

ندارد سالها فکرم... زلطف بر تو دارم هم گدائی»

انجام: «در آن وقت نَقاره خانه شادی نواختند و راست نوایان انام حجاز عَشاق وار از پرده خودداری بیرون تاختند و مخالف و مؤالف شور در عراق عجم انداختند بزرگ و کوچک ترک و تاک از هر ده و دشت بر آن ن احیه تاخته همایان بختان کشور طوس آوازه شادی نیشابور رسانده و به قانون و داد تشنگان.

ش ۳۹۹۷، ۶۴ برگ، ۲۲×۱۳، نستعلیق، بیکا، بیتا. آخرش افتادگی دارد.

۳۷۷- جنگ = اوراق پراکنده (فارسی، عربی)

از: ؟

چند صفحه از اصول دین سید کاظم رشتی، اشعاری از ابن سینا و خواجه نصیر، چند صفحه از صحیفه سجادیه و چند صفحه در منطق و چند صفحه در علم نحو است.

آغاز: «الحمد لله الذی علافی توخّیده ودنا فی تفرّده وجلّ فی سلطانه وعظم فی ارکانه و احاط بکلّ شیء علماً وهو فی مکانه وقهر جمیع الخق بقدرته...».

انجام: «أقسمت علیکم بحول الله وقوته وعونه وعزمت علیکم یا معاشر الارواح الروحانیة».

ش ۴۱۱۴، ۲۰۵ برگ، ۱۶×۹، نسخ و نستعلیق، بیکا، بیتا.

۳۷۸- جنگ (فارسی)

از: محمدحسین ادبی فردوسی

مطالب جمع آوری شده از اشعار درباره مصایب کربلا و نیز حکایات و احادیث می باشد. به جنگ ش ۳۹۶۳ رجوع شود.

ص: ۲۶۳

آغاز:

«خداوندا به شهر کوفه خوارم

غریب و بی کس و بی غمگسارم»

ندارم یک نفر یار و عزادار

اگر من در غریبی جان سپارم»

انجام:

«آمد تقی ۷ به طوس به چشمان اشکبار گشتی ز مهر بر شه بی اقربا قریب

رأسش به روی دامن سلطان دین جواد روحش شد از بدن به سوی کبریا قریب»

ش ۴۱۲۵، ۷۰ برگ، ۱۷×۱۱، نستعلیق مؤلف.

۳۷۹- جنگ شعر (فارسی)

از: ؟

مجموعه ای است از اشعار شاعران پارسی گوی، چون خواجه سلمان، کمال، حافظ، کاتبی، ابن غیاث، محبّی، خواجه همام، سعدی و دیگران.

آغاز:

«ببر پیک صبا از ما سلامی به شیرین لب بتی شکر کلامی

بهار عمر و شاخ کامرانی گل صد برگ و بستان امانی»

انجام:

«ز درج درت ای در شب افروز

صدف در قعر دریا باد دلسوز

شکر در رشک باد از ناروانت

شکسته باد پسته باد هانت»

ش ۴۱۲۶، ۱۰۹ برگ، ۱۸×۸، نستعلیق، بیکا، بیتا. با سر لوح زرین و جدول زر در برخی صفحات.

ص: ۲۶۴

۳۸۰- جنگ شعر (فارسی)

از: ؟

مجموعه ای از غزل و مثنوی است.

آغاز:

«بیا ای گل به هر خاری میفکن طرح الفت را که ترسم دست رشکی بشکند شاخ محبت را

محبت بعد رنجش برقرار خود نمیماند (...). کردم مرنجان خاطر اهل محبت را»

انجام:

«از این جهت که به خون جگر وضو دارد به پیش خالق مخلوق آبرو دارد

سرشک این غم محنت عزیز دارین است چرا که از نجبای دیار بحرین است»

ش ۴۱۴۶، ۷۳ برگ، ۲۱×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا. برخی دعاها و انشاءها در نسخه هست.

۳۸۱- جنگ = اوراق پراکنده (فارسی، عربی)

از: ؟

اوراق پراکنده از موضوعات مختلفی چون علوم غریبه، طب، شعر و دعا می باشد.

آغاز:

«کتاب از دست دادن سست رایبی است که اکثر طبع مردم بی وفایی است

ص: ۲۶۵

معشوقه عارفان کتاب است عارف ندهد کتاب از دست»

انجام: «فقره سابع در طریق اتصال وارتباط عظام است به یکدیگر وکل عظام بدن با یکدیگر مرتبط گردیده اند اما بعضی حرکت دارند و بعضی دیگر ندارند».

ش ۴۱۵۵، ۳۰۱ برگ، ۱۸×۱۱، نسخ، بیکا، بیتا.

۳۸۲- جنگ = اوراق پراکنده (فارسی، عربی)

از: ؟

اوراق در کنار هم صحافی شده ای است در موضوعات مختلف نحو، منطق، عروض، اشعار، ترجمه داستان خارجی «دختر ژاک دیاموند»، ریاضی، فقه، لغت عربی _ فارسی مرثیه سیده النساء حضرت فاطمه زهرا ۳ و چند مرثیه دیگر، علوم غریبه.

آغاز: «یکی از اطاقهای فوقانی عمارت کرین کانتی که منزل ژاک دیاموند و در یک فرسنگی شیکاگو واقع است».

انجام: «این طلسم را بر کف دست خود نویسد و بر روی دل خفته نهد به سخن آید و هر چه در دل دارد بگوید».

ش ۴۱۶۰، ۲۰۴ برگ، ۲۰×۱۳، نسخ، بیکا، بیتا. با مهر بیضوی «وقف اولاد».

۳۸۳- جنگ = اوراق پراکنده (فارسی، عربی)

از: ؟

مجموعه ای است از اوراق در موضوعات مختلف نحو (حاشیه نحوی)، فقه با

ص: ۲۶۶

عنوان «الجواب _ الجواب» صرف، غزلیات عشقی (شاعر مشروطه) که به مدیر کتابخانه خاور برای چاپ ارسال شده است و نامه هایی به وی، بخشی از کتابی با عنوان «عروه الوثقی فی التمسک بمذهب ائمه الهدی از محمد حسین بن علی که در فهارس به آن اشاره نشده است. انشاء و غیره

آغاز: «قوله والتمنى نحو قول امرئ القیس: اقول فان قلت قد سبق ان التمنى من اقسام الطلب وعرفه الشارح بانه طلب الشیء».

انجام: «دین یعنی مجموعه آنچه انسان را به کارهای پسندیده وادارد واز کارهای ناروا باز دارد اسلام یعنی اعتقاد به اصول و عمل کردن به احکام».

ش ۴۱۶۵، ۳۳۶ برگ، ۲۳×۱۴، نسخ، بیکا، بیتا.

۳۸۴- جنگ = اوراق پراکنده (فارسی، عربی)

از: ؟

برگ هایی در فالنامه، شعر، بخشی از مختصر المعانی، تفسیر سوره مبارکه عصر تا سوره ناس، تاریخ، تفسیر سوره بقره، روضه الشهداء، دعا و زیارت.

آغاز: «سوال نمودی از حال غایب به آن عدد که داری سطر شمار».

انجام: «باب ما یجزی من القول عند زیاره جمیع المؤمنین والائمه علیهم السلام روی عن علی بن حسان قال سأل الرضا علیه السلام فی اتیان قبر ابی الحسن موسی علیه السلام».

ش ۴۱۷۲، ۱۱۹ برگ، ۲۶×۱۷، نسخ، بیکا، بیتا.

ص: ۲۶۷

۳۸۵- جنگ بین الملل اول = تاریخ... (تاریخ، فارسی)

از: ؟

رساله ای است در تاریخ جنگ های دول محور با متفقین در جنگ جهانی اول (۱۹۱۴ _ ۱۹۱۸ م) که شاید ترجمه ای از یکی از متون تاریخی خارجی باشد.

آغاز: «جنگ بین الملل _ در جنگ بین الملل از علل آن صحبت نمیکنیم ولی بطور خلاصه موضوع مشرق و سیاست آلمان بطور کلی واز لحاظ نظامی مطالعه میکنیم. و شروع آن از طرف...».

انجام: «... داخل شدن دولت عثمانی در جنگ بین الملل (۳ نوامبر ۱۹۱۴) دولت آلمان که از مدتی مشغول اقدامات سیاسی شرق بود بالاخره دولت عثمانی را بوسیله (انورپاشا) خود همراه...».

ش ۲۲۳۷، ۹۶ یا ۷۶ برگ، ۲۱×۱۷، نستعلیق مؤلف، انجامش ناقص است.

۳۸۶- جواهر التفسیر لتحفه الامیر (تفسیر، فارسی)

از: ملا حسین بن علی کاشفی سبزواری (۹۱۰ هـ. ق)

تفسیر مفصلی است مشتمل بر جمیع فنون مربوط به قرآن (که مؤلف آنها را بیست و دو علم می داند بعضی قشری و بعضی لُبی) و در آغاز دارای چهار اصل مشتمل بر بیست و دو عنوان شامل آنچه قبل از شروع در تفسیر باید آنها را دانست.

این تفسیر برای امیر علی شیرنوائی (۹۰۶ هـ. ق) تألیف شده و به سال ۸۹۰ هـ. ق جلد اول آن پایان یافته و سال ۸۹۲ جلد دوم را شروع نموده است ولی فقط تا آیه ۸۴ از سوره نساء را نوشته است.

[الذریعه: ۵-۲۶۵، مرعشی ۱۱-۳۳۳، فهرست منزوی ۱-۴۲].

ص: ۲۶۸

آغاز: «بدء والله عليم حكيم زينت فاتحه هر كتاب وزيور خاتمه هر خطاب جز به آيه ثنای رب الارباب جلت كلمته كه تفسير انوار كلام جامعش كشاف حقايق تأويل و تقرير اسرار قرآن...».

انجام: «... حضرت رسالت پيغمبر به حق است از اين سبب حق سبحانه ايشان را به تدبر در قرآن وتفكر در صورت ومعنى آن ترغيب نموده ميگويد افلا يتدبرون القرآن آيا چرا تامل».

ش ۱۶۷۶، ۷۳۲ برگ، ۳۳×۱۸، نستعلیق، بيكا، بيتا (تحریر سده ۱۱) انجامش افتادگی دارد.

۳۸۷- جواهر العقول فی مناظره بين الفأر والسنبور = موش و گربه = پند اهل دانش و هوش به زبان گربه و موش (فارسی)

از: ؟

داستان گربه دانشمند و موش صوفی است به نثر منسوب به مجلسی و شیخ بهایی و میرداماد و به احتمال قوی از جمال الدین محمد بن محمد فراهانی باشد. در بمبئی به سال ۱۳۲۴ ق چاپ شده است.

[الذریعه ۳-۱۹۹ و ۵-۲۷۲، نسخه های خطی منزوی ۲-۱۷۲۶، مرعشی ۸-۶۱].

آغاز: «... طرفه سؤال کردی كه از جواب آن عاجزم اين را شنیده كه هرگز شخصی در وقت مردن ملك موت را جواب گوید يا شخصی در معرکه قاتل خود را سلام کند».

انجام: «وهر گاه خانه نفس اماره را در خانه طاعت راه دهد مرتبه به مرتبه قویتر گردد و دست در انبان عبادت یافته به اندك زمانی خانه را ویران گرداند توقع از نویسندگان و خوانندگان و شنوندگان این كتاب آن كه به دیدار حقارت».

ش ۷۱۹، ۷۴ برگ، ۲۱×۱۶، نستعلیق میرزا محمد در ۱۲۲۹، از آغاز افتادگی دارد.

ص: ۲۶۹

۳۸۸- جواهر القرآن = ترجمه الدر النظیم = خواص القرآن (علوم قرآن، فارسی)

از: عبد العلی بن محمد بن حسین (زنده ۹۲۶ ق)

کتاب «الدر النظیم» نگاشته عقیف الدین ابو محمد عبد الله بن اسعد یمانی (۷۶۸ق) از کتب معروفه در خواص آیات قرآن و ختومات است، بر این کتاب ترجمه هایی بفارسی نگاشته شده که کتاب حاضر یکی از ترجمه های آن است، بتصریح مؤلف این ترجمه در سال ۹۲۶ ق صورت گرفته و در ابتدا چهار مقدمه آورده است. مرحوم علامه طهرانی در الذریعه از شرح «در النظیم» توسط عبد العلی بن محمد بیرجندی سال ۹۰۱ ق نام برده که احتمال اتحاد مولفین هست هر چند که آن دو باید دو اثر جداگانه باشند.

در فهرست سابق این کتابخانه در ص ۱۷۱ و ۱۶۷ یاد شده است.

آغاز: «الحمد لله الذی انزل الفرقان علی عبده لیكون للعالمین نذیراً... و بعد از استمداد بتوفیق حمد و صلاه نموده می شود که مقرر است و محقق بقول حضرت صادق مصدق و امام علمت علم الاولین و الآخین... مقدمه اول در فضیلت تلاوت قرآن...».

انجام: «.. چون قرآن ختم کردی این دعا را بخوان اللهم اغفر لی (بالقرآن) اللهم ارحمنی بالقرآن اللهم امددنی بالقرآن، اللهم اجزنی بالقرآن اللهم ارزقنی بالقرآن و صلی علی محمد و آله اجمعین».

ش ۲۵۳۵، ۱۱۱ برگ، ۲۲×۱۵، نستعلیق. ۱۱۲۲

ش ۲۷۲۸، ۲۶۷ برگ، ۱۸×۱۲، نسخ ۱۰۸۴. دعای سمات و برخی ادعیه و خواص آن در پایان این نسخه آمده است.

ص: ۲۷۰

۳۸۹- جوهر ذات = جواهر نامه = جواهر ذات (شعر، فارسی)

از: عطار تونی از سده نهم نه عطار نیشابوری که به نام او چاپ شده است.

در فهرست سابق این کتابخانه در ص ۱۲۴ و ۱۹۱ یاد شده است.

[الذریعه ۵-۲۸۹ و ۸-۳۳۵ و ۱۹-۷۲۹، فهرست منزوی ۴-، ۲۷۵۰]

مجلس ۳۶-۴۰۷ و ۳-۵۷۱، مشار ۱-۱۰۷۹ و ۲-۱۶۲۱].

آغاز:

«به نام آنکه نور چشم و جان است خدای آشکارا و نهان است

خداوندی که جان در تن نهان کرد ز نور خود زمین و آسمان کرد»

انجام:

«چو نور توست افتاده در افلاک

گهر زیر است چه در بحر و چه در خاک

گهر زیر است نورت در همه جا تو بی جایی و نورت در همه جا»

ش ۵۳، ۴۱۴ برگ، ۳۵×۴۴، نستعلیق سده ۱۰ و ۱۱ با سر لوح زرین و جدول زرین در صفحات.

ش ۱۳۶۹، ۱۲۹ برگ، ۱۶×۱۱، نسخ، بی ک، بیتا (تحریر سده ۹ و ۱۰ ظ) آغاز و انجام ناقص. این نسخه شاید مظهر الاسرار

تونی یا عطار نیشابوری باشد و داستان در آوردن تیز از پای امیرالمؤمنین علیه السلام در حال نماز در این منظومه هست.

ش ۲۹۶۶، ۴۲ برگ، ۱۷×۱۰، نستعلیق ۱۲۸۱، انجامش افتادگی دارد.

ص: ۲۷۱

۳۹۰- جهان گشای نادری (تاریخ، فارسی)

از: میرزا مهدی خان منشی نوری استرآبادی (ق) ۱۲)

تاریخ جنگ ها و کشور گشاییهای نادر شاه افشار تا درگذشت وی و یک سال پس از مرگ وی با مقدمه ای در اوضاع سیاسی ایران قبل از نادر و فتنه افغان و وقایع بعد از صفویان.

[الذریعه ۳-۲۴۸ و ۲۸۹ و ۸-۱۱۱، فهرست منزوی ۶-۴۳۰۹، مجلس ۲۵-۳۶۸، مرعشی ۱۳-۵۹].

آغاز: «بر دانایان رموز آگاهی و دقیقه شناسان حکمتهای الهی واضح و مبرهن است که در هر عهد و اوان که اوضاع جهان منقلب و پیریشان و چرخ ستمگر به کام ستمکیشان گردد...».

انجام: «وهر گاه صاحبدلی به هم رسد مقدمات بعد از دولت نادری را و کیفیت آشوب و فتنه آن زمان را که از حد و حصر افزون بود و تقریر آن از حوصله زبان قلم بیرون است تحریر خواهد نمود».

ش ۱۰۱، ۱۷۸ برگ، ۱۹×۲۸، نستعلیق محمد طاهر در ۱۱۹۳ در تبریز با مهر بیضوی «عبد محمد شفیع».

* * *

ش ۹۸۹، ۱۶۶ برگ، ۲۰×۳۱، نستعلیق محمد رضا بن اسماعیل تبریزی در ۱۲۵۹. تصحیح شده. در پایان نسخه شعری در قالب مثنوی هست. کاتب در پایان نسخه به زلزله تبریز در سال ۱۲۵۹ اشاره کرده است.

* * *

ش ۱۶۴۶، ۱۸۶ برگ، ۲۰×۳۰، نستعلیق ۱۱۸۳، فهرست اسامی حدود ۲۵۰۰ شاعر به ترتیب حروف الفبا در پایان این نسخه هست.

در پایان این نسخه آمده: وقایعی که در سنه ۱۱۶۰ هجری که رحلت خاقان مآب است الی

ص: ۲۷۲

حال که ۱۱۷۰ ویک عشره کامله در هر ولایت روی داده در مجلد ثانی نگاشته خواهد شد.

ش ۱۶۹۸، ۱۴۵ برگ، ۳۰×۱۹، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده) ۱۳

ش ۳۱۱۴، ۲۵۱ برگ، ۲۹×۱۹، نسخ محمد جعفر بن ملا علی بافقی در ۱۲۴۶. در پایان چند نامه از مؤلف کتاب که از کتاب منشآت او انتخاب شده، اضافه شده است.

برای توضیح بیشتر به فهرست سابق این کتابخانه ص ۱۲۵ رجوع شود.

۳۹۱- جهان نما = جغرافیا = جهان آرا (فارسی)

از: فلوغون رفائیل انگلیسی (زنده ۱۲۶۶ ق)

مؤلف پس از آموزش مقدماتی به آموختن زبان فارسی روی آورده سپس به ایران آمده در تبریز فارسی خوانی را دنبال کرده و می خواسته فرهنگ فارسی بنگارد ولی از آن روی گردان شده در سال ۱۲۶۶ ق زمانی که در تبریز به تعلیم مشغول بود به نام ناصر الدین شاه در یک مقدمه و پنج مطلب و یک خاتمه جغرافیای جهان را به روش نوین و به تبعیت از حرکت فلک اعظم از آسیای خاور دور شروع کرده است.

[مرعشی ۹-۹۹، فهرستواره فارسی ۱-۲۱۰، نسخه های خطی منزوی ۶-، ۳۹۶۱

مشار فارسی ۲-۱۵۵۴، ملی تهران ۱-۳۹۲].

آغاز: «ستایش بی آرایش نثار بارگاه شهنشاهی است که در کشور هستی و دایره وجودی سلطانی است مستقل...».

ش ۳۳۳۷، ۱۲۳ برگ، ۲۱×۱۶، نستعلیق میرزا آقا شیرازی در ۱۲۹۱ در دار العلم شیراز. حاشیه نویسی دارد. و در برگ اول و آخر مهر بیضوی «شعاع» دیده می شود.

ش ۳۵۴۱، ۱۳۴ برگ، ۲۱×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا، اول و آخر ناقص.

ص: ۲۷۳

۳۹۲- چهار درویش و آزاد بخت پادشاه (داستان، فارسی)

از: ؟

منسوب به امیر خسرو دهلوی (۷۲۵ ق) و به قولی از حکیم محمد علی معصوم خان معاصر محمد شاه است. داستان سلطان روم، آزاد بخت و پسرش «بختیار» و چهار درویش است که یکجا گرد آمده هر یک سر گذشت خود را میگویند.

آغاز: «فرستادندو ایشان را به شهر سبز آوردند و در تهیه و تدارک اسباب زرّین زلف کوشیدند و () از دست ایشان نرود دختری که در آن جا از زرّین زلف به هم رسیده بود به پسر عبد الرحیم نامزد کرد».

انجام:

«این خاک که کحل چشم گشته است تو را در... که مدفن صد شاه و گداست

زینهار مشو شیفته... جهان

کاندر نفسی قاتل صد هم چون ماست»

ش ۱۰۰۰، ۱۱۰ برگ، ۲۸×۱۹، نستعلیق ۱۲۳۵. آغازش افتادگی دارد.

۳۹۳- چهار مقاله (کلام، فارسی)

از: محمد کریم بن ابراهیم کرمانی (۱۲۸۸ ق)

مؤلف که از مشایخ فرقه شیخیه است در این کتاب به پاسخ ردیه ملا حسین علی تویسرکانی بر او پرداخته است و از نسبتهایی که مردم به او می داده اند تبری جسته است.

[فهرست کتب احسانی و مشایخ شیخیه ۲- ۱۸۷].

ص: ۲۷۴

آغاز: «حمد له... در این ایام محنت انجام کتابی از طرف اصفهان آوردند که به خیال مصنف رد بر حقیر فقیر کرده بود و در اول آن نوشته...».

انجام: «.. واحینی یوم القیامه علیه واحشرنی علیه واجرنی بحق محمد و آل محمد علیهم السلام بعد مصنف یا غیر مصنف هر چه بخواهند بگویند».

ش ۱۴۴۲، ۵۵ برگ، ۱۸×۱۱، نسخ، بیکا، بیتا. برگ آخرش افتاده.

۳۹۴- چهار مقاله (چند دانشی، فارسی)

از: نظام الدین احمد بن عمر بن علی عروضی نظامی سمرقندی، قرن ۶

کتابی معروف در چهار مقاله در دانشهای گوناگون که بنام ابو الحسن حسام الدین علی غوری در میانه سالهای ۵۵۱ _ ۵۵۲ ق تألیف شده است: ۱ _ در ماهیت علم دبیری و کیفیت دبیر بلیغ کامل ۲ _ در ماهیت علم شعر و صلاحیت شاعر ۳ _ در ماهیت علم نجوم ۴ _ در ماهیت علم طب و هدایت طیب

[نسخه های خطی فارسی ۱-۶۵۸ و ۵-۳۵۵۴ _ الذریعه ۵-۳۱۴]

مشار فارسی ۲-۱۶۸۸ _ کشف الظنون ۱-۶۲۱ _ مجلس ۲-۱۶۱ و ۳۷۱ و ۳۷-۴۸۷].

آغاز: «حمد و شکر و سپاس مر آن پادشاهی را که عالم عود و معاد را بلا توسط ملائکه و کزوبی و روحانی در وجود آورد و عالم کون و فساد را بتوسط آن عالم هست گردانید...».

انجام: «... و عنایت پادشاهی در قدر حشمت و قامت هر دو جوشن باد و دل خداوند ولی الانعام فخر الدوله والدین بهاء الاسلام والمسلمین ملک الملوک الجبال ببقاء هر دو شاد مانده مدّتی بلکه جاودانی».

ش ۲۷۴۱، ۴۹ برگ، ۱۷×۱۱، نستعلیق محمد تقی لاهیجی گیلانی در ۱۲۹۹ حسب الامر آقا میرزا نصر الله حکیم باشی.

ص: ۲۷۵

ش ۳۴۸۲، ۱۲۳ برگ، ۲۱×۱۴، نستعلیق ۱۲۹۱، با مهر بیضوی «شعاع» روی برگ اول و آخر و با جدول زرین در صفحات.

۳۹۵- چهل حدیث منظوم (حدیث، فارسی)

از: نورالدین عبدالرحمن بن احمد جامی، ۸۱۷_ ۸۹۸ ق

ترجمه منظوم چهل حدیث مروی از نبی اکرم صلی الله علیه و آله که هر کدام در یک دو بیت جای گرفته و در سال ۸۸۶ ق پایان یافته است.

آغاز: «صحیحترین حدیثی که راویان مجالس دین و محدثان مدارس یقین املاء کنند حمد داناییست که کلمات تامه جامعه بر زبان معجز بیان حبیب خود گذراندند و آنرا تالی کلام...».

انجام:

«... اربعینهای سالکان جامی

هست بهر وصول صدر قبول

نمود از فضل حق عجیب و غریب

که بدین اربعین رسی بوصول»

ش ۲۳۰۳، ۹ یا ۱۶ برگ، نستعلیق حسنعلی بیکا، بیتا. با جدول زرین در صفحات وزر افشانی در هامش صفحات.

۳۹۶- چهل حدیث در امامت (فارسی)

از: ؟

ش ۷۹۶، ۱۷ برگ، تحریر سید نصر الدین در ۱۳۴۴

ص: ۲۷۶

۳۹۷- حاشیه حاشیه تهذیب المنطق (منطق، فارسی)

از: علیرضا بن کمال الدین حسین تجلی اردکانی (م ۸-۱۰۸۵ ق)

حاشیه ای است بر حاشیه تهذیب المنطق ملا عبد الله یزدی (۹۸۱ ق) که بصورت «قوله قوله» تنظیم و برای شاگردش میرزا ابراهیم خان در هنگام تدریس نگاشته شده است.

[الذریعه ۶-۶۱، مرعشی ۱۳-۱۷۹، نسخه های خطی فارسی ۲-۱۴۹۵،

سپهسالار ۴-۱۷۳، دانشگاه تهران ۱۳-۳۱۵۷].

آغاز: «الحمد لله.. این قیودی است سودمند ارباب تعلیم و تعلم را که در حین مذاکره مخدوم جلیل القدر...».

ش ۲۸۹۷، ۹۵ برگ، ۱۱×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳).

ش ۲۹۴۱، ۱۰۸ برگ، ۱۰×۱۴، نسخ اسماعیل از قزلباشان اهل هرات در ۱۲۶۰.

ش ۳۰۵۵، ۸۳ برگ، ۱۰×۱۵، نسخ ۱۱۹۳، با مهر بیضوی «عبدہ الراجی محمد جواد» و مربع «عبدہ حسین بن علی الطباطبائی ۱۱۹۴».

ش ۳۰۶۲، ۸۹ برگ، ۹×۱۵، نستعلیق محمد حسین در ۱۲۵۱.

۳۹۸- حاشیه صرف میر = شرح صرف میر (صرف، فارسی)

از: ؟

حاشیه و شرحی است مختصر بر «صرف میر» میر سید شریف جرجانی که با

ص: ۲۷۷

عناوین «قوله _ اقول» بر گزار شده است.

آغاز: «بسمله. قوله: کلمات لغت عرب بر سه گونه است اسم است و فعل است. و حرف. اقول: لغت و زبان در اصطلاح هر طایفه معین و مخصوص همان طایفه می شود».

ش ۳۹۸۵، ۳۴ برگ، ۱۷×۱۱، نسخ، بیکا، بیتا. ناقص.

ش ۱۴۲۵، نسخه اصل، به خط مؤلف در ۱۲۸۰.

شاید این نسخه کتابی غیر از نسخه قبل باشد.

۳۹۹- حاشیه معالم الاصول (اصول فقه، فارسی)

از: محمد بن حسن مدقق شیروانی (ملا میرزا شیروانی) ۱۰۹۹ ق

حاشیه ای است بر معالم الاصول شیخ حسن بن شهید ثانی. مؤلف حاشیه بر معالم به زبان عربی هم دارد.

آغاز: «قوله الفقه فی اللغة الفهم وفي الاصطلاح الخ یعنی فقه در لغت فهمیدن چیز است و در اصطلاح اهل شرع دانستن احکام شرعی فرعی است از دلایلی که مفصلاً دلالت بدان احکام کنند...».

انجام: «... و در اجماع چند خلاف هست اول در تحقیق آن، دوم در امکان علم بآن سیم در حجیت او».

ش ۲۷۴۹، ۳۵۸ برگ، ۱۸×۱۲، نستعلیق محمد باقر بن جلال الدین محمد حسینی در ۱۱۲۲، با یادداشت تملک نصر الله بن محمد حسن اصفهانی در ۱۳۲۷ با مهر بیضوی «نصر الله» در برگ آخر.

ص: ۲۷۸

۴۰۰- حبيب السیر فی اخبار افراد البشر (تاریخ، فارسی)

از: غیاث الدین محمد بن همام الدین شیرازی (خواند میر) (۹۴۱ یا ۹۴۲ ق)

تاریخ عمومی مهمی است با انشایی ادبی به نثر و شعر، که به دستور صدر نقیب غیاث الدین محمد حسینی و بنا م استاد خود حبيب الله اردبیلی، نگاشته و اوایل سال ۹۲۷ ق به آن شروع کرده و به نام حبيب الله ساوجی وزیر ... فرمانروای هرات، در ماه ربیع الاول ۹۳۰ در هرات به اتمام رسانده است.

[الذریعه ۶-۲۴۴، نسخه های خطی، منزوی ۶-۴۱۳۷].

آغاز: مرحله سوم:

«یا رب به ثنای خود سخن سازم کن در گلشن حمد نغمه پردازم کن

با نعمت حب خویش همرازم کن در ملک سخن وری سرافرازم کن...»

انجام: «و چون این نامه نامی بر آثار انبیا و ملوک محبوب است تمامش در سالی اتفاقی افتاد...»

بر اور گل معرفت از گلم منور کن از نور عرفان دلم

به ارقام اسلام ده اختتام

کتاب بقای مرا والسلام»

ش ۱۶، ۴۶۸ برگ، ۳۳×۲۱، جلد سوم نسخ سده ۱۱ و ۱۲، نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. با سر لوح زرین و جدول زرین. این نسخه توسط نواب سیف الله میرزا به کتابخانه نواب اشرف بهاء الدوله بهمن میرزا فرزند فتحعلیشاه قاجار در سال ۱۲۷۰ هجری اهداء شده است.

ش ۱۵۱، ۳۱۵ برگ، ۲۹×۱۹، نستعلیق جعفر بن عبد الله یا عنایت الله. جلد دوم است. با یادداشت تملک ۱۰۴۷.

ش ۹۹۸، ۲۰۷ برگ، ۲۰×۱۷، نستعلیق دوست محمد بن علی دوست البجستانی در ۱۰۱۰ جلد سوم است. با مهر بیضوی «یحیی الحسینی».

ص: ۲۷۹

ش ۳۵۱۳، ۱۳۰ برگ، ۳۳×۲۳، نسخ، بیکا، بیتا. بخش اخیر جلد سوم است.

* * *

ش ۳۵۹۰، ۳۸۰ برگ، ۳۲×۱۹، نستعلیق ۱۰۲۹، جلد اول است.

آغاز: لطائف اخبار لالی نثار انبیاء عالی مقدار...

* * *

ش ۳۶۲۵، ۶۰۶ برگ، ۳۱×۱۸، جلد سوم است، قسمت آخر آن و بعضی از اوراق نستعلیق هدایت الله در ۱۲۹۷ می باشد و بقیه قدیمتر است.

* * *

ش ۳۶۷۱، ۲۲۸ برگ، ۲۸×۱۷، نستعلیق ابو الحسن بن قاسم فرقهانی کمره ای در ۱۰۴۶.

۴۰۱- حدائق الحقائق فی کشف اسرار الدقایق = بحر الدرر

(تفسیر سوره یوسف فارسی)

از: معین الدین محمد بن شرف الدین مسکین فراهی (۹۰۷ ق)

تفسیر عرفانی است از سوره یوسف با اشعاری از خود مؤلف یا دیگران، و گویا جزئی از تفسیر بزرگی باشد که بخش سوره فاتحه و بقره آن نگاشته شده است. این تفسیر به چاپ رسیده است.

[الذریعه ۳-۷۳ و ۴-۳۴۵، مرعشی ۸-۱۶۱، مجلس ۳۵-۱۱۲].

آغاز: «ربنا آتنا من لدنک رحمه وهیء لنا من امرنا رشدا. الحمد لله نحمده ونستعینه ونؤمن به ونتوکل علیه ونعوذ بالله من شرور انفسنا ومن سیئات اعمالنا... همی گوید...».

ش ۱۸۱، ۱۹۴ برگ، ۲۸×۱۸، نستعلیق محمد مهدی بن میرزا محمد زمان بن مقصود بیک (معروف به وزارت آذربایجان) در ۱۰۸۵ برای میر محمد زمان حسینی بن سید احمد از روی نسخه صفی الواعظ در اردبیل متخلص به فائض ورائض.

ص: ۲۸۰

۴۰۲- حدود و دیات و قصاص (فقه، فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (علامه مجلسی) (۱۱۱۱ قمری)

احکام حدود و دیات و قصاص را به طور مختصر فتوائی در دو قسم آورده و هر قسم دارای چند باب است. این رساله در پنجم جمادی الاولی ۱۱۰۲ به پایان رسیده.

چاپ شده است.

[الذریعه ۶-۲۹۷، مرعی ۲-۱۰۵، کتابشناسی مجلسی ۲۱۳، مجلس ۲۵-۴۶۰].

آغاز: «الحمد لله الذ شرع الديات والقصاص والحدود لرفع لافساد من بين العباد... ارواح زكیه ودفاتر خواطر علیّه ناظران حل وعقد امور عباد و سالکان مناهج خیر...».

انجام: «ودر شب صاحب حیوان میباید حیوان خود را محافظت نماید واکثر متاخران شب و روز را اعتبار نکرده اند و گفته اند صاحب حیوان اگر در حفظ حیوان تقصیر کرده است ضامن است خواه در شب و خواه در روز و اگر تقصیر نکرده است ضامن نیست.».

ش ۶۳۳، ۱۲۷ برگ، ۱۲×۱۸، نستعلیق محمد طیب هزار جریبی در مدرسه خواجه الماس در ۱۱۵۲.

۴۰۳- حدیقه الحقیقه = فخری نامه (منظومه، عرفان، فارسی)

از: محدود بن آدم سنایی غزنوی (م ۵۲۵ ق)

مثنوی درباره معارف عرفانی است که در سالهای ۵ _ ۵۲۴ ق سروده شده و شماره ابیاتش در نسخه های گوناگون مختلف است. پس از مرگ سنایی بدستور بهرامشاه غزنوی مسودات آن گردآوری و برای آن دیباچه مثنوی ساخته شد، این منظومه در ۱۰ باب تنظیم شده است.

ص: ۲۸۱

[نسخه های خطی فارسی ۴-۲۷۶۱، الذریعه ۶-۳۸۲ و ۱۹-۱۵۷، سپسالار ۲-۴۹۳،

مجلس ۳-۱۷۶، دانشگاه تهران ۱۲-۲۵۹۹].

آغاز:

«ای درون پرور برون آرای وی خرد بخش بی خرد بخشای

خالق و رازق زمین وزمان حافظ و ناصر مکین ومکان...»

انجام:

«... باد بر مصطفی درود وسلام

ابد الدهر صد هزاران عام

صد هزاران ثنا چو آب زلال از رهی باد بر محمد وآل»

ش ۱۸۹۴، ۲۷۲ برگ، ۲۴×۱۳، نستعلیق. ۱۰۷۴.

ش ۳۱۶۳، ۳۵۸ برگ، ۲۱×۱۳، نستعلیق ۹۶۱ این نسخه دیباچه را ندارد. با سر لوح زرین در برگ اول وجدول زرین در

صفحات و تملک مازندرانی مورخ ۱۰۹۲ ومهر بیضوی «محمد علی الرضوی ۱۱۵۲» روی برگ اول.

ش ۳۱۶۴، ۳۷۷ برگ، ۲۳×۱۳، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۱) دیباچه را دارد. برگ آخرش افتاده است. تصحیح شده.

سه نسخه دیگر هم در مجموعه ها هست.

۴۰۴- حدیقه السعداء = ترجمه روضه الشهداء (مقتل، ترکی)

از: محمد بن سلیمان فضولی بغدادی (۹۶۳ هـ. ق.)

ترجمه ای به زبان ترکی است از کتاب «روضه الشهداء» ملاحسین کاشفی. این

کتاب در سال ۱۲۷۱ ق در بولاق و در سال ۱۳۷۳ ش در تهران به چاپ رسیده است.

[الذریعه ۶-۳۸۴، مرعشی ۷-۲۷۹، سپهسالار ۴-۳۰۸، مجلس ۲۵-۳۱۹].

آغاز: «رب اشرح لی صدری ویسر لی امری واحلل عقده من لسانی...»

یا رب ره عشقنده بنی شیدا قیل».

ش ۱۷۱۶، ۲۰۰ برگ، ۱۶×۲۹، نستعلیق ۱۱۹۵ یا ۱۱۹۸ برای محمد پاشا.

۴۰۵- حدیقه سلیمانی (فقه و اخلاق، فارسی)

از: امیر محمد صالح بن عبد الواسع خاتو آبادی اصفهانی ۱۱۲۶ ق

رساله ای است در احکام ازدواج، آداب و اخلاق مربوط به همسر داری که بنام شاه سلیمان صفوی در هشت باب نگاشته شده است:

باب اول: در بیان فضیلت و آداب مزاجت و آداب مباشرت و معاشرت با زنان (۵ فصل)

باب دوم: در بیان زنانیکه نکاح ایشان بجهت نسب حرام است یا مکروه است (۵ فصل)...

[الذریعه ۶-۳۸۵].

آغاز: «عقود لآلی فاخره ائینه بی انتهاء چهره آرای شاهد رعناى حمد، خداوند بیمانندی را سزد که سلسله شریف بنی آدم را که واسطه العقد قلاده نظام عالمند...».

انجام: «.. ودر حدیث دیگر وارد شده که دختریکه شش سالش تمام شود مادر او را برهنه بر وی خود نخواستند که به منزله... که حضرت امیرالمؤمنین صلوات الله علیه نهی فرموده اند از آنکه حربه آهن باطفال بپوشانند و یا بدست ایشان بدهند».

ش ۲۰۶۲، ۱۳۶ برگ، ۱۷×۲۱، نستعلیق ۱۲۶۰.

ص: ۲۸۳

از: احمد بن محمد اردبیلی (مقدس اردبیلی) (۹۹۳ ق)

رساله ای مفصل در بیان عقاید شیعه بخصوص امامت و شرح حال و مناقب و فضائل ائمه اطهار: و مطاعن خلفا می باشد و در قسمت شرح حال امام صادق علیه السلام از آنجا که زمان ایشان را عصر نشو و نما و ترویج تصوف و صوفیگری دانسته اند به تفصیل به رد و نقد آنها پرداخته شده و این بخش مورد اختلاف محققان می باشد. کتاب حدیقه الشیعه به چند نفر منسوب شده اما در مقدمه چاپ اخیر آن که به مناسبت کنگره مقدس اردبیلی به چاپ رسیده با دلائل و قرائن این کتاب از مقدس اردبیلی دانشسته شده است.

ظاهرا دو جلد بوده که از جلد اول آن اطلاعی در دست نیست.

[الذریعه ۶-۳۸۵، مشار، فارسی ۱- ۱۱۶۰].

آغاز: «زیب و آرایش آغاز و انجام نعوت و صفات انبیای عظام و اوصیای کرام حمد و سپاس ملکی است علام که در هر ورقی از اوراق حدیقه صنعتش دلیل بر وحدانیتش چندان است که...».

انجام: «.. لکن ما هر مطلبی را در این دفتر مختصر کردیم تا بر نویسنده و خواننده و شنونده کار به طول نکشد امید که این مختصر در میان شیعیان امیرالمؤمنین حیدر علیه السلام... اهتدا و استبصار شود».

ش ۱، ۲۹۷ برگ، ۲۰×۳۰، نستعلیق رضا بن شیخ برخوردار برجانی در ۱۲۳۲. جلد دوم است. مهر بیضوی «علی محمد» دارد.

ش ۹، ۳۵۵ برگ، ۲۰×۳۲، نستعلیق، بیکا، بیتا، جلد دوم است.

ش ۳۷۴۷، ۲۲۴ برگ، ۱۸×۲۷، نستعلیق، بیکا، بیتا. جلد دوم است.

ص: ۲۸۴

۴۰۷- حدیقه المتقین فی معرفه احکام الدین (فقه، فارسی)

از: محمدتقی بن مقصود علی مجلسی اصفهانی (مجلسی اول) (۱۰۷۰ ق)

رساله عملیه مؤلف که برای استفاده مقلدین فارسی زبان نگاشته. این رساله در یک مقدمه و پنج باب و یک خاتمه تنظیم و در سال ۱۰۶۴ ق نگارش آن پایان یافته است:

مقدمه در بیان فضیلت صلوات است، باب اول در احکام طهارت است، باب دوم در احکام نماز، باب سوم در احکام زکاه و خمس، باب چهارم در احکام روزه، باب پنجم در احکام حج و خاتمه در غیر عبادات است. چاپ شده

[الذریعه ۶-۳۸۹، الفبائی آستان قدس ص ۲۲۰، مجلس ۳۸-۴۰].

آغاز: «الحمد لله... چنین گوید اضعف عباد الله الغنی محمد تقی ابن مجلسی الاصفهانی که این رساله در بیان عبادات بواسطه التماس جمعی از برادران مؤمنین ایدهم الله تعالی لسلوک مناهج الصالحین نامیدم این رساله را...».

انجام: «.. ودر تشهد دویم بنشیند و طول دهد تا ایشان دو رکعت دیگر را بکنند و با ایشان سلام دهد و احوط آن است که در حالت نماز سلاح با خودداشته باشد و احوط آن است که سلاح نجس نباشد».

ش ۱۸۲۴، ۸۱ برگ، ۲۲×۱۵، نستعلیق، بیکا، بیتا، این نسخه تا بحث نماز خوف را دارد (تحریر سده ۱۳) با مهر مربع «عبده محمد الحسینی» روی برگ اول.

ش ۲۱۲۹، ۱۱۷ برگ، ۲۱×۱۴، نستعلیق، بیکا، بیتا. تا بحث نماز خوف را دارد، آخرش ناقص است. (تحریر سده ۱۳).

ص: ۲۸۵

۴۰۸- حرز الامان من فتن الزمان (علوم غریبه و دعا، فارسی)

از: علی بن حسین بن علی بیهقی کاشفی، قرن ۱۰

رساله مختصری است در علم حروف و اسرار و خواص آنها و خواص آیات قرآنی که در پنج مقاله و هر مقاله در پنج باب و هر باب در دوازده فصل تنظیم شده است:

مقاله اولی: در بیان صفات و خواص حروف و ذکر شرائط و آداب عامه و خاصه (۵ باب).

مقاله ثانیه: در خواص و آثار حروف ثمانیه و عشرون (۵ باب)...

[الذریعه ۶-۳۹۲، مجلس ۳۶-۶، مرعشی ۱-۱۶۶، کشف الظنون ۱-۶۴۶، مشار فارسی ۲-۱۷۳۶].

آغاز: «.. مقاله اولی در بیان صفات و خواص حروف و ذکر شرایط و آداب عامه و خاصه که رعایت آن در اعمال این کتاب لازم است مشتمل بر پنج باب اول در بیان صفات و...».

انجام: «.. و بر اکل حلال و طهارت بدن و نظافت لباس و پاکی فراش خواب کند آن شب حضرت رسالت ۹ را در واقعه بیند و به مشاهده جمال آن حضرت مشرف شود و دیدار مبارک ویرا معاینه بیند و السلام علی من اتبع الهدی. تمت».

ش ۲۲۸۲، ۲۷۸ برگ، ۱۹×۱۴، تحریر اسماعیل بن مجد الدین در ۱۰۳۶، یک برگ از آغازش افتاده. حاشیه نویسی دارد

نسخه دیگر با شماره ۷۴۹ در مجموعه ها است.

۴۰۹- حساب = رساله در... (فارسی)

از: ؟

رساله ای است در بیان احکام و قواعد حساب و طرز محاسبه اشکال و حجم اجسام

ص: ۲۸۶

گونگون که بدون تقسیم بندی خاصی نگاشته و در میانه چند بار عنوان «ضابطه» درج شده است.

آغاز: «... احکام صفر در حساب معکوس طریقهش آنست که هر جا که قسمت باید کرد ضرب کنند و هر جا که ضرب باید کرد قسمت کنند همچنین هر جا که مجذور باشد بجای او جذر بگیرند و هر جا که...».

ش ۲۰۵۸، ۵۹ برگ، ۱۱×۲۲، نسخ، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۱) اول و آخر ناقص. چند برگ از یک رساله عربی در علم حساب ضمیمه این نسخه است..

۴۱۰- حساب = رساله در... (فارسی)

از: ؟

رساله ای است در اصول وقواعد علم حساب که به نام ابوالمظفر عالمگیرخان بن شاه سلیمان بهادر خان تالیف و در یک مقدمه و ده حدیقه و یک خاتمه تنظیم شده است.

آغاز: «خلاصه مقوله اولوالالباب که از کتب مصنفه معتبره منتخب شده و از مسائل مدونه صحیحه اختیار نموده و بطریق وجیزه قواعد شریفه آن رادر الفاظ قلیله... و این رساله مرتب شده است بر یک مقدمه و ده حدیقه...».

انجام: «... سابع: مجذوری که هر گاه زیاد کنند بر او جذر دو درهم و یا نقصان کنند از او... و آن مجتمع را یا باقی را جذر باشد بطریق مانعه الخلو. تمت».

ش ۲۱۵۵، ۷۳ برگ، ۱۶×۲۰، نستعلیق لطف علی حسینی در ۱۳۰۵.

ص: ۲۸۷

۴۱۱- حساب = رساله در... (فارسی)

از: ؟

رساله ای کوتاه در مبانی و اصول اولیه علم حساب که ظاهراً برای مدارس جدید اواخر قاجار نگاشته شده است.

آغاز: «حساب چیست؟ حساب علمی است که گفتگو کند از عدد. عدّه ارقام چند است؟ عدّه ارقام ده است ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰...».

انجام: «.. مقیاس نقد واحدش قران (۲۴ نخود) عیارش ۹۰-۰ اجزایش صد دینار معادل ۱۰-۱ قران شاهی معادل ۲۰-۱ قران اضعافش تومان معادل ۱۰ قران».

ش ۲۸۲۰، ۳۵ برگ، ۱۸×۱۲، نسخ، بیکا، بیتا.

۴۱۲- حساب = رساله در علم حساب (فارسی)

از: ؟

مسائل ضروری علم حساب را به اختصار تحت عناوین «باب _ باب» آورده است: باب در جمع، باب در تفریق، باب در ضرب، باب در تجذیر و باب در استخراج مجهولات.

آغاز: «این رساله در علم حساب است بدان که تعریف علم حساب را چنین کرده اند که علم است به طریق بیرون آوردن مجهولات عددیه از معلومات عددیه مثلاً معلومات عددیه تو».

انجام: «اگر پرسند که ماهی ثلث آن در خاک است و ربع آن در آب و خارج از آن دو سه شبر است پس کل آن چند شبر خواهد بود معرج مشترک ثلث و ربع را گرفته که دوازده است... پس مأخذ را که طرف است در سه که طرف دیگر است ضرب کن و بر

ص: ۲۸۸

پنج قسمت نمای هفت و یک خمس شود وهو المطلوب المجهول».

ش ۳۹۴۴، ۲۰ برگ، ۱۳×۱۹، نستعلیق، بیکا، بیتا.

۴۱۳- حساب فارسی = میزان الحساب (فارسی)

از: علاء الدین محمد بن علی قوشچی (ملا علی قوشچی) (۸۷۹ ق)

آغاز: «الحمد لله... اما بعد این کتاب مشتمل است بر سه مقاله اول در حساب هند و آن مشتمل است بر مقدمه و دوباب، مقدمه در صور اعداد و مراتب آن، بدانکه حکمای هند خواسته اند که در کتابت اعداد...».

انجام: «حاصل ضرب قاعده اوست در ارتفاع او. تمت».

ش ۲۴۱۹، ۴۶ برگ، ۱۳×۲۱، نستعلیق ۱۰۲۲.

ش ۲۹۲۹، ۳۵ برگ، ۱۱×۱۵، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳) این نسخه تا اوائل باب اول از مقاله سوم را دارد. تصحیح شده.

۴۱۴- حسام الشیعه والامه فی معرفه الانبیاء والائمة (امامت، فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی اصفهانی (۱۳۳۲ ق)

درس هایی است در فضایل امیرالمؤمنین علیه السلام و بحث امامت و احتجاج بر مخالفین در فهرست مشار فارسی آن را درسهایی از مجلسی ره دانسته است. مؤلف یا کاتب این نسخه از شاگردان شیخ محمد تقی (شاید آقا نجفی) می باشد.

[مشار فارسی ۱-۱۱۷۲، الذریعه ۷-۱۳].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین والصلاه والسلام علی خیر خلقه محمّد وآله

ص: ۲۸۹

الطاهرين وبعد فهذا هو المجلد الثاني من كتاب حسام الشيعه والامه في معرفه الانبياء والأئمه...».

انجام: «هر کس این دعا را چهل صباح بخواند از یاوران حضرت قائم عجل الله فرجه [شود] و اگر بمیرد پیش از ظهور حضرت خداوند او را زنده گرداند تا جهاد نماید در رکاب حضرت و نوشته شود از برای خواننده این دعا به عدد هر کلمه از او هزار حسنه و محو شود از او هزار سیئه».

ش ۳۷۲۵، ۱۲۴ برگ، ۲۱×۱۴، نسخ محمد حسین مسأله گو در ۱۳۲۷ این نسخه جلد دوم این کتاب است.

۴۱۵- حسنيه (طب، فارسی)

از: سعد الملک

مختصری محتوی بر بعضی از مسائل ضروریه طبیه که از کتب متقدمین و متأخرین جمع آوری شده است (در هیچ یک از فهارس ذکری از این نسخه نیامده است) ترتیب این رساله بر چهار فن است. اول: قواعد علمی و عملی، دوم: ادویه مفرده و مرکبه، سوم: امراض اعضا، چهارم: امراض عام.

آغاز: «حمد بی حد و ثنای بی عدد خالقی را که ابداع جواهر عقول مجرد، و اختراع اجرام فلکیه واحداث موالید ثلاثه به محض قدرت کامله اوست».

انجام: «قرص اندر و خون، این نسخه از آن حسین بن اسحاق شیرازی است و این قرص از ادویه تریاق فاروق است...».

ش ۴۰۴۷، ۹۰ برگ، ۲۵×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا. حاشیه نویسی دارد. در یک حاشیه از میر بهاء الدین والدوله نور بخشی که کتابی در طب داشته نام برده شده است. صفحات جدول زرین دارد. این نسخه آسیب فراوان دیده است.

ص: ۲۹۰

۴۱۶- حق المعانی (کلام، فارسی)

از: مصطفی شیرازی معروف به شیخ مؤذن، (قرن ۱۴)

مؤلف که مؤذن آستانه مبارکه حضرت احمد بن کاظم علیه السلام معروف به شاهچراغ شیراز بوده و مشرب عرفانی مطابق طائفه ذهبیه داشته رساله حاضر را پس از یک مکاشفه بصورت جذبه ای و کشفی در اثبات عقیده امامیه مبنی بر عدم جبر و عدم تفویض و حقانیت رای امر بین الامرین نگاشته است، در برگ چهار مؤلف از دیگر تالیفش بنام «مراه الوجود» در شرح بقعه اسکندریه و «حقیقه الامر» تالیف نظام العلماء تبریزی (۱۳۲۶ ق) و قطب الدین محمد نیریزی و قصیده «ابداعیه» نام برده است.

آغاز: «الحمد لله الذی خلق الاشیاء بقدرته و حکمته و الهما بحقائق المعانی و یقظنا من نوم الجهل و اوضح لنا... آنکه چون دوام و قوام اشیاء تمامی باعتدال است ولو باعتدال ما باشد پس هر کس معتدلتر دوام و ثبات او بیشتر...».

انجام: «.. در این تنگنای آخر الزمان راه نجاتی بسوی دوستان خدا یافت شود... و اعنا علی ذلک بفتح تعجّله و بضرّ تکشفه و نصر تعزّه و سلطان حق تظهره و رحمه منک تجلّلناها و عافیه منک تلبسناها برحمتک یا ارحم الراحمین».

ش ۲۵۳۶، ۷۹ برگ، ۲۱×۱۴، نستعلیق ۱۳۱۴. در پایان نسخه قصیده غریبیه در ۳۵ بیت و غزل معجب در ۱۲ بیت و قصیده شهودیه در ۱۷ بیت از مؤلف یادداشت شده است.

۴۱۷- حق الیقین (کلام، فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (علامه مجلسی) (۱۱۱۱ ق)

اصول دین پنجگانه را به طور مفصل _ مخصوصا بحث امامت _ را بیان می کند. این

ص: ۲۹۱

کتاب آخرین کتاب علامه است که در شعبان ۱۱۰۹ به انجام رسیده و به سلطان حسین صفوی تقدیم شده است.

[الذریعه ۷-۴۰، مرعشی ۳-۲۰۱، الفبایی آستان قدس ۲۲۴، نسخه های خطی منزوی ۲-۹۳۷].

آغاز: «بسمله، حمد له،... اما بعد خامه شکسته زبان و بیان ابکم نشان تراب اقدام ارباب یقین و خادم اخبار ائمه طاهرین صلوات الله علیهم اجمعین... بر صفایح قلوب و صحایف ارواح طالبان مناهج».

انجام: «و چون تجوید و ترسیم اصول مندرسه امامیه که سالها است آثار آنها محو شده است و اکثر مدعیان علم اعراض از آنها نموده اند و اصول حکما معتزله را قدوه خویش ساخته، دست از آیات کریمه و اخبار متواتره و روایات معتبره بر داشته اند در این رساله حسب المقدور ذکر نمودیم شکر آن را به کفران مبدل نگردانند و گاهی به طلب غفران دعای خیر یاد نمایند».

ش ۹۵۳، ۲۳۷ برگ، ۱۸×۲۹، نسخ حسن بن حسین حسینی در ۱۱۲۳ یا ۱۱۳۳

ش ۱۶۳۳، ۴۲۹ برگ، ۱۸×۲۸، نستعلیق، بیکا، بیتا. با سر لوح زرین در برگ اول و جدول زر در صفحات.

ش ۱۶۷۱، ۲۸۷ برگ، ۲۱×۳۴، نستعلیق عبد القدیر سرابی در ۱۳۰۷.

ش ۴۰۳۴، ۲۳۹ برگ، ۲۱×۳۴، نستعلیق، بیکا، بیتا. آخرش ناقص است.

ص: ۲۹۲

۴۱۸- حکایت عبّاسه خواهر هارون = عباسه... (داستان، فارسی)

از: ؟

داستان مفصل و دنباله داری است از حوادث و ماجراهای ازدواج عباسه خواهر هارون الرشید با جعفر برمکی و کشتار برامکه و براندازی آنها از نفوذ و وزارت در دربار عباسیان که در ضمن ۶۷ فصل بیان شده است، مترجم اشعار عربی متن را که از شعرای بزرگ عرب بوده خود به پارسی سروده است.

آغاز: «پایتخت اسلام در عهد خلفای راشدین یثرب مدینه بود که بسبب قبر مطهر رسول خدای شهری مقدّس بوده و می باشد. بعد از آن بنی امیه چون مقرّ پیروان ایشان و قبایل عرب در شام بود...».

انجام: «.. و بعد از ایشان متولی امورات دولتی شدند بخصوص فضل بن ربیع که متقلّد وزارت گردیده زمام اختیار و حل و عقد کار بدست او در آمد. منزّه است خدائی که حالها را دیگرگون نماید. تمام شد ترجمه روایت عبّاسه بعون الله و توفیه... ۱۳۳۰».

ش ۲۲۰۶، ۱۷۳ برگ، ۱۸×۲۲، نستعلیق ۱۳۳۰. این نسخه ۶۷ فصل را دارد.

۴۱۹- حکایت حمام جنیان = حمام جنیان (داستان، فارسی)

از: ملا ابو الفیض اردبیلی، قرن ۱۴

داستان اجتماعی و عبرت آموز درباره عقب ماندگی مدنی، بهداشتی و علمی جامعه یکصد سال پیش ایران هست که بصورت طنز و فکاهی ترسیم شده و مزایا و امتیازات آشنایی و قبول کردن تمدن جدید و لوازم آن را گوشزد نموده است.

[فهرستواره فارسی ۱- ۳۲۴].

آغاز: «امروز که روز نوروز سنه ۱۳۲۳ است جوانی به سن بیست و پنج خوشکل

ص: ۲۹۳

ورعنا قوی و زیبا صبح از خواب برخاسته عازم حمام است، زنی دارد موسوم بعقیفه خانم و چهار اولاد ازین زن دارد...».

انجام: «... جان بملک الموت سپرده شاید باز هم فامیل هشت نفره از جزئی فهم مسافر خیر خواه ماجائی دربرند

من گنگ خواب دیده و عالم تمام کر من عاجزم ز گفتن وخلق از شنیدنش»

ش ۲۴۵۰، ۸۲ برگ، رقعی، نسخ ۱۳۲۳.

۴۲۰- حلقه کریمیّه = اسطرلاب (فارسی)

از: حاج کریم خانی بن ابراهیم کرمانی

این رساله مشتمل بر یک مقدمه و بیست و دو باب کوتاه است با چند جدول، پیرامون آلتی بحث می کند که ساخته خود مؤلف است و می توان به وسیله آن اعمال اسطرلاب را با روشی بسیار آسانتر از آلت اسطرلاب معروف استخراج نمود. این رساله در ماه ذی القعدة ۱۲۵۸ تألیف و غره محرّم ۱۲۵۹ تنظیم شده است.

در فهرست سابق این کتابخانه در ص ۲۱ یاد شده است.

[فهرست کتب شیخ احسائی و سایر مشایخ ۲-۲۳۳، مرعشی ۲۰-۱۵۴].

آغاز: «بسمله، حمد له... اما بعد چنین گوید بنده ائیم کریم بن ابراهیم که در اوایل سنّ من به تشویق بعضی از اخوان چند گاهی تحصیل علم ریاضی کردم...».

انجام: «همچنین است تعدیل دقایق اجزای محیط و تعدیل دقایق میل».

ش ۱۱۹۴، ۲۱ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق غلام حسین همدانی در تویسرکان. بدون تاریخ.

ص: ۲۹۴

۴۲۱- حل المسائل (نجوم، فارسی)

از:

مؤلف پس از اتمام دو کتاب بنامهای «حل عقد نجوم» و «سراج السائلین» (در کلام)، بنا به خواهش دوستی این رساله در علم معرفت طالع واحکام نجوم را نگاشته و در یک مقدمه ودوازده باب ویک خاتمه تنظیم ساخته است.

[الذریعه ۷-۷۴، فهرست منزوی ۱- ۲۸۷].

آغاز: «بعد حمد الله سبحانه... بر ارباب خبرت واصحاب بصیرت پوشیده نماند که... چون از تالیف کتاب حل عقد نجوم و کتاب سراج السائلین در اعتقادات فارغ شد یکی از...».

انجام: «.. مسجدها و گردابها وساحلها... وبخارا وشام ودریای یمن... ومیوههای شیرین... واز جواهر... بخواب رفتم».

ش ۲۹۱۲، ۴۸ برگ، ۱۱×۱۵، نستعلیق، بیکا، بیتا. نقص دارد (تحریر سده ۱۱ و ۱۲).

۴۲۲- حلیه المتقین (حدیث، فارسی)

از: ملا محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (علامه مجلسی) (۱۱۱۱ ق)

در اخلاق و آداب اسلامی که از آیات کریمه واحادیث اهل بیت: استفاده می شود. این کتاب دارای چهارده باب ویک خاتمه است.

[الذریعه ۷-۸۳، مرعشی ۲-۴۰۴، مجلس ۱۰-۱۱۷۱ و ۳۸-۶۸].

آغاز: «الحمد لله الذی حلی انبیائه باحسن حلیه المتقین... چنین گوید... که چون عمده امتیاز بنی نوع انسان از سایر انواع حیوان به تخلق به اخلاق حسنه...».

ش ۹۶، ۱۳۴ برگ، ۱۹×۲۷، برگ آخر نسخ عبد الله الحسینی در ۱۲۵۴ وبقیه تحریر سده ۱۲.

ص: ۲۹۵

ش ۱۰۸۸، ۱۵۳ برگ، ۲۳×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا، اول و آخر ناقص (تحریر سده ۱۲)

ش ۱۲۹۸، ۱۴۴ برگ، ۲۲×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا، اول و آخر ناقص (تحریر سده ۱۲)

ش ۱۳۴۰، ۱۹۲ برگ، ۲۰×۱۴، نسخ مراد بن علی محمد در ۱۲۳۹

ش ۱۹۸۸، ۱۷۹ برگ، ۲۴×۱۸، نستعلیق. ۱۲۱۷

ش ۲۱۳۹، ۲۳۰ برگ، ۲۱×۱۴، نسخه عبد الصانع علوی. (تحریر سده ۱۲ و ۱۳)

ش ۳۱۵۶، ۱۸۰ برگ، ۲۸×۲۰، نسخ مولانا حق بنده بن مولانا فدا علی برقی در ۱۱۲۰. این نسخه تصحیح شده است.

ش ۳۲۲۲، ۲۱۵ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخرش افتادگی دارد. (تحریر سده ۱۲ و ۱۳).

ش ۳۳۶۹، ۳۷۸ برگ، ۲۱×۱۲، نسخ محمد رضا در ۱۲۳۰ به خواهش میرزا محمد نور الله، این نسخه تصحیح شده است.

۴۲۳- حمله حیدری (منظومه، فارسی)

از: محمد رفیع بن محمد مشهدی شاه جهان آبادی (بازل مشهدی) (۱۱۲۳ ق)

نزدیک به بیست و هشت هزار بیت در سرگذشت پیامبر اکرم و امیرالمؤمنین ۸

تقلید از شاهنامه فردوسی و دیگر منظومه های حماسی معروف و گویند از روی «معارج النبوه» مسکین فراهی، این منظومه را باذل تا روزگار عثمان به پایان برده و پس از درگذشت او دیگران آن را تکمیل کرده اند.

[الذریعه ۹-۲۰۶، مرعشی ۱۲-۱۷۲، فهرست منزوی ۴-۲۷۷۵، مجلس ۳۷-۵۰۰، آستان قدس ۷-۳۱۳].

آغاز:

«به نام بر آرنده کامها از آغاز دانای انجامها

گشاینده بابهای سرور رساننده آرزوهای دور»

انجام:

«ترا دادم از کنه کار اطلاع

که با خود بسنجی نوزی نزع

بکن غور از انصاف در این سخن

وز آن پس تو دانی بکن یا مکن»

ش ۱۰۳، ۳۱۰ برگ، ۲۸×۱۷، تحریر ۱۲۵۲ یا پیشتر. با سر لوح زرین

ش ۳۶۲۴، ۲۷۱ برگ، ۳۲×۲۱، تحریر محمد نصیر بن محمد ربیع خوانساری در ۱۱۷۸

ش ۳۶۴۲، ۳۶۲ برگ، ۲۸×۱۹، نستعلیق محمد نعیم بن محمد صالح اصفهانی در ۱۲۰۷.

۴۲۴- حمله حیدری (فارسی)

از: ملا بمانعلی راجی کرمانی (۱۲۳۷ - ۱۲۴۱ ق)

شرح مفصلی است از زندگی مولا امیرالمؤمنین علی علیه السلام در دوران حضرت پیامبر صلوات الله علیه و آله و پس از ایشان و شرح جنگ ها و دلاوریهای حضرت.

چون چند کتاب به نام حمله حیدری است باید این نسخه و سه نسخه دیگر که به همین نام یاد شد با هم تطبیق شود که مبادا

اشتباهی رخ داده باشد.

[الذریعه ۷-۹۱، نسخه های خطی منزوی ۴-۲۷۷۷].

ص: ۲۹۷

آغاز:

«پیمبر دگر باره لب بر گشاد

... نهانش بسی مژده داد

همانا که داری تو این آرزوی

که بر پور چون من کنی تازه روی»

انجام:

«به داور همه قهر و کین آورد

فسون با جهان آفرین آورد

ندانم ازین گردش روزگار

ز کردار دوران ناپایدار»

ش ۳۵۶۸، ۳۵۶ برگ، ۲۲×۳۳، نستعلیق مهدی بن محمد علی امام جمعه در ۱۲۴۳، از آغاز افتادگی دارد.

۴۲۵- حیات الانسان (طب، فارسی)

از: محمد بن زین العابدین بن محمد بن محمد باقر ایروانی (زنده ۱۳۰۳ ق)

کتابی است در اصول وقواعد و مبنای پزشکی که در چهار جلد تالیف و در شعبان ۱۳۰۳ پایان رسیده است. تقسیم بندی خاصی ندارد و در تمام مباحث داروشناسی علل صحت بدن و روح، سمومات، دواجات و غیره بحث شده است.

آغاز: «یا من اسمه دواء و ذکره شفاء صلّ علی حبیب قلوبنا و طیب نفوسنا محمد خاتم الانبیاء و علی ولیه و امینه... این آخرین جلد است از مجلدات کتاب حیات الانسان که بتایید حضرت یزدان...».

انجام: «.. ای خدای بینای وای کریم بنده نواز... صحت بدن و استقامت مزاجم کرامت فرمودی این چهار جلد کتاب حیات الانسان را به نحوی که پیشنهاد خاطر بود قبل از آنکه عمر پایان رسد بسامان رساندم. تمت».

ش ۲۳۶۶، ۱۶۲ برگ، ۱۶×۲۰، نستعلیق مؤلف (محمد بن آقا میرزا ایروانی) در شعبان، ۱۳۰۳ این نسخه جلد چهارم است. فهرست مطالب در سه صفحه در آغاز نسخه نوشته شده.

۴۲۶- حياه القلوب (تاريخ پیامبران وامامان، فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۱ ق)

شرح حال پیامبران و چهارده معصوم: است در سه جلد. به نام سلطان سلیمان صفوی نگاشته شده است.

تاریخ تالیف جلد اول و دوم ۱۰۸۵ و ۱۰۸۷ ق

[الذریعه ۷-۱۲۱، مرعشی ۸-۸۶، مجلس ۲۵-۳۹۵، مشار فارسی ۱-۱۲۲۶].

آغاز جلد اول: حیات قلوب مرده دلان وادی ضلالت.

آغاز: «جلد سوم: الحمد لله الذی اوضح لنا مناهج... در وجوب امام علیه السلام و منصوب بودن او از جانب ملک علام و عصمت او از گناهان صغیره و کبیره و اتصاف او به صفات کمالیه...».

ش ۱۵، جلد سوم ۱۴۹ برگ، ۲۰×۲۹، نستعلیق، تاریخ کتابت ۱۲۴۰ یا ۱۲۴۸، نام کاتب ندارد

ش ۱۶۲۱، ۳۳۴ برگ، ۲۰×۳۳، نستعلیق سید رضا مازندرانی در ۱۲۳۹ در فرضه رودسر. تمام صفحات جدول و صفحه اول سر لوح دارد. این نسخه جلد اول است.

ش ۱۶۴۷، ۳۶۳ برگ، ۱۹×۲۹، نستعلیق مبین بن محمد علی خوانساری در ۱۱۰۷ جلد دوم است. آغاز: بسمله... اما بعد این کتاب دوم است از کتاب های حياه القلوب از مؤلفات احقر عباد الله...

ش ۱۶۴۸، ۱۳۷ برگ، ۲۰×۲۹، نستعلیق، بیکا، بیتا. جلد سوم است.

ش ۲۱۳۸، ۸۸ برگ، ۲۰×۲۹، نستعلیق، بیکا، بیتا. جلد دوم و ناقص است.

ص: ۲۹۹

ش ۳۱۳۱، ۲۶۶ برگ، ۳۱×۲۰، نستعلیق، بی‌کا، بیتا. جلد دوم است و تصحیح شده.

ش ۳۱۳۵، ۱۱۸ برگ، ۳۱×۲۲، نستعلیق، بی‌کا، بیتا. جلد دوم است، (تحریر سده ۱۲) اول و آخر ناقص.

ش ۳۶۰۷، ۳۴۲ برگ، ۲۹×۲۰، نسخ ابوالقاسم بن محمد حسینی اصفهانی در ۱۲۲۳. جلد اول است. صفحات جدول زرین دارد. مهر مربع «علی رضا بن محمد تقی الحسینی» در آن دیده می‌شود.

ش ۳۶۵۷، ۴۱۸ برگ، ۳۰×۲۰، نسخ، بی‌کا، بیتا (تحریر سده ۱۳) جلد دوم است.

۴۲۷- خاتون قریش = خاتون قریشی ترجمه عذراء قریش (داستان، فارسی)

از: عبد الحسین میرزا قاجار

ترجمه ای است از داستان «عذراء قرشی» جرجی زیدان لبنانی که به وقایع اواخر خلافت عثمان بن عفان و حیل‌های معاویه پرداخته است. محمد علی شیرازی نقیب الممالک، نیز ترجمه ای از این داستان دارد.

آغاز: «قباء قریه ای است در دو میلی شهر مدینه که چون حضرت خاتم الانبیاء صلی الله علیه و آله وسلم از مکه به مدینه هجرت می‌فرمود در آن جا فرود آمده بدین سبب مشهور گردید».

انجام: «فیض این کتاب نیز شامل حال خاص و عام و وضع و شریف و دور و نزدیک شود و خوانندگان را از مطالعه آن روحی و فتوحی دست دهد و به دعای خیر، آن وجود مقدس را یاد و شاد نمائید».

ص: ۳۰۰

ش ۳۷۶۷، ۱۷۱ برگ، ۲۲×۱۷، نستعلیق مرتضی حسینی برغانی که در سال ۱۳۳۴ با مرکب چاپ برای چاپ نوشته است. ناقص می باشد.

ش ۳۸۵۹، ۱۵۲ برگ، ۲۴×۱۸، نستعلیق، بیکا، بیتا. این نسخه از فصل ۳۶ تا ۸۹ را دارد.

۴۲۸- خاصیت علم حروف = حروف = رساله در... (علوم غریبه، فارسی)

از: ابوالمحاسن محمد بن سعید نخجوانی _ ابن الساجی

رساله ای است در ترجمه «خواص الحروف» نگاشته شیخ شهاب الدین اشراق سهروردی که مترجم در اصفهان بدان دست یافته و به ترجمه آن اقدام نموده است، رساله به ترتیب حروف تهجی تنظیم و پس از ذکر عنوان حروف خواص هر کدام نوشته شده است.

آغاز: «اما بعد چنین گوید مترجم این عبارت مختصر و بشارت معتبر... که در سنه... در شهر اصفهان نسخه مختصر در علم حروف تهجی و خواص آن از مصنفات حکیم ربانی...».

انجام: «.. از آشنا و بیگانه هر که باشد و ببیند مطیع و فرمانبردار او گردد و به هر چه اشاره کند به جان منت داشته خدمت او کنند و از حکم او عدول نمایند والله اعلم بالصواب والیه المرجع والمآب».

ش ۲۸۵۹، ۳۰ برگ، ۱۹×۱۳، نستعلیق ۱۱۶۰ در اصفهان. از وسط افتادگی و نقص دارد. در پایان نسخه برخی او را دو ختومات و طلسمات نوشته شده است و برخی اوراق غیر مربوط به کتاب در آن صحافی شده است.

ص: ۳۰۱

۴۲۹- خاطرات = دفتر خاطرات روزانه (فارسی)

از: ؟

خاطرات یک نفر ایرانی در سرزمین فرانسه است که وقایع روز مره خود را برشته تحریر در آورده است، تاریخ حوادث در ۳ ژوئیه ۱۹۱۲ م تا ۴ آوریل ۱۹۱۳ ادامه یافته است.

آغاز: «چهارشنبه ۳ ژوئیه ۱۹۱۲، ۱۷ رجب مثل معمول گذشت، پنجشنبه ۴ (ژوئیه) و ۱۸ (رجب): امروز محسن خان بنا به رسمی که دارد پنجشنبه و یکشنبهها پاریس می آید، آمده او را دیدم گفت خانم طوبی او کاغذ نوشته...».

انجام: «.. و سایر مرکبات چیده و دور آنها را تخته بندی کرده بودند سرما نخورد چون هنوز هوا سرد است قریب چندین هزار مرکبات بودند.».

ش ۲۴۰۲، ۴۳ برگ، نستعلیق مؤلف در ۱۹۱۳ میلادی.

۴۳۰- خانه داری (فارسی)

از: خانم روحی

خلاصه ای است از گفتارهای خانم روحی درباره اغذیه و تهیه آن در خانه

آغاز: «غذا موادی است که میتواند احتیاجات بدن را بر طرف کند. اقسام اغذیه: اغذیه بر چند قسم است ۱ _ که سلولهای بدن را می سازند و ترمیم میکنند شیر، تخم مرغ، گوشت، که تخم مرغ دارای پروتیدوپروتئین است.».

انجام: «مایونیز را با خیارها مخلوط کرده در کوجه فرنگی [...] میکنیم و لپه را روی کوجه فرنگی ریخته تزیین میکنیم اگر مایونیز برید یک قاشق آب جوش اضافه میکنیم.».

ش ۳۸۷۸، ۲۴ برگ، ۲۰×۱۴، بدون کاتب، بدون تاریخ.

ص: ۳۰۲

۴۳۱- خاور نامه (منظومه، فارسی)

از: محمد بن حسام الدین خوسفی (ابن حسام) (م) ۸۷۵

مثنوی است از حماسه‌های دینی در داستان جنگ‌های امیرالمؤمنین علی علیه السلام گرفته شده از افسانه‌های ایرانی مانند جنگ ایشان با دیوان واژدهایان و با قبادشاه و فتوحات حضرت در افغانستان و خاوران به شیوه «شاهنامه» فردوسی در سال ۸۳۰.

[الذریعه ۹-۲۰، نسخه‌های خطی منزوی ۴-۲۷۷۷، فهرستواره منزوی ۳-۱۶۳۳].

آغاز:

«چو امکان ندارد درین داوری

زبان آوران از زبان آوری

زبان بسته را چون نباشد مقال

که بگشاید آن را زبان مقال»

انجام: داستان دو صد و پنجم آمدن امیرالمؤمنین علی کرم الله وجهه با جمیع یاران و سپاهان در شهر مدینه با دولت

«چو دیبای زر بفت بنمود روز

نهان زیر چرخ اطلس سیم دوز»

ش ۳۶۴۴، ۳۳۱ برگ، ۲۰×۲۷، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخرش افتاده. (تحریر سده ۱۱ و ۱۲).

ش ۳۸۳۶، ۱۶۹ برگ، ۱۹×۲۴، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص (تحریر سده ۱۱ و ۱۲)

۴۳۲- خزاین الفوائد = دیوان مجذوب (شعر، فارسی)

از: میرزا محمد بن محمد رضا مجذوب تبریزی (شرف الدین) (ق) ۱۱

منظومه مفصلی است در اعتقادات و اصول دین، شامل ترجمه منظوم برخی از احادیث

[الذریعه ۷-۱۵۵ و ۹-۹۶۳، نسخه‌های خطی منزوی ۳-۲۵۱۰].

آغاز:

«بحری است لبالب از فرائد شد نام خزائن الفوائد»

انجام:

«القصه هر آنچه کرد مولا

فرموده کردگار یکتاست

روزی که قلم گرفت معبود لوحش کف مرتضی علی بود»

ش ۱۲۶، ۱۱۰ برگ، ۲۹×۲۰، نسخه محمد قلی بن حیدر علی شبستری در قریه خلیل لو در سال ۱۰۹۱.

۴۳۳- خزان و بهار (اخلاق، فارسی)

از: قاضی محمد شریف بن محمد شیرازی متخلص به کاشف، ۱۰۰۱ _ ۱۰۶۰ ق

مجموعه ای اخلاقی در زمینه فرج بعد از شدت که در سال ۱۰۵۸ ق یا ۱۰۴۶ موافق با جمله «که باید خزان و بهار این چنین»
تالیف و در یک مقدمه و چهارده اساس و یک خاتمه تنظیم شده است:

۱ _ صبر ۲ _ رحم ۳ _ ادب ۴ _ پاکیزگی ۵ _ عبادات ۶ _ لطف ۷ _ یقین ۸ _ حلم

۹ _ نصرت ۱۰ _ مروت ۱۱ _ سخاوت ۱۲ - کرامت ۱۳ _ هدایت ۱۴ _ خاتمت و در خاتمه سرگذشت خود را آورده است.

[الذریعه ۷-۱۵۱، فهرست منزوی ۱۶۰۱].

آغاز: «چمن آرای فرج بعد از شدت که در خزان و بهار روزگار لطف شامل سبحانیست که ذات کمال انسانی را از وحشت
سرای رحم در دامن دایه رحمت پرورش داده و در یتیم عمانی را از زندان...».

انجام: «... قلم طاووس خرام بنگارش نقش بدیع همواره بوقلمون پیشه نمود تا بتاریخ سلخ شعبان سنه ست و اربعین والف...»

ص: ۳۰۴

بتاریخ وی گفت رای رزین که باید خزان و بهار این چنین»

ش ۲۳۸۳، ۱۳۴ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق محمد علی آشتیانی قمی در ۱۲۴۵. با مهر بیضوی «م ح م د ت ق ی» و «یا امام محمد تقی ۱۲۲۶» در برگ آخر.

۴۳۴- خسرو و شیرین = فرهاد و شیرین (منظومه، فارسی)

از: ؟

در فهرسیت منزوی نسخه ای از این منظومه از موزه بریتانیا با این عبارت یاد شده: بروزگار جهانگیر (۱۰۱۴ _ ۱۰۳۷) سروده شده:

جوان شد بار دیگر عالم پیر

بعهد شاه نور الدین جهانگیر

آغاز خداوندا دلی ده شاد از ندوه درو گنجایش غم کوه تا کوه

[منزوی ۴- ۳۰۲۸].

آغاز:

«خداوندا دلی ده شاد از اندوه

در او گنجایش غم کوه تا کوه

دلی از خار خار عشق پر نیش

زهر نیشی دو صد جا پیشتر ریش...»

انجام:

«... چشمه فیض از دل دانا طلب

گوهر سیراب ز دریا طلب

نغمه ناهید از ناهید پرس راه بر خورشید از خورشید پرس»

ش ۱۸۹۲، ۱۵۲ برگ، ۲۴×۱۵، نستعلیق، بیکا. بیتا. از انجام افتادگی دارد. در پایان نسخه تخلص «ثنا» یا «ثنایی» دیده می شود و

ممکن است آغاز نسخه فرهاد و شیرین و پس از آن منظومه دیگری باشد.

ص: ۳۰۵

۴۳۵- خسرو و شیرین (منظومه، فارسی)

از: محمد صادق نامی اصفهانی (۱۲۰۴ ق)

اولین مثنوی از پنجگانه اوست در حدود سه هزار و هفتصد بیت عنوانهای این منظومه همانند «خسرو و شیرین» نظامی است.

[الذریعه ۷-۱۶۰، نسخه های خطی منزوی ۴-۲۷۸۹].

آغاز:

«که بنماید به هم آن هر دو را راه ز حال یکدگرشان سازد آگاه

چه از فرهاد شاپور هنر کیش به ایران آمد از چین سالها پیش»

انجام:

«گلستانی است این باغ شکفته

در آن گلها نمایان ونهفته

[زبوی] گل معطر کن دماغت بیفروز از نسیم آن چراغت»

ش ۴۰۰۶، ۷۱ برگ، ۲۱×۱۴، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص. صفحات جدول زرین دارد.

۴۳۶- خسرو و شیرین (منظومه، فارسی)

از: ؟

عناوین این منظومه شبیه به منظومه خسرو و شیرین نظامی است اما همو نیست.

[به نسخه های خطی منزوی ۴-۲۷۸۵ رجوع شود].

آغاز:

«به فرمانت سفیدی و سیاهی مطیع امرت از مه تا به ماهی

تو آن مهمان صاحبخانه سوزی که در مهمان سرا آتش فروزی»

ص: ۳۰۶

انجام:

«گهی در کام شهد و گه شرنگ است گهی با دل به صلح و گه به جنگ است

زجادویی به کشورهای عالم اگر خواهد دو تن را مایل هم»

ش ۴۱۵۶، ۳۰۱ برگ، ۱۷×۱۰، نستعلیق، بیکا، بیتا. صفحات مجدول زرین و لاجوردی. در ابتدای نسخه چند مطلب از قرائت و تجوید، بخشی از عقد الدرر ابو بدر سلمی شافعی، کلام فارسی از میرزا جواد شیرازی دعا، شعر، فقه، آیاتی در حقوق، تفسیر و نامه هایی به مدیر موسسه خاور.

۴۳۷- خلاصه احوال بانو ممتاز بیگم و تاج محل (فارسی)

از: ؟

در هند بنای زیبا و خیره کننده ای هست به نام تاج محل که مرقد بانو ممتاز بیگم همسر شاه جهان شاه هند است. این کتاب در وصف زیباییها و جزئیات ساخت آن بناست.

در فهرست سابق این کتابخانه ص ۱۶۵ شماره ۱۹۹۲ صبح است.

[فهرستواره، منزوی ۱- ۲۱۵].

آغاز: «آورده اند که شاه جهان پادشاه غازی چهار پسر می داشتند یکی دارا شکوه که پسر کلان بودند دویم شاه شجاع سیوم اورتگک زیب عالم گیر چهارم محمد مراد بخش...».

انجام: «.. گنبد کلان بنا بر حجامت یک عدد و زن آن (...). قیمت کمند مذکوره است (...). بابت مزدوری کاریگران روضه».

ش ۱۹۹۲، ۴۴ برگ، ۲۳×۱۵، نستعلیق، بیکا، بیتا، (تحریر سده ۱۳) صورتی از محل قبر بانو ممتاز بیگم معروف به تاج محل در برگ اول چسبانده شده است. در ابتدای کتاب مقدمه ای

ص: ۳۰۷

است: «محل عرف تاج بی بی اهلیه شاه جهان پادشاه غازی بنت نواب آصف خان وزیر...» در بعضی جاها خط سیاق دیده می شود.

۴۳۸- خلاصه الاخبار فی احوال الاخبار (تاریخ، فارسی)

از: خواند میر غیاث الدین محمد بن همام الدین هروی (۹۴۲)

تاریخ بسیار مختصر از آغاز آفرینش تا روزگار امیر تیمور گورکان، که به دستور امیر علی شیر نوایی، از «روضه الصفا» در مدت شش ماه به سال ۹۰۴ هـ. اختصار کرده و مشتمل یک مقدمه و ده مقاله و یک خاتمه است.

[الذریعه، ۷-۲۱۰، فهرست منزوی ۶-۴۱۴۷، مرعشی ۱۴-۳۰، مجلس ۲۶-۳۵۳].

آغاز: «خلاصه کلمات راویان اخبار، انبیای عالی مقدار و نقاوه منشات واقفان آثار سلاطین ذوی الاقتدار، حمد و ثنای خالقی است که از خزانه اعطی کل شی خلقه...».

انجام: «قطعه: همیشه باد تو را عمر در حصول فراغ...»

تو راست حارس و حافظ عنایت ازلی تو راست حامی و ناصر...

لله علی الاتمام والصلاه...».

ش ۱۱۲۳، ۴۱۵ برگ، ۲۴×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا. در سال ۹۷۱ مقابله شده است.

۴۳۹- خلاصه التجارب (طب، فارسی)

از: بهاء الدوله بن شاه قاسم بن محمد الحسینی نور بخشی (۹۲۶ ق)

کتابی است در یک مقدمه و بیست و چهار باب که به سال ۹۰۷ ق در طرشت ری نگارش یافته و چند بار درهند به چاپ رسیده است.

ص: ۳۰۸

[الذریعه ۷-۲۱۸، ۱۸-۶۱، کشف الظنون ۱-۷۱۸، طبی نجم آبادی ص ۳۲۸،

نسخه های خطی منزوی ۱-۵۲۷].

آغاز: «حمد بلا احصاء حکیمی را که به کمال حکمت و وفور عنایت و قدرت، ماهیت اشرف انسانی را از خزانه جود خلعت وجود پوشانید که والله خلقکم وما تعملون و شقایق عقل و حواس در سرا بوستان ابدان انسان...».

انجام: «واما ربّ فواکه را گرفتن آن به وجهی دیگر است چنانکه در کتب طَبّی مبین وربّ عبارت است از غلیظ ساختن عصاره چیزها خواه بر آفتاب بود چنانکه گفته شد و خواه بر آتش چنانکه در ربّ فواکه مقرر است».

ش ۳۶۲۶، ۴۹۰ برگ، ۳۱×۲۰، نسخ عبد الله بن بهاء الدین محمد طباطبائی در ۱۲۰۱ در رکن آباد یزد به دستور میرزا سید مرتضی وزیر الوزراء. فهرست مطالب کتاب در پایان نسخه با تاریخ ۱۲۰۲ نگاشته شده است.

۴۴۰- خلاصه التواریخ = تاریخ پادشاهان عجم (فارسی)

از: ؟

تاریخ مختصری در شرح حال و چگونگی حکومت یافتن پادشاهان عجم. نام کتاب با توجه به مطالب کتاب در عنوان آورده شده.

به فهرست سابق این کتابخانه ص ۵۸ رجوع شود.

آغاز: «بایسته بود همیشه، ... و دادار را در آغاز هر کار یاد کردن هنر است که فر فروزه گانش ارونند پاک گوهر است...».

انجام: «وهر سال صد هزار خا... زرین از روم به ایران میفرستاد، چون ناهید را دهان بوی بد می داد داراب را».

ش ۱۱۱۹، ۲۹۰ برگ، ۲۵×۱۹، نستعلیق، بیکا، بیتا. آخرش ناقص است. شاید تحریر سده ۱۳ باشد. حواشی از نویسنده ای فاضل دارد. برخی واژه ها در حاشیه توضیح داده شده است.

ص: ۳۰۹

۴۴۱- خلاصه التواریخ = تاریخ پادشاهان عجم (فارسی)

از: ؟

مختصری است از تاریخ سلاطین ایران از آغاز سلسله پیشدادیان تا اواسط سلسله قاجاریه این کتاب «تاریخ سیاقی، سیاق التواریخ، تاریخ مجدول، تاریخ سنواتی، خلاصه التواریخ، مجمل التاریخ، تاریخ تقویمی و تقویم التاریخ» نیز نامیده شده است.

[الذریعه ۷-۲۱۶، مرعشی ۱۲×۲۵، مجلس ۲۶-۶۸].

آغاز: «تاریخ پادشاهان عجم که در ملک ایران سلطنت کرده اند از ابتداء سلطنت کیومرث...».

انجام: «.. و در سمرقند با امام قلیخان محاربه نمود به قتل رسیده و در این سال فرح آباد بنا شد».

ش ۱۴۵۳، ۱۳۱ برگ، ۱۱×۱۷، نسخ، بیکا، بیتا، انجامش افتادگی دارد. با نسخه ش ۱۱۱۹ تفاوت هایی دارد.

۴۴۲- خلاصه التواریخ = تاریخ پادشاهان (فارسی)

از: ؟

تاریخ پادشاهان پارس زمین که در سرزمین ایران حکومت کرده اند. از پیشدادیان تا صفویان ادامه یافته است، نیمه دوم کتاب در تاریخ حکومت پادشاهان و سیر ملوک و حکایات آنها که بدون ترتیب و تنظیم خاصی آمده است.

[مرعشی ۱۶-۲۲۰، فهرستواره فارسی ۲-۹۵۹ (ستون دوم کتاب دوم)].

آغاز: «خلاصه تاریخ پادشاهان عجم که در ملک ایران سلطنت کرده اند در ذکر

ص: ۳۱۰

پادشاهانی که قبل از ظهور اسلام سلطنت کرده اند... پیش دادیان، کیان، ملوک الطوائف.. کیومرث بزبان سریانی...».

انجام: «... میرزا جهان شاه ابن قرا یوسف بحکم میرزا شاهرخ حاکم آذربایجان شد وروز بروز دولتش در تزايد بود...».

ش ۲۱۱۱، ۱۱۱ برگ، ۲۱×۲۱، نستعلیق، بیکا، بیتا. از انجام ناقص است. تحریر سده ۱۳.

۴۴۳- (خلاصه التواریخ) = تاریخ پادشاهان... (فارسی)

از: ؟

تاریخ پادشاهان باستان ایران از کیومرث تا بهرام بن یزد جرد، تاریخ پیامبر اسلام و شرح دلاوریهای امیر المؤمنین علیهما الصلاه والسلام و تاریخ حضرت موسی ۷ و برخی دیگر از انبیای بنی اسرائیل در این کتاب آمده. مؤلف از کتاب های تاریخ معجم، طبری، تاریخ ابوالفتوح، واز کتاب پیشوای ناظمان مناظم حمزه اصفهانی، معالم التنزیل، متون الاخبار، مروج الذهب روضه الصفا نیز یاد کرده است.

در فهرست سابق این کتابخانه در ص ۵۴ یاد شده است.

آغاز: «نیلگون از فرمان فرمای کشور گشای کامل حشمتی مظفر لوا خالی بود دیر زمان ملک پناهی نبود هیچ طرف صدارت شاهی نبود چه بعد از وفات کیومرث».

انجام: «بن حفص هیأت های خود را متغیر گردانیده بر سر ... بنی خزانه شبخون بردند و بعد از ارتکات این حرکت ناپسند از شکستن همان عهد پشیمان شده ابو سفیان متوجه مدینه گردید تا پیش از آن که این خبر مسموع خیر البشر گردد و در تجدید مراسم صلح».

ش ۳۶۹۰، ۹۱ برگ، ۳۲×۲۱، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص، با مهر بیضوی «عبدہ الراجی عبد علی».

ص: ۳۱۱

۴۴۴- خلاصه روضه الشهداء (مقتل، فارسی)

از: علی بن حسن زواری (قرن ۱۰ هـ. ق)

خلاصه کتاب «روضه الشهداء کاشفی» است که مؤلف آن را به نام میر عبد الغفار ثانی نگاشته است و در ده باب و یک خاتمه که آن نیز ۹ فصل درباره ائمه نه گانه از صلب امام حسین است. این کتاب به فرزند صاحب روضه الشهداء و نیز نسبت داده شده.

[الذریعه ۷- ۲۲۷].

آغاز: «از کتاب روضه الشهداء روح الله مؤلفه ابداً انتخاب کرد و بعضی آیات و (...) در او ایراد بود و بر ده باب و خاتمه ترتیب داد و... باب اول در ابتلای بعضی انبیاء...».

انجام: «... با سرهای دیگر شهدا گرفته به اتفاق جابر بن عبد الله انصاری (...) با سی سوار بدرقه ایشان نموده متوجه کربلا شدند و در روز بیستم صفر (...) شهداء دیگر با بدن اتصال دادند اللهم ارزقنی شفاعه...».

ش ۱۶۶۲، ۱۳۴ برگ، ۲۸×۱۸، نسخ تقی بن معصوم الحافظ در ۱۰۶۲ آغازش افتادگی دارد.

۴۴۵- خلاصه الطبّ (طب، فارسی)

از: ؟

مجموعه ای از اغذیه وادویه (بصورت الفبایی)، شناخت امراض، فرهنگ الفبایی داروها که بدون تقسیم بندی خاص و با استفاده از سایر کتاب های طبی نگاشته شده است، در درمان برخی امراض و دردها از ادعیه، تعویذات و اشکال جفر نیز سود جسته شده است، از کتاب «تحفه» و غیره نامبرده شده بنظر می رسد شخصی برای

ص: ۳۱۲

استفاده شخصی این مطالب را از کتاب‌ها برگزیده و جمع‌آوری نموده است.

آغاز: «.. اصل مرکبات را اسطقسات گویند و باعتبار اینکه وجود مرکبات ازین چهار است عناصر گویند و بسبب اینکه عالم کون و فساد از اینها برپاست ارکان گویند و آتش حارّ و یابس است...».

انجام: «.. بانه مثقال عسل شربت کرده بخورند و یا شش درم افتیمون را در آب بجوشانند و صاف نموده...».

ش ۲۴۰۴، ۱۴۱ برگ، ۲۲×۱۵، نسخ، بیکا، بیتا. حواشی با تاریخ ۱۲۱۸ دارد. از آغاز و انجام و وسط افتادگی دارد روی برخی صفحات مهر بیضوی «یا محمد ادرکنی ۱۲۵۱» دیده می‌شود. فهرست مفصلی از عناوین کتاب در آغاز نسخه آمده است. و حکایات و فوایدی در رمل و جفر در پایان نسخه هست.

۴۴۶- خلاصه عین البكاء (مقتل، فارسی)

از: ؟

تلخیص کتاب «عین البكاء» محمد تقی بروجردی (ق ۱۲ هـ) می‌باشد که همچون اصل کتاب با عناوین «مجلس _ مجلس» نگاشته شده است.

در فهرست سابق این کتابخانه در حرف ع ص ۲۹۶ یاد شده است و دو نسخه از عین البكاء هم در این کتابخانه هست.

آغاز: «قدسیان پروانه ... بر ارباب کمال و صاحبان وجد و حال مخفی نماناد که در سنه .. افکنده به جولانگاه و صفش ماه نو شهرت درد غمش از کربلا برده...».

انجام: «اگر تو به وفور رغبت از خانه بیرون آمده ای به خدا باز گرد به منزل خویش مراجعت نمای و اگر تو را به کراهت آورده اند از مردم اعانت خواه».

ش ۵۶۰، ۱۴۹ برگ، ۱۲×۱۵، نستعلیق، بیکا، بیتا، آخرش افتادگی دارد. مطالبی در مورد خلافت عثمان و حضرت امیرمؤمنان علیه السلام در پایان نسخه هست.

ص: ۳۱۳

۴۴۷- خلاصه منهج الصادقین (تفسیر، فارسی)

از: ملا فتح الله بن شکر الله کاشانی (۹۸۸ ق)

مؤلف این تفسیر را از تفسیر مفصل خود به نام «منهج الصادقین» تلخیص کرده است. تاریخ تالیف: ۹۷۰

[الذریعه ۷-۲۳۳، سپهسالار ۱-۱۲۳، مجلس ۳۵-۴۱، مشار فارسی ۱-۱۲۸۳].

آغاز: «حمدی چون کلمات زبانی بی غایت شایسته لطیفی است که از محض لطف ابدی بواسطه وجود با جود احمدی بندگان را از بادیه ضلالت کفر به سر حد هدایت ایمان رسانیده شکری مانند...».

انجام:

«اول و آخر قرآن ز چه با آمد وسین یعنی اندر دو جهان شافع تو قرآن بس»

ش ۱۰۸، ۱۷×۲۸، تا سوره کهف را دارد. نستعلیق سید ولی به امر محمد بخش خان در سال نهم جلوس محمد شاه در سال ۱۱۳۹، با سر لوح زرین و سر سوره‌های زرین و یادداشت تملک حاج علی اصغر رضانی در ۱۲۴۷ و فرزندش حاج محمد رضانی واقف کتابخانه خود به مسجد اعظم قم

ش ۹۶۵، ۴۷۳ برگ، ۲۰×۳۰، نستعلیق، بیکا، بیتا، سوره فرقان تا پایان قرآن مجید است (تحریر سده ۱۲ و ۱۳) با مهری هشت گوش «محمد الحسینی (۱۲۴۹).

ش ۱۶۰۰، ۴۵۳ برگ، ۲۲×۳۴، نسخ ملک محمود بدون تاریخ (تحریر سده ۱۰ و ۱۱) از سوره مؤمنون تا پایان قرآن مجید است.

ص: ۳۱۴

ش ۱۶۴۹، ۴۲۹ برگ، ۲۹×۱۹، نستعلیق محمد باقر بن عبد الله فرزینی در ۱۱۰۷ از سوره یس تا پایان قرآن مجید را دارد.

ش ۱۶۷۰، ۳۹۱ برگ، ۲۸×۱۹، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۱) از سوره مریم تا آخر قرآن مجید است. با یادداشت ورود به کتابخانه شاهزاده خانلر میرزا احتشام الدوله در سال ۱۲۷۰

ش ۳۵۰۱، ۳۹۹ برگ، ۳۶×۲۰، نستعلیق ۱۰۹۵، از سوره احزاب تا آخر قرآن مجید است. صفحات جدول زرین دارد.

۴۴۸- خمسه نظامی = پنج گنج (منظومه، فارسی)

از: ابو محمد الیاس بن یوسف نظامی (نظامی گنجوی) (ق ۶)

پنج منظومه عرفانی وادبی است به نامهای «مخزن الاسرار»، «خسرو و شیرین» «لیلی و مجنون»، «هفت پیکر» و «اسکندر نامه» مجموع این منظومه ها نزدیک به بیست و نه هزار بیت می باشد و هر یک به نام یکی از شاهان نظم شده است و به قدری شهرت پیدا کردند که بسیاری از شعرا به پیروی از او مانند او منظومه ها سرودند.

[الذریعه ۷-۲۶۴، فهرست منزوی ۴-۲۶۸۵، کشف الظنون ۱-۷۲۴]

القبائی آستان قدس ۲۴۱، مرعشی ۱-۳۶۴، مشار فارسی ۱-۱۲۸۸].

آغاز:

«بسم الله الرحمن الرحيم هست کلید در گنج حکیم

فاتحه فکرت و ختم سخن نام خدایی ست بر او ختم کن

پیش وجود همه آیندگان پیش لقای همه پایندگان»

ص: ۳۱۵

ش ۱۰۴، ناقص، ۲۸۱ برگ، ۲۷×۱۸، نستعلیق، بی‌کاء، بیتا، مخزن الاسرار است و غیره که باید تطبیق شود.

* * *

ش ۱۲۶۶، ۳۳۷ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق حسن علی شیرازی ساکن نطنز در ۱۰۸۷. خسرو شیرین است و باید غیر آن را هم داشته باشد. با چند سرلوح زرین و جدول زر در صفحات.

* * *

ش ۲۱۱۸، ۳۳۴ برگ، ۲۲×۱۶، نستعلیق، بی‌کاء، بیتا. (تحریر سده ۱۱) باسر لوح زرین. مخزن الاسرار است. و باید غیر آن را هم داشته باشد.

* * *

ش ۲۸۳۷، ۲۸۸ برگ، ۱۶×۱۲، نستعلیق ۸۴۲، خسرو شیرین و لیلی و مجنون را دارد و باید دید بقیه را هم دارد یا نه. غزلی از حافظ با تاریخ ۸۴۴ در برگ ۸۹ هست.

مطلع غزل «چرا نه در پی عزم دیار خود باشم» و غزلی از شوکت ثانی در برگ ۲۴

* * *

ش ۳۱۵۷، ۳۷۲ برگ، ۳۰×۲۱، تحریر علی بن سید محمد حسین کرمانی قمی در ۱۲۴۷، با مهر بیضوی کاتب «الوائق بالله الغنی عبده علی الحسینی ۱۲۴۵».

مخزن الاسرار است و شاید بقیه را هم داشته باشد.

* * *

ش ۳۶۷۴، ۱۵۲ برگ، ۲۹×۱۲، نستعلیق، بی‌کاء، بیتا (تحریر سده ۱۳) شامل مخزن الاسرار و لیلی و مجنون و خسرو شیرین.

ص: ۳۱۶

۴۴۹- خمسه نوایی (ترکی)

از: نظام الدین امیر علی شیر نوایی جغتایی، ۸۴۱- ۹۰۶ ق

مجموع پنج مثنوی بزبان ترکی جغتایی سروده شده است، عناوین خمسه عبارتند از: ۱- حیره الابرار ۲- مجنون ولیلی ۳- فرهاد و شیرین ۴- سبعة سیاره ۵- سد سکندری در سال ۸۸۹ ق از مثنوی چهارم فارغ شده است.

[الذریعه ۷-۲۶۴ _ سپهسالار ۲- ۵۴۰].

آغاز: «ای باری موجود...».

انجام: «عصیانیا عفو... امین...».

ش ۲۱۶۵، ۲۲۳ برگ، ۱۷×۲۳، نستعلیق عبد الجمیل کاتب در ۸۹۴. آغازش افتادگی دارد. صفحات جدول زرین دارد و قسمتی از نسخه در صحافی پس و پیش شده است.

۴۵۰- خواص الاحمد (تاریخ، فارسی)

از: ؟

تاریخ مفصل پیامبر اسلام است با عناوین «ابو الحسن بکری گوید» و «چنین گویند راویان اخبار»، نگارش یکی از علمای شیعه است.

[فهرستواره، منزوی ۳- ۱۶۳۸].

آغاز: «بعد از آن از سامر فرزندی آمد و نور نقل کرد به وی و از او فرزندی آمد نامش ... و او را آزر نیز گویند و ابراهیم...».

انجام: «حضرت را مدت عمر مبارکش شصت و سه سال بود و از محاسن مبارکش هفده تار موی سفید بود ابن عباس رض گوید که حضرت امیرالمؤمنین علی علیه

ص: ۳۱۷

السلام و... خواجه عالم صلی الله علیه وآله».

ش ۳۷، ۳۲۷ برگ، ۲۰×۳۱، نستعلیق سده ۱۳. آغاز وانجامش ناقص است. نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد.

۴۵۱- خواص الحیوان (فارسی)

از: محمد تقی بن خواجه محمد تبریزی، قرن ۱۱

کتابی است در ترجمه «حیاه الحیوان» کمال الدین محمد دمیری که بروزگار شاه عباس دوم (۱۰۳۸ _ ۱۰۵۲ ق) وبدستور میرزا محمد ابراهیم بن صدر الدین محمد تالیف ودر یک مقدمه و بیست وهشت باب به ترتیب حروف تهجی تنظیم شده است.

[نسخه های خطی فارسی ۱-۴۲۰ _ مشار فارسی ۲-۱۹۲۹، الذریعه ۷-۲۷۲]

مجلس ۶-۱۳۷، سپهسالار ۴-۳۹۸، دانشگاه تهران ۱۲-۲۷۶۶].

آغاز: «.. ومستور نماند که چون در زمان پادشاه دین پناه انجم سپاه گردون... فریدون فرسکندر ظفر دارای داد گستر فرمان فرمای شرع پرور خاقان گیتی ستان...».

انجام: «.. اگر زهره او را بآب شهدا ساییده در بینی صاحب صداع ... نمایند نفع عظیم ببخشد والحمد لله الذی وفقنا علی الاتمام وصلی الله علی محمد وآله الطاهیرین».

ش ۳۳۷۳، ۱۸۷ برگ، ۱۴×۱۸، نسخ محمد لطیف کجوری در ۱۱۳۴ در مدرسه حضرت معصومه. برگ اولش افتاده. تصحیح شده است.

ص: ۳۱۸

۴۵۲- خودآموز زبان فرانسه (فارسی، ترکی)

از: ؟

لغات فرانسوی را همراه تلفظ آن آورده و ذیل بعضی کلمات معنای ترکی آن را نوشته است.

آغاز: آدم... دهن... دندان... لب

ش ۱۱۵۶، ۱۶۸ برگ، ۲۱×۱۸، تحریر ماه رمضان ۱۳۱۰.

۴۵۳- خیری نامه = خیریّه = دیوان... (ترکی)

از: ابو الخیر محمد بن یوسف چلبی، ۱۱۵۴ _ زنده ۱۲۲۴ ق

شاعر چنانکه خود گفته به شهر «رُها» در عثمانی تعلق داشته و ظاهراً پدرش ناخدا بوده و سپس ۳۰ سال در ادرنه و استانبول از شهرهای عثمانی سکونت داشته و از بسیاری از مناصب دولتی بهرهمند بوده است و در آخر به حلب رفته و در آنجا اقامت کرده است، مؤلف خود به نام کتاب در ص (۶ ر) تصریح کرده است.

کسوت نظمه قود و قدس نامه

ایلدم نامنی خیری نامه

آغاز:

«حمد اول الله عظیم الشانه

مبدع دائره امکانه»

انجام:

«چون ابوالخیر قونلدی نامک

خیر ایده خضرت حق انجامک»

ش ۲۹۰۰، ۷۰ برگ، تحریر عبد الله عباد کرکوکلی، فهرستی دقیق از موضوعات دیوان به فارسی در آغاز نسخه آمده است.

ص: ۳۱۹

۴۵۴- داستان... = قصه رکامبول = رمان (داستان، فارسی)

از: مترجم؟

رمان دنباله دار فرانسوی است. که در سال ۱۳۳۰ ترجمه به فارسی شده. مؤلف اصل: بونسون دی تیرال بوده.

مطابق یادداشت برگ اول یکی از نسخه ها این کتاب هفده جلد بوده و جلد آخر آن در ۴۴ فصل به وفات رکامبول اختصاص دارد.

[فهرستواره منزوی ۱- ۳۵۹].

آغاز: «کتاب پنجم در آخر کتاب سابق یعنی در کتاب (وکامبول در زندان) ذکر کردیم که... از دور... را دیده با کمال شادی فریاد کنان به رفقا گفت نجات یافتیم...».

انجام: «.. در این وقت نور سحر تابیده روشنی آن بر روی زرد جثه مرده... فوراً زانو به زمین زده نماز مرده را در مقابل آن جثه خواند».

ش ۱۹۷۴، ۵۴ برگ، ۲۲×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا. شامل کتاب پنجم است.

* * *

ش ۲۳۶۲، ۱۰۶ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ، بیکا، بیتا. این نسخه کتاب هفدهم است.

آغاز: فصل اول، ده ساعت از روز گذشته جوانی به مکتب سیمون...

* * *

ش ۳۳۹۹، ۴۲ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق، بیکا، بیتا. این نسخه کتاب چهارم (دکامبول در زندان) در ضمن ۴۶ فصل است.

* * *

ش ۳۴۰۰، ۵۳ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ ۱۳۳۴، این نسخه کتاب چهاردهم (تلمیذ دکامبول) در ۵۴ فصل است.

* * *

ش ۳۴۶۸، ۸۸ برگ، ۲۱×۱۴، نسخ ۱۳۳۴. این نسخه کتاب دوازدهم در ۵۶ فصل است.

ص: ۳۲۰

ش ۳۷۳۶، ۳۷ برگ، ۲۲×۱۸، نستعلیق، بیکا، بیتا. این نسخه کتاب ششم است از فصل یک تا چهل و یک (از دوره ثانی جزء دوم می باشد).

۴۵۵- داستان به کجا می روی = کو اوادیس = (بکجا می روی؟) = رمان (فارسی)

از: مترجم: حسین علی بن ناصر الدین شاه قاجار، قرن ۱۴

رمانی تاریخی نوشته «هنریک سین کی اویچ» که توسط مترجم به فارسی ترجمه و در شانزده فصل تنظیم شده است.

آغاز: «فصل اول: ... نزدیک بظهر از خواب بیدار شده وبر خواست و خسته و کسل مثل همه روزه اش چون روز پیش یکی از مجالسین...».

انجام: «... و بدین جهت ناگاه شروع نمود که از این مذهب و اعتقاد بترسد و آن را دشمن بدارد».

ش ۳۴۷۶، ۷۰ برگ، ۲۰×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا.

۴۵۶- داستان ته آدریخ = رمان (فارسی)

از: ؟

ترجمه داستان بلند و رمانی است که به فارسی ترجمه شده و در چند جلد و هر کدام دارای چند فصل است.

آغاز: «نسخه سوم: فصل بیست و سوم: چندین روز به طول انجامید تا اینکه ملکه مانا سوین قادر گردید که از زیر بار هذیان و از خواب های بدی که در بین بی هوشی در جلو نظرش...».

ص: ۳۲۱

ش ۱۳۹۸، ۳۹ برگ، ۱۷×۱۱، نستعلیق، بی‌کا، بیتا. از فصل هشتم را دارد. در پایان نسخه آمده است: «به جهت تصحیح با سلام صمیمانه خدمت جناب مستطاب خدمت جناب مستطاب اجل آقای اقا میرزا ابراهیم خان این کتابچه را فرستاد» و امضای «اکبری» در آن دیده می‌شود.

* * *

ش ۲۶۱۲، ۶۹ برگ، ۱۷×۱۱، بدون کاتب، بدون تاریخ. این نسخه فصل ۱۸ از جلد چهارم و هفت فصل از جلد پنجم را دارد.

* * *

ش ۲۹۰۹، ۴۸ برگ، ۱۷×۱۱، نستعلیق، بی‌کا، بیتا. این نسخه از فصل ۲۳ تا ۲۹ را دارد.

* * *

ش ۲۹۳۶، ۷۳ برگ، ۱۷×۱۰، این نسخه از فصل پنجم تا دهم جلد دوم و بخشی از جلد سوم را دارد با خط خوردگی در صفحات.

* * *

ش ۳۰۶۸، ۸۱ برگ، ۱۳×۸، نستعلیق، بی‌کا، بیتا. این نسخه فصل ۱۸ تا ۳۳ را دارد.

۴۵۷- داستان حسن و سمیه (داستان، فارسی)

از: ؟

داستانی تاریخی و عاشقانه در ماجرای بهم رسیدن حسن نامی و سمیه بنت عرفجه که پس از حوادث زیاد که مقارن با حکومت خالد بن یزید اموی و جنگ های مختار بن یوسف و عبدالله بن زبیر بود، بهم رسیده و زندگی بخوشی گذراندند، و در ۸۶ فصل تنظیم شده است.

در فهرست سابق این کتابخانه به عنوان حجاج بن یوسف؟ در ص ۱۵۰ یاد شده است.

ص: ۳۲۲

آغاز: «اما بعد چنین گوید اعثم کوفی از وقایع حالات مختار بن ابو عبیده ثقفی رحمه الله بعد از شهادت حضرت امام حسین علیه السلام به تفصیلی که در کتب تواریخ ذکر شده است خلاصی او از زندان پسر زیاد...».

انجام: «.. پس از فراغت عروسی عبد الله با نامه حسن به دمشق نزد خالد بن یزید رفته شرح ماجرا را با او بگفت و پاسخ عبدالله زیر را باو در میان گذاشت و خالد رمله را تزویج نمود با او همبستر گردید همچنانکه در تواریخ نقل است».

ش ۲۳۲۵، ۱۹۵ برگ، ۲۱×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳ و ۱۴).

۴۵۸- داستان رستم (فارسی)

از: ؟

داستان های افسانه ای از رستم و فراسیاب و سهراب دیگر اسطوره های ایرانی است که به شیوه نقالان نوشته شده است.

آغاز: «بعد از کشتن سهراب رستم سرا پرده اسباب آتش زد خبر به فراسیاب رسید بی هوش شد».

انجام: «سهراب وصیت کرده است کسی را اذیت نکنیم از آن جانب سورات را جلو گرفته با نومراجعت کرد با سپاه آمد به طرف زابل کاووس تا چند منزل مشایعت کرد رفت به تخت گاه».

ش ۳۹۰۶، ۵۳ برگ، ۱۸×۱۱، نستعلیق، بیکا، بیتا. اوراقش منظم نیست (تحریر سده ۱۴).

ص: ۳۲۳

۴۵۹- داستان شوالیه دو مزون روژ = شوالیه... (داستان، فارسی)

از: الکساندر دوماس

ترجمه داستانی تاریخی است که از زبان فرانسه بفارسی ترجمه شده و در دو جلد تنظیم و در پنجاه و شش فصل شده است.

آغاز: «فصل بیست و هفتم: دو ساعت بعد از وقایع مذکوره (لورن) در منزل (موریس) آمده او را در اطاق خود نیافت ولی (آززیلا) نوکر او را دید که در اطاق کفش کن نشسته...».

انجام: «... پس می گویم سلامت باد (سیمون) کفاش که بغض او ما سه نفر رفیق را به اتحاد ابدی انداخت پس از ختم این کلام لورن نیز در پهلوی سرژنویو و موریس افتاده بود».

ش ۲۵۲۰، ۲۱۰ برگ، ۲۲×۱۷، نستعلیق ۱۳۱۳. این نسخه جلد دوم و از فصل بیست و هفتم تا آخر را دارد.

۴۶۰- داستان کنت مونت کریستو = رمان = پسر کنت... (فارسی)

از: مترجم: دکتر خلیل خان ثقفی (اعلم الدوله)

اصل کتاب از «ژول لومینا» نویسنده فرانسوی

است که آن را در شش جلد و گویا در ادامه رمان «کنت مونت کریستو» الکساندر دوماس نوشته است.

[مشار، فارسی ۱ - ۶۱۰].

آغاز: «جلد سوم: سی سال قبل از این بود که... در دهکده کانالانها که در پشت تپه خشک عریانی واقع و در محل وزش باد سیاه است در یکی از خانههای آن که آفتاب سوزان به دیوارهای آن رنگ...».

ص: ۳۲۴

ش ۱۹۷۸، ۲۳۰ برگ، ۱۸×۲۳، نستعلیق مؤلف در ۱۳۲۰ ق. جلد سوم است. در پایان امضائی با حروف لاتین هست.

ش ۴۱۵۲، ۳۴۹ برگ، ۲۲×۳۴، نستعلیق، بیکا، بیتا. جلد دوم است. شاید مترجم همان اعلم الدوله باشد. و شاید مترجم محمد طاهر؟ باشد.

این نسخه برای چاپ نوشته شده بود. مختصری در فقه، چند برگ از یک تذکره، و اشعاری از ازرقی واثیر...، چند برگ منشآت وقایع نادری، نامه مأمون به حضرت رضا علیه السلام، چند برگ درباره احادیث ذنوب و شرح آن، حقوق اداری جدید و بخشی از دفتر شکایات سال ۱۳۲۱ ق ضمیمه این نسخه است.

۴۶۱- داستان... = مهشیده یا سرباز دلداده (فارسی)

از: ؟

داستان کوتاه ایرانی که درباره دلدادگی دو جوان و وقایع اتفاق افتاده نوشته شده و به اواخر حکومت رضاخان تعلق دارد.

آغاز: «صبح شد مهشیده از خواب برخاست زلفان سیاه و درهمش را شانه زد و پوششش را بر دوش انداخت، آهسته آهسته خیابان کوچکی را که بانتهای باغ واز آنجا بدامنه سبز و خرم...».

انجام: «.. دست در دست یکدیگر نهادند، ایرج آهسته در گوش مهشیده گفت... پاینده باد وفاداری».

ش ۳۰۰۳، ۳۸ برگ، ۱۱×۱۶، نستعلیق، ۱۳۱۹ (ظاهراً بخط مؤلف).

ص: ۳۲۵

۴۶۲- داستان نوبهار شاه (فارسی)

از: ؟

شامل قصه ملک نوبهار شاه پسر ملک نوروز شاه هرات و پسر برزیگر واحوالات ایشان.

[فهرستواره منزوی ۱-۴۰۰، آستان قدس ۷-۷۴].

آغاز: «راویان اخبار و ناقلان آثار و مهندسان روزگار در جامع الحکایات چنین روایت کرده اند که شهر هرات پادشاهی بود که او را ملک نوروز میگفتند».

انجام: «ساعتی بی هوش افتاد و بعد به هوش آمد و از بالای قصر سرازیر شد در دم به ملازمان امر نمود که بروید کشتی آن پسر ایرانی را برگردانید».

ش ۳۸۷۹، ۱۸ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق، بیکا، بیتا. آخرش افتادگی دارد. (تحریر سده ۱۳).

۴۶۳- (داستان های شیری) = بیاض (فارسی)

از: ؟

مجموعه چند داستان.

آغاز: «احمد بی مادر از رنج بی مادری گله داشت پدرش هم وفات کرد، احساساتش ... صاحب برد تا آن که روزی شیرین را دید و پشت در منزل عمه اش با او آشنا شد...».

انجام: «پس قلعه خوب جایی است شما اگر آنجا نرفته اید پس کجا را دیده اید؟ بروید و این بهشت زمینی را تماشا کنید...».

ش ۱۵۱۸، ۷۵ برگ، ۲۳×۱۴، نستعلیق ۱۳۱۸، قطع بیاض، پشت صفحات «سید علی آل یاسین کاشانی _ سرور» چاپ شده که فاکتور می باشد، اکثر صفحات خط خوردگی دارد و به قلم خود مؤلف با مداد می باشد.

ص: ۳۲۶

۴۶۴- دبستان سخن (معانی، بیان، بدیع و...)

از: محمد قاسم بن احمد جناب

مطالب علم معانی و بیان و بدیع و عروض و قافیه و معما را به تفصیل آورده است تألیف جلد سوم این کتاب در سال ۱۲۸۹ به اتمام رسیده است و دیباچه جلد سوم از حسینعلی بن مصطفی قلی خان دیوان بیگی کلهر کرمانشاهی متخلص به سلطانی است.

[نسخه های خطی فارسی منزوی ۲۱۳۷].

آغاز: «بسمله. بهترین بیانی که آموزگاران دبستان سخن... پس در ستایش یزدان و درود بر پیغمبر آخر الزمان و فرزندان و یاران او، چنین گوید بنده خدای احد محمد قاسم بن احمد عفی الله عنهما که این جلد سیم است از کتاب دبستان سخن».

انجام:

«وما... راکع ساجد اخو نحول دمه جاری

ملازم الخمس لاوقاتها معتكف فی خدمه الباری»

ش ۱۲۷۶، ۲۷۴ برگ، ۲۱×۱۳، نستعلیق ۱۳۰۹. این نسخه جلد سوم است.

۴۶۵- دبستان المذاهب (ملل و نحل، فارسی)

از: محسن بن حسنخان کشمیری فانی (م ۱۰۸۲ ق)

کتابی است معروف در ملل و نحل که در سال ۱۰۶۳ ق در دوازده تعلیم نگاشته شده است.

۱ _ پارسیان ۲ _ هندوان ۳ _ قرا... ۴ _ یهود ۵ _ نصاری ۶ _ مسلمین ۷ _ صادقیه

۸ _ وحدانیه ۹ _ روشنیان ۱۰ _ الهیه ۱۱ _ حکماء ۱۲ _ صوفیه این کتاب به اشخاص

ص: ۳۲۷

دیگری نیز نسبت داده شده است.

به فهرست سابق این کتابخانه ص ۱۶۸ نگاه کنید.

[نسخه های خطی فارسی ۲-۱۷۲۶، الذریعه ۸-۴۸، کشف الظنون ۱-۴۴۲،

سپهسالار ۴-۴۰۵، ملی تهران ۱-۲۶۵].

آغاز:

«ای نام تو سر دفتر اطفال دبستان یا د تو به بالغ خردان شمع شبستان

بی نام تو نا گشته زبان کام عجم را هر چند بدانند کلام عربستان...»

انجام: «... از زبان صاحبان آن عقیده و کتاب ایشان است و در گزارش احوال و اشخاص در هر حال هر فرقه را چنانکه مطیعان و مخلصان

غرض نقشی است کز ما باز ماند

که هستی را نمیینم بقائی»

ش ۳۱۶۹، ۲۷۳ برگ، ۱۵×۲۳، نستعلیق زین العابدین بن آقا علی (ناظر کریمخان) شیرازی در ۱۲۳۴. با جدول زرین در صفحات و نقاشیهای میناتور در برخی برگها.

۴۶۶- در بحر المناقب فی تفضیل علی بن ابیطالب علیه السلام (کلام، فارسی)

از: علی بن ابراهیم درویش برهان (زنده ۹۱۱ ق)

کتابی است در بیان فضائل و مناقب علی بن ابیطالب علیه السلام با استفاده از احادیث و روایات که از کتاب اصلی مؤلف «بحر المناقب فی تفضیل علی بن ابیطالب علیه السلام» برگزیده و تلخیص و در یک مقدمه دوازده باب تنظیم شده است.

[الذریعه ۸-۶۲، مشار فارسی ۲-۲۰۵۸، فهرستواره فارسی ۳-۱۶۴۳،

نسخه های خطی فارسی ۶-۴۴۶۲، مرعشی ۱-۱۲۴].

آغاز: «سپاس بی قیاس و ثنایی بی منتهی حضرت مبدع حکیمی را جلّت... که بحکم کنت کنزاً مخفیاً فاحبیب ان اعرف فخلقت الخلق خود بخود از خود در خود

تجلی نمود که آن تجلی و...».

انجام: «... یعنی من و علی یک نور بودیم پیش خدای تعالی پیش از خلقت آدم بچهارده هزار سال ... الله تعالی آدم را آفرید آن نور را در پشت وی در آورد پس همین حق تعالی آن نور را از پشتی به...».

ش ۳۴۵۷، ۱۵۵ برگ، ۱۳×۱۹، نسخ، بیکا، بیتا. آخرش افتادگی دارد. (تحریر سده ۱۲ تصحیح شده).

۴۶۷- دُرّ خوشاب در جواب مثنوی قاردوشاب (فارسی)

از: حجه الاسلام محمد تقی نیر تبریزی (حجه الاسلام نیر تبریزی) (۱۳۱۲ ق)

منظومه ای است از نیر تبریزی در پاسخ و مناظره با امام جمعه خویی.

[نسخه های خطی، منزوی ۴-۲۸۰۸].

آغاز:

«مثنو از نی در کتاب مولوی

بشنو از تنبور قمصور خویی

بین چه سان دستان سرایی می کند

ناله از درد جدایی می کند...»

انجام:

«... ای عمید اترک قال و قیل کن ختم دفتر با همین تمثیل کن

ختم کن این دفتر در خوشاب

کاب شد نک مثنوی قار دوشاب»

ش ۱۸۶۴، ۳۱ برگ، ۱۴×۲۱، نستعلیق، بیکا، بیتا.

ص: ۳۲۹

۴۶۸- الدر المکنون والتکلان فی معالجه الابدان (طب، فارسی)

از: محمد مهدی بن عنایت الله قمی

مؤلف این رساله را به نحو اجمال در پنج فن: تعریف، امراض، حفظ صحت، وجوه معالجات و انواع تبها نگاشته است.

آغاز: «جواهر حمد و لآلی شکر سزاوار حضرت حکیمی است که انسان شریف را به سبب اعدادات نطفه کثیفه به حکم آیه
ثم خلقنا النطفه...».

انجام: «... و تحقیق معانی آن کند مصیب بود در معالجه و سزاوار بود که روزی او گردد تأیید الهی».

ش ۱۴۴۹، ۱۷۱ برگ، ۱۸×۱۲، نستعلیق عبد الرحمن بن کمال الدین الحسینی الخادم القمی الخاک فرجی در ۱۰۷۴.

۴۶۹- الدر المنثورہ فی شرح العوامل المنظومه (نحو، فارسی)

از: علی مخصوص بن حسینخان مستوفی (کاتب الخاقان)

شرح است بر عوامل منظوم که برای استفاده طلاب مبتدی نگاشته شده و در ربیع الاول ۱۳۷۱ ق - آذر ماه ۱۳۳۰ ش پایان یافته است.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین... بنده شرمندہ علی مخصوص... پس از یک عمر زحمت و ریاضت در فنون خط که به درجه
کمالش رساندم و خدماتی شایان نمودم و...».

انجام: «.. و عامل دیگر معنوی است که عبارتند از عامل در فعل مضارع و مبتدا و خبر مثل یضرب یضربان یضربون وزید قام، در
ذیل بیت دوم واضحتر بیانی شده علیکم بالرجوع».

ش ۲۹۰۸، ۳۲ برگ، نستعلیق مؤلف در ۱۳۷۱ ق. این نسخه برای چاپ نوشته شده بود.

ص: ۳۳۰

۴۷۰- دروس مدرسه حقوق (اقتصاد و سیاست، فرانسه)

از: عباسقلی حیران بن محتشم الدوله (ق ۱۴ هـ. ق)

مجموعه درسهای اقتصادی سیاسی و سیاست... یکساله مدرسه حقوق می باشد که عباسقلی حیران آن را در سال ۱۳۳۸ _ ۱۳۳۹ به زبان فرانسه یادداشت نموده است.

ش ۴۹۴، ۹۹ برگ، ۱۳×۱۲، تحریر عباسقلی حیران پسر محتشم الدوله گلثائیان در ۱۳۳۹ ق.

۴۷۱- دروس دانشپایه تکمیلی خط و ساختمان (فارسی)

از: منوچهر محمد لو

مجموعه ایت است از دروس دانشپایه تکمیلی خط ساختمان هنرستان فنی راه آهن سال ۱۳۲۱ ش

آغاز: «نقشه برداری عبارت از عملیات ذیل می باشد تعیین محل نقاط در روی زمین و یا نقاطی که نزدیک به زمین می باشد، تعیین فواصل نقاط، اندازه گرفتن زوایای واقعه بین خطوط».

ش ۷۵۶، ۲۲۸ برگ، ۱۷×۲۱، نستعلیق ۱۳۲۱ و ۱۳۲۲. با اشکالی که با مداد رسم شده است.

۴۷۲- دستور العمل آداب طریقه ذهبی = آداب و اسلوب و مشی طریقه ذهبیه

(عرفان، فارسی)

از: پرویز سلماسی

مختصری است در دستور العمل برای سالکان طریقه ذهبیه از صوفیها.

آغاز: «الحمد لله رب العالم والانام والصلوات والسلام علی اشرف المکونات

ص: ۳۳۱

محمد وآله البرره الكرام سيّما وصيّيه الذي هو هادي الامه من الخواصّ والعوام».

انجام:

«دل خون سکندر است به ظلمات تن اسیر ای خضر پی خجسته تو هادی راه باش

خواهد حبيب ... مولا زفضل ربّ

جان را اسیر حبّ تو در سلسله ذهب»

ش ۳۷۳۲، ۲۵ برگ، ۲۱×۱۴، نستعلیق ۱۳۰۳.

۴۷۳- دستور الوزاره = نصایح = وصایا (اخلاق، فارسی)

منسوب به خواجه نظام الملک

وصایای نظام الملک طوسی وزیر سلجوقیان را در یک مقدمه و دو فصل در بر دارد. مقدمه در سرگذشت خواجه، فصل اول در توصیه بر ترک وزارت و ذکر مخاطرات آن و فصل دوم در آداب و شرایط آن هنگام اشتغال به وزارت. برخی این کتاب را از عبد الوهاب امامی (ق ۸) دانسته اند.

[نسخه های خطی، منزوی ۲-۱۶۰۷].

آغاز: «شرایف تحمیدات پادشاهی را که انتساب فخر دین به نظام ملک از حکمت کامله او است و ارتباط مباهات ملت به انتظام دولت از قدرت شامله او».

انجام: «حسن توفیق رفیق طریق این غریق لجه مهر ووداد و مسند نشین به استحقاق گرداند و همچو اباء نامدار واجداد بزرگوار نام نیکو در صحایف روزگار مثبت و مخلص دارد».

ش ۸۶۳، ۷۱ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق ۱۲۸۸ در دار الخلافه طهران.

ص: ۳۳۲

۴۷۴- دستور الوزراء (تراجم، فارسی)

از: خواند میر، میر غیاث الدین بن همام الدین هروی (۹۴۲ ق)

سرگذشت وزرای اسلامی است که از عصر امویات تا زمان مؤلف به ترتیب تاریخی ادامه یافته و در سال ۹۱۵ ق پایان یافته است.

[الذریعه ۸-۱۷۰، مجلس ۳۷-۵۴۶، فهرستواره فارسی ۲-۹۶۶،

دانشگاه تهران ۱۲-۲۷۳۰، مشار فارسی ۲-۲۱۵۳].

آغاز:

«ای نام تو سر دفتر اسرار وجود وز جود تو خلق هر دو عالم موجود

از حکمت ... ز رأی وزرا شد عاقبت کار سلاطین محمود...»

انجام:

«.. که این خواجه عادل پاک دین همیشه باقبال باد آقرین

بدنیا بما ناد بسیار سال

نگهبان او حضرت ذو الجلال»

ش ۳۳۳۲، ۲۲۹ برگ، ۱۷×۲۲، نستعلیق فخر الدین الشریف الحسینی الرازی در ۱۳۰۹، در دار الخلافه طهران. چند برگ آخر در ۱۳۵۲ نوشته شده.

۴۷۵- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه ای است در ادعیه و شرح ختم نماز و تعقیبات آن و نیز بعضی از حرزها مؤلف از برخی کتب دیگر مانند «کنوز النجاج» ابو علی طبرسی، «کافی» کلینی و عده واز سید ابوالحسن شاذلی و غیر آن نقل کرده است.

آغاز: «بدان که شرائط استجاب دعا یکی آن است که اگر طالب منفعت است در

ص: ۳۳۳

وقت دعا کردن باطن دستها را به آسمان بلند کند و هر گاه طالب دفع مضرت است پشت دستها را به آسمان بلند کند».

انجام: «از برای قضای هر حوائجی سوره مبارکه یس را بخواند و در موضع مطلب را به خواطر بیاورد و بعد این دعا را بخواند که مستجاب است بسم الله الرحمن الرحيم سبحان... بحق محمد و آل محمد صلّ علی محمد و آل محمد وسلّم».

ش ۳۹۸، ۲۶۱ برگ، ۲۱×۱۶، نسخ، بیکا، بیتا. برخی دعاها ترجمه فارسی دارد. اول و آخر نسخه ناقص است.

ش ۵۳۴، هم به عنوان کتاب دعا در فهرست سابق این کتابخانه یاد شده با سر لوح زرین و جلد روغنی و اکنون مفقود است.

۴۷۶- دعا = کتاب دعا = وصیه مر سوله و نصیحت مبذوله (فارسی)

از: محمد باقر یزدی حائری

خاتمه کتابی است مشتمل بر ده امر: اول در بیان پاره ای اعمال و آداب فرایض و نوافل یومیه و ادعیه مأثوره در تعقیبات و دوم در ادعیه مطوله یوم و لیل و هفته و ماه و سال و سپس فوائدی چند در ادعیه مجرّبه. مؤلف این کتاب را برای فرزندش «محمد صادق» نگاشته است. احتمال دارد این کتاب همان «عده لذاکیرین و کفایه الرائین» محمد باقر بن زین العابدین (نزدیک ۱۳۰۰) باشد.

[الذریعه ۱۵-۲۲۹].

آغاز: «الحمد لله والصلاه علی رسول الله وعلی آله ال الله الکلام فی خاتمه الکتاب کلام در خاتمه کتاب وصیه مر سوله و نصیحه مبذوله است... و آن در ذکر پاره از مستحبات و ادعیه متفرقه...».

ص: ۳۳۴

انجام: «فصل علی محمد وآله واجزه عنا افضل الجزاء وافضل ما جازیت نبياً من انبيائك ورسلك وان تجمع لی به خیر الدنیا والاخره انك ذو فضل كريم يا ذا الجلال والاکرام».

ش ۶۰۶، ۱۵۰ برگ، ۲۲×۱۳، نستعلیق، بیکا، بیتا. در پایان نسخه ملحقات در زیارات از محمد باقر بن محمد تقی آمده است.

۴۷۷- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

شامل تعقیبات نماز، دعای کمیل، ادعیه روزهای هفته، جوشن کبیر، دعای سمات، دعای صباح و زیارت عاشورا است.

آغاز: «اللهم صلّ علی محمّد وآل محمّد والعن صنمی قریش وجبّتها وطاقوتیها وافکیهما وابنتیها الذین خالفا امرک وانکرا وحیک وجحدنا انعامک وعصیا رسولک».

انجام: «یا سادتی رغبت الیکما والی زیارتکما بعد ان زهد فیکما وفی زیارتکما اهل الدنیا فلا خیبنی الله ممّا رجوت وما املت فی زیارتکما انه قریب مجیب».

ش ۶۷۵، ۸۵ برگ، ۲۱×۱۳، نسخ و نستعلیق ۱۲۴۱، با سر لوح زرین و صفحات زرین. ترجمه فارسی هم دارد. واقف حاج محمد حسین اقبال مؤسس انتشارات اقبال در ۱۳۷۹ ق.

۴۷۸- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

چند سوره با ترجمه و دعای کمیل را آورده است. سوره یس، نبأ، واقعه، ملک، فتح.

ص: ۳۳۵

آغاز: «یس و القرآن الحکیم انک لمن المرسلین علی صراط مستقیم تنزیل العزیز الرحیم لتنذر قوما ما انذر آباؤهم فهم غافلون لقد حقّ القول...».

انجام: «یا عالما لا یعلم صلّ علی محمّد و آل محمّد و افعل بی ما انت اهلہ و صلی الله علی رسوله و الائمه الميامین من اله و سلّم تسلیماً».

ش ۶۸۲، ۴۲ برگ، ۲۰×۱۳، نسخ، بیکا، بیتا. تاریخ ۱۳۱۶ ق در برگ اول دیده می شود. با سر لوح زرین در برگ اول و جدول زرین در تمام صفحات. سوره یس ترجمه ندارد.

۴۷۹- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

مشمول بر تعقیبات نماز و دعاهاى هفته و اعمال ماه هاى قمرى به اختصار، دعاهاىی برای بر آورده شدن حاجات و رفع گرفتاریها و امراض و حرزهاى ائمه اطهار: و خاتمه در آداب زیارت مشاهد مقدسه است. و در آخر کتاب میگوید: مناجات مشهوره کلماتی است مأثوره منقول از خاتم المجتهدین و قدوه المتأخرین دام ظلّه العالی که آن حضرت از خط استاد المحققین و المدققین شیخ محمد شهید نقل فرموده اند...» و در اواسط آن آمده است: فصل سوم در وصول به سعادت و حصول مرام و دفع بلیات و رفع اسقام.

آغاز: «الذین لا خوف علیهم ولا هم یحزنون و اغفر لی و لوالدیّ و ما ولدا و من ولدت و ما توالدوا من المؤمنین و المؤمنات یا خیر الغافرین... چون نزدیک به غروب شود این دعا را بخواند».

انجام: «یا سامع کل صوت و یا سابق کل فوت و یا محیی العظام و هی رمیم بعد الموت بخلدک الابدیّ و دوامک السرمدیّ و حیاتک التی لا تموت صلّ علی محمّد و آل محمّد و فرّج عنی ما انا فیه بلا اله الا انت علیک توکلت و انت ربّ العرش العظیم».

ص: ۳۳۶

ش ۶۴۸، ۱۲۴ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق، بی‌کا، بیتا. اولش ناقص است. تصحیح شده مقداری از صفحات نو نویس است.

۴۸۰- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

دعاهایی که در روز جمعه مستحب است خوانده شود، گرد آورده است.

آغاز: «أشَدَّ خَلْقًا امَّ مِنْ خَلْقِنَا اَنَا خَلْقِنَاهُمْ مِنْ طِينٍ لَازِبٍ بَلْ عَجَبْتَ وَيَسْخَرُونَ وَإِذَا ذُكِرُوا لَا يَذْكُرُونَ وَإِذَا رَأَوَاهُ يَسْتَسْخَرُونَ وَقَالُوا اِنَّ هَذَا اِلَّا».

انجام: «مَقْرًا بِذُنُوبِي وَاَسَاءَتِي اِلَى نَفْسِي فَيَا عَظِيمُ يَا عَظِيمُ اِغْفِرْ لِي الْعَظِيمُ مِنْ ذُنُوبِي فَانَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ الْعَظِيمَ اِلَّا اَنْتَ يَا لَ اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ».

ش ۶۸۵، ۷۵ برگ، ۲۰×۱۴، نسخ، بی‌کا، بیتا. اولش افتادگی دارد (تحریر سده ۱۳) تصحیح شده.

۴۸۱- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

تعقیبات نماز و چند دعا برای رفع گرفتاریها وامراض است.

آغاز: «وخواص این آیات در آن اجزا زیاد بود اما در نسخه به این قدر اختصار شد بسم الله الرحمن الرحيم الم الله لا اله الا هو الحى القيوم نزل عليك الكتاب».

انجام: «واعوذ بالله ممّا استعاذ منه رسول الله صلّى الله عليه وآله وعلى عليه السلام والاصياء وارغب الى الله فيما رغبوا اليه ولا حول ولا قوه الا بالله بعد از آن بگو اللهم لك الحمد حمداً».

ش ۶۸۷، ۶۷ برگ، ۲۱×۱۲، نستعلیق، بی‌کا، بیتا. اول و آخر ناقص (تحریر سده ۱۳).

ص: ۳۳۷

۴۸۲- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه ای است از ادعیه و حرزها و مناجات خمس عشره و شامل دعای «بشمخ» (کذا) مشهور به دعای دوازده نام اسرار و دعاهای ایام هفته به نقل از مصباح شیخ کفعمی.

آغاز: «وهزم الاحزاب وحده فله الملك وله الحمد يحيى ويميت ويحيى وهو حي لا يموت بيده الخير وهو على كل شى قدير...».

انجام: «این دعایی است از حضرت امام علی بن الحسین صلوات الله علیه منقول است که در وی اسم اعظم هست در هر حاجت که بخوانند بر آید اللهم...».

ش ۷۰۶، ۱۶۳ برگ، ۲۰×۱۰، نسخ و نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص با جدول زرین در صفحات.

۴۸۳- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه ای است از تعقیبات، دعای بعضی مواقع و ساعات، تقرب به ائمه و برخی دعاهاى دیگر چون سمات و صباح و... دعاء هفت گنج، ناد علی کبیر، دعای نور، شرح دعای احتجاج، دوازده امام خواجه نصیر با شرح خواص آن از سید نعمت الله حسینی.

آغاز: «لا اله الا الله الها واحدا ونحن له مسلمون لا اله الا الله الها واحداً ونحن له مخلصون لا اله الا الله الها واحداً ونحن له عابدون لا اله الا الله ولا نعبد الا اياه مخلصين له الدين».

ص: ۳۳۸

انجام: «اسئلك ان تغفر لنا وترحمنا وترزقنا لقاء صاحب الزمان واختم اعمالنا بالخير يا ارحم الراحمين وصلى الله على سيدنا محمد وآله اجمعين الطيبين الطاهرين تمام شد».

ش ۸۴۷، ۱۲۸ برگ، ۱۷×۱۰، نسخ ۱۲۳۲، در آغاز نسخه یادداشت مورخ ۱۲۶۶ هست. با سر لوح زرین و جدول زرین در صفحات.

۴۸۴- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه ای است شامل دعای کامل، ادعیه ایام هفته، دعای سمات، دعای صنمی قریش.

آغاز: «اللهم انی اسئلك برحمتك التي وسعت كل شیء وبقوتك التي قهرت بها كل شیء وخضع لها كل شیء وذل لها كل شیء وبجبروتك التي غلبت بها كل شیء».

انجام: «واحزنناه عليك يا بن رسول الله ويا بن محمد المصطفى وا اسفاه عليك يا بن علی المرتضی وا لهفاه عليك يا بن فاطمه الزهراء ويا بن خديجه الكبرى... وعلیک حزنی وبكائی والسلام علیکم ورحمه الله وبرکاته».

ش ۸۷۴، ۷۰ برگ، ۱۹×۱۲، نسخ، بیکا، بیتا. با ترجمه در زیر سطور و جدول و سر فصل زرین، چند صفحه آخر نو نویس است.

۴۸۵- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

دعاها و اعمال ماه مبارک رمضان و برخی از دعاهاى معروف از قبیل دعای کامل

ص: ۳۳۹

و در آخر کتاب دعاهایی برای رفع شرور و درمان امراض مختلف آورده است.

آغاز: «در بیان بعضی از ادعیه و اعمال ماه مبارک رمضان و غیره سنت است طلب هلال ماه رمضان و بعضی واجب دانسته اند».

انجام: «من راس ماله الرجاء وسلاحه البكاء یا سابغ النعم یا دافع النقم».

ش ۱۰۹۹، ۱۲۱ برگ، ۲۵×۱۴، نسخ، بیکا، بیتا. دعای کامل ترجمه فارسی دارد.

۴۸۶- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

مختصری شامل برخی سوره و آیات قرآنی و ادعیه است. این کتاب در دو بخش مرتب شده است بخش اول چاپی است و بخش دوم خطی که به نسخ و نستعلیق نوشته شده است.

آغاز: «سوره یس...».

انجام: «... دعای اسکندر ذوالقرنین... سبحان من هو قائم لا یلهو، سبحان من هو دائم لا یسهو».

ش ۱۳۵۶، ۶۳ برگ، ۱۸×۱۱، بخش چاپی نسخ میرزا عبد الله در ۱۲۶۹ در تبریز و بخش خطی، تحریر ۱۳۰۱ در تهران. با جدول زرین در صفحات.

۴۸۷- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

ادعیه ابطال سحر را ذکر کرده است. مؤلف آن از اهل سنت است ولی نام کتاب شناسائی نشده. از جمله مطالب: دعای نور، حرز ابودجانه انصاری، اسناد دعای

ص: ۳۴۰

آغاز: «قل جاء الحق وزهق الباطل. ان الباطل كان زهوقا، بسم الله از آسمان تا زمین بسم الله از عرش تا کرسی...».

انجام: «... اسناد هفت حصار... فبذلك فليفرحوا هو خير مما يجمعون. اني مغلوب فانتصرون».

ش ۱۳۹۹، ۱۵۸ برگ، ۱۶×۱۰، نسخه، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص.

۴۸۸- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه ای از ادعیه قرآنی و غیر آن است که در برخی موارد همراه با توضیحاتی است. در آخر کتاب حرزهایی آمده است.

واز شیخ بهائی یاد می کند اشعاری که آخر هر بیت آن فاطلمنی تجدنی است را دارد

آغاز: «سوره حمد... سوره یس».

انجام: «.. بعد از دعای توسل باید که این دعا را قرائت کنند: یاسادتی، یا موالی...».

ش ۱۴۵۰، ۲۳۰ برگ، ۱۹×۱۱، نسخه، بیکا، بیتا. ترجمه فارسی دارد.

۴۸۹- دعا = کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه ای است از زیارات اهل بیت:.. در این نسخه آخرین زیارت، زیارتنامه مادر صاحب الزمان ۸ است.

آغاز: «زیارت جناب امیرالمؤمنین علیه السلام در نجف اشرف. چون به بارگاه اول

ص: ۳۴۱

که در بزرگ است برسی بایست و بگو اللهم بیابک قرعت و بفنائک نزلت...».

انجام: «.. مرضیه تقیه نقیه فرضی الله عنک وارضاک».

ش ۱۴۸۰، ۹۵ برگ، ۱۵×۶، نسخ، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص.

۴۹۰- دعا = کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی)

از: ؟

در پایان رساله فهرستی از این رساله که در ادعیه است ذکر شده است که چنین است: ... مبارکه: سوره فتح، نبأ، واقعه، تبارک و ادعیه عدیله، کمیل، صباح، زیارت عاشوراء، زیارت ششم حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام وپاره ای از دعوات در تعقیبات.

آغاز: «سوره یس...».

انجام:

«بایع از مشتری بها خواهد

کاتب از ناظران دعا خواهد»

ش ۱۴۸۱ × ۷۹ برگ، ۱۵×۷، نسخ محمد صادق بن یحیی مراغی الاصل در ۱۲۵۷.

۴۹۱- دعا = کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه ای است متفرقه در اشعار و ادعیه و علوم غریبه

آغاز:

«وقتی دل سودایی می رفت به بستانها عیش و طرب آوردی بر لاله وریحانها...»

انجام: «ان ربکم الله الذی خلق السموات والارض فی سته ایام ثم استوی علی

ص: ۳۴۲

العرش یغشی اللیل النهار...».

ش ۱۴۸۳، ۴۰ برگ، ۱۴×۷، نستعلیق، بیکا، بیتا.

۴۹۲- دعا = کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه ای است در شرح حرزیمانی، اعتصامات، حصار مسجد، دعای ایام، دعای کنز العرش، شرح صلوات کبیر، دعای صباح صغیر و ناد علی کبیر.

آغاز: «این دعا را سیفی گویند و حرزیمانی گویند و او را ... باشد چون شمشیر گویند پادشاهی بوده در یمن...».

انجام: «.. از قاضی عبدالمقیم بغدادی نقل است که... ودعا این است: بسمله. لا اله الا الله الموجود فی کل زمان... ولا حول ولا قوه الا بالله العلی العظیم».

ش ۱۴۸۴، ۷۷ برگ، ۱۴×۸، نسخ سید حسن بن سید ابراهیم حکیم الحسینی النائینی در ۱۳۱۰

۴۹۳- دعا = کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه ای از ادعیه و تعقیبات است که برخی از آنها عبارتند از تعقیبات نمازهای روزانه دعای گنج العرش، دعای صباح و اعتصام و غیره.

آغاز: «والقمر قدرناه منازل حتی عاد کالعرجون القدیم...».

انجام: «... واسئلك یا رب بحق امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب و امه الطاهره فاطمه».

ش ۱۴۸۵، ۱۳۷ برگ، ۱۷×۹، نسخ، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص. تمام صفحات جدول دارد.

ص: ۳۴۳

۴۹۴- دعا = کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه ای متفرقه در اوراق مختلفه القطع است در ادعیه از قبیل دعای کمیل و آداب نماز شب و جداول علوم غریبه و طلسمات و غیره.

آغاز: «دعای حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام روایت کرده اند از امام ناطق امام جعفر الصادق علیه السلام که گفت روزی حضرت... بسمله. الحمد لله علی الایمان الحمد لله علی الاسلام...».

انجام: «.. انی اسئلك بما تجیبنی به حین اسالك فاجبنی یا الله. پس هر حاجت که خواهد از خدای تعالی بطلبد که البته بر آورده است».

ش ۱۴۸۶، ۱۸۵ برگ، ۹×۱۷، نسخ، بیکا، بیتا.

۴۹۵- دعا = کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه ای است در ادعیه و جداول و مختصری در خواص آیات.

آغاز: «اگر خواهی از حب و بغض و عقد اللسان و عقد الرجال و عقد الطریق و آنچه عمل نماید میسر شود به امر الله تعالی...».

انجام: «.. و سر به سجده نهد این کلمات مذکوره را بگوید اگر حاجت وی روا نگردد بسیار بسیار عجیب و غریب باشد. خداوند نا امید نگردان به حق دوازده امام، خدایا به امید تو».

ش ۱۴۹۰، ۳۲ برگ، ۱۱×۱۷، نستعلیق ۱۳۲۴. با این یادداشت: مرحوم مظفر الدین شاه شب سه شنبه بیست و سوم ذیقعد الحرام هزار و سیصد و بیست چهار مرحوم شد چهار ساعت از شب گذشته بود.

ص: ۳۴۴

۴۹۶- دعا = کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی)

از: ؟

شامل ذکر اسم اعظم و برخی از ادعیه سریع الاجابه و نماز استدعا و ترکیب دواجات و غیره است.

آغاز: «در ذکر بعضی اقوال و روایات در اسم اعظم روایات بسیار است بعضی را ذکر میکنیم اول که اسم اعظم الله است دوم در قرآن است...».

انجام: «دعال مشلول».

ش ۱۴۹۶، ۴۸ برگ، ۱۰×۱۲، نسخ، بیکا، بیتا.

۴۹۷- دعا، کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه ای از ادعیه و طلسمات است.

آغاز: «یا عزیزاً فی عزّک فلا اعزّ منک فی عزّک اعزّنی... اگر به جهت ادای قروض بخواهید هفت روز، روزی هفت مرتبه...».

انجام: «... جهت نزله بندی بر تخم مرغ سیاه نویسند پیش از برآمدن آفتاب».

ش ۱۵۱۷، ۳۴ برگ، ۱۱×۱۸، بدون تاریخ.

۴۹۸- دعا، کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه ای از ادعیه است و از آن جمله دعاهای سریع الاجابه و کامل که با

ص: ۳۴۵

توضیحی و تعریفی به فارسی همراه با ادعیه آمده است.

آغاز: «بدانکه کلام شیخ ذکرش به هر مهم که بخوانی بی شک روا گردد هر کس در این شک آورد کافر گردد بیم خطر باشد و بعضی گفته اند که این کلام هزار و نهصد عمل را شاید...».

انجام:

«.. دین اسلام احمد محمود به دعای علی زبان بگشود

شکر حمد کریم لم یزلی که دل و جان من ... مهر علی.

ز آنکه نعت علی بو طالب چون نمازی است بنده را واجب

کنیش بود چون ابو تراب خلق را در ادب ...»

ش ۱۵۳۳، ۱۰۶ برگ، ۱۶×۷، نستعلیق ۱۳۰۷.

۴۹۹- دعا = کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی)

از: ؟

در ابتدای کتاب چند سوره ای از قرآن کریم، یس، فتح و... وادعیه ای است که با دعای اعتصام شروع می شود و دعای صباح که همراه با ترجمه است و دعای کامل و غیره.

آغاز: «نجزی المحسنین * انه من عبادنا المومنین * ثم اغرقنا الاخرین * وان من شیعتہ لابراهمیم * (...)* اذ قال لاییه وقومه ماذا تعبدون».

انجام: «.. رفع درد شکم یا حبیب الباکین یا سید المتوکلین یا هادی المضلین یا ولی المؤمنین یا انیس الذاکرین».

ش ۱۵۳۴، ۱۱۱ برگ، ۱۴×۷، نسخ، بیکا، بیتا. آغازش افتاده.

ص: ۳۴۶

۵۰۰- دعا = کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه ای است از ادعیه جامعه کبیره، زیارت عاشورا، زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام و... ادعیه ماه مبارک رمضان.

آغاز: «بتصدیقنا ایاکم فبلغ بکم اشرف محل المکرمین واعلی منازل المقربین وارفع درجات المرسلین حیث لا یلحقه لاحق ولا یفوقه فائق ولا یسبقه سابق...».

انجام: «... اللهم سدّ فقرنا بغناک اللهم غیر سوء حالنا بحسن حالک اللهم اقض عنا الدین واغننا من الفقر انک علی کل شی قدیر».

ش ۱۵۳۵، ۱۴۳ برگ، ۱۷×۷، نسخ، بیکا، بیتا. آغازش ناقص است.

۵۰۱- دعا = کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه ای است شامل زیارات اهل بیت علیهم الصلاه والسلام واز جمله امیرالمؤمنین علیه السلام و دعای کمیل واعتصام و غیره است. در این بیاض از کتاب اقبال سید طاوس نقل شده است.

آغاز: «ءأدخل یا رسول الله ءأدخل یا امیر المؤمنین ءأدخل یا فاطمه الزهراء ءأدخل یا اباعبد الله ءأدخل یا بن رسول الله پس داخل شو بگو الحمد لله الواحد الاحد الفرد».

انجام: «... ودر سجده آخرین این دو رکعت هفت بار گوید خصوصا در شب های جمعه اللهم انی استلک بوجهک الکریم...فانه لا یغفر الذنب العظیم الا العظیم وشیخ بزرگوار شیخ طوسی در مصباح طریق».

ش ۱۵۳۷، ۱۰۵ برگ، ۲۰×۸، نسخ، بیکا، بیتا. آغاز و انجام ناقص.

ص: ۳۴۷

۵۰۲- دعا = کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه ای است شامل دعا‌های ماه صفر، دعای نور و... و قسمتی از سوره یس و چند سوره دیگر.

آغاز: «هفتم، چهاردهم، بیست دوم، بیست ونهم در مشرق، بیست هشتم، بیست ویکم، ششم میان مشرق و شمال، پانزدهم، بیست و سوم، سی ام در شمال... دست بر سینه گذارند بگویند...».

انجام: «دعای نظر این است: وان یکاد الذین کفروا لیزلقونک بابصارهم لما سمعوا الذکر ویقولون انه لمجنون وما هو الا ذکر للعالمین».

ش ۱۵۳۸، ۵۹ برگ، ۱۴×۷، نسخ، بیکا، بیتا. آغازش افتادگی دارد.

۵۰۳- دعا = کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه ای است از ادعیه و زیارات و تعقیبات که بعضی از آنها عبارتند از دعای صبح، زیارت عاشورا، جامعه کبیره، تعقیب صبح و... که در فهرست ابتدای کتاب مذکور است.

آغاز: «وکان من دعائه علیه السلام عند الصبح، بسمله، اللهم یا من دلح لسان الصبح بنطق تبلجه و سرح قطع اللیل المظلم بغیاهب تلجلجه واتقن صنع الفلک الدوار فی مقادیر تبرجه...».

انجام: «سماعه بن مهران روایت می کند که از (...) ابی الحسن موسی بن جعفر صلواہ الله وسلامه علیه منقول است که فرمود: ای سماعه: اگر تو را حاجتی... فبحق

ص: ۳۴۸

ذلك الشأن ويحق ذلك القدر ان تصلى على محمد و آل محمد که ان شاء الله تعالى به زودی به حاجت خود خواهی رسید».

ش ۱۵۴۰، ۱۷۰ برگ، ۱۵×۷، نسخ، بیکا، بیتا.

۵۰۴- دعا = کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه ای است در ادعیه از جمله دعای اعتصام و اسناد دوازده نام اسرار، خطبه آدم ۷ و سوره ای از قرآن کریم که «جن» است. و نیز اشعاری متفرقه به زبان فارسی و عربی از شاعرانی چون شفائی، صائب، همشیره زاده نظیری و...

آغاز: «یقرأ عند الخوف ما يقال عند الخوف وهو منقول عن امیر المؤمنین و امام المتقین علی بن ابیطالب علیه الصلاه والسلام ورد الله الذین کفروا بغیظهم لم ینالوا... و کفی الله المؤمنین القتال...».

انجام:

«... ما را که درد عشق و غم یار همدم است دردی اگر نماند سرخوش نمیشویم

سر منزل فراغت ما گوشه غم است

گویی ... ما درد مرهم است»

ش ۱۵۴۴، ۹۹ برگ، ۱۸×۸، نسخ. در پایان ادعیه تاریخ ۱۱۲۶ هـ مندرج است، آغازش افتاده.

ص: ۳۴۹

۵۰۵- دعا = کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه ای از ادعیه و طلسمات چون طلسم مربع، ختم دوازده امام، دعای توسل، دعای مجاب از حرز امیرالمؤمنین علیه السلام طریق استشفاء به تربت مقدس سید سید الشهداء علیه السلام، طریق ختم سوره های یس، فتح و طریق بربر آوردن حاجات، رفع زهره ابطال سحر و دفع شر جن و شیاطین، حرز امام صادق علیه السلام و غیره.

آغاز: «طریقه ختم دوازده امام خواجه نصیر الدین طوسی علیه الرحمه بر دو قسمت، قسم اول در روز شنبه شروع کند تا هفت روز و در جمعه تمام کند و هر روز یازده مرتبه بخواند. میباید که در وقت شروع کردن غسل حاجت...».

انجام: «.. فایده در توسعه رزق. هر که بر او تنگ شود باید که هر روز این دعا بخواند: اللهم یا سبب من لا سبب له و یا سبب کل ذی سبب و یا مسبب الاسباب من غیر سبب... که اثری تمام دارد و به اجابت مقرون میگردد».

ش ۱۵۴۵، ۱۰۰ برگ، ۱۶×۹، نسخ، بیکا، بیتا. با فائده ای در ترکیب داروها.

۵۰۶- دعا = کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه ای در ادعیه که با سوره های یس، فتح و... و ملک شروع شده و با ادعیه اعتصام و دوازده امام خواجه نصیر، قاموس فضل و شرح قاموس، طریقه ختم واز آن جمله ختم ناد علی، مناجات خمس عشره، دعای استشفاء و توسل و حرزها و... ادامه یافته و پایان میابد.

آغاز: «علی اکثر هم فهم لا یؤمنون. انا جعلنا فی اعناقهم اغلالا فهی الی الاذقان فهم

ص: ۳۵۰

مقمحون وجعلنا من بين ایدیهم سداً و من خلفهم سداً... سوره یس».

انجام: «.. در بیان بانک کردن آتش در خانه، اگر در روز شنبه باشد بر صاحبخانه نیک باشد و اگر در روز یک شنبه».

ش ۱۵۴۸، ۲۱۴ برگ، ۲۰×۱۰، نسخ، بیکا، بیتا. آغاز وانجام ناقص.

۵۰۷- دعا = کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه ای در ادعیه ای که منسوب است به ائمه طاهرین: در اوقات مختلف و در تعقیبات نماز.

آغاز: «منسوب است به حضرت رسول صلی الله علیه و آله و رئیس محدثین در... به سند صحیح از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام روایت کرده که رسول خدا صلی الله علیه و آله میخوانده بعد از صبح این دعا را...».

انجام: «.. و نیز ثقه الاسلام در کافی روایت کرده که حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام میفرمودند... و زجرتنی من محارمک فلم انزجر و عمرتنی فما شکرک عفوک عفوک یا کریم اسألک الراحه عند الموت و اسألک العفو عند الحساب».

ش ۱۵۵۴، ۱۰۴ برگ، ۱۵×۱۰، نسخ، بیکا، بیتا. در پایان نسخه مطالبی درباره ترکیب داروها و تعبیر خواب و علوم غریبه هست. آغازش ناقص است.

۵۰۸- دعا = کتاب دعا = بیاض (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه ای در ادعیه و زیارات که با برخی از سوره قرآن آغاز شده و بادعای شب های

ص: ۳۵۱

احیاء خاتمه مییابد و سپس مجموعه کوچک پراکنده ای در بعضی از اشعار از حافظ سعدی و سید حسین پریشانی گلپایگانی و سید مهدی ابن سید محمد مدرس یزدی.

در میان اشعار دو نثر نیز به چشم میخورد که یکی احتمالاً- مراسله و دیگر خطبه ای است با مطلع «سپاس بی قیاس قادری را سزاست که شمشاد قامت سرو قدان را...»

آغاز: «سداً فاغشیناهم فهم لایبصرون. سواء علیهم ءأندرتهم ام لم تنذرهم لا یؤمنون. انما تنذر من اتبع الذکر و خشی الرحمن بالغیب فبشره بمغفره و اجر کریم...».

انجام:

«... بنده ای را که خدا از کرمش یاد کند باز می.. از خویش که آزاد کند»

ش ۱۵۵۶، ۱۱۷ برگ، ۲۰×۱۰، نسخ، بیکا، بیتا. آغازش افتادگی دارد.

۵۰۹- دعا = کتاب دعا = بیاض (فارسی)

از: ؟

مجموعه ای است در ادعیه و اعمال که طبق سبک ادعیههای دیگر ابتدا با چند سوره آغاز می شود و سپس به بیان دعاها میپردازد.

آغاز: «سوره یس...».

انجام: «دعای طمطم... رب ادخلنی فی لجه بحر احدیتک وطمطم یم وحدانیتک... لمن ناجاک بلطائف رأفتک یا حی یا قیوم یا ذا الجلال والاکرام برحمتک یا ارحم الراحمین وصلی الله علی محمد و آله اجمعین».

ش ۱۸۹۶، ۱۴۲ برگ، ۲۲×۱۲، نسخ، بیکا، بیتا. با مرکب چاپ نوشته شده است.

ص: ۳۵۲

۵۱۰- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه سوره‌های یس والرحمن وجمعه و... وادعیه مواقع وایام گوناگون که در یک دفتر گردآوری شده است.

آغاز: «یس، والقرآن الحیکم، انک لمن المرسلین. علی صراط مستقیم، تنزیل العزیز الرحیم، لتنذر قوما ما انذر آباؤهم فهم غافلون. لقد حقّ القول علی اکثرهم فهم لا یؤمنون...».

انجام: «.. یار نور المستوحشین فی الظلم یا عالماً لا یعلم صلی علی محمّد و آل محمد وافعل بی ما انت اهله و صلی الله علی رسوله والائمة المیامین من آله وسلّم تسلیماً کثیراً کثیراً».

ش ۲۲۲۰، ۹۲ برگ، ۲۲×۱۴، نسخ (شاید) محمد بن محمد هادی بن مراد موسوی خلخالی در ۱۳۵۶

۵۱۱- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

گردآورنده این رساله بجهت آیه شریفه «فاذا فرغت فانصب» مجموعه ادعیه و اذکار وارده در تعقیبات نمازهای یومیه را برای استفاده بیشتر در یک دفتر گردآورد است.

[مرعشی ۱۰-۳۰۰ (آغاز شبیه رساله حاضر)].

آغاز: «الحمد لله واهب العطیات والصلاه والسلام علی محمد و آله الهداه الدالّه الی انواع الخیرات وبدان مستحب است شرعاً و بغایت موکد قال الله تعالی فاذا فرغت

ص: ۳۵۳

فانصب والی ربک فارغب...».

انجام: «.. ولا این هو ولا حیث هو الا هو یا ذا الملک والملکوت یاذا العزّه والجبروت».

ش ۲۳۶۱، ۱۴۱ برگ، ۲۱×۱۳، روی برگ اولش نوشته: بخط میرزا تبریزی یا نیریزی، با سر لوح زرین وجدول زرین در صفحات ویادداشت تاریخ تولد میرزا علی اصغر شهیر به آقا بزرگ ۱۲۴۲.

۵۱۲- دعا = کتاب دعا (فارسی)

از: ؟

مجموعه ثواب قرائت سورهها و ادعیه وارده از ائمه هدی و نیز فتوحات و خواص قرائت آیات الهی از ابتدا تا انتها که در یک دفتر گردآوری شده است.

آغاز: «بسمله ساعات ایام هفته بدین تفصیل است روز شنبه بشکار رفتن روز یکشنبه بنای نو نمودن دوشنبه درخت نشاندن و کشت و زرع نمودن سه شنبه خون گرفتن چهارشنبه دارو خوردن...».

انجام: «.. وفضایل این سوره بسیار است هو الله تعالی شانه رسول خدا (ص) فرمود که هر که سوره معوذین را بخواند چنان باشد که کتاب های آسمانی را خوانده باشد. تم».

ش ۲۴۱۶، ۲۰۹ برگ، ۲۱×۱۴، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳).

۵۱۳- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه ای از ادعیه، اذکار و اوراد ماثوره از ائمه معصومین است که بجهت استفاده

ص: ۳۵۴

مشتاقان در یک دفتر گرد آوری شده است، در ابتدا فوائد، آثار و شأن نزول برخی ادعیه بفارسی آمده است.

آغاز: «بسمله، از امیرالمؤمنین علیه السلام حسنه و فضایل عظیمه در خواندن این دعا مذکور شده از جمله اینکه...».

انجام: «.. اللهم هذه سنه جدیده وانت ملك قدیم اسئلك خیرها وخیر ما فیها واعوذ بك من شرها وشر ما فیها واستكفیک مؤنتها وشغلها یا ذا الجلال والاکرام».

ش ۲۵۰۳، ۲۵۸ برگ، ۲۰×۱۲، نسخ ونستعلیق قربان علی در ۱۲۴۷. با جلدی نفیس.

۵۱۴- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه تعدادی از سورههای کوتاه و برخی ادعیه معروفه است که برای استفاده مشتاقان در یکدفتر گرد آوری و ترجمه فارسی آن در میانه سطور آورده شده است.

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحیم، یس والقرآن الحکیم انک لمن المرسلین...».

انجام: «.. ومالی بکلمات الله التامات من کل شیطان وهامه ومن کل عین لآمه...».

ش ۲۶۰۱، ۴۸ برگ، ۱۷×۱۱، نسخ ۱۳۴۲، ترجمه فارسی در میان سطور نوشته شده است.

۵۱۵- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه ادعیه و اذکار و زیارات که از طریق ائمه هدی ماثور است گردآوری شده است.

آغاز: «کتاب مستطاب بعضی از زیارات و ادعیه و تعقیبات نماز، شرح زیارت

ص: ۳۵۵

حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله، در زیارت و سلام کردن بحضرت رسول از دور بدان ملکی تا روز قیامت موکل شده که سلام مومنین...».

انجام: «.. وهفت مرتبه بگوید لا اله الا الله الحليم الكريم ودر مرتبه هفتم انگشتر را بالای آن بگذارد و بفشارد الحمد لله الذي هدانا لهذا وما كنا لنهتدي لولا ان هدانا الله».

ش ۲۶۲۸، ۸۳ برگ، ۱۷×۱۱، نسخ محمود بن حاج محمد جعفر سرابی در ۱۳۱۱. فهرست ادعیه در آغاز رساله هست و صفحات جدول زرین دارد.

۵۱۶- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

ش ۲۶۶۳، ۱۸۹ برگ، ۱۷×۱۱، (تحریر سده ۱۳ و ۱۴) اوراقش بهم ریخته است.

۵۱۷- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه ادعیه واذکار وارده از معصومین که در یک دفتر گرد آوری و برای استفاده بیشتر قارئین به فارسی ترجمه شده است.

آغاز: «اللهم انی اسئلك برحمتك التي وسعت كل شی وبقوتك التي قهرت بها كل شی... خداوندا به درستیکه سوال میکنم از تو بحق رحمت تو آن رحمتی که فرا گرفته هر چیزی را وبتوانایی تو که قهر کرده است...».

انجام: «... واجعلنی لنعمائك من الشاکرین ولآلائک من الذاکرین وارحمنی برحمتک یا ارحم الراحمین... واحسان خود از یاد کنندگان ورحم کن بر من برحمت خود ای رحیمترین رحم کنندگان».

ص: ۳۵۶

ش ۲۶۶۸، ۶۸ برگ، ۱۲×۱۸، نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بیتا. تصحیح شده. برگ اول سر لوح زرین و صفحات جدول دارد.

۵۱۸- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه دو دعای مفصل بنامهای اوراد محمد بن اسامه و شرح تهلیلات سبعة مشهور به دعای هفت هیکل و خواص و شأن نزول و ایجاد این دو دعا که در یک دفتر نگاشته شده است.

آغاز: «بسمله، روایت است از یونس طاهر بلخی که امام بلخ بود که وی چنین گفت که در اصفهان بزرگی بود او را محمد بن اسامه گفتندی و بغایت عالم و پرهیزگار بود چنانچه در آن روزگار بدرجه او کسی نبود...».

انجام: «... والحمد لله رب العالمین بفضلک و کرمک یا ارحم الراحمین یا اکریم الاکرمین یا اعدل العادلین».

ش ۲۷۲۴، ۵۸ برگ، ۱۱×۱۸، نسخ سده ۱۳.

۵۱۹- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

آغاز: «.. وبعد از دعا، خواندن این دعا سنت است اللهم زدنی حب علی بن ابیطالب و اولاده (ع)».

ش ۲۷۶۶، ۶۹ برگ، ۱۲×۱۷، نسخ، بی‌کا، بیتا. اولش افتادگی دارد. (تحریر سده ۱۳).

ص: ۳۵۷

۵۲۰- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه نوافل و نمازهای مستحبه که در ایام خاص و طول سال وارد شده و نیز ادعیه و اذکاری که در رفع امراض و اعراض توسط ائمه اطهار ماثور شده در این دفتر گردآوری شده است.

آغاز: «... اما نمازهای سنتی بدانکه نماز سنتی بسیار است از جمله آنها بیست و چهار نماز در این جامدکور می شود اول نوافل شبانروزی است و آن سی و چهار رکعت است هشت رکعت نافله ظهر است مقدم بر...».

انجام: «... ایضاً صاحب تب بگشاید بند پیراهن خود را و سر به درون پیراهن برد و اذان و اقامه بگوید بعد از آن هفت مرتبه سوه حمد را بخواند که البته شفا مییابد».

ش ۲۸۹۴، ۴۸ برگ، ۱۰×۱۶، نسخ، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳).

۵۲۱- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه برخی ادعیه، اذکار، اوراد و حرزهای وارده از ائمه هدی، و دعاهای بعد از نماز، دعاهای رفع بلا و بیماریها، اعمال برخی روزها و ایام مبارک که در یک دفتر گردآوری شده است.

آغاز: «یافت شده است در مهد آن حضرت صلی الله علیه و آلم و سلم در زیر سر مبارک آن حضرت در حریر سفید کتابت کرده شده اعید محمد بن آمنه بالواحد من شر کل حاسد قائم...».

انجام: «... و بمهدی صاحب الزمان و اجازته ان تقضی حاجاتی یا قاضی الحاجات یا

ص: ۳۵۸

قاضی الحاجات یا قاضی الحاجات برحمتک وجودک یا ارحم الراحمین وصلى الله على خير خلقه محمد وآله وسلم».

ش ۲۸۹۸، ۹۲ برگ، ۱۱×۱۶، نسخ، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۰ و ۱۱) نسب نامه شاهان صفوی وانتساب آنان به ائمه: در برگ ۷۷ به طور ناقص آمده از شاه... بن طهماسب شروع شده است. در پایان دعای کمیل و زیارت عاشورا بطور نونویس افزوده شده است. صفحات جدول زرین دارد.

۵۲۲- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

رساله ای کوتاه که در آن تعقیبات نمازهای پنجگانه که از ائمه معصومین ماثور است آورده شده است.

آغاز: «الحمد لله المجیب للدعوات الخالصات والرافع للكلمات الطيبات والصلاه والسلام على اشرف الكائنات وفضل الموجودات... وبعد بدانکه این رساله ایست مشتمله بر بعضی از تعقیبات مشترکه ومختصه...».

انجام: «... واسئلك بخيرتك من خلقك الذى لا... سواك يا كريم الحمد لله الذى... عنى صلاه كانت على المؤمنين موقوتاً...».

ش ۲۹۰۵، ۴۹ برگ، ۱۱×۱۶، نسخ، بیکا، بیتا. آخرش افتادگی دارد (تحریر سده ۱۳).

۵۲۳- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه ختومات، حرزها، معالجات با ادعیه، اختیارات ایام که در یک دفتر

ص: ۳۵۹

گردآوری شده است.

آغاز: «به جهت دولتمند شدن و سایر مقاصد در آخر چهارشنبه بعد از ظهر غسل کند به نیت تطهیر بدن بعد وضوء بسازد و نماز ظهر وعصر را بخواند بعد دو رکعت نماز...».

انجام: «.. اگر چیزی هولناک پدید آید از جانب راست که بجانب چپ رود و از جانب راست برآید آن اعرابی چنان کرد خمره پیدا شد بدان... در این هیچ شک نیست که عابدان آزموده اند».

ش ۲۹۲۱، ۱۰۰ برگ، ۱۷×۱۱، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳).

۵۲۴- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه ادعیه، حرزها، اذکار وارده در دفع بلایا و امراض. شأن نزول ادعیه و غیره که در یک مجموعه گردآوری شده است.

آغاز: «.. ثم يقول ثلاث مرّات استغفر الله الذي لا اله الا هو الحي القيوم ذو الجلال والاکرام واتوب اليه ثم تقول اللهم اهدني من عندك وافض علي من فضلك وانشر علي من رحمتك و...».

انجام: «.. بسم الله الرحمن الرحيم بسم الله وبالله ربّ احتزرت بك وتوكلت عليك وفوضت امري اليك الجات ضعف ركني الي قوه ركنك مستجيراً بك مستنصراً لك مستعيناً بك...».

ش ۲۹۲۴، ۱۵۱ برگ، ۱۵×۱۰، نسخ، بیکا، بیتا. آغاز و انجام ناقص. تصحیح شده (تحریر سده ۱۱).

ص: ۳۶۰

۵۲۵- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

آغاز: «.. ولم تكن له فئه ينصرونه من دون الله و ما كان منتصراً. هنالك الولاية لله الحق هو خير ثواباً وخير عقباً. و (...). لهم مثل الحيوه الدنيا...».

انجام: «.. و نام غایب بر زبان راند و بگوید یا (...). را به من رسان حق تعالی آن غایب را بوی رساند اگر کسی را زحمتی باشد که بند از بند او جدا شود باید که...».

ش ۲۹۳۲، ۱۳۸ برگ، ۱۴×۸، نسخ، بیکا، بیتا. اول و آخرش افتاده. صفحات جدول زرین دارد.

۵۲۶- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

آغاز: «... اللهم لك الحمد حمداً كثيراً دائماً متوالياً متواتراً متسقاً متسعاً (...). يدوم ولا يبید غیر مفقود فی الملكوت ولا مطموس فی (...). ولا منتقص فی العرفان...».

انجام: «.. و در شب قمر را بزهره مقدم دارند و ارباب برجهای بادی زحل و عطارد و در شب عطارد را بزحل مقدم دارند و ارباب برجهای...».

ش ۲۹۳۴، ۲۰۴ برگ، ۱۴×۹، نسخ، بیکا، بیتا. آغاز و انجام ناقص. (تحریر سده ۱۳).

۵۲۷- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم اذا وقعت الواقعة لس لوقعتها كاذبه، خافضه رافعه.

ص: ۳۶۱

اذا رجّت الارض رجّاً وبست الجبال بساً...».

انجام: «... والكاظم موسى والرضا على والتقى محمد والنقى على والزكى العسكرى الحسن وصلّى على صاحب الزمان خليفه الرحمن سيد الانس والجان محمد المهدي صلواه الله وسلامه عليه».

ش ۲۹۴۲، ۶۷ برگ، ۱۴×۹، نسخ، بيكا، بيتا (تحریر سده ۱۳).

۵۲۸- دعا = كتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه ادعیه شامل دعای سعادت، (یا سمات) اعمال ماه رمضان، جوشن صغیر، مناجات، دعای استغفار، دعای مجیر، دعای سحر وغیره که در یک دفتر گرد آوری شده است.

آغاز: «الحمد لله من اول الدنيا الى فنائها ومن الاخره الى بقائها الحمد لله على كل نعمه استغفر الله من كل ذنب واتوب اليه برحمتك يا ارحم الراحمين اللهم صل على محمد وآله...».

انجام: «... واللذات والولد ولا للبس ثياب فائق اتق ولا لروح ... حل في بلد الا مسارعه في اثر منزله قد قارب الخطر فيها باعد الأمد».

ش ۲۹۷۸، ۹۸ برگ، ۱۷×۱۹، نسخ، بيكا، بيتا (تحریر سده ۱۳).

۵۲۹- دعا = كتاب دعا (فارسی)

از: ؟

شامل دعای صباح (با ترجمه بين سطور)، مناجات، تعقیبات نمازها، دعاء صنمی قریش

ص: ۳۶۲

آغاز: «اللهم يا من دلح لسان الصباح بنطق تَبْلَجِه، وسرّح قطع الليل المظلم بغياهب تلجلجه واتقن صنع الفلك الدوّار في مقادير تَبْرَجِه وشعشع ضياء الشمس...».

انجام: «.. وابرء الى الله تعالى من اعدائك واتقرب الى الله بموالاتك فكن لى الى الله تعالى شفيعاً وصلى الله على محمد وآله الطيبين الطاهرين».

ش ۲۹۸۷، ۳۲ برگ، ۱۰×۱۷، نسخ محمد هادی بن بهرام طالقانی در ۱۲۷۰. صفحات جدول با نقش و نگار دارد با سر لوح زرین.

۵۳۰- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از:

آغاز: «... وسواء عليهم ءانذرتهم ام لم تنذرهم لا يؤمنون. انما تنذر من اتبع الذكر وخشى الرحمن بالغيب فبشره بمغفره واجر كريم...».

انجام: «... وصيغه توبه بعربی و فارسی به زبان جاری ساخت و صفت ندم و نشان پشیمانی از جمله او لایح و واضح گردید».

ش ۲۹۹۱، ۱۰۷ برگ، ۱۰×۱۵، نسخ، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳).

۵۳۱- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه حرزهای ائمه، ادعیه و مناجات است.

آغاز: «... بدانکه شیخ المعظم شیخ زین الدین رفع دشمنان وهلاك ایشان هیچ وردی ودعایی بهتر از حرز دافعه نیست ولشکرها به برکت تلاوه این حرز از یکدیگر ریخته اند و کیمائی است این حرز...».

ص: ۳۶۳

انجام: «... واغفرلی تلک الذنوب العظام، فأنه لا یغفرها غیرک یا رحمن خدای تعالی گناه چهل ساله او را بیامرزد انشاء الله تعالی».

ش ۲۹۹۷، ۷۷ برگ، ۱۴×۹، نسخ، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۲) آغازش افتاده و صفحات جدول زرین دارد.

۵۳۲- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

شامل اسناد هفت هیکل، ادعیه ایام هفته، شرح صلوات کبیر، نود و نه نام امیر المؤمنین علیه السلام، ادعیه ماه های سال، اوراد فتحیه،

آغاز: «... حق تعالی بفرماید تا بنا کنند به نام او در بهشت قبه ای از یکدانه مروارید بر بالای او هفتاد هزار حجره در هر حجره ای هزار تخت بر هر تختی حورایی که روشتر از آفتاب باشد...».

انجام: «... اللهم لک اسلمت و بک آمنت و علیک توکلت و بک ... والیک حاکمت یا ربّ یا ربّ یا ربّ اغفرلی ما قدّمت و آخرت...».

ش ۲۹۹۸، ۲۲۳ برگ، ۱۴×۹، نسخ، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص (تحریر سده ۱۲).

۵۳۳- دعا، کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

آغاز: «... الغوث الغوث خلّصنا من النار یا رب ۲۰۴ از جهت رفتن نزد امراء و سلاطین و بزرگان بخواند که حاجات او روا شود یا بدیع السموات یا جاعل الظلمات یا راحم العبرات یا مقیل...».

ص: ۳۶۴

انجام: «... یا مجیر سبحانک یا محصی تعالیت یا منشی اجرنا من النار یا مجیر سبحانک یا سبحان تعالیت یا دیان اجرنا من النار یا مجیر...».

ش ۳۰۶۱، ۱۱۹ برگ، ۱۳×۹، نسخ، بیکا، بیتا اول و آخر (تحریر سده ۱۳) مناجاتی با عنوان مناجات «کن فیکون» دارد.

۵۳۴- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

آغاز: «... بسمله ... مرتبه روح بعد از فرائض خمس بدون سخن، شصت و شش مرتبه با توجه و حبس نفس بذكر الله مشغول شود...».

انجام: «بعظمتک و قدرتک یا اقدر القادرین یا قاهر العدو یا والی الولی یا مظهر العجائب یا مرتضی علی».

ش ۳۰۶۷، ۱۱ برگ، ۱۲×۱۰×، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳ و ۱۴).

۵۳۵- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

آغاز: «... بسمله از حضرت رسالت پناه منقول است که هر مؤمن مداومت نماید بخواندن آیه الكرسي از وقت بیرون آمدن از خانه خود...».

انجام:

«بار الها گر بسوزانی هزاران ساله ام رشته امید من از تو نمیگردد جدا

ص: ۳۶۵

بار الها لذت عفوت چشان روزیکه من مال ونی فرزند آنجا نفع بخشد در جزا»

ش ۳۰۷۴، ۹۲ برگ، ۱۰×۱۲، نستعلیق، بیکا، بیتا. آخرش ناقص است. تحریر سده (۱۳ و ۱۴).

۵۳۶- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه فتوحات، طلسمات و ادعیه متفرقه است شامل خاصیت چهل اسم.

آغاز: «مختصر من شرح ابو الفتوح شهاب الدین سهروردی المقتول رحمه الله المسمى بکتاب دعوات الاسماء وهی اربعون اسماً...».

آغاز نسخه: دعای ... ابتدا از اعتصام.

انجام: «... اللهم انی اعوذ بک من شر نفسی ومن شر کل دابة انت آخذ بناصيتها ان ربي على صراط مستقیم».

ش ۳۰۷۶، ۳۸ برگ، ۱۰×۱۲، نستعلیق نجم الدین عراقی به فرمایش حاج سید احمد مجتهد عراقی) در ۱۳۳۶، تصحیح شده.

۵۳۷- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

آغاز: «نورده نام حضرت باریتعالی، بسمله انت الملك الحق الذى لا اله الا انت الرحمن الرحيم الملك القدوس السلام المؤمن المهيم العزيز الجبار المتكبر...».

انجام: «.. افوض امرى الى الله ان الله بصير بالعباد. وده نوبت صلوات بر محمد وآله

ص: ۳۶۶

بفرستد وبعد از آن شروع کند در خواند (جدول)».

ش ۳۰۸۸، ۴۵ برگ، ۹×۶، نسخ ۱۳۲۵. با سر لوح زرین. نسخه چاپ سنگی دوازده امام محی الدین عربی ضمیمه این نسخه است.

۵۳۸- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

شامل دعای اذن دخول، زیارت مفرجه، زیارت انا عبدکم، جامعه کبیره، جامعه صغیره، زیارت وارث، زیارت سید الشهداء زیارت ششم امیرالمؤمنین، زیارت عاشوراء، دعای بعد از زیارت عاشوراء، زیارت اربعین با ترجمه‌های فارسی

آغاز: «در درب حرم محترم چنین اذن بخواهند بسم الله الرحمن الرحيم، اللهم انی قد وقفت علی باب بیت من بیوت نبیک و آل نبیک علیه وعلیهم السلام...».

انجام: «.. وصد و ده مرتبه همین ذکر را بگویند و سر را برهنه نماید صد مرتبه بگویند یا وهاب».

ش ۳۰۹۰، ۱۸۵ برگ، ۸×۴، نسخ، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳).

۵۳۹- دعا = کتاب دعا = ادعیه (فارسی)

از: ؟

آغاز: «.. شرح دعاء روز اکبر این است در خبر است از رسول (ص)...».

انجام: «وشرح این دعا بسیار است اما مختصر کردیم تا خواننده و نویسنده را ملال نباشد و الله اعلم».

ش ۳۰۹۷، ۱۰۶ برگ، ۵×۳، نسخ، بیکا، بیتا. آغازش افتادگی دارد.

ص: ۳۶۷

۵۴۰- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه ای شامل دعاهای وارده، اعمال و اذکار مرویه در ایام هفته است.

آغاز: «دعاء ليله الجمعة ويومها وليله عرفه ويومها اللهم من تعباً وتهيماً واعداً واستعداً لوفاده الى مخلوق رجاء رفته وطلب نائله وجائزته فاليك يا رب».

انجام: «. ويا من رانى على الخطايا فلم يعاقبنى عليها صل على محمد وآل محمد و اغفر لى ذنبى واشفنى من مرضى انك على كل شى قدير».

ش ۳۱۷۹، ۵۳ برگ، ۱۷×۲۶، نسخ، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۲ و ۱۳)

با یادداشتی از فخر الدین الشریف بخط زیبا مبنی بر اینکه در سال ۱۳۱۵ این نسخه را که بسیار پاره و مندرس بود تهیه و با صرف شش تومان از هر جهت آن را وصالی و ترمیم ساخته با مهر بیضوی «فخر الدین»، صفحات جدول دارد.

۵۴۱- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

شامل دعای صباح، عشرات، مشلول، عهدنامه چهل صباح، صنمی قریش، جوشن صغیر، جوشن کبیر، یستشیر، عدیله می باشد.

آغاز: «اللهم یا من دلع لسان الصباح بنطق تبلجه وسرح قطع الليل المظلم بغیاهب تلجلجه واتقن صنع الفلك الدوار فى مقادیر تبرجه وشعشع ضیاء الشمس بنور تاججه...».

انجام: «..ومحید الجواد وعلی الهدای والحسن العسکری والحجه القائم المنتظر المهدی م ح م د بن الحسن صاحب الزمان صلوات الله علیه وعلیهم اجمعین».

ص: ۳۶۸

ش ۳۳۵۷، ۱۱۶ برگ، ۲۱×۱۳، نسخ، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳) با تملک در دار العبادہ یزد در ۱۲۳۷ و با سر لوح زرین در برگ اول و جدول زرین در صفحات.

۵۴۲- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه برخی سورهها و ادعیه و اذکار و اوراد است

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم يس والقرآن الحكيم. انك لمن المرسلين. على صراط مستقيم. تنزيل العزيز الرحيم. لتندر قوما ما انذر آباؤهم فهم غافلون. لقد حق القول على...».

انجام: «... الحمد لله الذي هو بالعز مذکور وبالفخر مشهور...».

ش ۳۳۷۱، ۸۵ برگ، ۱۳×۱۹، نسخ و نستعلیق، بیکا، بیتا. آخرش افتادگی دارد با تملک مورخ ۱۲۹۱ در نمازخانه طهران (تحریر سده ۱۳).

۵۴۳- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

مجموعه ادعیه و زیارات و اذکار ماثوره از ائمه هدی است با ترجمه فارسی.

آغاز: «زیارت جامعه کبیره ابن بابویه و دیگران بسند معتبر روایت کرده اند که شخصی از حضرت امام علی نقی علیه السلام سؤال نمود که ای فرزند رسول خدا بمن تعلیم نما سخن بلیغ کاملی که آن را بخوانم...».

انجام: «... بعدما جئت لفضلکم و کرمکم و احسانکم تاملوا والسلام علیک و علی الملائکه الله الحافین حول حرمک الشریف المستغفرین لزوارک جمیعاً و رحمه الله و برکاته».

ص: ۳۶۹

ش ۳۴۵۲، ۱۶۸ برگ، ۱۰×۱۶، نسخ، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳) با مهر بیضوی «حسین منی وانا من حسین» دعاها ترجمه فارسی دارد.

۵۴۴- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

شامل تعقیبات نماز و بعضی از دعاها جهت برآورده شدن حاجات و رفع مشکلات. این نسخه به علیقلی خان وزیر تقدیم شده است.

آغاز: «آن چه بجا می آوری بعد از مشخص شدن زوال این است که بخوانی آن چه را روایت کرده است رئیس محدثین در فقیه که حضرت باقر علیه السلام تعلیم کرده است آن را به محمد بن مسلم».

انجام: «والمائلین الیهم والناھضین باحتجاجهم والمقتدین بکلامهم والمصدّقین باحکامهم بعد از آن چهار مرتبه بگو اللهم عذبهم عذابا یستغیث منه اهل النار امین ربّ العالمین».

ش ۳۸۴۷، ۴۹ برگ، ۲۱×۲۰، نسخ محمد باقر بن حاج علی عسکر شیرازی در ۱۲۳۵. اولش افتادگی دارد.

۵۴۵- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از:

مجموعه چند دعاست مروی از امیر مؤمنان و حضرت سجاده ۸ از جمله دعای احتجاب صباح، طلب رزق و سعادت و... و چند تعقیب و جز آن.

آغاز: «احتجب بنور وجه الله القدیم الکامل و تحصّنت بحصن الله القویّ الشامل

ص: ۳۷۰

ورمیت من بغی علیّ بسهم الله وسيفه القاتل اللهم يا غالبا على امره».

انجام: «فقل حسبي الله لا اله الا هو عليه توكلت وهو ربّ العرش العظيم فسيكفيكهم الله وهو السميع العليم ولا حول ولا قوة الا بالله العليّ العظيم وصلى الله على خير خلقه محمّد وآله الطاهرين».

ش ۳۸۸۰، ۲۰ برگ، ۲۰×۱۴، نسخ محمد صادق شريف شيرازي در ۱۲۹۱.

۵۴۶- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

منتخبی از آیات قرآن وادعیه برای رفع مشکلات وبراورده شدن حاجات است.

آغاز: «الحمد لله ربّ العالمين الرحمن

الرحيم مالک يوم الدين اياک نعبد واياک نستعين اهدنا الصراط المستقيم صراط الذين انعمت عليهم».

انجام: «الحمد لله رب العالمين حسبنا الله ونعم الوكيل تبارك الله احسن الخالقين ولا حول ولا قوة الا بالله العلي العظيم».

ش ۳۹۲۵، ۱۵ برگ، ۱۵×۱۰، نسخ ۱۳۲۴.

۵۴۷- دعا = کتاب دعا (دعا، فارسی)

از: ؟

زیارات ائمه اطهار مدفون در عراق وایران را به ترتیب آورده است: کیفیت زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام ، کیفیت زیارت امام حسین علیه السلام، کیفیت زیارت سامرا وکاظمین، امام رضا علیه السلام، زیارت عاشورا، زیارت جامعه کبیره وغیره.

آغاز: «کیفیت زیارت حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام . چون به بارگاه اول که در بزرگی

ص: ۳۷۱

است برسی، بایست و بگو: اللهم لبابك قرعت وبفنائك نزلت وبحبلک اعتصمت...».

انجام: «دو رکعت نماز کرد و دعا خواند و بیرون آمد و غایب شد، رفیق من گفت: این حضرت خضر است علیه السلام و السلام خیر ختام».

ش ۳۹۵۶، ۳۹ برگ، ۱۵×۱۰، نسخ محمد بن زین العابدین بدون تاریخ.

این نسخه چاپ سنگی است.

۵۴۸- دعا = کتاب دعا (فارسی)

از: ؟

شامل چند مقاله است در ذکر اعمال مناسبت‌های مختلف. اعمال را دو بخش کرده است اول آنها که مواقع مخصوص دارند مثل مسأله ازدواج و دیگر آنها که چنین نیستند. از کتب ادعیه مشهور و کتب اربعه بسیار نقل کرده است. بخشی نیز در دعاهایی است که برای برخی امراض وارد شده است.

آغاز: «ایضاً در آن کتاب است که از برای برگشتن گریخته و گم شده این دعا را باید نوشت و باید خواند: اللهم أنت جبار فی السماء».

انجام: «وایضاً سنت است در این روز عقیقه کردن و بعضی واجب می دانند و با وجود عدم قدرت تأخیرش از این روز جایز است...».

ش ۴۰۸۱، ۱۵۰ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص با مهر بیضوی «یا محسن».

۵۴۹- دعا = کتاب دعا = جنگ (فارسی)

از: ؟

مجموعه ای است از ادعیه ای چون دعای اختتام دوازده امام، یک عقد از امام محمد

ص: ۳۷۲

بن علی جواد الائمه ۸ با ذکر حکایت و جز آن.

آغاز: «دعای اختتام دوازده امام علیهم السلام خواجه نصیر علیه الرحمه: الهی بحق هؤلاء المعصومین المظلومین الهادین المهدیین».

انجام: «طریقه ختم احزاب که از ختوم مجزیه است...».

ش ۴۱۲۸، ۲۹ برگ، ۱۱×۱۷، نسخ، بیکا، بیتا.

۵۵۰- دعا = کتاب دعا = جنگ (فارسی)

از: ؟

مجموعه ای است از ادعیه و تعقیبات نماز که بخشی از مقباس المصاییح علامه مجلسی ره می باشد و مناجاتهای صحیفه مبارکه سجاده.

آغاز: «افتتاح دوازده امام».

انجام: «پنجم مناجات مطیعین».

ش ۴۱۴۵، ۱۲۴ برگ، ۷×۱۲، نسخ، بیکا، بیتا. با جدول زرین در صفحات.

۵۵۱- دعا = کتاب دعا = تعقیبات (فارسی)

از: ؟

مجموعه ای است در آداب نماز و تعقیبات پس از آن و چند دعای دیگر. و زیارت و چند برگ در مثنوی احتمالاً ترجمه یکی از کتاب های ادعیه باشد.

آغاز: «چنان که در حدیث نبوی وارد شده است که نماز ستون دین است اگر مقبول شد همه عبادات مقبول است و اگر مردود گشت همه مردود است و چون مقصد اصلی از نماز».

ص: ۳۷۳

انجام: «بگیرد گوسفندی را فدایی به نیت فدای بیمار و سه نوبت این دعا را بخواند و بر دهن گوسفند و در وقت ذبح این دعا را بخواند».

ش ۴۱۴۷، ۱۲۹ برگ، ۸×۱۷، نسخ، بیکا، بیتا.

۵۵۲- دعا = کتاب دعا = بیاض (فارسی)

از: ؟

شامل شرح دعای عکاشه و برخی طلسمها و دعای قدح و شرح خواص آن و صلوات کبیر و دعای خطبه آدم و دعای شش فعل و غیره.

ش ۴۱۸۸، بیاض، تحریر سده ۱۱ و ۱۲.

۵۵۳- دعای جوشن صغیر و کبیر (دعا، فارسی)

مجموعه دو دعای معروف جوشن صغیر و جوشن کبیر که پیش از هر کدام شرح آنها (شان نزول و خواص و آثار) به تفصیل ذکر شده است.

آغاز: «روایتست از حضرت امام موسی کاظم علیه السلام که روایت نموده از پدر خود از جد خود از امام حسین بن علی علیه السلام که آن حضرت فرمود که بمن گفت پدر من امیرالمؤمنین علیه السلام...».

انجام: «... یا حلیمایا یعجل یا جوادایا یبخل یا صادقایا یخلف یا وهابایا یملّ یا قاهراً لا یغلب یا عظیمایا یوصف یا عدلایا یحیی یا غتیباً لا یفتقر یا کبیراً لا یصغر یا حافظاً...».

ش ۲۷۹۳، ۵۱ برگ، ۱۱×۱۸، نسخ، بیکا، بیتا. از آخرش افتادگی دارد. با سر لوح زرین در برگ اول و جدول در صفحات.

ص: ۳۷۴

۵۵۴- دعای جوشن کبیر (دعا، فارسی)

هر کدام از فرازهای این دعای مبارکه را با خواص مربوط به خود ذکر کرده است.

آغاز: «اللهم انّی اسئلك باسمک یا الله یا رحمن یا رحیم یا کریم یا مقیم یا عظیم یا قدیم یا علیم یا حلیم یا حکیم سبحانک یا لا اله الا انت الغوث الغوث خلّصنا من النار یا ربّ».

انجام: «یا قاهر الا یغلب یا عظیم الا یوصف یا عدلا لا یحیف یا غنیاً لا یفتقر یا کبیراً لا یصغر یا حافظاً لا یغفل سبحانک یا لا اله الا انت الغوث الغوث خلّصنا من النار یا ربّ».

ش ۸۱۴، ۳۰ برگ، ۲۰×۱۳، نسخ، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳) صفحات جدول زرین دارد.

۵۵۵- دعای کمیل (دعا، فارسی)

روایتی در فضیلت دعای کمیل آمده سپس در حاشیه آن، اشعاری به مناسبت عبارات ذکر شده است.

آغاز: «در کتاب اقبال روایت کرده است که کمیل ابن زیاد گفت روزی با مولای خود امیرالمؤمنین علیه السلام در مسجد بصره نشسته بودم شب نیمه شعبان مذکور شد حضرت فرمود که هر بنده که...».

انجام: «یا من اسمه دواء و ذکره شفاء و طاعته غنی ارحم من راس ماله الرجاء و صلاحه البکاء یا ساغب النعم یا دافع النقم یا نور المستوحشین فی الظلم یا عالماً لا یعلم صلّ علی محمّد و آل محمّد و افعّل بی ما انت اهلّه و صلّی الله علی رسوله و الائمّه المیامین من آله و سلّم تسلیماً کثیراً».

ش ۸۵۴، ۱۲ برگ، ۱۹×۱۳، نسخ، بیکا، بیتا.

ص: ۳۷۵

۵۵۶- دفتر محاسبات = بیاض (فارسی)

از: ؟

دفتر حساب مخارج چند سالی است که ظاهراً به خط پدر مرحوم رضانی واقف بیش از دو هزار نسخه خطی و چهل هزار نسخه چاپی به این کتابخانه است.

آغاز: «...» روز سه شنبه ۲۴ شهر شوال المکرم ۱۳۳۲ مطابق ۱۵ اکتبر ماه فرانسه ۱۹۱۴. مدرسه سورها (کذا) افتتاح شده است...».

انجام: «... سید ابراهیم داده شده است.».

ش ۱۵۱۳، ۱۲۱ برگ، ۱۲×۱۹، نستعلیق و سیاق، تاریخ ۱۳۳۲ دارد.

۵۵۷- دلائل الدین (اعتقادات، فارسی)

از: ملا عبد الله بن محمد هادی محمد ظهیر هرنندی اصفهانی (۱۲۵۶ ق)

کتاب مفصلی است در اعتقادات و امامت در سه جلد با این عناوین:

جلد اول: در توحید و عدل و حسن و قبح عقلی و نبوت شامل نه باب

جلد دوم: در اثبات امامت امام علی علیه السلام تا امام باقر علیه السلام شامل نه باب.

جلد سوم: اثبات خلافت امام صادق علیه السلام تا امام زمان عجل الله تعالی فرجه شریف نه باب و یک مقدمه و یک خاتمه.

تاریخ تالیف جلد سوم ۱۲۳۳

[الذریعه ۸-۲۵۰، نسخه های خطی، منزوی ۲-۹۴۳، مرعشی ۷-۴۷، مجلس ۳۷-۳۰۰].

آغاز جلد سوم: «الحمد لله الذي شرح صدورنا بنور العرفان ونور قلوبنا بقبول شرائط الايمان...» که در اثبات خلافت امام ششم تا آخر ائمه انام موافق احادیث مذکوره در کتب علمای اعلام...».

ص: ۳۷۶

انجام: «وغيه امام الثاني عشر الذي ضوء وجوده كضوء الشمس والقمر وغيته وعلتها ومعجزاه كل واحد منهم مع احوال ظلمه ايامهم ومباحثاتهم... مولانا علامه المجلسي اعلى الله درجته...».

ش ۱۲، ۲۶۹ برگ، ۲۲×۳۱، جلد سوم کتاب است. نستعلیق، نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد.

۵۵۸- دلیران ربانی = داستان... (فارسی)

از: لورا کالیفوردر بارتی.

کتابی است در شکل داستان از کتب فرقه ضاله بهائیه وباییه که عزیز الله شیرازی آن را به فارسی ترجمه کرده است. نمایشنامه سرگذشت میرزا محمد علی باب و تاریخ پیدایش بهایی گری و گفتگوی میان قره العین و چند تن دیگر است.

[فهرستواره کتاب های فارسی منزوی ۱- ۴۰۹].

آغاز: «مقدمه، مقدمات بر دو قسم است یکی برای خواننده قلیل الصبر و دیگری از برای محقق...».

انجام: «.. به بابی هایی که در قلعه طبریه کشته شدند پیوست و کشته شد. فی شهر العظمه سنه ۸۳ شمسی بهایی مطابق ظهور نقطه اولی روح ما سواه لشهادته».

ش ۱۳۶۵، ۷۸ برگ، ۱۰×۱۷، نسخ ابوالحسن نیریزی.

۵۵۹- دو مجلس (فارسی)

از: ؟

رساله ای است حاوی دو مجلس موعظه که مجلس اول در تاریخ ۲۶ ماه رمضان و دیگری ۲۴ رمضان المبارک سال ۱۳۰۱ هـ نوشته شده است. وبه همین جهت به آن

ص: ۳۷۷

نام «دومجلس» گذاشته شد. گویا از کتب شیخیه باشد. در آن ردّ بایه هست، و از شخصی به نام ملامهدی بدگویی می شود.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین... خداوند عالم در کتاب مستطاب خود میفرماید: الله نور السموات والارض مثل نوره...».

انجام: «.. هر که خدا را می خواهد وایشان را می خواهد البته ایشان هدایتش می کنند».

ش ۱۳۱۳، ۴۲ برگ، ۲۱×۱۴، نستعلیق سید محمد حسین بن محمد هادی طباطبائی در ۱۳۰۱ق.

۵۶۰- دو موقوفه (فارسی)

از: ؟

دو موقوفه واحکام صادر شده درباره آن توسط علما را بیان کرده است.

آغاز: «چون بر این بندگان فدویان دولت جاوید مدت اعلی حضرت قدر قدرت... لازم و متحتم است که وقایعات اتفاقیه امورات».

انجام: «آخوند ملا محمد صالح از اهل اجتهاد و حکومت شرع می باشد حکمی که از ایشان صادر بشود اطاعت آن لازم است».

ش ۴۱۶۳، ۲۶۶ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق ۱۲۶۵ با دو مهر بیضوی «محمد علی بن محمد حسین» و «محمد حسین» و جدول زرین در تمام صفحات.

اوراق پراکنده ای در حدیث، صرف، در تعریف اصفهان، داستان. اصول فقه، سفر نامه، منطق، فقه، نحو، اصول فقه با عناوین «اصل»، بخشی از یک تذکره و اشعار ضمیمه این نسخه است.

ص: ۳۷۸

۵۶۱- ده باب = ده نامه (منظومه، فارسی)

از: محمد بن عبد الله کاتبی ترشیزی نیشابوری، (۸۳۹)

مثنوی است، پس از مناجات وستایش پیامبر و سبب تحریر مثنوی در ده باب تنظیم شده است: ۱ _ طریق عاشقی ۲ _ صحبت داشتن ۳ _ ترک عجب و گمراهی

۴ _ عزت ۵ _ نکویی ۶ _ گذشت از بدی ۷ _ قانعی ۸ _ باغ بهشت ۹ _ روی آوردن بخدا ۱۰ _ ترک خودکردن.

[نسخه های خطی فارسی ۴-۲۸۱۷ _ الذریعه ۱۹-۱۸۱، مجلس ۸-۳۵۵، دانشگاه تهران ۱۲-۲۶۸۷].

آغاز:

«ای به رحمت در دو عالم کار ساز جمله عالم را برحمت کار ساز

ای که هستی گمراهانرا رهنمای

کرده ام ره گم بلطفم ره نمای...»

انجام:

«... گردهی داد سخن را چون کمال غیر نقصانت نباشد زان کمال

ختم قرآن به از این چون حافظت

ختم کن حق بادیار و حافظت»

ش ۲۸۷۷، ۳۹ برگ، ۱۱×۱۹، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۰ و ۱۱) با سر لوح زرین و جدول زر در صفحات و مهر بیضوی «محمد حسین عندلیب الذاکرین».

۵۶۲- ده مجلس (فارسی)

از: محمد علی بن زین العابدین رفسنجانی (زنده ۱۲۸۱ ق)

مجموعه ده مجلس در مواعظ و اخلاقیات همراه با ذکر مصائب و مقتل ابا عبد الله الحسین علیه السلام که در محرم ۱۲۸۱ ق نگارش آن شروع شده و گویا مؤلف از شیخیه باشد.

ص: ۳۷۹

آغاز: «الحمد لله على عظيم بلائه في

اوليائه وجيل ضرائه وبأسائه في احبائه والصلاه والسلام على سادات الانام والقادات الكرام وكهوف الدهور والايام
المخصوصين بالبلايا العظام والرزايا الجسام...».

انجام: «.. ان شاء الله همه عفو وصفح خواهند فرمود وبكرامت نفوس خود از خبط وزلتی كه رفته باشد اغماض خواهند نمود
وان شاء الله او را بدعاى خير ياد فرمايند، والسلام».

ش ۲۷۱۳، ۱۵۳ برگ، ۱۸×۱۲، نستعلیق ۱۲۸۱. ظاهراً بخط مؤلف است.

۵۶۳- ده مجلس (فارسی)

از: ؟

تقریر منبرهای یکی از علمای شیخیه به نام (میرزا محمد باقر همدانی) که در ده مجلس به سال ۱۲۹۳ صورت گرفته است. این
سخنرانیها در مسجد قلعه همدان ایراد شده است. مؤلف در همین تاریخ (۱۲۹۲ _ ۱۲۹۵) سؤالاتی از حاج محمدخان کرمانی
رئیس شیخیه وقت نموده است.

[فهرست کتب شیخیه ۲-۳۸۴ مراجعه شود].

آغاز: «الحمد لله... وبعد چون در محرم هزار و دوویست و نود و سه هجری بندگان اجل اکرم امجد ارفع باقر ائمه طاهرین ناشر
فضایل سادات طیین الطاهرین محکم کننده ارکان مؤمنین...».

انجام: «اما اگر کسی را از قفا سر ببرند از پشت سر ببرند چقدر سختتر خواهد شد پس آن ملعون حضرت را به رو در انداخت و
سر آن حضرت را به چندین ضربه از قفا جدا کرد الا لعنه الله علی...».

ش ۲۵۲، حدود ۲۰۰ برگ، ۲۲×۱۶، نستعلیق ۱۲۹۶ در همدان. قصیده ای در مدح مؤلف از میرزا علی رضا کرمانی در پایان
نسخه هست.

ص: ۳۸۰

۵۶۴- دیکسیونر (فارسی _ فرانسه) (نعت فرانسه به فارسی)

از: ؟

فرهنگ مختصری است دو زبانه فارسی به فرانسه.

آغاز: «زراعت کردن، ضد بودن و بالغ شدن، التفات فرمودن، رقصیدن، فروختن اجناس: خرده خرده...».

انجام: «... راه رفتن، تعیین کردن و مشخص نمودن، تحدید کردن، قناعت و خانه داری کردن، رسیدن و همراه بردن و طفلی را به مدرسه بردن».

ش ۱۳۶۳، ۹۴ برگ، ۱۱×۱۸، نستعلیق، بیکا، بیتا.

۵۶۵- دیوان... کتاب البكاء = جنگ؟ (ترکی، فارسی)

از: ؟

مجموعه ای پیرامون ۱۷۰ بیت که بطور نامنظم در مصائب اهل بیت: سروده شده است.

آغاز:

«اول بر عارض گل مصطفی سلام

دویم بر آفتاب رخ مرتضی سلام»

انجام:

«جهان خوش است ولکن حیات می باید اگر حیات نباشد جهان چه کار آید»

ش ۳۰۶۹، ۱۸ برگ، ۸×۱۲، نستعلیق اسکندر محمدی در ۱۳۲۴ ش.

ص: ۳۸۱

۵۶۶- دیوان... = اشعار (فارسی)

از: ؟

مثنوی است درباره وقایع کربلا و بعضی از حوادث تاریخ اسلام.

آغاز:

«کنون بشنو از من یکی داستان

که تا گویم از گفته راستان

نیاری درین داستان شک و ریپ

نجویی درین نظم نقصان و عیب»

انجام:

«بیامد پیر زن نزدیک دختری بوسه زدش بر چشم و بر سر

بیامد اسب حیدر پیک زد زین

باو تن پوش شد گفت ای نگارین»

ش ۶۸۱، ۸۵ برگ، ۱۱×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳) از آخر افتادگی دارد.

۵۶۷- دیوان ابن حسام (فارسی)

از: محمدبن حسام خوسفی قائینی قهستانی (۸۹۳ یا ۸۷۵ ق)

[الذریعه ۲۰-۹، فرهنگ سخنوران -۱۴، نسخه های خطی فارسی ۳-۲۲۱۱، دانشگاه تهران ۱۳-۳۰۹۲].

آغاز:

«ای بسزایق حمد و ثنا ذات تو پاک از صفت ناسزا

آنچه توشایسته آنی بحق زهره اوصاف تو گفتن که را»

انجام:

«بتاریخ دویم جماد الاول شیبی بود پنجشنبه پاس اول

بیا احمد ا فکر ا تمام کن بامید افضال انجام کن»

ص: ۳۸۲

ش ۳۱۲۶، ۲۶۲ برگ، ۳۱×۲۱، نستعلیق ۱۲۱۹، برای نواب صاحب قبله شهریار الدوله سید محمد مهدی یارخان صفوی حسینی مشهدی عسکر جنگ بهادر. این نسخه قصائد، ترجیع بند، مثنوی و قصیده سرور العین را دارد.

۵۶۸- دیوان ادیب صابر ترمذی (فارسی)

از: شهاب الدین ادیب صابر بن ادیب اسماعیل ترمذی (۵۴۶ ق)

[الذریعه ۵۷۲-۹، مجلس ۸-۱۳، نسخه های خطی منزوی ۳-۲۳۹۶].

آغاز:

«لب تو طعنه زند گوهر بدخشان را رخ توتیره کند آفتاب تابان را
به بوسه ای زلبت تهنیت کنم دل را به دیدنی ز رخت تربیت کنم جان را...»

انجام:

«... با چرخ مدور به جفا مقرونی وز ماه منور به جمال افزونی

ای چرخ مگر دایره گردونی کز دایره مراد من بیرونی»

ش ۱۸۶۷، ۱۵۸ برگ، ۲۱×۱۴، نسخ محمد علی عبرت نائینی برای میرزا حسنعلی خان مستشار الملک در ۱۳۳۷ ق. تصحیح شده است.

۵۶۹- دیوان اسرار سبزواری (فارسی)

از: محمد هادی بن مهدی سبزواری (حاجی سبزواری) ۱۲۸۹ ق

[مرعشی ۳۳۸-۱۴، مشار فارسی ۲-۲۲۶۳، نسخه های خطی فارسی ۳-۲۲۲۴، مجلس ۸-۴۴۳].

ص: ۳۸۳

آغاز:

«الا يا ايها الورقاء... كه اندر عالم قدسى تو را باشد نشيمنها» انجام:

«... زآنكه گر پيش آيد او را غم بيند او بگذرد شود خرم

وربود هم بعيش خوش اندر بيند او عيش او شود ابتر»

ش ۳۳۵۱، ۸۰ برگ، ۲۱×۱۴، نستعلیق، بیكا، بیتا

این نسخه شامل غزلیات، قصائد، ترجیح بند، رباعیات، ساقینامه، مناجات و حکایت می باشد.

۵۷۰- دیوان امیر خسرو دهلوی = مطالع الانوار و غره الکمال (فارسی)

از: ابو الحسن امیر خسرو بن محمود دهلوی، ۷۲۸ ق

شاعر برای خود پنج دیوان تهیه و بنامهای «تحفه الصغر، وسط الحیات، غره الکمال، بقیه نقیه و نهاییه الکمال» نامگذاری نمود، غره الکمال یکی از دواوین خمسه دهلوی است هر غزل این دیوان یک بیت جداگانه بعنوان مطلع دارد که مجموعه همه اینها ابیات مطالع غره الکمال را تشکیل می دهد و در ابتدای دیوان دیباچه ای منثور آمده است.

[مرعشی ۹-۳۳۰، مجلس ۳۶-۳۲۱، مشار فارسی ۲-۲۲۶۶، الفبایی آستان قدس - ۲۵۹].

ص: ۳۸۴

آغاز:

«چه زهره خاک مسکین را که توحید خدا گوید بدین آلودگی ذات مقدس را ثنا گوید
اگر مردم صفات ذات او گوید بدان ماند که در دریا فتد مور و حدیث...»

انجام:

«... بس گنج معانی که گشاد از ... کلکم که دودندانه کلید هنر آمد

عمر تو بدولت ابدی باد در آفاق روشن شده نام تو که عمر دگر آمد»

ش ۲۸۵۰، ۱۴۰ برگ، ۱۸×۱۱، نستعلیق، بیک، بیتا (تحریر سده ۱۰ و ۱۱) نسخه حاضر «غره الکمال» (از انتها ناقص) و مطالع غره
الکمال (کامل) و دیباچه دیوان (از ابتدا ناقص) را در بردارد.

۵۷۱- دیوان امیر معزی (فارسی)

از: افضل الدین محمد بن عبد الملک معزی نیشابوری (قرن ششم)

[الذریعه ۹-۱۰۶۹، مجلس ۸-۱۹۰، نسخه های خطی منزوی ۳-۲۵۳۵].

آغاز:

«... دیدم به ره آن نگار خندان را آن ماه رخ ستاره دندان را

بر ماه دو هفته تافته ...

مشکین دورش چه زنخندان را»

انجام:

«...در قیامت دوستم گوید که من خصم توام تا چرا بر من دروغ محض بستی سر به سر

ص: ۳۸۵

ما همی از زنده گویم او همی از مرده گفت آن ما یکسر عیان است آن او یکسر خبر»

ش ۱۷۷۴، ۱۲۳ برگ، ۲۴×۱۵، نستعلیق ۱۲۶۱ در تهران از روی نسخه رضا قلی خان هدایت نوشته شده است. این نسخه شامل منتخب اشعار وقصائد امیر معزی است.

ش ۱۸۸۷، ۲۲۰ برگ، ۲۱×۱۳، نستعلیق علی اکبر قمی در ۱۲۰۵ یا ۱۲۵۰

ش ۳۷۱۸، ۱۸۵ برگ، ۲۲×۱۳، نستعلیق . ۱۲۶۰

۵۷۲- دیوان انوری (فارسی)

از: اوحد الدین علی انوری ابیوردی (قرن ششم هـ)

[الذریعه ۹-۱۰۹، نسخه های خطی منزوی ۳-۲۲۳۵، مجلس ۸-۸۹].

آغاز:

«... لب ناهید میسراید نای

دست... است می نوازد چنگ»

انجام:

«... در عشق کسی بود بدین بد روزی وای من مستمند هجران روزی»

ش ۱۷۷۸، ۲۲۰ برگ، ۲۵×۱۴، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص با جدول زرین در صفحات (تحریر سده ۱۱ و ۱۲).

ش ۳۱۵۳، ۲۶۳ برگ، ۳۰×۲۰، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۲)

ش ۴۰۴۳، ۲۱۲ برگ، ۲۶×۱۴، نستعلیق، بیکا، بیتا.

۵۷۳- دیوان اوحدی مراغه ای (فارسی)

از: رکن الدین اوحدی اصفهانی (۶۷۲ _ ۷۳۷ ق)

این دیوان مثنویات شاعر است. وی از خلفای ابو حامد اوحد الدین کرمانی (۶۳۴ ق) بوده است.

[الذریعه ۹-۱۱۱، نسخه های خطی منزوی ۳-۱۸۴۷ و ۲۲۴۲].

آغاز:

«قل هو الله لا امر قد قال من له الحمد دائما متعال

احد... واجب ماجد صمد لم یلد ولم یولد»

انجام:

«ناظران را از او حیاتی بخش

اوحدی ... رانجاتی بخش

دل او را به ذکر عادت کن کار او ختم بر سعادت کن»

ش ۴۱۰۶، ۹۵ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق، بیکا، بیتا.

۵۷۴- دیوان بسحاق اطعمه = کلیات بسحاق اطعمه (فارسی)

از: جمال الدین ابو اسحاق احمد شیرازی (حلاج بسحاق اطعمه) (ق ۹ هـ . ق)

شامل «کنز الاشتهاء»، «آفاق و انفس»، «مزعفر و بغرا»، «خوابنامه، دیوان اطعمه» و فرهنگامه است و در سال ۱۲۹۹ و پس از آن چند بار چاپ شده است.

[نسخه های خطی، منزوی ۳-۱۸۴۹، دانشگاه ۱۰-۱۷۵۱].

آغاز: «کنز الاشتهاء: حمد بی حد و سپاس بی عدّ

گوش و هوش و دل و جان یک نفسی با من دار تا بدانی که غرض چیست مرا ز این اشعار

ص: ۳۸۷

دلبری هست مرا لب شکر پیسته دهن گلرخ و سر و قد وسیم بر ولاله عذار»

انجام: مزعفر و بغرا

«مزعفر دگرهم شود... نه آن است کاین اشتلم برد و خورد

چو بادام بودش سخن ناتمام چو حلوا به او شد حکایت تمام»

ش ۷۷۸، ۷۶ برگ، ۲۰×۱۲، نسخ، بیکا، بیتا. این نسخه شامل کنز الاشتهاء و خوابنامه و مزعفر و بغرا است.

۵۷۵- دیوان بهجت خاقان = سلوک الملوک (فارسی)

از: اسکندر بهجت خاقان (قرن ۱۴ هـ. ق)

مثنوی است درباره «توحید»، «مدح پیامبر اسلام»، «مدح حضرت علی علیه السلام»، «شرح حال خود شاعر»، و غیره که به درخواست شاه قاجار نگاشته و آن را «سلوک الملوک» نامیده است.

[ر. ک: فرهنگ سخنوران ص ۹۲].

آغاز:

«به شکر و سپاس خدای جهان در آغاز دفتر گشایم زبان

جهان آفرینی که جان آفرید

زمین آفرید و زمان آفرید

به خورشید و مه داد نور و ضیا...» انجام:

«... به فیروزی و فرخی آمدم بر شاه بر خاک بوسه زدم

دریغا که یاقوت را از شبه نه فرق است و گردیده نرخش تبه

نگوید هنرمندی و عاقلی چنین حرف چون نیستش حاصلی»

ش ۱۸۸۱، ۷۵ برگ، ۲۲×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۴).

ص: ۳۸۸

۵۷۶- دیوان توحید شیرازی (فارسی)

از: میرزا اسماعیل بن میرزا محمد شفیع وصال (۱۲۸۶ ق)

این شاعر پنجمین فرزند میرزا کوچک وصال شیرازی است و دیوانش بعد از مرگش توسط برادرش که به یزدانی تخلص می کرد گرد آوری شده است.

[الذریعه ۹-۱۷۹، نسخه های خطی منزوی ۳-۲۲۶۱، فرهنگ سخنوران ۱۱۹].

آغاز:

«اگر چه شکوه خوش از دوستان جانی نیست ولی مکن که جفا شرط مهربانی نیست
به شهر کم نبود خوب رو ولی چه کنم که هیچ کس به چنین صورت و معانی نیست»

انجام:

«حالات کردم ار خونم بریزی

غنیمت دان چنین خون حلالی

برو توحید دست از عشق بردار

چه افتادی به سودای محالی»

ش ۸۸۸، ۲۳ برگ، ۱۴×۲۱، نستعلیق ۱۳۱۰ در شیراز برای حاج میرزا عبد الله خان معتمد السلطان. این نسخه شامل غزلیات است.

۵۷۷- دیوان جامی (ادبیات، فارسی)

از: نور الدین عبد الرحمن بن احمد جامی (۸۹۸ ق)

به عنوانهای سبحة الابرار و سلسله الذهب و لیلی مجنون و تحفه الاحرار و یوسف و زلیخا و هفت اورنگ در همین فهرست نگاه کنید.

[الذریعه ۹-۱۸۸، دانشگاه تهران ۸-۸۷، الفبائی آستان قدس -۲۵۸، نسخه های خطی

منزوی ۳-۲۲۶۴، و سپهسالار ۴-۴۸۱].

ش ۳۲، ۱۰۴ برگ، ۱۸×۲۹، نستعلیق زیبا، از سده ۱۰ و ۱۱، نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد.

با سر لوح و جدول زرین؛ نسخه بسیار نفیسی است.

ش ۱۸۵۹، ۲۱۳ برگ، ۱۵×۲۰، نستعلیق نهاوندی در ۱۲۴۰.

آغاز:

یا من بدا جمالك فی کل ما بدا بادا هزار جان گرامی تورا فدا

با مهر بیضوی «عبده الراجی عبد الرزاق» و مهر مربع «عبده الراجی عبد الله»

ش ۱۸۷۲، ۲۴۸ برگ، ۱۶×۲۱، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳) این نسخه شامل سبحة الابرار و سلسله الذهب و اشعار دیگری از جامی است.

آغاز:

المنه لله که به خون گر خفتم یک چند چو غنچه عاقبت بشکفتم

در فهرست سابق این کتابخانه این نسخه در مجموعه ها یاد شده بود.

ش ۱۸۷۵، ۱۳۱ برگ، ۱۳×۲۲، نستعلیق نظام الدین احمد نیشابوری در ۹۶۲. این نسخه غزلیات را دارد

آغاز: نفحات وصلک او قدت...

با جدول زرین در صفحات و مهر بیضوی «آقا ۱۲۶۸» و «آقا ۱۲۷۹» و مهر مربع «الراجی آقا بن کاکاخان...»

ش ۲۰۹۱، ۱۴۵ برگ، ۱۵×۲۱، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳) اول و آخر ناقص.

ش ۲۹۱۰، ۱۴۵ برگ، ۱۷×۱۳، نستعلیق، بی‌کا، بیتا (تحریر سده ۱۰) یادداشتی مورخ ۹۶۰ در نسخه هست. اول و آخر ناقص.

ش ۳۱۷۳، ۱۷۰ برگ، ۲۳×۱۵، نستعلیق، بی‌کا، بیتا (تحریر سده ۱۳) شامل غزلیات و رباعیات است.

ش ۳۱۸۳، ۷۵ برگ، ۲۴×۱۴، نستعلیق، بی‌کا، بیتا. (تحریر سده ۱۲) این نسخه بخش «فاتحه الشباب» از دیوان است و برگ اولش افتاده.

ش ۳۲۳۵، ۲۷۷ برگ، ۲۰×۱۲، نستعلیق، بی‌کا، بیتا (تحریر زمان حیات جامی) با جدول زرین در صفحات.

ش ۳۲۳۹، ۵۰ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق، بی‌کا، بیتا. (تحریر سده ۱۳) آغازش مانند شماره ۱۸۵۹ می باشد. با مهر بیضوی «بود نور چشم محمد حسین».

ش ۳۲۶۲، ۱۱۹ برگ، نستعلیق، بی‌کا، بیتا. (تحریر زمان حیات جامی) با یادداشت تملک با تاریخ ۹۸۰ در برگ اول.

آغاز:

بسم الله الرحمن الرحيم هست صلاى سر خوان كريم

ش ۳۶۹۷، ۱۱۹ برگ، ۱۹×۱۱، نستعلیق، بی‌کا، بیتا. اولش افتاده. این نسخه شامل سلسله الذهب جامی است با مهر بیضوی «محمد حسین...»

ص: ۳۹۱

۵۷۸- دیوان جودی (فارسی)

از: جودی خراسانی (م ۱۳۰۲) یاجودی تبریزی

اشعار در مناقب و مصایب اهل بیت عصمت و طهارت: که در قالب مثنویها و قصاید سروده شده است.

[به الذریعه ۵-۲۸۶ رجوع شود].

آغاز:

«بابت به توای فاطمه بی مهر ووفانیست (...) در سفر کرب و بلا نیست

برگرد که بیماری و غم بر تو روا نیست (...) به تو بر تشنگی کرب و بلا نیست»

انجام:

«هنوز اول درد است جودیا زین غم گمان مکن که به آخر رسید دفتر تو

چگونه قطع سخن می توان کنی جودی نخورده است به خشت لحد همی سر تو»

ش ۴۰۶۲، ۱۴۰ برگ، ۱۷×۲۳، نستعلیق علی نقی طالقانی بدون تاریخ.

در آغاز نسخه قصائدی از وفایی شوشتری نوشته شده است.

۵۷۹- دیوان حافظ شیرازی (فارسی)

از: شمس الدین محمد حافظ شیرازی

اشعار معروف و مقبول خواجه حافظ شیرازی است که بعد از رحلتش، محمد گل

ص: ۳۹۲

اندام آنها را جمع کرده و شهرت فراوان بین عوام و خواص یافته است. این دیوان نسخه‌ها و چاپهای متعددی دارد و تعداد اشعار بخصوص غزلها در نسخه‌ها مختلف است.

[الذریعه ۹-۲۲۲، نسخه‌های خطی منزوی ۳-۲۲۷۶، مجلس ۷-۱۲۴].

آغاز: «الا یا ایها الساقی ادر کاساً وناولها».

ش ۸۵۹، ۱۵۵ برگ، ۲۰×۱۲، نستعلیق محمد ابراهیم بن رحیم بن میرزا محمد رضا در ۱۲۱۶ در تبریز. اولش افتادگی دارد. با مهر بیضوی «عبدہ الراجی محمد حسن» و «عبدہ محمد علی» و مربع «الواثق بالله الغنی عبدہ محمد علی».

* * *

ش ۲۹۶۴، ۱۶۱ برگ، ۱۶×۱۲، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۰ و ۱۱) اول و آخرش افتادگی دارد.

* * *

ش ۳۰۲۷، ۱۰۸ برگ، ۱۸×۱۱، نستعلیق محمد امین رازی در ۱۰۲۱.

* * *

ش ۳۲۹۲، ۲۰۴ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق، بیکا، بیتا (شاید تحریر سده هشتم باشد) با سرلوح زرین در برگ اول و جدول زرین در صفحات. با یادداشت تملک مورخ ۱۲۴۷ با مهر مربع «عبدہ الائم ابوالقاسم» در برگ اول و دوم. برخی برگها نو نویس است.

* * *

ش ۱۲۸۷، منتخب دیوان حافظ و سعدی است و در حرف میم یاد شده است.

ص: ۳۹۳

۵۸۰- دیوان خاقانی (فارسی)

از: ابو بدیل افضل الدین ابراهیم خاقانی شروانی (۵۸۲ یا ۵۹۰)

[الذریعه ۹-۲۸۰، مجلس ۳-۲۷۱، نسخه های خطی منزوی ۳-۱۸۵۶].

آغاز: «مراد پیر تعلیم است و من طفل زبان دانش».

انجام:

«شهد کز حلق بگذرد زهر است

نام آن شهد پس غسل منهد

رزق جستن به حيله شیطان شیطنه را لقب حیل منهد»

ش ۱۱۰۹، ۲۶۹ برگ، ۱۵×۲۶، نستعلیق، بیکا، بیتا. شامل قصائد است و آخرش افتادگی دارد (شاید تحریر سده ۱۱ باشد).

۵۸۱- دیوان خطایی (ترکی)

از: شاه اسمعیل بن حیدر حسینی صفوی، ۸۹۲ _ ۹۳۰ ق

مجموعه اشعار و سرودهای منظوم که در سه قسم با دیباچه‌های مستقل بنامهای نصیحت نامه، ده نامه و مجموعه غزلیات تنظیم شده است و تعداد ابیاتش به ۳۸۱۵ بیت می رسد.

[الذریعه ۹-۲۹۸، فرهنگ سخنوران - ۱۹۳].

آغاز:

«ایلرم بنیاد اول بنده از نام خدا اول یاراتیمش سرّ مردانی علی المرتضی»

ش ۲۰۰۹، ۱۱۰ برگ، ۱۵×۲۵، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۲ و ۱۳) از انجام افتادگی دارد با یادداشتی مورخ ۱۱۱۸ در برگ آخر و مهر مربع «افوض امری الی الله عبده الراجی خسرو ۱۰۴۴ در برگ اول.

ص: ۳۹۴

۵۸۲- دیوان خلیفه (فارسی)

از: خلیفه (؟)

غزلیاتی عاشقانه و عارفانه است و تخلص شاعر «خلیفه» است.

آغاز:

«ای از نخست مهر خط سرنوشت ما حرفی به جز خط تو نشد سرنوشت ما»

انجام:

«ای از ستمت هزار غم بر دل من

غم نیست اگر کنی ستم بر دل من»

ش ۷۷۵، ۱۱۷ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق، بیکا، بیتا. آخرش ناقص است (تحریر سده ۱۲).

۵۸۳- دیوان ذره لکهنوی (فارسی)

از: منشی خیر الزمان متخلص به ذره میرزا مجو بیگ لکهنوی

مجموعه غزلیات، قصاید و رباعیات فارسی که در یک دفتر گرد آورده شده است.

[فرهنگ سخنوران -۲۱۶، مجلس ۳۷-۴۲۹].

آغاز:

«... گر طایر خیال مرا طالع رسا بالی چو بال طایر قدس آشیان دهد

بفرستمش بدرگه سلطان دین حسین

تا بوسه زین شکسته بر آن آستان دهد...»

ش ۲۸۰۱، ۹۷ برگ، ۱۹×۱۲، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۲ و ۱۳) از آغاز افتادگی دارد.

ص: ۳۹۵

۵۸۴- دیوان راز (فارسی)

از: ابوالقاسم ابن محمد نبی حسینی شریفی ذهبی شیرازی (میرزا بابا) (۱۲۸۶ق)

مجموعه اشعار شاعر که متخلص به راز بوده است و مشتمل بر «مرآت العارفين»، «کوثر نامه» و «رباعیات» و «نعت نامه» در مدح حضرت ختمی مرتبت صلوات الله علیه و آله می باشد.

در فهرست سابق این کتابخانه درمجموعه ها یاد شده بود.

[الذریعه ۹۲-۳۴۶، نسخه های خطی منزوی ۳- ۲۳۳۱].

آغاز:

«بشنو این اسرار از عشق خدا

سر عشق از سرّ حقّ نبود جدا

عشق با حقّ حقّ بود اسرار عشق

حقّ نهان و ظاهر از انوار عشق»

انجام:

«در ملتّ عقل میر داناست علی

در مذهب عشق پیر ویناست اعلی

زین هر دو چو بگذری مزین دم که بحقّ در عالم حقّ واحد ویکتا است علی»

ش ۳۵۳۵، ۲۲۶ برگ، ۱۶×۲۰، نستعلیق میرزا محمد بن هدایت الله ارومی در ۱۳۰۴. اشعاری از تاج الشعراء وملا علی اصغر فیض شیرازی، ومیر علی اشرف در این نسخه هست.

۵۸۵- دیوان روح الامین ۱۰۴۷ (فارسی)

از: ؟

ش ۲۰۴۳، وزیری (تحریر سده ۱۱) با جدول زرین در صفحات وجلدی نفیس.

متاسفانه این نسخه هم مفقود وبه جای آن با ش ۲۰۴۳ اختیارات بدیعی است.

از: محمد حسن (حسین) زرگر اصفهانی (م ۱۲۷۰ ق)

مجموعه اشعار و ابیات سروده شده در موضوعات مختلف که در یک دفتر گردآوری شده و چندین بار چاپ شده، ناظم از ستایشگران معتمد الدوله منوچهر خان والی قدرتمند اصفهان بوده است.

[الذریعه ۹-۴۰۲، نسخه های خطی فارسی ۳-۲۳۴۱، دانشگاه تهران ۱۲-، ۲۷۹۴

مجلس ۲-۲۵۴، فرهنگ سخنوران - ۲۴۷].

آغاز:

«خواهم ار بوسه زخم لعل لب جانان را تا لبش را بلب آرم بلب آرم جان را

خواستم تا نکشم رنج شب هجران را روز وصل تو بپای تو سپارم جان را...»

انجام:

«خوش بچین مجلس بزم و برقیبان برچین ای فلک تا سر برچیدن و کندن داری

گفتمش برقه بر افکن که بینم رویت گفت زرگر تو کجا طاقت دیدن نداری»

ش ۲۰۶۳، ۳۷ برگ، ۱۳×۲۲، نستعلیق محمد بن محمد حسین در ۱۳۳۴

ص: ۳۹۷

از: ؟

مجموعه بسیار مفصل از قصاید، غزلیات، تضمین اشعار سعدی، بندها و غزلیات در مقتل سید سید الشهداء علیه السلام ومدح بزرگان وامیران هم عصر شاعر که در یک دفتر گرد آوری شده و در سال ۱۲۹۸ ق پایان یافته است، شاعر ناشناخته مانده و در تمام غزلیات «زیوری» تخلص کرده است.

آغاز:

«خوانم ترا بروز و شب ای ذات کبریا در هر غم و حوادث و هر محنت و بلا

بر بسته ام ز خلق لب از گفت و از شنود بیگانه گشته ام ز خود و با تو آشنا»

انجام:

«... خواهر ز جذب سیلی اعدا کبود شد رخساره سکینه غم پرور حسین

خاموش زیوری که از این نظم جانگداز بخشد ترا بروز جزا داور حسین...»

ش ۲۳۳۲، ۴۷۵ برگ، ۲۲×۱۷، نستعلیق محمد علی سلمانی تفرشی ۱۲۹۴ (برگ ۱۱) از انجام ناقص است.

ص: ۳۹۸

از: شرف الدین بن مصلح الدین (۶۹۴، ۶۹۱ ق)

افصح المتکلمین سعدی بزرگترین سخن سرای فارسی و استاد علی الاطلاق غزل است در آثارش دو دسته منظوم و مثنوی دارد گلستان شاهکار نثر فارسی که آمیخته با اشعار فارسی و عربی در هشت باب و بوستان در اخلاق و وعظ و تربیت که در ده باب است.

گلستان و بوستان جداگانه معرفی شده است.

[الذریعه ۹۵-۴۴۷ مشترک پاکستان ۷-۲۵۸، مجلس ۳-۴۰۰ و ۲۶-۲۵۷ و ۳۸-۳۹،

فرهنگ سخنوران ص ۲۶۹، مرعشی ۳-۱۳۰، منزوی ۳-۱۸۶۱، مشار فارسی ۴-۴۱۱۶].

آغاز: «منت خدای را عزوجل که طاعتش موجب قربت است و به شکر اندرش مزید نعمت، هر نفسی که فرو می رود ممد حیات است و چون بر می آید مفرح ذات...».

انجام:

«... من سخن راست نوشتم تو گرش راست نخوانی جرم... چه باشد چو تو شطرنج ندانی

کتبت لیحیی الذکر فی امم بعدی

فیاذ الجلال اغفر لکاتبه سعدی»

ش ۱۹۴۳، ۳۸۷ برگ، ۲۱×۱۶، نستعلیق محمد حسن خان بن محمد نصیر در ۱۲۲۱. در آغاز این نسخه دیباچه ای ذکر شده: شکر و سپاس معبودی را جلت قدرته که آفریننده مخلوقات عالم است... .

با مهر بیضوی «لا اله الا الله الملك الحق المبین عبده محمد رضا»

ش ۳۱۴۸، ۳۴۳ برگ، ۱۹×۲۹، نستعلیق، بی‌کا، بیتا (تحریر سده ۱۱ و ۱۲)

این نسخه شامل بوستان، غزلیات، بدایع، طبیات، خواتیم، رباعیات و مفردات است با مهر مربع «افوض امری الی الله عبده محمد حسن» و بیضوی «محمد حسن بن خداداد».

انجام این نسخه:

نیافرید خدایت به خلق حاجتمند به شکر نعمت خود در به روی خلق مبند

ش ۳۶۹۹، ۱۵۸ برگ، ۱۵×۱۹، نستعلیق، بی‌کا، بیتا (تحریر سده ۱۰ و ۱۱) این نسخه شامل گلستان و بوستان است. بوستان در حاشیه نسخه نوشته شده با یادداشت تملک محمد خداداد و مهر بیضوی «علی اصغر ۱۱۸۹».

۵۸۹- دیوان سنایی (فارسی)

از: ابوالمجد مجدود بن آدم غزنوی سنایی (حکیم سنایی) ۵۲۵ (هـ)

دیوان حکیم سنایی شامل قصاید، غزلیات، قطعات و رباعیات می باشد.

[الذریعه ۹۲-۴۷۱، نسخه های خطی فارسی ۳-۲۳۶۱، فهرست منزوی ۱۸۷۲، مشار فارسی ۲-۲۳۱۹، مجلس ۸-۱۳۶، آستان قدس ۷-۴۲۷].

آغاز:

«ای در دل مشتاقان از یاد تو بستانها بر حجت بیچونی از صنع تو برهانها

در ذات لطیف تو حیران شده فکرتها بر علم قدیم تو پیدا شده پنهانها»

انجام:

«هر چند بر آتشم نشاند غم تو

غمناک شوم گرم نماند غم تو

دریاب که جان رخت سفر می بندد

خوناب ز دیده میفشانم غم تو»

ش ۱۳۳۱، ۲۶۵ برگ، ۱۲×۱۹، نستعلیق عبد الله فانی در ۱۲۶۲.

در صفحه اول، عبارت «الحمد لله والمنه که این نسخه تصحیح شد» آمده، از موقوفات حاج محمد رضانی، مهر «هو» کتابخانه احمدی شیراز، ۱۳۲۶» در برگ اول دیده می شود.

ش ۲۰۱۰، ۳۳۲ برگ، ۱۲×۲۴، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۱) اول و آخرش افتادگی دارد.

۵۹۰- دیوان شاه نعمت الله ولی (فارسی)

از: شاه نعمت الله ولی بن عبد الله کرمانی (۸۳۴ ق)

[الذریعه ۹-۱۲۱۵، نسخه های خطی منزوی ۳-۲۵۸۱، مجلس ۸-۱۳۸].

آغاز: «الحمد لله الذی عین عین الاعیان بفیضه الاقدس الاقدم و سبحان من تجلی بذاته لذاته...»

خوش بگو ای یار بسم الله بگو

هر چه می جویی ز بسم الله بگو»

انجام:

«... هر بلا کاید از آن بالا به ما آن بلا جز نعمت والا نبو

دیده ام آینه گیتی نما غیر او در آینه پیدا نبو»

ش ۱۸۸۵، ۱۶۹ برگ، ۱۶×۲۰، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۱) آخرش افتادگی دارد. شامل غزلیات و مثنویات است با سر لوح زرین و جدول زر در صفحات و مهر بیضوی «شعاع».

ش ۳۷۲۷، ۱۸۲ برگ، ۱۳×۲۱، نستعلیق علی اکبر در ۱۳۳۵ این نسخه غزلیات را دارد.

آغاز: رند (زننده) هستی چو دمی با او درا

ص: ۴۰۱

۵۹۱- دیوان شکوهی (فارسی)

از: شکوهی

مجموعه غزلیات با تخلص «شکوهی» (که احتمال دارد به «میرزا مهدی شکوهی مراغی، تعلق داشته باشد) و یک مخمس.

آغاز:

«ساقی زخم باده نما پر سبوی ما زین بیش بهر باده مریز آبروی ما

آییم مست روز الست بر بکم

دردی کشان ز کوری چشم عدوی ما...»

انجام:

«... ای خدا دل دادگان را اندر این ره چاره نیست آنکه باشد در برش دل در جهان بر گو که کیست»

ش ۳۰۴۳، ۳۰ برگ، ۱۰×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳ و ۱۴) اول و آخر ناقص.

۵۹۲- دیوان شمس تبریزی (فارسی)

از: جلال الدین محمد بلخی (مولوی) (۶۷۲ هـ)

بیست هزار بیت غزلیات که به ترتیب حروف تنظیم شده و تمام آنها به نام شمس تبریز شیخ و مراد مولوی می باشد. این دیوان به ترتیبهای گوناگون تنظیم شده و پاره ای از نسخه ها نیز دارای رباعیات و ترجیع بند می باشد و به نامهای «کلیات شمس» و «شمس الحقایق» نیز نامیده شده است.

[الذریعه ۹-۵۳۹، و ۱۱۲۲، سپهسالار ۴-۵۰۳، دانشگاه تهران ۱۴-۳۸۹۰، مرعشی ۱۰-۱۹۳،

نسخه های خطی فارسی ۳-۲۵۵۱، مجلس ۲۶-۲۹۲، مشار فارسی ۱-۱۵۷۰، ۲-۲۳۲۳].

ص: ۴۰۲

آغاز: «نسخه اول:

چون خدا خواهد که پرده کس درد

میلش اندر طعنه پاکان برد

ور خدا خواهد که پوشد عیب کس

کم زند در عیب معیوبان نفس»

انجام:

«گه آب و آتش بوده ام گه باد سرکش بوده ام

گه برف و باران بوده ام در خاکدان باریده ام»

ش ۱۱۸۵، ۱۵۸ برگ، ۲۰×۱۵، نسخ، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۲ و ۱۳) اول و آخر ناقص

ش ۱۱۹۷، ۱۱۴ برگ، ۲۰×۱۱، نستعلیق، بیکا، بیتا بخشی از غزلیات و رباعیات را دارد. اول و آخر ناقص.

ش ۲۱۱۶، ۱۸۶ برگ، ۲۳×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخرش افتاده (تحریر سده هشتم و نهم ظ)

ش ۲۷۷۸، ۱۱۷ برگ، ۱۸×۱۱، نستعلیق علی حسینی تفرشی در ۱۲۷۳. این نسخه منتخبی است از غزلیات و رباعیات دیوان

شمس. با جدول زرین در صفحات

آغاز این نسخه:

آفتاب وجود اهل صفا آن امام مبین ولی خدا آن امامی که قائم است بحق در زمین وزمان وارض و سما

۵۹۳- دیوان شوکت (فارسی)

از: محمد اسحاق شوکت بخاری (م ۱۱۰۷ - ۱۱۱۱ ق)

مجموعه غزلیات و قصاید و رباعیات نغز و ادیبانه او است، در فرهنگ سخنوران

ص: ۴۰۳

تخلص «شوکت» به هشت شاعر نسبت داده شده است.

[فرهنگ سخنوران -۳۱۶ _ ۳۱۷، نسخه های خطی فارسی ۳-۱۸۷۵ _ ۲۳۸۵،

الذریعه ۹-۵۵۰، نشریه دانشگاه ۴-۲۹۶ و ۶-۲۷۸].

آغاز قصائد:

«چون نرگس از کدوی سرم (...) شکفت چشمک بنوبهار جنون زد که خوش بیا

آغاز غزلیات:

خدایا رنگ تاثیر عطا کن (این) فغانم را به موج اشک بلبل آب ده تیغ زبانم را»

انجام:

«بشوخی می کند صیاد صید خود مرا شوکت زخشم آهوانت حلقه دامت نیندازی»

ش ۲۶۳۹، ۶۸ برگ، ۱۲×۱۸، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخرش افتادگی دارد. (تحریر سده ۱۲ و ۱۳) این نسخه شامل قصائد و غزلیات است.

۵۹۴- دیوان صائب تبریزی (فارسی)

از: محمد علی صائب تبریزی (۱۰۸۱ یا ۱۰۷۷ هـ. ق.)

[الذریعه ۹-۵۶۹، مشترک پاکستان ۷-۹۱۰، الفبائی آستان قدس ۲۶۲].

آغاز: «در تهنیت جلوس همایون شاه صفوی

ای زبان دلکشایت نوبهار روزگار صبح نوروز از جبین سخت سبزت آشکار

طینت پاک تو از خاک شریف بو تراب»

ص: ۴۰۴

انجام:

«برای رزق چرا کس دگر غمین باشد

شکوفه ید بیضا که صبح اعجاز است

نظر به ساعد او صبح اولین باشد» ش ۱۶۹۷، ۳۲۸ برگ، ۲۰×۲۹، نستعلیق، ۱۳۵۷ ق از روی نسخه خطی حاج محمد نخجوانی.

ش ۴۱۱۸، ۲۵۷ برگ، ۱۲×۱۹، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخرش افتادگی دارد.

یک نسخه چند برگی هم تحریر سده ۱۲ و ۱۳ در این کتابخانه بوده است.

۵۹۵- دیوان طویلی (فارسی)

از: طویلی (؟)

مثنوی است در مدح علی علیه السلام، مدح رضا شاه پهلوی و پسرش محمد رضا پهلوی، داستان ساختن رضاشاه آرامگاه فردوسی، بی وفائی دنیا، مناجات و این اشعار در سال ۱۳۵۶ _ ۱۳۵۵ قمری سروده شده چنانکه شاعر می گوید:

چون هزار و سیصد و پنجاه و پنج

زهجرت برفت این سخن را بسنج

آغاز:

«نخستین بنام جهان آفرین خدای سما و خدای زمین

خداوند رحمان خدای رحیم

خداوند بی تایی وعدل و حکیم»

انجام:

«بگفتم از بهر یاران خویش

کسانیکه از عشق بودند پریش

برای کسانیکه مانند من علی را شناسند از آن انجمن»

ش ۶۹۴، ۸۰ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق، بیکا، بیتا (شاید نسخه اصل باشد) خط خوردگی و تصحیح دارد. آخرش افتادگی دارد.

ص: ۴۰۵

۵۹۶- دیوان ظهوری (فارسی)

از: نور الدین محمدترشیزی ظهوری (۱۰۲۶ ق)

پیرامون دوازده هزار بیت غزلیات و ساقی نامه و رباعیات. شاعر به هند رفته و در شورش دکن همراه ملک قمی پدرزنش به سال ۱۰۲۵ یا ۱۰۲۶ کشته شده است.

[الذریعه ۹-۶۵۶، مرعشی ۵-۱۲۰، نسخه های خطی منزوی ۳-۱۸۸۰].

آغاز:

«اگر یابد از بهر بیعش مجال

حرام است قیمت بر او یا حلال

نیوشنده گفت ای ورع اکتساب

بگو کیستی تا بگویم جواب»

انجام:

«آرزوی آستان بوسیم از لب کهنه شده می کند خون در دلم هر روز ... نوی

انجمن افروزی (...). ظهوری شد کهن می کنم از سینه بر داغش چراغان نوی»

ش ۴۰۴۹، ۱۳۶ برگ، ۲۵×۱۳، نستعلیق ۱۰۷۰. اولش افتادگی دارد.

۵۹۷- دیوان عاشق (فارسی)

از: ؟

شامل غزلیات، قصائد و چند ماده تاریخ وفات بزرگان معاصر او، احتمالاً از عاشق اصفهانی آقا محمد خان خیاط (۱۱۸۱ ق) باشد.

و شاید دونسخه دودیوان باشد از دو عاشق، باید تطبیق شود.

[ر. ک: نسخه های خطی منزوی ۳-۲۴۲۷].

ص: ۴۰۶

آغاز: «نسخه اول»

گرفتم چند روزی زنده ماندم در فراق او به سر کی می توان بردن به هجران روزگاری را

نسخه دوم:

بر روی من مبند در رحمت ای کریم بنگر بر آستان کرم پی بهانه کیست
عاشق زبان مبند درین درگه از سؤال شاید کند سؤال که بر آستانه کیست»

انجام:

«کس نگردد دلبر زلف بتان خود چو من گرچه از زلف بتان فتنه بسی برخیزد
می روم یک دوسه گامی به هوس لیک کجا قطع این بادیه از ... بسی برخیزد»

ش ۳۴۱۳، ۲۳۹ برگ، ۲۰×۱۳۷ نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص (تحریری سده ۱۳).

ش ۳۷۰۴، ۱۰۱ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص.

۵۹۸- دیوان عبد الوفاء = دیوان ابوالوفاء (فارسی)

از: عبد الرضا طالبی نعمه اللهی متخلص به عبد الوفای «طالب»

دیوان مفصل که در مناقب و فضایل علی علیه السلام و اولاد گرامش همراه با طعن و لعن مخالفان و دشمنان آن حضرت سروده شده، نام ناظم در منبعی نیامده است، در ابیات آخر غزلها گاهی ابو الوفاء و گاهی عبد الوفاء تخلص کرده است.

آغاز:

«چو بنده نزد تو شرمنده ام برابر خلق مرا مکن خجل و شرمسار یا الله

زراه رفته و درچاه او فتادستم

مرا زچاه به لطف برار یا الله»

ص: ۴۰۷

انجام:

«منم که نیست امیدم بغیر ازین که شود قبول دعوت داعی بدعوت تورو»

بحق حضرت مألوف این مقام که هست اجابت همه حاجت بنام او مارا...»

ش ۳۲۷۴، ۱۹۲ برگ، ۲۶×۵، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۱ و ۱۲) آخرش افتادگی دارد.

۵۹۹- دیوان عبرت نائینی (فارسی)

از: محمد علی بن عبدالخالق مصاحبی نائینی ۱۲۸۵ _ ۱۳۶۱ ق

در ذیل اظهار دل تنگی از تغییر لباس (زمان رضاخان پهلوی) گوید

غمین مشو که من از جفر این خبر دارم که باز سال عشک (= ۱۳۲۰) شغل او تبرداری است

[الذریعه ۷۰۵-۹، جلس ۸-۱۶۶، فرهنگ سخنوران، نسخه های خطی فارسی ۳- ۲۴۳۴].

آغاز:

«سپاس خارج از حدّ قیاس و حیز احصا ثنای مطلق از قید عد و بی مقطع و مبدا

سزای در که قادر خداوندی که ذات او زهر نقصی مبرا هر کمالی را بود دارا...»

انجام:

«... افسوس که مردم همه الدنگ شدند در شیوه کجروی چو خرچنگ شدند

ص: ۴۰۸

مردان و زنان چو گبر و ترسا و یهود در کسوت و اعتقاد یکرنگ شدند»

ش ۲۲۶۶، ۱۲۶ برگ، ۲۲×۱۴، نستعلیق، بیکا، بیتا. این نسخه شامل حدود شش هزار بیت است و شاید بخط خود عبرت باشد.

۶۰۰- دیوان عرفی شیرازی (فارسی)

از: جمال الدین محمد عرفی شیرازی (۹۹۹ _ ۱۰۰۲ ق)

نخستین دیوان خود را به سال ۹۹۶ ق گرد آورد، و چون در بستر مرگ افتاد مسودات سروده‌های خود را به کتابخانه خانخانان فرستاد، پس از مرگ او خانخانان محمد قاسم فرزند محمد علی اصفهانی متخلص به «سراجا» را دستور داد تا دیوان کاملی از او فراهم سازد. این دیوان به سال ۱۰۲۶ در ۱۴ هزار بیت گرد آمد. بخشی از دیوان او به سال ۱۳۰۸ ق در بمبئی چاپ شده است، چاپهای پسین کاملتر است.

[الذریعه ۹-۷۱۲ سپهسالار ۴-۵۱۳، نسخه های خطی، منزوی، ۳-، ۲۴۳۷

القبایی استان قدس ۲۶۴، مجلس ۳-۳۵۱ و ۲۶-۱۵۱ و ۳۷-۱۸۱].

آغاز: «قصائد: ای متاع درد در بازار جان انداخته...».

ش ۲۷۷، ۱۸۶ برگ، ۲۳×۱۳، نستعلیق، بیکا، بیتا، از آغاز افتادگی دارد (تحریر سده ۱۱).

ش ۲۸۷۴، ۱۸۹ برگ، ۱۹×۱۲، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۱) با یادداشت تملک شیخ محمد سالم شوقی بر برگ اول و مهر بیضوی «خاک ره آل محمد شریف» صفحات بخش دوم نسخه جدول زرین دارد.

ص: ۴۰۹

۶۰۱- دیوان غبار همدانی (فارسی)

از: آقا حسین بن ابراهیم رضوی همدانی متخلص به غبار (۱۳۲۲ ق)

[فرهنگ سخنوران -۴۱۵، مشار، فارسی ۱۵۵۳].

آغاز:

«دلم دارد بدان زلف چلیپا

همان الفت که بازنار ترسا

گره از کار معجون کی گشاید

کسی کو عقده زد بر زلف لیلی»

انجام:

«... قدم ننهادمی هر گز در این باغ به یاد صید دل را کردمی داغ

سپاه آمد ز هر سو شاه جویان

که در شب های ظلمت ماه جویان»

ش ۱۸۸۷، ۲۳ برگ، ۲۳×۱۵، نستعلیق ۱۳۲۰. با این جمله در آغاز نسخه: در مطبعه گلپهار طبع گردید. ۱۳۴۲

۶۰۲- دیوان فارغ گیلانی = فارغ نامه = جنگ نامه (فارسی)

از: فارغ گیلانی رودسری (زنده در سال) ۱۰۰۰

شامل اشعار در ستایش حضرت امیر مؤمنان علیه السلام وداستان هایی از جنگ ها و کارهای شگفت ایشان در روزگار شاه عباس صفوی سروده و به نام فارغ نامه چاپ شده است.

[الذریعه ۹-۷۹۹ و ۱۶-۲۵ و ۱۹-۲۵۲، نسخه های خطی منزوی ۳-۲۴۵۸،

مجلس ۳۶-۴۳۴، دانشگاه تهران ۱۵-۴۱۳۳].

آغاز «نسخه: ۳۷۵۲»

ابتدای سخن به نام خدا ان که یک دم زبنده نیست جدا»

ش ۸۶۴، ۱۷۹ برگ، ۲۱×۱۳، نستعلیق، بیکا، بیتا اول و آخر ناقص (تحریر سده ۱۱ و ۱۲)

ص: ۴۱۰

ش ۲۰۹۲، ۱۷۵ برگ، ۲۰×۱۵، نستعلیق محمد گنجه ای در ۱۲۴۹.

ش ۲۰۹۹، ۱۸۳ برگ، ۲۱×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخرش افتادگی دارد. (تحریر سده ۱۳) این نسخه به نام جنگ نامه است.

ش ۲۳۴۲، ۱۲۳ برگ، ۲۰×۱۵، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳) در پایان نسخه ترجمه احادیثی درباره اختیارات ایام واحکام کسوف و خسوف و حوادث هر سال به نقل از کتاب دانیال نبی آمده است.

ش ۲۸۱۲، ۹۴ برگ، ۱۷×۱۰، نستعلیق، بیکا، بیتا. آغازش افتاده (تحریر سده ۱۲ و ۱۳)

ش ۳۷۵۲، ۱۵۹ برگ، ۲۷×۱۸، نسخ ابوالحسن بن ملا عبد البصیر بن ملا ابوالحسن الخراسگانی اصفهانی در ۱۱۹۰.

ش ۳۸۴۵، ۲۱۸ برگ، ۲۱×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳).

جنگ نامه که در فهرست سابق این کتابخانه در ص ۱۲۲ یاد شده بود یکی از همین نسخه ها است و دو نسخه دیگر هم در مجموعه های این کتابخانه است.

۶۰۳- دیوان فدایی کزازی (فارسی)

از: محمد اسماعیل بن محمد هادی فدایی کزازی (۱۲۶۳ ق)

ابتدا با مثنویهای ستایش الهی و مدایح رسول و آل ایشان صلوات الله علیهم اجمعین آغاز می شود و سپس وارد غزلیات می شود و در شعر به فدایی تخلص کرده است.

ص: ۴۱۱

شرح حال و تألیفات وی در پایان این نسخه آمده و نسخه برخی از تألیفات او در این کتابخانه هست.

[نسخه های خطی منزوی ۳- ۲۴۶۱].

آغاز:

«یامن بالعلم یشرح الصدر یامن بالحلم یرفع القدر

ای خالق جمله خلاق ای بر تو لباس کبر لایق»

انجام:

«دوام عزت و عمر طویل و علم و عمل علی الدوام ببخشش ز فرط لطف و کرم

بزن بدامن ممدوح چنگ ای عاصی

که تا بچنگ بدامن بری ز رودرهم»

ش ۴۶۸، ۲۰۶ برگ، ۱۱×۱۷، نستعلیق علی اکبر احمدی در ۱۳۷۶

شرح حال و تألیفات ناظم در پایان نسخه مندرج است. از جمله تألیفات او: کفایه الطالب فی شرح مختصر ابن حاجب، الاشعه البدریه فی شرح الجعفریه، معیار التمییز فی شرح الوجیز للعلامه المجلسی، صحیفه الشعر، جنّات النعیم فی احوالات الشریف عبد العظیم و غیره.

۶۰۴- دیوان فرید (فارسی)

از: فرید؟

منظومه ای است در مدایح یکی از شاهان در یکی از اشعارش میگوید:

پیش از اینم فرید خواندندی

خاصه و عام از ره تقلید

شد کنون این لقب به من لایق

که بماندم به خدمت تو فرید

[فرهنگ سخنوران ۴۴۶].

آغاز:

«ای قلم در دست تو چون در کف موسی عصا وی کرم در طبع تو چون بر لب عیسی دعا

این فزاید دوستان را گاه الفت زندگی آن نماید دشمنان را گاه وحشت اژدها...»

انجام:

«زنفش باد زایل دردمندی ملک کرده به پیشش مدح خوانی

فلک جسته زقدرش سرفرازی به طبعش باد مایل شادمانی»

ش ۱۹۷۹، ۱۳۵ برگ، ۲۳×۱۳، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳) تصحیح شده.

۶۰۵- دیوان فنا = دیوان مراثنی فنا (فارسی)

از: میرزا عبد الرسول متخلص به فنا بن محمد حسن بن عبد الرسول حسین زنوزی (۱۲۶۳ ق)

میرزا عبد الرسول چون هم نام جدش است لذا عده ای آثار وی را به جدش نسبت داده اند و این صحیح نیست، زیرا عبد الرسول پدر میرزا محمد حسن به گفته خود میرزا محمد حسن، موفق به تحصیل نشده و هیچ اثر علمی از وی نقل نشده است. تخلص میرزا عبد الرسول «فنا» است و تخلص پدرش «فانی» است. فنا دارای دو دیوان می باشد: دیوان مراثنی، دیوان قصاید و غزلیات که از دیوان دوم اطلاعی در دست نیست.

[الذریعه ۹-۸۴۹، نسخه های خطی منزوی ۳-۲۴۷۱، دانشگاه ۲-۶۳، مجلس ۲۶-۳۹۳].

آغاز: «حمد و ستایش خداوندی را سزاست که مداد علما را به دماء شهدا بیاراست و شکر و سپاس بی چون و چندی را بجاست...»

ص: ۴۱۳

باز این فغان و غلغله اندر زمانه چیست این آتش زبان فنا را زبانه چیست...»

انجام:

«... آنان که ذوق شهد شهادت چشیده اند کی آرزوی لذت شیر و شکر کنند

خواهند دید حال تو روز جزا فنا آنا که خاک را به نظر سیم وزر کنند»

ش ۱۸۰۲، ۲۰۵ برگ، ۲۵×۱۶، نستعلیق عبد الله تبریزی در ۱۲۵۵.

* * *

ش ۲۳۴۴، ۷۷ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳) این نسخه از بند ۲۴۱ تا بند ۴۷۰ را دارد.

* * *

ش ۳۹۱۶، ۱۹۷ برگ، ۲۵×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳)

* * *

ش ۳۵۴۶، ۱۶۷ برگ، ۲۱×۱۴، نستعلیق ۱۲۶۵ یا ۱۲۶۰.

یک نسخه دیگر هم در مجموعه ها هست.

۶۰۶- دیوان قاسم انوار (فارسی)

از: معین الدین علی بن نصیر (قاسم انوار تبریزی) (۸۳۷ ق)

شامل اشعار او است وقاسم وقاسمی تخلص اوست.

[نسخه های خطی منزوی ص ۱۰۴۹ و ۳-۲۴۷۷، الذریعه ۹-۸۶۱، مجلس ۲۶-۲۹۵].

ص: ۴۱۴

آغاز:

«ای دل و جان عاشقان خسته...»

غلغله تو در سمک کوبه تو در سما

آیت تو هزار را برده به عالم فنا بر سر کوی عاشقی کشته به تیغ ابتلا...»

انجام:

«پس وجود است وبعد از آن تجرید هست تفرید و جمع پس توحید

قاسمی یارانک این دارد هر که این داشت محض دین دارد

صلوات خدای ... احمد بر روان صحابه امجد»

ش ۱۹۳۹، ۲۰۷ برگ، ۱۷×۲۲، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳) این نسخه غزلیات ورباعیات را دارد. با تملک محمد علی میرزا در سال ششم حکومت با مهر بیضوی «محمد علی میرزا».

ش ۳۵۴۳، ۱۶۴ برگ، ۱۵×۲۳، اولش افتاده، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر شاید سده دهم) با مهر بیضوی «شعاع»، وجدول زرین در صفحات.

۶۰۷- دیوان قدسی (فارسی)

از: قدسی

قصایدی است از شاعری با تخلص «قدسی» در برخی از ابیات مدح حضرت امام علی بن موسی الرضا علیه السلام دیده می شود. در الذریعه ۹۳-۸۷۸ برخی از دیوانهای با نام قدسی نام برده شده است.

آغاز:

«تا کی دلم از کفت ندهد صرفه غم را یا رب قدری بیش کن این روزی کم را

دل را زخیال می ... آب کشیدم

تا عشق چشائید به من لذت سم را»

انجام:

ص: ۴۱۵

«طوفان آتش است زمرگ توهر طرف

رفت ان که شعله در دل خارا کند درنگ

ای روزگار از عمل خویش غافل

بنگر که با که تا به کجا پای در گلی»

ش ۴۰۴۸، ۹۳ برگ، ۲۵×۱۵، نستعلیق، بیکا، بیتا. آخرش ناقص است.

۶۰۸- دیوان کمال خجندی (فارسی)

از: کمال الدین مسعود خجندی (۸-۳-۸۰۰ ق)

[نسخه های خطی فارسی ۳-۲۴۹۸، الذریعه ۹-۹۱۷، سپهسالار ۲-۶۶۳،

دانشگاه تهران ۸-۶۹، مجلس ۳-۳۹۰].

آغاز:

«افتتاح سخن آن به که کنند اهل کمال بشنای ملک الملک خدای متعال

پادشاهی که به پیرامن جاهش نرسد از ازل تا به ابد ... نقصان و زوال...»

انجام:

«خاک در ملک جمالش نه کم است از سر زلف کاندیرین ملک چو طاووس بکارست مگس»

ش ۳۳۹۱، ۱۶۱ برگ، ۱۴×۱۸، نستعلیق حیب الله در ۸۶۲ و شاید این تاریخ، تاریخ نسخه ای باشد که از روی آن استنساخ شده است.

ص: ۴۱۶

۶۰۹- دیوان کمال الدین اصفهانی (فارسی)

از: کمال الدین اسماعیل بن جمال الدین محمد بن عبدالرزاق اصفهانی (م) ۶۳۵

شاعر در حمله مغول به اصفهان به قتل رسیده است در سال قتل او اختلاف است برخی آن را ۶۲۶، و ۶۳۵ نیز دانسته اند او در شعرش تخلص نداشته است و در شعر او مدح شاهان خوارزمی، و شیخ اشراق و عمید الدین فارسی دیده می شود.

[الذریعه ۹۳-۹۱۶، مجلس ۳-۳۹۰، سپهسالار ۲-۶۶۳، دانشگاه تهران ۸-۶۹،

نسخه های خطی، منزوی ۳-۲۴۹۴، فرهنگ سخنوران - ۴۸۷].

آغاز:

«تبارک الله از این جنبش نسیم صبا که لطف صنعت او از کجاست تا به کجا»

ش ۱۹۸۷، ۱۳۳ برگ، نستعلیق ۱۰۱۰، با سرلوح زرین و جدول زر در صفحات.

ش ۱۷۹۰، ۲۷۲ برگ، ۱۵×۲۵، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۱) با جدول زر در صفحات.

آغاز این نسخه:

نظر بیفکن از این اعتبار امروزین ببین که فردا خود را چه معتبر یابی

۶۱۰- دیوان مؤذن (فارسی)

از: محمد علی بن فرخ المشهدی (قرن ۱۱) باشد.

آغاز:

«مردان حق که والی ملکند ولایت اند از منشأ ولایت آل محمد است

هر عاشقی که بر در دلدار باریافت جاننش در آرزو و خیال محمد است...»

انجام:

ص: ۴۱۷

«... هر چند به عاشقان او منسوبم جز یاد خدا نیست دگر مطلوبم

اما صد حیف بر من زار که من

در معرکه نفس و هوا مغلوبم»

ش ۱۲۰۹، ۱۰۶ برگ، ۲۱×۱۳، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۲ و ۱۳) آغازش افتادگی دارد. با مهر بیضوی «شعاع ۱۳۱۵» در اول نسخه.

۶۱۱- دیوان مایل افشار (فارسی)

از: میرزا حسن شیخ الشعراء مایل افشار، (م) ۱۳۱۳

شامل هجویات است.

[الذریعه ۹-۹۴۵، نسخه های خطی فارسی ۳-۲۵۰۸، ملی تهران ۲-۲۷۸،

دانشگاه تهران ۱۲-۲۷۶۵، مجلس ۸-۱۸۰].

آغاز:

«شه ناصر دین که خسرو بحر و بر است شش چیز درخت دولتش را ثمر است

سه چیز از ان تاج و سریر و کمر است سه چیز دگر نصرت و فتح و ظفر است...»

انجام:

«... پنجم از بهر تو رواست دوچیز جل سخت و زمین ناهموار

سهوشد چار چیز می خواهی و سمه و خال و معجر و شلوار»

ش ۳۲۶۰، ۲۴۵ برگ، ۲۲×۱۵، نستعلیق ۱۲۹۵ با پنج سر لوح زرین و جدول زر در صفحات.

ص: ۴۱۸

۶۱۲- دیوان مجد همگر (فارسی)

از: مجد الدین احمد بن مجد همگر یزدی شیرازی (۶۵۸ ق)

در فهرست سابق این کتابخانه به اشتباه به عنوان دیوان رهی معرفی شده است.

[الذریعه ۹-۹۶۲، نسخه های خطی فارسی ۳-۲۵۰۹، مجلس ۳-۳۹۵، و ۸-، ۴۰۷

ملی تهران ۱-۱۲۸، دانشگاه تهران ۲-۶۵].

آغاز:

«گویی که ماه و مشتری از جرم آسمان تحویل کرده اند بیاغ خدایگان

وز ماه و مشتری شده آن خاک پرنگار...» انجام:

«... ایاز فضل و کرم یاد کرده از کارم ایاز کرد تو بسیار شکرها دارم

خصائل تو سزاوار مدحت است همه بجلوه کردن آن من زهی سزاوارم»

ش ۲۴۰۳، ۶۱ برگ، نستعلیق حسین بن عیسی الحسینی در ۱۲۵۶. این نسخه شامل چند قصیده و رباعیات است.

۶۱۳- دیوان مجذوب تبریزی = مثنوی... = خزائن الفوائد (فارسی)

از: میرزا محمد بن محمد رضا مجذوب تبریزی (۱۰۸۸ ق)

در فهرست منزوی (۳-۲۵۱۰) اظهار شده که دیوان مجذوب تبریزی در تهران سال ۱۳۳۱ شمسی به نام مجذوب همدانی

کبودرآهنگی به چاپ رسیده است.

این نسخه در فهرست سابق این کتابخانه در ص ۳۴۴ به عنوان مثنوی مجذوب یاد

شده. و نیز نسخه ای دیگر که در این کتابخانه هست به عنوان: خزان الفوائد گذشت.

ص: ۴۱۹

[الذریعه ۱۹-۹۸، دانشگاه ۱۳-۳۳۴۱، نسخه های خطی منزوی ۳-۲۵۱۰، ۵-۳۱۲۱ و ۳۱۳۳

مجلس ۳-۴۷۳، ۳۸-۱۸۰، فرهنگ سخنوران ص ۵۱۰].

آغاز:

«ای بر احدیت تو برحق کونین دو عادل موثق

در معرفتت به چشم عرفان باشد دو جهان چشم حیران»

انجام:

«از لشکر ظلمت است دوزخ عمر ابد و بهشت از ماست

القصه هر آنچه کرد مولا

فرموده کردگار یکتاست

روزی که قلم گرفت معبود لوحش کف مرتضی علی بود»

ش ۱۷۱۲، ۲۴۳ برگ، ۲۰×۳۰، نستعلیق ۱۲۴۴. شامل مثنوی و ترجیع بند.

۶۱۴- دیوان مجمر اصفهانی (فارسی)

از: سید حسین طباطبایی اصفهانی (مجتهد الشعراء) (۱۲۲۵ ق)

شامل قصائد و غزلیات و قطعات ماده تاریخ. با پیشگفتار میرزا ابوالحسن جلوه اصفهانی در تهران به سال ۱۲۱۲ چاپ شده است و در آن مدح فتحعلی شاه قاجار دیده می شود.

[الذریعه ۹-۹۶۶، نسخه های خطی منزوی ۳-۲۵۱۱، مجلس ۳-۳۹۸، سپهسالار ۲-۶۷۱،

دانشگاه تهران ۲-۲۰۷].

ش ۷۷۴، ۷۶ برگ، ۱۴×۱۹، اولش ناقص است. نستعلیق کلب علی بن غالب بن آقا علی محمد سلطان آبادی در ۱۲۳۷. در برگ ۴۲ کتیه ای مذهب دارد.

ش ۲۲۵۴، ۱۵۹ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳) اول و آخر ناقص.

۶۱۵- دیوان محتشم (فارسی)

از: کمال الدین محتشم کاشانی (۹۱۳- _ ۱۰۰۰)

[فهرست منزوی ۱۸۹۲ و ۲۵۱۴، مشار فارسی ۴-۴۱۱۹، ملی تهران ۱-۴۴۳،

مجلس ۳۷-۵۳۰، ذریعه ۱۵-۱۱۷].

ش ۱۸۳۸، ۷ برگ، ۱۶×۲۴، نستعلیق ۱۳۱۳. این نسخه فقط دوازده بند معروف او را دارد. با جدول زرین و گل برگ زرین. محمد باقر خان قاجار برای شاه نوشته است.

ش ۳۴۳۶، ۱۲۱ برگ، ۱۳×۱۸، نستعلیق، بیکا، بیتا. ناقص (تحریر سده ۱۳)

ش ۱۲۴۵، هم دیوان محتشم تحریر ۱۱۷۴ بود که گویا مفقوده شده و به جای آن با همین شماره شرح نظام گذاشته شده است.

۶۱۶- دیوان محتشم = کلیات محتشم کاشانی (فارسی)

از: محتشم کاشانی (۹۱۳ _ ۹۹۹ _ ۱۰۰۰ ق)

همه اشعار شاعر است که به دستور وی در بستر مرگ توسط تقی الدین محمد کاشانی فرزند شرف حسینی متخلص به «ذکری» در سال ۹۹۶ ق جمع آوری شده است. او اشعار محتشم را در هفت بخش به نام هفت دیوان قرار داده است. دیوان اول: قصاید به نام «شبیبه»، دوم: غزلیات، شباییه، سوم، صبائیه، چهارم، نظم ونثر، جلالیه. پنجم، نظم ونثر، نقل عشاق، ششم، تواریخ، ضروریات، هفتم، معماها، معنیات.

[مجلس ۳۷-۵۳۰، نسخه های خطی منزوی ۳-۱۸۹۳، الذریعه ۹۵-۹۷۲، با عنوان دیوان].

آغاز:

ص: ۴۲۱

«نفیر مرغ سحر خوان چو شد بلند صدا پرید زاغ شب از روی بیضه بیضاء

طلایه دار سپاه حبش که بود قمر ربود رنگ زرویش خروج شاه خطا»

انجام:

«هر چند بود محتشم احوال توبه

ور عاقبت از دل گشائید گره

یادار همان از الم ومحنت و غم

یعنی جز درد بر دل ریش منه»

ش ۹۱۷، ۲۴۳ برگ، ۱۹×۱۴، نستعلیق، بیکا، بیتا. چند رباعی از خیام در پایان نسخه هست.

۶۱۷- دیوان محمود خان ملک الشعراء (فارسی)

از: محمودخان بن محمد حسین عندلیب بن فتحعلی خان صبای کاشانی، (۱۳۱۱ق) [الذریعه ۹-۱۰۱۳، نسخه های خطی فارسی ۳-۲۵۱۸، نشریه دانشگاه ۳-۹۰].

آغاز:

«از کوه بر شدند خروشان سحابها غلطان شدند از بر البرز آبها

باد بهاری آمد و بر بوستان وزید بگرفت زلف سنبل از آن باد تابها...»

انجام:

«... بنده تازه پی خدمت اگر یافته ای بندگان کهن ای خسرو از یاد مبر

گر نوند آنها ما بنده دیرین توئیم داد گر شاهها از بنده دیرین مگذر»

ش ۳۲۵۲، ۴۰ برگ، ۲۱×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳) ناقص. در پایان نسخه چند صفحه لغت فرانسه به فارسی هست.

ص: ۴۲۲

۶۱۸- دیوان مشتاقیه = دیوان طریقتی کرمانی (فارسی)

از: مظفر علیشاه، محمد تقی بن محمد کاظم طریقتی کرمانی (۱۲۱۵ ق)

دیوانی ادبی که در سال ۱۲۰۶ ق بنام مرشد خود مشتاقعلی شاه میرزا محمد تربتی سروده است و دیوانی غیر از آن دارد که بنام وی نیست.

در فهرست سابق این کتابخانه به اشتباه این دیوان، به نام مشتاق اصفهانی یاد شده است.

[مجلس ۸-۱۸۳، الذریعه ۹-۶۴۸ و ۱۰۴۵ و ۱۰۶۱، مشار فارسی ۲-۲۳۷۱، دانشگاه تهران ۱۱-۲۳۹۹].

آغاز:

«ای آنکه پرسى از من دلداده حال دل بگشای چشم غیب و عیان بین جمال دل

رو و ام کن ز حضرت حق چشم معتدل

تا بر تو آشکار شود اعتدال دل...»

انجام:

«... پیدا بود از جبهه عشاق علی روشن بود از انفس و آفاق علی

رو و ام کن از حضرت حق چشم دگر

و آنگاه بین در رخ مشتاق علی»

ش ۳۲۴۹، ۱۵۳ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق ۱۲۰۵. این نسخه شامل قصائد و غزلیات و رباعیات است. و تملک ضیاء لشکر تقی دانش مورخ ۱۳۰۱ دارد.

ش ۳۶۶۵، ۱۴۹ برگ، ۲۱×۳۱، نستعلیق علیرضا طیب در ۱۲۹۴. با جلدی نفیس.

ص: ۴۲۳

۶۱۹- دیوان منوچهری دامغانی (فارسی)

از: ابو النجم احمد بن قوص بن احمد (منوچهری دامغانی) (ق) ۵

مشمول بر قصاید و رباعیات و مسمطها و اشعار منسوب به شاعر که ستایشگر منوچهر فرزند قابوس و شمگیر بوده است.

[الذریعه ۹-۱۱۱۳، مرعشی ۵-۲۹۸، نسخه های خطی منزوی ۳-۲۵۴۷].

آغاز:

«در مجلس احرار سه چیز است فزون به آن هر سه رباب است و شراب و کبابست

نه نقل بود مارا نی دفتر ونی نرد وین هر سه در این مجلس ما در نه صواب است»

انجام:

«تا بوستان به سان بهشت ارم شود صحرا زعکس لاله چو بیت الحرم شود

بانگ هزار دستان چون زیر و بم شود...» ش ۴۰۶۳، ۹۰ برگ، ۱۵×۲۳، نستعلیق، بیکا، بیتا.

۶۲۰- دیوان میرزا حبیب الله خراسانی = سرور العارفین (فارسی)

از: حاج میرزا حبیب الله مجتهد خراسانی فرزند حاج میرزا هاشم (م) ۱۳۲۷ ق

[الذریعه ۹-۲۳۱، فرهنگ سخنوران ۱۵۲، نسخه های خطی فارسی، ۳-۲۲۹۳

دانشگاه تهران ۱۳-۳۱۲۲، الفبایی آستان قدس -۲۵۸ (آغاز برابر نمونه)].

آغاز:

ص: ۴۲۴

«ای تو مسما و هر دو گیتی اسما بادا اسماء همه فدای مسما

نعت تو از ما تنزهست و تقدس

مدح تو از خود تبارک است و تعالی...»

ش ۱۹۵۱، ۱۷۱ برگ، ۱۸×۲۳، نستعلیق سید محمد طباطبائی در ۱۳۱۶ ش. در پایان نسخه غزلی درباره وفات او سروده طاهر رضوی درج است.

ش ۲۲۱۱، ۱۶۶ برگ، ۱۷×۲۲، نستعلیق سید محمد طباطبائی بروجردی در ۱۳۵۵ ق (ظاهراً همان کاتب نسخه قبل است در پایان دو ماده تاریخ منظوم از ناظم شیرازی و آقا میرزا طاهر آمده است.

۶۲۱- دیوان ناصر خسرو (فارسی)

از: ناصر بن خسرو قبادیانی علوی (۴۸۱ ق)

شامل حدود ۷۵۰۰ بیت

[ذریعه ۹-۱۱۵۴، مرعشی ۱۸-۳۱۳].

آغاز: «در بند مدارا کن و در بند میان را...»

آغاز ملحقات: خداوندی که در وحدت قدیم است از همه اشیاء...».

ش ۹۹، رحلی، ۲۷۰ برگ این نسخه دارای دو بخش است: اصل دیوان که ۱۷۱ برگ و نستعلیق محمد شفیع بن میرزا حسن خان گرگانی در ۱۲۸۷ می باشد و ملحقات که حدود ۱۰۰ برگ و نستعلیق محمد اسماعیل بن میرزا حسنخان در تبریز در سال ۱۳۰۵ می باشد. در برگ اول ملحقات آمده که بعضی قصائد ناصر خسرو که در این نسخه نبود از نسخه حضرت مستطاب اجل اکرم امیر نظام دام اقباله بر حسب فرمایش جناب... مستشار الملک مدظله استنساخ می شود.

ص: ۴۲۵

۶۲۲- دیوان نظیری نیشابوری (فارسی)

از: محمد حسین نیشابوری (۳-۱۰۲۱ ق)

مجموعه اشعار و سروده های اوست که در یک دفتر گرد آوری شده است، برخی عناوین عبارتند از: ترکیب دوازده بند در مدح دوازده امام معصوم علیه السلام، مدح ابوالمظفر جلال الدین اکبر شاه، قصیده در منقبت امام رضا علیه السلام، ترکیب بند در تمنای کعبه، مدح ابوالفتح بهادر عبدالرحیم خان بن پیرم خان.

و مقطعات، غزلیات و رباعیات بسیاری را در بر دارد.

[نسخه های خطی فارسی ۳-۲۵۷۸، الذریعه ۱۲۱۳، فرهنگ سخنوران -۶۱۱، دانشگاه ۹-۱۰۶۴].

آغاز: «این قصیده در توحید باری تعالی و تبیین صنع کاینات:

ای جلالت خلوت از اغیار تنها ساخته حکمت تو از کرم دی کار فردا ساخته

پرده از روی صفات ذات خود برداشته آنچه پنهان بود در علم آشکارا ساخته...»

انجام:

«... تقدیر واردات به مرادت خیزند جانها ز عدم باعتقادت خیزند

لوح تو کتاب محو واثبات حق است از سهو تو میرند و بیادت خیزند»

ش ۲۰۰۳، ۲۵۵ برگ، ۱۲×۲۴، نستعلیق. ۱۰۵۹.

ش ۲۱۵۲، ۳۰۱ برگ، ۱۱×۲۰، نستعلیق میرزا محمد صادق بن محمد رضا بدون تاریخ (تحریر سده ۱۲) این نسخه از بند نهم ترکیب بند تا آخر را دارد با جدول زر در صفحات و مهر مربع «محمد صادق بن محمد رضا ۱۱۷۷» در میان نسخه.

ص: ۴۲۶

از: نوری (قرن ۱۴ هـ)

همانطور که در یادداشتی در کتاب آمده این دیوان حدود چهار هزار بیت بوده که درباره مرثی و مدایح ائمه اطهار و نصایح و اخبار می باشد که این قسمت را که شامل «مرثی» است برای این که در تهران در دهه عاشورا مورد استفاده قرار گیرد ارسال شده است. در ابیات آخر اشعار تخلص «نوری» آمده است.

شاید دیوان علی اکبر نوری که به نام «نوری از نورها» در سال ۱۳۳۸ چاپ شده باشد.

[ر.ک: مشار، فارسی ۱- ۱۵۹۰].

آغاز:

«اگر سازم بیان این شرح را افشا از شرارش می زند آتش به مافیها

این روایت را چسان یا رب کنم انشا گفت سهل ساعدی در شام غم فرسا»

انجام:

«مبادا ز شدت اندوه و غم گردد فراموشش از ان پیراهن کهنه عدو را خوار و رسوا کن

بیا نوری نما کوته برای فاطمه زهرا برو اسباب ماتم را مهیا دیده دریا کن»

ش ۱۵۷۱، ۴۴ برگ، ۱۰×۱۶، نستعلیق ناظم در ۱۳۲۹.

ص: ۴۲۷

۶۲۴- دیوان وحشی بافقی (فارسی)

از: کمال الدین وحشی بافقی یزدی (۹۹۱ ق)

[نسخه های خطی فارسی ۳-۲۵۹۷، سپهسالار ۲-۶۹۷، مجلس ۳-۶۰۷، دانشگاه تهران ۱۱-۲۴۱۵].

آغاز: «گلخن شدم تا صاف کردم سینه را».

انجام:

«وحشی شکایت می کند از روزگارش عاقبت ایام رشک عشق کو تامن سزای اودهم»

ش ۳۴۳۹، ۱۸۸ برگ، ۱۴×۱۸، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۱) این نسخه شامل غزلیات وقصائد ورباعیات است. اول و آخر ناقص.

۶۲۵- ذخیره خوارزمشاهی (طب، فارسی)

از: امیر زین الدین اسماعیل بن حسین حسینی گرگانی (۵۳۱-۵۳۵)

قواعد و موضوعات پزشکی را در ده کتاب آورده است: شناختن خلطها، حالهای تن، نگاه داشتن تن، استخراج مرض، انواع تبها، بیماریهای اندامها، علاج آماسها و ریشها، پاکیزگی تن، انواع زهرها، قرابادین و داروها. این کتاب به نام سلطان قطب الدین ابوالفتح محمد بن یمین خوارزمشاه (ارسلان تکین) در سال ۵۰۴ هـ نوشته شده است. چاپ شده.

[الذریعه ۱۰-۱۰، مرعشی ۳-۳۳۳، الفبایی آستان قدس ص ۲۷۱].

آغاز: «نسخه اول اندر حمی یوم که از پی خوابی تولد کند، باب یازدهم اندر حمی یوم که از بسیاری خواب و آسایش تولد کند...».

انجام: «... آن را به سر که حل کنند یا به آبی که... اندر وی پخته باشند و بدان

مضمضه می کنند و اندر بن دندانها می مالند».

ص: ۴۲۸

ش ۱۱۸۴، ۲۳۰ برگ، ۲۰×۱۲، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۰ و ۱۱) این نسخه از کتاب ششم جزء دوم گفتار سوم تا مقاله پانزدهم را دارد.

ش ۳۵۶۳، ۱۸۱ برگ، ۳۴×۲۴، نسخه امیر حاج بن الحسین بن علی در ۸۰۹ در قم. این نسخه گفتار سوم تا هجدهم از کتاب ششم را دارد آغاز نسخه دوم: باب نخستین اندر فضیلت آلت شنوایی...

۶۲۶- ذخیره الصالحین (دعا، فارسی)

از: ؟

رساله ای است در اذکار، ادعیه و نمازهای وارد شده در سه ماه رجب، شعبان و رمضان که در سه باب (برای هر ماه یک ماه و هر کدام در چند فصل) تنظیم شده و در خاتمه اعمال دیگر ماهها به اختصار ذکر شده است. مؤلف شناخته نشد در لابلای رساله از شیخ بهایی و کتاب های «بدر الفلاح» شیخ ساعد و منهاج الصلاح و عمل السنه نام برده شده است.

آغاز: «حمد و سپاس معبودی را سزاست که دعوات صالحات مؤمنان صافی صفات فی اعوام و سنوات را جهت امتنان احمد مختار وسیله نجات از تحریق نار نمود...».

انجام: «... بعد از آن دعا کند بجهت وجود باجود حضرت صاحب الامر علیه.... اللهم کن لولیک الخلف الصالح... و تمتعه فیها طویلاً السلام علیک یا صاحب الزمان... ان الله حمید مجید».

ش ۲۴۵۸، ۱۸۷ برگ، ۲۰×۱۲، نسخ، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۲) از وسط ناقص است.

ص: ۴۲۹

۶۲۷- ذخیره المعاد فی احوال سادات العباد (فارسی)

از: ابوالقاسم بن جعفر بن علاء الدین الحسینی الواعظ الیزدی اللاهیجی (قرن ۱۳)

مؤلف این کتاب را از روی شصت و دو کتاب از جمله دو مجلد مجموعه کبیر خود برگزیده و آن را در یک مقدمه و چهارده باب و یک خاتمه نگاشته و آن را در دو مجلد قرار داده است، مجلد اول در شرح حال و فضائل پیامبر و حضرت علی و فاطمه زهرا و امام حسن: و مجلد دوم را در سرگذشت حضرت سید سید الشهداء علیه السلام می باشد. تاریخ تالیف: ۱۲۷۲ در فهرست سابق این کتابخانه به اشتباه شماره نسخه ۱۱۲ ثبت شده بود.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین والعاقبه للمتقین والجنه للموحدین المحبین... اما بعد چنین گوید عبد آثم جانی و سرگشته... جهل و نادانی و فریفته امل و امانی جامع اخبار سادات...».

انجام: «... انه لا ینفع مع عداوتکم عمل عامل ولا یضرّ مع محبتکم وموالاتکم ذنب غیر الكبائر ثم قال علی بن الحسین علیه السلام بعد ان حدثنی بهذا الحدیث: خذه الیک اما لو ضرب فی طلبه اباط الابط حولاً».

ش ۱۷۰۵، ۲۷۹ برگ، ۳۰×۲۱، نستعلیق، بیکا، بیتا. انجامش افتادگی دارد با حواشی و تصحیح از مؤلف.

۶۲۸- راه عملی تقریب بین مسلمانان جهان = ترجمه مقاله علامه سمنانی (فارسی)

اصل مقاله یا رساله از شیخ محمد صالح بن فضل الله حائری مازندرانی (علامه سمنانی) مؤلف کتاب حکمت بو علی است که در مجله رساله الاسلام دارالتقریب مصر چاپ شده است.

آغاز: «یکی از بهترین آثار ادبی و علمی که همانا مجله رساله الاسلام است و دار

التقريب بين لامذاهب آن را منتشر می کند...».

انجام: «... از این دو موضع که بگذریم (...مراعات و...) را در ترجمه امیدواریم به کار برده باشیم».

ش ۱۵۱۹، ۳۷ برگ، ۲۲×۱۴، نستعلیق ۱۳۳۵ ش.

۶۲۹- ردّ روافض = رساله در رد... (فارسی)

از: شیخ احمد فاروقی سرهندی

رساله ای است در رد مذهب شیعه و در آن روایاتی در دفاع از خلفای ثلاثه آورده و سعی کرده مطالب باطلی را حق جلوه دهد.

آغاز: «الحمد لله حمداً كثيراً مبارکاً فيه مبارکاً علیه».

انجام:

«... اگر دعوتم رد کنی و رقبول

من و دست و دامان آل رسول

هر که خواند دعا طمع دارم

زانکه من بنده گنہکارم»

ش ۱۴۳۸، ۱۰۸ برگ، ۱۸×۱۱، نسخ، بیکا، بیتا. از وسط افتادگی دارد. با کتیبه و جدول زرین در صفحه اول.

۶۳۰- رساله... = شریعت بیان (فارسی)

از: ؟ شاید یکی از کتاب های فرقه ضاله بایه باشد در هشت باب.

مانند اساسنامه ای حزبی و امروزی است برای یک طریقت که ادعای فراگیر بودن همه ادیان و مکاتب را دارد و هر چه آنها نتوانسته اند آشکارا بگویند این شریعت آن را بیان می کند از آیات قرآن و احادیث استفاده کرده تأویلهای کرده است از نقطه

ص: ۴۳۱

وحروف وصلواتی که بر آنها درست شده سخن گفته است و نمازهایی که در اوقات پنجگانه است اما پس و پیش کرده است.

کتاب «بیان» یا «احکام بیان» آنها نیست.

آغاز: «شریعت بیان ترتیب منتظم و مقرری است در حوادث کونیه که خداوند سبحانه مدار ترقی عالم کون و اجسام را بر آن نهاده...».

انجام: «وایشان را در چنان عصر از دست اجانب خلاصی نمود و بعد... چه نوع اخلاق تباه و اعتقاد فاسد بود که دوازده هزار افغان از اول ایران تا آخر آن را تاراج نمودند و ملت فرانسه...».

ش ۳۸۶۰، ۶۵ برگ، ۱۸×۲۲، نستعلیق، بیکا، بیتا. انجامش افتادگی دارد.

۶۳۱- رساله ای از بایینه (فارسی)

از: ؟

مطالبی درباره تفسیر بسم الله الرحمن الرحیم و اسرار نقطه و حروف می باشد.

[ر. ک: نسخه های خطی، منزوی ۲- ۱۷۲۳ _ ۱۷۶۲].

آغاز: «وخواهند حرفی از این کتاب را محو کنند نمی توانند و با وجود این باز هم می گویند که حجت بیاورید و غافل شده اند که اگر جمیع ما علی الارض جمع شوند و بخواهند که اتیان به مثل یک حرف از این کتاب کنند...».

انجام: «کنیه او کنیه جمیع حجتها بوده باشد و عدد حروف اون واحد باشد و اسم اول اون واحد اول و اسم آخر اون بدوح».

ش ۳۹۱۲، ۶۹ برگ، چاپ با ماشین دستی جوهری در ۱۳۲۰ ق. آغازش افتادگی دارد.

ص: ۴۳۲

۶۳۲- رساله جفر = بیاض (فارسی)

از: ؟

رساله مختصری است در جفر که به قول مؤلف از امیر مومنان علیه السلام منقول است.

آغاز: «قاعده جفر از کلام معجز نظام حضرت امیر علیه السلام اولاً سؤال را به حروف مقطعه بنویسند...».

انجام: «... مثلاً سؤال می نمائیم که س ی و...».

ش ۱۵۰۹، ۴ برگ، ۱۰×۱۶، نسخ، بیکا، بیتا.

۶۳۳- رساله در قافیه = قافیه = منتخب مقطع تکمیل الصناعه (فارسی)

از: عطاء الله بن محمود حسینی نیشابوری، قرن ۹

رساله ای است در علم قافیه که بدستور امیرعلیشرنوایی (۹۰۶ ق) در غره رمضان ۸۹۲ ق از تکمیل الصناعه تالیف خود برگزیده و در نه حرف تنظیم نمود.

حرف اول: در تعریف قافیه

حرف دوم: در تعدادحروف قافیه و بیان حروف روی

حرف سیم: در بیان حروفی که بعد از رویست

حرف چهارم: در بیان حرکات قافیه...

[نسخه های خطی فارسی ۳-۲۱۶۸، الذریعه ۴-۴۱۹ و ۱۷-۱۴، کشف الظنون ۱-۸۸۱،

دانشگاه تهران ۱۳-۳۴۶۷، سپهسالار ۵-۶۵۹].

آغاز: «سپاس بی قیاس صانعی را که تأسیس بدایع مصنوعات و نظم سلسله موجودات بی دخیلی و شریکی نمود و بنور معرفت که ردیف هدایت است عارفانرا از قید هستی خلاص فرمود و درود...».

انجام:

ص: ۴۳۳

«... قد تمّ رسالتی بعون الوهّاب امید که باشد همگی صدق و صواب

گر سهو و خطایی شده باشد واقع

رب اغفر لی انک انت الوهّاب»

ش ۲۱۴۸، ۲۰ برگ، ۲۱×۱۳، نسخ ۱۲۶۰.

۶۳۴- رساله در معرفت ادویه و عقاقیر (طب، فارسی)

از: میرزا علیرضا خان طیب (قرن ۱۴ هـ. ق.)

رساله ای است در معرفی دواجات و چگونگی مصرف آنها که میرزا علیرضا خان طیب مریضخانه دولتی زمان مظفرالدین شاه به دستور مخبرالدوله علی قلی خان وزیر علوم نوشته است. در اول کتاب تصریح کرده که این کتاب ها را ترجمه و تألیف نموده است: تشریح تفصیلی، شیمی آلی و غیر آلی، رساله مختصر کیمی، معرفه الامراض عمومی (پاتولوژی ژنرال) معرفه السموم.

آغاز: «سپاس فزون از قیاس مهین یزدان یکتار ارواست که ما را از نیستی به هستی خواست و این چهار بالش را بدین... زرین بیاراست...».

ش ۱۴۷۰، ۱۵۷ برگ، ۱۷×۱۱، نستعلیق، احمد بن اسماعیل در ۱۳۱۶ ق. در اول نسخه دواهای جدید و نیز خط و نقطه ای که برای تلگراف به کار می رود نوشته شده است.

۶۳۵- رساله ای در منطق و بیان (فارسی)

از: ؟

این رساله در دو مقدمه فراهم آمده که مقصد اول در منطق و مقصد دوم در علم بیان و هر مقصد دارای مقدمه و چند فصل می باشد. در برگ اول یادداشت شده منطق جناب آقا سید آقا کاشانی» احتمال دارد سید نصر الله بن مرتضی حسینی کاشانی

ص: ۴۳۴

صاحب «مظاهر العقول» باشد. مؤلف در برگ اول کتاب را به ناصر الدین شاه تقدیم کرده است.

آغاز: «الحمد لله... وبعد این رساله ای است که در عهد جاوید مدت ابد آیت بنیان معدلت شاهنشاه سلیمان حشمت سکندر عظمت دارا دربان قیصر پاسبان فلک رفعت... مقصد اول در بیان مطالب منطقیه...».

انجام: «وهمچنین قول ما کثیر الرماد که کنایه است از کثرت مطبوع افاده می کند تاکید اثبات کثرت مطبوع را که افاده نمی کند این تاکید را قول ما کثیر القری نه اینکه کثیر الرماد افاده می کند زیادتی قوم قری را...».

ش ۱۰۸۹، ۱۹۴ برگ، ۲۲×۱۶، نستعلیق محمد الدرجزینی در ۱۳۰۲ ق با سرلوح زرین در برگ اول و طلاکاری در برخی صفحات.

۶۳۶- رساله عملیه = احکام نماز (فقه، فارسی)

از: ؟

احکام نماز را تحت عناوین «مبحث _ مطلب» ذکر کرده است.

آغاز: «اینکه نماز منقسم می شود به واجب و مستحب و اول منقسم می شود به شش قسم اول یومیّه دویم جمعه سوّم عیدین چهارم آیات پنجم طواف...».

انجام: «هر گاه متذکر شد به سجده منسیّه در رکعت اخیره قبل از اتیان بصیغه سلام مخرج از نماز ظاهر این است که عود به جهت عمل آوردن سجده منسیّه لازم است. وهم چنین است حال در تشهد منسی در رکعت اخیره...».

ش ۵۷۲، ۱۱۳ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق خادمه فاطمه زهرا سیده النساء ولد امیر محمدعلی موسوی در ۱۲۴۰

ص: ۴۳۵

۶۳۷- رساله عملیه (فقه، فارسی)

از: ؟

رساله فتوائی است که جلد اول ان شامل دو کتاب: کتاب اول شامل مسائل طهارت می باشد که آن نیز مشتمل بر چهار باب است و هر باب دارای چند فصل و کتاب دوم در مسائل واحکام نماز و آن چند باب است.

آغاز: «تألیفات و ترجیحات او این نوع شناختن مخصوص کسی است که خود رتبه تمیز مرتبه اجتهاد را داشته باشد و غیر او می شناسد مجتهد را به شیوع».

انجام: «بل که در مجموع این چهار شهر بلی چون آخر شهر کوفه حال معلوم نیست به قدر یقینی باید اکتفا کرد یعنی به هر جا که یقین داشته باشد که داخل شهر کوفه بوده و مستحب است اتمام کردن نماز در این مواضع و هم چنین به جا آوردن نافله‌های».

ش ۸۹۱، ۱۶۸ برگ، ۲۱×۱۳، نستعلیق، بیکا، بیتا. این نسخه کتاب اول را دارد. از انجام افتادگی دارد. تصحیح شده است.

۶۳۸- رساله عملیه (فقه، فارسی)

از: ؟

مؤلف ابتدا اصول دین را مختصراً بیان کرده و آنگاه از فروع دین نماز را در چند مقصد که هر کدام از ان دارای مباحثی است توضیح می دهد.

آغاز: «واگر خواهد نکند و عالم است یعنی دانا است و چیزها () و ظاهر و هویدا است و متّصف است به این صفات () نفس ذات خود نه از جهت امر خارج از آن».

انجام: «وکسی که در حضر قصر کند در همه حال اعاده و قضا می کند و کسی که از روی نسیان در سفر تمام کند لازم است که اعاده آن کند در وقت و قضا نمی کند آن را

ص: ۴۳۶

بعد از خارج وقت و هر گاه مسافر به حاضر اقتدا کند یا به عکس در دو رکعت اول با هم نماز گذارند و در دو رکعت آخر جدا شوند و سنت است که».

ش ۹۴۰، ۱۲۶ برگ، ۱۱×۱۵، نسخ، بیکا، بیتا. تا نماز مسافر را دارد. اول و آخر ناقص. با مهری مربع «عبده محمد اسماعیل».

۶۳۹- رساله عملیه (فقه، فارسی)

از: ملا محمد تقی بن محمد حسین کاشانی

فقه فتوائی است بدون استدلال ولی گاهی به بعضی از اقوال اشاره می کند. نویسنده همانطور که در این نسخه نام برده کتاب دیگری دارد به نام «سفینه النجاه» که عربی می باشد و گاهی به آن ارجاع می دهد. این کتاب در ماه شوال ۱۲۷۱ هـ_ پایان یافته است. کتاب طهارت دارای نه باب است و هر باب دارای چندین فصل و هر فصل شامل چند مسأله می باشد.

[مرعشی ۸- ۳۶۹].

آغاز: «جاری و آب ایستاده و آب حمام و آب مستعمل یعنی آبی که استعمال در ازاله نجاست یا رفع حدث شده باشد».

انجام: «مستحب است تیمم کردن از برای نماز میت با وجود اینکه آب یافت بشود و قدرت بر استعمال آن هم داشته باشد و لکن با این تیمم هم نیز ... سایر نمازها را بکنند».

ش ۱۰۰۱، ۲۶۹ برگ، ۱۷×۲۱، نسخ محمد تقی بن عبد الرزاق الساوجی در ۱۲۸۹. کتاب طهارت است اولش افتادگی دارد. تصحیح شده.

ص: ۴۳۷

۶۴۰- رساله عملیه = احکام نماز (فقه، فارسی)

از: ؟

رساله عملیه ای است در احکام نماز که در چند فصل و هر فصلی دارای چند مطلب است.

آغاز: «فاعلم اولاً- اینکه نماز منقسم می شود به واجب و مستحب. اول منقسم می شود به شش قسم. اول یومیه دوم: جمعه. سیم: عیدین...».

انجام: «.. بعد از اتیان به صیغه سلامی که مخرج از نماز است نماز صحیح است و اتیان به سجده منسیه فقط لازم خواهد بود و همچنین است حال در تشهد منسی در رکعت اخیره».

ش ۱۴۰۶، ۹۹ برگ، ۱۰×۱۶، نسخ محمد هاشم الکرونی در ۱۲۵۴ آغازش افتادگی دارد.

ظاهراً با رساله عملیه شماره ۵۷۲ مطابق است.

۶۴۱- رساله عملیه (فقه، فارسی)

از: (احتمالاً) محمد باقر بن محمد مؤمن سبزواری (۱۰۹۰ ق)

رساله ای است بصورت فتوایی که برای مقلدین فارسی زبان نگاشته شده است، در ابتدا همانند شیوه قدما اصول دین و اعتقادات نیز آمده است.

[الذریعه ۱۱- ۲۱۳].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین... وبعد بر هر مکلفی لازم است معرفت اصول دین و فروع آن و این رساله ایست در عقاید موجزه آنها بدانکه چیزیکه بذهن یعنی بتصوّر و اندیشه درآید قطع نظر از امور خارجه...».

انجام: «جایز است قدم گذاشتن بقبر مؤمن و منافق و مکروه است ضحک میانه قبور و بر جنازه و تطلع... و مستحب است رفق بمیت و توسط در مشی بجنازه...».

ص: ۴۳۸

ش ۲۲۳۶، ۹۲ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ، بیکا، بیتا. تا اواخر احکام دفن میت را دارد. وسط و آخر ناقص.

۶۴۲- رساله عملیه (فقه، فارسی)

از: ؟

رساله کوتاهی از احکام طهارت و صلاه و صوم که در سه مقصد و هر کدام در چند مبحث و باب و فصل تنظیم و برای عمل مقلدین نگاشته شده است.

آغاز: «... اما در شستن یک شستن روی است از رستنگاه موی سر تا آخر زنج بحسب طول و در عرض آنچه را فراگیرد...».

انجام: «... و مخصوص است حکم اینها به شهر رمضان نه بغیر آن حتی قضای شهر رمضان هر چند احوط عدم بقای بر احداث مذکوره است... بلکه خالی از قوت نیست. تمت الرساله».

ش ۲۵۷۷، ۴۰ برگ، ۱۶×۱۰، نستعلیق ۱۲۷۴. آغازش افتادگی دارد.

۶۴۳- رساله عملیه (فقه، فارسی)

از: میرزا بخشعلی مجتهد یلمقانی (دیلمقانی)، قرن ۱۴

آغاز: «الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهیرین اما بعد پس داعی بر وضع این رساله مختصره التماس بعضی از مؤمنین است و مشتمل است بر دو مقصد و خاتمه مقصد اول واجب است بر هر مکلف...».

انجام: «.. و فرق است در مرضع بین الام و غیرها متبرعه باشد یا مستأجره و شرط است ممکن نباشد که غیر قائم مقام آن باشد والا جایز نیست بر او افطار علی الاظهر

ص: ۴۳۹

والله اعلم».

ش ۲۸۴۱، ۶۸ برگ، ۱۱×۱۷، نستعلیق مؤلف در ۱۳۴۴ (پایان کتاب زکات) این نسخه شامل طهارت و صلاه و زکات و خمس و صوم است. از وسط ناقص می باشد با مهر بیضوی «عبده بخشعلی» در برگ اول و نیز یادداشت محمد بن علی مرنندی در معرفی رساله در برگ اول.

۶۴۴- رساله عملیه (فقه، فارسی)

از:

فقه فتوایی و استدلالی است برای عمل مقلدان فارسی زبان.

آغاز: «وکسی که در روز پنجشنبه بترسد که در روز جمعه آب نایاب بشود از برای غسل جایز است تقدیم غسل در روز پنجشنبه».

انجام: «سنت است تلقین میت در حال احتضار به شهادتین و اقرار به ائمه اثنا عشر علیهم السلام یکی یکی... و هر گاه جان کندن بر او دشوار باشد او را ببرند به آن محلی که اکثر اوقات در آن جا نماز می کرد یا روی فراشی که جای نماز او بود».

ش ۳۷۱۱، ۱۲۶ برگ، ۱۵×۱۹، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص. اغسال تا احکام احتضار را دارد.

۶۴۵- رساله عملیه = توضیح المسائل (فقه، فارسی)

از: ؟

رساله فقهی با عناوین «سوال _ جواب» است. مؤلف در این رساله به برخی از سوالها مستدل و مستند به برخی از کتب متقدمین جواب داده است.

آغاز: «به خدمت مجتهد حیّ آیا جایز است تقلید مجتهد فوت شده نمایند یا نه

ص: ۴۴۰

جواب: ظاهر در نظر حقیر عدم جواز بقاء آن تقلید است بلکه لازم است عدول نماید».

انجام: «در صورت وجود عمه و خاله پسر عمو و دختر عمو را حظی و بهره از ارث نخواهد بود پس وارث متوفی در صورت مفروضه منحصر خواهد بود در زوجه و عمّه و خالو ربعتی که متعلق به زوجه متوفی است که غیر مدخول بها بوده باشد و ثلث مختص به خالوی او است و بقیه مال عمّه خواهد بود».

ش ۳۸۱۸، ۱۱۱ برگ، ۲۱×۱۳، نسخ، بیکا، بیتا. اول و آخرش افتاده. غسل تا ارث را دارد.

شماره ۳۴۹۹ هم توضیح المسائل بود باید دید دو کتاب است یا نه.

۶۴۶- رساله عملیه (فقه، فارسی)

از: ؟

رساله ای است فتوایی در چند فصل و باب. این رساله در باب خمس پایان یافته است.

آغاز: «بلکه اولی این است که جواب پستتر از سلام نباشد بلکه اولی این است که جواب بهتر از سلام بوده باشد پس اگر بگوید سلام علیکم در جواب بگوید که سلام علیکم و رحمه الله و برکاته جواب به احسن ادا شده خواهد بود».

انجام: «و جایز است که مجتهد مزبور وکیل کند غیر مجتهد را در اخراج آن و صرف آن بنا بر اقوی و اگر ممکن نباشد که آن را برساند به فقیه و مجتهد مزبور آیا در این حال جایز است که غیر مجتهد آن را مباشر شود یا نه؟ بعضی تجویز کرده اند و در آن اشکال و نظر است».

ش ۳۹۹۵، ۸۵ برگ، ۲۳×۱۷، نستعلیق ملا محمد شریف شراهی در ۱۲۳۹، این نسخه از مکروهات نماز تا پایان باب خمس را دارد. اولش ناقص است.

ص: ۴۴۱

۶۴۷- رشحات عين الحياه = رشحات كاشفي (تراجم، فارسي)

از: حسين بن علي الواعظ الكاشفي البيهقي (۹۱۰هـ. ق.)

اين كتاب شامل يك مقاله در طبقات خواجگان و سلسله نقشبندیّه و سه مقصد در مناقب خواجه ناصر الدين عبيد الله نقشبندی و خاتمه در وفات خواجه عبيد الله است. در سال ۹۰۹هـ. ق يك سال قبل از رحلتش نگاشته است. تاريخ آن را در اين بيت آورده است:

يا بند محاسبان سنجيده صفات

تاريخ تمامش ز حروف «رشحات»

چاپ شده است

[الذريعه ۱۱-۲۳۵، كشف الظنون ۱-۹۰۳].

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم. الحمد لله... الحقائق والحكم على قلوب العارفين بفيضه الأقدس الأقدم والصلاه على المظهر الأتمّ ومظهر اوتيت جوامع الكلم...».

انجام:

«آمد رشحات ما كثير البركات

چون آب خضر منفجر از عين حيات

يا بند محاسبان سنجيده صفات

تاريخ تمامش از حروف رشحات»

ش ۱۶۳۴، ۲۴۱ برگ، ۲۷×۱۷، نستعليق سليمان بن ميكائيل بدون تاريخ (تحرير سده ۱۱) با مهر بيضوي «عبد محمد امين».

۶۴۸- دفع آفات و رفع بليات (دعا، فارسي)

از: ؟

رساله ای است در هشت باب در نسخه حاضر که ناقص است مشتمل بر ادعیه و عوذات و خواص آیات که از ائمه معصومین: واز کتب مختلف از جمله «بحر المنافع» نقل شده است.

ص: ۴۴۲

آغاز: «ایضاً حرز... را با خود داشتن از جهت ایمن از جمیع مکاره و شر اشرار و حصول محبت در نظر خلایق از خاص و عام اثر عظیم دارد و مجرب است».

انجام: «ایضاً گفته اند که اگر کسی سامان کار خود نداند این حروفات را بر برگ بید نویسد و در زیر سر گذارد و به خواب رود، در خواب صلاح کار خود ببیند».

ش ۴۰۷۱، ۸۲ برگ، ۲۱×۱۵۷ نسخ و نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخرش افتادگی دارد.

۶۴۹- رمل = کتاب رمل (فارسی)

از: ؟

رساله نسبتاً حجیمی است در کیفیت عمل و قواعد رمل که بنا به قول مؤلف در مقدمه، لب و لباب تجربه در محضر اساتید فن می باشد و در بیست و پنج باب و هر کدام در چند فصل با جداول و اشکال مرتب شده است. یکی از جدولها به نام «شطرنج العلماء» معنون شده است اما پایان این رساله به کیفیت ختم دعای سیفی و غیره اختصاص دارد.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین والصلاه والسلام علی خیر خلقه محمد وآله الطاهیرین اما بعد بدان که این کتابی است در عمل رمل وقاعده آن که این...».

انجام: «ومرد بزرگی از جبل عامل کشته شود و ایضاً مرد بزرگی در شام بقتل آید و در بلاد خراسان فتنه‌های عظیم حادث شود و در اطفال دزدها پیدا شود و فتنه به حاجیان برسد و آب چشمها بسیار باشد».

ش ۴۶۹، ۲۹۶ برگ، ۲۲×۱۷، نستعلیق ۱۳۲۹. در آغاز نسخه مطالبی در علوم غریبه و طلسمات و ابطال آنها نوشته شده است.

ص: ۴۴۳

۶۵۰- رمل (رساله در... (فارسی)

از: ؟

آغاز:

«... چو بر طالع بر آید شکل لحيان از تن و جان

تو را عزت به نزدیک بزرگان

بیابی جمله حاجتها از ایشان»

ش ۲۶۷۳، ۳۷ برگ، ۱۸×۱۱، نستعلیق، بیکا، بیتا. آغازش افتادگی دارد.

۶۵۱- رمل (رساله در... (فارسی)

از: ؟

رساله ای کوتاه در حل خانه های شانزده گانه رمل است.

آغاز: «لحيان دلالت می کند بر خوبی وسعادت مندی و قوت ستاره و صحت بدن و نیکوئی حال و اوج گرفتن کار و در نظر بزرگان و دوستان سرفراز شدن و از جانب خویشان...».

انجام: «... تا بیست و سه روز دیگر خرم شوی از ... رنگ نقره و از نگینها بر تو مبارک است می باید که همیشه دعای سکین با خود نگاهداری تا از بلاها ایمن باشی قرانان طالع را در ۱۰۶ و ۳۰۱ و ۴۰۷) از اینها بگذر عمرت به هشتاد سال برسد».

ش ۲۸۲۱، ۲۰ برگ، ۱۸×۱۱، تحریر غلامعلی بن محمد تقی طالقانی در ۱۳۱۸.

ص: ۴۴۴

۶۵۲- رمل (رساله در...) (فارسی)

از: ؟

رساله ای مفصل در احکام رمل و خانههای آن که بصورت «فصل _ فصل» آورده شده است.

آغاز: «فصل در احکام حال اهل عالم از دو حال بیرون نیست یا از اتصال است یا از انفصال مثل چیزیکه در دست آید یا پیوستن با دوستان و طلب قدوم غایب و هر چه که خواهی...».

انجام: «.. سهم المال به روز و شب از خداوند خانه دویم گیرند تا به خانه دویم و از طالع بیفکنند سهم الاخوه بروز و شب از خداوند سیم گیرند تا به خانه سیم و از طالع افکنند...».

ش ۲۹۳۷، ۱۴ برگ، ۱۱×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا، (تحریر سده ۱۳ و ۱۴).

۶۵۳- رموز حمزه = حمزه نامه (داستان، ترکی)

از: ؟

داستان حمزه است که به شکلهای مختلف در گذشته تحریر شده و مثل کتاب شاهنامه، قصه خوانان آن را می خواندند بخصوص در دوره صفویان. این داستان حماسه جنگی از جنگ های «حمزه» که بایستی همان باشد که علیه هارون الرشید عباسی قیام کرد و بر سجستان و خراسان دست یافت و به هند نیز یورش برد. داستان سرایان وی را با داستان های حمزه _ عمومی پیامبر _ و روزگار نوشیروان در هم آمیخته اند.

[الذریعه ۱۱-۲۵۲، مجلس ۳۷-۴۱۸، مشترک پاکستان ۶-۹۳۳ _ ۹۳۹].

ص: ۴۴۵

آغاز: «اما راویان اخبار و ناقلان آثار و طوطیان شکر شکن شیرین گفتار بو داستانی دلگشانی بله...».

انجام: «عجب داستان شیرین و بهشت افزا دور که ان شاء الله تعالی بو کتابون... نقل اولونور نقل اولونور».

ش ۱۳۸۳، ۱۲۹ برگ، ۳۳×۲۰، نستعلیق. ۱۲۴۳

۶۵۴- رموز حمزه = حمزه نامه (داستان، فارسی)

منسوب به شاه ناصر الدین محمد

ریشه تاریخی این قصه در شورش حمزه بن عبد الله سیستانی است. که علیه هارون الرشید عباسی قیام کرد. به نسخه ش ۱۳۸۳ رجوع شود.

[الذریعه ۸-۳۶، فهرستواره فارسی ۱-۳۲۴].

آغاز: «به میدان آمد چون چشم خواجه ابوذر جمهر بر آن درّ گران میان افتاد از جابر جست و چهل قدم او را استقبال کرد و این قاعده مضبوطه شد بعد از این امیر را استقبال خواهد کرد».

انجام: «یک دانه الماس را شاه گفت او را هم قیمت کن بابا گفت باصره من ضعیف شده در برون برابر آفتاب اگر مرخص فرماید به بینم شاه گفت بیر در آفتاب بین عمران تاج را بیرون آورده و در بغل نهاده از پی کار خود به در رفت تاج بردن عمر در جلد دوّم گفته خواهد شد».

ش ۳۵۰۶، ۱۱۷ برگ، ۳۷×۲۱، نستعلیق، بیکا، بیتا. جلد اول است اولش ناقص است ظ.

ص: ۴۴۶

۶۵۵- رن کیشوت = رمان (داستان، فارسی)

از: مترجم؟

ترجمه فارسی رمان «رن کیشون» سروانش است.

(افسانه «دین از دست رفت در عصر استبداد»)

آغاز: «ولیکن به خاطر آورد که آمادیس شوالیه نامدار فرنگستان به یک لقب خالی اکتفا نکرده و لفظ گل را که نام میهنش بود».

انجام: «رن کیشون گفت: دوست عزیزم اگر بنا باشد که قسمت... به نسبت شأن و مقام مریض معین شود».

ش ۴۱۷۰، ۳۲۳ برگ، ۲۵×۲۰، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص.

۶۵۶- الروضه (حدیث، اخلاق، عربی، فارسی)

از: لطفعلی بن احمد بن لطفعلی تبریزی (۱۳۶۵ ق)

در دو بخش عربی و فارسی است در بخش اول احادیث و روایات صادره از خاندان عصمت و طهارت در باب اخلاق و مواعظ را در عناوین «روضه روضه» بیان کرده است. بخش دوم که فارسی است از برادر زاده اوست که به اصل کتاب ملحق شده است.

[الذریعه ۱۱-۲۸۳].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین والصلاه علی محمد وآله الطاهیرین روضه یا ایها الذین آمنوا کتب علیکم الصیام کما کتب علی الذین من قبلکم لعلکم تتقون».

ش ۳۷۳۴، ۲۲۳ برگ، ۲۲×۱۸، نسخ ۱۳۰۴. با یادداشت تملک محمد باقر بن محمد علی مورخ ۱۳۴۵.

ص: ۴۴۷

۶۵۷- روضه الاحباب فی سیره النبی وآل و الاصحاب (تاریخ، فارسی)

از: جمال الدین عطاء الله بن فضل الله حسینی دشتکی شیرازی (قرن ۹ هـ)

حالات پیامبر اسلام و صحابه و تابعین و اتباع تابعین را در سه مقصد در سه جلد به دستور امیر علی شیر - وزیر هراتی - نگاشته است. در یکشنبه یازدهم ذی الحجه ۸۸۸ تألیف آن به پایان رسیده و در سال ۹۰۳ ق آن پاکتویس نموده است.

[الذریعه ۱۱-۲۸۵، مرعشی ۱-۳۰۷، نسخه های خطی، منزوی ۶-۴۴۶۷، مجلس ۲۶-۱۲۳، مشار].

آغاز: «بسمله الحمد لله الذی منّ علی المؤمنین اذ بعث فیهم رسولاً... بر نظر انور اصحاب سیر مستقیمه و بر بصر ازهر ارباب الباب و عقول سلیمه پوشیده نماند که بهترین چیزها...».

انجام:

«کار نگویم که چه سان کن برو

آنچه ز تو میسزد آن کن برو

اللهم اجعل احادیث نبیک محمد صلی الله علیه و آله نور ابصارنا وشفاء صدورنا وذهاب همومنا».

ش ۲۴۰، ۳۷۹ برگ، ۱۷×۲۷، نسخ ۱۲۴۷. جلد اول است. با یادداشت تملک مورخ ۱۲۸۲ با مهر بیضوی «عبداله الراجی محمد باقر بن اسد الله موسی».

۶۵۸- روضه الانوار عباسی (اخلاق و عرفان، فارسی)

از: ملا محمد باقر بن محمد مؤمن خراسانی سبزواری (۱۰۹۰ ق)

این کتاب را به نام شاه عباس دوم (۱۰۵۲ ق) در ماه رجب ۱۰۷۳ نوشته است که شامل یک مقدمه و دو قسم می باشد. مقدمه در بیان حکمت احتیاج به پادشاه، قسم اول: ملکات نفسانی فاضله و ذمیمه پادشاه، دویاب است. قسم دوم: آداب کشور

ص: ۴۴۸

داری، هفت باب و هر باب چند فصل می باشد و در پایان آن ترجمه عهدنامه مالک اشتر آمده است.

چاپ شده

[الذریعه ۱۱-۲۸۹، مجلس ۱۰-۴۵۴، دانشگاه ۱۰-۱۹۳۱، نسخه های خطی منزوی ۲-۱۶۱۶].

آغاز: «بسمله افتتاح کلام به نام واجب الاعظام پادشاهی سزد که به مقتضای حکمت بالغه ازلیه وضع قانون شریعت غزاء و ملت بیضاء را باعث انتظام مصالح جمهور و ارتباط مفاصل امور ساخت...».

انجام: «ختم کند از جهت من و از جهت تو به سعادت و شهادت به درستی که به جانب خدای عزوجل رغبت کنند گانیم و جویای رحمت اوئیم الحمد لله والمته لله سبحانه که به عنایات ریانی والطف سبحانی کتاب روضه الانوار عباسی صورت اتمام یافت».

ش ۲۳۹، ۲۳۲ برگ، ۱۸×۲۸، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳).

ش ۳۶۸۵، ۲۳۷ برگ، ۲۱×۳۰ نسخ ۱۲۴۸.

۶۵۹- روضه الشهداء (مقتل، فارسی)

از: کمال الدین حسین بن علی کاشفی واعظ بیهقی (حدود ۹۱۰ ق)

شامل وقایع فاجعه کربلا و شهادت امام حسین علیه الصلاه والسلام با مختصری از حالات حضرات پیامبر اکرم و فاطمه زهرا و امیرالمؤمنین، امام مجتبی و سید الشهداء صلوات الله علیهم اجمعین، به نام مرشد الدین عبدالله مشهور به سید میرزا نگاشته شده.

[الذریعه ۱۱-۲۹۴، مرعشی ۱۰-۱۴۸، مجلس ۲۶-۲۳ و ۶-۲۵۷،

کشف الظنون ۱-۹۲۶، مشار فارسی ۲-۱۷۹۰ و ۲۷۰۵].

ص: ۴۴۹

آغاز:

«ای شربت درد تو دوی دل ما

آشوب بلای تو عطای دل ما»

ش ۹۲، ۲۶۳ برگ، ۱۹×۲۷، ناقص، نستعلیق سده ۱۰ و ۱۱. با جلدی نفیس.

* * *

ش ۲۳۸، ۳۵۲ برگ، ۱۷×۲۵، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص، وقفنامه مورخ ۱۱۰۹ دارد.

* * *

ش ۶۹۶، ۴۴۲ برگ، ۱۶×۲۰، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص.

* * *

ش ۱۸۱۸، ۲۷۹ برگ، ۱۶×۲۶، نستعلیق میرزا محمد بخاری در ۱۲۹۱. ناقص (تحریر سده ۱۳)

* * *

ش ۱۳۸۲، ۲۷۳ برگ، ۱۲×۱۹، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخرش افتاده

این نسخه در فهرست سابق این کتابخانه به عنوان مقتل یاد شده بود.

* * *

ش ۱۸۹۷، ۱۷۸ برگ، ۱۵×۲۳، نستعلیق، بیکا، بیتا، اول و آخرش افتاده (تحریر سده ۱۱)

* * *

ش ۲۰۱۸، ۴۲۵ برگ، ۱۴×۲۴، نستعلیق، بیکا، بیتا. در چند برگ اول داستان کشتی گرفتن پیامبر صلی الله علیه وآله با ابو جهل

و برخی وقایع دیگر یاد شده است. (تحریر سده ۱۲)

* * *

ش ۲۳۸۰، ۱۶۱ برگ، ۱۴×۱۹، تحریر نورالدین بن محمد در ۹۷۱. آغازش ناقص است.

* * *

ش ۳۱۴۲، ۲۰۴ برگ، ۱۸×۲۷، نستعلیق، بی‌کاء، بیتا، از انجام ناقص است (تحریر سده ۱۲)

* * *

ص: ۴۵۰

ش ۳۲۸۹، ۱۹۳ برگ، ۲۵×۱۵، نستعلیق شاه حسین بن یار حسین طرزی (یا طرزمی) در ۹۳۹ در دار السلطنه تبریز. این نسخه در رجب ۱۲۳۸ و رجب ۱۲۵۱ مقابله و تصحیح شده است.

ش ۴۰۳۱، ۱۸۰ برگ، ۳۵×۲۲، نستعلیق محمد زکی بن ملا عباس در ۱۲۴۱. در برگ آخر مهر مربع «محمد کریم» دیده می شود.

ش ۴۰۴۰، ۱۴۹ برگ، ۲۷×۱۸، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص. مطالبی شامل حدیث و دعا در پایان این نسخه هست.

ش ۴۰۹۸، ۲۳۲ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخرش افتاده.

۶۶۰- روضه الصفا فی سیره الانبیاء والملوک والخلفاء (تاریخ، فارسی)

از: میر خواند محمد بن خاوند شاه بن محمود خوارزمشاهی (۹۰۳ ق)

تاریخ عمومی از آغاز خلقت جهان تا عصر مؤلف، که بنا بود در یک مقدمه و هفت جلد و یک خاتمه باشد ولی موفق به نوشتن جلد هفتم و خاتمه نشد و نوه او خواند میر، آن را به پایان رساند.

بارها چاپ شده است.

[الذریعه ۱۱-۲۹۶، مرعشی ۷-۴، مجلس ۶-۲۵۷، نسخه های خطی منزوی ۶-۴۱۵۳].

آغاز: «زیب فهرست نسخه مفاخر انبیاء عالی مکان...».

ش ۶، ۲۷۶ برگ، ۳۲×۲۱، شامل جلد چهارم، تحریر سده ۱۱ و ۱۲، نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد

وقت نامه مورخ ۱۱۸۶ دارد.

ص: ۴۵۱

ش ۳۳، ۳۳۰ برگ، ۱۸×۳۰، شامل جلد دوم، آخرش ناقص، نستعلیق سده ۱۱، نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. با مهر بیضوی «المتوکل علی الله عبده لطف علی»

ش ۱۱۷، ۲۷۸ برگ، ۱۷×۲۵، جلد دوم، برگ اول و آخر بخط پیرولی بن امیر حیدر در ۱۰۰۷ واصل نسخه قدیمتر است.

ش ۱۳۶، ۱۸۱ برگ، ۱۹×۳۰، نستعلیق حاج محمد بن نور الدین محمد دشت بیاضی در سال ۱۰۷۵. جلد سوم است.

ش ۹۴۸، تحریر ۱۰۴۳. جلد دوم (مفقود) با همین شماره به جای آن مطول گذاشته شده است.

ش ۹۷۳، تحریر ۱۰۵۷، جلد سوم است اولش افتادگی دارد. با جدول زرین در صفحات.

ش ۱۶۲۷، ۳۵۰ برگ، ۱۷×۲۷، نستعلیق، بیکا، بیتا. جلد اول است. (تحریر سده ۱۱)

ش ۱۶۹۵، ۲۱۱ برگ، ۱۸×۲۹، نستعلیق، بیکا، بیتا. جلد ششم است. (تحریر شاید سده دهم با یادداشت تملک سلیمان بن محمد خان قاجار وایاز بن محمد ابراهیم طالش در ۱۲۳۷)

ش ۲۴۳۲، ۳۶ برگ، ۱۲×۹۱، نستعلیق، بیکا، بیتا (شاید تحریر سده دهم) این نسخه فقط یک قطعه است از مقاله چهارم تا پایان مقاله پنجم.

ش ۳۱۷۵، ۳۴۹ برگ، ۱۵×۲۳، نسخ، بیکا، بیتا. جلد دوم است (تحریر سده ۱۱)

ش ۳۵۰۵، ۳۰۷ برگ، ۲۴×۳۸، نستعلیق، بی‌کا، بیتا. جلد دوم (تحریر سده ۱۰) با سر لوح زرین در برگ اول و جدول زر در صفحات.

* * *

ش ۳۵۰۸، ۲۵۳ برگ، ۲۵×۳۸، نستعلیق، بی‌کا، بیتا. جلد اول است. (تحریر سده دهم). تمام صفحات جدول زرین دارد. کاتب این نسخه با نسخه قبل یکی است.

* * *

ش ۳۵۰۹، ۴۰۶ برگ، ۲۴×۳۸، نستعلیق سعید بن محمد تقی قزوینی در ۱۰۷۸. جلد چهارم است تا پایان عجائب البلدان.

* * *

ش ۳۵۸۰، ۳۹۹ برگ، ۱۸×۳۶، نستعلیق شاه قلی بن محمد امین در ۱۰۰۸، جلد ۱ و ۲ و ۳ می باشد. با سر لوح زرین در برگ اول و جدول زر در تمام صفحات.

* * *

ش ۳۵۸۵، ۲۴۲ برگ، ۳۲×۳۶، نسخ، بی‌کا، بیتا. جلد چهارم است (تحریر سده ۱۰)

* * *

ش ۳۶۷۶، ۳۵۰ برگ، ۲۱×۲۹، نسخ ۱۲۰۱. جلد دوم است با سر لوح زرین.

* * *

ش ۳۶۸۴، ۳۶۳ برگ، ۲۰×۳۱، پایان نسخه تحریر ۱۲۴۳ اما بقیه نسخه تحریر سده ۱۰ و ۱۱ می باشد.

جلد اول است. انجامش افتادگی دارد. با مهر بیضوی «عبدالعظیم» و مهر مدور «عبدالحلیم»

ص: ۴۵۳

۶۶۱- روضه الفلاح سلیمانی (دعا، فارسی)

از: محمد باقر سبزواری

کتابی است در ادعیه و اذکار و آداب نماز و تعقیبات و نوافل که بنام شاه سلیمان صفوی در ۵ باب تنظیم شده است: مقدمه: در بیان چیزی که صحت نماز موقوفست بر آن باب اول: آداب نماز و اقسام و شرایط آن دویم: در ذکر نوافل مرتبه و آداب آن سیم: در تعقیب نماز و ادعیه مختصره بعضی نمازهای شهور و ادعیه متعلق به آن پنجم: در ادعیه ایام هفته و ادعیه صباح و مساء.

آغاز: «الحمد لله قاضی الحاجات و مجیب الدعوات و منجیح الطلبات و رافع الدرجات و الصلاه و السلام علی خیر خلقه و افضل رسله...».

انجام: «او عدو یملك امری ان لم تکن علیّ ساخطاً فما ابالی غیر ان عفوک لا یضیق عنی و رضاک...».

ش ۳۰۷۵، ۱۰۷ برگ، ۱۳×۸، نسخ، بیکا، بیتا. انجامش افتادگی دارد. با سرلوح در برگ اول و جدول در صفحات.

۶۶۲- روضه المذنبین و جنبه المشتاقین (عرفان، فارسی)

از: احمد بن ابی الحسن بن محمد جامی نامقی (احمد جام) (۵۳۶ هـ)

شامل بیست و سه باب است به فهرست منزوی ۱۱۸۳ رجوع شود.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین و العاقبه للمتقین... امام زاهد شیخ الاسلام قدوه الابدال الداعی الی الحق المشفق علی الخلق...».

انجام: «دوستان او را دوست داری و دشمنان او را دشمن داری خدای عزوجل همه را بیامرزد و بر تو و بر ما رحمت کند...».

ش ۱۱۰۳، ۱۲۰ برگ، ۲۵×۱۵، نستعلیق ۱۲۷۰. با جدول زرین در صفحات.

ص: ۴۵۴

از: سید علی اکبر گلستان (احتشام الادباء)

شامل مطالبی است با عناوین «مجلس _ مجلس» در سه جلد که جلد اول آن درباره نبوت و احوال پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله، جلد دوم در مورد فضائل و احوال امام علیه السلام و مبحث امامت و مصائب امام حسین علیه السلام و جلد سوم در اخلاق می باشد و در سال ۱۳۱۰ هـ. ق. به اتمام رسیده است.

آغاز: «در فضیلت صلوات و شبهه ای که در آن شده و جواب آن و ثوابهای فرستنده صلوات و در کفّه گذاشتن صلوات در روز قیامت و راجح آمدن آن بر گناهان...».

انجام: «برای اتمام حجت به سوی این فرقه بی سعادت برو و بگو برادرم میفرماید ای لشکر بی شرم و حیا، اگر مرا مجرم و گناه کار می دانید، این عیال و اطفال شکسته بال حضرت رسالت از تشنگی به هلاکت رسیده اند، بر این کودکان و دختران فاطمه رحم کنید و قطره ای آب به لب تشنه ایشان برسانید».

ش ۳۸۶، ۱۸۷ برگ، ۲۲×۱۷، تحریر مؤلف در ۱۳۱۰.

ش ۳۸۷، ۲۸۱ برگ، ۲۲×۱۷، تحریر مؤلف در ۱۳۱۰.

ش ۳۸۸، ۴۰۳ برگ، ۲۲×۱۷، تحریر مؤلف در ۱۳۱۰.

مندرجات هر نسخه روی برگ اول نوشته با امضاء محمد رضا العلوی الحسینی

سید ابراهیم گلستانه فرزند مؤلف در سال ۱۳۹۲ ق این نسخه ها را به این کتابخانه اهداء کرده است.

۶۶۴- روض الجنان وروح الجنان = تفسیر ابوالفتوح رازی (تفسیر، فارسی)

از: ابوالفتوح حسین بن علی خزاعی نیشابوری (ق ۶ هـ)

تفسیر مفصلی است که قطعه ای از آیات را می آورد و به تفسیر آن می پردازد و جنبه های ادبی و لغوی و گفته های مفسرین را ذکر می کند و گاهی مباحث تاریخی نیز می آورد.

[الذریعه ۴-۱۲۶، مرعشی ۱-۳۸۸، نسخه های خطی، منزوی ۱-۱۵۰، مجلس ۳۵-۲۱۵].

آغاز: «سپاس خدای را که بر دارنده این ایوان است و گسترده این شادروان است از آینده... وما وستارگان است و دارنده این پیغمبران و امامان است...».

ش ۱۷۲۸، ۲۰۶ برگ، ۲۴×۱۸، نسخ ۱۱۱۴ سوره فاتحه و بقره تا آیه ۱۸۱ را دارد.

* * *

ش ۱۷۷۶، ۲۳۱ برگ، ۲۴×۱۸ نستعلیق محمدبن حسن اصفهانی در ۹۹۵. از سوره یونس تا سوره کهف را دارد.

۶۶۵- رومئو و ژولیت (داستان، فارسی)

از: علی اصغر حکمت

ترجمه و تلخیصی است از داستان معروف ویلیام شکسپیر انگلیسی به نام «رومئو و ژولیت» و مقایسه آن با «لیلی و مجنون» نظامی گنجوی. این ترجمه در سال ۱۳۱۷ شمسی در شیراز انجام پذیرفته و توسط کتابفروشی بروخیم تهران به چاپ رسیده است.

آغاز: «این حکایت که اینک بطور اختصار به ... زبان پارسی در آمده خلاصه از سرگذشت و درام مفصّلی است که شاعر شهیر انگلیس ویلیام شکسپیر نگارش نموده».

ص: ۴۵۶

انجام:

«کوشیدن ما کجا کند سود کاین کار فتاده بود نی بود

پس سراسر سرگذشت خود را با ژولیت در آن نامه شرح داده و این که».

ش ۳۹۷۹، ۵۱ برگ، ۳۶×۲۳، تحریر مترجم در ۱۳۱۷ ش در شیراز. آخرش افتادگی دارد.

۶۶۶- رهنمای خانمهای امروز (فارسی)

از: قدسیه و کیلی

یادداشت های متفرقه ای است در خانه داری، آرایش و بهداشت که بوسیله مؤلف ترجمه و گرد آوری شده است.

آغاز: «علم خانه داری عبارت از شناسائی یک سلسله قوانین علمی و اصولی است که برای تربیت امور خانواده به کار می رود زن کدبانو سعی می کند آن چه فرا می گیرد».

انجام: «اگر به وسیله ماساژ ممکن است چین و چروکها را برطرف ساخت لیکن بهترین وسیله برای محکم نمودن عضلات و تناسب اندام ورزش بدنی مرتب می باشد خانمهای جوان از ورزش غفلت نکنید».

ش ۷۲۳، ۱۸ برگ، ۲۱×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا.

۶۶۷- ریاض الاحزان (فارسی)

از: ملا محمد علی بن محمد برغانی قروینی (ق ۱۳ هـ. ق)

مؤلف برادر شهید ثالث است و این کتاب را در هشت جلد تألیف نموده و برای هر جلد آن نام مستقلاً نهاده است. از این کتاب تا به حال این مجلدات شناسائی شده اند: ریاض الاحزان، ابواب الاحزان، جنه النعیم که مجلد پنجم است، جنه الرضوان که

ص: ۴۵۷

جلد هشتم است، اسرار العارفین که جلد ششم می باشد. نسخه حاضر در مدت شش ماه در سال ۱۲۳۱ هـ. ق به اتمام رسیده است.

[الذریعه ۱۱-۳۱۷، مرعشی ۱۶-۳۵۳، مجلسی ۳۶-۴۳۶، نسخه های خطی منزوی ۶-۴۴۷۱].

آغاز: «در بیان غفلت بنی نوع انسان از حضرت پروردگار عالمیان و اشتغال ایشان به امورات باطله این جهان و عدم تفکر در ثمره خلقت این جسم و جان قال الله تعالی فی سوره المؤمنون...».

انجام:

«دیگر شکری که داده دو برادر

دو عالم هم دو فاضل هم برابر...»

که هر دو صاحب تصنیف باشند فقیه و جامع تالیف باشند

نمودی صالح و دیگر تقی نام

علی را نیز تقوی کن سرانجام

الحمد لله رب العالمین والصلاه والسلام علی اشرف البریه وآله خیر الانام وخیر الاوصیاء والائمه علیهم السلام.

ش ۶۰۱، ۲۳۲ برگ، ۲۱×۱۵، تحریر عباسعلی بن کربلایی خداوردی (ساکن نجم آباد ساوجبلاغ) در ۱۲۴۰

۶۶۸- ریاض الاحزان فی شرح رزایا امناء الدین و خلفاء الرحمن

(مقتل، فارسی)

از: محمد هاشم بن محمد حسین کاشانی (زنده ۱۲۴۰ ق)

کتابی است در تاریخ پیامبر اکرم و امیرالمؤمنین و امام حسن و حسین علیه السلام که در دو جلد برای صدر اعظم حاج محمد حسین خان نگاشته و در یک مقدمه و ده مجلس و یک خاتمه تنظیم شده است:

مجلس اول: در بیان مختصری از احوال خاتم النبیین ۹

ص: ۴۵۸

مجلس دویم: در بیان احوال ومصائب حضرت فاطمه ۳

مجلس سیم: در شهادت علی بن ابیطالب

مجلس چهارم: در بیان ولادت وشهادت امام حسن مجتبی...

[الذریعه ۱۱-۳۱۷، فهرستواره فارسی ۳-۱۶۶۸، نسخه های خطی فارسی ۶-۴۴۷۸، گوهر شاد ۱-۳۳].

آغاز: «الحمد لله الذی خصّ عظماء انبیائه باعظم البلیات واختار خیره اولیائه باجلّ الرزّیات... شوارق بوارق ستایش و سپاس وجواهر زواهر تحیّت و درود بی قیاس که در...».

انجام:

«... نه شاه و ماه بنی هاشم است عبّاسم نه سرو باغ ابوالقاسم است عبّاسم

ز آه و ناله گذارید تا هلاک شوم ز حسرت رخشان منفعل به خاک شوم»

ش ۲۱۹۰، ۲۶۲ برگ، ۲۱×۱۶، نستعلیق مؤلف در ۱۲۳۹. جلد اول است.

واقف: مؤلف باتولیت ملا محمدحسین کاشانی در ۱۲۴۰ با مهر بیضوی «عبد محمد هاشم» در برگ اول.

۶۶۹- ریاض الجنان (مواعظ، فارسی)

از: فاضل خوانساری (؟)

مجموعه ای است در مواعظ و مجالس که جلد اول آن در پنجاه و شش روضه منظم و مرتب شده است مؤلف ابتدا آیه، حدیث یا مطلبی و شعری از بزرگان آورده و توضیح می دهد و به مناسبت آن حکایت یا اشعاری را ذکر می کند و در پایان نیز به مرثیه اهل بیت عصمت: میپردازد. در این کتاب از بحار الانوار مجلسی به

ص: ۴۵۹

فراوانی و نیز اسرار العقائد نقل می کند.

آغاز: «در کتاب اسرار العقائد مذکور است که حضرت صادق علیه السلام از پدر بزرگوارش از جدّ عالی مقدارش روایت نموده است که انجناب فرموده قال رسول الله صلی الله علیه وآله القائم من ولدی اسمہ اسمی و کنیته کنیتی و شمائله شمائلی».

انجام: «فاطمه پرسید این بدن کی است حسن گفت مادر هذا جسد اخی الحسین این جسد برادرم حسین است. پس فاطمه سر برهنه نمود پیغمبر عمامه را برداشت علی سر برهنه راوی گفت دیدم مرد سفید پوشی را که انگشت را بدنندان گرفته و گریه می کرد گفتم تو را چه شود گفت میبینم که پیغمبر خدا سر برهنه است میترسم نفرین کند».

ش ۳۹۱، ۳۷۷ برگ، ۱۷×۲۲، نستعلیق محمد بن علی بن... غفور الجرقویه. این نسخه تمامی ۵۶ روضه را دارد. آغازش افتادگی دارد.

۶۷۰- ریاض المتجهدين (دعا، فارسی)

از: رضی الدین محمد مستوفی بن محمد شفیع مستوفی (ق ۱۱)

اعمال و ادعیه و اذکاری که در نماز شب و از طلوع فجر تا طلوع آفتاب به جا آورده می شود را در یک نسیم و پنج روضه و یک رشحه مرتب کرده است. در الذریعه تاریخ تألیف آن جمادی الاخری ۱۰۷۹ دانسته شده است.

[الذریعه ۱۱-۳۳۵، مرعشی ۲-۳۹۵، مجلس ۳۵-۳۰۰].

آغاز: «لوامع سواطع حمد و ثنائی که در مصباح سویدای معارف نما از زجاجه دل حق بین و مشکاه سینه حقیقت گزین مشعله افروزان شبستان ایمان به زیت صفای».

انجام: «از کواکب ثوابت که چون در هر شب هر یک طلوع کرده به قدری بر آمده باشند دانند که تا صبح چه قدر وقت مانده که از ملاحظه طلوع آن از روی... خاطر به

ص: ۴۶۰

نماز شب پردازند یا دانند که وقت ادای همه نماز شب نمانده به ادای وتر تنها قیام نمایند».

ش ۳۶۴۰، ۱۳۴ برگ، ۲۸×۱۹، نسخ، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳)، تصحیح شده.

۶۷۱- ریاض المحبین (اخلاق، فارسی)

از: رضا قلی خان بن محمد هادی (هدایت) (۱۲۸۸ ق)

نثر ادبی به سبک «گلستان سعدی» و در پند و اندرز است شامل یک مقدمه و دو مقاله که مؤلف به نام ناصر الدین شاه نگاشته است.

[الذریعه ۱۱-۳۳۵، مجلس ۳۷-۴۳۴، نسخه های خطی منزوی].

آغاز: «محبوبی را سپاس که طایر قیاس بر مطلع جمالش نپرد و سیاح خرد به کنه مالش پی نبرد حییبی که به اقتضای کنت کنزاً مخفیاً فاحبیت ان اعراف تلاطم قلمز محبتش امواج آفرینش را به جنبش در آورده».

ش ۴۰۲، ۱۲۰ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق، بیکا، بیتا. انجامش افتادگی دارد.

ش ۳۷۳۸، ۱۲۴ برگ، ۲۳×۱۴، نستعلیق محمدتفرشی در ۱۳۱۲ یا ۱۳۱۳ یا مرکب چاپ برای چاپ.

۶۷۲- ریاض الملوک فی ریاض السلوک = ترجمه سلوان المطاع (اخلاق، فارسی)

از: نظام الدین

ترجمه کتاب «سلوان المطاع فی عدوان الاتباع» است که برای شیخ اویس بهادر خان نگاشته وماننداصل کتاب بر پنج باب ترتیب یافته است و نیز در خاتمه در احوال

ص: ۴۶۱

سلطان اویس جلایری از سلاطین شیعی ۷۷۶هـ ذکر کرده است. اصل کتاب از ابن ظفر مکی نحوی (۵۶۸هـ. ق) می باشد که در ترجمه فارسی آن مقداری از حکایات جابه جا شده و بعضی از وقایع سلطان اویس بر آن افزود، شده است.

[الذریعه ۱۱-۳۳۸، کشف الظنون ۲-۹۹۸، نسخه های فارسی منزوی ۳۵۷۷].

آغاز:

«الیک والالاتساق الرکائب

ومنک والالاترام المواهب

وفیک والالرجاء مخیب وعنک والاللمحدث کاذب

اگر چه فواتح کتاب خطاب بی تقدم ذکر سوانح منایح فضل ایزدی...

انجام: «... در حال پای در رکاب اجل در آورده دو اسبه به مهمانی مالک رفت واسب به راهی که آمده بود...».

ش ۱۲۷۳، ۱۲۸ برگ، ۲۲×۱۸، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳) انجامش افتادگی دارد.

۶۷۳- زاد المسافرین = تدبیر مسافر (طب، فارسی)

از: محمد مهدی بن علی نقی شریف طیب (ق ۱۲هـ. ق)

کتاب مختصری است در طب که به درخواست دوست مؤلف و برای مسافرین نوشته شد تا بدون مراجعه به اطباء بتوانند از آن استفاده کنند. کتاب دارای دو مطلب است: اول در تدبیر مسافرین و حفظ الصحه ایشان، دوم در معالجه صنفی چند از بعضی امراض، و در ۱۱۴۱ ق به اتمام رسید.

در فهرست سابق این کتابخانه تاریخ تالیف به اشتباه ۱۰۴۱ دانسته شده است.

[الذریعه ۱۲-۱۰، مرعشی ۵-۵۳، الفبایی آستان قدس ۲۹۳، نسخه های خطی منزوی، ۱-۵۴۶].

آغاز: «سپاس افزون از خواهش بیماران به شفا و ستایش متجاوز از شوق دردمندان بلقا نثار بارگاه طبیبی است مهربان که زبان حال خسته دلانرا به مقال واذا مرضت فهو یشفین».

ص: ۴۶۲

انجام: «ودر وجع زنبور گزیده خوردن نیم درم مرزنجوش و سه درهم گشنیز خشک نافع است و استعمال... در مقعد از یخ مسکن وجع است...».

ش ۳۹۷، ۱۰۹ برگ، ۲۲×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا. انجامش ناقص است.

۶۷۴- زاد المعاد (دعا، فارسی)

از: ملا محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (علامه مجلسی) (۱۱۱۱ ق)

کتابی است در ادعیه و اعمالی که در ایام سال به جا آورده می شود. مؤلف این کتاب را به نام سلطانحسین صفوی نوشته و در آخر پاره ای از احکام زکات و خمس و اعتکاف و کفارات را آورده است.

[الذریعه ۱۲-۱۱، مرعشی ۱-۴۱، مجلس ۳۵-۲۷۴، استان قدس ۱۵-، ۲۳۴]

الفبائی آستان قدس ۲۹۳]

آغاز: «الحمد لله الذي جعل العباده وسيله لنيل السعاده في الاخره والاولى والصلاه على سيد الوري محمد وعترته ائمه الهدى اما بعد...».

ش ۵۵۹، ۱۳۳ برگ، ۲۱×۱۳، نسخ ۱۲۲۶. با سر لوح زرین در برگ اول و جدول زر در صفحات و جلدی نفیس.

ش ۱۱۲۷، ۲۰۹ برگ، ۲۲×۱۴، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۲) یک صفحه از اول و یک صفحه از آخر کم دارد با مهر بیضوی «محمد حسن بن محمد علی ۱۲۱۹».

ش ۱۱۵۱، ۲۷۴ برگ، ۲۱×۱۴، نسخ، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳) آخرش افتادگی دارد.

ش ۱۱۸۳، ۲۱۲ برگ، ۲۱×۱۶، نسخ ۱۲۵۲. اولش ناقص است. با مهر بیضوی «عبدالرحمن» در پایان نسخه.

ص: ۴۶۳

ش ۱۳۰۳، ۱۶۰ برگ، ۲۰×۱۶، نسخ، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۲ و ۱۳). آخرش ناقص است ظ.

* * *

ش ۱۶۳۹، ۱۵۱ برگ، ۲۹×۱۷، نسخ محمد رضا بن محمد صادق زهانی در ۱۱۳۲ در قریه زهان.

* * *

ش ۱۷۱۳، ۲۲۷ برگ، ۳۰×۱۹، نسخ ونستعلیق محمد بن کربلایی عبید الله زنوزی در ۱۲۲۹.

* * *

ش ۱۷۱۹، ۱۳۲ برگ، ۲۴×۱۶، نسخ، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۲ و ۱۳) اول و آخر ناقص.

* * *

ش ۲۰۴۰، ۲۲۸ برگ، ۲۶×۱۶، نسخ نصیر بن شریف طالقانی در ۱۱۳۰ در دار السلطنه قزوین. با سر لوح و جدول زرین.

* * *

ش ۲۱۵۶، ۱۵۰ برگ، ۲۰×۱۲، نسخ، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳). تصحیح شده.

* * *

ش ۲۱۹۶، ۱۲۰ برگ، ۲۱×۱۶، نسخ، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳).

* * *

ش ۲۳۲۲، تحریر سال ۱۲۲۶، با سر لوح و جدول زرین در فهرست سابق این کتابخانه یاد شده و اکنون مفقود است.

* * *

ش ۲۳۸۵، ۳۲۱ برگ، ۲۰×۱۱، نسخ ۱۲۲۴ در محروسه اصفهان.

* * *

ش ۲۴۷۶، ۳۴۵ برگ، ۱۹×۱۱، نستعلیق محمد مهدی دماوندی در ۱۱۰۰.

* * *

ش ۲۹۸۱، ۳۲۳ برگ، ۱۰×۱۷، نسخ جعفر بن محمد اصفهانی بدون تاریخ (تحریر سده ۱۲ و ۱۳) واقف: میرزا حسن شریفی
صیادی در سال ۱۳۴۷ ش.

* * *

ش ۳۱۹۸، ۲۰۳ برگ، ۱۵×۲۵، نسخ ۱۲۲۷.

* * *

ش ۳۲۳۳، ۲۵۷ برگ، ۱۳×۱۹، نسخ ۱۲۰۷. با مهر مربع «عبد محمد مهدی الشریف الموسوی».

* * *

ش ۳۲۴۵، ۲۴۳ برگ، ۱۳×۲۰، نسخ عبد الله بن عبد الکریم در ۱۲۰۲.

* * *

ش ۳۳۲۹، ۲۵۱ برگ، ۱۴×۲۱، نسخ، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۲ و ۱۳). انجامش ناقص است.

* * *

ش ۳۳۴۵، ۱۲۴ برگ، ۱۶×۲۲، نسخ و نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳) آخرش ناقص است.

* * *

ش ۳۴۸۶، تحریر سده ۱۳، ناقص (مفقود).

* * *

ش ۳۵۵۶، ۳۲۰ برگ، ۱۴×۲۰، نسخ و نستعلیق محمد علی مازندرانی در ۱۲۱۰ یا ۱۳۱۰.

* * *

ش ۳۶۶۲، ۲۴۴ برگ، ۲۰×۳۲، نسخ سلطان محمد در ۱۱۹۵. با مهر مربع «محمد مهدی بن محمد هادی الحسینی» با یادداشتی
از مرحوم حاج محمد رضانی (واقف کتابخانه خود به این کتابخانه) مورخ ۱۳۶۵ حاکی از اینکه این نسخه را در دوازده
سالگی خود برای استفاده خود خریده است. واز خواننده پس از مرگ خود خواسته که روح او را با حمدی شاد فرماید.

ش ۳۹۴۱، ۱۵۱ برگ، ۲۰×۱۵، نسخ، بیکا، بیتا.

ش ۳۹۵۵، ۳۴۴ برگ، ۲۲×۱۵، نسخ و نستعلیق، بیکا، بیتا. اولش افتادگی دارد با یادداشت مورخ ۱۲۶۰ در آخر نسخه.

۶۷۵- زبده الاقارن (فارسی)

از: محمد تقی اصفهانی (؟)

مسائل نماز و روزه و حج را آورده پس به شرح فضائل و معجزات پیامبران و امامان: پرداخته است و نیز اشعاری از عطار نیشابوری و مولوی و آذری آورده است. نام مؤلف در آخر کتاب ذکر شده است.

[الذریعه ۱۲-۱۹، فهرستواره منزوی ۱-۴۱۷].

آغاز: «بسمله. ستایش بی مثل و انباز سزاوار خداوند بی نیازی است که تذکر مصائب و استماع نوائب سربازان مسالک قرب و وصال و جان فشانان معارک اطاعت و امتثال خود را به زبده الامثال ارباب ایمان...».

انجام: «هر که به قول و فعل مصطفی و مرتضی و ائمه اثنی عشر علیهم السلام سلوک ننماید در آخرت جای وی دوزخ نیران است و ای بر آن کس که به قول ائمه هدی اقرار نداشته باشد و خوشا به حال آن مؤمن که اقرار به ائمه طاهرین داشته باشد».

ش ۲۲۸، ۲۳۲ برگ، ۳۲×۲۲، نستعلیق سید علی بن حبیب الله الحسینی الکجوری الاصل در ۱۲۳۰

ص: ۴۶۶

از: حیدر بن محمد خوانساری (استاد آقا حسین خوانساری)

کتابی است در مجموعه معارف اسلامی از کلام، احکام و فروع شرعی، قصص انبیاء و اخلاق و قیامت که بنام شاه عباس صفوی (۱۰۳۸ ق) تألیف و در یک مقدمه در شناختن خدای تعالی و دوازده باب (هر کدام در چند فصل) و یک خاتمه در بعضی احادیث و اخبار و حکایات تنظیم شده است، این رساله در سال... مطابق با جمله «احسنت احسنت» پایان یافته است.

[نسخه های خطی فارسی ۲-۹۵۲، الذریعه ۱۲-۲۲، مشار فارسی ۲-۲۷۵۵]

دانشگاه تهران ۱۰-۱۵۲۲، سپهسالار ۵-۸۵]

آغاز: «الحمد لله حد بیحد و ستایش بیعد معبودی را سزد که پروردگار عالمیانست آنچه آنچنان حمدی که نرسد بعشر عشیر او حمد حامدین و در نیابد پایه قدر و رفعت او را بیک سریع السیر او هام علیین...».

انجام:

«... چنان کار دنیا و دینم بساز که در هر دو عالم شوم بی نیاز

نگهدار از من بد روزگار زهر بد که باشد مرا دور دار».

ش ۲۰۸، ۴۷۵ برگ، ۱۸×۳۵، نسخ، بیکا، بیتا. از انجام ناقص است واقف: حاج آقا محمد مقدس اصفهانی.

ش ۳۱۴۶، ۳۴۱ برگ، ۱۹×۲۸، نسخ، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۱ و ۱۲)

ص: ۴۶۷

۶۷۷- زبده الدعوات (دعا، فارسی)

از: ابوالحسن محمد بن یوسف عسکری بحرانی، زنده ۱۰۰۰ ق

کتابی است در ادعیه، اذکار و اوراد وارده در ایام و صلوات یومیه و آداب و طریقه مناجات که در یک مقدمه و چهار فصل و یک خاتمه تنظیم شده است: مقدمه: در تعریف و ترغیب دعا و بیان شرایط آن

فصل اول: در تعقیبات صلوات یومیه و بعضی از دعوات ضروریه.

فصل دویم: در اعمال شب و روز جمعه و ایام و لیالی متبرکه...

[الذریعه ۱۲-۲۶، آستان قدس ۱۵-۲۷۵، دانشگاه تهران ۱-۱۲۵، مرعشی ۱۵-۲۴۹].

آغاز: «... فصل اول: در تعقیبات صلوات یومیه و بعضی از دعوات ضروریّه اما آنچه در تعقیب هر نماز فریضه توان خواندن اینست لا اله الا الله الّهاً واحداً ونحن له مسلمون لا اله الا الله الّهاً واحداً...».

انجام: «.. فصل چهارم در جمیع فواید متفرقه و قمع اعادی و ظلمه و پوشیدن جامه نو چون خواهی که جامه نو پوشی باید که وضو سازی و دو رکعت نماز بگذاری و در هر رکعتی بعد از حمد سوره اخلاص و...».

ش ۲۲۵۶، ۱۶۰ برگ، ۲۰×۱۲، نسخ، بیکا، بیتا، از اول و آخر و وسط افتادگی دارد (تحریر سده ۱۲) حواشی دارد و برگها پس و پیش شده است.

در فهرست سابق این کتابخانه این نسخه شناخته نشد. و در ضمن کتاب دعاها یاد شده بود.

۶۷۸- زبده الدعوات (دعا، فارسی)

از: ابوالحسن محمد بن یوسف عسکری بحرانی

در دعاها صبح و شام و روزهای سال و تعقیبات و دعاها حاجات و زیارات

ص: ۴۶۸

معصومین: که از کتاب های معتبر گرفته شده واز برای هر یک رمزی قرار داده مشتمل بر یک مقدمه وچهار فصل ویک خاتمه. همان کتاب قبلی است.

[الذریعه ۱۲-۲۶، مرعشی ۱۵-۳۴۹].

آغاز: «یاحبیب صفوه المتّقین نحمدک ونشکرک ویا مجیب دعوه المضطّرين ندعوک ونذکرک ایاک نعبد وایاک نستعین یا الله لک الاعانه ومنک الاغاثه واغوثاه».

انجام: «غیر جاحد لالائک ولا معاند لاولیائک ولا موال لاعدائک یا کریم اللهم اجعل دعائی فی المرفوع المستجاب واجعلنی عندک وجیهاً فی الدنیا والآخره ومن المقربین الذین».

ش ۳۹۰۲، ۱۹ برگ، ۱۱×۱۸، نسخ، بیکا، بیتا. انجامش افتاده، (تحریر سده ۱۲) تصحیح شده.

۶۷۹- زُبده الدعوات (دعا، فارسی)

از: محمد هادی بن میر لوحی حسینی موسوی

کتابی است مفصل در ادعیه و اذکار واوراد وارده در ماه های عربی از رمضان تا شعبان که در یک مقدمه (در دو بینش) ودوازده باب (به تعداد ماه های سال) ویک خاتمه (در دو فصل) تنظیم شده است. تاریخ تالیف: ۱۰۸۱

آغاز: «بسمله زبده جواهر مقالی که بدستور قواعد ذکرى زینت عرایس جوامع بیان تواند شد حمد خداوندیست که بمصباح انوار مضيئه تسبیح و تمجید روشنی بخش قلوب ارباب عبادت گردیده و خلاصه لالی گفتاری که...».

انجام: «... اللهم ما غاب عنی فلا یغیب عنی عونک وحفظک وما فقدت من شیء فلا تفقدنی عونک علیه حتّی لا اتکلف ما لا احتاج الیه یا ذا الجلال والاکرام وهذا آخر ما اردنا یراده فی هذا الكتاب».

ص: ۴۶۹

ش ۳۱۹۲، ۱۸۶ برگ، ۲۴×۱۶، نسخ، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۲). تصحیح شده و علامت بلاغ دارد.

۶۸۰- زمین نامه = زمین شناسی (فارسی)

از: جعفر قراجه داغی

مؤلف در این رساله احوال کره خاکی را با توجه به علوم جدید بررسی کرده است.

آغاز: «لا- حول ولا- قوه الا- بالله العلیّ العظیم... خدمت بنی نوع خود را سلّم مسلّم معارج عبادت حقّ جلّ وعلی دانسته اکثر اوقات را به نگارش فنون جدیده و معارف مفیده».

انجام: «در هر حال زمین را هر چه پیش می رود روز به روز به کمال رسیده میبینیم و تا حال زوالی روی نداده ایام طفولیت خود را به انجام رسانیده اینک به کمال سنّ جوانی واصل شده است و میتوانیم باور بکنیم بر این که هنوز وقت شیخوخت و پیری نرسیده خیلی خواهد کشید که جوانی سپری شده واصل مراتب شیخوخت گردد».

ش ۳۷۸۴، ۵۶ برگ، ۱۱×۱۹، نستعلیق ۱۳۰۳. تصحیح و مقابله شده است.

۶۸۱- زهر الریاض = ترجمه مختصر ریاض المسائل (فقه، فارسی)

از: محمد بن اسماعیل (ابو علی) (قرن ۱۳)

رساله ای است مختصر در باب احکام طهارت و نماز و روزه که مؤلف آن را به امر استادش میر سید علی طباطبایی از کتاب خودش که شرحی بر مختصر نافع بوده با عنوان «ریاض المسائل» انتخاب و ترجمه کرده است. مؤلف صاحب کتاب رجال

ص: ۴۷۰

ابوعلی است به ذریعه ۱۲-۷۱ رجوع شود.

آغاز: «بسمله. حمدله... مخفی نماند که جمعی از فارس زبانان که در پی تحصیل مسائل دینیه و معارف یقینیه بودند استدعا کردند...».

انجام: «...واحوط مبادرت نمودن است به روزه روز سیم. بعد از آن اتمام مذکوره».

ش ۱۲۰۸، ۹۴ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق ۱۲۲۸. در پایان نسخه مطلبی از رساله چهل فصل علامه مجلسی در دو صفحه نقل شده است.

۶۸۲- زیبای گمنام (داستان، فارسی)

از: ؟

داستان ازدواج زنی به نام «مارسلین دو منشکور» با مردی به نام «پیربوفور» است که آشنائی آنها در ناحیه ای به نام «برن» یکی از نواحی ایالت «اندورپکی» فرانسه اتفاق می افتد. فصل اول: «زناشوئی عجیب» نام دارد.

[فهرستواره منزوی ۱- ۴۱۸].

آغاز: «برن یکی از نواحی ایالت (اندورپکی) از سرزمینهای بد آب و هوای فرانسه است که دارای استخرهای زیاد جویبارهای فراوان و مردابهای متعفن می باشد».

انجام: «وقتی که کنار جسد پدرش رسید مانند دیوانگانی گریه می کرد فریاد می زد با احتیاط جسد را در درشکه گذارده به طرف قصر حرکت کردند شبانه به مأمورین دادگستری و شهربانی اطلاع دادند و صبح روز بعد مأمورین در قصر حاضر شدند».

ش ۳۸۵۳، ۵۴ برگ، ۲۱×۱۷، بدون نام کاتب و تاریخ کتابت.

ص: ۴۷۱

۶۸۳- زینه المجالس (تاریخ، فارسی)

از: مجد الدین محمد حسینی مجدی (ق) ۱۱

تاریخ است از زمان حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله تا زمان مؤلف آمیخته با مطالب دینی و عرفانی و اخلاقی مشتمل بر نه جزء و هر کدام دارای ده فصل غیر از جزء آخر که هشت فصل است و بیشتر مطالب به صورت حکایت و داستان نقل شده.

[الذریعه ۱۲-۹۴، مجلس ۲۵-۱۷۶، مرعشی ۱۱-۳۶].

ش ۱۰۰، ناقص، ۲۱۳ برگ، ۱۷×۲۹، نستعلیق سده ۱۱.

ش ۳۹۴۶، تحریر ۱۲۴۰ به فهرست سابق این کتابخانه رجوع شود (مفقود).

۶۸۴- ساقی نامه ظهوری (منظومه، فارسی)

از: نور الدین محمد ظهوری ترشیزی (۱۰۲۵ یا ۱۰۲۶ ق)

مثنوی است که شاعر به نام برهان نظام شاه (۹۶۱ ق) سروده است.

[الذریعه ۱۲-۱۱۰، مجلس ۳۶-۳۹۱، مشار ۲-۱۹۰۰].

آغاز:

«مگر بختم از جان برد تاب را

بمالد یکی چشم پر خواب را»

ش ۱۹۹۷، ۴۴ برگ، ۱۴×۲۴، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۱) اول و آخرش افتادگی دارد، با جدول زرین در صفحات.

ص: ۴۷۲

۶۸۵- سالنامه دولت علیه ایران = وقایع روزانه یک سال (تاریخ، فارسی)

از: محمد حسن بن علی مراغی (اعتماد السلطنه) (۱۳۱۳ ق)

کتاب خاطرات روزانه یکی از اطرافیان ناصر الدین شاه و دربار اوست که از اول جمادی الاول ۱۲۹۹ که سال سی و ششم از سلطنت او بوده آغاز و به جمادی الاول ۱۳۰۰ ختم می شود و جزئیات زیادی از دربار و زندگی ناصر الدین شاه ارائه داده است. و به عنوان مترجم شاه بوده است.

[ر. ک: مشار، فارسی ۲- ۱۹۱۷].

آغاز: «شکر میکنم خدا را الحمد لله والمّنه به اولیای محمد مصطفی و علی مرتضی و فاطمه زهرا و حسن مجتبی و سید الشهداء علیهم السلام و الصلاه و السلام و ثیلان ثیل را تمام داخل سنه یونت ثیل شدیم...».

انجام: «بحمد الله کسالت و کثافت سال گذشت و انشاء الله خواهد گذشت امشب در ساعت هشت تحویل حمل خواهد شد که اگر زنده ماندم تفصیل او را در کتاب سال نو خواهم نوشت».

ش ۴۶۷، ۱۶۰ برگ، ۱۷×۲۲، این نسخه تایبی است و تاریخ ندارد.

۶۸۶- سبحة الابرار (منظومه، فارسی)

از: نور الدین ملا عبد الرحمن جامی (۸۹۸ ق)

یکی از مثنویهای هفت اورنگ است.

[الذریعه ۱۲-۱۲۶، سپهسالار ۵-۹۷، مجلس ۸-۲۴۸ و ۳۷-۴۹،

نسخه های خطی منزوی ۳-۲۲۶۴ و ۲۸۹۲، دانشگاه تهران ۱۱-۲۰۸۷، فرهنگ سخنوران ۱۲۴]

ص: ۴۷۳

آغاز:

«المنه لله که به خون گر خفتم

یک چند چه غنچه عاقبت بشکفتم

از کشمکش دهر بسی آشفتم کز گوهر راز سبحة درّی سفتم...»

انجام:

«گل کند خار به جا بنشانند خار را خوبتر از گل داند

حسن مقطع چو بود رسم کهن قطع کردیم بر این نکته سخن

ختم الله لنا بالحسنی هو مولانا نعم المولی»

ش ۱۰۲، ۱۳۲ برگ، ۱۸×۲۸ نستعلیق. ۱۲۶۷.

ش ۲۲۴۲، ۱۰۲ برگ، ۱۵×۲۱، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۲ و ۱۳) در پایان نسخه اشعاری از جامی هست.

ش ۲۷۷۲، ۱۷۱ برگ، ۱۰×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۰ و ۱۱) با سر لوح زرین و جدول زر و میناتوری در برخی صفحات آخرش ناقص است.

ش ۳۱۸۲، ۵۵ برگ، ۱۵×۲۴، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۰ و ۱۱) اول و آخرش افتادگی دارد. با جدول زر در صفحات.

۶۸۷- سخنان علی علیه السلام = ترجمه نهج البلاغه (حدیث، فارسی)

از: جواد فاضل (معاصر)

ش ۴۱۹۵، ۳۹۲ برگ، کاتب دکتر سید ابوالقاسم همدانی داروساز. در سال ۱۳۶۵ ش در یزد از روی نسخه چاپی با نستعلیق زیبا و درشت استنساخ نموده است.

ص: ۴۷۴

ش ۴۱۹۶، ۳۵۰ برگ، همان کاتب با همان کیفیت در سال ۱۳۶۶ ش. این نسخه تتمه نسخه قبل است.

۶۸۸- سراج الظلمه والرحمه (کیمیا، فارسی)

از: عبد الله بن حاج مهدی شیرازی نجفی بافقی مشهور به کتابخوان، قرن ۱۳

رساله ای است در اسرار علم کیمیا که در یک مقدمه و پانزده باب تنظیم شده است، در ابتدای هر باب خطبه و دیباچه مستقل آمده است: مقدمه در اصطلاحات و دلایل

۱- رکن اعظم این فن ۲- حجر اعظم ۳- اصطلاحات حجر اعظم ۴- الوان احجار حمره ۵- تلطیف و تصفیه حجر...

[نسخه های خطی فارسی ۱-۶۲۲، دانشگاه تهران ۱۱-۲۰۸۶، الذریعه ۱۲-۱۵۸، مجلس ۳۶-۱۴۱].

آغاز: «حمداً لخالق خلق الشمس والقمر، شکراً لجاعل جعل الكون من حجر، سبحان من تحيّر في ذاته سواه، المظهر للعوالم في لمح البصر، يا من لك العلي وبك المرتجى،... آن صانع بدیع که اکسیر حکمتش تابنده...».

انجام: «... تا آنکه دلخواه برآید و فلز جامه حجر را در بر نماید و بنوع پارچه مشمع شده که در آب محفوظ ماند نیز مشمع شده بحجر از تعالیک تمام برون آید والسلام فيه ختام».

ش ۲۲۱۷، ۸۵ برگ، ۱۶×۲۲، نستعلیق، بی ک، بی تا، (تحریر سده ۱۳). تصحیح شده.

۶۸۹- سراج العاشقین (مقتل، فارسی)

از: محمد کاظم کاشانی متخلص به _ تدبیر _

کتابی است در اسرار شهادت ابو عبد الله الحسين عليه السلام و تاریخ کربلا و مصائب وارده

ص: ۴۷۵

بر اهل بیت: که در یک فصل در اسرار شهادت امام و بیست و چهار بزم در تاریخ و سیر و حرکت امام و یارانش و یک خاتمه در مراثی (دوازده بند) تنظیم شده و در پایان قصاید زیادی در وصف و مدح امام و فرزندان و اصحابش آمده است.

[فهرستواره فارسی ۳- ۱۶۷۸].

آغاز: «سپاس بی قیاس خداوندی را سزااست که عرصه امکان را بزینت و زینت محبت مزین فرمود و ابواب قرب خود را بروی جهانیان بواسطه همین محبت گشود چون اهل محبت بحضرتش...».

انجام:

«امید آنکه بمحشر برسم جایزه ام نگاه صاحب دیوان کند بدیوانم

پی شفاعت تدبیر یک اشاره کند

که دوست آمده چون کاسنی به بستانم»

ش ۲۰۵۳، ۱۹۰ برگ، ۲۲×۱۷، نستعلیق مؤلف در ۱۲۷۷. در پایان نسخه اشعاری از مؤلف با تخلص تدبیر و نیز ۱۲ بیت در وصف و ماده تاریخ وفات خواهر زاده خود در سال ۱۲۶۱ ق به خط او می باشد.

۶۹۰- سراج القلوب (فارسی)

از: ابو نصر سعید بن محمد قطان غزنوی (سده ۶ و ۷)

هفتاد و سه مسأله و پاسخ آنها در آفرینش و شگفتیهای آسمانها و زمین، صفت بهشت و دوزخ تعداد رسولان و مطالب دیگر که یهودان از تورات استخراج و از نبی اکرم و امیرالمؤمنین صلوات الله علیهما پرسیده اند.

[الذریعه ۱۲-۱۵۹، نسخه های خطی فارسی ۲-۱۱۹۱، مشار فارسی ۳-۲۵۹۴، مرعشی ۵-، ۱۵۶

آستان قدس ۱۴-۲۷۷، الفبائی آستان قدس ۳۰۶، فیضیه ۲-۷۳، دانشگاه تهران ۱۱- ۲۲۹۵]

آغاز: «الحمد لله العلی العظیم والجواد الکریم».

ص: ۴۷۶

ش ۵۴۹، ۸۲ برگ، ۲۰×۱۵، نستعلیق، ۱۲۸۴. دیباچه کتاب را ندارد.

ش ۱۳۶۱، ۷۹ برگ، ۱۸×۱۱، نسخ، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳) اول و آخر ناقص.

ش ۲۶۷۴، ۱۱۳ برگ، ۱۹×۱۴، نسخ علی اصغر بن مراد بیک اسکویی در ۱۱۰۵. آخرش افتادگی دارد. قبل از این رساله مطالب پراکنده و شاید هم بخشی از یک کتاب باشد (تفسیر سوره فاتحه) آمده است.

۶۹۱- سراج المتهدین (نماز شب، فارسی)

از: نوروز علی بن محمد باقر بسطامی، ۱۲۳۷ - ۱۳۰۹ ق

کتابی است در نماز شب و ادعیه و اذکار و آمده از ائمه هدی و نوافل که در پنج شمع و یک مجلس تنظیم شده است: شمع اول: در گریستن از خوف خداوند در شب تار دویم: در فضیلت بیدار بودن در شب سیم: در ساعاتی که در شب دعا مستجاب می شود چهارم: در مناجاتهایی که در شب وارد شده پنجم: در فضیلت متهدین و ساجدین و راکعین مجلس: در آداب نماز شب و ادعیه و آمده.

[الذریعه ۱۲-۱۶۱، مشار فارسی ۳- ۲۹۵۵].

آغاز: «الحمد لله الذی جعل اللیل لباساً للمشتاقین وفتح فیہ ابواب التوبه والانابه للمذنبین و... اختار فیہ ساعه لاجابه دعاء الداعین...».

انجام: «باری خلاصه کلام شخص مرآئی یا سفیه و بی ادراک است ویا اعتقاد بصفات کامله خداوند متعالی نخواهد داشت اعاذنا الله من شر الریا والسمعه ومن وسواس الشیطان والنفس الاماره».

ش ۳۰۱۲، ۱۵۲ برگ، ۱۶×۱۰، نسخ ۱۲۶۵ تحت قبه امام رضا علیه السلام.

ص: ۴۷۷

از: قاضی محمد شریف بن شمس الدین محمد کاشف شیرازی (۱۰۶۰ ق)

در آداب و اخلاق اسلامی به روش ادبی و با عباراتی شیوا نگارش یافته که در بیست لمعه و پایان هر لمعه ای، حکایتی مناسب آن لمعه، آمده است و در روز جمعه ربیع الاول ۱۰۳۲ ق به پایان رسیده است.

این کتاب چاپ شده است.

[الذریعه ۱۲-۱۶۱، مرعشی ۸-۹، مجلس ۱۰-۲۲].

آغاز: «ستایش کریمی را که حلیه خلّتش زیوری است زینده ورشحه محبتش گوهری است ارزنده گلشن امید از نسیم عنایتش تازه روی و غنچه امل از نفحه هدایتش مشکبوی».

انجام:

شکر که این نامه به پایان رسید پیشتر از عمر به پایان رسید

ش ۱۳، ۶۱ برگ، ۲۲×۱۵، نستعلیق ۱۲۵۴ در بروجرد.

ش ۸۷۶، ۶۵ برگ، ۱۹×۱۴، نستعلیق رضا بن محمد رضا خوئی در ۱۲۴۴ با مهر بیضوی «عبداله الراجی علی شرف ۱۲۸۷» و «عبداله الراجی محمد صادق» و «به دل مهر علی دارد شرف خان».

ش ۱۴۴۵، ۷۷ برگ، ۱۸×۱۱، نستعلیق، بیک، بیتا. (تحریر سده ۱۳) اول و آخر ناقص.

ش ۱۹۲۸، ۸۰ برگ، ۲۱×۱۴، نستعلیق، بیک، بیتا (تحریر سده ۱۳)

ش ۳۰۸۰، ۹۳ برگ، ۱۲×۸، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۲ و) ۱۳

ش ۳۴۴۰، ۷۳ برگ، ۱۸×۱۲ نستعلیق ۱۲۷۸. با جدول زرین در صفحات.

انجام نسخه ها با هم برابر نیست. انجام برخی نسخه ها:

در ایندم که هستیم باشیم شاد که خواهیم این روز را کرد یاد

۶۹۳- سراج النجاح = ترجمه مفتاح الفلاح (دعا، فارسی)

از: محمد باقر بن ابوالقاسم تبریزی

ترجمه «مفتاح الفلاح» شیخ بهائی (۱۰۳۱ ق) است.

آغاز: «مفتاح گنجینه فلاح و رستگاری و سراج خزینه نجاح و امیدواری حمد و ستایش معبودی است که به لطف کامل و رحمت شامل خویشتن طبقه جنّ و طایفه انس را».

ش ۳۸۵۰، ۱۲۳ برگ، ۲۲×۱۴، نسخ، بیکا، بیتا. برگ آخرش افتاده. ترجمه دعاها زیر دعا نوشته شده است.

۶۹۴- سراچه اخلاق (اخلاق، فارسی)

از: علی مخصوص بن حسینخان مستوفی _ کاتب الخاقان _ (۱۲۹۸ _ زنده ۱۳۷۳ ق)

مؤلف سه رساله بنام «سه مقاله» در اخلاق نگاشته که به ترتیب جلد اول دیباچه اخلاق، جلد دوم دریچه اخلاق و جلد سوم سراچه اخلاق نام گذارده است، مقاله سوم رساله حاضر در یک مقدمه و چهارده فصل تنظیم شده و برخی مباحث اخلاقی را در بر دارد، این رساله در ربیع الآخر ۱۳۷۳ ق - ۱۳۳۳ ش پایان رسیده است.

[الذریعه ۱۲-۱۶۴، مشار فارسی ۳- ۲۹۵۶].

ص: ۴۷۹

آغاز: «وصیت نامه ای دارم به اعقاب خود چون مقدمه و خاتمه اش خصوصیت به اعقاب خود نداشت و احتمال آن داده می شود که استفاده نوعی داشته باشد مناسب دیدم مقدمه را اول و...».

انجام: «... و جملگی را به خداوند متعال سپردم و مقاله ثالثه را بپایان رساندم اللهم اجعلنا من المرحومین ولا- تجعلنا من المحرومین و تقبل منی هذه المقالات».

ش ۲۸۸۵، ۱۱۵ برگ، ۱۲×۱۷، نستعلیق مؤلف در ۱۲۷۳. این نسخه برای چاپ سنگی آماده شده بود. در متن و حاشیه خط خوردگی دارد.

۶۹۵- سرگذشت ابلیس اعرج (افسانه، فارسی)

ترجمه از: عبد الله

مترجم که شاگرد دیپلمه مدرسه تجارت برلین و عضو انجمن فتوگرافی پاریس و سکرتر و معلم مدرسه ... آلمانی بوده داستان حاضر را که تالیف «لساژ» نویسنده فرانسوی است بفارسی ترجمه شده است.

[فهرستواره فارسی ۱ - ۴۲۰].

آغاز: «فصل اول، ابلیس اعرج کدام یک از شیاطین است در کجا و چطور شد که سامبولو بدو آشنا گردید، شبی از ماه اکتبر که ظلمت شهر مشهور مادرید را فرا گرفته بود...».

انجام: «... هنوز کلام خود را تمام نکرده بود که سامبولو را برداشته و در پشت بام دار المجانین فرود آورد».

ش ۲۴۳۹، ۸۳ برگ، ۱۷×۲۲، نستعلیق مترجم در ۱۳۲۸ ق. این نسخه جلد اول و شامل هفت فصل می باشد و با مداد تصحیح شده است.

ص: ۴۸۰

۶۹۶- سرور المؤمنین = مختار نامه (تاریخ، فارسی)

از: میرزا هادی بن ابوالحسن نائینی (قرن ۱۳ هـ. ق)

داستان خروج مختار در کوفه و خونخواهی امام حسین علیه السلام را به تفصیل در دو باب آورده است:

باب اول در حالات گروهی از یاران که پس از قتل سید الشهداء کشته شدند و ابتدای داستان انقلاب،

باب دوم: در خروج مختار و کشتن قاتلان امام حسین علیه السلام.

مؤلف، این کتاب را در کاشان و به تشویق سید محمد تقی حسینی [پشت] مشهدی و به ترویج حاجی ملا محمد علاقه بند روضه خوان و درخواست میرزا محمد حسینی خلف میر سید صدر الدین حسینی نائینی، به نام فتحعلی شاه قاجار و پس از کتاب دیگرش «لسان الذاکرین» نوشته است.

[الذریعه ۱۲-۱۷۷، مرعشی ۵-۱۵۳].

آغاز: «بسمله، ستایش مر خداوند مختاری را سزااست که شمشیر انتقامش از یک شراره خرمن حیات سیصد و هشتاد و سه هزار ... اموی...».

انجام: «هر نظری جلوه گر آید ممکن نشد روز به روز اعمال او را جلوه کرد به روز... که در صدر کتاب قلمی شد».

ش ۲۱۵، ۱۲۰ برگ، ۳۲×۲۱، نستعلیق میر مؤمن حسین مشهور به میرزا آقا فرزند میر صالح قزوینی در ۱۲۶۵.

ص: ۴۸۱

۶۹۷- سرور المجاورین = مختار نامه (تاریخ، فارسی)

از: رضا علی بن عبدالغفور نجفی شیرازی

مؤلف که روضه خوان حسینی و مقیم نجف بوده برای خوشایند و سرور زایران حسینی مقیم آن دیار قدسی این رساله را در تاریخ قیام مختار ثقفی و خونخواهی وی از قاتلین امام حسین علیه السلام نگارش در آورد، این رساله در یک مقدمه و بیست فصل و یک خاتمه تنظیم شده است.

آغاز: «ستایش خالقی را سزاست که حکیمی است عادل و کریمی است باذل دنیا را دار مکافات قرار داده و آخرت را محلّ انتقام ایشان قرار فرموده هر گاه ستم کیش دست ستم به ستم کش دراز نموده...».

انجام: «.. و همان جراحت روز بروز زیاد میشد تا بعد از سه ماه او را به جهنم واصل نمود اما بعد از خراب کردن مکه حجاج امر کرد تا مکه را ساختند و این بنائی که حال هست از آن ملعون است الا لعنه الله علی القوم الظالمین».

ش ۳۳۵۶، ۱۱۹ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق حاج محمد حسنخان درویش در ۱۲۸۰ در عتبات عالیات.

۶۹۸- سرور الناظرین فی معارف اصول الدین (کلام، فارسی)

از: عبد الوهاب خان بن محمد جواد دیوان بیگی شیرازی، قرن ۱۴

رساله ای است در بیان اصول دین و معتقدات امامیه که در سال ۱۳۰۳ ق نگارش آن آغاز یافته و در یک مقدمه و پنج باب و یک خاتمه تنظیم و به ناصر الدین شاه قاجار تقدیم شده است:

مقدمه: در معرفه الله تعالی.

ص: ۴۸۲

باب اول: در توحید...

[الذریعه ۱۲-۱۷۷].

آغاز: «الحمد لله الذی هو خالق اللوح والقلم وموجد السماء والارض من العدم... اما بعد در عهد سلطنت ناصر شریعت غزّا وسالک مسالک ملت بیضا ملک الملوک من العرب والعجم...».

انجام: «.. انا المتکلم بكلّ لسان انا الشاهد لاعمال الخلائق فی المشارق والمغرب انا محمّد ومحمّد انا الذی لا یقع علیه اسم ولا شبه انا باب حطه ولا حول ولا قوه الا بالله العلیّ العظیم».

ش ۲۱۱۴، ۲۱۵ برگ، ۱۳×۲۲، نسخ، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۴). فهرست تفصیلی ابواب رساله در برگ اول ودوم آمده است.

۶۹۹- سفرنامه آذربایجان = کتابچه ودفتر محاسبات (فارسی)

از: یکی از رجال عصر قاجار

ش ۱۵۲۶، بیاض است. تاریخ ۱۲۸۹ در تبریز دارد.

۷۰۰- سفره جنانی = کشکول جنانی (فارسی)

از: علیرضا (یاعلی) بن حاج رضا تاجر جنانی نخجوانی (قرن ۱۴)

مجموعه ای از دعاها، اشعار، روایات، مراثی برای چهارده معصوم: وغیره را به طور تفصیل آورده. این کتاب حدود سی جلد می باشد. اشعاری از صافی تبریزی شامل نوحه و سینه زنی آورده است.

آغاز: «جلد سوم: بسم الله الرحمن الرحیم الحمد لله الذی تُسَبِّح له الرمال ویسجد

ص: ۴۸۳

له الظلال ویتد کدک من هیته الجبال...».

انجام: «فی کنز الفوائد، قال الله تعالی: یابن آدم یاتی رزقک وانت تحزن وینقص من عمرک وانت لا تحزن، تطلب ما یعطیک وعندک ما یکفیک».

ش ۱۲۷۷، ۹۴ برگ، ۲۲×۱۲، نسخ ۱۳۵۲. این نسخه جلد ۲۳ می باشد. و اشعار صافی تبریز در مرثی (۳۵ صفحه) و متفرقات (۵۰ صفحه) از این نسخه است که شاید جزء کتاب باشد و شاید جدای از کتاب باشد.

در فهرست سابق این کتابخانه در مجموعه ها ذکر شده بود

* * *

ش ۱۹۴۹، ۵۲ برگ، ۲۳×۱۶، نسخ ۱۲۴۹ در تبریز. این نسخه جلد اول است و ظاهراً آغازش نقص دارد.

* * *

ش ۲۳۷۵، ۱۰۱ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق ۱۳۴۶ در تبریز. شاید بخط مؤلف باشد. این نسخه جلد بیستم است.

آغاز: بسمه تعالی... قال علی علیه السلام فی التوحید کان ربی قبل القیل.

* * *

ش ۲۶۹۳، ۱۱۰ برگ، ۱۸×۱۲، نستعلیق ۱۲۴۸. شاید بخط مؤلف باشد این نسخه جلد بیست و نهم است.

* * *

ش ۲۸۷۵، ۷۱ برگ، ۱۸×۱۲، نستعلیق ۱۳۴۲. شاید بخط مؤلف. این نسخه جلد هشتم است. صفحات آن نامنظم می باشد.

* * *

ش ۲۹۶۸، ۱۱۹ برگ، ۱۷×۱۱، نستعلیق ۱۳۲۰ یا ۱۳۳۰. معلوم نشد جلد چندم است.

ص: ۴۸۴

۷۰۱- سفینه توفیق = ترجمه و شرح شرائع الاسلام (فقه، فارسی)

از: عبد الصمد بن عاشور تبریزی (زنده ۱۱۰۱ ق)

ترجمه فارسی «شرایع الاسلام» محقق اول که بنام شاه سلطان سلیمان صفوی در سال ۱۱۰۱ ق در مدرسه سلیمانیه اصفهان نگاشته شده است. مؤلف دانشمندان آذربایجان محمد علی تربیت تبریزی در کتابش نوشته که «نسخه ای از آن بخط مؤلف که در سال ۱۱۰۱ ق نوشته شده در تبریز رویت شده»، نسخه حاضر ما همان نسخه است که در تبریز بوده و به این کتابخانه منتقل شده است.

[الذریعه ۱۲-۱۹۶، دانشمندان آذربایجان - ۲۵۶].

آغاز: «... صانعی که در رقص هر ذره و نشر هر قطره خلاصه تمامی حکمت نظریه و زبده همه حکمت عملیه را تعیین و تبیین فرموده از نبود هر گونه فردی در عرصه شهود ما حاصل اسرار وجود مطلق را...».

انجام: «... و طریق تخلّص همان بود که بیان کردیم و اما بنا بر قول بر آنکه منجزات از اصل معتبر باشند همه تصرفات صحیح باشند و احتیاج بدین تفصیل نباشد تم».

ش ۳۲۸۶، ۳۳۸ برگ، ۲۴×۲۱، نستعلیق مؤلف در ۱۰ جمادی الاول ۱۱۰۱ ق (در دار السلطنه اصفهان مدرسه سلیمانیه) این نسخه مقداری از کتاب طهارت و مقداری از کتاب زکاه تا کتاب وصیّت را دارد. با تملک ملا علی خویی در شوال ۱۱۴۵ با مهر مربع «حسین منی وانا من حسین ۱۱۴۳» در برگ آخر. تصحیح و تحشی از مولف در هامش صفحات دارد.

۷۰۲- سفینه النجاه (دعا، فارسی، عربی)

از: ملا علی اصغر بن محمد یوسف قزوینی (ق ۱۱)

در آداب دعا و ادعیه روزهای هفته ها و ماه ها و اعمال ایام سال و اوراد مختلف

ص: ۴۸۵

[الذریعه ۲-۱۹۹، مرعشی ۱۱-۲۶۱، مجلس ۲۵-۴۲].

آغاز: «شکر و سپاس کریمی را سزد که مناجات را سبب انجام حاجات و انتظام امر نجات گردانید و دعا را باعث علو درجات و محو سیئات ساخت و اکمل تحیات و اجل تسلیمات».

ش ۹۸، ۳۶۱ برگ، ۲۸×۲۸، تحریر ۱۰۹۵. با نسخه خط مؤلف مقابله شده است. انجامش افتادگی دارد.

۷۰۳- سفینه النجاه (کلام، فارسی)

از: علیرضا بن کمال الدین حسین شیرازی اردکانی (متخلص به تجلی) (۱۰۸۵، ۱۰۸۸ ق)

عقاید شیعه را در سه مقام و یک خاتمه توضیح داده: مقام اول: خداشناسی، در دو اساس واجب الوجود و صفات او، مقام دوم: پیامبری، در یک فاتحه و چهار رکن، مقام سوم: امامت، در دوازده اصل و یک خاتمه در معاد. بحث امامت به تفصیل آمده است این کتاب در روز سه شنبه هفتم ربیع الاول سال ۱۰۶۷ هـ در هند به اتمام رسیده است. مدارک و مصادر کتاب که حدود صد عنوان از کتب عامه است در پایان کتاب آمده است.

[الذریعه ۹-۱۶۷ و ۱۲-۲۰۱، نسخه های خطی، منزوی ۲-۹۵۸، ملی تهران ۱-۲۹۲،

فرهنگ سخنوران ص ۱۱۰]

آغاز: «الحمد لله فاطر السموات والارض... که چون در عنفوان شباب حسب الاقتضای قهرمان نافذ الحکم تقدیر سفر هندوستان روی نمود در اوان توقف در آن حدود...».

ص: ۴۸۶

انجام: «... و قدرتش اصل همه قدرتهاست تصرف در مخلوقات خود از تغییر و تبدیل و ایجاد و ابقا و افنا و غیر اینها چرا مستبعد باشد انما امره اذا اراد شیئا ان یقول له...».

ش ۱۷۸۱، ۱۶۷ برگ، ۲۴×۱۴، نسخ شهریار بن اسد داد هزاوه ای در ۱۰۸۰ با مهر مربع «عبده محمد باقر».

ش ۳۱۷۷، ۲۸۸ برگ، ۲۴×۱۲، نسخ ملک محمود بن حاج محمد اردکانی در ۱۰۸۶. تصحیح شده است.

۷۰۴- سلسله الذهب (منظومه، فارسی)

از: نور الدین عبد الرحمن جامی (۸۹۸ ق)

یکی از مثنویهای «هفت اورنگ» است که سرودن آن در اول ذی قعدة ۸۷۶ ق به پایان رسیده است.

به عنوان دیوان جامی در همین فهرست رجوع شود.

[الذریعه ۱۲-۲۱۶، منزوی ۲۹۱۴، مجلس ۲۵-۲۰۱، مشار فارسی ۲-۲۰۱۵].

آغاز:

«بشنو ای گوش برفسانه عشق از صریر قلم ترانه عشق

قلم اینک چونی به لوح صریر

قصه عشق می کند تحریر

عشق مفتاح مخزن جود است هر چه بینی به عشق موجود است...»

انجام:

«چون رقومش به صاد و ضاد رسید

خانه راحکم ایستاد رسید

هم بر این حرف این خجسته کلام

ختم شد والسلام والا کرام»

ش ۱۹۴۸، ۲۳ برگ، ۱۷×۲۴، تحریر علی بن شاه میر الحسینی در ۹۸۱. این نسخه دفتر دوم را دارد. با سر لوح زرین در برگ اول و جدول زر در صفحات. و مهر بیضوی «عبدہ الراجی اسرحای» (کذا).

۷۰۵- سنه الهدایه لهدایه السنه (کلام، فارسی)

از: محمد علی بن محمد باقر بهبهانی کرمانشاهی (۱۲۱۶ ق)

کتابی در عقاید و معتقدات شیعه درباره امامت که در یک مقدمه و سه فصل تنظیم و در ۱۱ شوال ۱۱۸۹ پایان یافته است: فصل اول: امامت علی علیه السلام دوم: خلافت ابو بکر سیم، مطاعن (در یک مقدمه و سه سهم). چاپ شده.

[نسخه های خطی فارسی ۲-۹۵۹، الذریعه ۱۲-۲۳۴، دانشگاه تهران ۶-۲۲۷۶]

الفبایی آستان قدس - ۳۱۲]

آغاز: «بسمله احمده علی نواله مصلیاً علی

احمده و آله اما بعد چنین گوید بنده قاصر... که این چند کلمه ایست در باب امامت که بالتماس بعضی از طالبان راه هدایت از اهل سنت و جماعت قلمی میگرددد...».

انجام: «... ولعن بر متخلف از آن را نقل نموده. بتفصیل. و فرصت طول مقال درین مجال زیاده برین نیست والعاقل یکفیه الاشاره والجاهل لا ینفعه الف عباره والحمد لله».

ش ۳۳۱۵، ۱۱۹ برگ، ۱۴×۲۰، نسخ، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳) با مهر بیضوی «عبدہ عبدالعلی الطباطبائی» واقف: محمد علی ندوشن یزدی در ۱۲۴۷ ق.

ص: ۴۸۸

۷۰۶- سؤال وجواب (فقه، عربی و فارسی)

از: سید محمد باقر بن محمد نقی (حجه الاسلام شفتی)

پرسش و پاسخهایی به ترتیب کتاب های فقهی با مقدمه ای در احکام تقلید. بعضی از جوابها استدلالی و عربی است و گویا توسط یکی از شاگردان وی تدوین شده است. بخشی از این کتاب چاپ شده.

[الذریعه ۱۲-۲۴۳، مرعشی ۱۸-۱۷۲].

آغاز: «مقدمه فی الاصول، سوال: هر گاه شخصی تقلید مجتهدی را از مجتهدین زاد الله امثالهم نماید در حال حیات از مجتهد آیا بعد از ممات او جایز است از برای آن شخص تقلید و عمل به قول او...».

انجام: «وشیخ طوسی و علامه و غیرهم تصریح به وثاقت او فرموده اند او عرض نموده خدمت جناب حضرت امام رضا علیه السلام از ثواب زیارت حضرت فاطمه علیها سلام در قم. فرموده اند هر کس زیارت کند فاطمه علیها السلام را پس از برای اوست بهشت...».

ش ۱۹۹، ۳۵۷ برگ، ۳۰×۲۱، نسخ ابوالقاسم اصفهانی در ۱۲۴۶. با یادداشت تملک موسی ولد طوبا آشیان حاج میرزا شفیع لاهیجانی طاب ثراه و با مهر بیضوی «عبدہ الراجی موسی».

ش ۱۱۹، در فهرست سابق این کتابخانه اشتباه است.

ش ۳۶۷۵، ۲۹۱ برگ، ۲۹×۲۰، نسخ، بیکا، بیتا.

آغاز: خوشترین کلامی که عنوان صفایح نتایج افکار...

ص: ۴۸۹

۷۰۷- سوال و جواب (فقه، فارسی)

از: ؟

سوال و جواب کوتاهی است در ابواب صلاه و زکاه و صوم.

آغاز: «السؤال اذا ادرك رجل الامام في الركعه الثالثه وشرع بقرائه الحمد وخاف من انه اذا تم الحمد يرفع الامام رأسه من الركوع هل يجوز له قطع الحمد ام لا الجواب يقطع الحمد ويلحق بالامام».

انجام: «نظر به محرم بی لذت ما سواى عورتین جایز است و با لذت جایز نیست مطلقاً چه زن به مرد محرم یا مرد به زن محرم. نماز احتیاط جزو نماز است. سجده سهو جزو نماز نیست...».

ش ۴۰۱۸، ۴۱ برگ، ۱۱×۱۶، نسخ، بیکا، بیتا، آخرش ناقص است. با مهر بیضوی «عبدہ الراجی ابراهیم الحسینی».

۷۰۸- سوانح اکبری (تاریخ، فارسی)

از: امیر حید بلگرامی واسطی حسینی

شرح حوادث و وقایع سلطنت و شرح حال اکبر شاه (۹۶۳ - ۱۰۱۴ ق) است، از تولد تا ۲۴ پادشاهی او ۹۸۷ ق، در دو مقاله ۱ - نژاد و تولد او ۲ - تاجگذاری تا ۲۴ سال پادشاهی او که به خواش کرک پترک نگاشته است.

این توضیح با نسخه ای که در اختیار است مطابق نمی باشد برای آشنایی با این نسخه به فهرست سابق این کتابخانه ص ۲۳۱ رجوع شود.

[نشریه دانشگاه ۶-۴۶۶۲، فهرستواره منزوی ۲-۱۲۷۷].

آغاز: «رفته سر به شورش برآرد... شهریار گیتی آرا که همواره افزونی شجاعت

ص: ۴۹۰

می خواهد که در معارک پردلان به نفس مقدس خود شمشیر زند وقت خوش شده».

انجام:

«دیده ما به تماشای حقیقت باز است عقل کلّ می رمد از کوبه حیرت ما

سر فرو برده به جیب و دو جهان مینگرم عشق از تار نظر بافت مگر کسوت ما»

ش ۳۶۸۷، ۵۲۲ برگ، ۳۱×۱۹، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۱) ناقص.

۷۰۹- سیاست خارجی ناپلئون (تاریخ، فارسی)

از: ؟

شرح مختصری از چند جنگ خارجی ناپلئون امپراتور فرانسه است.

آغاز: «تاریخ سلطنت ناپلئون را میتوان به طور خلاصه به این عبارت بیان فرمود «مخاصمه بر ضدّ دولت انگلیس» ناپلئون در موقع رسیدن به قدرت دارای افکار انقلابی بود زیرا قبل از هر چیز مرد انقلاب و رئیس جنگ و جدالهای ملی و نظامی محسوب میشد».

انجام: «فرماندهی را به پرنس اوژن واگذار کرد که پس از عبور از آلمان در شرق آلپ در انتظار رسیدن قوای جدیدی که ناپلئون تشکیل داده بود در اقامتگاه زمستانی خود قرار گرفت».

ش ۳۷۰۹، ۳۴ برگ، ۲۱×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا.

ص: ۴۹۱

۷۱۰- سیر السلوک الی ملک الملوک (عرفان، فارسی)

از: حسین بن علی خسروشاهی تبریزی، قرن ۱۳

رساله ای است در ترجمه و توضیح «السير والسلوك» سید کاظم رشتی حایری (۱۲۵۹ ق) که برای استفاده فارسی زبانان ترجمه شده است.

[الذریعه ۱۲-۲۸۲، فهرست منزوی ۱۰۸۵].

آغاز: «بسمله سپاس بی قیاس و ثنای بی انتها مر خداوند کریمی را سزاست که ذرات ممکنات را از فیض بی منتهای خود از مستوره عدم به معموره وجود آورده و از کرامت بی کرانه خود خلعت من دخله...».

انجام: «... و اینقدر است که اخذ کن تو حق را و اعراض نما از اهل باطل و باش محسن که پروردگار با زمره محسنین است و... فارغ شدیم ما از ترجمه کلام شریف والفاظ لطیف در روز ۴ شنبه ۲۴ شهر شوال المکرم».

ش ۳۲۵۳، ۶۸ برگ، ۲۱×۱۴، نسخ حیدر در ۱۲۶۰. با مهر بیضوی «یا امام حسین» روی برگ اول و آخر.

۷۱۱- سیف الامه و برهان المله (عقائد، فارسی)

از: ملا احمد بن محمد مهدی بن ابوذری نراقی کاشانی (۱۲۴۴ ق)

هنری مارتن کشیش انگلیس در کتاب فلیپ پادری که ردّ بر اسلام بود دست برده و چیزی بر آن افزوده و ناشیانه میان کشورهای مسلمان پخش کرد و با این کار روحانیان را برانگیخت که چند ردّیه بر آن نوشتند از جمله علامه نراقی این کتاب را در ردّ او به درخواست عباس میرزای قاجار و به نام فتحعلی شاه در سه باب در هفتم ماه صفر ۱۲۳۳ به انجام رسانده و در سال ۱۲۶۷ و سپس چند بار چاپ شده است.

[الذریعه ۹-۶۱۲، نسخه های خطی، منزوی ۲-۹۶۰].

ص: ۴۹۲

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم... بدانکه از برای صاحب مرتبه والای نبوت درجات بلند بسیار ومقامات ارجمند بی شمار ومنازل رفیعه بی حدّ ومناصب جلیله منیفه لا تحصی ولا تعدّ وخواص بیکران...».

انجام: «شک نیست که حواریین که بعد از حضرت یحیی بودند بأجمعهم مروّج شریعت ومبیین آن بودند سپس به حضرت یحیی ختم نخواهد شد. ختم الله لنا بالحسنی وحشرنا تحت لواء خاتم الانبیاء وسید الاوصیاء محمد بن عبدالله صلی الله علیه وآله».

ش ۳۶۸، ۲۰۱ برگ، ۲۵×۱۵، نستعلیق محمد هاشم بن محمد جعفر بن غیاث الدین علی کاشانی در ۱۲۳۵

ش ۴۰۹۲، ۱۸۹ برگ، ۲۰×۱۵، نستعلیق سمیع بن محمد جعفر شوقی در ۱۲۶۴. آغاز وانجام افتادگی دارد. بخشی از نسخه از کاتب مذکور نیست.

۷۱۲- سیف الملوك و بدیع الجمال = قصه گلستان ارم (داستان، فارسی)

از: ؟

داستان عاصم پسر صفوان از پادشاهان عرب است. چندین تحریر از این داستان در فهرست نسخه های خطی منزوی معرفی شده است. این داستان را خواجه حسن میمندی برای سلطان محمود غزنوی روایت کرده است.

[فهرستواره منزوی ۱-۴۲۷، فهرست منزوی ۳۷۳۸ و ۳۷۲۴، مجلس ۳۸-۳۴].

آغاز: «سپاس وستایش بی قیاس مرصانعی را که به قلم صنع خود این همه صورتهای عجیب و نقشهای غریب بر لوح وجود ممکنات هویدا نموده».

انجام: «وفرزندان ایشان داد عدل می رسیدند بعد از چند گاه ایشان هم هلاک شدند

ص: ۴۹۳

همه مرگ داریم پیر و جوان به گیتی نماند کسی در جهان»

ش ۷۱۳، ۳۴ برگ، ۲۰×۱۱، نستعلیق. ۱۰۵۶.

۷۱۳- سيف المؤمنين في قتال المشركين (رد يهود ونصاری، فارسی)

از: علیقلی جدید الاسلام (قرن ۱۱)

ترجمه کتاب اول (سفر تکوین) از کتاب های پنجگانه تورات است این ترجمه از اصل لاتینی آن به اشاره فاضل هندی در زمان شاه سلطان حسین صفوی انجام گرفته است. وروی برگ اول نسخه حاضر نوشته: به نظر مبارک فاضل هندی رسیده است.

[الذریعه ۱۲-۲۸۹، الفبائی آستان قدس ص ۳۱۵].

آغاز: «بهترین نغمه که عندلیب زبان در بوستان زندگانی به آن ترنم تواند نمود و نیکوترین نوایی که بلبل بیان در شاخسار سخن طرازی زبان تکلم به آن تواند گشود حمد و ثنای یگانه...».

انجام: «..ائمه معصومین صلوات الله علیهم راهی داشته باشم امین یا رب العالمین و نیز امیدوار هستم که خدای تعالی جمعیت حواس و اسبابی کرامت کند که اگر حیات مستعار... به خاطر فاتر می رسد بر اوراق روزگار ثبت کرده اند».

ش ۱۶۷۵، ۴۵۲ برگ، ۳۴×۲۱، نسخ، بیک، بیتا. (تحریر سده ۱۲ و ۱۳) با سر لوح زرین و جدول زر در صفحات. تصحیح شده است. شاید آخرش افتادگی داشته باشد.

ص: ۴۹۴

۷۱۴- سی مجلس (فارسی)

از: میرزا باقر (از علماء شیخیه)

مجموعه ای است در مواعظ که در سی مجلس ماه مبارک رمضان سال ۱۲۹۶ هـ بیان شده است و سپس به صورت کتاب درآمده است. مؤلف ابتدا آیه مبارکه «الله نور السموات والارض مثل نوره کمشکوه فیها مصباح...» را ذکر می کند و سپس به شرح و توضیح آن میپردازد و این آیه در تمام مجالس تکرار می شود.

این کتاب به دستور نصرت الله خان تنظیم شده است.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد وآله الطاهیرین و لعنه الله علی اعدائهم اجمعین و بعد چون مواعظ سرکار بندگان روحی و روح العالمین فداه به سرعت نسخه شده بود و در پای منبر».

انجام: «حضرت صادق علیه السلام فرمودند هیئات هیئات چه قدر جاهلی به امام خود مگر امام به هر صورتی که میخواهد ظاهر شود مشکل است برای او میخواهد به صورت... ظاهر می شود به صورت جوان به هر صورتی که میخواهد می آید میان مردم راه می رود امیرادر شهری بطور پیری در شهری بطور جوانی هر جا هر طوری میخواهند ظاهر میشوند و صلی الله علی محمد وآله الطاهیرین».

ش ۳۹۹، ۲۷۸ برگ، نسخ ۱۲۹۶ ظ.

۷۱۵- سی فصل = مختصر در معرفت تقویم (نجوم، فارسی)

از: خواجه نصیر الدین محمد بن محمد بن حسن طوسی (۶۷۲ ق)

خواجه نصیر این کتاب را به عربی نوشته پس در سال ۶۵۸ ق خود آن را به فارسی درآورده است که سی فصل می باشد فصل اول آن در حساب جمل که بنای تقویم بر آن

ص: ۴۹۵

است و فصل سی ام آن در معرفت اصولی که به آن احتیاج افتد در اختیارات.

[الذریعه ۱۲-۲۹۱، کشف الظنون ۲-۱۰۱۰، دائره المعارف بزرگ، منزوی ۱-۱۴۰].

آغاز: «حمد له... این مختصری است در معرفت تقویم مشتمل ب رسی فصل، فصل اول در حساب جمل و...».

انجام: «...امادر بیع منصرف از سعد و مشتری را متصل به سعد و ما بدین قدر اختیار کردیم پس اگر کسی زیادتر از این خواهد باید به سایر کتب رجوع کند».

ش ۱۸۶۵، ۲۹ برگ، ۲۲×۱۷، نستعلیق محمد علی در ۱۲۱۰.

ش ۳۸۰۱، ۲۳ برگ، ۲۰×۱۴، نسخ، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳) با مهر مربع «علی سیراف ۱۱۹۶».

ش ۳۸۵۲، ۲۱ برگ، ۲۱×۱۷، نستعلیق زین العابدن بن علی اکبر در ۱۲۰۷ یا ۱۲۷۸ در سعید آباد سیرجان.

۷۱۶- شاه آزاد بخت و چهار درویش (فارسی)

منسوب به: امیر خسرو دهلوی

داستانی است از سلطان روم به نام «آزاد بخت» و پسرش «بختیار»، و چهار درویش جهانگرد و جهاننیده که در یکجا گرد آمده هر یک سرگذشت خود را بازگویی کنند. نسخه ها با یکدیگر جدایی دارند و نه تنها در نام کسان که بر حسب وضع جغرافیایی نویسندگان رنگ و بوی محلی گرفته است.

[مشرک پاکستان ۶-۹۹۸، الذریعه ۵-۳۱۱ و مشار فارسی ۱-۱۱۲۲].

آغاز: «خیالات غریبه مینمودند بعد از سه روز امرا متفق بر آن شدند وزیر اعظم

ص: ۴۹۶

پادشاه را که انیس و نایب و وکیل السلطنه بود...».

انجام: «... و گاه ایشان را به گلستان ارم دعوت مینمود تا آنکه هر یک دنیا را ناچار و ناکام به کام دیگران گذاشته...

دلتنگ مشو که مالک الملک خداست...».

ش ۱۴۰۲، ۱۰۱ برگ، ۱۷×۱۱، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۱ و ۱۲) اول و آخر ناقص با مهر بیضوی «محمدعلی» در برگ
۳۰.

ش ۱۹۳۴، ۱۱۷ برگ، ۲۱×۱۴، نستعلیق، بیکا، بیتا. آغازش افتاده (تحریر سده ۱۱) این نسخه را شاهزاده برهان السلطنه امیر
خسرو میرزا در سال ۱۳۳۵ به ابوالفضل بن علی کوهی ملقب به ثقه السلطان متخلص به شمس بخشیده است.

۷۱۷- شاهرخ و گلرخ (داستان، فارسی)

از: ابوالمجد محمود جیلانی

[فهرستواره کتاب های فارسی منزوی ۱- ۴۲۸].

آغاز: «... پروردگار و نعت پیغمبر... و درود و سلام بر آل آن بزرگوار یعنی ائمه معصومین... چنین نموده می آید...».

انجام: «وزیر اعظم و اعضای دار الملک موشح کرده هر نسخه را از آن با یکی از سرهنگان لشکر به مملکتی فرستاد».

ش ۱۱۶۷، ۱۴۳ برگ، ۲۱×۱۲، نستعلیق، بیکا، بیتا. انجامش افتادگی دارد (تحریر سده ۱۳).

ص: ۴۹۷

۷۱۸- شاهنامه (فارسی)

از: ابوالقاسم حسن بن اسحاق فردوسی طوسی، ۳۲۳ - ۴۱۱ ق

منظومه کبیری است از مشهورترین شعرای پارسی گوی، شامل تاریخ پادشاهان ایران از کیومرث تا یزدگرد سوم، و نیز حاوی بسیاری از حکمتها، مواعظ، فلسفه و اخلاق.

[مجلس ۲۶-۳۰۶ و ۸-۲۲۲ و ۲۵-۳۰۶، الذریعه ۱۳-۱۶، سپهسالار ۵-۱۳۲،

مشار فارسی ۳-۳۱۷۳، نسخه های خطی فارسی ۴-۲۹۳۵].

ش ۱۹۷۶، ۳۴۵ برگ، ۱۷×۲۲، اول و آخر ناقص. نستعلیق، بیکا، بیتا. (شاید از سده ۱۰ و ۱۱ باشد).

ش ۳۱۳۰، ۲۹۱ برگ، ۱۹×۳۲، نستعلیق، بیکا، بیتا، شامل دفتر سوم و چهارم. (تحریر سده ۱۲).

ش ۳۵۱۱، ۴۵۴ برگ، ۲۲×۳۷، نستعلیق، عماد الدین محمدی در ۱۰۴۲. آغازش افتادگی دارد. با مهر مربع «الواثق بالله الغنی ابوالقاسم الحسنی الحسینی».

ش ۳۶۹۲، ۲۱۱ برگ، ۲۰×۳۲، نستعلیق، بیکا، بیتا.

۷۱۹- شاهنامه مظفری = دیوان... (فارسی)

از: ؟

مجموعه اشعار و سرودههایی که به امر مظفر الدین شاه قاجار سروده شده و تشبیه

ص: ۴۹۸

به شاهنامه فردوسی در عهد سلطان محمود غزنوی شده است، در آغاز تاریخ سلطنت ناصر الدین شاه و توصیف و مدح وی و بدگویی از مخالفان وی و تفصیل جریان قتل وی در حرم شاه عبدالعظیم ذکر شده و سپس ورود مظفر الدین شاه و جلوس وی به شاهی و امر وی برای نوشتن «شهنامه» با توصیفات مبالغه آمیز بیان شده است.

در فهرست سابق این کتابخانه به عنوان دیوان ناشناخته در ص ۱۸۱ یاد شده بود.

آغاز:

«بنام خداوند جان و روان

خداوند بخشنده مهربان

ستایش سزاوار آن کردگار که بر هر دو گیتی است پروردگار...»

انجام:

«... بنام مظفر شه آمد تمام

که از مشک او فر پذیرد ختام

جهان تا بود روشن از مهر و ماه

بود روشن این نامه از نام شاه»

ش ۲۰۷۵، ۱۱ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق، بیکا، بیتا، این نسخه از ابتدای شروع شاهنامه ناتمام مانده و تقریباً مقدمه و دیباچه را در بر دارد.

۷۲۰- شبستان وصال = جمشید و خورشید (منظومه، فارسی)

از: مستور بیگدلی (زنده ۱۱۴۷ ق)

مثنوی بلند و داستان واری است که در آن حکایت بهم رسیدن دو عاشق بنامهای شاهزاده جمشید و خورشید بانو و حوادث و جریاناتی که بر آنها گذشته بنظم کشیده و سرودن آن در سال ۱۱۴۷ ق مطابق بیت ذیل پایان یافته است:

پی تایخ اتمام خیالش فکن میم از شبستان وصالش

ص: ۴۹۹

آغاز:

«نخست ای پادشاه عالم آرا کنم این نامه بر نام تو انشا

بحمد تو زبان را برگشایم ز توحیدت در افشانی نمایم»

انجام:

«... نیاید بمن از عطایت خطاب

کنی راحتم اندر آن مهد خواب

سزاوار خود کرده ام من تمام

تو کن آنچه از تو سزد والسلام»

ش ۲۴۸۱، ۲۰۳ برگ، ۲۲×۱۶، نستعلیق فضل الله مشهور به میرزا بابا خان در ۱۳۰۶. با مهر بیضوی «ابوالفضل بن فضل الله» روی برگ اول.

۷۲۱- شجره الهیه (کلام، فارسی)

از: رفیع الدین محمد بن حیدر طباطبایی نائینی (میرزا رفیعا)، (۹۹-۱۰۸۲ ق)

کتابی است در اصول دین و عقاید حقه امامیه که در یک مقدمه و هشت مطلب تنظیم و بنام شاه صفی صفوی (۱۰۳۸ - ۱۰۵۳ ق) در نهم ربیع الثانی ۱۰۴۷ ق تحریر و نگاشته شده است.

[نسخه های خطی فارسی ۲-۹۶۲، الذریعه ۱۳-۲۸، دانشگاه تهران ۱۴-۳۶۱۷، مرعشی ۱-۱۱۸].

آغاز: «.. وخاتم الانبیاء را که فص خاتم رسالتت بتشرف لولاک لما خلقت الافلاک ممتاز گردانیده و بخطاب محبت واصطفا اختصاص فرموده شرایع سابقه را بشریعت کامله او تمام داده...».

انجام: «... وامر ممکن الوجود که مخبر صادق بآن اخبار نماید مصدق به شود و وجود جنت و نار مصدق به باشد چون بتوفیق الهی میسر شد ایراد آنچه مقصود الایراد درین رساله بود».

ش ۳۰۸۱، ۹۱ برگ، ۱۲×۷، نستعلیق اسماعیل طالقانی در ۱۰۷۰. برگ اولش افتاده.

ص: ۵۰۰

۷۲۲- شرح احوال حضرت عبد العظیم علیه السلام امامزاده واجب التعظیم

(تراجم، فارسی)

از: اعتضاد السلطنه علی قلی بن فتحعلی شاه قاجار

مؤلف در این رساله اجداد آن حضرت و احوالشان و نیز امامزاده های مجاور ایشان را بیان کرده است. تاریخ تالیف ۱۲۹۳ (اعتضاد السلطنه و زر علوم بوده است)

آغاز: «الحمد لله المتعالی عن الاضداد والاشباه والصلاه والسلام علی خاتم الانبیاء محمد المصطفی خیر الخلق وعلی وصی بلا فصله وابن عمه علی بن ابیطالب وعلی آله ائمه الهدی والحق صلوات الله وسلامه علیهم اجمعین والعاقبه للمتقین».

انجام: «از عبارت عمده الطالب بر می آید که نسلی باقی مانده باشد. این بود احوال عبد الله ایضاً تا امام همام سید سجّاد علی بن الحسین بن امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب علیهم السلام».

ش ۳۷۹۱، ۱۲ برگ، ۲۱×۱۴، نستعلیق ۱۲۹۳. (شاید نسخه اصل باشد) با سر لوح زرین و جدول زرین در صفحات.

۷۲۳- شرح ادعیه سرّ القدسیه = ترجمه و شرح... (دعا، فارسی)

از: محمد مؤمن بن محمد زمان حسینی طالقانی

مؤلف که از نزدیکان مقرب الخاقان محمود بیگ جوادار باش بود چون میل وی را بر ادعیه واذکار متمایل یافت به ترجمه «ادعیه سر قدسیه» همت گمارد، این دعا که عناوین «یا محمد _ یا محمد» دارد. شامل ۳۱ یا ۳۲ دعا است، مؤلف پس از ترجمه دعاها در فقراتی با عنوان «توضیح» به شرح ادعیه پرداخته است.

آغاز: «الحمد لله المحمود فی کل فعاله المعبود بجلیل جلاله المرغوب بعظیم

ص: ۵۰۱

نواله، المرهوب لالیم نکاله والصلاه علی محمد المبعوث لتبلیغ اقواله... وبعد معروض می دارد معترف بکمال نقص ونادانی... که چون این حقیر کثیر التقصیر...».

انجام: «.. بنابر اول صلاته منصوب و بنابر دویم مرفوع است، فی اللوح المحفوظ متعلق بمضاعفه و متعلق برفعت میتواند بود والله اعلم تم بحمد الله رب العالمین».

ش ۲۵۶۶، ۸۷ برگ، ۱۵×۱۰، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۲ و ۱۳) با نسخه اصل مقابله وتصحیح شده است. حاشیه نویسی هم دارد.

۷۲۴- شرح الفیه ابن مالک (نحو، فارسی)

از: ملا محمد صادق بروجردی (ق) ۱۳

شرحی است بر «ارجوزه الفیه» ابن مالک (۷۶۳) که برای گروهی از محصلین وفرزندش محمد محسن تألیف کرده است. وی به دنبال هر بیت متن مشکلات اعرابی و نحوی را با عناوین «الترکیب _ یعنی» توضیح داده و بقدر ضرورت شرح کرده است.

[نسخه های خطی منزوی ۳-۲۰۵۶، مرعشی ۷-۴۳، سپهسالار ۵-۱۸۰].

آغاز: «الحمد لله علی الائه والصلاه علی محمّد سید انبیائه واله المنتجبین من اهل ارضه وسمائه وبعد چنین میگوید بنده قلیل البضاعه محمد صادق بروجردی بلغه الله ما یتمناه وجعل آخرته خیراً من دنیا...».

انجام:

«اشتمل اقصی من الخلاصه کما اقتضی غنی بلا خصاصه»

ش ۳۴۶، ۲۰۶ برگ، ۲۱×۱۶، نسخ حسنعلی بن میر محمد رضا تقوی رضوی موسوی حسنی لاریجانی (ساکن قریه دبنان یا دینان) در ۱۱۹۳. با یادداشت پسر کاتب حاکی از وقف بر اولاد مورخ ۱۲۲۹ و با مهر بیضوی «حسنعلی التقوی»

ص: ۵۰۲

ش ۲۱۳۲، ۲۴۷ برگ، ۱۷×۲۳، نسخ، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳).

ش ۳۳۶۶، ۱۷۸ برگ، ۱۵×۲۰، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳) از انجام افتادگی دارد. با مهر بیضوی «اسد الله» در برگ آخر.

۷۲۵- شرح الفیه ابن مالک = ترجمه و ترکیب الفیه (نحو، فارسی)

از: ؟

ترجمه و ترکیب «الفیه» ابن مالک اندلسی (۶۷۲ ق) است که ابتدا ترکیب هر بیت و سپس ترجمه ذکر شده است.

آغاز: «قال محمد هو ابن مالک... التركيب قال فعل ماضی اجوف واوی در اصل قول بود...».

انجام: «... بدلیل اینکه لفظ مونث در حقیقت بازاء لفظ مذکر است پس باید که مناسب امر باشد و مناسب لفظ اذ است و در او چهار وجه است...».

ش ۲۳۴۸، ۶۵ برگ، ۱۹×۲۱، نسخ، بیکا، بیتا. آخرش ناقص است (تحریر سده ۱۳).

۷۲۶- شرح الفیه ابن مالک (نحو، فارسی)

از: ؟

شرح و ترجمه «الفیه» ابن مالک است، شارح نخست چند بیت از «الفیه» را می آورد سپس به ترکیب آنها پرداخته و بعد از آن، ترجمه ابیات را بطور آزاد و روان ذکر می کند که تحت عنوان «حاصل معنی» است.

[ر.ک: نسخه های خطی منزوی ۳-۲۰۵۶ _ ۲۰۵۸، الذریعه ۱۳-۱۰۶].

ص: ۵۰۳

آغاز: «ورفع فعل ونصب مشترك میان فعل واسمند وچون اسم مرفوع واسم منصوب وفعل مرفوع که مضارع مفرد باشد بی عامل لفظ ظاهر وین بود لهذا اکتفا نمود در تمثیل بفعل منصوب».

انجام:

«فاحمد الله مصلياً على محمد خير نبي ارسلا

واله الغر الكرام البرره

وصحبه المنتجبين الخيره»

ش ۹۰۱، حدود ۲۰۰ برگ، ۲۲×۱۷، نسخ و نستعلیق ۱۲۱۷، تا شعر «والحذف فی الیا رابعاً احق من... شرح فارسی دارد وبقیه چند برگ از شرح ابن عقیل است.

۷۲۷- شرح الفیه عینکی = شرح وترجمه منظومه فسوه الفصیل

(فارسی)

از:

شارح که خود فاضلی از آذربایجان بوده و با جریانات و بزرگان آنجا آشنا بوده شرح و توضیح حاضر را برای منظومه هزلی وهجوی «الفیه عینکی» یا فسوه الفصیل حجه الاسلام تیر تبریزی (۱۲۴۸ _ ۱۳۱۲ ق) که پیشتر در همین فهرست یاد شد بنگارش درآورده ودر سال ۱۳۰۶ ق پایان یافته است.

[الذریعه ۱۶-۲۲۴، نسخه های خطی فارسی ۴-۲۶۴۹ (الفیه عینکی)].

آغاز: «بسمله، الحمد لله... در این چند روزه نسخه فسوه الفصیل که مستند مینماید... بزرگواری پرهیزگار نام، بدست افتاد و بعد از ملاحظه ومطالعه دیدم که بعضی از حکایات ولعبات... محتاج بشرح وتحقیق است...».

انجام:

«... ولیک هذا آخر الکلام

لانه من احسن الختام»

ش ۲۶۱۳، ۴۳ برگ، ۱۷×۱۱، نستعلیق ۱۳۰۸.

ص: ۵۰۴

۷۲۸- شرح بوستان (ترکی)

از: ؟

شرح مزجی «بوستان» شیخ مصلح الدین سعدی شیرازی که بزبان ترکی عثمانی در عصر سلاطین عثمانی شده است، چون نسخه به بخشی از شرح تعلق دارد و قسمتهای پیشین و پسین در دست نبود شارح شناخته نشد.

در فهرست سابق این کتابخانه ص ۲۳۸، این شرح از ملا سودی البسنوی (م) ۱۰۰۰ دانسته شده. به کشف الظنون ۲۴۴ رجوع شود.

انجام: «یعنی اولیاء طریقه سلوک. تمت.»

ش ۳۱۱۵، ۶۳ برگ، ۱۸×۲۹، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳) این نسخه شامل بخشی از این کتاب است. تصحیح شده.

۷۲۹- شرح بیست باب در معرفت تقویم (نجوم، فارسی)

از: مظفر بن محمد قاسم گنابادی (قرن یازدهم هـ. ق)

شرحی است بر «بیست باب» عبدالعلی بیرجندی، در یک مقدمه که شامل بیان بعضی از الفاظ مصطلحه و سپس شرح بیست باب می باشد. تاریخ تالیف: ۱۰۰۵

[الذریعه ۱۳-۱۳۱، مشترک پاکستان ۱-۲۴۸، مشار فارسی ۲-۲۱۰۷، دائره المعارف بزرگ ۱-۱۴۴].

آغاز: «آغاز: حمد و ثنای بی ریب و ریا قدیری را سزا است که کلک صنعت...».

ش ۸۹۵، ۹۲ برگ، ۱۵×۲۱، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص.

ش ۱۸۴۷، ۱۲۱ برگ، ۱۷×۲۶، نستعلیق ۱۲۴۶. با شکلهای هنری وزرین در میان برگهای کتاب.

ص: ۵۰۵

۷۳۰- شرح تهذیب المنطق = ترجمه حاشیه ملا عبداللہ (منطق، فارسی)

از: جمال الدین محمد بن محمود حسینی شهرستانی (ق) ۱۰

این شرح درست با «حاشیه ملا عبد الله» مطابقت دارد. لذا در طبقات اعلام الشیعه آن را ترجمه حاشیه ملا عبد الله نامیده است.

[الذریعه ۱۳-۱۶۴، دانشگاه ۳۰-۶۱ و ۱۳-۳۴۹۹، نسخه های فارسی منزوی ۲-۱۴۹۹].

آغاز: «حمد و سپاس بی قیاس حکیمی را سزد که زبان منطق رافصیح ودل را طریق تصور حق و تصدیق و... کرامت فرمود و درود نامحدود... اما بعدنموده می شود که افقر العباد الی الله الغنی...».

انجام: «وهذا بالمقاصد اشبه. یعنی آنچه مذکور است در ثامن از رؤوس ثمانیه به مقاصد اشبه است و این ظاهر شد از بیان مذکور».

ش ۲۵۷، ۹۱ برگ، ۲۱×۱۴، نستعلیق ۱۲۴۶. نیمه دوم نسخه نونویس است. واقف مرحوم حجه الاسلام سید یونس حسینی رودباری که گفته شده از شهدای واقعه سال ۴۲ مدرسه فیضیه قم است.

ش ۸۷۸، ۹۲ برگ، ۱۳×۱۹، نستعلیق ملا شاه وردی در ۱۱۲۵. با مهر بیضوی «عبدہ الراجی محمد کریم بن رحیم».

این شماره در عنوان بعدی هم یاد شده.

ش ۶۱۶، ۵۱ برگ، ۱۷×۲۲، نستعلیق مهدی مازندرانی در ۱۲۲۷ در مدرسه حاجی علیخان امید در کرمانشاه. با مهر بیضوی «یا عباس علی» و «محمد بن احمد موسوی» و مهر مربع «محمد مهدی».

ص: ۵۰۶

۷۳۱- شرح تهذیب المنطق = ترجمه حاشیه ملا عبداللّه (منطق، فارسی)

از: مولی عنایت الله هندی (گویا سال ۱۰۸۲ ق)

ترجمه و شرح تهذیب المنطق تفتازانی که ناظر به حاشیه ملا عبد الله یزدی می باشد.

[نسخه های خطی، منزوی ۲-۱۴۹۹، ذریعه ۳-۱۶۴، مجس ۱۰-۱۲۴۰، دانشگاه ۳-۶۱].

آغاز: «الحمد حمد در لغت وصفی است بر جمیل اختیاری به جبهه تعظیم و تبجیل نه به طریق سخریه واستهزاء و در اصطلاح فعلی است که دالّ باشد بر تعظیم منعم».

انجام: «خاتمه اجزاء العلوم الموضوعات وهو ما یبحث فی العلم عن اغراضها الذاتیه خاتمه کتاب در بیان اجزاء علوم است و اجزاء علوم سه جزء است. تمّت هذا الكتاب بعون الملك الوهاب».

ش ۸۷۸، ۹۲ برگ، ۱۲×۱۹، نستعلیق ملا شاه وردی در ۱۱۲۵. با مهر بیضوی «عبدہ الراجی محمد کریم بن رحیم».

ش ۳۴۰۳، ۵۴ برگ، ۱۵×۲۱، نستعلیق، بیکا، بیتا. آخرش ناقص است.

۷۳۲- شرح حال مهاراجه رنجیت سنگه (فارسی)

از: سید حسین «مترجم زبان هندی»

رساله ای است در شرح حال مهاراجه رنجیت (برنجیت) سنگه پسر سردار مهان سنگه حاکم مملکت پنجاب که با استفاده از روزنامجات هندوستان بفارسی نگاشته شده است.

آغاز: «شرح حال مهاراجه رنجیت سنگه فرمانروای مملکت پنجاب پسر سردار مهان سنگه سال هزار وهضتصدو سی وهفت بکری هندوئی مطابق سنه ۱۷۸۰

ص: ۵۰۷

میلاادی سردار مهان سنگه از سرداران...».

انجام: «... ووقایعی که ما بین رنجیت سنگه و خانواده احمد شاه درّانی واقع شده وسلوک او با شاه شجاع الملک و گرفتن الماس کوه و نور وسایر جواهرات... لهذا تذکار آن را در این مقام خالی از فایده دانسته ترک نمود».

ش ۲۲۷۴، ۴۳ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق، بیکا، بیتا. شاید بخط مترجم باشد (تحریر سده ۱۳ و ۱۴).

۷۳۳- شرح خلاصه الحساب (فارسی)

از: ؟

ترجمه و شرح مختصری است بر کتاب «خلاصه الحساب» شیخ بهائی. این ترجمه و شرح با عناوین «قوله _ قوله» نگاشته شده است.

[ر. ک: نسخه های خطی منزوی ۱- ۱۸۰].

آغاز: «... نفوس وذات واجب الوجود اگر قائل شویم به اینکه واحد عدد است و حاصل آنکه احتیاج هر عددی در خارج به ماده ممنوع است...».

انجام: «به پوشیدن و اخفا کردن از بسیار از اهل این زمان پس حفظ کن نگاه دار وصیت... به سوی تو و خداست جل شأنه نگاه دارنده».

ش ۱۱۳۸، ۱۴۰ برگ، ۲۲×۱۲، نسخ فتح الله در ۱۰۵۵ یا ۱۱۵۵. آغازش افتادگی دارد.

۷۳۴- شرح درج المضامین (تجوید، فارسی)

از: محمد محسن بن سلیمان (؟)

شرح کوتاهی است بر منظومه‌ملا مختار اعمی قاری در قواعد تجوید که فقط جنبه

ص: ۵۰۸

توضیح عبارات آن را دارد و به جهت بعضی از اخلاء روحانی شرح شده است.

[الذریعه ۱۳-۲۴۲، مرعشی ۷-۱۶، نسخه های خطی منزوی ۱-۹۱].

آغاز: «الحمد لله الذي جعل قراءه القرآن سبباً لمرتقى الى الدرجات العالیات كما ورد في الصحيح من الاخبار والروایات وصییره مونساً في الخلوات وانيساً في الظلمات...».

انجام: «... یعنی لؤلؤ که عبارت است از هفتاد و دو به حساب ابجد کبیر که لؤلؤ خوانده شود دو واو را دوازده می شود بیهمزه و دو لام که شصت می شود عدد ابیات این منظومه می باشد».

ش ۱۹۳۶، ۲۲ برگ، ۱۶×۲۲، تحریر ابوالفتح در ۱۲۹۹.

۷۳۵- شرح دستور معما = شرح معما = دستور معما = شرح رکنی (فارسی)

از: صادق رکنی نیشابوری (زنده ۹۱۶ ق)

مؤلف که در محضر معما گوی معروف عصر امیر کمال الدین حسین بن محمد حسینی نیشابوری (۹۰۴ ق) به تحصیل لغز معما مشغول بوده در اثر کلامی از نور الدین جامی که وی استاد بی نظیر لغز است اگر وی از عالم برود این علم متروک خواهد شد. انگیزه شرح رساله دستور معمای استادش را یافته و به شرح و بسط آن پرداخته است، نگارش رساله در سال ۹۱۶ ق مطابق جمله «شرح رکنی بنویس» پایان یافته است.

[نسخه های خطی فارسی ۳-۲۱۸۹، مجلس ۱۷-۳۲۰، نشریه دانشگاه ۵-۲۰۱ و ۱۶۵ و ۱۴۹،

حقوق تهران - ۱۵۰].

آغاز:

«بنام آنکه از تالیف و ترکیب

معمای جهان را داد ترتیب

ص: ۵۰۹

گشایند از معما نام اما شد از نامش...»

انجام:

«... ای دوست کتاب شرح رکنی بنویس وین لبّ لباب شرح رکنی بنویس

تاریخ کتاب شرح اگر میطلبی

بنویس کتاب «شرح رکنی بنویس»

ش ۲۴۷۲، ۱۳۴ برگ، ۱۹×۱۰، نستعلیق نظر علی در ۱۰۸۲.

در فهرست سابق این کتابخانه تاریخ وفات مؤلف به اشتباه ۹۰۴ یاد شده و این تاریخ، تاریخ وفات استاد اوست.

۷۳۶- شرح دستور معما = معما (فارسی)

از: ؟

عناوین معما را ابتداء نوشته و یک بیت شعر درباره آن آورده و در ادامه همان شعر تفسیر و تشریح و معما حل شده است، احتمالاً شرح مزجی «دستور معما» میر حسین حسینی نیشابوری (۹۰۴ ق) باشد.

آغاز:

«... هر درّ که دارد کن بمهر او نثار گو دل ما را بغواصی مراد خود بر آر

مراد از غواصی به دریا در آمدن است و از مراد خود بر آوردن حصول گوهر...».

انجام:

«... از واسطه نام تو آخر دل زار از آتش غم سوخته باشد...»

ش ۲۷۷۶، ۴۸ برگ، ۱۷×۱۲، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۱) از آغاز افتادگی دارد. حاشیه با امضاء (س) دارد. تصحیح شده با جدول زرین در صفحات.

ص: ۵۱۰

۷۳۷- شرح دعای چهل اسم ادریس = شرح خواص... (فارسی)

از: ؟

مؤلف در این رساله کتاب چهل اسم اعظم الهی را که شیخ شهاب الدین سهروردی آن را از فرمایش امیر المومنین علی علیه السلام تصنیف کرده است برای رفع ملال قاری مختصر کرده است (؟)

[آستان قدس ۱۵-۱۵۱].

آغاز: «از حضرت رسول الله صلی الله علیه وآله مروی است که الدعاء سلاح المؤمن یعنی دعاء سلاح مؤمن است و ستون دین است و نور آسمان و زمین است».

انجام: «لقضاء الحوائج: الهی بحق العرش ومن علاه وبحق الوحی ومن اوحاه وبحق...».

ش ۳۹۲۴، ۱۱ برگ، ۱۷×۱۱، نسخ، بیکا. بیتا. از انجام افتادگی دارد.

۷۳۸- شرح دعاء صباح (فارسی)

از: ؟

مؤلف در این شرح، بیشتر بر شرح لفظی آن نظر داشته است.

از کتاب لمعات عراقی، التعلیق ابو العباس احمد بن علی القرشی ... ، کشاف زمخشری نام برده است.

آغاز: «حامداً لله و مصلياً علی رسوله خاتم الانبياء ووصيه اتم الاوصياء وآله الازکياء...»

بی نام تو هیچ نامه ای نام نیافت بی ذکر تو هیچ خامه ای کام نیافت

تا نام مبارکت نیامد به زبان

آن نامه به هیچ صورت انجام نیافت»

ص: ۵۱۱

انجام: «.. شر از واجب تعالی نیست بلکه فاعل شر عبد است خلافاً للاشاعره واما قول بر آنکه تخصیص خیر به مقتضای مقام است.»

ش ۱۳۶۴، ۳۷ برگ، ۱۱×۱۸، نسخ، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص. (تحریر سده ۱۳) تا جمله «فاجعل اللهم صباحی هذا» را دارد.

۷۳۹- شرح دعاء صباح (فارسی)

از: سید نور الله (یا نور الدین) شریف حسینی شوشتری معروف به امیر سید

شرحی است بر «دعای صباح» منسوب به امیرالمؤمنین علیه السلام که پس از ذکر هر فقره و توضیح معانی الفاظ مشکله به شرح کلامی و ذوقی مضامین آن فقرات پرداخته شده است، رساله به «سلطان خیرات بگم بنت سلطان ابراهیم میرزا» تقدیم شده و در لابلا از استادش مولانا عبد الواحد شوشتری (سلمه الله تعالی) و کتابش «حاشیه تهذیب المنطق» یاد کرده است.

[آستان قدس ۱۵-۳۰۶].

آغاز: «مبارکترین صباحی که بنان بیان مشکین نفحات اجابت دعا به مشام جان رساند ولطیفترین رواحی که زبان خامه عنبرین غمامه رشحات اصابت مدعا بکام جان چکاند صبح فرخنده افتتاح و...».

انجام:

«... الهی بحقّ وصی رسول که از وی دعا راست عزّ قبول

کز اهل اجابت درین کهنه دیر

بود صرف عمرش دعاهاى خیر»

ش ۲۸۸۰، ۴۱ برگ، ۱۱×۱۶، نسخ، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۲ و ۱۳) با مهر بیضوی «هدایت الله» در آغاز و انجام نسخه.

ص: ۵۱۲

۷۴۰- شرح دیوان امیرالمؤمنین علیه السلام = مقدمه شرح دیوان... = الفوائد السبعه

(فارسی)

از: کمال الدین حسین بن علی میبیدی ۹۰۹ ق

شرحی است بر دیوان منسوب به امیرالمؤمنین علیه السلام که در ابتدای آن مقدمه مفصلی در هفت فاتحه که مشتمل بر فوایدی در قواعد و اصول صوفیه و عقاید و آداب آنها و برخی مسائل علمی، ریاضی و کلامی و فلسفی و نیز برخی فضایل و مناقب امیرالمؤمنین علیه السلام است آمده و تالیف کتاب در سال ۸۹۰ ق پایان یافته است.

[مرعشی ۳-۹۹، مجلس ۳۸-۱۲۹، الفبایی آستان قدس ۳۳۹، الذریعه ۱۳-۲۶۶].

آغاز: «سپاس سعادت اساس و شکر عبادت لباس معبودی را که اعلام نبوت و ولایت در میدان فتوت و هدایت برافراشت و ارقام حقایق انجام درس و الهام بر صحایف قلوب علما...».

انجام: «... و ایراد رباعی بر طبق آن در حکایات حوادث و (...) حروب تفصیل قصص خواهد شد باخصر بیان و احتراز تکرار لغات التزام شده، چه فهم آن از ترجمه میتوان و اسأل الله اتمام الكتاب فانه منعم الصدق والصواب».

ش ۲۳۶۶، ۶۲ برگ، ۲۰×۱۳، نسخ ۹۰۹. این نسخه فقط مقدمه را دارد با یادداشت تملک سید محمد اسعد، و مهر مدور «پیر آل محمد احمد ۱۲۱۰» بر برگ اول.

۷۴۱- شرح دیوان انوری (فارسی)

از: محمود بن داود علوی شادی آبادی (قرن دهم)

شرح مختصری است بر دیوان انوری، شارح اول بیتی را ذکر می کند سپس به شرح مختصر و مفید آن می پردازد.

[نسخه های خطی، منزوی ۵-۳۴۶۲].

ص: ۵۱۳

آغاز: «سپاس بی قیاس مر صانع قدیم را که به امر کن جمله مکونات را از نهان خانه کتم عدم به صحراء وجود آورد و از جنس حیوان انسان را به درجه...».

انجام: «... از بی روغنی چراغ در خانه من نمی افروزد وهمه شب در تاریکی خانه منتظر میباشم که تا کی صبح (... و آفتاب برآید... و از شعاع مهتاب نیز مراد باشد».

ش ۱۷۳۳، ۱۱۷ برگ، ۲۵×۱۴، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۱) مهر بیضوی «العبد محمد مبین...» در آغاز وانجام نسخه هست.

ش ۲۹۷۹، اول و آخر ناقص. شاید نسخه ای از این شرح باشد و شاید هم از فراهانی باشد.

۷۴۲- شرح دیوان انوری (فارسی)

از: ابوالحسن حسینی فراهانی ۱۰۳۹ ق

شرحی است بر «دیوان انوری ابیوردی» (۵۵۲ ق) که در دو قسم تنظیم شده است: بخش اول: شرح قصائد (که در زمان جوانی نوشته شده است) بخش دوم: شرح بیتهای مشکل (که پس از سالهای دراز آن را نوشته است).

[مجلس ۳-۲۵۴، ۲۶-۲۰۷، الذریعه ۱۳-۲۶۵، مرعشی ۱۶-۳۴۱، نسخه های خطی فارسی ۵-۳۴۵۹].

آغاز: «الحمد لله...»

باز این چه جوانی و جمال است جهان را وین حال که نو گشت زمین را و زمان را...»

ش ۳۳۵۲، ۲۰۰ برگ، ۲۱×۱۲، نستعلیق ۱۰۶۹. این نسخه بخش دوم را دارد.

ش ۳۳۵۵، ۱۶۸ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق احمد بن محمد حسینی حسینی در ۱۲۵۲. این نسخه بخش اول را دارد با مهر بیضوی «هو کتابخانه احمدی ۱۳۳۶ شیراز».

ش ۲۹۷۹، شاید این نسخه که در عنوان قبلی هم یاد شد هم قطعه ای از این کتاب باشد (تحریر سده ۱۳).

۷۴۳- شرح دیوان حافظ (فارسی)

از: ؟

شارح ابتدا برخی از لغات ابیات را معنی کرده سپس کل یک بیت را به فارسی ترجمه کرده است و آن گاه تفسیری مطابق با آن به دست داده است. البته بعضی از اشعار را انتخاب و شرح نموده به سبک «لطیفه غیبیه» دارابی و در این شرح از فیض کاشانی نیز مطالبی نقل کرده است.

آغاز: «فحش از دهن تو طبیات است. یا به طریق استفهام باشد یعنی جواب تلخ زینده است از لب شیرین یعنی خوب نیست لکن معنی اول بهتر است».

انجام: «به معنی مکر و حيله و تزویر و فریب باشد و نام پسر کیکاوس هم هست که داماد طوس بود و به دست فیروز بن سیاوش کشته شد».

ش ۴۰۸۶، ۱۰۱ برگ، ۲۱×۱۳، نستعلیق، بیکا، بیتا. آغازش افتادگی دارد.

۷۴۴- شرح رساله ذهبیه = ترجمه و شرح... = ترجمه و شرح طب الرضا

(حدیث، فارسی)

از: هاشم بن محمد طاهر طیب طهرانی

رساله ای مفصل در شرح و توضیح رساله طبیه منسوب به امام رضا علیه السلام که به نام سلطان سلیمان صفوی (۱۰ - ۱۱۰۵ ق) نگاشته شده است.

آغاز: «بسمله سپاس بی قیاس و ستایش بی آرایش و حمد مطلق و ثنای بحق

ص: ۵۱۵

مختص بمعبودی است سرمدی و خداوندی ابدی که ظهور موجودات بر هیأت خاصی دلیلی است بر...».

انجام: «.. عطای عافیت وصحت مینماید هر کسی را میخواهد و می بخشد او را صحت شکر و سپاس مر خدایرا که پرودگار عالمیان است و رحمت و سلام بر بهترین خلق خدا که حضرت محمد است و بر اهل بیت او و عاقبت خیر و نیکو از برای پرهیز کارانست».

ش ۳۲۶۴، ۹۱ برگ، ۲۲×۱۵، نسخ محمد قلی بن مشهدی احمد خوبی در ۱۱۹۸. تصحیح شده و دو برگ از یک رساله طبی در پایان نسخه نوشته شده.

۷۴۵- شرح رساله ای در منطق (فارسی)

از: ؟

شرحی است بر یکی از متون علم منطق. با «تهذیب المنطق» و «شمسیه» و «ایساغوجی» مطابقت شد که متن هیچکدام نبود. متن کتاب، عربی است و در دو مقصد می باشد: المقصد الاوّل فی بعض... التصرّوات.

آغاز: «دو قسم در علم منطق است و قبل از این معلوم شد که کتابی که مشار الیه هذا است یا عبارت است از الفاظ یا از معانی پس قسم اول نیز یا عبارت است از طایفه از آن الفاظ».

انجام: «اما حمل اوسط بر اکبر هست به واسطه آن که کبری موجب است و اگر در هر دو موضوع واقع شده است پس در دو ضرب شکل رابع عموم موضوعیت اوسط باشد با حمل اوسط بر اکبر».

ش ۳۹۳۵، ۱۱۸ برگ، ۱۵×۱۰، اول و آخر ناقص. نسخ، بیتا، این نسخه مقصد اول را دارد. تصحیح شده.

ص: ۵۱۶

۷۴۶- شرح سی فصل (نجوم، فارسی)

از: علی اکبر بن علی نواب شیرازی _ بسمل _، ۱۱۸۷ _ ۱۲۶۳ ق

گزارشی است بر ساسی فصل خواجه نصیر الدین طوسی (۶۷۲ ق) که بنام فتحعلی شاه قاجار نگاشته شده است.

[الذریعه ۱۳-۳۱۱، دانشگاه تهران ۱۳-۳۱۶۲، آستان قدس ۱۰-۲۰۹]

نسخه های خطی فارسی ۱-۳۲۰، نشریه دانشگاه ۴-۶۵۶].

آغاز: «حمد خداوندی را سزاست که چشم نجوم در مطالعه مطالع عظمت و جلالش متحیر و زبان صبح صادق از پرتو نیر کمالش بذکر سبحان ما اعظم شأنه متذکر و درک نقطه ای از دایره صفاتش...».

انجام: «... نوشتن رقعہ کزدم بزعم اهل هند پنجم حوت بود دین روز رقاع دفع هوام نویسند و گویند این درجه صورت حشرات دارد».

ش ۲۴۴۶، ۵۶ برگ، ۱۴×۲۱، نستعلیق مجبعلی بن محمد علی متخلص به (میرزا گلشن) یا (گلش) در ۱۲۳۴ با مهر بیضوی «عبده مجبعلی» در برگ آخر. تصحیح شده و شکل های نجومی دارد.

۷۴۷- شرح شواهد شرح تصریف تفتازانی (ادبیات، فارسی)

از: نظام الدین محمد بن احمد اردبیلی (قرن ۱۱ هـ . ق)

شرحی است بر شواهد «شرح تصریف» تفتازانی که به اختصار آنها را توضیح داده است.

[الذریعه ۱۳-۳۳۹، مجلس ۳۸-۶۴۱، مشار فارسی ۲-۲۱۲۵].

آغاز: «بسمله. چنین گوید اضعف العباد العلماء محمد نظام الدین بن ملا

ص: ۵۱۷

احمد اردبیلی که چون فاضل کامل المدعوّ السعد التفتازانی شرحی نوشته بود بر «تصریف ابراهیم زنجانی»...».

انجام: «شاهد این در وقوع... به فتح العین بنا بر زعم و اعتبار کسائی و این خلاف قیاس و نادر است».

ش ۱۲۵۷، ۱۶ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق محمد اصغر در ۱۲۴۱ در مدرسه نواب. با مهر مربع «محمد اصغر بن عبد الکریم»، و مهر بیضوی «محمد جعفر بن عبد الکریم».

۷۴۸- شرح عوامل المائه = شرح عوامل ملا محسن (نحو، فارسی)

از: ؟

شرح مختصری است بر «عوامل المائه» ملا محسن قزوینی، شارح از «حاشیه بر سیوطی» خود نیز نام برده و به آن ارجاع داده است.

آغاز: «احمدک یا من یرفع الیه صالح العمل یعنی ستایش من کنم تو را ای آن کسی که بلندی کند عمل نیک را و عدول از کاف خطاب در احمدک به سوی غایب که یرفع باشد التفات است».

انجام: «ولمثل هذا فلیعمل العاملون برای چنین باید عمل نمایند عمل کنندگان یا اینکه مثل تالیف این کتاب باید عمل نمود برای روز قیامت».

ش ۷۸۴، ۳۵ برگ، ۲۲×۱۷. نستعلیق احمد میخ سازی در ۱۳۱۰ ق.

۷۴۹- شرح عوامل (نحو، فارسی)

از: محمد ابراهیم بن جعفر طالقانی یا جعفر بن محمد ابراهیم طالقانی

رساله ای در شرح و توضیح رساله «عوامل المائه» نگاشته ملا محسن طالقانی

ص: ۵۱۸

قزوینی (قرن ۱۲) که برای شاگردش «ملا محمد یوسف حمزه آبادی» در سال ۱۱۵۱ ق تالیف نموده است.

آغاز: «حمد بی قیاس خداندی را سزا و لایق است که شب (...) جهل را بسبب علم مثل روز منور گردانید و شاهد حلاوت معانی را در ظرف حروف ریخته و با انگشتان نظر تأمل...».

انجام: «.. و لمثل هذا فلیعمل العاملون واز برای مثل این روز که قیامت باشد باید عمل کنند عمل کنندگان».

ش ۲۶۶۲، ۲۲۲ برگ، ۱۱×۱۸، نستعلیق ۱۲۵۱.

۷۵۰- شرح غرر الحکم ودرر الکلم (حدیث، فارسی)

از: جمال الدین محمد بن حسین بن محمد خوانساری (آقا جمال خوانساری) (۱۱۲۵)

شرح معروفی است بر «غرر الحکم» عبد الواحد آمدی که به پیشنهاد شاه سلطان حسین صفوی نگارش یافته است. مؤلف فقط به ترجمه اکتفاء نکرده بلکه بنا به تصریح خودش عبارات غامض و مغلق و فقرات پیچیده و مشکل را شرح نموده است.

[الذریعه ۱۳-۳۷۶، آستان قدس ۱۴-۲۹۱، مشار فارسی ۲-۲۱۲۶].

آغاز: «غرر ودرر الفاظ و معانی سلسله آرای شاهد زیبای حمد و سپاس ایزد سخن آفرین است».

انجام: «.. مثل اینکه هر چند آدمی با کسی حلم و بردباری کند، او ترک درشتی و بی ادبی نکند بلکه زیاد کند پس در آن حال حلم ودر گذشتن از گناه او خوب نیست بلکه دلیل عجز و ناتوانی این کس است».

ص: ۵۱۹

ش ۱۶۸۹، ۲۷۷ برگ، ۲۰×۳۲، نسخ، بیکا، بیتا، تا آخر حرف الف را دارد (تحریر سده ۱۲) با جدول زرین در صفحات.

ش ۳۵۸۶، ۲۱۱ برگ، ۲۳×۳۴، نستعلیق، بیکا، بیتا. تا آخر حرف الف را دارد. (تحریر سده ۱۲).

۷۵۱- شرح قصیده برده = فوائد علائیه (فارسی)

از: محمد الخیصی مشهور به شمس (سده نهم) او دو شرح قصیده برده دارد.

[به فهرست منزوی ۵-۳۴۸۴ و ۳۵۰۵ رجوع شود].

ش ۱۰۱۶، تحریر ۹۵۴، این نسخه که در فهرست سابق این کتابخانه یاد شده، مفقود است و شماره ۱۰۱۶ نسخه ای از شرایع الاسلام می باشد.

۷۵۲- شرح الکافیہ (نحو، فارسی)

از: ؟

بر کافیه ابن حاجب ظاهراً پنج شرح به فارسی نگارش یافته: شرح محمد امین هروی، شرح علاء الدین قوشچی، شرح سید شریف جرجانی، شرح آقا هادی مازندرانی و شرح رشید الدین محمد سپهری. این شرح با عناوین «قوله _ قوله» آورده شده و احتمالاً یکی از شروح سابق الذکر می باشد.

در فهرست سابق این کتابخانه گفته شده: شاید از نجم الاثمه رضی استرآبادی باشد.

[استان قدس ۱۲-۲۱۹، مجلس ۲۶-۳۸۰، تراجم الرجال ۱-۵۱۱، کشف الظنون ۲-۱۳۷۰].

آغاز: «... و مذهب اخفش آن است که این... اعرابند نه اعراب و دلیلش آن است که

ص: ۵۲۰

این حروف... کلمه نشاید که دلالت کند برهنی...».

انجام: «... نون تاکید وقتی که با واو ضمیر جمع مذکر باشد مضموم باشد تا ضمه دلالت کند بر آن واو که».

ش ۱۱۵۷، ۹۸ برگ، ۲۱×۱۴، نسخ، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص. تحریر سده (۹ و ۱۰).

۷۵۳- شرح کافیه (نحو، فارسی)

از: ؟

شرح مزجی مختصری است بر کافیه ابن حاجب. شاید از آقا هادی مترجم (مازندرانی) باشد.

آغاز: «پس اعراب وی در حالت رفعی و به ضمه تقدیری باشد زیرا که یک حرف در یک حالت قابل دو حرکت مختلف نیست...».

انجام: «کلمه لیت از برای انشاء تمنی است چون «لیت زیدا قائم» و فراء جایز دانسته است که بعد از لیت هر دو معمول منصوب باشند چون «لیت زیدا قائما» بنا بر اینکه لیت».

ش ۱۲۰۶، ۱۷۲ برگ، ۲۰×۱۳، نسخ، بیکا، بیتا. اول و آخرش افتادگی دارد. (تحریر سده ۱۱ و ۱۲).

۷۵۴- شرح گلستان سعدی (فارسی و عربی)

از: یعقوب بن سید علی (۹۳۱ ق)

شرح مختصری است به زبان عربی بر «گلستان سعدی» که مؤلف میکوشد تا الفاظ آن را توضیح دهد و مبانی و اصول امثال و حکم آن را بازگو نماید.

[کشف الظنون ۲-۱۵۰۴، نسخه های خطی منزوی ۵-۳۴۹۲].

ص: ۵۲۱

آغاز: «الحمد لله على ما اولانا من النعم ورزقنا الاهتداء الى تمييز اللغات التي بها يمتاز الانسان عن النعم... لما رأيت گلستان الشيخ...».

انجام: «... ما نصيحت به جای خود کردیم...».

ش ۱۸۷۱، ۱۴۲ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق بای بن علی در ۹۰۰ یا ۹۵۰. با مهر مربع «بکتاش بن ابراهیم».

۷۵۵- شرح گلشن راز (عرفان، فارسی)

از: کمال الدین حسین بن شرف الدین عبدالحق اردبیلی زنده در ۹۰۸

شرحی است بر منظومه عرفانی «گلشن راز» شیخ محمود شبستری (۷۲۰ق) با مقدمه ای در دوازده مطلع. از «مفاتیح الاعجاز» لاهیجی نیز بهره برده است و اشعاری از خود هم آورده و به سال ۹۰۸ به انجام رسانده است.

[الذریعه ۱۳-۲۶۹، نسخه های فارسی منزوی ۲-۱۲۴۹].

آغاز:

«به نام آن که دل در گلشن راز

هزاران نغمه کرد از عشق او ساز

چو در گلزار حمدش دیده بگشود

نه حامد دید جزوی کس نه محمود

که این ورقی چند است در شرح عبارات...

انجام:

«دل از گفتار اغیارش به پرداز

زنور خود به سازش مطلع راز

چنانش بهره ور ساز از عبادت

که باشد ختم کارش بر سعادت»

ش ۷۵۸، ۲۶۱ برگ، ۲۰×۱۵، نستعلیق، ۱۲۸۵.

۷۵۶- شرح لا حول ولا قوه الا بالله = شرح حوقله (فارسی)

از: محمد بن کریم خان بن ابراهیم قاجاری کرمانی، ۱۲۶۳ - ۱۳۲۴ ق

رساله ای کوتاه در شرح و تفسیر «لا حول ولا قوه الا بالله العلی العظیم» که به درخواست برخی دوستانش و مطابق با موازین و مذاق شیخیه نوشته شده است، عناوینش عبارتند از: معنی ظاهری حوقله، معنی باطنی حوقله، در تاویل حوقله، در باطن تاویل حوقله، در باطن باطن حوقله، این رساله در ۱۲ جمادی الاول ق ۱۲۸۰ پایان یافته است.

آغاز: «الحمد لله وسلام على آل الله واللعه الدائمه على اعداء الله چنین گوید بنده ائیم جانی... که سؤال کرد یکی از برادران لازم الاطاعه اینجانب را از شرح لا حول ولا قوه الا بالله که بزبان فارسی بنویسم...».

انجام: «.. ومحض عبارات میبینند واز عمارات غافلند و غافل مباش که گنج در ویرانه پنهان است و زیاده از این مرا بیانی در این مقام نیست و صلی الله علی محمد وآله الطاهرین... المخلصین ولعه الله علی اعدائهم اجمعین».

ش ۳۴۵۰، ۲۳ برگ، ۱۱×۱۸، نسخ ۱۲۹۴.

۷۵۷- شرح مخزن الاسرار (فارسی)

از: واله

شرحی است بر منظومه «مخزن الاسرار» نظامی گنجوی که در آن از مؤلف بنام «واله» نام برده شده است، غیر از چهار شرحی است که منزوی از مخزن الاسرار معرفی کرده است.

[نسخه های خطی فارسی ۲-۱۲۵۷].

ص: ۵۲۳

آغاز: «مرسله: گلوبند، پردگی: شاهد و معشوق است، طراز: زیب و زینت، لعل طراز بمعنی لعل آفریننده است، حله: ازار و ردا، حلی: زیور...».

انجام: «.. کرد نظامی ز پی زیورش، مراد کتاب است. باد مبارک گهر افشان او، مراد نظامی است، بر ملکی کاین گهر است آن او: مراد کتاب است.».

ش ۲۶۲۱، ۷۲ برگ، ۱۱×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳).

۷۵۸- شرح مسافرت روزانه = سفر نامه دو برادر (فارسی)

از: سید عبد الله میر اسکندری و سید اکبر میر اسکندری

یادداشت کوتاهی در باب سفر دو برادر مذکور که از قزوین به طهران در تاریخ ۵ مهرماه ۱۳۱۷ ش تا اول آبان همان سال صورت گرفته است.

آغاز: «شرح مسافرت دو برادر سید عبد الله و سید اکبر. ساعت یک و نیم بظهر عزم را جزم کرده بودیم که حرکت کنیم...».

انجام: «.. و ساعت سه بعد از ظهر رسیدیم به طهران که مرکز سکونتمان بود.».

ش ۳۳۸۵، ۱۰ برگ، ۱۰×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۴). با مداد نوشته شده است.

۷۵۹- شرح ملخص چغمینی = حکم الرياضی (هیأت، فارسی)

از: محمد زمان بن محمد صادق بن ابی یزید شافعی دهلوی (قرن ۱۲ هـ)

شرح فارسی است بر کتاب «الملخص»، محمود بن محمد چغمینی خوارزمی (۸۰۸). مؤلف بعد از اتمام کتاب «فیاض المحاسبین» این شرح را در سال ۱۱۱۰ هـ ق نوشته است.

[الفبائی آستان قدس ص ۲۲۵].

ص: ۵۲۴

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم. احسن الهيئه التي تصدرها الناطقه... الكلام حمد الله تعالى وتقدس و انسب الحركه التي تخيلها المدركه نفائس المرام... اما بعد فيقول العبد الضعيف الراجي الى لطف الله

اضعف عباد الله الفياض محمد زمان بن محمد صادق بن ابى يزيد الشافعى والحنفى بالنسب والمذهب...».

انجام: «على رأس بطلمیوس وعشره ايام واحدى وعشرون ساعه الا دقيقه وثلاثه احماس دقيقه من دقائق الساعات على ما ذهب اليه التبانى كما لا يخفى على من له درايه فى الحساب».

ش ۱۶۱۴، ۲۸۸ برگ، ۳۱×۲۰، نستعلیق ۱۱۳۰. با نسخه اصل مقابله شده. سر لوح زرین وشکلهای رنگین دارد. با جدول زرین در صفحات. ومهر بیضوی «عبدہ الراجی عظیم» و «مسجد محمدی ۱۱۸۲».

۷۶۰- شرح نصاب الصبیان (لغت، فارسی)

از: علیرضا بن معصومعلی کلارستاقی آملی،

شرح «نصاب الصبیان» ابو نصر فراهی (۶۰۴ ق) که بصورت «قوله _ اقول» نگاشته شده است.

آغاز: «الحمد لله الذى علم بالقلم علم الانسان ما لم يعلم والصلاح على محمد المنتخب المسلم... پس گوید گرفتار تعلقات این دارفانی... که چون شیخ فاضل ابونصر فراهی پاره ای از تراجم لغات عربیه را تسهیلاً للمبتدئین در رشته نظم کشیده...».

انجام: «... ومعلم نیز معلم بلاواسطه ومع الوسایط از انبیاء و علما که خزینه علم خداوند ومعلم که مخترع و منشی علوم پیغمبر آخر الزمان وعلی عمران باشد، تمت».

ش ۲۷۲۶، ۶۷ برگ، ۱۸×۱۲، نستعلیق محمد بن قربانعلی ینجگی در ۱۳۰۵

ص: ۵۲۵

۷۶۱- شرح نصاب الصبیان = ریاض الفقیان (لغت، فارسی)

از: نظام بن کمال بن جمال بن حسام هروری (ابن حسام هروری از سده هشتم)

شرح نصاب است که در ۷۳۷ یا ۷۹۰ نگاشته شده است.

[فهرست منزوی ۳-۱۹۸۶، الذریعه ۱۱-۳۳۳، کشف الظنون ۲-۱۹۵۴]

[دانشگاه تهران ۱۳-۳۳۶۳، مجلس ۲-۳۵۳]

آغاز: «سپاس بی قیاس مرقادری را که اساس حیاه اناس بر علم و معرفت نهاد و صلاه بر پیغمبر او که خاتم رسل انبیاست، اما بعد بدانکه نصاب صبیان نسخه ای بس پسندیده و پرفایده و بعضی مواضع...».

ش ۲۷۵۸، ۱۰۸ برگ، ۱۷×۱۲، نسخ، بیک، بیتا، (تحریر سده ۱۱ و ۱۲) از انجام افتادگی دارد. با یادداشت تملک مهدی بن آقا بزرگ حسینی در برگ اول.

۷۶۲- شرح نصاب الصبیان (لغت، فارسی)

از: محمد کریم بن محمد بن فصیح دشت بیاضی (ق ۱۰ هـ)

شرحی است بر «نصاب الصبیان» ابو نصر فراهی. پدر شارح بندهایی بر «نصاب» افزوده بود و شارح شرح خود را با توجه به اضافات پدرش، با تحقیقاتی از خود نوشته است.

[الذریعه ۱۴-۱۰۶، مرعشی ۸-۳۵۲، نسخه های خطی منزوی ۳-۱۹۹۴، مجلس ۲۶-۱۹۹۹].

آغاز: «میدان اضلال و طغیان بیرون تاخت اما بعد... که چون وسیله وصول به ادراک معانی قرآن و طریقه حصول مقاصد حدیث نبی عربی کتابی است که سرمایه سعادت».

ص: ۵۲۶

انجام:

«ناس و انس و اناس آدمیان پدر و مادر آدم و حوّا

ناس بنون و سین مهمله آدمی و پری را نیز گویند و نان خشک

ش ۶۴۴، ۹۵ برگ، ۱۱×۱۷، نستعلیق ۱۳۰۳. اول و آخر ناقص. اهدائی سید حسین مدرسی طباطبائی.

۷۶۳- شرح نهج البلاغه (حدیث، فارسی)

از: عز الدین جعفر بن شمس الدین آملی (قرن دهم هـ)

ترجمه و شرح فارسی نهج البلاغه است که بیشتر به شرح ابن میثم بحرانی نظر داشته و بعضی موارد هم تصریح به نام ابن میثم کرده است. و نسخه هایی از این کتاب در کتابخانه دانشگاه تهران و مدرسه سپهسالار هست.

و بخشی از آن چاپ شده است.

[الذریعه ۱۴-۱۳۵، سپهسالار ۲-۵۷].

آغاز: «...» خواهند بواسطه آنکه دست به منزله عله فاعلیه از برای نعمت است چرا که نعمت از او صادر می شود و مقصود اصلی نظر به علم بیان مجاز است...».

انجام: «... چنانکه حق سبحانه و تعالی میفرماید: انما یوفی الصابرون اجرهم بغير حساب یعنی به درستی که حق سبحانه و تعالی از فضل خود اجر صبر صابران را مستوفی خواهد داد به ایشان بی حساب».

ش ۱۷۹۱، ۳۵۲ برگ، ۱۷×۲۵، نستعلیق ابو علی محمد هادی دامغانی در ۱۰۵۱.

این نسخه ناقص است.

ص: ۵۲۷

۷۶۴- شرفیه (طب، فارسی)

از: محمد مسیح بن محمد امین طباطبایی

رساله ای است در اصول طب و معالجات پزشکی که در دو مقاله و یک خاتمه تنظیم شده است:

مقاله اول: در حفظ صحت (شش فصل).

مقاله دوم: در علاج مطلق سوء مزاج (هشت فصل).

خاتمه: در تدبیر مسافران.

[نسخه های خطی فارسی ۱-۵۵۳، الذریعه ۱۴-۱۸۴، نشریه دانشگاه ۳-۳۱۵].

آغاز: «حمد و سپاس بی قیاس حکیمی را سزد که نوع اناس را بخلفت خلقت خاصّ و عام و نعمت بی زحمت اخلاص شرف اختصاص داد و از محبت اشخاص اصناف ایشان صلوات الله علیهم...».

انجام: «... و قافله با گریه و زاری مانند ابر بهاری به پر و بال توکل مجرّدتر از بوی گل پرواز نمایند... و پروای این دواها العفو العفو العفو».

ش ۳۴۳۸، ۶۴ برگ، ۱۲×۱۸، نسخ، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۲).

۷۶۵- شمع الیقین فی معرفه حقّ الیقین (عقائد، فارسی)

از: حسن بن عبد الرزاق لاهیجی (۱۱۲۱ هـ. ق.)

کتابی است در اصول دین پنجگانه در یک مقدمه و پنج باب دارای فصول. در پانزدهم شوال ۱۰۹۲ آن را به اتمام رسانده است.

[الذریعه ۱۴-۲۳۳، مرعشی ۱۳-۲۲۰، مشار فارسی ۲-۲۱۷۰].

آغاز: «هر چه خواهند و هر گاه خواهند مقدور نشود بخلاف معجزه که هر وقت

ص: ۵۲۸

ضرور باشد حاضر ومهیا ست ومحتاج به تهیه اسباب نیست».

انجام: «ابن ابی الحدید گفته که ظاهر این کلام این است که آن حضرت امر به قتل او ونهی از آن هیچ کدام ننمود پس خونسش در پیش او مباح بود».

ش ۱۲۵۴، ۱۶۸ برگ، ۲۱×۱۴، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخرش افتادگی دارد (تحریر سده ۱۲).

۷۶۶- شمس و قهقهه = محبوب القلوب = محفل آرا = رعنا و زیبا (داستان، فارسی)

از: میرزا برخوردار بن محمود ترکمان فراهی (متخلص به ممتاز) (قرن دهم هـ. ق.)

داستان هایی است عرفانی در اخلاق و آداب زندگی و در حوادث و جریانات شاهزاده رعنا و عمویش صنوبر شاه ودختر عمویش زیبا. مؤلف هنگامی که در اصفهان نزد حسنقلی خان قورچی شاملو بوده است، در یک مقدمه و پنج باب آن را نگاشته. نخست آن را به نام «رعنا و زیبا» نوشته و چون نسخه به دست قبایل وحشی به یغما می رود، بار دیگر به ذهن خودمراجعه کرده با اختلافهایی به نام «محفل آرا» مینگارد. سپس برای بار سوم در آن دست برده به نام «محبوب القلوب» آن را میسازد.

[الذریعه ۱۱-۲۴۱ و ۱۴-۲۲۵، مشترک پاکستان ۶-۹۷۶، فهرستواره منزوی ۱-۴۳۲ و ۴۶۹،

مرعشی ۵-۲۷۹، سپهسالار ۵-۵۱۹، مجلس ۳۶-۳۳۶، مشار فارسی ۲-۲۶۱۹

ومنزوی ۲-۱۱۷۸ و ۱۳۶۵ و ۵-۳۷۴۱].

آغاز: «مناجات از اظهار ندامت و عصیان و طلب عفو و غفران از مرحمت جناب ایزد سبحان جل ثناءه.

الهی بزرگی وحشمت تراست سر افزای وملک وشوکت تراست...»

ص: ۵۲۹

انجام:

«... اخر الامر چراغ عم روحياتش از تندبهای باد مخالف اجل خاموش ساخته عزم سرای باقی نمود و گوهر این حکایت در بساط روزگار به یادگار گذاشت.»

ش ۱۷۰۰، ۲۸۲ برگ، ۳۰×۲۱، نستعلیق محمد بن حاجی کریم قزوینی در ۱۲۲۸ در اصفهان.

ش ۲۴۲۳، ۱۹۴ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق سده ۱۲. اول و آخرش ناقص است.

۷۶۷- شواهد النبوه لتقويه اهل الفتوه (تاریخ، فارسی)

از: نورالدین عبد الرحمان بن احمد جامی ۸۹۸ ق

رساله ای است در اثبات نبوت رسول اکرم و شواهد دال بر پیامبری وی و معجزات و کرامات منقوله از خلفا و ائمه دوازده گانه معصوم و اصحاب و تابعین که در یک مقدمه و هفت رکن و یک خاتمه تنظیم شده است:

مقدمه: در بیان معنی نبی و رسول

رکن اول: در شواهد و دلایلی که پیش از ولادت آن حضرت ظاهر شده است...

[مرعشی ۹-۳۶۶، کشف الظنون ۲-۱۰۶۶، مجلس ۳۷-۵۵۲]

نسخه های خطی فارسی ۶-۴۴۹۹، مشارف فارسی ۳-۳۳۱۹]

آغاز: «... و از آنجمله آنست که چون سیف... بعد از مولد رسول صلی الله علیه و سلم بر حبشه مستولی شد و سلطنت آنجا بروی قرار گرفت عبدالمطلب و وهب بن عبد مناف و سایر اشراف قریش...».

انجام: «... و از آنجمله آنست آنکه روزی متوکل به خانه ای که از آبگینه ساخته بودند و آب از بالا وزیر آن میگذشت درآمد و خواص و ندیمان وی با وی درآمدند در اثنای آنکه نشسته بودند خندان شد...».

ص: ۵۳۰

ش ۲۰۰۲، ۱۶۲ برگه، ۲۴×۱۷، نسخ، بیک، بیتا. این نسخه از وسط رکن ثالث تا اواخر خاتمه را دارد (تحریر سده ۱۰ و ۱۱).
حواشی توضیحی به نقل از فصل الخطاب و غیره دارد.

۷۶۸- شهاب ثاقب (امامت، فارسی)

از: ملا مهدی نراقی ۱۲۰۹ م

مؤلف این رساله را در رد رساله فارسی یکی از علمای سنی بر ابطال مذهب امامیه نگاشته است. او ابتدا سخن عالم سنی را با عنوان «قال» ذکر و سپس با جواب عقلی و نقلی به رد آن میپردازد و از کتب معتبره خود آنها نیز استفاده کرده است. مؤلف در تاریخ شوال ۱۱۹۲ کتاب را به پایان برده است.

این کتاب توسط کنگره ملا مهدی نراقی چاپ شد.

آغاز: «حمد و سپاس بی انتهای سزاوار در گاه آفریدگاری است جلّت عظمته که نوع عظیمه الشان انسان را از جمیع انواع کونیه برگزیده به تاج و هاج و لقد کرمانا بنی آدم بنواخت».

انجام: «و این قتیبه روایت کرده است که آن حضرت به امام حسن علیه السلام گفت که از آن روز که جدت از دنیا رفته تا حال من همیشه مظلوم بودم مخفی نماند که آن چه این مرددر مسأله امامت نوشته بود همین قدر بود که مذکور شد با جواب آن... لهدا ما نیز کلام را ختم نمودیم بر حمد الهی و درود... بر عترت طاهره او که برگزیدگان حضرت باری اند».

ش ۷۸۷، ۱۱۰ برگه، ۱۹×۱۴، نستعلیق عبد الرحمن بن میرزا محمد نراقی در ۱۲۰۷.

ص: ۵۳۱

۷۶۹- شیرویه نامدار (داستان، فارسی)

از: ؟

داستان رقابت و مجادله دو برادر بنام ... و شیرویه بر سر قدرت که هر دو پسران پادشاه بوده اند.

[فهرستواره فارسی ۱-۴۳۴، آستان قدس ۳-۱۳۶، الذریعه ۱۴-۲۶۹، مشار فارسی ۳-۳۳۴۴].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین والصلوه والسلام علی محمد وآله الطاهرین اما بعد راویان اخبار وناقلان آثار ووطویان شکر شکن گفتار بدینگونه روایت کرده اند که در روم پادشاهی بود و نام او...».

ش ۲۷۸۸، ۹۸ برگ، ۱۲×۱۸، نستعلیق، بیکا، بیتا. آخرش افتادگی دارد. (تحریر سده ۱۳).

* * *

ش ۱۶۸۷، ۱۱۳ برگ، ۲۰×۳۳، نستعلیق، بیکا، بیتا. ناقص. (تحریر سده ۱۲).

۷۷۰- شیمی (فارسی)

از: ؟

کتابی است در اصول و مبانی وقواعد علم شیمی (کیمیا) که در بیست فصل تنظیم شده است، شاید یکی از کتب تألیفی در دار الفنون طهران بوده باشد.

آغاز: «بسمله، فصل اول در اسباب و عملیات کیمیا گری، در این فصل اسباب عمده کیمیا گری و طرز استعمال آنها ذکر می شود و در معرفت این علم طریقه آشکاری لازم است...».

انجام: «... و معلوم مینماید که این مرکب برای همان مقدار آهن دو برابر ... دارد».

ش ۲۳۴۹، ۲۱۵ برگ، ۱۹×۲۱، نستعلیق، بیکا، بیتا. شاید نسخه اصل باشد.

ص: ۵۳۲

ش ۱۲۷۹، ۱۲۰ برگ، ۲۲×۱۷، نستعلیق سده ۱۴. اولش افتادگی دارد. شاید با نسخه قبل متحد و شاید غیر از آن باشد.

۷۷۱- صاعقه الآراء در طعن باختلاف اهواء (کلام، فارسی)

از: محمدعلی حجت... زنجانی (۱۲۶۵ ق)

کتابی است از یکی از اخباریان در رد و مناظره با اصولیها شامل دو باب وهر باب در چند صاعقه. مؤلف کتابی دیگر به نام فرائض الاسلام و تحقیق شرائع الاحکام دارد. و کتاب را به نام محمد شاه نگاشته است.

[الذریعه ۱۵-۴].

آغاز: «الحمد لله هادی الانام وشارع الحدود والاحکام ومبین الحلال والحرام ومؤسس قواعد الاسلام... چون تاییدات سبحانی در مضمار اقبال و توفیقات ربانی در میدان مسارعت...».

انجام: «و حال آنکه کلینی ره و صدوق ره در خطبه کتاب شهادت داده اند به صحت اخباری که ایراد نموده اند در کتاب و حجیت آنها و صدوق ره که در آخر کتاب شهادت داده به اینکه روایات آن کتاب به سندهای معتمده متصل به ائمه فرموده».

ش ۱۵۰، ۲۱۳ برگ، ۲۹×۱۹، نستعلیق. ۱۲۶۱

۷۷۲- الصافی فی شرح الکافی (حدیث، فارسی)

از: خلیل بن غازی قزوینی (۱۰۸۹ ق)

شرح مفصلی است در سی و پنج جلد بر کتاب «الکافی» کلینی که پسر از نوشتن مقداری از شرح عربی خود «الشافی فی شرح الکافی» بدان پرداخته است. تاریخ

ص: ۵۳۳

شروع آن ۱۰۶۴ در قزوین بوده و در سال ۱۰۸۴ از آن فراغت یافته و به شاه عباس دوم صفوی تقدیم کرده است.

[الذریعه ۱۴-۲۷ و ۱۵-۴، آستان قدس ۱۴-۳۱۹، مرعشی ۵-۲۶۵ و ۲۰-، ۵۰]

مجلس ۲۶-۲۵، مشار فارسی ۳- ۳۳۶۹]

آغاز: «فتح گنجینه شاهی شرح احادیث راز داران الهی ... نعمت نامتناهی حمد بیشریک است تعالی شانه که به دلالت کریمه
«وما كان الناس الا امه واحده فاختلّفوا...».

ش ۱۰۶، ۳۴۶ برگ، ۲۱×۳۱، تحریر ۱۰۷۶. شامل کتاب عقل وتوحید. تاریخ تالیف کتاب عقل ۱۰۶۵ و کتاب توحید ۱۰۶۶.

ش ۱۴۹، ۱۸۸ برگ، ۱۹×۲۸، نستعلیق عبد الصمد خان بن صلاحیت شعاری قاضی فرض الله در ۱۰۹۳

این نسخه شامل کتاب نکاح است. با نسخه اصل مقابله شده. و علامت تصحیح دارد. با مهر «این کتاب از مملکات و جزو
کتابخانه احقر محسنی الحسینی است ۱۳۲۲».

ش ۱۷۰۷، ۱۸۴ برگ، ۲۰×۲۹، نستعلیق محمد قاسم لاهیجی در ۱۰۶۷، کتاب التوحید است. ناقص. با مهر بیضوی «ان الله غنی
حمید ۱۱۰۸» و «محمد حسین بن عبد الله ۱۱۷۸» در پایان نسخه.

ش ۱۷۱۷، ۳۱۵ برگ، ۱۷×۲۹، نسخ، بیک، بیتا. کتاب الحجه است. ناقص، موارد بسیاری از نسخه توسط مؤلف تصحیح شده و
خط خوردگی دارد.

ش ۱۷۹۹، ۲۷۳ برگ، ۱۷×۲۵، نستعلیق، بیک، بیتا. کتاب العقل است. در سال ۱۰۷۰ سه بار مقابله شده، و توسط مؤلف
اصلاحاتی در آن انجام شده است.

ص: ۵۳۴

ش ۲۰۳۱، ۲۴۸ برگ، ۲۳×۱۳، نستعلیق محمد کاظم بن محمد زمان طالقانی در ۱۰۹۲. این نسخه کتاب الدعاء تا ابتداء کتاب فضل القرآن را دارد. در سال ۱۰۹۲ با نسخه ای که با نسخه اصل مقابله شده بود، مقابله شده است.

ش ۲۰۷۱، ۴۰۳ برگ، ۲۵×۱۹، نسخ ملا محمد صالح مازندرانی در ۱۰۶۴، این نسخه کتاب العقل و کتاب التوحید را دارد و بانسخه اصل مقابله و تصحیح شده است. علامت بلاغ دارد. چند برگ از آغازش افتاده است. حاشیه نویسی هم دارد.

این نسخه در فهرست سابق این کتابخانه معرفی نشده بود.

ش ۳۵۵۸، ۳۸۴ برگ، ۳۴×۲۰، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۱) کتاب التوحید و کتاب الحجج را دارد. آغازش افتادگی دارد. با سر لوح زرین و جدول زرین در صفحات.

ش ۳۶۸۰، ۳۴۲ برگ، ۳۰×۱۹، نسخ حبیب الله بن میر فاضل طالقانی در ۱۱۷۰ یا ۱۱۰۷ کتاب العتق تا دواجن را دارد.

در فهرست سابق این کتابخانه نسخه شماره ۷۲ شامل کتاب حج در ۲۳۹ برگ و تحریر سده ۱۱ معرفی شده که فعلا به جای آن مجموعه حق الیقین و... قرار دارد و آن نسخه مفقود است.

۷۷۳- صحائف العالم = مآثر المعاصرین = ریاض الصفا = مرآت الحق (فارسی)

از: محمد مهدی بن محمد باقر اصفهانی (فروغ اصفهانی (قرن ۱۳ هـ))

صحائف العالم مشتمل بر سه صحیفه است: صحیفه اول: در بیان مجردات، صحیفه دوم: در بیان بسائط، صحیفه سوم: در بیان احوال انسان و طبقات آن که مشتمل بر دو طبقه است اولین و آخرین و متقدمین و متأخرین، طبقه اولین مسمی به اساطیر

ص: ۵۳۵

اولین و طبقه آخرین که همین نسخه است مسمی به «مآثر المعاصرین» می باشد. الذریعه آن را مشتمل بر پنج صحیفه دانسته است ولی آنچه در اول کتاب آمده در اینجا ذکر کردیم.

این نسخه که جلد سوم یا پنجم صحائف العالم است شامل سرگذشت معاصران مؤلف در دو یا چند صحیفه می باشد: صحیفه اولی سلسله قاجار، صحیفه ثانیه سایر رجال قاجاریه: میرزا ابوالقاسم قائم مقام، میرزا ابوالقاسم قمی صاحب قوانین، میرزا ابوالقاسم سکوت شیرازی، میرزا ابوالقاسم اینجو خوشنویس شیرازی، میرزا ابوالحسن فانی، میرزا ابوالحسن جلوه و میرزا ابوالحسن جندقی یغما (نسخه حاضر در اینجا پایان یافته و ناتمام مانده است).

[الذریعه ۹-۱۵، دانشگاه ۲-۵۸۴، مجمع الفصحاء ۲-۳۹۶].

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم... مآثر دانشمندان واکلیل تارک مفاخر سربلندان، حمد و ستایش خداوندی است جلت اسمائه و عمت الاؤه که ذات کامل الصفاتش بی معاونت شریک و انباز بدایع...».

انجام:

«به اشک ار کینر گیتی نمی دارم چه می دارم

به آه ار چاره اختر نمی کردم چه می کردم

ز شیخ شهرجان بردم به تزویر مسلمانی مدارا گر به آن کافر نمی کردم چه می کردم»

ش ۱۶۱۷، ۱۱۷ برگ، ۳۴×۲۱، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳) تصحیح شده و شاید وسیله خود مؤلف تصحیح شده باشد.

ص: ۵۳۶

۷۷۴- صد کلمه حضرت امیر علیه السلام = مطلوب کل طالب (فارسی)

از: محمد بن محمد بن عبد الجلیل عمری (رشید و طواط) (۵۷۸ ق)

صد کلمه از کلمات قصار حکمت آمیز حضرت امیرمؤمنان علیه السلام است که جاحظ (۲۵۵) آن را گرد آورده و رشید و طواط به دو زبان تازی و پارسی ترجمه و شرح نموده و در پایان هر کلمه دو بیت از منشآت خود را به عنوان ترجمه منظوم ذکر کرده است. این رساله را به سلطان محمود خوارزمشاه تقدیم کرده است. و چاپ شده است.

[الذریعه ۲۱-۱۵۹، آستان قدس ۱۴-۵۱۲].

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم قال عليه السلام لو كشف الغطاء ما ازددت يقينا

جای خلد و جحیم دانستم به یقین آن چنان که میباید

گر حجاب از میانه بردارند آن یقین ذره ای نیفزاید»

انجام: «وقال عليه السلام اكرم النسب حسن الادب:

ای که مغرور مانده ای شب و روز

به بزرگی اصل و عز نسب

رو به حسن ادب گرای که نیست

نسبی بهر تو چو حسن ادب»

ش ۷۱۶، ۱۶ برگ، ۲۲×۱۴، نستعلیق، بیکجا، بیتا. (تحریر سده ۱۳) این نسخه ترجمه و شرح را ندارد فقط بعد از هر کلمه دو بیت شعر را دارد.

۷۷۵- صراط النجاه = رساله عملیه (فقه، فارسی)

از: مرتضی بن محمد امین انصاری (شیخ انصاری) (۱۲۸۱)

رساله عملیه از فتاوی شیخ انصاری است که حاج محمد یزدی تنظیم و شیخ انصاری آنرا تأیید کرده است.

[الذریعه ۱۵-۳۸، مرعشی ۱۹-۱۶۰، مشار، فارسی ۲-۲۲۲۰].

آغاز: «الحمد لله رب العالمين... اما بعد چون مرجع احكام اشرف انام در اين ايام فرجام سر كار حجه الاسلام نخبه العلماء... مقلدين ازعوام از عبادات و عقود و ايقاعات اخذ و ثبت نموده...».

انجام: «واگر فوت هم شده طفل كه بايد به ورثه دهند به خود ضارب نمى رسد چيزى از...».

ش ۱۲۹۴، ۱۰۶ برگ، ۱۸×۲۳، نستعلیق و نسخ محمد (بن) الحسن مشهدی (ساکن رشت) در ۱۲۷۵. روی جلد این نسخه نوشته شده: «نخبه کلباسی است که شیخ ملاحظه کرده».

۷۷۶- صرف میر (صرف، فارسی)

از: میر سید شریف علی بن محمد جرجانی، ۷۴۰ _ ۸۱۶ ق

[آستان قدس ۱۲- ۲۴۴].

آغاز: «بسمله بدان ایدك الله تعالى فى الدارين كه كلمات لغت عرب بر سه گونه است...».

انجام: «... ذهب بكن، ذهب بى، ذهب بنا ودر اسم مفعول گویى...».

ش ۳۰۵۹، ۶۸ برگ، ۱۰×۱۴، نسخ، بیكا، بیتا (تحریر سده ۱۳) از انجام افتادگی دارد.

۷۷۷- صفوه الصفا = المواهب السنيه فى مناقب الصفويه = اسس المواهب... (عرفان، تاریخ، فارسی)

از: ابن بزاز درویش توگلی بن اسماعیل بن محمد اردبیلی (۸۰۰ هـ. ق)

رساله ای است در يك مقدمه و دوازده باب در مناقب واحوال شيخ صفى الدين اردبیلی. مؤلف، این کتاب را در اخر ماه شعبان ۷۵۹ هـ. ق به اتمام رسانده است. این

ص: ۵۳۸

کتاب به دستور شاه طهماسب صفوی توسط میرزا ابوالفتح حسینی شریفی (وفات: ۹۷۶ هـ. ق) تحریر و بازنویسی شده است.

[دانشگاه ۸-۱۳۰، مجلس ۳۷-۱۹۰، مشار، فارسی ۲-۲۲۲۶].

آغاز: «الحمد لله الذي تجلّى لاوليائه بانوار العرفان والمعارف وتجلّى لأصفيائه بانواع اللطائف والعوارف...».

انجام: «والمدعوّ منه ان يدعو... ناقله وراويه ومؤلفه وقاريه والحمد لله اولاً- وآخراً وظاهراً وباطناً وصلى الله على خير خلقه محمد وآله الطيبين الطاهرين وسلم تسليماً كثيراً كثيراً».

ش ۱۶۳۵، ۲۹۲ برگ، ۱۹×۲۸، نستعلیق مهدی قلی بن آقا بیگ ترکمان در ۹۶۹ یا ۱۰۶۹. با جدول زرین در صفحات.

۷۷۸- صلاه الجمعه = نماز جمعه (فقه، فارسی)

از: ملا خلیل بن غازی قزوینی (۱۰۸۹ ق)

این رساله قسمتی از کتاب «الصابی فی شرح الکافی» مؤلف است که به صورت رساله جداگانه در آورده است. اصل شرح کافی را به سال ۱۰۶۴ در محله دیلمیه قزوین شروع کرده و سال ۱۰۸۴ از آن فراغت یافته است. مؤلف متن روایت ها را به عنوان «اصل و شرح» به ترتیب به عربی فارسی آورده و به خصوصیات لغوی الفاظ توجه داشته است. کتاب به شاه عباس دوم تقدیم شده است.

[الذریعه ۱۴-۲۷، مرعی ۵-۲۶۵، مجلس ۲۶-۲۵].

آغاز: «الحمد لله خير الناصرين وصلى الله على محمد واوصيائه الذين اتاهم الله ملكا عظيما وفضلهم على العالمين اما بعد چون حکم جهان مطاع، خورشید شعاع ناهید ارتفاع...».

ص: ۵۳۹

انجام: «... و ظاهر این حدیث این است که مسلّتم نیز نباشد مانند جمعه چهار رکعتی بخلاف جمعه دو رکعتی در حضر والله اعلم بالصواب».

ش ۱۳۵۹، ۵۲ برگ، ۱۸×۱۱، نستعلیق ۱۰۸۵.

ش ۱۴۳۲، ۲۷ برگ، ۱۸×۱۰، نسخ، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۱ و ۱۲).

۷۷۹- صلاه الجمعه = نماز جمعه (فقه، فارسی)

از: جمال الدین محمد بن حسین خوانساری (آقا جمال خوانساری (۱۱۲۵ ق)

رساله ای است در اینکه در زمان غیبت نماز جمعه واجب عینی نیست و در جواب به کسانی که آن را واجب عینی دانسته اند و به نام شاه سلیمان صفوی تالیف شده است.

[الذریعه ۱۵-۷۹، مرعشی ۱۲-۵، الفبایی آستان قدس ۵۸۸].

آغاز: «حمد بی حدّ و ثنای بی عدّ واجب الوجودی را سزد که معرفت ذات فایض الانوارش بر همه واجبات مقدّم است و ادای فرائض شکر نعمت بی شمارش از همه مهمّات اهمّ».

انجام: «یامراد این باشد که بیشتر واجب گرداننده گر به اعتبار وجوب تخییری باشد و وجه بیشتر همان باشد که اشاره به آن شد و با وجود این احتمالات پس قول شیخ مذکور دلالت نکند بر اینکه قول امامیه...».

ش ۳۹۰۷، ۳۱ برگ، ۱۷×۱۱، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳) از انجام افتادگی دارد.

۷۸۰- صور الاقالیم = هفت اقلیم = عجائب البلدان (جغرافیا، فارسی)

از: ؟

رساله ای است در بیان اقالیم هفتگانه عالم در عصر مؤلف (قرن ۸) که برای کتابخانه

ص: ۵۴۰

مبارز الدین محمد مظفر (۷۶۵ ق) سال ۷۴۸ ق نگاشته شده و در دو باب تنظیم شده است:

باب اول: در دو فصل: یک ذکر زمین و مساحت آن و دو در ذکر آفاق جنوبی و خط استوا.

باب دوم: در هفت فصل: هر فصل در شمارش یک اقلیم از اقلیم سبعة.

تاریخ تالیف در صفحه ۹ همین نسخه یاد شده است.

[نسخه های خطی فارسی - ۳۹۷۰، مرعشی ۱۵-۱۸۶ (با نام هفت اقلیم)].

آغاز: «... چون بنده کمتر... از خلوص عقیدت کمر بندگی و هواخواهی حضرت آسمان رفعت خداوندگار امیر اعظم مالک رقاب الامم مولی ملوک طوایف العرب والعجم شاهزاده...».

انجام: «... بعد از آن چون از این دریا و جزایر بگذرند مملکتی و ولایتی معمور است و شهرهای بسیار دارد و خلائق بشمار و کوه و صحرا و آب روان و مرغزار فراوان و از اول اقلیم هفتم تا آخر...».

ش ۲۸۰۵، ۶۶ برگ، ۱۲×۱۹، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص (تحریر سده ۱۱) با مهر بیضوی «الراجی علی قلی ۱۲۹۰» در برگ ۶۵.

۷۸۱- صورت کتاب تهنیت جلوس سلطان سلیم خان (فارسی و ترکی)

از: ؟

مجموعه ای است نثر و نظم به زبان پارسی و ترکی که به مناسبت جلوس سلطان

سلیم خان از سوی حکومت بیگلر بیگی آذربایجان شاه قلی سلطان فرستاده شده است.

ص: ۵۴۱

آغاز:

«شکر و سپاس احد ذوالجلال آن صمد لم یزل لایزال

چون بگشایی سر درج سخن اولش از نام خداوند کن»

انجام:

«فضل الله المجاهدین علی القاعدین درجه مقتضا سنجہ امر غزا و جهاد آیین دین سید المرسلین ده صلوات الله علیه و سلامه
(و آله) جمله فرایض الهیه دن اولوب».

ش ۱۹۹۰، ۹۳ برگ، ۲۴×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا. از انجام افتادگی دارد. با سر لوح زرین در برگ اول و جدول زرین در صفحات.

۷۸۲- صید نامه خانی (فارسی)

از: محمد سلیم رازی طهرانی

کتابی است در آداب و روش صید جانوران حلال گوشت و روش ذبح شرعی آنها که بنام شیخعلی خان از امرای مشهد در عرض ۹۷ روز (شروع غره رمضان و پایان ۷ ذیحجه ۱۰۶۸ ق در طهران مسقط الرأس مؤلف) نگاشته و در یک مقدمه و دو باب تنظیم شده است:

مقدمه: در بیان اموری که در زیادتی بصیرت در کار است صیاد پاک نهاد را دانستن آن.

باب اول: در ذکر اصناف حیوانات بحری، ارضی، هوایی (۳ فصل)...

در فهرست منزوی مؤلف با تردید محمد سلیم رازی دانسته شده و در نسخه حاضر در برگ اول، مؤلف با عنوان ملا حیدر علی یاد شده است. و سر آغاز نسخه منزوی با نسخه حاضر مطابق نیست.

[الذریعه ۱۵-۱۰۵، نسخه های خطی فارسی ۱- ۴۳۱].

ص: ۵۴۲

آغاز: «... آهنگ نوائی که عندلیب هزار داستان زبان در گلشن بیان بدان ترنم نماید، ورسا آوازی که طوطی پر معرفت گفتار در آینه خانه نطق تکلم بان کند. حمد معبودی است مهربان که مرغ رمنده جانرا...».

انجام: «.. چون تحقیق مسایل گاهی وغور معانی کما ینبغی بی پایان و نامتناهیست... وبسبب قلت زمان و تطرق حدثان که موجب قلق واضطراب حواس ابنای زمانست نتوانست... ومن الله العصمه ومنه البدایه والنهایه».

ش ۲۰۳۲، ۱۷۸ برگ، ۲۴×۱۴، نسخ محمد صالح شوشتری در ۱۰۶۹. تصحیح شده است.

۷۸۳- ضروریات = مسائل ضروریه = طهاره و صلاه (فقه، فارسی)

از: احمد بن لطفعلی قراجه داغی تبریزی، ۱۲۶۵ ق

رساله عملیه است در احکام و فروع کتاب های طهارت و صلاه که بصورت فتوایی و برای استفاده مقلدین نوشته شده است.

آغاز: «الحمد لله اما بعد این رساله ایست در بیان مسایل ضروریه طهارت و صلاه که حسب التماس جمعی از برادران ایمانی و اخلاء روحانی بطریق اختصار مرقوم رقم اقل عباد الله عملاً...».

انجام: «... در حدیث آمده نماز کردن در صف اول جماعت ثواب جهاد کردن دارد در راه خدا ونیز وارد شده...».

ش ۳۰۶۳، ۱۲۶ برگ، ۱۵×۱۰، نستعلیق، بیکا، بیتا. از انجام افتادگی دارد. تصحیح شده است.

ص: ۵۴۳

۷۸۴- ضیاء المؤمنین = نور نامه (منظومه، فارسی)

از: مؤمنه نیشابوری (متخلص به خان)

حماسه‌های دینی است درباره تولد پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و ازدواج ایشان با حضرت خدیجه ۳ تاریخ نظم: ۱۱۹۵ در ۳۶۰۰ بیت.

[نسخه های خطی منزوی ۴-۲۹۹۲، مجلس ۳۸-۳۶۹].

آغاز:

«برق جست از جبین پیغمبر

سرکشید تا به طارم اخضر

منظر و خانه‌های کعبه تمام شد منور ز روی خیر انام»

انجام:

«هر که خواند به حق رب عباد

کند این خان را به فاتحه یاد

غریق رحمت غفران کسی باد که کاتب را به الحمدی کند یاد»

ش ۴۱۰۴، ۱۴۵ برگ، ۱۹×۱۴، نستعلیق، بیک، بیتا. از آغاز ناقص است. با مهر بیضوی «یا شاه نجف».

۷۸۵- طاقدیس = لسان الغیب (منظومه، فارسی)

از: احمد بن محمد نراقی (متخلص به صفائی) (۱۲۴۴ ق)

مثنوی است عرفانی در چهار صّفه که دو صّفه آن را که پیرامون دوهزار و پانصد بیت است سروده و در گذشته است، سپس فرزند او محمد جواد شفایی صّفه سوم آن را سروده است. طاقدیس بارها چاپ شده است.

[الذریعه ۱۵-۱۳۴، الفبایی آستان قدس ۳۹۲، نسخه های خطی منزوی ۴-۲۹۹۳].

ص: ۵۴۴

آغاز:

«چون بر ابراهیم خلیل بی مثال

کو گذشت از جان و از فرزند و مال

جمله را از بهر حق قربان نمود

جمله را قربان آن سلطان نمود»

انجام:

«آن یکی گفتا که پیغمبر رسید گفت آن یک شیر حق حیدر رسید

ای امیران بنگرید این شاه کیست شاه چوود آیت الله کیست»

ش ۳۵۴۷، ۱۴۹ برگ، ۱۴×۲۱، نستعلیق ۱۲۶۰. این نسخه بخش دوم را دارد.

۷۸۶- طالع نامه (فارسی)

از: ؟

رساله ای است در بیان طالع اشیاء و احکام آنها با استفاده از تحولات و تغییرات کواکب و منظومه ها و سیارات که به صورت فصل به فصل آورده شده است، برخی عناوین فصول عبارتند از: بیان قوه و ضعف کواکب، بیان رباطات و مراکز کواکب، دلایل تغییر هوا، دلایل اسعار از غلا- و رخص، دلایل حرب و فتنه، احکام انتهای طالع قران، احکام خسوف و کسوف، احکام احتراقات در مثلثات اربع، احکام اتصالات کواکب سبع سیاره...

آغاز: «... دویم از آن مریخ سیم از آن شخص مذکر و... دلیل است بر بادهای خوش گرم...».

انجام: «... رجعت مریخ دلالت کند بر ماندن امرا و سران سپاه و سپاهیان و ارباب سلاح و گرفتاری دزدان و قطاع طریق و عیاران و کساد سلاح و... رجعت زهره دلالت کند...».

ش ۲۹۵۱، ۸۹ برگ، ۱۱×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص (تحریر سده ۱۲ و ۱۳). تصحیح شده است.

ص: ۵۴۵

۷۸۷- طالع نامه مردان وزنان (فارسی)

از: ؟

رساله ای است در بیان طالع مردان وزنان و در آن سعدی و نحسی طالع آنها با توجه به زمان تولد آنها از حیث ماه و روز ذکر شده است.

آغاز: «طالع نامه مردان اول نام انکس و نام مادر آن کس به حساب ابجد، دوازده دوازده طرح کند تا هر جا برسد که کدام برج است ملاحظه نماید اب ج ده- و زح ط ی...».

انجام: «.. طالع عقرب: هر آن زنی که به طالع عقرب باشد زنی باشد بلند بالا و نیکو و ظریف طبع خوش زبان ابرو کشیده بر حکمت دانا باشد و صاحب این طالع...».

ش ۲۸۳۸، ۲۳ برگ، ۱۱×۱۷، نسخ، بیکا، بیتا، انجامش افتادگی دارد. (تحریر سده ۱۲ و ۱۳).

۷۸۸- الطباشیر (عرفان، فارسی)

از: محمد جعفر بن طاهر خراسانی، ۱۰۸۰ _ زنده ۱۱۵۱ ق

مؤلف گفته که روز جمعه ماه جمادی الثانیه ۱۱۵۱ ق شهود معرفه الهی بدو دست داده و میزان خداشناسی را دریافته است، در ادامه منشآت و مناجاتی نیز آمده است، مؤلف در صفحه ۲۳ به نام رساله تصریح کرده و سال وفاتش را سال ۱۱۷۵ ق پیش بینی نموده است. وی کتابی دیگر به نام «اکلیل المنهج» دارد.

[الذریعه ۳-۳۰۹ و ۱۵-۱۴۵، دانشگاه تهران ۱۴-، ۳۶۸۶]

نسخه های خطی فارسی ۲-۱۰۷۲، مرعشی ۹-۱۷۶]

آغاز: «الحمد لله الذی جعلنی من امه محمد و بپر کته هدانی و الصلاه علی محمد

ص: ۵۴۶

وآله الطاهرین شب جمعه نوزدهم شهر جمادی الثانیه سنه هزار و صد و پنجاه و یک که قمر در جوزاء و شمس در میزان بود...».

انجام: «... صحیفه: وهی الرابعه عشر هو الله الذی جعل من عبادہ من... کلامه ما لا یعلمه الا هو وهو بکل شیء علیم وجعل من قدسه الی سبیلہ المستقیم الذی... من قدسه وهو علی کل شیء قدیر».

ش ۲۵۰۹، ۳۱ برگ، ۲۰×۱۲، نسخ، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۲).

۷۸۹- طب = رساله در... (فارسی)

از: ؟

مؤلف ابتدا اعضای انسان را تعریف می کند و وظایف آن را مختصراً بیان می کند سپس انواع امراض و علائم آنها را و نیز علاج آنها را بررسی می کند. او در تألیفش از زکریای رازی و حکمای یونان بسیار نقل می کند. این عبارات در آن دیده می شود: باب هفتم در نگاهداشتن تن درستی باب شصت و ششم در سرطان... یوحنا گوید... ثابتبن قره گوید... جالینوس گوید...

آغاز: «دید چشم باشد به انسان که نقطه در میان دایره پرگار و او بگونه ای روشن و تابنده است تا به نظر چیزها را از دور یابد و غذایش از رطوبت خارجی بود زیرا که او در پس پرده رطوبت».

انجام: «داخل حمام مشو روزی که میخواهی حجامت کنی که باعث درد و الم می شود به جهت آن که آب حمام در جراحت نفوذ می کند و موجب تشنج و ورم میگردد و دیگر آن که حرارت حمام زیاد می کند حرار اخلاط را و به هیجان می آورد».

ش ۸۶۵، ۵۲ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص. از باب ۶ تا ۶۶ را دارد. از برگ ۴۵ به بعد شاید از رساله دیگری باشد که درباره امراض زنان است.

ص: ۵۴۷

۷۹۰- طب = رساله در... (فارسی)

از: ؟

کتاب طبی است که از باب ۱۸۳ تا باب ۱۹۷ در این نسخه آمده. اول مرض را ذکر می کند سپس تحت عنوان «علاج» درمان آن را می آورد نمونه عبارات آن:

باب... اندر قی خون اگر ناگاه افتد و بسیار برآید رگی یا رگها گشاده شده است.

آغاز: «تخم مرغ کوفته و سرشته بر زبان طلی کنند باب ۱۸۳ اندر نزله بینی... نزله بود که بدو فرودآید آماس کند...».

انجام: «خیرکی چشم و... طنین گوش و اگر ماده غلیظ بود گرانی تن و خواب به افراط و اگر ماده سوخته بود تشنگی بود».

ش ۱۴۲۴، ۳۲ برگ، ۱۸×۱۱، نسخ، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص.

۷۹۱- طب = رساله در... (فارسی)

از: سید امیر محمد رضا بن محمد قاسم حسینی قزوینی (قرن ۱۲)

کتابی است در طب که در نود فایده جمع شده است و از روایت های ائمه اطهار علیهم الصلاه والسلام در آن بسیار نقل می کند. فایده اول آن در ترجمه رساله ذهبیه ثامن الحجج امام رضا علیه السلام است. مؤلف در این کتاب از حلیه المتقین، زاد المعاد و جمال الصالحین و مفتاح الشفاء نقل می کند.

مؤلف از این تألیفات خود در این کتاب نام برده است: «بحر المغفره»، «فوائد التربه»، «دلیل الزائرین» و «صیامیه». همچنین از جدّ خود محمد رفیع قزوینی و ابواب الجنان او یاد کرده است.

[ر. ک: الذریعه ۳-۴۸، ۸-۲۵۸، ۱۵-۱۰۳، مجلس ۳۸-۳۸۵].

ص: ۵۴۸

آغاز: «فوائد این کتاب بر این نهج است: فایده اول در ذکر ترجمه رساله ذهبیه. فایده دوم در ذکر آنکه در همه حال متوسل به کرم خدا شده...».

انجام: «... و از حضرت رسول صلی الله علیه و آله مروی است که چون اصحاب بلا را ببینید حمد خدا کنید و به ایشان مشنوانید که باعث اندوه ایشان می شود».

ش ۱۴۶۲، ۹۳ برگ، ۱۷×۱۰، نستعلیق، بیکا، بیتا. از آغاز افتادگی دارد (تحریر سده ۱۲ و ۱۳)

یک برگ از اول کتاب جامع الخواتیم حسن میر کاتب در علم اعداد در آغاز این نسخه صحافی شده است آغاز این برگ: حمد و سپاس بی عد و قیاس ...

۷۹۲- طب = رساله در... = بیاض (فارسی)

از: ؟

این رساله شامل ۲۲۲۵ نسخه و دستور العمل ساختن داروها است.

آغاز: «دیگر از جمیع عوا (...) انسانی مثل ترس و غضب و غم (...) ملاحظه... صرع می شود میباید که نوح و خوشحالی بگذرانند و اگر جنگ و نزاع و فریادهای بلند و صداهایی بلند و رعد و برق...».

انجام: «.. الی معاوده فلیفعل حتی تزول عنه تلک العله ولکن بین (...) وذلک ان لا دواء کسوداء وله عرقا البرء فاعلموا ذلک المناقب التي اختصر».

ش ۱۵۲۱، ۱۲۲ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق، بیکا، بیتا. آغاز افتادگی دارد در آغاز نسخه فهرست مطالب هست (تحریر سده ۱۱ و ۱۲).

ص: ۵۴۹

۷۹۳- طب = رساله در... = طب جدید = علامت امراض (فارسی)

از: ؟

رساله ای است در شناسایی و بیان علامات و نشانه‌های امراض و تطبیق آنه با اصطلاحات یونانی و فرانسوی که با معالجه و درمان نیز همراه است، این رساله در چند «گفتگو» تنظیم شده است.

آغاز: «اول از مریض نپس تیک باید پرسید تعیین تاریخ سن و مرض او را پرسند و سؤال از نامش نمایند و اول اسم شخص و تاریخ سن و مرض را و بعد سؤال نمایند که آبله...».

انجام: «.. و یا مثل برف سفید و یا مثل گل سرخ قرمز و یا آبی می باشد و گاهی از نمک آهک به هم رسد که اونیز سفید است و گاهی رسوب بلغمی و لزج می باشد و این به سبب نزله مزمن مئانه است و گاهی ... است».

ش ۲۸۸۶، ۳۶ برگ، ۱۱×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳).

۷۹۴- طب = رساله در... = طب جدید (طب، فارسی)

از: ؟

مجموعه ادویه و داروهای مرکب «در بیان دواهایی که لازم است در خانه باشد» این رساله از منابع غربی ترجمه شده است.

آغاز: «در بیان طبیعت و مواضع استعمال ادویه که در جعبه‌های دوا موجود و برای خانه‌ها لازم است ایپکا کوانا مستعمل است از داخل ایپکا دوائیست که از برای قی آوردن کثیر الاستعمالست...».

انجام: «... گاهی اتفاق می افتد که پیسطن بانبوبه میچسبد و در وقت حاجت عامل

ص: ۵۵۰

را زحمت می دهد این حکم در تمام اقسام آب دزدکها جاری است پس باید آنها را نیکو محافظت نمود».

ش ۳۲۹۶، ۴۴ برگ، ۲۰×۱۲، نسخ، بیکا، بیتا. جدول زر دارد.

در هامش برخی صفحات حواشی از مترجم با عنوان «لمترجمه» آمده است، در برگ اول یادداشتی از دکتر یوسف رضایی در ۲ صفر ۱۳۴۴ ق نوشته شده که صحت مفاد و نوشتجات رساله را تأیید می کند و در برخی موارد که ایرادی داشته با امضای «یوسف طیب» تصحیح کرده است.

۷۹۵- طب = رساله در... (فارسی)

از: ؟

روایات وارد شده در خواص برخی از خوراکیها و علاج امراض در این رساله فراهم شده است. و نیز برخی از ادعیه و تعویذها برای رفع و دفع آن واز «مکارم الاخلاق» و «خواص الاشياء» یاد شده است.

آغاز: «در حفظ صحت و آن چه باعث طول عمر و اعاده شباب می شود در مکارم اخلاق مسطور است که هر که بر قدح آب سی و پنج نوبه سوره انا انزلناه بخواند و بر جامه نو که خواهد بپوشد افشاند همیشه تندرست باشد».

انجام: «آیه نور را به عدد سوره آن خوانده در چشم چپ کشد و به دستور به دست چپ برداشته عین عمل را کرده در چشم راست کشد و بعضی از خواص هر یک از اعضای این حیوان را که به نهج مسطور ترتیب یافته باشد».

ش ۳۶۹۱، ۸ برگ، ۲۱×۳۴، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳).

ص: ۵۵۱

۷۹۶- طب = رساله در... = طب النفس والبدن (عربی)

از:

روایات صادره از اهل بیت علیهم الصلاه والسلام را در تعویذها، علاج برخی از امراض و نیز برخی از خوراکیها گرد آورده است. واز کتاب (طب الائمه) ابن بسطام یاد کرده است. همه روایات با ذکر اسانید آورده شده است.

آغاز: «... کل جهدان اخرجها من اذنی فلم اقدر علیه انا ولا المعالجین فحججت ولقیته الباقر علیه السلام فشکوت الیه ما لقیته من المها فقال للصادق علیه السلام یا جعفر خذ بیده فاخرجه الی الضوء».

انجام: «للنمل... وتکتب فی شی وتعلق فی زوایا الدار بسم الله الرحمن الرحیم ان کنتم تؤمنون بالله والیوم الآخر وبالنبیین وما انزل الیهم فاسألکم بحق الله وبحق نبیکم ونبینا وما انزل علیهما الا تحولتم عن مسکننا».

ش ۴۰۱۰، ۹۵ برگ، ۱۳×۱۹، نسخ شفیع ابن عبدالله شیرازی در ۱۰۸۸، از آغاز افتادگی دارد. با مهر بیضوی «وقف اولاد». تصحیح شده.

۷۹۷- طب = رساله در... (دو فن در طب) (فارسی)

از: ؟

امراض واوجاع و علاج آنها را در فن اول مشتمل بر پنج مقاله وادویه مفرده و مرکبه را در فن دوم که شامل دو مقاله است بیان کرده است.

شاید «کفایه منصوریه» = «کفایه مجاهدیه» باشد به فهرست منزوی ۱-۵۸۵ رجوع شود.

آغاز: «.. نوع اول در ... طب یعنی نظری و عملی چون شروع در شیء لابداست از

ص: ۵۵۲

معرفت و شعور به آن به وجهی از وجوه اشارتی به تعریف این علم می رود».

انجام: «کحل شادنج تعدیه عین کند و مژه برویاند. سرمه شش درم مارقشیشا چهار درم اقلیمیای ذهب دودرم زعفران و... هر یک نیم درم شادنج یک درم».

ش ۴۱۰۸، ۲۲۷ برگ، ۱۸×۱۱، نستعلیق، بیکا، بیتا. از انجام افتادگی دارد فهرست مطالب در آغاز نسخه هست اما ناقص است.

۷۹۸- طب اکبری = الطب الاکبر (فارسی)

از: محمداکبر بن میر حاجی محمد مقیم ارزانی، زنده ۱۱۱۲ ق

ترجمه و گزارش با حذف و افزود گیها بر «الاسباب والعلامات» ابو حامد محمد بن علی سمرقندی و شرح آن توسط نفیس بن عوض کرمانی است که بنام «اورنگ زیب عالمگیر (۱۰۶۹ _ ۱۱۱۹ ق) به سال ۱۱۱۲ ق یا ۱۱۰۵ نگاشته شده و در بیست و هشت فصل و یک خاتمه تنظیم شده است.

[نسخه های خطی فارسی ۱-۵۵۸، فهرست دانشکده پزشکی ۳۱۸، الذریعه ۱۵-، ۱۴۱

مجلس ۲-۳۰۱، دانشگاه تهران ۸-۶۳۳، نشریه دانشگاه ۵-۷۰۴]

آغاز: «بسمله صحیحترین کلامی که مشام ناطقه دانش آئین را که آئینه ادراک محسوسات و معقولات است از شمیم گذارش آن تقویت تام دست دهد و سالمترین مراچی که دماغ خرد خورده...».

انجام: «... باب در امراض بینی: نیمه بالای وی استخوان است و نیمه زیرین غضروف و مجری بینی تا مصفاه که آنرا عظم مناسبتی گویند گشاده است و...».

ش ۳۲۲۶، ۲۱۸ برگ، ۱۴×۲۴، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۱ و ۱۲). این نسخه دوثلث از کتاب است و از انتها ناقص است. فهرست تفصیلی فصلها در ۱۸ صفحه در آغاز نسخه نوشته شده. مهر بیضوی «عبداله راجی محمد هادی» در آن هست. تصحیح شده

ص: ۵۵۳

از: ؟

کتابی بسیار مفصل و مبسوط بالغ بر ۱۲۰۰۰ بیت در بیان اصول وقواعد پزشکی که بنظم نگاشته شده و در دو بخش علم کلی (شامل امراض بدن، قلب، ریه، معده و...، اسباب موت وعلامات آن، مبحث نبض، تقدمت المعرفة، در سی نه فصل، ادویه مسهله (بصورت الفبایی)، قوانین مجبری (شکسته بندی)، باب در علاج حمیات و بخش ادویه (شامل باب در داروی مخصوص مران، مخصوص زنان، داروهای اوجاع مفاصل، ادویه جروح و قروح، ادویه خلع و کسر، ادویه سموم و ادویه زینت) تنظیم شده است.

آغاز:

«... به آبی خورد مبتلا که بد پخته باشد در آن آبها

دگر هر چه... در آن پخته باشد مناسب شناس»

انجام:

«دگر بذر جرجیر با جاوشیر

مناسب برد کل آن یادگیر

طلاها که مختار گفته دگر ازین پس نویسم همه سر بسر»

ش ۲۴۲۵، ۴۲۰ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق عبد الله بن حسین یا حسین بن عبد الله شیرازی در ۱۰۲۹ آغازش افتادگی دارد.

از: ؟

مؤلف این رساله مختصر پس از ذکر عدم فضیلت عرب بر عجم ودلالهت برخی از

ص: ۵۵۴

احادیث بر مذمت ایشان به ذکر برخی از پادشاهان ایران از جمله پیشدادیان و کیانیان می‌پردازد.

آغاز: «مؤلف گوید در سال هزار و دوویست و شصت و شش هجری در اسلامبول کتابی دیدم گویا مصنف آن اصلاً انگلیسی بود (...). اکنون نام مصنف و آن کتاب در نظر من نیست...».

انجام: «مورّخین اسکندر را در سلک ملوک ایران و در آخر طبقه سلسله کیانیان مینویسند چون مقصود ما در این مورد طبقه سلاطین عجمان قدیم بوده است نه تاریخ ملوک ایران لهذا محاربه اسکندر... و طبقه کیان را در این جا ختم مینمائیم».

ش ۳۸۳۹، ۳۳ برگ، ۱۸×۲۳، نستعلیق، بیکا، بیتا. آغازش ناقص است.

۸۰۱- طرب المجالس (عرفان، فارسی)

از: امیر حسین بن حیدر حسینی هروی مدنی (۷۱۷ق)

در اخلاق و عرفان است و اینکه شرف انسان بر جمیع حیوانات از روی تحقیق و نه تقلید معین و مقرر است. کتاب نثری بسیار شیوا دارد. در پنج قسم هر کدام مشتمل بر چندین فصل مرتب شده است.

[الذریعه ۱۵-۱۶۰، نسخه های خطی منزوی ۲-۱۲۷۵، مرعشی ۱۰-۱۰۰، الفبایی آستان قدس ۳۹۵].

آغاز: «حمد و ثنای مر خدای را جلّ جلاله و عمّ نواله آن صانعی که ذره خاک کثیف را از حسیض مرکز جهل طبیعت به نظر لطف دایره نقطه علم گردانید آن مبدعی که قطره آب ضعیف را».

انجام: «این است که در جمیع احوال حق را جل ذکره مطلق احوال و ناظر افعال خود دانند جهد کنند تا این قاعده استحکام پذیرد که اساس شریعت و طریقت بر این نهاده اند و بنای جمله مقامات و احوال ازین ممهّد میگردد و این را در اصطلاح محققان

ص: ۵۵۵

مراقبه خوانند ودوازده شرط بپايد تا سالک در اين نوع متمکن...».

ش ۳۸۲۵، ۱۰۸ برگ، ۲۲×۱۱، نستعلیق، بیکا، بیتا. از انجام افتادگی دارد (تحریر سده ۱۱).

۸۰۲- طوفان البكاء = جوهری (مقتل، فارسی)

از: ابراهیم بن محمدباقر جوهری اصفهانی (۱۲۵۳ ق)

کتاب معروفی است در سوگواری به نثر و شبیه به نظم که در قزوین به سال ق ۱۲۵۰ به انجام رسانده است.

چاپ شده رجوع شود به فهرست مشار ۳-۳۴۷۰.

[الذریعه ۱۵-۱۸۲، ۹-۲۱۱، فهرستواره فارسی ۳-۱۷۱۷، فهرست منزوی ۶-، ۴۵۰۳

ملک تهران ۳-۵۴۵، الفبائی آستان قدس - ۳۹۶]

ش ۸، ۲۳۲ برگ، ۳۰×۲۱، نسخ نوری محمدبن درویش فتح علی نوری در ۱۲۵۵ ق.

ش ۱۶۰، ۲۰۳ برگ، ۳۰×۲۰، نستعلیق ۱۲۵۸. تصحیح شده است.

ش ۲۰۲۸، ۱۵۹ برگ، ۳۵×۲۳، نستعلیق میرزا حسن بن محمدتقی طالقانی در ۱۲۸۱. این نسخه از اول شطر پنجم از تشکده دوم تا آخر را دارد.

ش ۳۲۳۶، ۸۶ برگ، ۲۰×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا. از آغاز ناقص است. بایادداشت تملک مورخ ۱۲۶۲ و تملک احمد رستم خان کرمانشاهی در ۱۳۰۳ ق.

ش ۳۸۰۰، ۱۰۵ برگ، ۲۰×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص.

ص: ۵۵۶

۸۰۳- ظفر نامه = تیمور نامه (منظومه، فارسی)

از: ملا عبدالله هاتفی جامی (۹۲۷ ق)

یکی از منظومه های پنج گنج شاعر است که در مقابل پنج گنج نظامی سروده است.

وهمان ظفر نامه شرف الدین علی یزدی را به نظم در آورده است.

[الذریعه ۴-۵۱۸ و ۹-۱۲۸۴، نسخه های خطی منزوی ۴-۲۷۲۹، مجلس ۲۶-۴۰۷].

آغاز:

«به نام خدایی که فکر خرد

نیارد که تاکنه او پی برد»

ش ۱۸۹۳، ۱۸۸ برگ، ۱۶×۲۷، نستعلیق شهر امیر کاتب شیرازی بدون تاریخ (به کتاب خوش نویسان بیانی ص ۴۳۲ رجوع شود) یا جدول زین در صفحات.

۸۰۴- ظفر نامه تیموری (تاریخ، فارسی)

از: شرف الدین علی معمایی یزدی ۸۵۸ ق

تاریخی است در شرح حال، حوادث و جریانات سیاسی و نظامی حکومت تیمور لنگ و فرزندان وی که بنام سلطان ابراهیم بن شاهرخ تیموری نگاشته و در سال ۸۲۸ ق مطابق با جمله «کلام» (کتاب) صنف فی شیراز» پایان یافته است.

[مجلس ۳۸-۳۵۲، کشف الظنون ۲-۱۱۲۰، فهرست منزوی ۶-۴۳۴۶]

فهرستواره منزوی ۲-۱۰۱۷، الذریعه ۱۵-۲۰۰، الفبایی آستان قدس - ۳۹۹]

آغاز: «...در فتح قلعه ترشیز حضرت صاحب قرانی حصار کرات را بحسن تدبیر به دفن مخالفان مرده دل ساخته کمند اندیشه صواب انجام را بسر کنگره قلعه ترشیز انداخت و روی...».

ش ۲۲۷۳، ۲۱۱ برگ، ۱۵×۲۲، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص (تحریر شاید سده دهم).

ص: ۵۵۷

ش ۳۵۸۷، ۲۰۴ برگ، ۲۴×۳۶، نستعلیق، بی‌کا، بیتا. آغاز وانجام ناقص (تحریر سده ۱۱)

آغاز این نسخه: وسنه الله جاری است که هر کثرتی را که جهت وحدتی نباشد که حافظ آن بود زود به فساد انجامد...

۸۰۵- عالم آرای عباسی = تاریخ عالم آرای عباسی (تاریخ، فارسی)

از: اسکندر بیگ ترکمان (۱۰۴۳ هـ)

تاریخ زندگانی شاه عباس اول (۹۶۶ _ ۱۰۳۸) و رویدادهای عصر و بزرگان از دانشمندان و هنرمندان و صنعتگران آنروزگار است، که در سه جلد فراهم آورده. جلد اول: درباره خاندان صفوی تا روزگار شاه طهماسب، دوم: بیست و پنج سال از زندگانی شاه عباس، سوم: تاریخ وی تا در گذشتن. مجموعاً مشتمل بر یک مقدمه و دوازده مقاله و یک خاتمه. چاپ شده است.

[الذریعه ۳-۲۶۳، مرعشی ۱۱-۲۸۸، مجلس ۲-۱۴۹].

آغاز: «جلد دوم: عنوان صحیفه سلطنت و عالم آرای پادشاهان کامکار و دیباچه دیوان خلافت و کشور خدایی شهریاران گردون اقتدار که بر حسب الملک والدین توامان ناظمان مناظم دین و دولت...».

ش ۱۰۶۱، ۹۹ برگ، ۱۸×۲۴، نستعلیق، بی‌کا، بیتا. جلد دوم است تا سال ۱۰۱۸ را دارد (تحریر سده ۱۲ با مهر بیضوی «اکبر بعد محمد علی است»).

* * *

ش ۱۶۴۱، ۳۵۱ برگ، ۱۹×۲۹، نستعلیق محمد قاسم بن میر محمد علی حسینی در ۱۱۳۵ برای مخدومی ملاذی محمد رضا بی‌کا.

جلد دوم و سوم است از آغاز افتادگی دارد.

ص: ۵۵۸

۸۰۶- عجائب الاسرار فی لطائف مناقب الاطهار (مناقب ومقتل، فارسی)

از: حسین مؤمن بن علی بن حسین بن عبدالعلی یزدی (قرن ۱۳ هـ. ق)

هفده خطبه ادبی که مؤلف در مرثی سید سید الشهداء علیه السلام انشا نموده و خود نیز آنها را به فارسی و عربی شرح کرده است. مؤلف در نجف اشرف شاگرد شیخ احمد احسائی بوده و این کتاب را در ایامی که احسائی در کرمانشاه ساکن بوده به نزد وی فرستاده و او نیز تقریظی بر آن نوشته است.

[مجلس ۳۷- ۲۴۲].

آغاز: «کالشمس فی رابعه النهار واعجوبه لاهل البصائر والاستبصار... سمّيته عجائب الاسرار فی لطائف مناقب الاطهار وهی سبعة عشر خطبه...».

انجام: «قوله بل طبع الله علیها بکفرهم یعنی لا يفعل الله فیکون».

ش ۱۲۴۴، ۵۳ برگ، ۲۰×۱۳، نسخ، بیکا، بیتا. آغاز وانجامش افتادگی دارد.

۸۰۷- عشق نامه (منظومه، فارسی)

از: غالب

منظومه ای است در مفاهیم عشق و عاشقی و ماجراهای مابین عاشق و معشوق در حدود ۱۱۰۰ بیت که در سال ۱۲۷۸ ق پایان یافته است.

آغاز:

«عشق بگرفته است بر کف خامه ای کز ظهور خود نگارد نامه ای

تانگردد جلوه گر لوح و قلم

صورت و معنی بیاید در رقم...»

انجام:

«... هم بعشق این عشقنامه ختم گشت در هزار و دو صد و هفتاد و هشت

ص: ۵۵۹

غالباً طبیعت چو داد عشق داد ختم کن والله اعلم بالرشاد»

ش ۲۸۱۰، ۸۵ برگ، ۱۱×۱۸، نسخ، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳).

۸۰۸- عشق وعاشق و معشوق = رساله در... (فارسی)

از: ؟

مؤلف این رساله، این معانی را آمیخته به رباعیات و ابیاتی از شعر شیرین پارسی به نثر درآورده است و فصل فصل است.

در برگ ششم این نسخه آمده: فصل: عشق صیاد خود است، دام صیاد خود است، قید خود است مرغ خود است، دانه خود است، شمع خود است، پروانه خود است.

آغاز: «وخویشتن را نظاره گاه ساز و چنانکه نظاره گاه عاشق جمال معشوق است همچنان هدف تیر کرشمه نظر معشوق دل عاشق است ان الله لا یغفر ان یشرک به».

انجام: «ودر هر قولی وجدی ودر هر وجدی وجودی ودر هر وجودی وصولی ودر هر وصولی ودر هر اصولی ودر هر اصولی.... کفوله تعالی ونحن اقرب الیه من حبل الوریذ گاه مضحکه مینوازد و گاه مبکیه میسازد گاه...».

ش ۸۶۶، ۹۰ برگ، ۱۲×۲۰، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۱ و ۱۲) آغازش افتادگی دارد. با جدول زرین در صفحات.

۸۰۹- عقاید المؤمنین (کلام، فارسی)

از: محمد علی بن حسین خان مراغی زنده ۱۲۲۷ ق

رساله ای است در بیان عقاید معتقدات امامیه که بدرخواست عده ای از مومنین صورت گرفته و در هشت باب تنظیم و در دوم صفر ۱۲۲۷ ق در شهر مراغه پایان

ص: ۵۶۰

رسیده است:

باب اول: در بیان توحید.

باب دوم: در بیان صفات ثبوتیه و سلویه...

آغاز: «الحمد لله رب العالمین... اما بعد چنین گوید حقیر کثیر التقصیر... که چون جمعی از برادران دینی و یاران ایمانی و گروهی از آرزومندان ثواب ربانی و شوقمندان لقای سبحانی... استدعا نمودند که رساله و جیزه مشتمله بر ادله عقلیه و نقلیه...».

انجام: «.. علی ید مؤلفه فی البلده الطیبه المراغه حرس الله اهلها من جمیع العاهات والبلیه والشقاوه الدائمیه ووقفهم للسعاده الابدیة بحق الانبیاء والمرسلین والاصیاء الاکرمین والملائکه المقربین».

ش ۲۳۷۴، ۳۱۸ برگ، ۲۱×۱۳، نستعلیق ۱۲۲۷. شاید بخط مؤلف باشد. تصحیح شده. حاشیه نویسی دارد.

۸۱۰- عقد العلی للموقف الاعلی = تاریخ کرمان (تاریخ، فارسی)

از: افضل الدین عمید الملک احمد بن حامد کرمانی (ق ۷هـ)

تاریخی است مختصر به شیوه ادبی برای منطقه کرمان و احوال سلطان عماد الدین ملک... پادشاه آن سرزمین و بعضی از پادشاهان دیگر که در پنج قسم هر یک دارای چند فصل است و به سال ۵۸۴ ق تألیف شده است. چاپ شده.

[الذریعه ۱۵-۲۹۰، مرعشی ۹-۱۱۰، مجلس ۲-۱۵۰].

آغاز:

«تعالی الله خالق کل شی و جلّ الله رازق کلّ حیّ

قادر خدائی و لطیف رهنمائی که ... ازرق و رواق معلق را وراء نواظر بینندگان حجاب عالم غیب گردانید.

ص: ۵۶۱

انجام: «در خدمت پادشاه بحر و برّ اداى الله ملكه وامرا ورعايت ربّانى وانصار عنايات آسمانى به جناب اعلى متواتر و مترادف و رونق ملك و قوّت دولت على مرّ الايام متزايد و متضاعف انه القادر على ذلك و المتطوّل به».

ش ۸۸۴، ۸۲ برگ، ۲۱×۱۴، نستعلیق عباسعلی تفرشی در ۱۲۹۳.

این نسخه چاپ سنگی است (نه خطی).

۸۱۱- عقد اللّالی (مواعظ و عقائد، فارسی)

از: محمد اسماعیل بن محمد هادی کزازی فدایی (۱۲۶۳ ق)

شامل مقدمه و چهارده عقد و خاتمه. و به نام فتحعلی شاه نگاشته شده است. مؤلف در نگارش این کتاب از آیات و روایات و نیز اشعاری از خودش و غیره من جمله شیخ بهایی به فراوانی بهره برده است.

[الذریعه ۱۵-۲۹۵].

آغاز: «جلد اول الحمد لله الذی وفقنا للاذعانات العقلیه و القلبیه بوجوب وجوده».

انجام: «جلد دوم که فرمودنحن والله اسماء الله الذی لا یقبل الله من العباد عملا الا بمعرفتنا مائیم به خدا قسم اسماء الله تعالی آنچهانی که قبول نمی کند خداوند تعالی از بندگان عملی را مگر به معرفت ما و شناسائی ما».

ش ۴۰۰، ۳۸۸ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق محمد کریم بن محمد رحیم در ۱۲۳۰. جلد دوم شامل عقد سوم است. اولش ناقص است.

ش ۱۱۱۳، ۲۷۰ برگ، ۲۷×۱۸، نستعلیق، بیکا، بیتا. جلد اول است شامل مقدمه و عقد اول و دوم

ص: ۵۶۲

۸۱۲- عقليه، مُنجيه (عقائد، فارسی)

از: ابوالحسن محقق؟

رساله ای است در بیان اصول دین و معتقدات امامیه که بدرخواست مؤمنین نگاشته و در چهار باب: توحید، نبوت، امامت و معاد تنظیم شده است.

آغاز: «بعد الحمد لمن هو اهله والصلاه علی من هو مستحقه واللعن علی من هو مستوجبه میگوید مسرف بر نفس و مشرف بر رمس... عفی الله عنه آنکه خلیلی از اخله ایمانی و جلیلی از اجله روحانی...».

انجام: «.. لن یصینا الا ما کتب الله لنا... والله ذو الفضل العظیم

بدامنش نرسد دست هر گدا حافظ

فیا رحمن یا رحیم یا جواد یا کریم وفقنا لما تحب وترضی واجعل عاقبه امورنا خیرا بحرمة من تحبهم و یحبونک والحمد لله اولاً و آخراً».

ش ۲۹۰۴، ۵۶ برگ، ۱۱×۱۷، نسخ محمد باقر بن محمد کریم (از شاگردان مؤلف) در ۱۳۳۳

۸۱۳- علل تاخیر پستهای داخلی (فارسی)

از: محمد قهاری

رساله دانشجویی در درس تحقیق و کتابشناسی دانشکده حقوق است که مؤلف در آن به علت‌های تأخیر پست داخلی در دو فصل پرداخته است.

آغاز: «با این که سالهاست حمل و نقل محمولات پستی در ایران با وسایل موتوری انجام می شود مع الوصف غالباً از تأخیر ورود پستها شکایت دارند چنانکه در نوروز امسال...».

انجام: «ایجاد حسن اعتماد در مردم به این طریق که حاجتی به ارسال پاکات بطور

ص: ۵۶۳

سفارشی نباشد زیرا این قبیل پاکات برای نوشتن ثبت سفارشی و غیره مدّت معطلی زیادتری در بردارند».

ش ۳۹۹۰، ۱۹ برگ، ۲۷×۲۲، نستعلیق مؤلف در ۱۳۳۴ ش.

۸۱۴- علم تربیت کردن کرم ابریشم (فارسی)

از: ؟

رساله ای است در بیان روش تربیت کردن کرم ابریشم که در هشت باب تنظیم شده است:

باب اول: در بیان کرمها عموماً باب دوم: کرم ابریشم باب سیم: غذای مخصوص بکرم ابریشم باب چهارم: توجهات اولی بجهت تولد شدن کرم ابریشم باب پنجم اوطاق کوچک جهت بردن کرمهای...

باب ششم: در بیان سن ... کرم باب هفتم: در بیان ... کرم باب هشتم: در بیان ناخوشیهای کرم.

آغاز: «در بیان کرمها عموماً و در سلک کدامها کرم ابریشم داخل است، طایفه کرمهامختص برای لذت حاصل کردن تاریخ نویسهانیست، اقسام و ترکیب آنها رنگ آنها و... آنها، حاصل آنها بخصوصه...».

انجام: «... در وقت نوغان آن دانه ربعش بعمل نخواهد آمد و مایه مایوسی برای آن بیچاره رعیت خواهد شد و آنهم در وقتیکه دستش بهیچ جا نخواهد رسید».

ش ۲۶۷۱، ۲۶ برگ، ۱۹×۱۴، نستعلیق، حسن فلاح در ۱۲۸۳ ق به دستور سرکار خان والی.

ص: ۵۶۴

۸۱۵- علم جغرافیا = جغرافیا (فارسی)

از:؟

مختصری است در جغرافیای طبیعی که از درس احمد... در سال ۱۲۸۵ در تبریز نوشته شده است.

آغاز: «نمره اول: جغرافیا به معنی تعریف زمین است، نمره دوم: زمین مدور است به شکل یک کره یا یک گلوله بسیار بزرگی است...».

ش ۱۴۶۶، ۲۲ برگ، ۱۷×۱۱، نستعلیق. ۱۲۸۶.

۸۱۶- عمان البكاء (مقتل، فارسی)

از: قربانعلی بن محمد رفیع کامیاب مازندرانی

[فهرستواره منزوی ۳- ۱۷۲۱].

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذي تورقلوبنا بولاء الحسين عليه السلام وزين مجالسنا ووعدنا الجنة بالبكاء للحسين عليه السلام».

انجام:

«گر ز آغاز بوده یا انجام

کامیاب تو نگردد ناکام

حرف سامانی و بی سامانی چه بگویم که تو خود می دانی»

ش ۲۲۴، ۱۴۸ برگ، ۳۵×۲۲، نستعلیق ابو طالب بن شیخ بختیار (ساکن قریه ارموت از قرای وسطی طالقان) از اولاد شیخ مفید در ۱۳۰۳. واقف: آخوند ملا علی طاهری. با مهر بیضوی «صراط علی حق نمسکه» و تاریخ ۲۱ شعبان ۱۳۰۱ در اول نسخه.

ص: ۵۶۵

۸۱۷- عیشه راضیه = صیغ عقود (فقه، فارسی)

از: سید محمد بن عبد الصمد شهشهانی اصفهانی (۱۲۸۷ ق)

درباره صیغ عقود و ایقاعات با تفصیل و اشاره به بعضی از احکام که به درخواست حاج عبدالغفور قزوینی ساکن اصفهان نگاشته شده و ۱۲ محرم ۱۲۶۶ پایان یافته است.

[الذریعه ۱۵-۳۶۴، مرعشی ۱۵-۹۲].

آغاز: «الحمد لله الذی احلّ لنا التجاره لانتظام العاجل وامرنا بالوفاء بكل عقد ناقل ونهاننا عن اكل اموالنا بیننا بالباطل... وبعد چنین گوید خادم دین مبین وچاکر شرع متین».

انجام: «چنین اگر گوید به مدعی قد اقامت الحجّه یعنی به تحقیق که اقامه نمودی حجه خود را یا به او گوید که دعوی تو ثابت است شرعاً... ودر صیغ حکم حاکم فرق نیست در میان آن که... حکم به حجر مفلس و سفیه...».

ش ۵۵۵، ۱۰۵ برگ، ۱۶×۲۲، نستعلیق. ۱۲۶۵.

۸۱۸- عین البکاء (مقتل، فارسی)

از: محمدتقی بن احمد بروجردی (قرن ۱۲ هـ. ق)

مجالسی است مرتب در تاریخ زندگانی حضرت سید سید الشهداء علیه السلام و شهادت جانگداز آن حضرت با اشعاری از خود مؤلف و دیگران. این کتاب در کاشان به سال ۱۰۹۹ تألیف شده و مطالب آن با عناوین «مجلس _ مجلس» است.

[الذریعه ۱۵-۳۶۷، الفبائی آستان قدس ص ۴۱۳، مرعشی ۵-۳۶].

آغاز: «الحمد لله الذی خلقنا بلطفه من الماء والطين وجعلنا بکرامته من امه سید

ص: ۵۶۶

المرسلین و... اما بعد اصل هر کلام ثناء ملکی علام که درهای معانی را از عمان الفاظ به غواصی افکار...».

انجام: «... چون سخن به اینجا رسید ناله و حسینه و فغان و اماماه از اهل بیت و یاران بلند شد و (...) حدیث را در مجلس دیگر به عرض دوستان می رسانم».

ش ۱۵۲۳، ۱۱۷ برگ، ۲۰×۱۴، نسخ، بیکا، بیتا. بیاض.

ش ۱۶۸۶، ۱۷۰ برگ، ۳۳×۲۰، نستعلیق قربانعلی بن کربلایی حسین در ۱۲۴۹.

انجام این نسخه: دست ما را از دامن لوای آن جناب کوتاه مکن.

۸۱۹- عین الحیات (دعا، فارسی)

از: محمد مهدی بن علی اصغر قزوینی زنده ۱۱۱۹ ق

رساله ای است در بیان ادعیه و اذکار وارده از طریق معصومین: که در سه باب تنظیم و در سال ۱۱۱۹ ق نگاشته شده است: باب اول در ادعیه منقوله از مصباح کفعمی (شامل یک مقدمه و یک مقصد)

باب دوم: در ادعیه منقوله از غیر مصباح کفعمی.

باب سیم: در مناجاتها.

[الذریعه ۱۵-۳۷۰، مرعشی ۱۰-۳۵۹، مجلس ۳۸-۵۱۴، الفبایی آستان قدس - ۴۱۴].

آغاز: «بهترین کلامی که وسیله استجاب دعوات تواند بود و خوشترین حرفی که با استدعای آن ادراک مامولات توان نمود حمد قاضی الحاجاتی است که ابواب استجاب دعا را بمقتضای آیه وافی هدایه...».

انجام: «... دوازدهم مناجات عارفین... و اخرج حب الدنيا من قلوبنا كما فعلت

ص: ۵۶۷

بالصالحين من صفوتك الابرار من خاصتك يا ارحم الراحمين».

ش ۲۴۵۳، ۱۴۵ برگ، ۲۰×۱۲، نستعلیق و نسخ ۱۱۳۰. حاشیه نویسی دارد.

۸۲۰- عین الحیاه (اخلاق و مواعظ، فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی اصفهانی (علامه مجلسی) ۱۱۱۰ ق

شرح مفصلی است بر حدیثی که پیامبر ۹ به ابی ذر فرموده شامل پند و اندرز و اخلاق و فضل قرآن و دعا و اذکار. تاریخ تالیف ۱۰۷۴.

بارها چاپ شده است.

[الذیعه ۱۵-۳۷۰، مجلس ۲۱-۲۷۳ و ۲۵-۳۶۲، مشار فارسی ۳-۳۶۰۱، مرعشی ۲-۱۸۷].

آغاز: «لالی حمد و جواهر ثنا تحفه بارگاه جلال کبریای حکیمی که الواح ارواح قابله نوع بشر را که مظهر غرائب صنع قضا و قدر است...».

انجام: «.. در حیات و ممات این حقیر خاکسار و ذره بيمقدار را از دعای خیر و طلب مغفرت سیئات و رفع درجات محروم نگردانند».

ش ۷، ۲۶۹ برگ، ۳۱×۲۱، نسخ ۱۲۵۱، بدون نام کاتب.

* * *

ش ۲۳۲، ۱۵۰ برگ، ۳۲×۲۰، نستعلیق ۱۲۶۸. بدون نام کاتب.

* * *

ش ۳۱۱۸، ۳۴۷ برگ، ۳۰×۲۰، نستعلیق محمد شهیر به میرزا بابا فرزند ملا علی معلم در ۱۲۳۶

* * *

ش ۳۲۲۳، ۳۶۷ برگ، ۲۳×۱۷، تحریر فتح الله کفشگری در ۱۰۹۹.

* * *

ش ۳۶۷۲، ۲۹۶ برگ، ۲۸×۱۹، نسخ پهلوان محمد هادی شه میر زادی در ۱۱۰۷. در این نسخه تاریخ تالیف ۱۱۰۴ ضبط شده است؟ واقف حسین کجوری.

ش ۳۷۷۵، ۱۵۲ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا. این نسخه بخشی از کتاب است اول و آخر ناقص و اوراق به هم ریخته است.

ش ۴۱۸۱. تحریر ۱۲۸۳.

۸۲۱- عین المراد (دعا، فارسی)

از: محمد رضا زنده فیلی (قرن ۱۱)

رساله ای است در ادعیه و ختومات و خواص سور و آیات و اسماء الله تعالی و غیره که بدرخواست برخی در یک مقدمه و ۵ باب و یک خاتمه تنظیم ساخته است: مقدمه: در دوازده فصل.

باب اول: در برآمدن حاجات دوم: در کفایت مهمات و دفع هموم سیم: در قبولی نظر سلاطین (۲ فصل) چهارم: در اطفاء غضب سلاطین و حکام (۵ فصل) پنجم: در تیسیر و توسیع رزق و ادای دین (دو فصل) خاتمه: در دوازده فصل.

[آستان قدس ۱۵-۴۰۸].

آغاز: «حمد بیحد از ازل تا ابد نثار بارگاه مالک الملک ذو الجلال والاكرام و درود نامحدود بروح مطهر و مرقد منور خیر البشر سیدنا ابوالقاسم محمد صلی الله علیه و آله العظام واصحابه الکرام...».

انجام: «... دوشنبه یا واحد یا احد روز سه شنبه یا صمد یا فرد روز چهارشنبه یا حی یا قیوم روز پنجشنبه یا حنان یا منان روز جمعه یا ذا الجلال والاكرام».

ش ۳۳۵۳، ۳۱۰ برگ، نسخ، بی‌کا، بی‌تا. (تحریر سده ۱۳) این نسخه تا اول باب سوم را دارد.

ص: ۵۶۹

۸۲۲- غرور و تعصب = ترجمه... (داستان، فارسی)

از: مهر اقدس راسخ قائم مقامی

ترجمه بخشی از رمان تألیف و نوشته جان اوستن است که بوسیله مترجم که دانشجوی سال سوم زبان خارجه دانشسرای عالی بوده به دستور استادش دکتر صورتگر ترجمه شده است.

آغاز: «فصل اول: اصل مسلمی که به طور کلی مورد تصدیق عموم واقع شده این است که مرد مجرّدی که مالک تمّول سرشار باشد باید برای خود زن اختیار کند».

انجام: «و همیشه به آن دو نفر که به واسطه آوردن الیزابت به (دریای...)) باعث ازدواج آنها شده بودند با نظر محبت و حقشناسی مینگریست».

ش ۷۲۹، ۷۳ برگ، ۲۱×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا. این نسخه تا فصل ۲۴ را دارد.

۸۲۳- فاطمیّه (تاریخ، فضائل، فارسی)

از: محمدامین بن محمد تقی خراسانی، قرن ۱۲ و ۱۳

رساله ای است در فضایل و مناقب و تاریخ حیات و خصایص اخلاقی و مصائب و بلاهای حضرت فاطمه زهرا ۳ که در یک مقدمه و هشت باب و یک خاتمه تنظیم شده است:

مقدمه: در بیان ثواب تذکیر و تذکر مصائب و نوائب اهل البیت.

باب اول: در بیان کیفیت خلقت نور خیر النساء و وجه تسمیه او بفاطمه و زهرا...

[الذریعه ۱۶-۹۷].

آغاز: «الحمد لله المحمود بكل لسان المعبود في كل مكان المذكور في كل اوان وزمان الذي فضلنا بحب ابي القاسم محمد علي سائر الخلق وجعل ديننا خير اديان

ص: ۵۷۰

وکرنا بوّد آل محمد من بین بنی نوع الانسان...».

انجام: «.. حق تعالی که در حق ایشان فرموده است: لا یحزنهم الفزع الاکبر وهم فیما اشتتہم خالدون یعنی ایشان را به اندوه نمی آورد ترس بزرگتر روز قیامت وایشان در آنچه خواهش دارد نفس ایشان همیشه خواهند بود».

ش ۲۳۸۶، ۱۲۴ برگ، ۲۰×۱۴، تحریر حسین بن مهدی حسینی (خادم مزار متبرکه هارون بن موسی علیه السلام مشهور به پنجه شاهی) در ۱۲۰۳ به خواهش مخدومی کهف الحاج محمد قاسم روضه خوان کاشانی.

در برگ پایانی یادداشتی از مؤلف مبنی بر نام خود و کتاب و درخواست دعا از خوانندگان در ۱۲۰۲ ق دیده می شود.

۸۲۴- فالنامه دانیال ۷ ورمل (فارسی)

از: ؟

رساله ای است در تعیین فال اشخاص که به حضرت دانیال نبی ۷ (مدفون در شوش) نسبت داده شده و بر شانزده شکل بنا نهاده شده است.

آغاز: «الحمد لله... اما بدان ای طالب که این فالنامه از حضرت دانیال پیغمبر است بر شانزده شکل بنا نهاده اند و شرایط آنکه بی طهارت نباشی و با اعتقاد نیت کرده قرعه اندازی...».

انجام: «.. اگر پرسند که بیمار به شود یا نی و دارو فایده کند یا نی بنگر بخانه اول که نفس بیمار است...».

ش ۲۳۲۹، ۶۲ برگ، ۲۱×۱۳، نستعلیق، بیکا، بیتا. انجامش افتادگی دارد.

ص: ۵۷۱

۸۲۵- فالنامه امام صادق علیه السلام = فالنامه پیامبران: (فارسی)

از: ؟

رساله ایست کوتاه در پیش بینی فال اشخاص که به امام صادق علیه السلام و یا پیامبران نسبت داده شده است.

آغاز: «ای صاحب فال بدان و آگاه باش نیتی که در دل داری خیر است به مطلب خواهی رسید و لیکن از شخصی کوتاه قد که همسایگی توست در حذر باش که در قصد تو می باشد...».

انجام: «.. روز شنبه مرادت برآورده خواهد شد ماه نو را به آینه نظر کن تا بر تو مبارک باشد از کسی حاجت بخواهی بدست راست قرار بگیرد تا برآورده شود ان شاء الله».

ش ۲۳۵۸، ۳۵ برگ، ۲۱×۱۴، نستعلیق ید الله غیاث آبادی فراهانی در ۱۳۶۴ ق در دار الخلافه طهران.

۸۲۶- فالنامه (فارسی)

از: ؟

احتمالاً- بخشی از یک کتاب فالنامه است. تک جمله هایی است در خبر از نیت و سپس در برخی موارد دستوراتی کوتاه تا شماره هشتاد و ششم شماره شده است.

آغاز: «این شراکت که در خاطر داری منافع دارد اما با شریک نزاع میکنی ۲ _ از سلطان نفع چندان میسر نیست هر چند کناره کنی بهتر است ۳ _ در خریدن این ملک منفعت نیست».

انجام: «۱۳... افکندن سودی بینی و حیوان نیکو آورد بدان ۱۴ _ به جانب وطن اراده

ص: ۵۷۲

داری عنقریب به مراد خواهی رسید ۱۵ _ طلاق از شوهر بستانی از غم آزادمی شود یقین بدان».

ش ۴۰۱۲، ۳۵ برگ، ۱۹×۱۲، نسخ، بیکا، بیتا، از آغاز وانجام افتادگی دارد.

۸۲۷- فالنامه (فارسی)

منسوب به امام صادق علیه الصلاه والسلام

از قول امام الجن والانس ابو عبدالله علیه السلام منقول است که از کلام ربانی تعالی و تقدس استخراج کرده اند.

آغاز: «الحمد لله حق حمده والصلاه والسلام على رسوله محمد وآله اجمعين. قال رسول الله (صلى الله عليه وآله) اتقوا فراسه المؤمن فانه ينظر بنور الله».

انجام: «آيات الروم واحكام: ظهر الفساد في البر والبحر (این ستور بی عیب است باید خرید) وبدلناهم بجننتهم جنتين (این ضیاع اگر فروخته شود به بود)».

ش ۴۱۵۰، ۱۳۹ برگ، ۱۳×۷، نستعلیق، بیکا، بیتا. انجامش افتادگی دارد. از سوره انعام تا سوره طه و نیز دعاهایی عربی، و سؤال و جواب درباره حدیث انا نقطه تحت الباء ضمیمه این فالنامه است.

۸۲۸- فراریان کوهستان (داستان، فارسی)

از: ناظم _ ن

شانزده فصل از ترجمه یک رمان خارجی است. فصل اول با نام «محاصره شبانه» و فصل شانزدهم با عنوان «شب زمستانی» نگاشته شده است.

آغاز: «گوره دیل ده کوچکی است که در دامنه وادی کوه کوچکی که به فاصله دو

ص: ۵۷۳

کیلومتری دریا کشیده شده است قرار گرفته و کمی پائینتر از آن خانه ای کوچک ییلاقی به نظر می رسد».

انجام: «من تا حال زنده مانده ام باز هم باید بمانم برای خاطر خانوادههای خودمان برای جبران اعمال بدم میبایستی به زندگی خود ادامه دهم. بعد در حال که باد و برف جا پاهای او را از بین میبرد دو رشد و کمی بعد از نظر غایب گردید».

ش ۷۲۴، ۱۳۳ برگ، وزیری، نستعلیق، بیکا، بیتا.

۸۲۹- فرهاد و شیرین = شیرین و فرهاد (منظومه فارسی)

از: ؟

منظومه ای است در بیان داستان فرهاد و شیرین که در حدود ۵۲۰ بیت سروده شده است.

آغاز:

«در این خرم اساس دیر بنیاد

بچیزی خاطر هر کس بود شاد

بود هر دل بدوق خاص خورسند

زمشغولی بشغل خاص در بند»

انجام:

«نوی عشق بازی خوش نوایی است

که هر آهنگ او را ره بجایی است

اگر چه هر نوا خیزد ازین چنگ

چه نیکو بنگری باشد یک آهنگ»

ش ۲۷۶۱، ۲۲ برگ، ۱۱×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۱).

۸۳۰- فرهاد و شیرین (منظومه، فارسی)

از: وحشی بافقی کرمانی (م) ۹۹۱

این منظومه حدود ۱۷۰۰ بیت است. گفته شده که هزار بیت آن را در پایان عمر

ص: ۵۷۴

سروده و سپس وصال شیرازی آن را تکمیل کرده است.

[الذریعه ۱۶-۱۸۹، مرعشی ۱۶-۱۱۶، مجلس ۳۶-۴۰۸].

آغاز:

«الهی سینه ای ده آتش افروز

در آن سینه دلی و آن دل همه سوز»

انجام:

«هر آن دل را که نوری نیست دل نیست دل بی سوز غیر از آب و گل نیست»

ش ۲۹۶۳، ۴۶ برگ، ۱۰×۱۶، نستعلیق علی بابای تبریزی بدون تاریخ (تحریر سده ۱۳).

ش ۳۷۶۳، ۴۰ برگ، ۱۱×۱۷، نستعلیق سید جواد بنان در ۱۳۷۴ق. بک ترجیع بند هم در این نسخه نوشته شده است.

۸۳۱- فرهنگ انگلیسی بفارسی (فارسی)

از: ؟

ش ۲۶۵۹، ۱۵۴ برگ، ۱۱×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳).

۸۳۲- فرهنگ جهانگیری (لغت، فارسی به فارسی)

از: جمال الدین حسین بن فخر الدین حسین انجو شیرازی (ق ۱۱)

فرهنگی است در اصطلاحات و کنایات و استعارات و دستور زبان فارسی که به دستور اکبر شاه (۱۰۱۴ ق) به سال ۱۰۰۵ آغاز در ۱۰۰۷ یا ۱۰۱۷ به نام جهانگیر شاه به انجام رسانده است.

[الذریعه ۱۶-۱۹۷، مرعشی ۳-۱۸۰، الفبایی آستان قدس ۴۲۸].

ص: ۵۷۵

آغاز: «به نام ایزد بخشاینده بخشایشگر آن که بر لوح زبانها حرف اول نام او است این همی گوید اله و آن...»

فرهنگ خود از نام تو سازم تا هر ورقی گیرد از آن قیمت دیباچ».

انجام:

«این نسخه کز و فرس کهن شد تازه

افتاد به هر دیار زو آوازده

جلدش بادا دایم فیروزه چرخ وز تافته رشتههای خود شیرازه»

ش ۹۷۴، ۲۱۱ برگ، ۳۱×۲۱، نستعلیق نصر الله بن الله ویردی بیک قدیم یوزباشی محال خور خوره و آوباره. با یادداشتی از عبد العلی میرزا قاجار در برگ اول.

ش ۱۶۶۹، ۲۹۰ برگ، ۲۷×۱۶، نستعلیق، محمد امین منوچهری در ۱۰۴۹. با مهر مربع «انی لکم رسول امین ۱۱۷۹» بر برگ دوم و برگ پایانی.

۸۳۳- فرهنگ رشیدی (لغت، فارسی به فارسی)

از: عبد الرشید بن عبدالغفور حسینی تقوی (۱۰۷۷ ق)

در سال ۱۰۶۴ هـ. ق در عصر شاه جهان (۱۰۶۸)، هنگامی که در زندان اورنگ زیب بوده، نگاشته است. این فرهنگ برگرفته است از فرهنگ جهانگیری و مجمع الفرس سروری است و در یک مقدمه و چند باب و خاتمه می باشد.

[الذریعه ۱۶-۲۰، مشار، فارسی ۲-۲۴۲۷، مشترک پاکستان ۱۴-۲۰۸].

آغاز: «ستایش و آرایش سر نامه هر سخن و پیرایش دیباچه هر نو و کهن و پردازش خامه... خردمندان تراوش نامه و خامه دانش پسندان تواند بود...».

انجام: «... مع الیاء ییلاق: جایی سردسیر که در آنجا تابستان را گذرانند خلاف قشلاق و این هر دو ترکی است».

ص: ۵۷۶

ش ۱۷۳۴، ۴۳۸ برگ، ۲۵×۱۶، نستعلیق نور محمد بن حاجی ابراهیم افغان در ۱۱۴۴ (یا ۱۱۳۳) در قصور لاهور.

۸۳۴- فرهنگ روسی، فارسی = کتابچه... (لغت، فارسی)

از: ؟

مجموعه تعدادی لغات فارسی که معادل روسی آنها در مقابل آنها ذکر شده و ظاهراً دفتر درسی یکی از دانشجویان بوده است.

در فهرست سابق این کتابخانه به عنوان کتابچه فارسی فرانسه یاد شده بود ص. ۳۲۹.

ش ۲۳۵۳، ۲۰۰ برگ، ۲۱×۱۳، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳ و ۱۴).

۸۳۵- فرهنگ عربی به فارسی (لغت، عربی به فارسی)

از: ؟

کتابی است در معنی لغات عربی که بر اساس حروف اول و دوم مرتب شده است.

آغاز: «کتاب الالف من الاسماء الالف المفتوحه اس = مورد...».

انجام: «س یسر آسانی یسری دست چپ... یمنی دست راست یمن خجستگی و یوسف ویؤنس یهمزان ولا- یهمزان الیاء المکسوره... یسار لغه فی الیسار».

ش ۸۸۷، ۱۱۰ برگ، ۲۰×۱۵، نسخ، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳) با مهر بیضوی «صراط علی حق نمسکه».

ص: ۵۷۷

۸۳۶- فرهنگ عربی به فارسی (لغت، عربی به فارسی)

از: ؟

آغاز: «ابو الضحاح، کر و ابو...، سوسمار. ابو هاشم، سرگین...».

انجام: «.. الهیصر سرشکننده صید را الهیصم شیر و مرد قوی و هیصم».

۱۴۳۷، ۱۱۲ برگ، ۱۳×۱۸، نسخ، بیک، بیتا. (تحریر سده ۱۰ و ۱۱) آغاز و انجام ناقص. اوراق پس و پیش شده.

۸۳۷- فرهنگ فارسی به فارسی (لغت، فارسی)

از: ؟

فرهنگ فارسی به فارسی است بر اساس حرف آخر کلمات که آمیخته به اشعار می باشد و از «لسان الشعراء» و «تبیان اللغات» و «شیخ سعدی» و «امیر شهاب الدین حکیم کرمانی» و «شیخ واحدی» نقل می کند.

مؤلف شاگرد امیر شهاب الدین حکیم کرمانی بوده.

آغاز: «بوده هر چه در علم حکمت است مهارتی... تمام تر داشته واسطربلاب را به حسن تدبیر راست کرده فاما روایت یکم در غایت صحت است».

انجام: «هم عنان یعنی همراه و برابر و به معنی هم سر نیز گرفته اند همکنان بالفتح با کاف فارسی همه کسان همنشین یعنی با کسی که یک جانشسته باشند همیدون با یا فارسی هم اکنون».

ش ۳۷۵۳، ۲۶۰ برگ، ۱۶×۲۷، نستعلیق، بیک، بیتا. اول و آخر ناقص.

ص: ۵۷۸

۸۳۸- فرهنگ فارسی به فارسی (لغت، فارسی)

از: ؟

معانی کنایی واژه ها و جملاتی را که در اشعار فارسی به کار رفته است نوشته است.

آغاز:

«از برای دوام این اقبال بار کن از سرم بلای عظیم

سر اگر بر من گران باشد زسروا میکنم درد دندان هر که نتواند کشد دندان کشد»

انجام: «گسسته مهار: مطلق العنان و خود سر:

غضب ستیزه گر و عقل مهربان در خواب شتر گسسته مهار است و ساربان در خواب»

ش ۳۸۰۲، ۱۱۲ برگ، ۱۸×۱۱، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص. حرف الف تا کاف را دارد.

۸۳۹- فرهنگ فرانسه _ فارسی = کتابچه (لغت فرانسه به فارسی)

از: ؟

مجموعه لغات فرانسوی به فارسی است که توسط دانشجویی برای استفاده درسی کتابت شده است.

ش ۲۵۹۷، ۸۰ برگ، ۱۷×۱۱، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۴).

ص: ۵۷۹

۸۴۰- الفصول المهمه = رساله عملیه (فقه، فارسی)

از: ابوالقاسم بن عباس موسوی

کتابی است در فقه امامیه که بصورت فتوایی و برای مقلدین تألیف و کتاب های طهارت و صلاه را در بر دارد.

آغاز: «الحمد لله رب العالمين والصلاه على محمد اشرف المرسلين واله الطاهرين المطهرين صلاه باقيه بتلاحق المصلين ولعنه الله على اعدائهم ومخالفيهم من الاولين والآخرين الى يوم الدين اما بعد چنین گوید بنده...».

انجام: «... زیرا که نماز جنازه حقیقه نماز نیست بلکه از باب تسبیح و تحمید و استغفار و دعا است به لفظ دعا ختم میکنم کلام را در مقام والحمد لله اولاً و آخراً».

ش ۳۳۸۰، ۲۲۷ برگ، ۱۰×۱۷، نسخ ابوالقاسم بن علی لاهیجانی در ۱۲۳۳. تصحیح شده با سر لوح زرین در برگ اول و جدول زرین در صفحات.

۸۴۱- فضائل الصلوات علی النبی وآله (دعا، فارسی)

از: احمد بن محمد حسینی اردکانی یزدی زنده ۱۲۳۸ ق

رساله ای است در فضایل و فوائد و آثار صلوات بر پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و آل او، مؤلف گفته این رساله را بجهت اینکه کتابی بدین صورت نبوده نگاشته و بنام محمد ولی میرزا قاجار تحریر و در چند فصل تنظیم نموده است:

فصل اول: در بیان معنی صلوات و تسلیم بر حسب لغت و اصطلاح.

فصل دوم: در ذکر نکات و ابحاث متعلقه به آیه ان الله وملائکته...

[الذریعه ۱۶-۲۶۱، مرعی ۱۰-۳۶۲، مجلس ۳۵-۳۷۶].

آغاز: «نحمدک اللهم علی ما اخذت عهدک علینا بالایمان بک والاعتراف بنبوه

ص: ۵۸۰

نبیک محمد صلی الله علیه وآله... وبعد بنده حقیر معترف بتقصیر... بر الواح ارواح ارباب بصیرت و صاحبان...».

انجام: «.. ولهذا در این رساله بنقل همین قدر اکتفا نمود اگر کسی خواهد که دعا یا صلواتی دیگر را بر آن ملحق گرداند مختار است والحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام علی خیر خلقه محمد صلی الله علیه وآله وذریته وشیعته».

ش ۲۱۳۱، ۹۹ برگ، ۲۲×۱۳، نستعلیق عبد العلی بن محمد حسین نائینی اصفهانی در ۱۲۷۷ در دارالسلطنه تبریز. حاشیه نویسی دارد.

۸۴۲- فضایل قرآن و ادعیه = رساله در... (فارسی)

از: ؟

رساله ای است در فضایل قرآن و ادعیه مروی از ائمه هدی که در دو بخش تنظیم شده است.

بخش اول: فضایل قرآن (۹ ساقیه): ساقیه اول: در فضیلت قرآنست دوم: فضیلت حامل قرآنست سیم: در صفات قراء قرآن واصناف آنها چهارم: آداب خواندن قرآن پنجم: کیفیت ختم قرآن ششم: ثواب تعلیم و تعلم قرآن هفتم: ثواب قرائت قرآن هشتم: فضیلت تلاوت و نگاهداشتن قرآن نهم: فضایل و فوائد سورههای قرآن.

بخش دوم: فضایل ادعیه (۲ باب) باب اول: در فضیلت اذکاری است که وارد شده است.

به فهرست منزوی ۱-۱۱۷ رجوع شود.

آغاز: «از حضرت رسول صلوات الله علیه منقول است که هر گاه ملتبس و مشتبه شود بر شما فتنهها مانند بادهای شب تاریک بر شما باد بقرآن خواندن بدرستی که قرآن شفاعت کننده ای است...».

ص: ۵۸۱

انجام: «.. ودر حدیث دیگر مروی است که حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام در سجده این دعا میخواندند ارحم ذلّی بین یدیک وتضرّعی الیک ووحشتی من الناس وانسی بک یا کریم».

ش ۳۴۰۶، ۷۴ برگ، ۲۱×۱۳، نسخ، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳). با یادداشت تملک اسماعیل شریف الحسینی با مهر بیضوی «عبد اسماعیل الشریف الحسینی» در برگ آخر.

۸۴۳- فقه فارسی (فارسی)

از: ؟

کتاب فقه فارسی است مشتمل بر دوازده کتاب و هر کتاب دارای چند فصل یا باب است. کتاب طهارت آن دارای ۱۷ فصل می باشد و ۱۹ کتاب عبارتند از: ۱- کتاب طهارت ۲- مقاصد الصلاه وپانزده باب) ۳- کتاب الزکاه ۴- کتاب الصوم ۵- کتاب الحج ۶- کتاب الجهاد ۷- کتاب التجاره (یک مقدمه و نه باب است) ۸- کتاب هبه و صدقه ووقف ۹- کتاب الدین ۱۰- کتاب الاجاره ۱۱- کتاب وصیت ۱۲- نکاح ۱۳- طلاق

۱۴- عتق ۱۵- نذر وعهد ۱۶- صید ۱۷- میراث ۱۸- قضاوشهادات ۱۹- قصاص ودیه

آغاز: «حمد نامحدود تحفه معبودی که کاینات را به خورشید آسمان رسالت ونور بدر ولایت درجه ظهور داد ومرآت ضمائر را...».

انجام: «.. واگر مرد اجنبی افضا کند به اکراه مهر ودیه واجب میگردد ودر هر پای نصف دیه است و دیه انگشتهای پای مثل انگشتهای دست است و در دیه ساق...».

ش ۱۷۸۷، ۲۵۴ برگ، ۲۵×۱۹، نستعلیق، بیکا، بیتا. انجامش افتادگی دارد. (تحریر سده ۱۳). در آغاز نسخه فهرست کتاب آمده است.

ص: ۵۸۲

۸۴۴- فقه فارسی (فارسی)

از: ؟

رساله ای است در فقه عامه که بصورت فتوایی و نیمه استدلالی نگاشته شده و از کتاب های محیی السنه در التعلیق و حجه الاسلام در الفتاوی و شرح مختصر جوینی و قاضی ابو سعید هروی در الاشراف و امام الحرمین در النهایه و... نقل کرده است.

آغاز: «کتاب البیع بدانکه در بیع سه رکن است اول ایجاب از طرف فروشنده و قبول از طرف خرنده هم چنانکه فروشنده گوید که فروختم بتو یا مالک تو گردانیدم و مشتری گوید که خریدم یا...».

انجام: «... و اگر در بردن یا آوردن یکی را در راه بفراموشی بجائی بماند ضمانی لازم گردد و اگر یکی در کنده در افتد برون آوردن بروی لازم بود و اگر ندانست و برفت و بعد از آنکه بدانست باز گشت پس وی هلاک شد ضمانی لازم...».

ش ۲۱۶۹، ۱۲۶ برگ، ۲۱×۱۸، نستعلیق، بیکا، بیتا. این نسخه کتاب بیع تا پایان ودیعه را دارد (تحریر سده ۱۳).

۸۴۵- فقه فارسی (فارسی)

از: علی بن باقر بروجنی (قرن ۱۴) ظ

مجموعه احکام و فروع شرعی که ظاهرا بصورت تقریرات نوشته شده و از نماز مسافر تا اعتکاف را در بر گرفته است. مؤلف صاحب کتاب بحر الجواهر است که در حرف با معرفی شد.

آغاز: «فصل پنجم در بیان نماز مسافر است و نظر در شروط نماز مسافر است و در قصر نمودن مسافر است و در لواحق نماز مسافر است اما شروط قصر نمودن نماز

ص: ۵۸۳

مسافر شش شرط است...».

انجام: «.. لکن در منتهی گفته است که منحصر به بیع و شراء است (نیت) حرمت بلکه حرام است بر معتکف هر عملی که اقتضا می کند اشتغال و مشغول شدن به امور دنیویه...».

ش ۲۶۸۳، ۱۸۶ برگ، ۱۸×۱۱، نستعلیق، شاید بخط مؤلف باشد. انجامش ناقص است.

۸۴۶- فقه فارسی (فارسی)

از: ؟

رساله ای است در بیان عقاید امامیه و فقه و فروع شرعی بر مبنای فقه امامی که در دو قسم تنظیم شده است، قسم اول در عقاید و معتقدات شیعه که در نه فصل (از وجود حق تعالی تا ارزاق و اسعار) و قسم دوم در فقه که در پنج باب صلاه، صوم، حج، جهاد و (...) تنظیم شده چنانکه در تمام موارد عبادی که نیت شرط بوده نیت را یکبار بزبان عربی و بار دیگر بلفظ فارسی بیان کرده است.

آغاز: «... فصل اول در معنی وجود حق تعالی، ووحدت وجود حق تعالی، ووجوب وجود وی تعالی، و بیان اثبات هر یک ازین، بدانکه وجود حق تعالی عبارتست از هستی...».

انجام: «.. سیم چون کار بتأدیب رسد، و اگر احتیاج شود به جراحی یا به قتل موقوف باذن امام باشد، بر یک قول، و اقامه حدود جایز نباشد الا به قول امام، مگر در اقامه آن بر بنده و زن و فرزند...».

ش ۲۸۱۴، ۲۱۳ برگ، ۱۸×۱۲، نسخ، بیکا، بیتا. اول و آخرش افتادگی دارد. (تحریر سده ۱۰ و ۱۱) این نسخه از اول کتاب تا باب الجهاد را دارد. حاشیه نویسی دارد.

ص: ۵۸۴

۸۴۷- فقه فارسی = مناسک حج (فارسی)

از: ؟

فقه فارسی است: با اشاره مختصر به دلایل آن که از جواهر الکلام نیز نقل می کند.

آغاز: «.. ان الآیه منسوخه بظاهر قوله تعالى ما كان المؤمنون لينفروا كافة فلولا نفر من كل طائفه فرقه الخ وبعضی گفته که این آیه نازل شده است فی خصوص».

انجام: «دو اصل در این مورد هست که معمول به علماء است یکی اصل صحت عقد است که اقتضاء (...) عقد و دوم اصل تأخیر حادث است».

ش ۴۱۱۱، ۳۳۶ برگ، ۱۱×۱۸، این نسخه مسائل حج است.

۸۴۸- (فلزات) (فارسی)

از: ؟

در معرفی فلزات و مشخصات و برخی آلیاژهای آنهاست.

آغاز: «ومس در انها موافق تفصیل ذیل است در هزار جزء نقره... طلا- این در حالت خلوص دارای رنگ زرد مایل به حمره است و به واسطه صیقلی میتوان جلای بسیار خوبی به آن داد».

انجام: «استعمال زیادتباکو یا مسموم شدن از سه چهار قطره نیکو طین موجب صداع شدید و تهوع و قوی و قولنج معوفی وضعف تمام بدن گردد، تریاق...».

ش ۳۹۶۶، ۱۸ برگ، ۱۱×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا. آغاز وانجامش افتادگی دارد.

ص: ۵۸۵

از: ؟

مطالبی درباره فلسفه جدید بخصوص فلسفه در اروپا و شرح حال مختصری درباره حکمای معروف غرب می باشد.

آغاز: «مقدمه در شک و یقین حکماء بیشتریشان در شناختن عالم خارج بوده یعنی حکما ابتدا که به مسأله معرفت و چگونگی شناخت و حدود آن توجه می کردند».

انجام: «وهو بس کتابی دارد به نام... در فلسفه حقوق مقصود این که این کتاب دانشمندان تأثیر زیادی در پیشرفت فکر به طور مطلق داشته است».

ش ۳۸۴۹، ۳۰ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۴).

۸۵۰- فواید آیات کلام الله = خواص القرآن = خواص الآیات (فارسی)

از: ؟

خواص و فوائد سور و آیات مبارکه قرآن را بنابر قول خود مؤلف در پایان کتاب، از منابع معتبر استخراج کرده و آورده است. در این کتاب از حضرت امام صادق علیه السلام نیز بسیار نقل شده است.

آغاز: «بهذا الآیات... اجیبوا الدعوه وافیضوا انوارا...».

انجام: «واز حضرت امام جعفر صادق علیه السلام منقول است که چون ختم قرآن کردی این دعا خواندی اللهم اغفر لی بالقرآن اللهم ارحمنی بالقرآن اللهم اقصدنی بالقرآن اللهم اجرنی بالقرآن اللهم ارزقنی بالقرآن».

ش ۳۳۸، ۱۲۳ برگ، ۲۳×۱۷، نستعلیق علی اکبر بن ملا احمد اردستانی در ۱۳۰۳ در طهران. از آغاز افتادگی دارد.

ص: ۵۸۶

۸۵۱- فهرست کتابخانه حاجی نوری (فارسی)

از: حاج میرزا حسین نوری صاحب مستدرک

با مقدمه ای در مورد کتاب و کتابخانه که ظاهراً نگارش حاجی نوری است.

ش ۳۰۹۱. جیبی، مقدمه اش ناقص است از روی همین نسخه بخش فهرست آن با حذف مقدمه در کتاب آشنایی با چند نسخه خطی چاپ شد.

متأسفانه این نسخه مفقود شده و به جای آن با شماره ۳۰۹۱ مجموعه ای قرار گرفته که در بخش مجموعه ها یاد می شود.

۸۵۲- فهرست کتب موقوفه مدرسه فاضلیه مشهد (فارسی)

از: ؟

رساله ای است در «صورت عرض کتب موقوفه مدرسه فاضلیه مشهد» که بر حسب دستور شاهزاده رکن الدوله والی ممالک شرقیه و متولی عتبه مقدسه رضویه که در بازدید حاج شیخ الرئیس در ربیع الثانی سال ۱۳۰۰ ق تدوین و در دوازده فصل تنظیم شده است.

در این فهرست حدود پانصد کتاب یاد شده است.

آغاز: «صورت عرض کتب موقوفه مدرسه فاضلیه که در اداره خاصه تولیت جلالی عظمی است که حسب الامر حضرت مستطاب اشرف ارفع امنع اجل... رکن الدوله العلیه العالیه...».

انجام: «... کتاب حسین بن عثمان در قرائت واقف غیر معلوم ۱۷ سطری کاغذ بخارایی جلد مشکی ضرب زده».

ش ۲۹۰۲، ۱۶ برگ، ۱۸×۱۰، نستعلیق، ۱۳۰۰

ص: ۵۸۷

۸۵۳- فیزیولوژی عمومی و خصوصی و سلولی (طب، فارسی)

از: ؟

کتابی است در اصول و مبانی فیزیولوژی عمومی و خصوصی و سلولی که ظاهراً از فراورده‌های علمی دار الفنون طهران بوده باشد.

آغاز: «بسمله، فیزیولوژی عمومی و خصوصی و سلولی: در بیان فرق ما بین فیزیولوژی عمومی و خصوصی: ترقیات علمیه در این ایام به حدی زیاد شده است که در فیزیولوژی از اعمالی گفتگو می شود که خود عناصر...».

انجام: «... هر یک از عناصر تشریحیه زنده با قدرت مخصوص بمحیط خارجی مربوط و علی الاتصال در رد و بدل است یعنی بعضی از عناصر را جذب نموده تا مدتی جزء خود کرده و نگاهداشته، تمت».

ش ۳۴۸۱، ۲۰۵ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق احمد بن اسماعیل در ۱۳۱۶. تصحیح شده. هفت برگ اول سفید است.

۸۵۴- قابوسنامه = کاووس نامه = پند نامه (اخلاق، فارسی)

از: عنصر المعالی کیکاوس بن اسکندر وشمگیر (شمس المعالی) (۴۶۲ هـ)

کتابی است در اخلاق عملی و نکوهش روزگار و به دست آوردن نیکنامی و اندرزهایی که به کار دین و دنیا آید و ملوک و رعیت باید به آنها متصف گردند که به نام جدش قابوس به فرزند خود «گیلان شاه» نوشته است. کتاب مشتمل بر چهل و چهار یا چهل و یک باب است که با خطاب «ای پسر» آغاز می شود.

[الذریعه ۳-۱۷، دانشگاه تهران ۹-۱۲۰۲، مرعشی ۱۶-۲۸۵، منزوی ۲-۱۶۵۵]

ملی تهران ۲-۵۰، مشار فارسی ۲-۲۵۰۹ و ۳-۳۸۵۶]

ص: ۵۸۸

آغاز: «الحمد لله رب العالمین... اما بعد چنین گوید جمع کننده این کتاب امیر عنصر المعالی کیکاوس ابن اسکندر... که بدان ای پسر که من پیر شدم و بی زوری وضعیفی بر من چیره گشت...».

انجام: «بدانکه این جمله علامات نیکبختان است در دو جهان ایزد تعالی بر من و بر تو و جمله مسلمانان رحمت کناد و خشنودی من در تو رساناد در هر دو جهان بمنّه وجوده و فضله و کرمه».

ش ۱۰۲۵، ۱۱۹ برگ، ۲۵×۱۷، نستعلیق. ۱۲۸۵.

* * *

ش ۱۹۲۲، ۱۰۶ برگ، ۲۰×۱۲، نستعلیق. ۱۲۷۹.

* * *

ش ۳۳۶۲، ۱۸۸ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق حسین بن ملا عبد الحسین در ۱۲۸۶. با جدول زر در صفحات.

* * *

ش ۳۳۶۳، ۹۲ برگ، ۲۰×۱۵، نستعلیق اسماعیل سمنانی در مدرسه صدر تهران به خواهش... یزدانی در ۱۲۸۳.

۸۵۵- قرآبادین (طب، فارسی)

از: ؟

فرهنگ ادویه مفرده و مرکبه است که به ترتیب حروف تهجی تنظیم شده و در آن خواص و آثار داروهای منفرد و ضمادها و مرهمهای مرکبه به دقت نگاشته شده است.

آغاز: «باب الباء: باد مهرج، برودت معده و جگر و رحم و احتباس طمث را نافع بود و ریاح غلیظ را دفع کند...».

ص: ۵۸۹

انجام: «... یاقوتی دیگر حجر لاجورد: شب سنبل... گل مختوم گل ارمنی...».

ش ۲۵۹۹، ۱۷۷ برگ، ۱۱×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخرش افتاده. (تحریر سده ۱۳).

۸۵۶- قرآن السعدین (منظومه، فارسی)

از: امیر خسرو بن امیر محمود دهلوی (۷۲۵ ق)

مثنوی است عرفانی به پیروی «مخزن الاسرار» نظامی که در ۶۴۸ آغاز و در رمضان ۶۸۸ به انجام رسانیده است.

[الذریعه ۱۷-۶۶، نسخه های خطی منزوی ۴-۳۰۳۴، الفبایی آستان قدس ۴۴۳].

آغاز:

«شکر گویم که به توفیق خداوند جهان بر سر نامه ز توحید نوشتم عنوان

نام این نامه و الاست قران سعدین کز بلندیش به سعدین سپهر است قرآن»

انجام:

«گفتی نگاهدار به فرمان خویش دل دارم دلی بگوی تو فرمان که میبرد

دردا که دل ز خسرو بیچاره میبرد آگاه نی زبردن دل آن که میبرد»

ش ۳۷۵۷، ۱۳۳ برگ، ۱۷×۲۷، نستعلیق محمد رضا بن عبد الواحد بن فتح محمد در ۱۱۸۱.

۸۵۷- قُرْطُبَه (داستان، فارسی)

از: ؟

داستانی مفصل و دنباله دار درباره سفر چند تن به اندلس و شهر قرطبه در زمان

ص: ۵۹۰

خلیفه «الناصر بالله» که در ضمن ۸۰ فصل نگاشته شده است. نثر داستان جدید و احتمالاً ترجمه از یکی از منابع عربی بوده باشد.

آغاز: «فصل اول، قرطبه و خلیفه عبدالرحمن ناصر: قرطبه... پای تخت دولت اموی در اندلس واقع است در شمالی نهری که باسم وادی الکبیر در جنوب اسپانی شناخته می شود...».

انجام: «... خلیفه خواهش او را پذیرفته و او را از خواص خود قرار دارد و مجلس بدین حالت اختتام یافت».

ش ۳۴۹۱، ۱۳۵ برگ، ۲۲×۱۷، نستعلیق ۱۳۳۴. تصحیح شده است.

۸۵۸- القوائد فی المرائی = دیوان (عربی و فارسی)

از: احمد بن زین الدین بن ابراهیم احسائی (شیخ احمد احسائی) (۱۲۴۲ هـ)

این کتاب شامل دوازده قصیده در رثای خامس آل عبا حضرت سید الشهداء علیه السلام می باشد.

[فهرست کتب شیخ احمد احسائی ۲-۴۴].

آغاز:

«نعی الناعی مصاب الهاشیمنا

کأنّ عاشور بالاحزان یعیننا»

انجام:

«وصل علی الاطهار آل محمّد

وشیعتهم یاذاالجلال وسلّم»

ش ۱۳۴۳، ۵۱ برگ، ۲۰×۱۷، نسخ، بیکا، بیتا. ترجمه فارسی میان سطور نوشته شده.

ص: ۵۹۱

۸۵۹- قصص الانبياء (فارسی)

از: ؟

قصه حضرت آدم تا قصص امامان شیعه: است. مؤلف آیات مناسب قصص پیامبران را نیز ذکر کرده است. وقصه امامان: را در شهادت امام حسین علیه السلام به اتمام رسانده است.

[الذریعه ۱۷-۱۰۲، فهرستواره منزوی ۱- ۴۴۹].

آغاز: «و آنها که در دست چپ بودند همه کافران بودند و در پیش صف او همه جباران و متکبران و طاغیان بودند فرمان آمد از حق تعالی که الست بر بکم».

انجام: «و جهودان را معلوم شد که امیر المؤمنین حسین علیهما السلام مهتر و بهتر و برگزیده هفت آسمان و هفت زمین بوده است برفتند و دو چوب زیتون بیاوردند و یکی را در بالین قبر و یکی در پایین قبر امام حسین بنهادند و دیواری گردایشان در کشیدند و دری بر آن چهار دیوار آویختند».

ش ۳۷۶۲، ۲۰۸ برگ، ۱۷×۲۳، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص.

۸۶۰- قصص موسی علیه السلام = قصه موسی = اعجاز موسی (منظومه، فارسی)

از: مولی محمد معین الدین بن مولی شرف الدین محمد فراهی

داستان حضرت موسی ۷ است که به نثر آمیخته به نظم بیان شده است. سراینده صاحب کتاب معارج النبوه و متوفای ۹۰۷ می باشد.

[الذریعه ۱۷-۱۰۸، مشترک پاکستان ۶-۹۶۹، فهرستواره فارسی ۱- ۴۵۱].

آغاز: «در این مدت به مطالعه تفسیر واحادیث مرویه از اکابر مشاهیر مصنفاتی که

ص: ۵۹۲

در باب موعظه و تذکیر مستجمع اخبار و آثار مشتمل بر حکایات...».

انجام:

«نه هر زن زن بود هر زاده فرزند نه هر گل میوه دارد هر نیی قند

روند این هم‌رهان غمناک با تو

نیاید هیچکس در خاک با تو

از این... خیال کاروان زن

عنان بستان علم بر آسمان زن»

ش ۱۹۰۸، ۱۲۵ برگ، ۲۵×۱۵، نستعلیق محمد صالح در ۱۰۸۸. آغازش افتاده.

۸۶۱- قواعد مشق آتش فشان های هفت سانتی متری کوهی (فارسی)

از: ؟

رساله ای است در آداب و قواعد تیر اندازی توپخانه در استفاده از توپهای هفت سانتی متری کوهی که برای یگان توپخانه کوهستانی نگاشته شده و در هجده باب تنظیم شده است.

آغاز: «باب اول در قواعد کلیه _ بهترین بکار بردن آتش فشان های کوهی. اول خوب قراول رفتن و بعد معرفت و شناسائی کامل در پر کردن و تیر اندازی و همچنین... و جلدی...».

انجام: «.. نمره سه سیخ برنجی و استیکان را در جعبه توی قندان میگذارد و نمره دو سه را برده در زیر مال بند قورخانه میبندد و گلوله شراپنل را نباید خالی نمود زیرا که خطر دارد».

ش ۲۱۵۴، ۳۲ برگ، ۲۱×۱۷، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳).

ص: ۵۹۳

۸۶۲- قواعد مشق و حرکات آتش فشان ها (فارسی)

از: ؟

رساله ای است در آموزش و تعلیمات توپهای (آتشفشان های) نه وهفت سانتی متری که برای تدریس در مدارس نظامی تدوین شده است.

آغاز: «بسمله قواعدمشق وحرکات آتش فشان های ۹ سانتی متری موافق صورت بندی های مختلف، باب اول: فصل اول در صورت بندی و تکالیف صاحب منصبان کل و جزو...».

انجام: «در هر حرکت اول... لوله حرکت می کند بعد قنداق و پس از اتمام خط اول خط ثانی حرکت می نماید ترتیب توپ های خود».

ش ۲۵۸۷، ۷۷ برگ، ۱۰×۱۷، نستعلیق، محمد باقر توپچی طرز اطریشی در ۱۳۰۲

۸۶۳- کاشف الاسرار و مطلع الانوار = شرح مثنوی ملای رومی (عرفان، فارسی)

از: حسن ظریفی چلبی

گزارشی است از برخی ابیات جلد اول «مثنوی معنوی» جلال الدین مولوی بلخی (۶۷۲ ق) که بنام سلطان بن شاه سلیمان خان عثمانی تألیف شده است. نام کتاب و سلطان در دیباچه کتاب که عربی است آمده است.

[نسخه های خطی فارسی ۲-۱۳۱۳، کشف الظنون ۲-۱۵۸۸ (در مدخل مثنوی) _ الذریعه ۱۸-، ۲۳۴]

دار الکتب قاهره ۲-۵۳، مجلس ۱۱-۱۰۶]

آغاز: «الحمد لله الذی انعم علینا وهدانا للاسلام وجعلنا من امه حبیبه محمّدا علیه افضل الصلوات واکمل التحیات وعلی آله الطیبین والطیبات وبعد لَمَّا اعطانی الله تعالی مکنه علی اطلاع کتب اولیائه...».

ص: ۵۹۴

انجام: «.. يوم لا ينفع مال ولا بنون الا من اتى الله بقلب سليم ووسيله لذكري بالخير، بعد انتقالی من الدار الدنيه الفانيه الى الدار الشريفه الباقيه ولنختم بالصلاه على خير البريه».

ش ۳۳۷۸، ۱۵۵ برگ، ۱۲×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۰) تصحیح شده. جدول زرین دارد.

۸۶۴- کاشف الحق (کلام، امامت، فارسی)

از: معز الدین محمد حسینی اردستانی، قرن ۱۱

رساله ای در کلام و معتقدات شیعه در امامت که در یک مقدمه و یک باب و دوازده فصل و یک خاتمه تنظیم و در سال ۱۰۵۸ ق بنام «ابوالمظفر قطبشاه» تالیف شده است، بعقیده برخی «حدیقه الشیعه» در اصل همین «کاشف الحق» است که با تغییراتی و اضافاتی در رد صوفیه بدان نام به مقدس اردبیلی نسبت داده شده است. و بعضی گفته اند این کتاب همان حدیقه الشیعه اردبیلی است که با حذف قسمت صوفیه آن و افزودن اشعار مناسب به این صورت در آمده است.

[الذریعه ۱۷-۲۳۶، نسخه های خطی فارسی ۲-۹۷۸، کتابخانه مراغه -۴۹ (بنام حدیقه الشیعه)،

دانشگاه تهران ۳-۶۰۰، مرعشی ۴-۱۸۳، مقدمه چاپ جدید دو جلدی حدیقه الشیعه]

آغاز: «بسمله حمدی که حامدان ملاء اعلی وذاکران کره غبرا از ادای آن عاجز آیند محمودی را سزاست که به موجب وان من شی الا یسبح بحمده هیچ ذره از ذرات و موجودی از موجودات از ذکر او...».

انجام:

«... بود پنجاه و هشت بعد هزار

که بپایان رسید این گفتار

شکر که این نامه به عنوان رسید پیشتر از عمر به پایان رسید»

ص: ۵۹۵

ش ۱۵۹۸، ۳۶۵ برگ، ۳۳×۲۱، نستعلیق احمد بن محمد صادق نوری الاصل ملقب به «کیا» در ۱۲۳۱ در شهر بار فروش (بابل).

ش ۱۶۲۸، ۴۸۱ برگ، ۲۷×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۱).

ش ۳۲۱۴، ۲۹۶ برگ، ۲۵×۱۶، نسخ. ۱۰۷۱.

ش ۹ که در حرف حا به عنوان حدیقه الشیعه یاد شده احتمال دارد که کاشف الحق باشد.

۸۶۵- کاشف الظلام فی حل معضلات الکلام (اعتقادات، فارسی)

از: میرزا حبیب الله بن محمدعلی رشتی (۱۳۱۲ ق)

اصول خمس مذهب حقه شیعه را در این کتاب با بسط مباحث امامت تبیین کرده است.

[الذریعه ۱۷-۲۳۷].

آغاز: «حمد له... این رساله مشتمل است بر ضروریات مسائل طهارت و صلاه و صوم به جهت اجابت از اختیار و فضلاء ابرار...».

انجام: «وصاحب کتاب نهج الایمان که از محدثین شیعه است بعد از ذکر طرق و کتب مذکوره گوید که آنچه من ایراد کرده ام قلیلی است از کثیر مثل نسبت جرعه به دریای عمیق...».

ش ۴۰۶۴، ۲۱۷ برگ، ۲۳×۱۶، نسخ، بیکا، بیتا. از انجام افتادگی دارد. این نسخه برای چاپ سنگی نوشته شده بود.

سرآغازی که نقل شده با اینکه کتاب در اصول عقائد باشد مناسب نیست. باید نسخه مورد دقت قرار گیرد شاید رساله عملیه ضمیمه آن باشد.

ص: ۵۹۶

۸۶۶- کامل التعبیر (تعبیر خواب، فارسی)

از: حیث بن ابراهیم بن محمد کمالی تفلیسی (۶۲۹ ق)

خواب گزاری مهم مشهوری است به ترتیب حروف که به نام مسعود قلیچ ارسلان تالیف شده و بیشتر گفته های منسوب به دانیال حکیم، حضرت امام صادق علیه السلام، ابن سیرین، کرمانی مغربی و اسماعیل اشعث را نقل می کند. در مقدمه کتاب در شانزده فصل معنی خواب و اقسام آن و برخی دستورات و نیز نام مصادر مورد استفاده را نگاشته شده است.

[مرعشی ۵- ۲۷۲].

آغاز: «حمد و سپاس خدای را که واحد و صمد و قادر است مالک ذوالجلال وحی فاطر است رازق خلق و عالم ضمیر است خالق سپهر و نجوم و صانع و اول و آخر...».

انجام: «وازاو خیر و منفعت یابد و اگر ببیند که یوز... با بخراشید دلیل که به قدر آن از شر دشمن وی را گزند رسد و اگر ببیند که یوزان در سرای یا در موضعی... می داشتند دلیل که از... دشمن رنج و بلای عظیم بدو رسد».

ش ۱۵۳، ۲۳۶ برگ، ۳۰×۲۰، نستعلیق بی تاریخ. شاید از سده نهم باشد. اول و آخر آن نو نویس است.

۸۶۷- کبری در منطق (فارسی)

از: میر سید شریف علی بن محمد جرجانی (۸۱۶ ق)

مسائل منطق را بطور فشرده نگاشته است و مورد توجه قرار گرفته و جزو کتاب های درسی معروف حوزه های علمیه بوده است.

[الذریعه ۱۷-۲۵۹، ملی ۲-۳۳۹، مجلس ۶- ۸۸].

ص: ۵۹۷

آغاز: «بدان که آدمی را قوتی است در آکه که منقش گردد در وی صور اشیاء چنانکه در آینه حاصل شود لیکن در آینه حاصل نشود مگر صور محسوسات».

انجام: «و مانعه الخلو با رفع احد جزئین و آن را نتیجه وضع جزء دیگر باشد پس نتیجه او نیز روا باشد چنانکه گوئی این جسم یا لاشجر باشد یا لاججر لیکن شجر است پس لا حجر باشد لیکن حجر است پس لا شجر باشد».

ش ۸۹۰، خشتی، نستعلیق. ۱۲۳۰.

ش ۲۸۰۲، ۴۷ برگ، ۱۲×۱۹، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳) با سر لوح زرین.

ش ۳۳۶۸، ۳۰ برگ، ۱۴×۲۰، نسخ رمضانعلی نجی ملقب به بابو که بدون تاریخ (تحریر سده ۱۳).

ش ۳۸۶۸، ۱۲ برگ، ۱۰×۲۱، نستعلیق. ۱۲۵۹.

ش ۳۸۸۵، ۲۳ برگ، ۹×۱۹، نستعلیق ۱۰۳۸ در مشهد مقدس.

ش ۳۹۱۶، ۱۹ برگ، ۱۱×۱۷، نسخ سید اسماعیل بن مهدی حسینی یزدی در ۱۲۷۸ در تهران.

۸۶۸- کبریت احمر فی شرائط المنبر (فارسی)

از: محمد باقر بن محمد حسن بیرجندی،

رساله ای است در سوگواری و مرثیاتی مصائب خامس آل عبا و یاران باوفای وی که در سی مجلس و یک خاتمه تنظیم و تحریر شده است.

[الذریعه ۱۷-۲۶۰، مشار فارسی ۴-۱۰۱۷، فهرستواره فارسی ۳-۱۷۴۱].

آغاز: «الحمد لله رب العالمين، الرحمن الرحيم، مالك يوم الدين، باری الخلاق اجمعين... وبعد چنین بر منصفه خاطر عاطر برادران دینی و اخلاء روحانی می نگارد غریق بحر عصیان و مهموم از تراکم... که این مقاله ثانیه است از کتاب کبریت احمر...».

انجام: «... و نظیر این توکل عوامانه را مرحوم حاج... از علماء زاهد عصر ما عمل کرده بودند که پای ایشان درد می کرد آنرا بچاه صاحب الامر علیه السلام داخل کرده بودند فوراً درد آن ساکن شد و عود نکرد».

ش ۲۰۶۶، ۱۰۹ برگ، ۱۸×۲۲، نسخ، بیکا، بیتا. شاید بخط مؤلف باشد. تصحیح شده و خط خوردگی دارد. فهرست سی مجلس در آغاز نسخه هست.

۸۶۹- کتاب گل = ترجمه کتاب گل (فارسی)

از: محمد صادق

رساله ای است در روش کاشتن و پیوند زدن و پرورش انواع گل ها و گلاب و عطرگیری که با استفاده از منبع خارجی در سال ۱۳۱۵ ق در اسلامبول در ضمن ۱۷ باب ترجمه و تحریر شده است.

آغاز: «برای فهمیدن درجه منفعت عمل آوردن و روغن گرفتن از گل حساب مجملی ذکر کنیم چنانچه خرج و مصرف تبدیل یک جریب یعنی هزار و ششصد زمین...».

انجام: «... اما روغن آن کم در می آید یک مثقال آن از یک عباسی تا دو عباسی فروش می رود این نیز مانند گیاه کهلک جوشانده می شود بقدر نعنا محصول می دهد و در فصل نعنا شکوفه در می آورد».

ش ۳۳۹۸، ۲۱ برگ، ۱۲×۲۰، نستعلیق ۱۳۱۵ (شاید بخط مؤلف باشد) این نسخه تاباب شانزدهم را دارد.

ص: ۵۹۹

۸۷۰- کتابچه غیبی = دفتر تنظیمات (فارسی)

از: ملکم خان ناظم الدوله بن یعقوب ارمنی، ۱۲۴۹ - ۱۳۲۶ ق

مؤلف که یکی از روشنفکران طرفدار غرب و مقیم در اسلامبول است در مقالاتی جداگانه علل عقب ماندگی و بی نظمی و عدم پیشرفت ایران را نسبت به ممالک اروپائی بررسی کرده و مقاله اول را خطاب به مشیر الدوله نگاشته است، وی در برخی مقالات قوانین و اصولی را که خود وضع نموده و یا از کتب دیگر اقتباس کرده برای نمونه آورده است.

[نسخه های خطی فارسی ۲-۱۶۵۹، مشار ۱۲۵۵، ملی تهران ۲-۴۵۶].

آغاز: «جناب مشیر الدوله اشخاصی که شما را شناخته اند تاسف دارند که شما پیر شده اید ولی تاسف من در این است که... دولت ایران بلا شک ناخوش و خطرناک است و خستگی مثل شما... دلیل بر نهایت خطر است...».

انجام: «... وی رعایت سجع معنی مطلق را ملاحظه می کردید آنوقت می فهمیدید چه نوع مزخرفات بافته اید چیزها نوشته اید که وقتی غربا می خوانند تعجب می کنند که چرا شما را در سلک دیوانه ها محسوب نساخته اند».

ش ۲۲۲۴، ۱۱۵ برگ، ۲۱×۱۳، نسخ، بیکا. بیتا. گویا همان است که چاپ شده است.

۸۷۱- کتابچه جمع و خرج (فارسی)

از: ؟

کتابچه ای است در بیان عواید و مصارف دولت در آذربایجان در سال ۱۲۶۶ هـ. ابواب جمعی حشمت الدوله حمزه میرزا

آغاز: «جمع و خرج هذا السنه ایت ئیل مملکت آذربایجان ابواب جمعی نواب

ص: ۶۰۰

مستطاب حشمت الدوله حمزه میرزا...».

انجام: «سربازان ساکنین قریه عربلوی ... ، از باب هذا السنه ایت ئیل از قرار یک طغرا برات به تاریخ رجب ۱۲۶۶...».

ش ۱۴۷، ۴۰ برگ، ۲۹×۱۸، تحریر ۱۲۶۷ (سیاق) با مهری بیضوی منقش به شیر و خورشید و «.. میرزا آقا خان صدر اعظم دولت علیه ایران ۱۲۶۸» همراه با خط و یادداشت «ملاحظه شد».

۸۷۲- کتابچه مواجب شش ماهه محلی مازندران (فارسی)

از: ؟

مواجب شش ماهه محلی مازندران در سال ۱۳۱۶ و فوج فیروز کوهی است که به خدمت جلاء الدوله رسیده است.

آغاز: «مواجب ششماهه محلی هذه السنه مازندران و (... قوی ئیل فوج فیروز جنگ کوهی ابواب جمعی (... امیر الامراء العظام منتظم الدوله سرداریکم در اتاق نظام خراسان».

ش ۷۲۲، ۳۰ برگ، ۲۱×۱۲، سیاق ونستعلیق، بیک، بیتا.

۸۷۳- کتابچه جمع و خرج خالصات ورامین (فارسی)

از: ؟

صورت جمع و خرج های خالصات ورامین است که از ابواب جمعی سردار محمد علی فراهم شده است و در سال ۱۲۷۲ هنگام پادشاهی ناصر الدین شاه قاجار بوده است.

ص: ۶۰۱

آغاز: «کتابچه جمع و خرج هذه السنه توسقان ثیل خالصات ورامین ابواب جمعی عالیجاه سردار محمد علی».

انجام: «این... اول در ذمه صاحب دیوان و میرزا ابوالقاسم و میرزا زین العابدین بود... میرزا محمد علی... بعد از... کردین میرزا زین العابدین آن دو نفر خارج شدند.. قرار شد هر چه شخص میرزا...».

ش ۸۹۴، ۲۰ برگ، ۲۱×۱۷، سیاق، نستعلیق جمادی الاولی ۱۲۷۲. با مهر سلطنتی ناصر الدین شاه و مهر بیضوی «اعتماد الدوله میرزا آقا خان صدر اعظم دولت علیه ایران ۱۲۶۸» و منقش به نقش شیر».

۸۷۴- کتابچه دخل و خرج... (فارسی)

از: ؟

شامل صورت دخل و خرج و جیره و مواجب سواره چهار دولی در تاریخ، ۱۳۰۳ صورت محل شش ماهه ارباب مواجبات فوج فیروزکوهی در تاریخ ۱۳۰۴، صورت اسامی صاحب منصبان و سربازان فوج فیروزکوهی و نیز جیره و علیف الدواب سواره چهار دولی هنگام مأموریت مغان در تاریخ ۱۳۰۴.

به فهرست سابق این کتابخانه ص ۴۹۵ رجوع شود.

آغاز: «کتابچه جیره و علیف الدواب صاحبمنصبان و سواره چهار دولی هنگام مامور خدمت اردبیل به توسط کار گزاران شوکت و جلالتمدار امیر الامراء...».

انجام: «مقدار بیست و یک خروار وسی و پنج من و یک سیر و هم جیره و علیف الدواب به عنوان صدویست و هفت خروار و هیجده من و بیست و هشت سیر و نیم کا...».

ش ۱۰۵۰، ۸۹ برگ، ۲۲×۱۸، تحریر ۱۳۰۳ و ۱۳۰۴ (سیاق).

ص: ۶۰۲

۸۷۵- کتابچه ودفتر یادداشت... (فارسی)

از: ؟

دفتر یادداشت یکی از دولتی های زمان قاجار است (تاریخ ۱۲۸۰ تا ۱۲۹۵) خاطرات خود و خواب های فراوانی که دیده، و چندنامه و بدهی و طلب ها و اشعاری از شجاع الملک. در ۱۷ شعبان ۱۲۸۳ در تبریز بوده و شرح حال خود را یادداشت کرده و در این سال هادر سرحد لاهیجان مأموریت داشته است.

آغاز: «شب جمعه چهار ساعت از شب گذشته از تبریز برون آمده بعد از ظهر وارد قریه گوگان شدیم. راه امروز بسیار مسطح و هموار میبود. در سمت شرقی...».

انجام: «ودیدگر خواب می دیدم در محل خانه های حاجی سید حسن طهرانی چهار زانو روی شکم حاجی میر عبد الله پسر حاجی سید حسین هم رئیس تماشا میکنم و تعجب به حالت من دارد طوری پرواز کردم و داخل خانه شدم».

ش ۱۰۵۱، ۶۸ برگ، ۱۲×۲۳، تحریر بین سالهای ۱۲۸۰ تا ۱۲۹۵.

۸۷۶- کتابچه صورت مالیات... (فارسی)

از: ؟

مالیات بعضی از دهات در سال ۱۳۰۶ هـ. ق.

ش ۱۱۵۹، ۸۵ برگ، ۱۶×۲۱، (سیاق) تحریر ۱۳۰۶.

۸۷۷- کتابچه دروس تربیت حیوانات (فارسی)

از: ؟

مطالبی است درباره تربیت حیوانات که در مدرسه صنایع روستائی و فلاحت در

ص: ۶۰۳

سال ۱۳۴۱ هجری قمری در طهران تدریس ویادداشت برداری شده است.

آغاز: «پروگرام تربیت حیوانات. قسمت اول: ژئولوژی _ حیوان شناسی».

انجام: «وقتی که می سنجیم می بینیم گاوی که وزن آن صد کیلو گرم است».

ش ۱۱۷۱، ۸۳ برگ، ۲۰×۱۶، نستعلیق محمود بن حاج علی اصغر تاجر کتابفروش در ۱۳۴۱ ق در تهران.

۸۷۸- کتابچه صورت مخارج عمارات جدید الاحداث سلطنتی (فارسی)

از: ؟

آغاز: «مرتب اول که در خیابان و کف باغ دو در ... ارتفاع دارد و حوض ساخته شده».

انجام: «طول و عرض و دو دری».

ش ۱۲۴۸، ۴۴ برگ، ۲۱×۱۸، نستعلیق و سیاق.

۸۷۹- کتابچه دستور العمل مخارج و مواجب قشون بروجرد (فارسی)

از: ؟

دستور العمل مخارج و مواجب قشون بروجرد در سال ۱۳۰۶ ابواب جمعی میرزا حسین خان لشکر نویس و کتابچه مواجب

سواره چهار دولی جمعی نور وزخان سرتیپ جمعی سلیم خان سرتیپ سال ۱۳۰۶

ش ۱۲۵۹، ۲۸ برگ، ۲۱×۱۴، تحریر ربیع الثانی ۱۳۰۶ با مهرهای «امیر نظام» ۱۳۰۲ و «محمودمشیر نظام ۱۳۰۳» و «ناظم لشکر

۱۳۰۵» برای تایید و تصدیق.

ص: ۶۰۴

۸۸۰- کتابچه گزارش خدمات معاون اداره محاسبات قشونی (فارسی)

از: ؟

کتابچه ای است در گزارش خدمات معاون اداره محاسبات. برای وزارت جنگ نوشته است در سال ۱۳۳۴.

آغاز: «مقام منبع وزارت جلیله جنگ! در این مدت که از طرف وزارت جلیله جنگ اخیرا در اداره محاسبات قشونی سمت معاونت داشته ام...».

انجام: «.. و در خاتمه نیز معروض می دارم که موافق آنچه در این کتابچه نگارش یافته اسنادی در نزد بنده موجود است که در هر مورد که مقرر شود از تحویل ارائه آن مضایقه نخواهد شد».

ش ۱۲۶۴، ۱۲ برگ، ۲۱×۱۴، نستعلیق غلام حسین.

۸۸۱- کتابچه ای به زبان لاتین

از:

ش ۱۳۸۳، ۸۴ برگ، ۲۰×۱۴، تحریر ۱۷۰۸ میلادی.

۸۸۲- کتابچه صورت مخارج... (فارسی)

از: ؟

صورت مخارج روزانه کارخانه ارباب جمشید بهمن مستاریان است در سال های ۱۳۲۶ تا ۱۳۲۸ قمری.

ش ۱۴۲۸، ۴۴ برگ، ۱۷×۱۱، سیاق. چند فائده نحوی، صرفی، منطقی و فقهی در اول این نسخه هست. با مهر: «نمک به وراث ارباب جمشید تحویل شد» در آغاز نسخه.

ص: ۶۰۵

۸۸۳- کتابچه ودفتر یادبود (فارسی)

از: ؟

دفترچه یادبودی است از یک دانشجو به نام خانم انصاری که چندین یادداشت وداع به خط دوستان در آن ضبط شده است. در قسمتی از یکی از یادبودها آمده است: ...دوره جوانی را با پاکدامنی بگذرانید و آتش احساسات را با آب حلم فرو نشانید تا در زمان پیری از گذشته روشن خویش خرسند... باشید» با امضای منصوره حسینی.

آغاز:

«دفتر خاطرات پرشدهی ار صفحه اش دفتر جهان باشد

خوشدل آن... که در عالم

نیکوئی ای زوی نشان باشد...»

ش ۱۵۰۸، ۲۹ برگ، ۱۲×۱۸، نستعلیق، آخرین تاریخ دفتر ۱۳۲۱ ش می باشد. بعضی یادداشت ها به خط لاتین است.

۸۸۴- کتابچه صورت حساب (فارسی)

از: ؟

دخل و خرج و صورت حساب ساختن قلعه پشوه می باشد که در سال ۱۲۸۲ آن را شروع کرده اند.

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم سه شنبه ۲۹ ربیع المولود ۱۲۸۲ هجری در قلعه پشوه شروع به مهندسی، سرکاری عمل بنائی ان گردید تفصیل از قراریست که مذکور می شود...».

انجام: «... پرفیل را با چوب یک نمونه درست نمایند و باید دستور العمل به نچار

ص: ۶۰۶

داده درست نمایند و آن پر فیل ها را چند ذرع به چند ذرع قرار می دهند».

ش ۱۵۶۴، ۷۲ برگ، ۱۷×۱۰، تحریر ۱۲۸۲.

۸۸۵- کتابچه جمع و خرج آذربایجان (فارسی)

از: ؟

گزارشی است از دخل و خرج یک سال آذربایجان در زمان حکومت حسینعلی خان امیر نظام. به فهرست سابق این کتابخانه ص ۳۲۷ رجوع شود.

ش ۱۶۱۸، ۱۵۱ برگ، ۳۲×۲۱، سیاق.

۸۸۶- کتابچه دستور العمل دار العباد یزد ومضافات (فارسی)

از: ؟

مجموعه هزینه هائیکه است که در سنه تنگوزائیل ۱۲۹۵ ق در دار العباد _ یزد ومضافات مصرف شده ودر دفتری جمع آوری شده است.

آغاز: «هو الله تعالی شانه کتابچه دستور العمل هذه السنه تنگوزائیل خیریت تحویل دار العباد یزد ومضافات ابواب جمعی...».

انجام: «... گمرک ابواب جمعی جناب نصیر الدوله... اضافه مقرری بواب علیه عالیه عزت الدوله دامت شوکتها برقراری هذه السنه تنگوزائیل».

ش ۲۲۱۸، ۳۴ برگ، ۲۲×۱۷، سیاق تحریر ۱۲۹۵. مهر بیضوی «یوسف بن محمد حسین» در تمام صفحات هست و در برگ آخر مهر شهود (سیزده نفر) دیده می شود.

ص: ۶۰۷

۸۸۷- کتابچه دفتر نمرات مدرسه آمریکائی (فارسی)

از: ؟

لیست و سیاهه نام شاگردان مدرسه آمریکائی (ظاهراً در تهران) است که در سال ۱۹۱۷ م - ۱۳۳۵ ق ترتیب یافته است.

ش ۲۵۷۳، ۴۱ برگ، ۱۳×۹، نستعلیق، ۱۳۳۵.

۸۸۸- کتابچه ... (فارسی)

از: ؟

کتابچه متفرق و پراکنده ای درباره لیست کتاب های به امانت گرفته شده و صورت کتاب های موجود در یک جا که به صورت ناخوانا و نازیبا ترتیب داده شده است.

ش ۲۵۷۶، ۱۱۴ برگ، ۱۵×۱۱، نستعلیق، بیکا، بیتا.

۸۸۹- کتابچه دخل و خرج روزانه (فارسی)

از: ؟

مجموعه حساب روزانه و دفتر دخل و خرج یک نفر معلم است که ظاهراً با حقوق حق التدریس زندگی می کرده است.

ش ۲۶۲۶، ۸۵ برگ، ۱۷×۱۱، نستعلیق، تاریخ ۱۳۴۵ ق در آن دیده می شود.

ص: ۶۰۸

۸۹۰- کتابچه لغت = دفتر لغات = فرهنگ عربی به فارسی (فارسی)

از: ؟

دفتر کوچکی که در آن برخی لغات که احتمالاً به درس عربی اختصاص دارد از عربی به فارسی با مداد و قلم نوشته شده است.

آغاز: «لعبه بازی تفاحه سیب تعال بیا یا آی نلعب بازی کنیم مع با امام جلو بیتنا خانه ما».

انجام: «.. ینقل جابه جا میشوند ویضرمون روشن میکنند ان یطیب تا پاک بشود».

ش ۲۸۹۳، ۸۵ برگ، ۱۰×۱۵، نستعلیق، بیکا، بیتا.

۸۹۱- کتابچه شعر (فارسی)

از: ؟

مجموعه برخی اشعار سست وضعیف که شخصی تهرانی برای محبوب خیالی خود سروده است.

آغاز:

«در خواب من مجنون مانند یار بی چون»

انجام:

«در زندگی یار دگر خبر تو نگیرم زیرا که من در غم عشقت اسیرم»

ش ۲۹۳۹، ۲۵ برگ، ۱۰×۱۵، نستعلیق.

ص: ۶۰۹

۸۹۲- کتابچه دستور العمل (فارسی)

از: ؟

صورت دستور العمل خمسه و طالم علیا ابواب جمعی مهدی قلیخان مجد الدوله در سال ۱۳۱۴ ق است.

آغاز: «کتابچه دستور العمل هذه السنه ۱۳۱۴ تخاقوی ٹیل ولایت خمسه و طارم علیا ابواب جمعی جناب جلالتمآب مهدی قلی خان مخبر الدوله...».

انجام: «تفاوت دستور العمل هذه السنه تخاقوی ٹیل (... سنه ماضیه...».

ش ۳۵۷۹، ۵۱ برگ، ۲۱-۳۳، نستعلیق و سیاق.

۸۹۳- کتابچه صورت پرداختی ها (فارسی)

از: ؟

در اینکتابچه نام مدارس، کاروان سراها، محلات و اسامی اشخاص اصفهان و احتمالاً تهران ذکر شده است. اسامی برخی از محلات بدین ترتیب است: احمد آباد، برد آباد، محله خواجه و باغات و... (شاید مربوط به مصرف موقوفات باشد)

آغاز: «مدارس و کاروان سراهای واقعه در بازارها که خارج از محلات جمع...».

انجام: «مدارس و کاروان سراهای واقعه در بازار اصفهان...».

ش ۳۵۸۲، ۲۱۳ برگ، ۲۱×۳۶، نستعلیق و سیاق.

۸۹۴- کتابچه دستور العمل مالیات و فروعات خراسان و سیستان (فارسی)

از: ؟

دستور العمل مالیات و فروعات یک سال مملکت خراسان و سیستان ابواب جمعی

ص: ۶۱۰

حاجی آصف الدوله است.

ش ۳۶۳۲، ۱۰۳ برگ، ۲۰×۳۰، سیاق در تمام صفحات مهر بیضوی «صدر اعظم» ۱۳۱۰ هست. و مهر بیضوی «وزیر دفتر ۱۳۱۰» با یادداشتی مورخ ۱۳۱۴ در برگ ۹۹.

۸۹۵- کتابچه دستور العمل دار الخلافه طهران (فارسی)

از: ؟

مالیات و مخارج یک سال دار الخلافه طهران است.

ش ۳۶۳۴، ۷۳ برگ، ۱۹×۳۱، سیاق، در پایان نسخه خط و مهر صدر اعظم و صححه مظفر الدین شاه به خط او مورخ ۱۳۱۷ هست.

در آخر کتاب یادداشتی به تاریخ ۱۳۱۷ آمده و ذیل آن با خط لاجوردی نوشته شده «خط مظفر الدین شاه است». در همه صفحات مهر بیضوی با سجع «وزیر دفتر ۱۳۱۰» آمده و در صفحه آخر مهر بیضوی با سجع «وزیر اعظم ۱۳۱۰» دیده می شود.

۸۹۶- کتابچه حساب و مخارج = حقوق پیش خدمت های کار پرداز بغداد

(فارسی)

از: ؟

صورت حقوق پیشخدمت های کار پرداز ایران در بغداد در سال ۱۲۹۶ ق می باشد.

آغاز: «علیخان بیک پیش خدمت به تاریخ غره شهر جمادی الثانیه ۹۶ به قرار ماهی...».

انجام: «به توسط کل مشترکان سر کار شوکت مدار مقرب الخاقان معین الوزاره دام اقباله العالی از بابت مواجب بنده درگاه میرزا آقا».

ش ۳۷۴۰، ۲۳ برگ، ۱۹×۲۴، تحریر ۱۲۹۶. با مهر بیضوی «میرزا آقا».

ص: ۶۱۱

۸۹۷- کتابچه دخل و خرج (فارسی)

از: ؟

صورت مخارج ولایت گیلان ابواب جمعی محمد قاسم خان والی در سال ۱۲۸۳ یا ۱۲۸۷ هجری قمری می باشد.

ش ۳۸۴۱، ۵ برگ، ۱۶×۲۵، نستعلیق و سیاق. با مهر بیضوی «عبدہ الراجی محمد کاظم».

۸۹۸- کتابچه جمع و خرج (فارسی)

از: ؟

صورت جمع و خرج شهرهای خوی و سلماس جمعی محمد خان والی در سال ۱۳۰۷ قمری.

ش ۳۷۵۶، ۳۶ برگ، ۱۷×۲۷، سیاق. با مهر بیضوی «امیر نظام ۱۳۰۲».

۸۹۹- کتابچه دخل و خرج (فارسی)

از: ؟

صورت حساب ها و دخل و خرج ولایت خوی و سلماس محمد خان والی در سال ۱۳۰۷ هجری قمری می باشد.

آغاز: «کتابچه (جمع) و خرج دستور العمل هذه السنه ... مارس ئیل ولایت خوی و سلماس ابواب جمعی جناب فخامت نصاب محمد خان والی».

انجام: «دستور العمل هذه السنه مارس ئیل ولایت خوی و سلماس از قراری است که در دفتر خانه نوشته شده و صحیح است».

ش ۳۸۳۳، ۲۴ برگ، ۱۶×۲۶، نستعلیق و سیاق. با مهر بیضوی «مستشار السلطنه رفیع».

ص: ۶۱۲

۹۰۰- کتابچه بودجه رختدار خانه (فارسی)

از: ؟

صورت بودجه رختدار خانه مبارکه در سال ۱۳۲۶ هجری قمری است.

آغاز: «بودجه رختدار خانه مبارکه هذه السنه ... ئیل ۱۳۲۶».

ش ۳۸۶۳، ۶ برگ یا سه برگ، ۱۷×۲۲، نستعلیق و سیاق.

۹۰۱- کتابچه در بیان... (فارسی)

از: ؟

این کتابچه شامل مطالب ووقایعی است که در سال ۱۲۹۰ از روز مرخصی از آستان ملائکک پاسبان و مأمور شدن به صوب دار العباد یزد الی الآن واقع وخدمت معتمد الدوله عرض شده

آغاز: «مطالب ووقایعی که از روز مرخصی از آستان ملائکک پاسبان ومأمور شدن به صوب دار العباد الی الان واقع شده وخدمت نواب والا معتمد الدوله وغیره عرض واطهار شده وجوابی که تحصیل شده قراری است که...».

انجام: «ولی از بابت این که خواستم پس از ورود موکب همایون روحنا فداه اسمی از این گمنام برده شود مبلغ ده هزار تومان وکسری قرض کردم... به جهت دوازدهم ماه شعبان قسط معتبری ارسال خواهد داشت».

ش ۳۸۶۵، ۲۷ برگ، ۱۲×۲۱، نستعلیق . ۱۲۹۰

ص: ۶۱۳

۹۰۲- کتابچه جمع و خرج بازار و برخی دهات (فارسی)

از: ؟

صورت حساب جمع و خرج مالیات اصناف بازار و برخی دهات می باشد که در سال ۱۳۰۶ هجری قمری آغاز: «کتابچه جمع و خرج هذ السنه سیچقان ٹیل اصناف بازار شهر فیض آباد سعد الدین ابواب جمعی...». ش ۳۸۶۶، ۴۶ برگ، ۲۱×۱۳، نستعلیق و سیاق.

۹۰۳- کتابچه اسامی اجزاء مدرسه (فارسی)

از: ؟

اسامی معلمین، مستخدمین و محصلین یکی از مدارس می باشد. در سال ۱۳۲۳ آغاز: «آقا امیر حسن نقیب السادات قایم مقامی دفتر دار و معلم سیاق».

انجام: «آقا سیدتقی طهرانی طبّاخ».

ش ۳۸۷۱، ۵ برگ، ۲۱×۱۴، نستعلیق ۱۳۲۳ ق.

۹۰۴- کتابچه نظام نامه اساسی قصابخانه (فارسی)

از: ؟

این رساله در دو بخش «نظام نامه اساسی» و «نظام نامه داخلی» در ۲۴ و ۱۸ ماده مرتب گشته است.

آغاز: «چون گوشت و کشتار شهر متعلق به کمپانی است لهذا عموم دکان داران

ص: ۶۱۴

قصابی اجرت گوشت فروشی از کمپانی می گیرند و در حقیقت مزدور و کارکن کمپانی هستند».

انجام: «چنانچه دیده شود قصاب از قیمت مقرر هر فصلی دیناری علاوه گرفته باشد در هر صد دینار علاوه از قیمت مقرر یک قران جریمه نقدی گرفته خواهد شد و دوازده ساعت هم حبس خواهد بود».

ش ۳۸۷۲، ۶ برگ، ۲۱×۱۷ نسخ، بیکا، بیتا.

۹۰۵- کتابچه جمع و خرج (فارسی)

از: ؟

صورت مخارج اسب های اصطلب خانه شاهی ابواب جمعی عین الدوله... در سال ۱۳۱۴ هجری قمری می باشد.

آغاز: «کتابچه سال اسبان اصطلب حاجبه مبارکه که از ابواب جمع نواب مستطاب اشرف اسعد والا عین الدوله که با حضور جالتماب...».

ش ۳۸۷۴، ۳۱ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق و سیاق. با صورت حسابهای متفرقه.

۹۰۶- کتابچه راپرت املاکات = راپرت املاک (فارسی)

از: ؟

گزارش املاک یکی از مالکین است (سرکاری در خرقان) در سال ۱۳۲۵ هجری قمری

آغاز: «راپرت املاکات سرکاری در خرقان و تشخیص گاوبندی (... هر کدام و تشخیص اراضی از حیث طول و عرض و تعیین ... به موجب شرحی که داده شد».

ص: ۶۱۵

انجام: «در وقت حاصل و برداشت خرمن ظاهر و هویداست به طوری که محتاج به تشخیص و ممیزی نیست بر هر صاحب بصیرتی مبین و معلوم است که دیگر لازم به عرض و جسارت نیست».

ش ۳۸۹۶، ۳۵ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق. ۱۳۲۵

۹۰۷- کتابچه دستور العمل قشون سمنان (فارسی)

از: ؟

کتابچه دستور العمل مواجب و سورات قشون ولایت سمنان در توشقان نیل سنه ۱۲۹۷ قمری می باشد.

آغاز: «دستور العمل مواجب و سورات هذه السنه...».

ش ۳۸۹۷، ۳ برگ، ۲۰×۱۲، نستعلیق و سیاق. با مهر بیضوی «وزیر لشکر».

۹۰۸- کتابچه اسامی و جمع و خرج (فارسی)

از: ؟

صورت مخارج و اسامی اجزاء و شاگردان مدارس شرف مظفری، و دبستان دانش و مدرسه کمالیه است. به فهرست سابق این کتابخانه ص ۶۴۴ رجوع شود.

آغاز: «جمع و خرج شهر محرم الحرام مدرسه مبارکه شرف مظفری مطابق سال ۱۳۲۳ هجری نبوی».

انجام: «ترتیب دروس ابتدایی از روی جزوه کتاب مستطاب معلم الاطفال... جامع عباسی، مشق نستعلیق، رقعه جات و دیکته».

ش ۳۹۱۹، ۱۴ برگ، ۲۱×۱۲، نستعلیق. بیکا. بیتا. با مهر بیضوی «دبستان دانش».

ص: ۶۱۶

۹۰۹- کتابچه نظامنامه سال اول شاگردان مدرسه کنسرواتوار (فارسی)

از: ؟

نظامنامه سال اول و تکالیف شاگردان مدرسه کنسرواتوار شاهنشاهی است.

آغاز: «در این ایام فرخنده فرجام که رای مبارک اقدس شهریاری ارواحنا فداه به ترویج علوم و صنایع اقتضا فرموده هر یک از دعا گویان و چاکران دولت».

انجام: «ثانها وقت اتفاق جدیدی روی نماید و اطلاع شاگردان لازم شود در اطاق خودشان اعلان خواهد شد که همه مطلع شوند هر شاگرد ... منزل خود را به ناظم مینماید که در کتابچه ثبت شود».

ش ۳۹۲۲، ۹ برگ، ۱۱×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا. با یادداشت غلامرضا خان امیر پنجه رئیس کنسرواتوار همراه با مهر بیضوی وی «... غلامرضا».

۹۱۰- کتابچه وظائف وزارتخانه ها (فارسی)

از: ؟

وظایف هر کدام از وزرای یازده گانه در دولت فرانسه را پس از مقدمه کوتاهی در لفظ و معنای وزیر، بیان کرده است.

آغاز: «لفظ وزیر شامل است به عموم تکالیفی که در قیمة هر وزیر است وزارت عبارت از اداره وسیعی است با شعب زیاد و ملک و معین خود حاوی بر اختیارات».

انجام: «ومراودت بین الدول به این فقرات است که وزیر امور خارجه تمام توجه ات و مراقبت خود را باید مبذول دارد در جنب آن ماشین امورات داخله و اداره وزارت می چرخد».

ش ۳۹۶۸، ۱۱ برگ، ۱۱×۱۸، نستعلیق، بیکا، بیتا. آخرش ناقص است.

ص: ۶۱۷

۹۱۱- کتابچه مواجب شش ماهه فوج فیروز کوه (فارسی)

از: ؟

صورت مواجب شش ماهه فوج فیروز کوه است که در ذی قعدة ۱۳۰۸ ق جهت صمصام السلطنه تهیه شده است.

آغاز: «مواجب و تعاون نشان ششماهه محلّی...».

ش ۳۹۷۳، ۲۱ برگ، ۱۷×۲۲، نستعلیق و سیاق. با یادداشت تایید صمصام السلطنه در آخر نسخه با مهر «صمصام السلطنه ۱۳۰۶» و مهرهای متعدد در صفحات با سجعیهای گوناگون.

۹۱۲- کتابچه صورت حساب (فارسی)

از: ؟

صورت ... شاهزادگان و مستمری بگیران دربار قاجار در سال ۱۳۱۷ قمری می باشد.

آغاز: «اعانات استمراری مرحمتی در حق شاهزادگان عظام وامناء...».

ش ۳۹۷۴، ۱۸ برگ، ۱۵×۲۲، نستعلیق و سیاق.

۹۱۳- کتابچه اسامی صاحب منصبان (فارسی)

از: ؟

صورتی است از اسامی صاحب منصبان نظامی و سربازان و...

ش ۳۹۷۵، ۲۳ برگ، ۱۷×۲۲، نستعلیق و سیاق. با مهرهای متعدد.

ص: ۶۱۸

۹۱۴- کتابچه در بیان وضع انبارهای فنی شرکت نفت (فارسی)

از: محسن کلاهچی

گزارشی است که مؤلف که دانشجوی فوق لیسانس علوم اداری بوده در بهمن ماه ۱۳۴۲ شمسی زیر نظر دکتر علی محمدآقنداری به رشته تحریر در آورده است. این گزارش در مورد وضع انبارهای فنی شرکت ملی نفت و توضیح مشکلاتی که در اثر عدم اجرای صحیح نظرهای سازمان مدیریت پیش آمده و پیشنهاداتی برای رفع مشکلات آن.

آغاز: «گواين که از شرح وظائف که بعدا بيان خواهد شد هدف از تشکیل انبار روشن می گردد با وجود این مطالبی کلی در مورد انبار گفته می شود».

انجام: «وچون کار بازرسان (...) ایجاب می کند که با رئیس انبار برای کسب دستورات بدون واسطه در تماس باشند واحد مذکور زیر نظر مستقیم رئیس انبار قرار داده شد».

ش ۳۹۸۰، ۲۴ برگ، ۲۱×۲۶، نستعلیق مؤلف در ۱۳۴۲ ش.

۹۱۵- کتابچه استنطاق باقر گلپایگانی (فارسی)

از: ؟

بیان احوال واستنطاقات از باقر گلپایگانی قاتل سه نفر است که برای نونهالان وطن نگاشته تا در وقت رفاقت ودوستی رعایت احتیاط را بنمایند.

آغاز: «در همین اوقات چندین قتل سخت حیرت آور عبرت انگیز که از شقاوت قلبی آدمی و بی رحمی آنان حکایت می کند اتفاق افتاده».

انجام: «.. توجه دیگری است که این همه جمعیت از هیئت حاکمه و...و غیره و غیره

ص: ۶۱۹

را ساکت و صامت نگاه داشته بلکه هر مجلسی که در هر شهر ایران با کثرت ازدحام تشکیل می یابد همان نظر است».

ش ۴۰۹۵، ۱۳۲ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق. آخرش افتادگی دارد.

۹۱۶- کتابچه جمع و خرج... ()

از:

کتابچههای صورت جمع و خرج در سالهای ۱۳۰۴ قمری است.

ش ۴۱۵۷، ۳۰۴ برگ، ۱۱×۱۹، نستعلیق و سیاق، با مهر «حسین بن هدایه الله ۱۲۸۷» در همه برگها.

۹۱۷- کتابچه جمع و خرج... (فارسی)

از: ؟

کتابچههای صورت جمع و خرج در اوایل قرن چهاردهم است.

آغاز: «مروریدی که در مسند قدیمی کار شده است به توسط حاجی سید حسین زر دوز».

ش ۴۱۵۸، ۲۳۲ برگ، ۲۰×۱۲، نستعلیق و سیاق.

۹۱۸- کتابچه جمع و خرج... (فارسی)

از: ؟

کتابچه های حساب و جمع و خرج اشخاص و افراد و رجال در سالهای ۱۳۰۳

ص: ۶۲۰

و ۱۳۰۴ قمری است.

ش ۴۱۶۱، ۳۴۹ برگ، ۲۰×۱۲، نستعلیق و سیاق.

۹۱۹- کتابچه... (فارسی)

از: ؟

اوراق پراکنده ای است در موضوع دفترهای صورت حساب و... از تاریخ ۱۲۹۶ تا ۱۳۱۴ قمری.

آغاز: «در جمادی الاول ۱۳۱۴ از آنجا که رعیت احوال خانه زادان (شوکت قیمه منظور نظر... است علیا جاه اختر خانم نواده مرحوم محمد خان».

ش ۴۱۶۲، ۲۴۶ برگ، ۲۱×۱۲، نستعلیق و سیاق.

۹۲۰- کتابچه دستور العمل... (فارسی)

از: ؟

کتابچه‌های دستور العمل قم، کاشان و جز آن است.

آغاز: «کتابچه دستور العمل هذه السنه تخاقوی تیل ۱۴ × ۱۳ قم و بلوکات ابواب جمعی جناب جلالتماب... امیر تومان».

ش ۴۱۷۴، ۲۶۷ برگ، ۳۱×۲۰، نستعلیق و سیاق. اوراق پراکنده از تاریخ (مقتل فارسی)، والوفی فیض ره وروضه البهیه و بلاغت و چند فائده در این نسخه هست.

ص: ۶۲۱

۹۲۱- کشف الایات مثنوی (فارسی)

از: ؟

رساله ای است در شناسایی محل کلمات و ابیات «مثنوی معنوی» مولانا جلال الدین رومی (۶۷۲ ق) که در ۳۲ باب (به تعداد حروف تهجی) و هر کدام در چند فصل تنظیم شده است.

آغاز: «آب آتش خور. آب آتش را کشد. آب آتش را کشد. آب آوردم...».

انجام: «... یوسفی شد. یوم تبلی. یوم تبیض. یوم دین. یوم لایجزی. یونست».

ش ۲۱۲۸، ۱۲۷ برگ، ۱۷×۲۱، نسخ میرزا علی محمد بروجنی در ۱۳۲۱. در چهل صفحه اول نسخه فهرست تفصیلی عناوین دفاتر ششگانه مثنوی به خط کاتب نسخه هست.

۹۲۲- کشف الاسرار وعدّه الابرار (تفسیر، فارسی)

از: رشید الدین ابوالفضل احمد بن محمد میدی (قرن ۶ هـ)

تفسیر قرآن مجید است که بیشتر به تغییر خواجه عبد الله انصاری و گفته‌های وی نظر دارد و گوید: و چون آن را در نهایت ایجاز و غایت اختصار دیده به بسط و تفصیل آن همت بسته. اوائل سال ۵۲۰ هـ تألیف شده است.

[الذریعه ۱۸-۱۹، کشف الظنون ۲-۱۴۸۷، سپهسالار ۱-۱۴۸،

نسخه های خطی منزوی ۱-۵۵، مرعشی ۲-۱۵۹]

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم بنام خداوند فراخ بخشایش مهربان اگر منم خدای دانا می بینم و می دانم کتاب انزلناه الیک...»

به حق تو و به مهر تو، به صحبت تو که دیده بر کنم ار دیده در رضای تونیست»

ص: ۶۲۲

«ترا خوش است که هر کس ترا به جای منست مرا بتر که مرا هیچ کس به جای تو نیست»

ش ۱۵۸۴، ۲۸۴ برگ، ۲۸×۱۹، نستعلیق ۱۰۹۷. این نسخه از سوره توبه تا سوره ابراهیم را دارد با یادداشت تملک محمدحسین بن محمد صالح القاری بامهر بیضوی او ومهر مربع «لا اله الا الله الملك الحق المبين عبده مهر علی».

۹۲۳- کشف الحقایق (عرفان، فارسی)

از: عبدالعزیز بن محمد (عزیز نسفی) (ق) ۷

کتابی است مبسوط به نظم و نثر در عرفان که مؤلف آن را قبل از کتاب «بیان التنزیل» در ده رساله تألیف کرده است و چنانچه خود در کتاب گفته به سال ۶۷۱ هـ_ به خواهش برادران دینی آغاز و در ۶۸۰ هـ_ به پایان برده است.

[الذریعه ۱۸-۳۰، فهرست چاپی فارسی مشار ۲- ۲۶۳۶].

آغاز: «حمد و سپاس بی نهایت خدای را که پدید آورنده موجودات است و شکر و منت بی غایت بر آفریدگاری که راه نماینده مخلوقات است...».

انجام: «... از جهت آنکه این بیچاره به وقت معالجت چندین کرت تجربه کرد و حس مشترک و خیال را یکی یافت».

ش ۱۳۱۴، ۵۴ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق، بیکا، بیتا. این نسخه مقدمه و رساله اول و بخشی از رساله دوم را دارد (تحریر سده ۱۳).

۹۲۴- کشف الغرائب = مجديه = انتقاده (سیاسی، فارسی)

از: میرزا محمد خان مجد الملک خراسانی، ۱۲۹۸ ق

رساله ای است انتقادی و سیاسی در نقد و بررسی عملکرد دولت ایران در عصر ناصر الدین شاه قاجار و بررسی علت بدبختیهای ملت و پیشرفت ممالک غربی که در آن مستوفی الممالک را با عناوین ریاست کل و رئیس کل مورد خطاب و انتقاد قرار داده و در سال ۱۲۸۲ ق تألیف آن پایان یافته است.

[نسخه های خطی فارسی ۲-۱۶۶۱، آستان قدس ۷-۹۰، فهرستواره منزوی ۲-۱۰۶۷،

الذریعه ۱۸-۴۴، دانشگاه تهران ۹-۱۴۷۳، مجلس ۲-۳۲۵ و ۱۱-۳۶ و ۲۶-۲۱۱]

آغاز:

«من گنگ خواب دیده عالم تمام کر من عاجزم ز گفتن و خلق از شنیدنش

تنزلات محسوسه و امراض مزمنه که از این ریاست بیحرکت آنا فآناً عارض دولت ایران می شود...».

انجام: «.. و این خود یک علامت خوبی است بر استقامت خاطر پادشاه و (...) مرخص و خلاص دولت و صحت مزاج ملک و قوام ملت و نفاذ احکام عقل و نسخ فتاوی نفس و آسایش رعیت و آبادی مملکت تا در میانه خواسته کردگار چیست».

ش ۱۴۷۵، ۷۷ برگ، ۱۰×۱۷، نستعلیق اقل الطلاب عباس بن علی بن عبد الحسین شیخ العراقین در پنج شنبه ۱۰ شعبان ۱۳۱۷.

ش ۲۳۵۴، ۳۷ برگ، ۱۹×۲۱، نستعلیق ۱۳۰۱. در پایان نسخه یکی دو نامه مورخ ۱۳۰۴ هست.

این نسخه در فهرست سابق این کتابخانه به عنوان «انتقاده» یاد شده است.

ص: ۶۲۴

۹۲۵- کشکول (فارسی)

از: علی اکبر بن شیخ محمد ملا باشی (ق ۱۳ هـ. ق)

شامل احادیث، اشعار، مطالب علمی و اخلاقی و علوم غریبه و غیره.

آغاز:

«بحبّ علی تزول الشکوک و یعلو الولاء و یعلو الفجار

فمهما رأیت محبّاً له فتمّ العلاء و تمّ الوقار»

انجام: «وسئل امیر المؤمنین علیه السلام ما الدلیل علی اثبات الصانع قال علیه السلام ثلاثه اشیاء تحویل الحال و ضعف الارکان و نقض الهمة، قال رسول الله صلی الله علیه و آله اعرفکم بنفسه اعرفکم بربه الله تعالی شی لا کشیء فی الاشیاء».

ش ۳۹۵۳، ۱۸۶ برگ، ۲۱×۱۴، نستعلیق مؤلف در ۱۲۶۸.

۹۲۶- کفایه التعلیم فی صناعه التنجیم (نجوم، فارسی)

از: ابو المحامد محمد بن مسعود غزنوی مروزی بخاری زنده ۵۴۲ ق

رساله ای است در اصول و مبانی و قواعد علم نجوم که در دو جنس و هر جنس در چند نوع و هر نوع چند اصناف و هر صنفی در چند حزب و هر حزب در چند مقاله و هر مقاله در چند جمل و هر جمله در چند تفصیل و هر تفصیل در چند باب تنظیم شده است: جنس اول: در علم هیئات (۳ نوع) جنس دوم: در علم احکام (۵ نوع)

[الذریعه ۱۸-۹۰، کشف الظنون ۲-۱۴۹۷، مشار فارسی ۴-، ۴۰۸۹]

نسخه های خطی فارسی ۱-۳۳۹، مجلس ۲-۱۱۱]

آغاز: «سپاس و ستایش مر خدای عزوجل که آفریدگاری است بی... حاجت و آفریدگاریست بدلائل حجت، بیافرید آسمان و زیادی را به دست قدرت از روی

ص: ۶۲۵

جود وهست کرد آسمان و زمین را از نقطه عدم...».

انجام: «... و دیگر رد نور است رد نور دو نوع است: یکی آن است که میان دو کوکب گران رو اتصال بوده باشد و از یک دیگر منصرف شده چون کوکبی سبک رو بهر...».

ش ۳۳۷۵، ۱۲۶ برگ، ۱۳×۱۸، نستعلیق، بیکا، بیتا. از انجام افتادگی دارد. فهرست مطالب در چهار صفحه اول آمده، جدا اول و شکل هایی دارد. تصحیح شده.

۹۲۷- کفایه الذاکرین (مقتل، فارسی، ترکی)

از: سید ابوالقاسم بن علی اصغر موسوی خوئی

مؤلف این کتاب هفت جلدی رادر اهم مطالب و مصائب اهل بیت: به نظم و نثر فارسی و ترکی بیان کرده است و جلد چهارم آن در پنج رقعہ است که هر کدام مشتمل بر چند مجلس است.

[الذریعه ۱۸- ۹۱].

آغاز: «الحمد لله رب العالمين والصلاه والسلام على محمد وآله الطيبين الطاهرين اما بعد... که به زبان فارسی و ترکی تألیف شده که هر گاه حضرات ذاکرین و فقہم الله تعالی رجوع نمایند احتیاج به سایر کتب مصائب ن می شود».

انجام:

«یا رب به حق ختم رسل جد اکبرم بار دیگر... برسان روی دلبرم

یا رب به حق فاطمه ۳ آن جده کبار از چنگ گریگ یوسف ما را نگاه دار»

ش ۳۸۲۰، ۱۸۴ برگ، ۱۶×۲۱، نستعلیق، بیکا، بیتا. این نسخه جلد چهارم است (تحریر سده ۱۴).

ش ۳۸۲۲، ۱۵۲ برگ، ۱۷×۲۱، نستعلیق، بیکا، بیتا. این نسخه متمم جلد پنجم است.

آغاز: «... در بیان شهادت جناب خامس آل عبا...»

ص: ۶۲۶

۹۲۸- کفایه مجاهدیه = کفایه منصوری (طب، فارسی)

از: منصور بن محمد بن احمد شیرازی (ق ۸)

دارای دو فن: اول در طب نظری در دو قسمت، قسم اول: دارای چهار مقاله و قسم دوم در طب عملی دارای سه مقاله و هر مقاله دارای چند باب مختصر و فن دوم در داروها (مفرد و مرکب).

به نام سلطان زین العابدین شاه شجاع مبارز الدین محمد (۷۸۶- ۷۹۳ ق) تألیف شده است تاریخ تالیف ۷۸۰ و یا حدود ۷۸۰

[الذریعه ۱۸-۱۰۰، مجلس ۲-۳۰۵، دانشگاه تهران ۱۵-۴۱۱۰، مرعشی ۷-۲۴۳]

کشف الظنون ۲-۱۵۰۱، فهرست منزوی ۵۸۵، مشار فارسی ۲-۲۶]

آغاز: «شکر و سپاس مر خالق را که در خلقت انسان دقایق حکمت او بی پایان است و حمد بی عدد و ثنای بی قیاس مر پادشاهی را که نعم و احسان او در حق ایشان بیرون از حد و بیان است».

ش ۷۵۴، ۲۵۶ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق عالم بن فیروزخان مری در ۱۲۴۴ یا ۱۲۲۲. با مهر بیضوی کاتب «عالم خان مری». برگ اول نسخه نو نویس است.

* * *

ش ۳۳۷۲، ۲۷۲ برگ، ۱۹×۱۲، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۱) تصحیح شده در چند برگ پایانی نسخه های طبی از اطباء بزرگ نقل شده است.

۹۲۹- کفن سیاه (منظومه، فارسی)

از: محمد رضا بن سید ابوالقاسم همدانی (میرزاده عشقی) (۱۳۴۲ ق)

منظومه ای است در سرگذشت یک زن باستانی (خسرو دخت) و سرنوشت زنان

ص: ۶۲۷

ایرانی. در آغاز آن گفته است: «این هم چند قطره اشک دیگر که از دیدن خرابه‌های مداین از دیده طبع من به این اوراق چکیده است».

در هند چاپ شده. و در تأیید کشف حجاب بانوان و بیحجابی است. (با رضا خان محشور گردد)

[الذریعه ۱۸-۱۰۵].

آغاز: «این هم چند قطره اشک دیگر که از دیدن خرابه‌های مداین از دیده طبع من به این اوراق چکیده است».

انجام:

«زن کند جامه شرم آر و سرافراز شود لذت از زندگی جمعیت احراز شود

ورنه تا زن به کفن سر برده

نیمی از ملت ایران مرده»

ش ۳۹۲۱، ۱۰ برگ، ۱۱×۱۸، نستعلیق، بیکا، بیتا. آغازش افتاده. با یادداشتی از محمد کتابفروش صاحب کتابفروشی قناعت در قزوین به آقای محمد رضانی صاحب کلاله خاور.

۹۳۰- کلکسیون جانورشناسی و زمین شناسی (فارسی)

از: ؟

رساله ای است در دو بخش جانورشناسی و زمینشناسی دارای تصاویری که با دست کشیده شده است و در برخی موارد توضیحات مختصر بیان شده است.

آغاز: «دستگاه تنفس، حلق، حنجره، نای...».

انجام: «.. و زمان تشکیل چنین خوردگیها را هم به خوبی می توانند پیدا کنند یعنی بین آخرین طبقه چین خورده و اولین طبقه پیشرفت کننده».

ش ۱۲۶۳، ۶۷ برگ، ۱۸×۲۲، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۴)

در آغاز کتاب تصویری از دستگاه تنفس انسان است، تصاویر بر روی مقوای سیاه با خطوط سفید نقش بسته است.

ص: ۶۲۸

۹۳۱- کلیله و دمنه (داستان، فارسی)

از: ابوالمعالی نصر الله منشی بن محمد بن عبد الحمید (ق ۶ هـ)

ترجمه ای است معروف از «کلیله و دمنه» که عبدالله بن مقفع به امر منصور خلیفه عباسی (۱۵۸ ق) از زبان پهلوی به عربی در آورده بود و ابوالمعالی نیز به دستور بهرام شاه سیزدهمین سلطان غزنوی (۵۴۸ ق) آن را به فارسی ترجمه کرده است. این کتاب مسائل اخلاقی را از زبان پرندگان و حیوانات بازگو می کند.

[کشف الظنون ۲-۱۵۰۷، الذریعه ۱۸-۱۳۵، نسخه های خطی منزوی ۵-۳۵۹۶].

آغاز: «خراسان و گرگان و خوارزم و طبرستان و قومشه و... و دامغان وری و اصفهان و بلاد هندو هندوستان در ضبط فرمان برداری آن شاهنشاه».

انجام: «در جمله به این خدمت این بنده و بنده زاده را شرفی بزرگ حاصل آمد و ذکر آن بر روی روزگار مخلد گشت و فرط اخلاص و نیک بندگی او جهانیان را روشن شد...».

ش ۶۸۹، ۱۱۹ برگ، ۲۰×۱۳، نسخ، بیکا، بیتا. آغاز و انجام ناقص. با جدول زرین در صفحات.

در فهرست سابق این کتابخانه نسخه شماره ۲۶۱۷ نیز به عنوان کلیله و دمنه یاد شده بود اما گویا انوار سهیلی باشد.

۹۳۲- کنز اللغات = کنز اللغه (لغت، عربی به فارسی)

از: محمد بن عبد الخالق بن معروف (سده ۹)

فرهنگ عربی به فارسی است که به نام کارگیا سلطان محمد (م ۸۸۳ ق) در بیست و هشت کتاب به عدد حروف تهجی و هر کتابی داری چند باب. در آغاز کتاب هفده

ص: ۶۲۹

فایده نیز آورده است و در هر بابی اول مصادر سپس افعال و پس از آن افعال مزید و در آخر غیر مصادر را ذکر می کند.

[الذریعه ۱۸-۱۶۴، مرعشی ۲-۱۵۷، مجلس ۲۶-۳۵ و ۱۷-۱۰۱،

نسخه های خطی منزوی ۳-۲۱۶، مشار فارسی ۴-۴۱۵۲]

آغاز:

«ابتدای هر سخن آن خوبتر در هر مقام

کو بود با حمد معبود خدای پاک نام

جواهر کنوز لغات حمد و ستایش نثار بارگاه حضرت متکلمی که زبان اصناف آدمیان را کلید گنج خانه سخن...

ش ۱۰۷، ۲۶۵ برگ، ۱۹×۲۹، نستعلیق فتح علی بن هاشم در ۱۱۰۱ با مهر بیضوی «عبد سید علی الموسوی».

* * *

ش ۱۱۶، ۲۶۹ برگ، ۲۰×۲۹، نستعلیق عبد العلام بن عبد السلام شیروانی در ۹۶۴، با جلدی نفیس.

* * *

ش ۱۶۳۲، ۴۷۱ برگ، ۱۷×۲۸، نسخ و نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص. (تحریر سده ۱۱).

* * *

ش ۱۷۳۷، ۳۵۸ برگ، ۱۸×۲۴، نستعلیق محمد قاسم بن مسیب المسیبی در ۱۰۶۰.

* * *

ش ۱۷۸۵، ۲۹۹ برگ، ۱۸×۲۵، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخرش افتاده. (تحریر سده ۱۱).

* * *

ش ۱۸۴۵، ۴۰۲ برگ، ۱۸×۲۵، نستعلیق محمد رضا بن عابدین الحسینی لاریجانی در ۱۰۸۱.

ص: ۶۳۰

ش ۳۱۲۲، ۲۸۲ برگ، ۳۰×۱۹، نستعلیق ۱۰۲۴، تصحیح شده است.

ش ۳۶۵۴، ۲۶۰ برگ، ۳۰×۲۰، نستعلیق، بیکا، بیتا. آخرش افتادگی دارد (تحریر سده ۱۳).

ش ۳۶۶۶، ۲۱۳ برگ، ۳۴×۱۹، نستعلیق سلطانعلی خراسانی مشهدی در ۱۰۶۰.

۹۳۳- کنز المصاب = دیوان قمری دربندی (مراثی، ترکی)

از: محمدتقی دربندی شیروانی (متخلص به قمری) (قرن ۱۴ هـ. ق.)

واقعه دلخراش کربلا را به نظم کشیده است. چاپ شده

[الذریعه ۹-۸۸۹، ریحانه الادب ۳-۳۱۷].

آغاز:

«الا یا ایهاالقمری بیانون مایه بهجت یازوبدور لوح سینونده قلم اسرار پر حکمت»

ش ۱۱۵۳، ۳۲۷ برگ، ۲۳×۱۸، نستعلیق، بیکا، بیتا. این نسخه با مرکب چاپ برای چاپ نوشته شده، آخرش افتاده (تحریر سده ۱۴).

۹۳۴- کنز المصاب (مقتل، فارسی)

از: باقر بن محمد جعفر

احادیث معتبره ای را که ذاکرین از آن مطلع نبوده اند و لذا در مجالس کمتر مذکور می شده است را که بسیار مؤثر و محرق القلوب بوده است در این کتاب ذکر کرده است. وی این کتاب را درسی مجلس مرتب کرده است.

ص: ۶۳۱

آغاز: «الحمد لله رب العالمين والعاقبه للمتقين والجنه للموحدين والنار للملحدين والكافرين والصلاه والسلام على محمد صلی الله علیه وآله الطيبين الطاهرين ولعنه الله على اعدائهم».

انجام: «سهل ساعدی بود آن وقتی که سر بریده ابی عبدالله با عیالش واطفالش وارد شام خراب نمودند سهل ساعدی می گوید من وارد شام شدم دیدم چه شامی».

ش ۳۵۴۵، ۵۵ برگ، ۱۷×۱۲، نستعلیق، بیکا، بیتا. انجامش افتادگی دارد.

۹۳۵- کوسار = لذه النساء = باه نامه (طب، فارسی)

از: ؟

دستورات و تدابیر چندی است مفید برای قوه باه ترجمه شده از متن هندی واز حکیمی به نام کوکانپد بسیار نقل می کند. شامل ده باب است.

آغاز: «بدان که اسعدك الله تعالى فی الدارين چنین گوید کوکانپد در سوائف ایام عاقل وذو فنون بود وسبب تالیف این کتاب آن است که».

انجام: «کوکانپد گوید این چیزهائی که گفته شد هر صاحب موافق خود در عمل آرد فایده او حاصل آید و لذت جسمانی وذوق شهوتی بیاید ومعشوق خود را خوشحال سازد و بر خود مهیج گرداند آن گاه این فقیر را به دعاء یاد آرد».

ش ۶۲۶، ۳۶ برگ، ۱۲×۱۸، نستعلیق، بیکا، بیتا. در قصبه فرح آباد نوشته شده، این نسخه تا باب نهم را دارد.

۹۳۶- کیمیای سعادت (اخلاق، فارسی)

از: ابو حامد محمد بن محمد غزالی (۵۰۵هـ. ق)

برگرفته شده و ترجمه از کتاب مؤلف «احیاء علوم الدین» با همان ترتیب در چهار

ص: ۶۳۲

رکن و هر کدام مشتمل بر چنداصل: عبادات، معاملات، مهلکات و منجیات. و دارای مقدمه ای مشتمل بر چهار عنوان: خودشناسی، خداشناسی، عالمشناسی و معادشناسی. میان سالهای ۴۹۰ تا ۵۰۰ تالیف شده است.

[الذریعه ۱۸-۲۰۱، کشف الظنون ۲-۳۴۶، مجلس ۲-۳۴۲، مرعشی ۹-۳۷۲]

مشار فارسی ۲-۲۷۰۳، دانشگاه تهران ۳-۶۷۱]

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم. شکر و سپاس فراوان به عدد ستارگان آسمان و قطره باران و برگ درختان و ریگ بیابان و ذره‌های زمین و آسمان مر آن خدای را که یگانگی حقیقت (صفت) او است».

انجام: «از ثواب این کتاب بی نصیب نکنند که هیچ غبن از آن بزرگتر نبود که کسی خلق را به خدا دعوت کند و آنگه به سبب نظر به خلق از خدای تعالی محجوب شود نعوذ بالله منه... والحمد لله وحده».

ش ۱۶۲۳، ۴۰۲ برگ، ۳۴×۲۱، نستعلیق محمد علی کاشانی در ۱۲۶۹.

* * *

ش ۲۴۴۳، ۹۰ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق، بیکا، بیتا. یک قطعه از کتاب است. از اواسط فصل پنجم از اصل اول تا آخرین فصل اصل پنجم (فی المنجیات).

* * *

ش ۳۲۲۲، ۲۱۷ برگ، ۲۳×۱۵، نسخ، بیکا، بیتا (شاید تحریر سده هشتم باشد) چند برگ از اول و وسط و آخر نونویس است.

۹۳۷- گرافیک خطوط آذربایجان (جغرافیا، فارسی)

از: ن. واعظ زاده

خط جغرافیایی شهرها و روستاهای منطقه آذربایجان را رسم کرده است.

ش ۱۴۵۵، ۵۵ برگ، ۱۸×۱۲، نستعلیق. ۱۲۱۳.

ص: ۶۳۳

از: ؟

مسائل اخلاقی را به سبک «کلیله و دمنه» و «انوار سهیلی» از زبان حیوانات بازگو می کند ظاهراً در چند قسم است. قسم سوم در ۱۴ فصل و قسم چهارم در نه فصل.

قسم سوم: فصل دوم در جمع آمدن حیوانات و مشورت کردن با یکدیگر، فصل سوم: در سخن گفتن حیوانات با یکدیگر و خیر یافتن ملک جنیان، فصل چهارم: در تدبیر کردن حیوانات و رسول فرستادن به حضرت ملک جنیان، فصل پنجم: در مشورت کردن ملک جنیان با ارکان دولت، ششم: در رسول فرستادن (...). هفتم: در جمع آمدن مردم با حیوانات به درگاه ملک جنیان، هشتم: مناظره شتر با حکیم حجاز، نهم: مناظره کردن مور به حکیم شاه، دهم: مناظره دوباره با حکیم ترک، یازدهم: مناظره عنکبوت با حکیم روم، دوازدهم: مناظره ... با حکیم عراق، سیزدهم: مناظره طاووس با حکیم هند، چهاردهم: مناظره هما با حکیم خراسان

قسم چهارم در اخلاق حمیده دارای ۹ فصل و فصل پنجم آن در عفو است.

آغاز: «... جای گرفت و خوف و خطر و صلابت هر یک در باطن این جماعت راه یافت رسم عمارت و آئین زراعت در جهان شایع گشت و بسیار قصبه و قلعه...».

انجام: «و حکمت قاعده نبوت بر وفق ارادت ازلی استحکام پذیرفت و جمله علما و مشایخ را نیز از این قدح جرعه نصیبی داده اند بلکه عامه اهل اسلام را نیز به قدر حوصله خود از این صفت حظی است».

ش ۶۸۳، ۵۲ برگ، ۲۰×۱۲، نستعلیق بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص.

به فهرست سابق این کتابخانه ص ۲۰۲ رجوع شود.

ص: ۶۳۴

از: شیخ مصلح الدین سعدی شیرازی (۶۹۱ یا ۶۹۴ ق)

یکی از مهمترین کتاب های ادب فارسی است که در هشت باب به نام سعد الدین زنگی در سال ۶۵۶ هـ. ق تألیف شده است.

[الذریعه ۱۸-۲۳۰، نسخه های خطی، منزوی ۵-۳۶۰۲، مرعشی ۳-۷، مجلس ۸-۲۷۸،

مشار، فارسی ۲-۲۷۴۶]

آغاز: «مَنْت خدای را عزوجل...».

ش ۸۷۳، ۱۲۲ برگ، ۱۲×۱۹، نستعلیق، بیکا، بیتا. آغازش افتاده. نسخه کهنی است. با جدول زرین در صفحات.

ش ۱۰۵۲، ۷۸ برگ، ۱۸×۲۱، نستعلیق جمال الدین ملا محمد حسن نائینی در ۱۳۳۶.

ش ۱۱۷۸، ۶۲ برگ، ۱۵×۲۰، نستعلیق. ۱۲۳۹.

ش ۱۱۷۹، ۲۹ برگ، ۱۳×۲۰، نستعلیق، بیکا، بیتا. این نسخه ناتمام است.

ش ۱۲۰۲، ۱۵۲ برگ، ۱۲×۲۰، نستعلیق شاه محمدهراتی در ۹۵۶. با جدول زرین در صفحات. (جز سه برگ نخست).

ش ۱۸۱۰، ۱۴۴ برگ، ۱۷×۲۷، نستعلیق، بیکا، بیتا. انجامش افتادگی دارد (تحریر سده ۱۳. صفحه و دوم زرین است).

ش ۲۱۵۸، ۱۶۰ برگ، ۲۰×۱۲، نستعلیق، بیکا، بیتا. یک برگ از آخرش افتاده. (تحریر سده ۱۲ و ۱۳) با یادداشت تملک علی اکبر در سال ۱۲۹۷ بر برگ اول.

ش ۲۲۰۱، ۷۹ برگ، ۲۱×۱۳، تحریر میرزا موسی بن میرزا مهدی خان موسوی فندرسکی در ۱۲۵۵.

ش ۳۴۲۰، ۳۴ برگ، ۱۹×۱۳، نستعلیق امان الله خان بن فیض الله بن سیف الله خان در ۱۲۹۵ از وسط افتادگی دارد. با جدول زرین در صفحات.

ش ۳۴۴۷، ۶۸ برگ، ۱۷×۱۰، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۲) اول و آخر ناقص.

ش ۳۶۹۹ در عنوان دیوان سعدی یا د شد زیرا شامل گلستان و بوستان بود.

۹۴۰- گلشن راز (منظومه، عرفان، فارسی)

از: محمود بن عبد الکریم شبستری ۷۲۰ ق

مهمترین اثر شبستری است که در پاسخ سؤالات امیر حسینی هروی (۷۱۸ ق) سروده است. وی ضمن پاسخ به سؤالات، به موضوعات گوناگون عرفانی و فلسفی می پردازد و این بخش با عنوان تمثیل و یا قاعده از جواب سؤالات متمایز می شود.

[الذریعه ۱۸-۲۲۶، نسخه های خطی فارسی ۴-۳۰۷۳، کشف الظنون ۲-، ۱۵۰۵]

دانشگاه تهران ۸-۵۴۸، مجلس ۳- ۶۳۲]

آغاز:

«بنام آنکه جان را فکرت آموخت چراغ دل بنور جان بر افروخت

ص: ۶۳۶

ز فضلش هر دو عالم گشت روشن

ز فیضش خاک آدم گشت گلشن...»

انجام:

«... غرض زین جمله آن که گر کند یاد عزیزی گویدم رحمت برو باد

بنام خویش کردم ختم و پایان

الهی عاقبت محمود گردان»

ش ۲۲۸۴، ۶۶ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق ۱۲۷۷ در خدمت میرزا زین العابدین منشی خاصه وزارت امور خارجه.

پس از اتمام گلشن راز فوائد مختلفی در اخلاق و علوم و فنون متفاوت آمده است.

از این رو در فهرست ساق این کتابخانه در بخش مجموعه ها یاد شده است.

ش ۳۲۵۷، ۳۹ برگ، ۲۲×۱۴، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۲). با تملک حسینعلی عمید دفتر بن غلامرضا در ۱۳۳۹. وبا

جدول زر در صفحات.

ش ۳۷۴۹، ۶۶ برگ، ۲۱×۱۴، نستعلیق محمود الحسینی کرمانشاهانی حسب الفرمایش کاتب السلطان در ۱۳۲۵.

۹۴۱- گلشن هوش در جدال گربه و موش = منظومه کیوان

(منظومه، اخلاق، فارسی)

از: ؟

مثنوی است شبیه گربه و موش عبید زاکانی که در این کتاب موش را به عقل و گربه را به جهل تعبیر کرده است. در این

نسخه از زبان گربه عابد دو بیت شعر ترکی آورده و شعری از سعدی شیرازی نیز نقل نموده است. این کتاب در سال ۱۲۶۳ هـ_

ق به چاپ رسیده است. و محمد حسین گرگانی می خواسته چاپ دوم آن را بر اساس این

ص: ۶۳۷

نسخه انجام دهد.

[مشار، فارسی ۲- ۲۷۶۲].

آغاز:

«ای سپهر وزمینت از هستی

یافته این بلندی آن پستی...»

انجام:

«[نام این] دفتر است گلشن هوش هوش افزایش کنی گر گوش»

ش ۱۸۶۶، ۴۲ برگ، ۲۲×۱۴، نستعلیق. ۱۳۴۲

۹۴۲- گنجینه نشاط (منشآت، فارسی)

از: معتمد الدوله عبدالوهاب نشاط اصفهانی ۱۲۴۴ ق

کتابی است شامل منشآت و مکاتیب دولتی و مخصوص حکومتی و غیره که در زمان فتحعلی شاه قاجار نگاشته و در پنج درج تنظیم شده است:

درج اول: مشتمل بر دیباچهها و خطبهها و وقفنامهها و قبالهها و توصیف بعضی ولایات.

درج دوم: مشتمل بر نامه جات و مخاطبات و فرامین و احکام همایون اعلیحضرت شاهی...

[الذریعه ۱۸-۲۴۸، مرعشی ۴-۱۰۶، مجلس ۳۶-۳۶۱ و ۴۵۶، مشار فارسی ۴-، ۴۳۳۴]

نسخه های خطی فارسی ۳- ۱۸۹۵]

آغاز: «ابواب مخزن وجود بحکم کنت کنزاً مخفیاً مسدود و بمفتاح فاحبیت ان اعرف مفتوح و مشهود شد.»

انجام:

«.. خودمگر بر فرس و استر خود رشک بری ... چرخ روان بر اثر توسن ماست

ص: ۶۳۸

راست تر خواهی از این خواجه مرا با تو چه کار آنچه دروهم تو گلزار تو شد گلخن ماست»

ش ۹۸۳، ۱۲۰ برگ، ۲۸×۱۷، نستعلیق ۱۲۵۷. این نسخه بخشی از کتاب را دارد. با جدول زر در صفحات.

ش ۲۲۳۴، ۱۷۹ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳) این نسخه از آغاز کتاب تا پایان درج چهارم را در بر دارد. تصحیح شده است.

۹۴۳- گوهر مراد (کلام، فارسی)

از: عبد الرزاق بن علی لاهیجی (فیاض لاهیجی) (۱۰۷۲ ق)

در بیان اصول دین به روش حکما و فلاسفه آمیخته با مطالب کلامی در یک مقدمه و سه مقاله و خاتمه.

کتاب به شاه عباس دوم اهدا شده است. تاریخ تالیف ۱۰۵۲ _ ۱۰۵۸. مکرر چاپ شده است.

[الذریعه ۱۸-۲۵۰، مرعی ۱۰-۲۴، الفبایی آستان قدس ۴۷۹].

آغاز: «گوهر مرادیکه غواص فکرت را از دریای حیرت در کف اندیشه آید و در دانه مقصودیکه جوهر طبیعت را در رشته حسرتی گوشه بساط آراید اقرار کردن و اعتراف نمودن است به عجز از شکر ولی نعمتی که زبان...».

انجام: «نه از این جهت که ذات خود را صاحب چنین رتبتی وزینتی بیند و چون عارف به این مقام رسد هر آینه به حق وصول رسیده باشد بلغنی الله و جمیع طالبی الحق الی ذلک المقام المحمود بمحمد و اهل بینه علیهم السلام».

ش ۳۳۲، ۱۷۳ برگ، ۲۲×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳) تصحیح شده.

ص: ۶۳۹

ش ۵۰۱، ۴۱۰ برگ، ۱۹×۱۲، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۱) فهرست مطالب در پایان نسخه مندرج است. با مهر مربع «یا محسن قد اتاک المسیء ۱۱۱۳۰» و بیضوی «صراط علی حق نمسکه» وبا وقفنامه.

ش ۱۰۹۱، ۳۲۱ برگ، ۲۳×۱۴، نستعلیق. ۱۲۷۲.

۹۴۴- لایحه اصول محاکمات حقوقی (حقوق، فارسی)

از: حسن مشیر الدوله پیر نیا

لایحه ای است در هشت باب و ۸۸۱ ماده که گویا پرنیا از طرف هیأت دولت وقت تقدیم مجلس کرده است.

آغاز: «لایحه اصول محاکمات حقوقی را که این بنده موافق ماده هشتم پروگرام وزراء به کمیسیون عدلیه مجلس شورای ملی پیشنهاد کرده بود در کمیسیون مزبور».

انجام: «ماده ۸۸۱ در مورد ماده قبل هر گاه طرفین معین نکردند که خرج محاکمه به عهده کی است بالمناصفه از طرفین مطالبه می شود».

ش ۳۵۶۴، ۶۴ برگ، ۳۵×۲۲، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۴).

۹۴۵- لب لباب معنوی در انتخاب مثنوی (فارسی)

از: حسین بن علی کاشفی بیهقی سبزواری (۹۱۰ ق)

کاشفی اول مثنوی ملای رومی را به نام «لباب معنوی» انتخاب کرده و پس از آن دوباره به خواهش مسیب نامی انتخاب کرده است. این کتاب در سه عین تنظیم شده

ص: ۶۴۰

است عین اول جامع اطوار شریعت، عین دوم مخزن اسرار حقیقت، عین سوم مطلع انوار طریقت و هر یک از این سه عین شامل نهرهایی متضمن رشحات و در آغاز هر رشحه مطالبی عرفانی به نثر و پایان کتاب به سال ۸۷۵ بوده است.

[الذریعه ۱۸-۲۸۸، مرعشی ۲-۱۱۷، فهرست منزوی ۳۰۹۴، الفبایی آستان قدس ۴۸۲].

آغاز: «بعد از تقدیم وظایف ثنای حضرت واجب الوجود عمّ جوده که لبّ لباب معنوی را که مرات الحضرّتین است بشرف انتخاب از مثنوی عالمین غیب و عین مشرف گردانید».

انجام:

«تا قیامت تازه و پر نور دار

دست دزدان را ز میوه اش دور دار

پوست جنبانرا از این لب و لباب دیدهها بر دوز تا روز حساب

عشق بازان را از این ماء معین

فیض ده...» ش ۵۳۶، ۱۸۹ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ ۱۲۶۴. با مهر مربع «محمد بن حسن».

۹۴۶- لسان العاشقین = دیوان شباب (فارسی)

از: محمدجواد شباب کرمانشاهی، ۱۲۷۰ _ ۱۳۵۲ ق

منظومه ای داستان وار با غزلهای آبدار که بدرخواست دوستی در اوج حال تنگدستی و فلاکت سروده شده و ۱۵۰۰ بیت را در بر دارد. در پایان غزلی در مدح اتابک اعظم علی اصغر خان امین السلطان آمده است.

[الذریعه ۱۸-۳۰۷، منزوی ۲۳۷۶].

آغاز:

«سرنامه بنام کردگاری که جز او را نزید ملک داری

خداوند جهاندار روان بخش

زرحمت ناتوانان را توان بخش...»

ص: ۶۴۱

انجام:

«... خدا یگانا صدرا مها هنرمندا توئی مطیع بجان حکم پاک یزدان را

سخنوران چو نگارند نامها ز نخست ز نام نیک تو زینت دهند دیوان را»

ش ۲۰۷۴، ۵۶ برگ، ۲۱×۱۳، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳ و ۱۴). اغلاط نسخه با مداد بنفش تصحیح شده است.

با مهر «زین العابدین الحسینی (۱۳۰۹) در برگ اول و تملک سردار کابلی حیدر قلیخان بن نور محمدخان کابلی در ۱۳۴۹ ق.

۹۴۷- لطائف الطوائف = لطائف الطوائف (داستان، فارسی)

از: صفی الدین علی بن حسین واعظ کاشفی

بیهقی، زنده ۹۳۹ ق

رساله ای است در لطائف و ظرائف و حکایات شیرین که نقل مجالس است که در سال ۹۳۹ ق پس از آزادی از زندان هرات در خدمت ظهیر الدین شاه محمد سلطان پادشاه گرجستان نگاشته و در چهارده باب (وهر کدام در چند فصل) تنظیم نموده است:

باب اول: در بیان استحباب مزاح و ذکر بعضی از مطایبات پیامبر ۹...

[الذریعه ۱۸-۳۱۵، فهرستواره فارسی ۱-۴۶۵، نسخه های خطی فارسی ۵-۳۶۱۹،

مشار فارسی ۴-۴۳۷۹، ملی تهران ۶-۸۵۳]

آغاز: «بعد از ادای تحمیدات الهی و وظایف صلوات حضرت رسالت پناهی علیه وآله الصلاه مصونهن التناهی چنین گوید فقیر حقیر... چون در شهر سنه تسع و ثلاثین و تسعمائه...».

ص: ۶۴۲

انجام:

«... منتظر باش و چشم بر در دار که در انتظار باز شود»

ش ۲۳۲۱، فقط چند برگ از این کتاب است نسخ ۱۲۴۸. باب اول و پنج فصل از باب ۱۳ و کل باب ۱۴ را دارد.

ش ۲۴۶۸، ۱۹۴ برگ، ۱۱×۱۹، نستعلیق ۱۰۷۷.

۹۴۸- لطایف غیبی و عواطف لاریبی (تفسیر، فارسی)

از: احمد بن زین العابدین علوی عاملی جلی (ق ۱۱ هـ)

تفسیر آیه‌های قرآن درباره اصول دین و مبدأ و معاد است با عنوانهای «لطیفه _ لطیفه». از سوره فاتحه آغاز کرده ولی دیگر سوره‌ها را ترتیبی نداده است. و در هاشم نسخه اصل کتاب را به شاه صفی (۱۰۵۲ ق) پیشکش کرده است. مؤلف نواده میر داماد است و این کتاب هم چاپ شده است.

[الذریعه ۱۸-۳۱۷، دانشگاه ۱-۱۸۸، سپهسالار ۵-۴۷۷، نسخه های خطی، منزوی ۱-۵۷].

آغاز: «بسمله. بعد از حمد مبدعی که سبعة معلقات هفت آسمان نمونه ای از بدایع انشاء لطایف ابداع اوست و دوایر توی بر توی هفت زمین نقطه امتحان خانه اختراع اوست...».

انجام: «... از نظر ناپاکان مأمون و به حسن ملاحظه پاکان و اهل صفا مقرون وارجوان یكون ذلک حسنه مبروره و خصله مشکوره واستغفر الله واتوب اليه من قول و فعل و عقد یخالف الایمان».

ش ۳۸۴، ۲۲۲ برگ، ۱۵×۲۴، نستعلیق ۱۰۸۸ در مشهد مقدس از روی نسخه اصل. با مهر مربع «محمد جعفر قاسم» و بیضوی «نقی بن عبدالغفور».

ص: ۶۴۳

۹۴۹- لطایف اللغات = فرهنگ مثنوی (لغت، فارسی)

از: مولوی عبد اللطیف بن عبد الله کبیر عباسی یزدی (۱۰۴۸ ق)

فرهنگی است برای لغات عربی و فارسی غریب مثنوی ملای رومی. در هر لغت از برای شناخت ریشه آن ... و تألیف آن با کمک شاگردش ابراهیم دهلوی در دوازده روز پایان یافته است.

[الذریعه ۱۸-۳۲۱، مرعشی ۸-۹۹، نسخه های خطی، منزوی ۳-۱۹۵۰، مجلس ۲۶-۴۰۵].

آغاز: «این فرهنگی است مشتمل بر حلّ لغات عربیه و عجمیه مثنوی مولوی معنوی... لطف خبیر که فرهنگ بخش هر صغیر و کبیر است. به نیروی سعی و اجتهاد از کتب عربیه...».

انجام: «.. کفو به ضم به معنی همتا و انباز، کلو به ضمتین و کاف فارسی معروف و با واو مجهول... کلاتر رئیس محله و بازار را گویند و بعضی به کسر اول خوانده اند مولوی معنوی مثنوی گوید».

ش ۱۹۲۷، ۱۵۲ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق، بیکا، بیتا. ناتمام است (تا حرف کاف را دارد) (تحریر سده ۱۳).

۹۵۰- اللغات فی شرح دعاء السمات (دعا، عربی و فارسی)

از: سید ابوالقاسم بن سید محمد باقر حسینی علوی فاطمی نجفی دهکردی (م ۱۳۵۳ ق)

شرحی است بر دعای سمات با عناوین «لمعه _ لمعه». مؤلف ابتدا قمستی از دعا راتحت اللفظی ترجمه کرده و سپس آن را توضیح و شرح می کند. تاریخ تالیف: ۱۳۳۶. در قم چاپ شده است.

ص: ۶۴۴

مؤلف رساله در ترجمه دعای سمات و نیز رساله شامل ۲۴ فائده (تاریخ تالیف ۱۳۴۹) را ضمیمه این اثر کرده است.

[الذریعه ۱۸ - ۳۴۶].

آغاز: «الحمد لله الذی شرح صدورنا بلمعات انوار الملكوت و اضاء مصباح قلوبنا باشراقات عالم الجبروت و الصلاه علی من برسالته من علی الانس و الجانّ و سهّل لعباده طرق المعرفه و الايقان و السلام علی ابواب الايمان».

انجام: «قوله تعالى للفقراء الذین احصروا فی سبیل الله الخ عن ابی جعفر علیه السلام نزلت الایه فی اصحاب الصفه وهم... اقول منهم... ابی ذرّ و المقداد و سلمان و حباب و جماعه من الصفه ارباب العباده و الشجاعه و المجاهده و الزهد و الفقر».

ش ۳۴۵، ۱۰۳ برگ، ۱۷×۲۲، نسخ محمد علی بن محمد رفیع بن سید ابراهیم بن میرا رفیعا بن میرزا محمد علی بن سید مرتضی بن میرزا ابو الحسن بن میرزا محمد رفیعا صاحب کتاب الشجره الالهیه و غیره المدفون بارض التخت فولاد فی التکیه المعروف میرزا رفیعا (نائینی) در ۱۳۵۲. حاشیه با امضاء «منه عفی عنه» دارد. پس از تمام شدن شرح دعای سمات. دعای سمات با ترجمه آن و نیز ۲۴ فائده متفرقه از مؤلف ضمیمه این نسخه است.

۹۵- لوامع الاشراق فی مکارم الاخلاق = اخلاق جلالی (اخلاق، فارسی)

از: جلال الدین محمد بن اسعد دوانی ۹۰۸ ق

رساله ای است در اخلاق عملی که برای بهادر خان سلطان اوزون حسن بیگ آق قویونلو (۸۷۱ - ۸۸۳ ق) و فرزندش سلطان جلیل نگاشته شده و در سه لامع (وهر یک در چند لمعه) تنظیم شده و در سال ۸۷۲ ق مطابق جمله «مطلع بضع سنین» تالیف شده است.

مقدمه: در بعضی امور متعلقه به فن اخلاق (یک مطلع، سه لمعه و یک مغرب)

ص: ۶۴۵

لامع اول: تهذیب اخلاق

لامع دویم: در تدبیر منزل

لامع سیم: در کشور داری

[الذریعه ۱۸-۳۵۹، مرعشی ۳-۶۲، مشار فارسی ۱-۱۳۵، الفبائی آستان قدس، ۴۸۵،

مجلس ۲-۳۴۳، نسخه های خطی فارسی ۲-۱۶۷۳، سپهسالار ۵-۴۸۵، دانشگاه تهران ۱۱-۲۳۷۷]

آغاز: «افتتاح کلام بنام واجب الاعظام سلطانی سزد که بامر نافذ ازلی جنود مجتهدہ اعیان ممکنات را از سر حدّ عدم بدار الملک وجود متوجّه ساخت و منشور خلافت کبری...».

ش ۲۷۳، ۱۱۰ برگ، ۱۴×۲۲، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳).

ش ۶۴۱، ۱۹۹ برگ، ۱۴×۱۸، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص. نسخه کهنی است ظ.

ش ۱۳۸۸، ۶۹ برگ، ۱۰×۱۷، نسخ، بیکا، بیتا. این نسخه ناتمام است. با مهر بیضوی «وقف اولاد» و نسخه ۳۹۱۰ تتمه همین نسخه است.

ش ۲۱۰۴، ۸۲ برگ، ۱۶×۲۱، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۲) از انجام ناقص است. معانی برخی لغات در حاشیه صفحات نوشته شده است.

ش ۲۱۱۹، ۱۷۴ برگ، ۱۴×۲۳، نستعلیق محمد نصیر بن محمد مقیم طبیب جیلانی در ۱۰۸۵. با تملک محمد سلیم بن محمد طبیب جیلانی با مهر بیضوی «اذ جاء ربّه بقلب سلیم ۱۰۵۶» در برگ اول و تملک محمد حسین بن علی مازندرانی در ۱۳۰۸ با مهر بیضوی «محمد حسین» در برگ اول.

ش ۳۴۴۱، ۱۱۷ برگ، ۱۸×۱۲، نستعلیق سلام الله بن جمال الدین در ۹۷۰. تصحیح شده و علامت بلاغ دارد. در برخی صفحات حاشیه نویسی دارد با مهر بیضوی «عبدہ الراجی محمد جواد الموسوی» در برگ آخر.

ش ۳۹۱۰، ۴۶ برگ، این نسخه تتمه نسخه ۱۳۸۸ می باشد که به اشتباه جداگانه صحافی شده است. با مهر بیضوی «وقف اولاد»

۹۵۲- **لوامع الانوار فی معرفه الائمه الاطهار (امامت، فارسی)**

از: علی بن حسن زواری (قرن ۱۰ هـ. ق)

مؤلف کتاب «احسن الکبار فی مناقب الائمه الاطهار» را به دستور شاه طهماسب با کم کردن برخی مطالب و افزودن برخی مطالب به صورت این کتاب در آورده است.

این کتاب در یک مقدمه و چهارده باب و یک خاتمه می باشد. مقدمه در اصول پنجگانه، چهارده باب در حالات چهارده معصوم، خاتمه در حالات ابی طالب و محمد بن ابی بکر و عائشه است.

[الذریعه ۱۸-۳۶۰، مرعشی ۱-۳۹۲، الفبائی آستان قدس ص ۴۸۶].

ش ۱۶۶۱، ۱۲۱ برگ، ۲۹×۱۷، نسخ ۱۱۹۴. این نسخه بخش اول کتاب را دارد و ناقص است.

۹۵۳- **لوامع انوار الکشف والشهود علی قلوب ارباب الذوق والجود = شرح قصیده خمیره (عرفان، فارسی)**

از: نور الدین عبد الرحمن بن احمد جامی، ۸۱۷ _ ۸۹۸ ق

شرح قصیده ای عرفانی در سی و دو بیت بنام «خمیره» از ابن فارض عمر بن ابی

ص: ۶۴۷

الحسن مصری (۶۳۲ ق) که در یک دیباچه بلند و چند لمعه وهر بیت به نظم و نثر فارسی تنظیم و در صفر ۸۷۵ ق پایان رسیده است.

[نسخه های خطی فارسی ۲-۱۳۴۸، الذریعه ۱۴-۴، کشف الظنون ۲-۱۳۳۸،

مجلس ۸-۲۴۷، دانشگاه تهران ۱۳-۳۰۶۹]

آغاز: «بسمله سبحان من (هو) جمیل لیس لوجه نقاب الا نور ولا لجماله حجاب الا الظهور

ای گشته نهان زغایت پیدایی

عین همه عالمی بس یکتائی...»

انجام:

«ای صنع تو لحظه لحظه از خاصه کن صد نقش تو انگیخته بر لوح کهن

خواهم که شود صحیفه عمر مرا

بر یاد تو ختم، شد بدین ختم سخن»

ش ۳۰۵۷، ۴۲ برگ، ۱۵×۱۰، نسخ علی بن محمد صالح خوانساری در ۱۲۷۰ واقف آقا سید اسد الله امام جمعه و سلطان العلماء در جمادی الآخر ۱۳۰۳ ق با مهر «هو الواقف این کتابرا در دار الدوله کرمانشاهان سرکار شریعتمدار امام الجمعه والجماعه آقا اسد الله مد ظله وقف فرمودند ۱۳۰۱» در ادامه ۳۳ بیت قصیده خمیره ابن فارض آمده است.

۹۵۴- لوامع صاحب قرانی = لوامع قدسیه (حدیث، فارسی)

از: محمد تقی بن مقصود علی مجلسی (۱۰۷۰ ق)

شرحی است بر کتاب «من لا یحضره الفقیه» شیخ صدوق. تاریخ تالیف ۱۰۶۵ ۱۰۶۶ ق. به نام شاه عباس صفوی نگاشته شده است. این شرح را مؤلف بعد از شرح عربی خود به نام «روضه المتقین» نگاشته است و فقط شرح نیمی از من لا یحضره الفقیه می باشد.

مکرر چاپ شده است.

ص: ۶۴۸

[الذریعه ۱۸-۳۶۹، مجلس ۲۵-۳۲۴، الفبائی آستان قدس - ۴۸۶].

آغاز: «کتاب صلاه حمد له... باب الصلاه وحدودها. قال الرضا صلوات الله عليه: الصلاه لها اربعه آلاف باب وقال الصادق صلوات الله عليه: الصلاه لها اربعه آلاف حد...».

ش ۵۸، ۲۷۴ برگ، ۲۳×۳۵، نستعلیق محمد کاظم بن اسماعیل ابهری جی، بدون تاریخ، با وقفنامه مورخ ۱۱۴۷ به خط آخوند ملا عبد العظیم آشتیانی، واقف: آقا محمد کاظم ولد حاجی محمد رحیم آشتیانی. کتاب صلاه تا زکاه است.

ش ۳۲۲۴، ۴۹۲ برگ، ۱۵×۲۵، نسخ شکر الله بن حاج میرزا محمد حسین الخوراستکانی (از توابع اصفهان) در ۱۰۶۵ این نسخه جلد سوم شامل کتاب حج از باب اول تا باب ۱۶۵. با مهر بیضوی «عبد محمد حسین بن بدیع الزمان الحسینی ۱۱۹۱» بر برگ اول. تصحیح شده. وفهرست دقیق ابواب در پنج صفحه در آغاز نسخه است.

ش ۳۶۶۱، ۴۰۶ برگ، ۱۹×۳۲، نسخ، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۱) کتاب صلاه است با دو سر لوح زرین وجدول در صفحات.

۹۵۵- لوائح القمر = اختیارات النجوم (نجوم، فارسی)

از: ملا حسین بن علی کاشفی بیهقی (۹۱۰ ق)

مؤلف بعد از تألیف شش رساله «مواهب زحل»، «میان مشتری»، «سواطع المريخ»، «لوامع الشمس»، «مباهج الزهره» و «مناهج عطارد» قواعد نجوم و ستارهشناسی را در این کتاب هفتم پرداخته و همه را به نام «سبعه کاشفی» به سلطان مجد الدین محمد تقدیم کرده است.

ص: ۶۴۹

این کتاب دارای مقدمه و دو مقاله و خاتمه است. تاریخ تالیف ۸۷۸.

[الذریعه ۱۸-۳۷۴، مرعشی ۷-۹۳، الفبایی آستان قدس ۴۸۷، کشف الظنون ۱-۳۶۹،

دائرةالمعارف بزرگ اسلامی ۱-۲۱۶، مجلس ۲-۱۱۴]

آغاز: «الحمد لله الذی بیده ازمه الاختیار وبقبضه قدرته...».

انجام: «الا پادشاهان وبعد از ایشان ارباب مراتب هر یکی را به حسب مرتبه ایشان اثری بود هر چند مرتبه اعلی واکمل باشد اثر اختیار در حق وی اتم واشمل والله جامع الشمل ومتمم النور والیه تصیر الامور».

ش ۵۲۴، ۱۳۸ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ، بیکا، بیتا. در پایان نسخه جدول درجه شهرهای ایران و طول و عرض آنها مندرج است.

* * *

ش ۱۱۷۴، ۱۱۰ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳).

* * *

ش ۱۷۲۳، ۱۸۹ برگ، ۲۳×۱۳، نستعلیق مؤمن در ۱۰۶۳. از آغاز ناقص است.

* * *

ش ۲۴۴۷، ۴۰ برگ، ۲۱×۱۵، این نسخه ناتمام است بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳).

* * *

ش ۱۹۲۹، در فهرست سابق این کتابخانه لویح القمر است که اکنون مفقود می باشد و جای آن کتاب حاشیه معالم گذاشته شده است.

۹۵۶- لویی چهاردهم = تاریخ لویی چهاردهم (فارسی)

از: محمد طاهر اسکندری (۱۴ ق)

ترجمه کتاب معروف «لویی چهاردهم» الکساندر دوماس است.

ص: ۶۵۰

تاریخ ترجمه ۱۳۱۰ _ ۱۳۱۹.

[مشار، فارسی ۲- ۲۸۲۷].

ش ۱۶۳، ۲۱۸ برگ، ۳۲×۲۰، جلد دوم، نسخ ۱۳۱۹ برای حاجب الدوله.

۹۵۷- لیلی ومجنون = دیوان روح الامین (منظومه، فارسی)

از: روح الامین شهرستانی سپاهانی (۱۰۴۷ ق)

سومین مثنوی از «پنج گنج» اوست، با دیباچه نثری، به نام سلطان محمد قلی قطبشاه (۱۰۲۰ ق)، در هفت ماه و در حدود هشت هزار بیت سروده است.

[نسخه های خطی، منزوی ۴-۳۱۰۳، دانشگاه ۱۲-۲۷۹۳، مجلس ۸-۳۷۵].

آغاز:

«ای حسن طراز عشق پرواز انجام نمای کار از آغاز

ای نام تو مطلع هر امید سر لوح کتاب تو است خورشید»

انجام:

«تا من در گفتگوی بستم وین شیشه به سنگ غم شکستم

جان از بدن سخن بردن شد دل در بر آفتاب خون شد»

ش ۸۷۷، ۱۶۹ برگ، ۲۰×۱۱، نستعلیق، بیکا، بیتا. با سر لوح و جدول زرین. این نسخه دیباچه را ندارد (تحریر سده ۱۳).

در فهرست سابق این کتابخانه نسخه شماره ۲۰۴۳ نیز به عنوان دیوان روح الامین یاد شده که اکنون مفقود است و به جای آن کتاب اختیارات بدیعی گذارده شده.

ص: ۶۵۱

۹۵۸- ماتمکده (مقتل، فارسی)

از: ملاقربان (یاقربانعلی) بن رمضان قزوینی رودباری متخلص به بیدل (قرن ۱۳ق)

[الذریعه ۱۹-۱۶ و ۳-۱۸۶، الفبایی آستان قدس ص ۴۸۹].

آغاز: «ستایش بی آرایش طبیعی را سزاست که شوق بلایش درمان دردهای بی دواست و ذوق دردش شفای مرضهای جان ربا، تب داران لرزه محبتش را قرص کافوری از خون جگر...».

انجام:

«بعداز وداع تسلیه چون شیر خشمگین شد شهسوار دین ز پی رزم کین سوار

باشد کلام بی دل ذکر غم حسین

چون رشتههای زال به بازار افتخار»

ش ۳۴، ۲۷۵۰ برگ، ۱۶×۲۹، نستعلیق. ۱۲۸۵.

۹۵۹- مباحج المهج فی مناهج الحجج (شاید این کتاب باشد) (مناقب، فارسی)

از: ابو الحسن محمد بن الحسین بن الحسن بیهقی نیشابوری قطب الدین کیدری

در فضائل نبی اکرم صلی الله علیه و آله و خاندان اهل بیت علیهم الصلاه والسلام ومعجزات ایشان.

[الذریعه ۱۹-۴۶].

آغاز: «گفتم چه نامی گفت محمود گفتم به چه کار آمده ای گفت بتزویج النور من النور گفت آمده ام تا نوری را به نوری دهی گفتم که را به که. گفت فاطمه را به علی

ص: ۶۵۲

عليهما السلام و این عقد حق تعالی در آسمان بست».

انجام: «... روایت کرد... از ابی جعفر علیه السلام که گفت چون قائم قیام کند دست بر سر بندگان نهد بس عقلهای ایشان جمع کند...».

ش ۱۹۴۰، ۲۷۶ برگ، ۲۱×۱۷، نستعلیق ۱۲۷۱. این نسخه ناقص است باید بررسی شود.

۹۶۰- مبدأ و معاد (عرفان، فارسی)

از: عزیزالدین محمد نسفی، قرن ۷

رساله ای است در بیان مبدأ و معاد و توحید به روش عرفا که در دو باب تنظیم و در سال ۶۸۹ تالیف شده است:

باب اول: عالم کبیر (سه اصل: سخن اهل شریعت _ سخن اهل حکمت _ سخن اهل وحدت)

عالم صغیر (سه اصل: بیان انسان کبیر _ بیان انسان صغیر)

[نسخه های خطی فارسی ۲-۱۳۵۸، الذریعه ۱۹-۵۱، ملی تهران ۱-۸۸، دانشگاه تهران ۱۴-۳۵۹۵].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین... چنین گوید اضعف الضعفاء و خادم الفقرا عزیز بن محمد نسفی صوفی جماعت کثیری از درویشان از این بیچاره درخواست کردند که می باید در معرفت عالم صغیر و عالم کبیر و در معرفت مبدأ و معاد رساله ای جمع کنید...».

انجام: «... و هر کس راست شد بشارت مردی را که از دوزخ خلاصی یافت و بهشتی گشت...».

ش ۲۶۰۰، ۶۵ برگ، ۱۶×۱۰، نستعلیق، بیکا، بیتا. از انجام ناقص است (تحریر سده ۱۱).

ص: ۶۵۳

۹۶۱- مثنوی کریم خان قاجار = دیوان حاج کریم خان (فارسی)

از: محمد کریم خان بن محمد ابراهیم قاجاری کرمانی، ۱۲۲۵ - ۱۲۸۸ ق

مثنوی عرفانی و اخلاقی در بیان برخی معارف که در ضمن ۱۹۲۰ بیت سروده شده است، مثنوی با آغازی شبیه آغاز این مثنوی، به میرزا کوچک و قار شیرازی نسبت داده شده است.

[نسخه های خطی فارسی ۴-۳۱۳۱، الذریعه ۱۹-۹۶، دانشگاه تهران ۱۲-، ۲۸۹۹،

ملک تهران (شماره ۵۳۸۲)]

آغاز:

«ای منزه پرده دار پرده در وی برون از پرده ودر پرده در

چون سرایم من سپاست کان سپاس

از قیاس است و تو بیرون از قیاس»

انجام:

«بر کند از جانش جامه خاک را

بر درد نه پرده افلاک را...»

ش ۲۶۱۵، ۹۳ برگ، ۱۷×۱۱، نستعلیق، بیکا، بیتا. آخرش افتادگی دارد.

مجموعه شماره ۲۸۱۳ نیز این مثنوی را دارد.

۹۶۲- مثنوی معنوی = مثنوی مولوی (فارسی)

از: مولوی جلال الدین محمد بلخی (ملای رومی) (۶۷۲ هـ)

دارای حدود بیست و پنج هزار بیت و در شش دفتر، مشحون از مطالب عالی عرفانی. در بعضی از نسخه ها دفتر هفتمی دیده می شود که در صحت انتساب این دفتر و دیباچه های نثری دیگر به او، دانشمندان گفتگو دارند. مولوی حدود سال ۶۵۷ به نظم این مثنوی شروع نموده و به سال ۶۶۶ به پایان برده است.

ص: ۶۵۴

[الفبایی آستان قدس ص ۴۹۲، الذریعه ۹-۱۱۲۲ و ۱۹-۳۰۳، مرعشی ۳-۱۱۶،

کشف الظنون ۲-۱۵۸۷، مجلس ۱۷-۲۵۲، فهرست منزوی ۴-۳۱۴۴، مشار فارسی ۴-۴۵۱۸]

آغاز:

«بشنو از نی چون حکایت می کند

وز جداییها شکایت می کند

کز نیستان تا مرا بریده اند

از نفیرم مرد و زن نالیده اند»

انجام:

«آب جان را ریز اندر بحر جان

تا شوی دریای بیحدو کران

قصه کوتاه کن که رفتم در حجاب

هین خمش والله اعلم بالصواب»

ش ۱۰۹۲، ۳۴۱ برگ، ۱۷×۲۴، نستعلیق ۱۰۲۶ از روی نسخه قطب الدین محمد که در سال ۸۹۸ تحریر شده نسخه در سال ۱۰۶۵ وسیله حاج محمد کریم قزوینی اصلاح شده است. این نسخه شش سر لوح زرین دارد.

ش ۱۹۰۵، ۱۹۹ برگ، ۱۷×۲۴، نسخ، بیکا، بیتا. از انجام ناقص است فقط دفتر اول و دوم را دارد. (تحریر سده ۹ و ۱۰).

ش ۲۰۲۷، ۳۲۸ برگ، ۱۷×۲۴، نستعلیق و نسخ عبد الحمید بن محمدالمجنون در ۸۹۶، با دو سر لوح زرین و جدول زرین در صفحات.

ش ۲۱۲۷، ۶۴ برگ، ۱۵×۲۲، نستعلیق، بیکا، بیتا. فقط دفتر اول است. (تحریر سده ۱۱).

* * *

ش ۳۱۶۵، ۳۶۵ برگ، ۲۴×۱۷، نستعلیق، بی‌کاء، بی‌تا. از انجام ناقص است (تحریر سده ۱۰ و ۱۱). تصحیح شده.

* * *

ص: ۶۵۵

ش ۳۱۹۴، ۸۶ برگ، ۲۴×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا. ناقص است (تحریر سده ۹ و ۱۰) با جدول زرین در صفحات.

ش ۳۲۲۱، ۲۹۱ برگ، ۲۷×۱۸، نستعلیق علی اشرف بن علی در ۱۲۳۷، از روی نسخه ای که قریب به زمان مولانا نوشته شده بود. فهرست عناوین کتاب در ۱۳ برگ در آغاز نسخه هست. حاشیه نویسی دارد. با یادداشتی از کاتب حاکی از اینکه نسخه با دقت نوشته شده است. و نیز یادداشتی حاکی از اینکه نسخه مقابله و تصحیح شده است با جداول زرین در صفحات.

در فهرست سابق این کتابخانه نسخه شماره ۳۵۰۳ به اشتباه به عنوان مثنوی یاد شده و آن نسخه ابتدا نامه بهاء الدین ولد است.

۹۶۳- مثنوی = مرثیه امام رضا علیه السلام = بیاض (فارسی)

از: ؟

مثنوی ای است در مرثیه شهادت ثامن الحجج امام علی بن موسی الرضا علیه الصلاه والسلام.

آغاز:

«چون کنم یاد گل روی دل آرای رضا می شوم بیخود ز درد بیکسپهای رضا

سخت می سوزد دلم هر گه که یاد آید مرا در غریبی مردن و دل واپسپهای رضا

ای برادر از غم شاه غریبان گریه کن»

ص: ۶۵۶

انجام:

«... کس آرزوی بهشت بهر چه کند باشد سر کوی شاه دین تخت نعیم
زائران در گهش را بر در خلد برین می دهند آواز طبتم فادخلوها خالدین»

ش ۱۵۴۱، ۳۰ برگ، ۱۷×۷، نسخ، بیکا، بیتا.

۹۶۴- مجالس (فارسی)

از: ؟

مجموعه ای است از حکایات و داستان هایی که با عنوان «حدیث» در احوال ائمه هدی علیهم الصلاه والسلام نقل شده است که در آن از اشعار فارسی نیز استفاده کرده است از کتب زیادی من جمله احسن الکبار، کاشف الحق، سرور الشیعه و... نقل کرده است.

آغاز: «اللهم انی اسألك الامن والایمان بك والتصدیق بنبیك والعافیه من جمیع البلاء والشكر علی العافیه والغنی عن شرار الناس یا ارحم الراحمین...».

انجام: «پیش آمد و زمین ادب بوسید (...). عرض اقدس رسانید که یا علی من می روم واین قران را می برم وایشان را به سوی اسلام می خوانم شاید از فتنه وفساد دست بردارند و به اسلام در آیند حضرت فرمود ای جوان بدان».

ش ۴۱۰، ۱۸۸ برگ، ۲۲×۱۸، نستعلیق، بیکا، بیتا. آخرش ناقص است. شاید شماره ۴۱۱ جلد دیگر همین کتاب باشد.

۹۶۵- مجالس (فارسی)

از: ؟

مجموعه ای است از حکایات راجع به امیرالمؤمنین علیه السلام که مؤلف از کتب

ص: ۶۵۷

مختلف من جمله حبیب السیر، کشف الغمه و سرور المؤمنین و نیز از شیخ مفید ره نقل کرده است.

آغاز: «دوست داشتند و والی کردند و مسلط کردند و من اراده کردم که او را از حکومت کوفه عزل نمایم مالک اشتر التماس کرد که او را برقرار به کنار من چند روزی به جهت او صبر کردم...».

انجام: «چنانچه از اخبار طینت و غیر آن به دست می آید و رفع آن اختلاف ذاتی به اتحاد عارضی نخواهد شد

اهل نار و خلد را بین هم و کان

در میانشان برزخ لایبغیان

اهل نار و اهل نور آمیخته در میانشان... که گردی...»

ش ۴۱۱، ۱۵۶ برگ، ۲۱×۱۷، نستعلیق، ۱۲۷۹. شاید جلد دیگر شماره ۴۱۰ باشد. اولش ناقص است.

۹۶۶- مجالس و سخنرانیهای چهار سوقی (فارسی)

از: محمد هاشم بن زین العابدین چهار سوقی اصفهانی (۱۳۱۸ ق)

شامل سخنرانی هائی است که در سالهای ۱۳۱۵ _ ۱۳۱۷ در ماه مبارک رمضان ایراد کرده اند.

آغاز: «مجلس اول سید الايام يوم الجمعة وسيد الليالي ليله القدر او ليله الجمعة وسيد الشهور شهر رمضان هر شیئی از اشیاء هر موجودی از موجودات از قبیل افلاک».

انجام: «وقتی حضرت ایستاده بودند یزید گفت پدر تو عاق من شد کشته شد به جهت این که مخالفت مرا کرد حضرت جواب او را دادند گفت ملعون جلاد بیا این بیمار را به قتل برسان عیال اطراف او را گرفتند که ما دیگر پرستار نداریم».

ص: ۶۵۸

ش ۸۰۹، ۱۷۶ برگ، ۲۱×۱۷، نستعلیق محمد بن عباس حسینی بدون تاریخ. وقاف: حاج آقا محمد مقدس اصفهانی.

۹۶۷- مجالس = منابر (فارسی)

از: ؟

مجموعه ای از مجالس وعظ و ذکر مصیبت خاندان عصمت و طهارت علیهم الصلاه والسلام است.

آغاز: «الحمد لله الذی فضل انبیاءه و اولیاءه باعظم البلاء و اصفیاءه باجلّ الابتلاء و رفع درجاتهم علی حسب عظم مصائبهم و از دیاد نوابیهم و الشکر لله الذی وکل».

انجام: «اما عروس قاسم با جامه سیاه و قرین محنت و آه همراه مادر قاسم بر سر نعش آمد در جلوه ثانی همراه خدیجه زنان بنی هاشم با جامه های رنگین و گوهرهای ثمین پیش پادشاه دنیا و دین آمد اما عروس قاسم».

ش ۸۶۷، ۴۰ برگ، ۲۲×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا. آخرش ناقص است. شامل شش مجلس می باشد.

۹۶۸- مجالس = منابر (فارسی)

از: ؟

سی مجلس ویژه ماه مبارک رمضان است که با استفاده از آیات و روایات و حکایت آموزنده جمع آوری شده که در دو جلد است که این نسخه جلد اول آن است.

آغاز: «الحمد لله الذی انعم علینا بالنعم الجلیله و اکرمنا بالکرامه الجلیله الجمیله و فضلنا من بین الامم الماضیه و القرون الخالیه بالفضائل المشهوره... و بعد فقد قال الله

ص: ۶۵۹

تبارک و تعالیٰ فی کتابه المبین وخطابه المستبین...».

انجام: «اللهم الا ان يقال دختر امیرالمؤمنین آن شب تاریک چراغ و روشنایی نداشته که بدانند این دختر مرده یا زنده اه اه از غربت و بی کسی ایشان که دیگر قلبم را بیش از این قوه جسارت نیست».

ش ۱۰۸۷، ۳۰۱ برگ، ۲۲×۱۶، نستعلیق ۱۲۹۱ _ ۱۲۹۲.

۹۶۹- مجالس سخنرانی (فارسی)

از: شیخ محمدخالصی زاده (محمد بن مهدی الکاظمینی)

چند سخنرانی از خالصی زاده است که در منزل آقای طهرانیان ایراد شده است.

آغاز: «یا ایها الذین آمنوا... این سوره مبارکه در مدینه نازل شد آیات آن...».

انجام: «با آن اعمال تابع قرآنیم؟ حضرت رسول فرمود «شیتنی»، پیر کرد این سوره مرا».

ش ۱۱۶۳، ۲۱ برگ، ۲۱×۱۶× تحریر ۱۳۲۳ شمسی. با مداد نوشته شده است.

۹۷۰- مجالس و منابر = مفتاح الفردوس (فارسی)

از: ؟

مجموعه ای از مجالس کوتاه و بلند که برخی با بسمله و خطبه و برخی دیگر با عنوانهای «المجلس» آمده است.

این نسخه فردوس ثالث و شامل ده مجلس است.

آغاز: «آنچه از اخبار اهل بیت اخیار مستفاد می گردد آن است که از خمسه آل عبا سه تن از موطن خود هجرت نموده...».

ص: ۶۶۰

انجام: «... به روی رکاب بلند شد دید علم عباس علیه السلام سرنگون گردیده است دستهای خود را به کمر گرفت، فرمود الان انکسر ظهری».

ش ۱۲۸۵، ۱۳۹ برگ، ۲۲×۱۸، نسخ، بیکا، بیتا. آخرش ناقص است.

۹۷۱- مجالس = منابر (فارسی)

از: ؟

مطالب اخلاقی و تاریخی را به نظم و نثر آورده است.

آغاز: «شیخ طوسی به سندهای معتبر روایت کرده است که چون حضرت رسول صلی الله علیه وآله وارد مدینه گردید در بیرون مدینه...».

انجام: «... وهفتاد و دو نفر که در خدمتش شهید شدند فیا لک عندها من کزه زهراء ورجعه پس بیرون می آید صدیق...».

ش ۱۳۰۰، ۱۵۹ برگ، ۲۲×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا. انجامش ناقص است. (تحریر سده ۱۳ و ۱۴).

۹۷۲- مجالس = منابر = مختار نامه (فارسی)

از: ؟

دویست مجلس کوتاه در باره سید سید الشهداء علیه السلام و قیام مختار و ذکر کراماتی از ائمه اطهار: است. مطالبی از کتاب روضه الصفا، جلاء العیون مجلسی، اکسیر العبادات فاضل دربندی (وفات: ۱۲۸۵ هـ) نقل کرده است و هر مجلس با آیه مبارکه «ان الله وملائکته یصلون علی النبی...» شروع شده است و از قیام مختار و دفاع از ایشان مطالب زیادی آورده است. در اول کتاب اشعاری از ساغر اصفهانی آورده است.

ص: ۶۶۱

آغاز: «در اشعاری است که ساغر اصفهانی به نظم در آورده است این است:

ابر آزادی سوی بستان ولالستان چمید باد نوروزی به روی لاله وریحان دهید»

انجام: «به درستی و تحقیق که خدا و ملائکه صلوات فرستند بر محمد و آل محمد ای آنچنان کسانی که ایمان به خدا و رسول آورده اید صلوات بفرستید بر محمد و آل او و تسلیم کنید امر [او] را تسلیم کردنی».

ش ۱۳۳۷، ۴۰۲ برگ، ۲۱×۱۶، نسخ ابو طالب بن استاد رضا در سال ۱۳۰۰. آغازش افتادگی دارد. در برگ ۳۷۹ - ۳۸۱ فهرست تفصیلی کتاب آمده است.

۹۷۳- مجالس = منابر (فارسی)

از: ؟

سخنرانیهایی تحت عناوین «مجلس _ مجلس» درباره مسائل اخلاقی و فضائل اهل بیت: است.

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم.. از ابن...، روایت شده است قال خرج علينا امير المؤمنين ذات يوم ویده فی ید ولده الحسن وهو يقول خرج علينا رسول الله ذات يوم ویدی فی یده هکذا وهو يقول...».

انجام: «فرمود آگاه باشید به خدا قسم کشته می شوم من و دو پسر من حسن و حسین و البته خداوند مبعوث گرداند مردی را از اولاد من در آخر الزمان تا مطالبه خون ما بنماید...».

ش ۱۳۷۰، ۱۷×۱۰، نستعلیق، بیکا، بیتا. انجام ناقص.

ص: ۶۶۲

۹۷۴- مجالس = منابر = بیاض (فارسی)

از: ؟

مجموعه چند منبر است. و در ابتدای هر مجلس آیه یا روایتی از اهل البیت: آورده است.

آغاز: «در هفته‌های گذشته در شرح آیه مبارکه سخن در بیان مجاهده بود خلاصه عرض ما این شد که...».

انجام: «.. و خود را هدف تیر طعنه‌های غلط اوهام می‌کنم محض اطاعت قول باری تعالی که می‌فرماید فاصدع بما تؤمر و اعرض عن المشرکین انا کفیناک المستهزئین».

ش ۱۵۳۰، ۱۲۵ برگ، ۲۱×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا. در برگ ۱۲۰ تاریخ ۱۳۰۴ یاد شده است.

۹۷۵- مجالس = مقتل (فارسی)

از: ؟

رساله ای است در مصائب و مناقب امام حسین علیه السلام حوادث کربلا که بصورت «مجلس _ مجلس» تنظیم و در ابتدای هر مجلس خطبه مستقلی آورده شده است، عنوان یکی از مجالس عبارتست از:

مجلس چهارم: در بیان وقایع جانسوز و حکایات غم اندوز شب عاشوراء.

آغاز: «از حضرت امام رضا علیه التحیه والثناء روایت است در حدیث طویلی که می‌فرماید نحن نور لمن تبعنا وهدی لمن اهتدی بنا و من لم یکن مئا فلیس من الاسلام فی شی مائیم نور وروشنی دهنده...».

انجام: «... فریاد زد که یا عماء ادرکنی که چون آوازش بگوش سید الشهداء رسید مانند عقاب پرواز کرد تا بر سر او و مثل شیر خشمناک بر آن قوم بی باک حمله کرد

ص: ۶۶۳

شمشیری حواله قاتل او کرد...».

ش ۲۲۵۹، ۱۲۹ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳) این نسخه از وسط مجلس دوم تا وسط مجلس یازدهم را دارد.

۹۷۶- مجالس (فارسی)

از: ؟

مجالسی است هر کدام در چند فصل در ذکر صفات ممدوحه و مذمومه با استفاده فراوان از احادیث اهل بیت پیامبر صلوات الله علیهم اجمعین و اشعاری از خود مؤلف و دیگران.

آغاز: «در زمان جاهلیت عادت زنان بوده است که پای خود را بر زمین می زده اند تا آواز از خلیخال ایشان بلند شود حقّ تعالی از این عادت ناپسند زنان مؤمنه را نهی کرده است».

انجام: «ای ... به این هفتصد دینار متاعی خریده برای من تجارت کن و آگاه باش که من بر این امر حریص نیستم یعنی داعی بر این تجارت مرا نه حرص و آرزوی دوستی مال است لیکن دوست می دارم که خدای تعالی مرا ببیند که متعرض».

ش ۳۹۸۲، ۸۳ برگ، ۲۱×۳۴، نسخ، بیکا، بیتا. آغاز و انجام ناقص.

۹۷۷- مجالس = مصائب معصومین علیهم السلام (فارسی)

از: ؟

در فضائل و مناقب چهارده معصوم: و مصائب و شهادت آنان مخصوصا فاجعه جانسوز کربلا و شهادت حضرت امام حسین عیله السلام، فرزندان و یارانش.

ص: ۶۶۴

مؤلف ابتدا مواعظ خود را با عنوان مقدمه... بیان کرده سپس به ذکر احوال معصومین: می پردازد با استفاده بسیار از ابیات و اشعار. از تحفه المجالس نیز یاد کرده است.

آغاز: «فاطمه زهرا فرمود که ای سلمان خرقه را چه می کنی سلمان قصه یهودی را بیان کرده آن حضرت زار زار گریست پس فاطمه برخاست و خرقه را برداشت همین که دیده او به خرقه پدر بزرگوار افتاد آهی کشید و بی هوش شد».

انجام: «دست اسماعیل را بگشاد و این گوسفند را فدای او نما چون ابراهیم چنن کرد در دلش گذشت که کاش فرزند خود را به دست خود قربان کرده بودم وحی رسید که ای ابراهیم... گفت فرزند او را دوستتر داری یا فرزند خود را گفت فرزند او را هاتف گفت ای ابراهیم اگر تو فرزند».

ش ۳۹۸۳، ۲۳۷ برگ، ۲۲×۳۴، نستعلیق، بیکا، بیتا. از احوال حضرت فاطمه علیها السلام تا احوال حضرت رضا علیه السلام را دارد. آغاز و انجامش ناقص.

۹۷۸- مجالس (مقتل، فارسی)

از: ؟

این نسخه از مجلس سوم تادهم را دارد.

آغاز: «مجلس سوم: الحمد لله الذی جعل الدنیا جنه لاعدائه وسجنا ومحنه لاجبائه».

پایان مجلس دهم:

«جان بود میان او و جانان حائل

فی الحال که جان داد به جانان پیوست

وبه سعادت جاوید حائز گردید ورحمه الله علیه الی یوم الدین بحرمة محمد وآله الطاهرین

ص: ۶۶۵

تمام شد این کتاب محرق».

ش ۴۱۹۱، تحریر سده ۱۳، قصیده دعبل در پایان نسخه هست. و آیا این نسخه محرق القلوب نراقی ره نیست؟ باید تطبیق شود.

۹۷۹- مجالس المؤمنین (تراجم، فارسی)

از: قاضی نور الله بن محمد شریف شوشتری (۱۰۱۹ ق)

شرح حال بزرگان شیعه از صحابه و تابعین و راویان اخبار و فلاسفه و متکلمین و فقها و ملوک و امرا و شعرا و عرفا. این کتاب در یک مقدمه و دوازده مجلس می باشد و آن را از سال ۹۸۲ ق تا ۹۹۰ تألیف کرده است.

[الذریعه ۱۹-۳۷۰، مرعشی ۱-۳۹۸، مجلس ۷-۲۵۷ و ۲۳۱-۲۵، مشار فارسی ۲-۲۸۹۱].

ش ۱۵۹، ۴۵۱ برگ، ۳۱×۲۱، نستعلیق ۱۰۶۲. شامل مجلس ششم تا پایان کتاب. صورت خط مؤلف در پایان کتاب بوده است که در صحافی بریده شده.

ش ۱۶۱۶، ۴۸۱ برگ، ۳۱×۱۹، نستعلیق، بیکا، بیتا. از مجلس ششم را دارد (تحریر سده ۱۱ و ۱۲).

۹۸۰- مجالس المتقین (فارسی)

از: ملا محمد تقی بن محمد برغانی قزوینی (شهید ثالث) (۱۲۶۴ ق)

پنجاه مجلس در معارف اسلامی و مسائل اخلاقی است که برای مجالس وعظ و ارشاد در ماه مبارک رمضان تنظیم شده است. همان طور که در اول کتاب تصریح شده سال شروع به تألیف این کتاب ۱۲۵۸ ق بوده و روز پنجشنبه ۱۷ جمادی الثانی

ص: ۶۶۶

۱۲۶۰ به اتمام رسانده است و در سر آغاز آن، از محمد شاه قاجار تجلیل نموده است.

در مجلس ۲۷ متمایل به جواز غنا در مراثی شده با بعضی از مراتب آن، به خاطر رؤیائی که در این رابطه دیده است هر چند مسلک ایشان عدم حجیت رؤیاست.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین... بعد از آنکه به تأییدات الهیه فارغ شدیم از تألیف جلدین عیون الاصول و بیست چهار مجلد منهج الاجتهاد در فقه استدلالی در شرح شرایع الاسلام...».

انجام: «و دندانهای منور او را اذیت نمایند به حدی که شکست حاصل شود تا آخر حکایت... فارغ شد مؤلف این کتاب مسمی بمجالس المتقین، تراب نعال العلماء العالمین الراشدين محمد تقی بن محمد».

ش ۲۲۹، ۲۶۹ برگ، ۲۱×۳۴، نستعلیق ۱۲۶۳. واقف: آقا محمد صادق تاجر قزوینی در ۱۲۶۴ با مهر بیضوی «محمد صادق» در آغاز نسخه.

۹۸۱- مجلس آرا (اخلاق، فارسی)

از: ملا محمد محسن شیرازی (ق ۱۲ هـ. ق)

داستان های بنی اسرائیل را که علی بن مقری گرد آورده بود و در هر یک رمزی اخلاقی نهفته است طی چهل مجلس ترجمه و گزارش کرده و در آغاز هر مجلس، حدیثی آورده که عمل به حدیث حفظ چهل حدیث شامل وی گردد. این کتاب به نام شاه سلیمان صفوی ۱۱۰۶ نگاشته شده است.

[الذریعه ۲۰-۱۱، مرعشی ۱۶-۱۶، نسخه های خطی منزوی ۲-۱۶۷۸].

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم. حمد بی حد و مدح بی عد مبدئی را سزاست که عقول مجرّده و نفوس قدسیّه را واسطه در ایجاد عالم ساخت و به جواهر جسمانیه واعراض متنوّعه عالم کون و فساد...».

ص: ۶۶۷

انجام: «همین قدر اکتفا نمود امید که خواننده و شنونده از این احادیث منتفع گردند و به اعمال آن پردازند و به ثواب اخروی رسند».

ش ۲۶۱، ۱۹۴ برگ، ۲۱×۱۶، نستعلیق جوانمرد بن ابراهیم خوئینی در سال ۱۲۵۷. با مهر بیضوی «محمد رضا».

۹۸۲- مجمع الانوار فی ترجمه عیون الاخبار الرضا علیه السلام = شمس العیون

(حدیث، فارسی)

از: احمد بن ابی تراب اصفهانی (قرن چهاردهم هـ. ق)

ترجمه ای است از عیون الاخبار الرضا علیه السلام که در زمان ناصر الدین شاه نوشته شده است. مؤلف این کتاب را به درخواست میرزا صادق بن حاج میرزا علی اکبر از سلسله علّیه اشتهاردیه، ساکنین محله چهار سوق علی قلی آغا من محلات اصفهان که از او خواسته بود کتابی به فارسی به نام ناصر الدین شاه قاجار بنویسد نوشته است.

مؤلف خود را این گونه معرفی کرده: احمد بن ابی تراب اصفهانی بن عبد الله بن محمد حسن قاضی بن شیخ عبد الله جیلانی مولداً و اصفهانی مسکناً و مدفناً نجل شیخ زاهد جیلانی.

نام کتاب شمس العیون بوده و گویا خود مترجم آن را خط زده و عوض کرده است و در حاشیه نسخه به جان آن مجمع الانوار را نوشته است.

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم. الحمد لله الذي بعث الانبياء مبشرين ومنذرين ونصب الاوصياء تكميلاً للدين ودفعاً عنه وجعل محبتهم ومودتهم والاقرار بهم لازمه على اهل السموات والارضين...».

انجام: «در سجده است می فرماید خدای تعالی به ملائکه: نظر کنید به سوی بنده من که روح او را قبض نموده ام و او در طاعت من است و ایضاً روایت...».

ص: ۶۶۸

ش ۲۲۳، ۸۸ برگ، ۳۴×۲۱، نستعلیق مؤلف. ترجمه بخشی از کتاب عیون است و آخرش افتادگی دارد.

۹۸۳- مجمع البحار (تفسیر، فارسی)

از: محمد تقی بن کاظم مظفر علیشاه کرمانی ۱۲۱۵ ق

مؤلف بگفته خود چون از نظم «بحر الاسرار» در تفسیر سوره حمد فارغ شد همان مطالب را در قالب نثر، دگر باره تحریر نمود و در یک مقدمه و دو مقصد و یک خاتمه تنظیم ساخت:

مقدمه: در شرح امهات بحار وجودی

مقصد اول: در بیان کیفیت انشعاب بحور دهگانه غیر امهات از بحور امهات

مقصد دوم: در تقسیم بحر الاکوان...

خاتمه: در شرح حدیث انا نقطه تحت الباء

این رساله در ۱۵ رجب ۱۲۰۸ ق پایان رسیده است.

[نسخه های خطی فارسی ۱-۵۸، الذریعه ۲۰-۲۱، مشار فارسی ۴-۴۵۳۱، دانشگاه تهران ۱۵-۴۱۴۹].

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم مالك يوم الدين والصلوة على من اتاه الله سبعا من المثاني والقرآن العظيم و على... اما بعد چنین گوید بنده آستان فقراء الهی مظفر علی نعمه الهی اراه الله حقائق الاشياء كما هي...».

انجام: «... وصایت کرد که در تحت نبوت است متجلی گردد و ازین تحقیق دقیق انیق رشیق سرّ کلام اعجاز نظام ولایت انتظام اناالقطه تحت الباء صفت وضوح و جلا و سمت ظهور و انجلاء پذیرد و بتمام...».

ش ۳۰۳۴، ۱۲۵ برگ، ۱۷×۱۰، نستعلیق ۱۲۹۰. با صفحات زر اندود شده.

۹۸۴- مجمع التواریخ سلطانی = زبده التواریخ = ذیل جامع التواریخ رشیدی

(تاریخ، فارسی)

از: شهاب الدین عبد الله بن لطف الله (حافظ ابرو) (۸۳۴ ق)

تاریخ عمومی است که به عنوان ذیل «جامع التواریخ» رشیدی نگاشته شده است. این کتاب در چهار بخش است که بخش چهارم آن به نام «زبده التواریخ بایسنقری» نامیده می شود.

[الذریعه ۱۰-۴۹ و ۱۲-۲۳، نسخه های خطی منزوی ۴۱۹۰، مجلس ۲۶-۴۳۲].

آغاز: «فهرست اقسام ابواب تاریخ افرنج از ابتداء ظهور ادم صفی الله علیه السلام تا این زمان که شهر سنه خمس و سبعمائه هجرت و آن مشتمل است بر دو قسم قسم اول از ابتداء ظهور آدم علی نبینا و آله و علیه السلام».

انجام: «موسی از کوه به زیر آمد چون عبادت گوساله بشنید خشم و غضب بر او غلبه کرد و رنجیده و گرم شد و می دید که حروف از الواح متطایر می شد و چون... در هوا می رفتند تا الواح از حروف خالی ماند چون جسد از روح و سفینه از نوح و الواح در دست موسی چنان گران که استطاعت و قدرت حمل آن نمی داشت بیفتاد و شکسته شد پس موسی علی نبینا و آله و علیه السلام بفرمود تا گوساله را با آتش سوختند».

ش ۳۵۶۹، ۱۳۴ برگ، ۲۱×۳۴، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۱ و ۱۲).

۹۸۵- مجمع الفرس = فرهنگ سروری (لغت، فارسی به فارسی)

از: محمد قاسم بن محمد سروری کاشانی (ق ۱۱)

فرهنگی است فارسی به فارسی به ترتیب حروف تهجی: حروف آغاز واژه ها را در باب و حرف پایان را در فصل جای داده و در پایان اصطلاحات را در فصل به نام

ص: ۶۷۰

استعارات آورده است. این کتاب برای شاه عباس نگاشته شده است.

[الذریعه ۱۶-۲۰۱، مجلس ۲-۲۸۱، منزوی ۳-۱۹۵۳، مشار فارسی ۲-۲۹۰۱].

آغاز: «ابتدای کلام هر دانشمند سخنور و انتهای سخن هر خردمند هنر پرور شایسته و سزاوار است که مزین و محلی به سپاس بی حد و قیاس متکلمی باشد جل قدره که به قدرت بالغه...».

انجام: «واز مرتبه انصاف و شفقت و مرحمت چنانچه عارف اسرار حقیقی و مجازی... سعدی شیرازی فرماید:

من آنچه شرط بلاغ است با تو می گویم تو خواه از سخنم پند گیر و خواه ملال»

ش ۷۴، ۲۳۴ برگ، ۱۸×۳۰، نستعلیق محمد مؤمن بن حاجی حسین فراهانی در ۱۰۳۸. در آغاز و پایان نسخه اشعاری از محمد هادی متخلص به تسنیم به خط او در سال ۱۳۱۲ دیده می شود

یادگار حقیر تسنیم است انکه شعرش به از زر و سیم است

ش ۱۶۱۰، ۹۶ برگ، ۲۰×۳۰، نستعلیق ۱۲۳۸. این نسخه ناتمام است.

ش ۱۷۰۸، ۱۲۲ برگ، ۲۱×۳۱، نستعلیق، بیکا، بیتا. از انجام افتادگی دارد. در آغاز نسخه فوائدی درباره زبان فارسی مذکور است.

۹۸۶- مجمع المعارف و مخزن العوارف = مفتاح الجنان (معاد، فارسی)

از: محمد شفیع بن محمد صالح (؟)

در احوال قیامت و آنچه در عقبات و مواقف پنجگانه آن می باشد از قبیل احوال و شدائد بنا به گفته مؤلف در اول کتاب، این تألیف را بنا به دستور پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله در عالم رویا، انجام داده است. در این کتاب از آیات و روایات بسیار استفاده شده و در

ص: ۶۷۱

واقع ملحق کتاب دیگر مؤلف به نام روضات است به نام «مفتاح الجنان». و نامی که در عنوان آوردیم از نسخه های چاپی است ولی در خود نسخه همان «مفتاح الجنان» ذکر شده است.

[الذریعه ۲۱-۳۲۴، ۲۰-۴۵، مرعشی ۱۲-۸۳].

آغاز: «الحمد لله الجواد الکریم و صلی الله علی عباده الذین اصطفی محمد و آل محمد... اما بعد خامه سیه نامه ناصح و خائف صالح محمد شفیع بن محمد صالح رحمهما الله بفضلہ الراجح الواضح».

انجام: «عمل باید، عمل باید زنها تقصر می کند، زنها تقصیر مکنید مرا حلال کنید از آنچه تقصیر کردم هذا خاتم الرساله باشاره خاتم الرساله محمد المصطفی صلی الله علیه وآله».

ش ۱۰۱۵، ۲۸۴ برگ، ۱۶×۲۱، نسخ حسین بن عبد المجید قزوینی در ۱۲۶۲. واقف حسین کجوری به کتابخانه مسجد اعظم قم.

۹۸۷- مجمل الحکمه = ترجمه رسائل اخوان الصفا = ترجمه مختصر رسائل...

(فلسفه، فارسی)

از: ؟

مترجم کتاب، معلوم نیست. در بعضی از نسخه ها آمده که چون این رسائل مرموز بوده است دستور ترجمه داده و به بهاء الدین شجاع الملک تقدیم کرده است. کشف الظنون گفته است که آن را یکی از خراسانی ها با حذف حشو و توضیح رمز انتخاب و ترجمه کرده است. قدیمترین نسخه این کتاب در برلین است که کتابت آن به سال ۶۰۸ ق است.

[الذریعه ۲۰-۵۰، فهرست منزوی ۱-۶۸۳، الفبائی آستان قدس ص ۴۹۸،

یادداشت های قزوینی ۷-۴۸ _ ۵۱]

ص: ۶۷۲

آغاز: «سپاس وستایش آن خدای را که واجب الوجود است و هرچه جز وی است ممکن الوجود و هرچه ممکن الوجود است...».

انجام: «... یعنی هر که خواهد که علم آموزد و تو او را منع کنی یا نزدیک تو باشد و از او دریغ داری آن علم بر تو حرام است». انجام نسخه دوم: «... و در حکمت به علم سپری شد کتاب مجمل الحکمه که اختیار و خلاصه رسائل اخوان الصفا است و همگی سپاس خدای عزوجل راست جلّ جلاله و...»

ش ۱۳۹۷، ۱۷۲ برگ، ۹×۱۷، نسخ، بیکا، بیتا، برگ آخرش افتاده. با مهر بیضوی «عبدالله ۱۱۹۸» (تحریر سده ۱۱).

* * *

ش ۱۸۳۰، ۱۸۲ برگ، ۱۳×۲۴، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۱ و ۱۲). در آغاز نسخه فهرست کتاب ذکر شده است.

۹۸۸- مجموعه مقالات = نهضت انقلاب ایران (فارسی)

از: ؟

مجموعه مقالات و کنفرانسهایی است از مسائل ایران از پروفیسور براون و لرد کرزن که مؤلف آن را در پانزدهم ربیع الاول ۱۳۳۹ به پایان برده است. فهرست کتاب به این ترتیب است: نطق پرفیسور برون، معاهده ایران، امریکا و انگلستان، در اطراف نطق لرد کرزن به نقل از روزنامه ایران، نطق لرد کرزن در شب مهمانی در لندن، بحث تاریخی و علمی و اجتماعی به نقل از روزنامه ایران، آیا ما متمدّنینم؟

به فهرست سابق این کتابخانه ص ۴۱۵ رجوع شود.

آغاز: «نهضت انقلابی ایران کنفرانس پروفیسور در آکادمی انگلیس به تاریخ

ص: ۶۷۳

انجام: «... مسلم بوده وهست که بدون وجود خط آهن از یک قرن به این طرف ترقی، سعادت، رفاهیت و تدارک».

ش ۱۴۵۹، ۹۴ برگ، ۱۸×۱۱، نستعلیق ۱۳۳۹. انجامش افتادگی دارد.

۹۸۹- مجموعه مقالات روزنامه رعد = مقالات (فارسی)

از: ؟

چند مقاله است که از روزنامه رعد نقل شده است.

آغاز: «راه آهن ایران: مسأله ایجاد و تأسیس خطوط آهن در ایران زیاد از نیم قرن است که قلب هر ایرانی مطلع و هر علاقه مند باصلاح ایران را در موقع تذکارش متاثر می نماید...».

انجام: «.. در روز دوازده ساعت زحمت می کشد و عاقبت یک بیل یا کلنگ ساخته به پنج قران می فروشد ولی آن دیگری در کارخانه کروپ یک تفنگ اتوماتیک ساخته پانصد تومان می فروشد».

ش ۲۷۸۹، ۸۵ برگ، ۱۸×۱۲، نستعلیق، بیکا، بیتا.

۹۹۰- مجموعه مقالات = مقالات (فارسی)

از: ؟

مجموعه مقالات چندی است که در موضوعات مختلف نوشته شده است. مقاله اول درباره معنی حب الوطن من الایمان است.

آغاز: «در معنی حب الوطن من الایمان. معنی (حب) ومعنی (وطن) وارتباط حب

ص: ۶۷۴

ووطن به ایمان واین که این محبت طبیعی است یا تحصیلی...».

انجام: «... در پستترین شناع و وقاحت گرفتار مشاهده خواهیم نمود».

ش ۱۳۲۰، ۲۴ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق ۱۳۱۹ _ ۱۳۲۲ ق.

۹۹۱- محاسن الآداب = ترجمه مکارم الاخلاق طبرسی (حدیث، فارسی)

از: نصیر الدین محمد بن عبدالکریم انصاری استرآبادی

ترجمه ای از کتاب «مکارم الاخلاق» طبرسی به فارسی است که آن را به نام شاه طهماسب صفوی و در تاریخ ۹۶۳ به پایان برده است.

[الذریعه ۲۰-۱۲۴، الفیایی آستان قدس ۴۹۹، فهرست آستان قدس ۱۴-، ۱۴۸

مشترک پاکستان ۴-۲۴۴۵، مجلس ۶-۴۰، نسخه های خطی منزوی ۲- ۱۶۸۰]

آغاز: «جواهر حمد و سپاس و نفائس لالی شکر بی قیاس نثار بارگاه... که مکارم اخلاق عباد اثری از آثار فیض جود اوست و محاسن...».

انجام: «اللهم اجعل رایات دولته مضمونه من الزلل و... حشمته محفوظه عن الخلل... وملتس از ناظرین در این ترجمه آنکه آمر و مترجم را به دعای خیر یادآوری نماید و اگر بر...».

ش ۱۷۶، ۳۹۷ برگ، ۲۸×۱۸، نسخ محمد در ۱۰۸۴، با سر لوح زرین و مهر مربع «عبده الراجی محمد حسن الحسینی».

ش ۱۸۱۱، ۲۹۸ برگ، ۲۶×۱۷، نسخ محمد سعید بن محمد صالح نوری در ۱۱۱۷.

ص: ۶۷۵

۹۹۲- محرق القلوب (مقتل، فارسی)

از: محمد مهدی بن ابی ذر نراقی (ملا حمدی نراقی) (۱۲۰۹ ق)

مؤلف این کتاب را به درخواست عبد الرزاق خان در یک مقدمه و بیست مجلس (باب) گرد آورده است.

[الذریعه ۲۰-۱۴۹، مرعشی ۱-۱۴۶، مجلس ۳۸-۵۸۱، فهرست فارسی مشار ۲-۲۹۴۴].

آغاز: «حمد و سپاس بی نهایت تحفه بارگاه حکیمی است جلّت عظمته که خاکدان دنیا و زندان این عاریت سرا را دار ... و غم و محل مصیبت والم اهل ولا نموده...».

ش ۱۵۵، ۱۹۴ برگ، ۲۰×۳۰، نستعلیق حسن بن آقا شفیع در ۱۲۳۸، علامت تصحیح دارد.

ش ۱۳۳۵، ۳۴۵ برگ، ۱۲×۱۹، نستعلیق. ۱۲۷۱.

ش ۱۶۸۰، ۱۶۸ برگ، ۲۰×۳۴، نستعلیق. ۱۳۱۱.

ش ۱۸۰۹، ۲۱۰ برگ، ۱۵×۲۶، نستعلیق، بیکا، بیتا. انجامش ناقص است.

ش ۳۲۴۹، ۳۹۶ برگ، ۱۴×۲۰، نسخ، بیکا، بیتا. مقداری از مجلس بیستم را ندارد.

ش ۳۳۴۸، ۳۰۱ برگ، ۱۵×۲۰، نستعلیق، بیکا، بیتا.

ش ۳۴۷۹، ۳۰۴ یا ۲۰۴ برگ، ۱۵×۲۰، نسخ، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص. تصحیح شده است.

ش ۳۶۶۷، ۲۶۶ برگ، ۳۴×۲۰، نستعلیق، بیکا، بیتا. با سر لوح زرین.

ص: ۶۷۶

۹۹۳- محضر الشهود فی رد الیهود (فارسی)

از: بابا بن محمد اسمعیل قزوینی (حاج بابا قزوینی) زنده ۱۲۱۱ ق

پدر مؤلف که از بزرگان دین یهود بوده با توفیق الهی به اسلام گروید و فرزندش (مؤلف حاضر) را با حقیقت دین یهود و اسلام آشنا ساخت، مؤلف این رساله را در یزد بنام والی آن «محمدتقی خان بافقی (۱۱۲۹ _ ۱۲۱۳ ق)» به سال ۱۲۱۱ ق تألیف و در هفت باب و یک خاتمه تنظیم نموده است.

توسط یکی از علمای یزد چاپ شده است.

او غیر از این کتاب دو اثر دیگر هم در رد یهود نگاشته است.

[الذریعه ۲۰-۱۵۲، الفبایی آستان قدس - ۵۰۱، نسخه های خطی فارسی ۲-، ۹۸۶

آستان قدس ۴-۲۳۸، دانشگاه تهران ۶-۲۲۵۱، مجلس ۶- ۷۱]

آغاز «نسخه دوم: الحمد لله رب العالمین... اما بعد بر برادران دینی مخفی نماند که کتاب محضر الشهود فی رد الیهود که از تصنیفات و تالیفات خیر الحاج والمعتزمین حاجی میرزا بابای قزوینی...».

انجام: «... نهایت بعد از خرابی بیت المقدس ثانی که آن قربانی ها با المره موقوف و منسوخ شده دیگر چیزی چاره کار ایشان و کفاره گناهان ایشان را نمی کند مگر قبول کردن اسلام و براه حق رفتن ایشان».

ش ۶۱۷، ۷۳ برگ، ۲۰×۱۴، نسخ محمد صادق بن محمد خلیل تویسرکانی در ۱۲۴۸. فهرست مطالب کتاب در آغاز نسخه مندرج است.

ش ۲۱۲۴، ۸۷ برگ، ۲۲×۱۷، نسخ محمد علی بن رجبعلی شهیر به اقا جانی در ۱۲۸۰ به درخواست آخوند ملا عزیز الله.

کتاب به خاطر اطلاع از زبان عبری، عبارات عبری را دقیق و صحیح با طرز تلفظ فارسی آن نوشته است.

ص: ۶۷۷

۹۹۴- محکم و متشابه (تفسیر، فارسی)

از: ؟

جزوه و کتابچه مختصری در توضیح مراد و بیان مفاد آیات متشابه و محکم قرآنی است، رساله در تبریز روز ۳۰ خرداد ۱۳۱۸ ش ۱۶ شوال ۱۳۵۹ ق بپایان رسیده، محتمل است مؤلف آن یوسف شعار تبریزی باشد.

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم، بنام پاک آفریدگار، یکی از هزاران پرده های تاریک که جلو انوار قرآن را گرفته و مردمان را از روشنایی آن بی بهره گذاشته قضیه اشتباه در آیه محکم و متشابه است که تا کنون شاید کمتر کسی بحقیقت...».

انجام: «... اگر ایراد او را بجا دیده و تحقیق او را خوب تشخیص دهیم بیگمان بر خطای خویش معترف شده از این راه که رفته ایم باز خواهیم گشت».

ش ۲۶۷۰، ۲۲ برگ، ۱۳×۱۹، نستعلیق مؤلف در شوال ۱۳۵۹.

۹۹۵- مختار نامه ترجمه مختار نامه ابی مخنف از دی (تاریخ، فارسی)

از: ؟

قیام مختار و انتقام از قاتلان امام حسین علیه السلام را به تفصیل نگاشته است. این ترجمه در ۲۴ مجلس نگاشته شده است.

[نسخه های خطی، منزوی ۶- ۴۵۳۴].

آغاز: «آگاه کنم شما را که حق تعالی در قرآن فرموده که یخرج الحی من المیت و یخرج المیت من الحی و یحیی الارض بعد موتها و کذلک تخرجون حق سبحانه و تعالی».

انجام: «عبد الرحمن بن محمد اشعث می گریست و سوگند می خورد که سلاح از

ص: ۶۷۸

خود بیرون نکنم تا انتقام خون پدر خود از لشکر مختار نکشم چون روز شد آن دو لشکر از بسیاری کوفت که داشتند».

ش ۸۵۸، ۲۷۹ برگ، ۱۴×۱۹، نستعلیق، بیکا، بیتا. آغاز وانجام ناقص (تحریر سده ۱۱ و ۱۲).

۹۹۶- مختصر حدیقه المتقین (فقه، فارسی)

از: ؟

حدیقه المتقین تالیف ملا محمد تقی مجلسی (۱۰۰۰ _ ۱۰۷۱) است که در هند چاپ شده است و مؤلف این تلخیص شناخته نشد.

[الذریعه ۶- ۳۸۹].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین... وعلی آله الذین ختموا امرهم بالسعاده وفازوا بالیقین... باب اول: در طهارت است و در آن پنج مقصد است، مقصد اول: در احکام آبهاست...».

انجام: «... و بهتر آنستکه فرزند بی رخصت پدر نذر نکند و اگر کرد ظاهراً منعقد می شود و درست است...».

ش ۲۷۷۳، ۱۲۱ برگ، ۱۱×۱۸، نسخ، بیکا، بیتا. از انجام افتادگی دارد (تحریر سده ۱۳).

۹۹۷- مختصر فرهنگ جهانگیری = منتخب فرهنگ جهانگیری (لغت، فارسی)

از: عباس کردستانی (احتمالاً)

این فرهنگ همان فرهنگ جهانگیری است با حذف استشادهای شعری که مؤلف برای اغلب لغات آورده بوده است.

[الذریعه ۱۶- ۱۹۸].

ص: ۶۷۹

آغاز: «آب سه معنی دارد اول معروف است دویم بمنعی رواج و رونق و جاه و عزّت و آب رو آمده سیّم طرز و روش را گویند آب تاختن بمعنی پیشاب کردن باشد».

انجام: «هین اول به معنی این باشد دوم کلمه ای است که در محلّ تأکید گفته شود و آن به معنی زود باش بود و در عربی سیلاب را گویند ... شتر را گویند».

ش ۳۷۹۶، ۵۱ برگ، ۱۵×۲۳، نستعلیق ۱۲۰۸.

۹۹۸- مخزن الاسرار (رمل، فارسی)

از: ؟

کتابی در اصول وقواعد علم رمل که در یک مقدمه و سه مقاله و یک خاتمه تنظیم شده است، نامی از مؤلف بدست نیامد، ظاهراً شیرازی است و بطور خانوادگی اهل علم رمل بوده اند چنانکه خود گفته جدش صاحب «ریاض الطالبین» و برادرش شمس محمد که سمت استادی م به مؤلف داشته صاحب «جهان الرمل» بوده و نیز از شخصی بنام «حاج حسن طبسی» بعنوان استاد یاد کرده است:

آغاز: «... باب دوم از مقاله دوم در بیان استخراج (...) باب سیم از مقاله دوم در بیان معرفه احکام ... باب ۴ از مقاله دوم در بیان معرفه قسمه حروف بر اشکال و نقاط و عناصر و بیوت و استخراج...».

انجام: «... باب هشتم از مقاله اولی در بیان دوایر و تعریف دایره و اسامی ایشان و تولد دوایر و دوایر مشهوره که نام داشته باشند و آن ۳ دایره است از کاشف السرایر بدانکه دایره در اصطلاح رمالان عبارتست از...».

ش ۲۰۳۴، ۱۲۸ برگ، ۱۵×۲۶، نسخ، بیکا، بیتا. از اول یک برگ افتاده، تا اواسط باب هشتم از مقاله اولی را دارد (تحریر سده ۱۱) شاید نسخه اصل بخط مؤلف باشد. تصحیح شده.

ص: ۶۸۰

از: کمال الدین حسین بن علی کاشفی بیهقی، ۹۱۰ ق

رساله ای است در آئین و دستور نامه نگاری که بنام «سلطان حسین میرزا بایقرا» در سه صفحه و یک خاتمه تنظیم و روز ۴ جمادی الثانی ۹۰۷ ق موافق جمله «بچهارم زجمید الثانی» پایان یافته است:

صحیفه اول، اخوانیات...

در فهرست سابق این کتابخانه ص ۳۹۱ گفته شده: در یک جای نسخه این جمله دیده می شود: «مؤلف این صحیفه محمد بن سراج الدین» و بنابراین نباید تألیف کاشفی باشد لازم است نسخه بررسی مجدد شود.

[الذریعه ۲۰-۲۲۳، مرعشی ۲۰-۲۵۵، کشف الظنون ۲-۱۶۳۷،

نسخه های خطی فارسی ۳-۲۱۱۷، مجلس ۶-۲۱۵]

آغاز:

«... جنابک ماوی للهدی وملادی

وجاهک مثنوی للوری ومعاد

ای ز قدرت یافته احکام دین جاه و جلال ملک وملت را ملاذی دین و دولت را مال»

انجام:

«ای بی رخ تو دل از جهان پیچیده این نامه مگر ز سوز جان پیچیده

هر پیچ که از نامه من باز کنی

سوزی بینی در آن میان پیچیده»

ش ۲۰۲۹، ۶۵ برگ، ۱۸×۲۴، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۱) از ابتدا و انتها افتاده و از قسم سیم از طبقه اشراف تا سطر دوازدهم در عنوان مکاتیب را در بر دارد.

ص: ۶۸۱

۱۰۰۰- مخزن جواهر الشطار = مخزن الشطار (عرفان، فارسی)

از: روح الله عماد الدین محمد عارف عبدالنبی العثماني الشاطری (؟)

شامل مطالب عرفانی است بر گرفته از آثار غزالی، نسفی، ابن عربی و شارحان کتب ایشان، میر عراقی، شیخ مغربی، میر حسینی، جامی و غیره. این کتاب در پانزده فصل تنظیم یافته است.

آغاز: «... یا ایها الذین امنوا صلوا علیه وسلموا تسلیما، منشور فرمان اوست و منطوقه «ما کان محمد ابا احد من رجالکم ولکن رسول الله و خاتم النبیین» دیباچه کتاب فصل الخطاب وی...».

انجام:

«وانکه فرضش نیست ... به حمل از هیچ حال می دهان فی الحال فرض او مدارش در ملال»

ش ۱۱۲۵، ۱۴۵ برگ، ۱۶×۲۴، نستعلیق، بیکا. بیتا. از اول و وسط و آخر ناقص (تحریر سده ۱۱).

۱۰۰۱- مدخل منظوم در علم نجوم (منظومه، فارسی)

از: عبد الجبار خجندی (سده هفتم)

همان منظومه ای است که برخی به خواجه طوسی نسبت داده اند. تاریخ نظم ۶۶۲.

[ذریعه ۱۹-۲۹۰، فهرست منزوی ۳۴۷].

آغاز:

«مرد دانا سخن ادا نکند تا به نام حقّ ابتدا نکند

مالک لم یزل کریم و رحیم صانع بی بدیل حکیم و علیم»

ص: ۶۸۲

«چون رسید این.... در مه توبه آخر شعبان

در زمانی که دور حسرت بود

ششصد و شصت و دو ز هجرت بود»

ش ۳۷۸۵، ۲۰ برگ، ۲۰×۱۲، نستعلیق ۱۲۹۸. با جدول زرین در صفحات.

۱۰۰۲- مرآه الحق (عرفان، فارسی)

از: محمد جعفر بن صفر خان همدانی (مجدوب علی شاه کبودر آهنگی) (۱۲۳۹ق)

در مراحل سیر و سلوک و صفات صوفیان و عارفان و راه وصول به حق و دوری از خلق دارای پانزده فصل با مقدمه ای در بیوگرافی و حالات خود، چند رساله و منظومه عرفانی نیز در این مجموعه گنجانده شده است.

[الذریعه ۲۰-۲۶۸، مرعشی ۶-۳۱۲، آستان قدس رضوی ۵۰۸].

آغاز: «الحمد لله وسلام علی عباده الذین اصطفی سیمای علی نبیّه المجتبی ورسوله المصطفی محمد المبعوث الی کافه البرایا و آله واصحابه... عرضه می دارد به برادران دینی و دوستان یقینی که چون برخوردارم و متفطن شدم».

انجام: «واگر به اعتبار فعلی از افعال باشد مثل خالق و رازق اسماء افعال گویند صفات الله عبارت است از معانی که تجلیات ذات و مبدا محمولاتند مثل علم و قدرت و حیات و اراده و اسم عباره از این است که فاعل این معانی می باشد مثل عالم و قادر».

ش ۷۴۱، ۱۴۳ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق ۱۲۵۶. تعدادی از کلمات قصار خواجه عبد الله انصاری در آغاز نسخه و بخشی از کتاب نزهه الارواح و فوائد دیگر در پایان نسخه نوشته شده است.

نسخه دیگر از این کتاب در مجموعه شماره ۱۰۴۶ می باشد.

۱۰۰۳- مرآت السالکین (فلسفه، فارسی)

منسوب به حکیم ثریا

آغاز: «سبحان الذی تجلی ذاته بذاته...».

انجام: «شرح روایت مربوط به نفس است».

ش ۱۷۴۸، وزیری، ۱۰۵ برگ، تحریر سده ۱۳ و ۱۴. بالای برگ اول نوشته: «منسوب به حکیم ثریا». اشعاری با تخلص ثریا بالای صفحات نوشته شده که در صحافی بخشی از آنها بریده شده واز بین رفته است.

۱۰۰۴- مرشد العوام (فقه، فارسی)

از: میرزا ابوالقاسم بن حسن گیلانی قمی (میرزای قمی) (۱۲۳۱ ق)

رساله فتوایی است و ظاهراً در سال ۱۲۱۷ ق تألیف شده است.

[الذریعه ۲۰-۳۰۷، مجلس ۱۱-۸۴ و ۲۶-۲۰۵].

آغاز: «حمد له... این چند کلمه ای است در اصول دین با دلیلهای اجمالیه موافق فهم و طاققت عوام نوشته می شود تا فائده آن شامل اکثر مردم باشد جناب اقدس اله به این وسیله...».

ش ۴۳، ۱۶۸ برگ، ۳۱×۱۹، نسخ ۱۲۲۵، تا کتاب خمس را دارد.

ش ۱۲۴۰، ۱۸۹ برگ، ۲۰×۱۴، نسخ، بیکا، بیتا. شامل طهارت و صلوات و صوم است.

ش ۲۱۱۲، ۱۱۸ برگ، ۲۲×۱۴، نستعلیق، بیکا، بیتا. تا اواسط باب ششم در سجود را دارد.

ش ۳۹۴۶، ۴۳ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق ۱۲۲۴. فقط زکات را دارد.

ص: ۶۸۴

۱۰۰۵- مرصاد العباد من المبدأ الى المعاد (عرفان، فارسی)

از: نجم الدین عبد الله بن محمد بن شاهرور رازی، (نجم الدین دایه) ۶۵۴ ق

کتابی است در سیر و سلوک و اخلاق و عرفان که برای سلطان علاءالدین کیقباد ابوالفتح کیخسرو بن قلج ارسلان حاکم سلجوقی آسیای صغیر که نگارش آن در رمضان ۶۱۸ ق شروع و در رجب ۶۲۰ ق پایان یافته است، این اثر در پنج باب و چهل فصل تنظیم شده است:

باب اول: در دیباچه کتاب...

[الذریعه ۲۰-۳۰۸، نسخه های خطی فارسی ۲-۱۳۷۹، مجلس ۲-، ۴۲۶

سپهسالار ۵-۵۴۴، دانشگاه تهران ۱۴-۱۹۰۵]

آغاز: «حمد بی حد و ثنای بیعد مر پادشاهی را که وجود هر موجود نتیجه جود اوست وورد هر مورد حمد و ثنای او که وان من شیء الا یستبح بحمده آن خداوندی که از بدایع فکرت و صنایع حکمت...».

انجام:

«... کشف عاطفت خویش بدار این حامی بیضه مسلمانی را

والحمد لله رب العالمین والصلاه والسلام علی خیر خلقه محمد و آله الطیبین الاطهرین حسبنا الله ونعم الوکیل ونعم المولی ونعم النصیر و الیه المعاد المصیر.

ش ۲۲۲۱، ۲۱۶ برگ، ۲۱×۱۲، نستعلیق ۱۰۲۷ در بلده طیبه کشمیر.

۱۰۰۶- مرقعات = قطعات (فارسی و عربی ظ)

از:

چهارده قطعه مرقع است تحریر ۱۲۹۵

ص: ۶۸۵

ش ۲۱۸۵، در فهرست سابق این کتابخانه این شماره این اثر هنری یاد شده و اکنون به جای آن شرایع الاسلام است.

۱۰۰۷- مرقعات = قطعات (فارسی، عربی)

از: ؟

۲۶ قطعه مرقع است شامل دعاها برای رفع حاجات و برآورده شدن مهمات که به خط محمد علی خوانساری در سال ۱۲۷۱ ق کتابت شده است.

آغاز: «این دعا را به جهت طول عمر بعد از هر فریضه بخواند مجرب است: اللهم صلّ علی محمد و آل محمد اللهم انّ رسولک الصادق المصدّق صلواتک علیه...».

انجام: «دعاء للمهمات: بسم الله الرحمن الرحيم الهی بحقّ الحسین و اخیه و جدّه و ابیه و امّه و بنیه و شیعتہ و موالیہ نجنا من الهمّ الذی نحن فیہ...».

ش ۳۷۷۰، ۲۶ برگ، ۳۲×۲۰، نسخ زیبا. کاتب محمد علی خوانساری در ۱۲۷۱. در فهرست سابق این کتابخانه این شماره ۲۸ قطعه است (نه ۲۶).

۱۰۰۸- مرقعات = قطعات (فارسی و عربی)

از: ؟

سی و شش قطعه مرقع است به خط کاتبان مختلف و در موضوعات مختلف که در چند قطعه اسم «عبد المذنب محمد مهدی ۱۲۲۹» به چشم می خورد.

آغاز: «تبارک اللهم انّ اسئلك برحمتک...».

انجام: «کلید در گنج حکیم _ کلید در گنج حکیم».

ص: ۶۸۶

ش ۳۷۷۱، ۳۶ برگ، ۱۹×۲۹، نسخ ونستعلق وثلث، یکی از کاتبها محمد مهدی در ۱۲۲۹

در فهرست سابق این کتابخانه این شماره ۵۰ قطعه است (نه ۳۶) در پشت قطعه ۳۱ این یادداشت هست: «هو الغفور در دار السلطنه اصفهان مبلغ یک تومان بیع شد سنه ۱۲۲۹».

۱۰۰۹- مرقعات = قطعات (فارسی و عربی)

از: ؟

چهل و پنج قطعه مرقع است از کاتبان مختلف که اسم چند نفر از آنها رؤیت می شود:

۱ _ حسنعلی اصفهانی سنه ۱۱۳۹، ۲ _ وصال ۱۲۵۹، ۳ _ احمد نیریزی، ۱۱۲۲

۴ _ اسحاق بن احمد نیریزی ۵ _ احمد بن وصال ۱۲۶۰، ۶ _ میر علی شاعر شامل آیات قرآن، احادیث و اشعار می باشد.

آغاز:

«تعلّم منقذاً غیرى سریعًا من الهلکات فاطلبنی تجدنی

اناالربّ الذی یخشی عذابى من النیران فاطلبنی تجد من»

ش ۳۷۶۸، ۳۱ برگ، ۱۸×۳۲، نسخ ونستعلق سده ۱۲ و ۱۳.

در فهرست سابق این کتابخانه این شماره ۴۹ قطعه است (نه ۴۵).

۱۰۱۰- (مسائل عرفانی) = کتابی در عرفان (فارسی)

از: ؟

مطالب عرفانی و فلسفی بخصوص درباره سیر و سلوک و موانع و خطرات که سالک را تهدید می کند در دو باب و هر باب هفت فصل با عناوین «بدان ای عزیز، بدان

ص: ۶۸۷

ای طالب حقّ» با مذاق شیعی نگاشته و از اشعار مولوی و عطار نیشابوری بسیار نقل کرده و از ائمه معصومین: نام برده است.

باب دوم: فصل اول: در مبدأ وجود، دوم: در چگونگی خلقت وجود ممکن به ذات، سوم: در طریق اولیاء و معرفت بعضی از حالات ایشان، چهارم: در روش فناء نفس و روح، پنجم: در معرفت عقل، ششم: در خطرات سالک، فصل هفتم: در معرفت کشف و مقام اتحاد.

در فهرست سابق این کتابخانه در ص ۳۲۴ یاد شده است.

آغاز: «بدان ای عزیز که مراد از اتحاد نه معنی معیت و حلول است...».

انجام:

«ما بعکس آن ز غیر حق خبیر بی خبر از حق و از چندین نذیر

ای محبّ عفو از ما عفو کن ای طیب...» ش ۶۴۸، ۱۵۰ برگ، ۱۸×۹، نسخ ۱۰۵۴. آغازش افتادگی دارد. با مهر بیضوی «حیدر علی بن محمد رضا بن محمد قمی ۱۳۴۰».

۱۰۱۱- مسائل فقهی (فقه، فارسی)

از: ؟

احکام شرعی را در عناوین «مسأله _ مسأله» بیان کرده و به دلایل اشاره نموده است. اصطلاحات مربوط به موضوعات شرعی را خوب شرح و بیان کرده است.

آغاز: «مسأله آیا واجب است بر متخلی ستر عورت اگر چه ناظری نباشد کما یظهر من الارشاد والنافع والشرايع و...».

انجام: «ومنها غیر ذلک من الاخبار کما یظهر عند التتبع والجواب عن الكل ان الاخبار المزبوره اکثرها ضعيفه مضافا الی ان آثار الاستصحاب ظاهره من سیاقها».

ص: ۶۸۸

ش ۴۰۶۱، ۱۵۶ برگ، نسخ، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص. خط خوردگی دارد. شاید نسخه اصل باشد.

۱۰۱۲- مسلک نجات = احکام تجارت (فقه، فارسی)

از: محمد صالح بن محمد برغانی قزوینی (۱۲۷۱ ق)

مؤلف بعد از نوشتن «مسلک الراشدین» و «مسلک النجاه» که هر دو احکام طهارت تا اعتکاف، به زبان فارسی است، به نوشتن احکام تجارت پرداخته است، چنانکه خود در مقدمه کتاب می گوید: «.. چون فارغ شدیم از عبادات مسلک نجات شروع نمودیم به بیان احکام جمله ای از متاجر که بسیار مهم است مراعات آنها در تجارت تا اینکه به جهت سالکین جاده شریعت عذری نباشد».

آغاز: «الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهیرین اما بعد... که چون فارغ شدیم از عبادات مسلک نجات شروع نمودیم به بیان احکام جمله از متاجر که بسیار مهم است مراعات آنها...».

انجام: «مرد فقیر به جهت من هدیه می آورد و طالب است چیزی را که نزد من است پس من می گیرم و به او چیزی نمی دهم آیا حلال است از برای من فرمودند بل آن هدیه از برای تو حلال است و لکن عطا بکن به او و اگر اراده نماید...».

ش ۶۵۰، ۱۹۱ برگ، ۱۸×۱۲، نسخ، بیکا، بیتا. با مهر بیضوی «عبده محسن الموسوی» جلد دوم مسلک نجات است. انجامش ناقص است.

۱۰۱۳- مسلی المصابین (اخلاق، فارسی)

از: محمود بن علی نقی بن جواد طباطبائی بروجردی، ۱۳۰۰ ق

رساله ای است در اخلاق و آنچه که مصیبت زدگان باید بدان توجه کنند که با

ص: ۶۸۹

استفاده از آیات قرآنی و روایات جمع آوری و به بهمن میرزا تقدیم و در یک فاتحه و سه فایحه و یک خاتمه تنظیم شده است: فاتحه: در فضیلت تفکر و اعتبار فایحه اولی: در صبر و فواید آن (در ۱۲ عائده) فایحه دویم: در بیان محبت و شمه ای از احوال دوستان خدا فایحه سیم: در فضل رضا و تسلیم خاتمه: در اجر تسلیه مصاب.

[نسخه های خطی فارسی ۲-۱۶۸۳، دانشگاه تهران ۵-۱۵۲۹، الذریعه ۲۱-۲۵، مشار فارسی ۴-۴۷۵۱].

آغاز: «بسمله نحمده علی مامنحنا من المصائب والبلايا کمانحمده علی آلائه و نشکره علی ان صبر الصبر عند نزول بلائه موجباً لتضائف الحسنات و مزید نعمائه و فضله علی الصابرين...».

انجام:

«... قد بدلوا الود فی القربى بیغضهم کانما ودهم فی الذکر بغضاء

بتحقیق که بدل کردند محبت را در خویشان پیغمبر بیغض ایشان گویا محبت ایشان که در قرآن آمده بغض ایشان است».

ش ۳۰۲۵، ۱۷۷ برگ، ۱۰×۱۶، نسخ، بیکا، بیتا. یک یا دو برگ از انجامش افتاده است. تصحیح شده.

۱۰۱۴- مسیب نامه (ترکی)

از: ؟

کتابی است درباره حوادث کربلا و گروه توابین و انتقام و خونخواهی از آن.

[مشار، فارسی ۲-۳۰۱۴، مشترک پاکستان ۶-۹۴۹، فهرستواره منزوی ۱-۴۷۴].

ش ۱۶۷۴، ۳۶۶ برگ، ۲۱×۳۳، نستعلیق ۱۱۳۱. بامهر «الواثق بالملک الرحیم جمال الدین ابراهیم».

ص: ۶۹۰

۱۰۱۵- مشارق الانوار = زایچه فتحعلیشاه (نجوم، فارسی)

از: محمدحسن بن محمدحسین بن بدیع الزمان حسینی منجم

زایچه فتحعلی شاه است که در یک مقدمه و چهار مقاله و یک خاتمه ترتیب یافته است. در نسخه های خطی منزوی معرفی نشده است.

آغاز: «درخشندهتر ستاره و فرخندهتر سیاره ای که از افق مقال اهل فضل و کمال طالع و لامع گردد حمد حکیمی است جل حکمتی که هفت خانه بی عمد و استوانه...».

انجام: «اگر همه خواند کار و قیصر روم یا پادشاه فرهنگ بوده باشد البته ذلیل و مخدول و منکوب اولیای دولت ابد مدت شاهنشاهی گردد و بندگان اقدس پادشاهی به فضل و عنایت الهی بر او ظفر و نصرت یابند».

ش ۶۸، ۱۰۰ یا ۲۰۰ برگ، ۲۷×۳۹، نستعلیق ۱۲۹۲، جز اول و آخر که بخط عباس مصباح زاده منجم معاصر است در سال ۱۳۶۶، با سر لوح زرین و جدول زرین.

۱۰۱۶- مشکاه الانوار (فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی اصفهانی، (علامه مجلسی) ۱۰۳۷ - ۱۱۱۰ ق

رساله ای است در فضایل و آداب قرائت قرآن و اذکار و ادعیه ماثوره که بنام شاه سلیمان صفوی تألیف و در سه تنویر (در چند کوب و باب و فصل) تنظیم شده است:

تنویر اول: در بیان فضیلت قرآن و حامل آن تنویر دوم: در بیان فضل دعا و شرایط و آداب آن تنویر سیم: ذکر بعضی از اذکار و دعوات و تعقیبات

[الذریعه ۲۱-۵۴، مرعشی ۱-۲۱۷].

آغاز: «حمدی بسان نعمتهای بخشنده وجود و حیات بی انتها و سپاس چون رحمتهای مفیض جمیع خیرات و کمال بیرون از حد و احصا سزاوار معبود بی نیاز

ص: ۶۹۱

وخالق بنده نوازی است...».

انجام: «... از حضرت صادق علیه السلام منقولست که هر که دو رکعت نماز بگذارد و در هر رکعتی بعد از (حمد) شصت مرتبه قل هو الله احد بخواند چون فارغ شود... از کتب مبسوطه علما طلب نمود تا باینجا ختم می کنم این رساله را».

ش ۲۳۷۷، ۹۰ برگ، نسخ، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳) در پایان نسخه دعای اعتصام و دوازده امام خواجه نصیر طوسی نقل شده است.

۱۰۱۷- مشکاه المؤمنین (اخلاق، فارسی)

از: علی بن باقر بروجنی زنده ۱۳۲۲ ق

مؤلف در ابتدا می گوید که چون از تالیف چند اثر در توحید و کلام فارغ شدم مصمم شدم کتابی در اخلاق تالیف کنم پس این رساله را در صبر و توکل تالیف کرد و ماه محرم الحرام ۱۳۲۳ ق از نگارش آن فارغ شد، کتاب فصل بندی خاصی ندارد و مطالبی درباره صبر و توکل با استفاده از آیات و روایات گرد آمده و توضیح داده شده است.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین الذی خلق سبع السموات والارضین... فبعد چونکه حقیر بر تقصیر در باب توحید و نبوت و معاد که اصول دین است چندمجلد نوشته بودم...».

انجام: «... که پیش از پدر مرده به ناخلف

نشاید ساختن با گلی که هر بامدادش بود بلبلی

باری تا این اندازه سخن کوتاه نمودم عبارات مشکاه المومنین والسلام خیر ختام و ختامه مسک فلیتافس المتنافسون المراقبون.

ش ۲۲۶۵، ۳۰۴ برگ، ۲۲×۱۸، نسخ مؤلف در ۱۳۲۲

کتاب بحر الجواهر که در این کتابخانه هست از تألیفات ایشان است.

ص: ۶۹۲

۱۰۱۸- مصائب العارفين = هم و غم = تلخیص هم و غم (مقتل، فارسی)

از: حسین بن حاج عبد العلی بن حاج عبد المحمود بن حاج امیر احمد طهرانی کرمانی

کتابی است در مقتل و مصائب امام حسین علیه السلام و اصحابش که بخواهش ملا محمد حسین بافقی یزدی تالیف و در یک مقدمه و چهارده مجلس و یک خاتمه تنظیم کرده و بنام «هم و غم فی شهر محرم» نامگذاری کرده بود، پس کتاب حاضر را که تلخیص و برگزیده ای از آن است در یکشنبه ۱۷ جمادی الاول ۱۲۲۹ ق پایان رسانید.

به فهرست سابق این کتابخانه ص ۴۲۵ رجوع شود که درباره این نسخه توضیح بیشتری داده شده است.

[الذریعه ۱۸-۳۹ و ۲۱-۱۱۶ و ۲۱-۷۵، فهرست کتابخانه وزیری یزد ۲-۷۵۵ و ۷۹۷، نسخه های خطی

فارسی ۶-۴۵۴۰ و ۴۵۲۶، فهرستواره فارسی ۳-۱۷۷۱، مرعشی ۸-۱۳۷، فهرست فیضیه ۲-۱۲۸،

فهرست کتابخانه آیه الله گلپایگانی ۲-۲۰۵ و ۲۹۹ و طبقات اعلام الشیعه سده سیزدهم ص ۴۳۱].

آغاز: «الحمد لله الذی نور جمیع العالم بالحسنی من صبح الازل و خلع تمام الذرات بالحیاه بماء الوجود من عله العلل و دور الکائنات من حرکاته قطعاً بلاجدل و صور آدم و نوحاً و آل ابراهیم...».

انجام: «.. پس مردم برخواستند و روی بانحضرت آوردند و در مسجد شورش و غلغله افتاد و من از صداهای مردم از خواب بیدار شدم و الحمد لله رب العالمین».

ش ۳۱۵۲، ۱۷۳ برگ، ۳۰×۲۱، نستعلیق ۱۲۶۵. با مهر مربع «محمد قاسم الحسینی» بر برگ اول، تصحیح شده.

۱۰۱۹- مصابیح فی اصول الدین (کلام، فارسی)

از: ؟

دارای چهار مقدمه و سه مقصد است. در اواسط کتاب، دوازده مصباح پیرامون صفات باری دارد، در مقصد سوم صفات سلبيه دوازده مصباح است و این شعر را از جدش نقل کرده است:

شاهراه شرع محتاج دلیل عقل نیست روز روشن شمع را دیوانه روشن می کند

آغاز: «... مقدمه اولی در بیان تقسیم مفهوم به واجب و ممکن و ممتنع بدان که هر یک از وجوب و امکان و امتناع کیفیت و حالتی است که عارض نسبت چیزی به چیزی می شود».

انجام: «واگر وجود مشترک لفظی باشد حال خالی نیست از اینکه معنی وجودی که اولاً حکم به ثبوت آن به جهت علت کرده بود. وجودی است که مخصوص ممکنات است... هیچ عاقل در حال ثانی رجوع از حکم به وجود عله بمعنی که اولاً نموده بود نمی کند...».

ش ۷۷۶، ۸۴ برگ، ۲۰×۱۴، نسخ بیکجا، بیتا. اول و آخرش افتادگی دارد.

در فهرست سابق در ص ۳۲۴ یاد شده است.

۱۰۲۰- مصابیح القلوب (اخلاق، فارسی)

از: ابو سعید تاج الدین حسن بن حسین شیعی سبزواری (قرن ۸ هـ. ق)

پنجاه و سه فصل است که در اخلاق و آداب اسلامی و برخی از فضائل و مناقب معصومان: با استفاده از احادیث اهل بیت: و گفتار حکما و عرفا نوشته شده است. [الذریعه ۲۱-۹۰، مرعشی ۸-۱۵۶، مجلس ۳۸-۵۴۹].

ص: ۶۹۴

آغاز موجود: «صلی الله علیه وآله انه قال... من كان عصمه امره لا اله الا الله واذا ابتداء قال بسم الله الرحمن الرحيم واذا انعم علیه قال الحمد لله...».

انجام: «بوی یوسف می یابم ز کام فراق زایل خواهد شد بوی گل وصال می آید زهی زیبایی پیرهنی که پیرهن یوسف پیغمبر بود محققان گفته اند که یوسف را به طریق وحی معلوم شده».

ش ۱۰۴۹، ۲۳۶ برگ، ۲۳×۱۳، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۱) از آغاز وانجام ناقص است.

این نسخه در فهرست سابق در ص ۴۹۴ ذکر شده.

* * *

ش ۱۲۹۳، ۱۷۳ برگ، ۲۳×۱۵، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۱ و ۱۲) از آغاز ناقص.

* * *

ش ۱۴۳۹، ۱۸۸ برگ، ۱۷×۱۲، نسخ، بیکا، بیتا، (تحریر شاید سده دهم) از آغاز ناقص.

۱۰۲۱- مصاحبه تاریخی ناپلئون با پاپ بی هفتم = ترجمه مصاحبه... (فارسی)

از: محمدعلی گلشائیان

ترجمه داستان کوتاهی از مصاحبه و مذاکره ناپلئون بناپارت امپراتور فرانسه با پاپ بی هفتم است که مترجم به فارسی ترجمه و در آبان ۱۳۰۷ ش به تیمور تاش وزیر دربار وقت هدیه کرده است.

آغاز: «در فن تن بلو بودیم وانتظار ورود پاپ را داشتیم. امپراتور بابی حوصلگی تمام منتظر بود تشریفات مذهبی خاتمه بیابد. در کالسکه با هم ملاقات کرده بودند بدین ترتیب که...».

انجام: «... و من دیدم که از چشمانش اشک سرازیر شده بر وی گونه های رنگ

ص: ۶۹۵

پریده اش غلطید واز این منظره بچشم دیدم که مذهب عیسی در مقابل غرور از روی زمین رخت بر بست».

ش ۲۱۴۲، ۱۱ برگ، ۲۱×۱۴، نستعلیق مترجم در ۱۳۰۷.

۱۰۲۲- مصباح الطریق = رساله عملیه = مختصر اکمال الاصلاح (فقه، فارسی)

از: حسن بن محمد علی یزدی، قرن ۱۳

«المناهل» کتاب مشهور سید محمد مجاهد حائری طباطبایی (۱۲۴۲ ق) در فقه امامیه است، گزیده و برآمده فشرده ای از آن بصورت فتوایی بنام «اصلاح العمل» برای مقلدین نوشته شد و برای استفاده فارسی زبانان توسط حسن بن محمد علی یزدی به فارسی ترجمه و «اکمال الاصلاح» نام گرفت، کتاب حاضر تلخیص و برگزیده ای از «اکمال الاصلاح» است.

[الذریعه ۲۱-۱۱۲، مجلس ۳۷-۸۳، مشار فارسی ۴-۴۷۷۶، الفبایی آستان قدس - ۵۲۴].

آغاز: «الحمد لله الذي اوضح لنا طريق العمل بنصب الاعلام والدلائل واطهر سبيل الخيرات بنشر السنن والشرائع والصلاه والسلام على افضل البريه واشرف الخليقه محمد وآله...».

انجام نسخه سوم: «و بیدار نشود تا بعد از ظهر باید روزه قضا کند و اگر قبل از زوال بیدار شود و نیت کند روزه اش صحیحست و اگر دوایی بخورد که به جهت آن خواب رود آن خواب نیز ضرر ندارد و الحمد لله اولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً».

ش ۶۱۱، ۱۰۲ برگ، ۲۰×۱۳، بیکا، بیتا.

ش ۱۶۶۰، ۱۷۱ برگ، ۳۰×۲۰، نستعلیق سید محمد هندی الاصل طهرانی المسکن حسب الامر مقرب الخاقان میرزا اسد الله لشکر نویس باشی در ۱۲۴۰. توسط ملا عبد اللطیف نوری

ص: ۶۹۶

مقابله شده است.

ش ۳۴۰۲، ۶۷ برگ، ۲۱×۱۳، نستعلیق ۱۲۲۷. این نسخه تا صیام است. تصحیح شده.

۱۰۲۳- مصباح العابدین (دعا، فارسی)

از: سید زین العابدین حسینی (ق) ۱۱

کتاب مختصری است به فارسی در اعمال سال که مؤلف آن را در یک مقدمه و دوازده مطلب و یک خاتمه در زمان شاه صفی صفوی نگاشته است.

[الذریعه ۲۱-۱۱۳، مرعشی ۷-۱۲۱].

آغاز: «میانه نماز شام و خفتن در هر رکعت یک بار الحمد و ده بار قل هو الله احد... حفظ کند حق سبحانه او را و اهل بیت و مال و دین و دنیا و آخرت او را...».

انجام: «دعای پس از توسل: فصل اللهم علی محمد و آل محمد...».

ش ۱۱۷۶، ۲۱۷ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ ملا محمد زمان ساکن رشت بدون تاریخ (تحریر سده ۱۳).

۱۰۲۴- مضماری دانش = فرسنامه (فارسی)

از: نظام الدین احمد بن صدرا گیلانی، قرن ۱۱

رساله ای است در شناسایی، تربیت و پرورش اسب و بیان امراض و معالجات آن که در یک مقدمه و سه مرحله و یک خاتمه تنظیم و بنام شاه عباس دوم نگاشته شده است:

مرحله اول:..... (نه باب)

ص: ۶۹۷

مرحله ثانی: در آداب تربیت و شرح مسابقه و ذکر سایر مراکب (نه باب)

مرحله ثالثه: در معالجات امراض (نه باب) خاتمه: در بیان مجملی از اسبان پادشاهی و... تعویذات.

[نسخه های خطی فارسی ۱-۴۵۴، الذریعه ۱۶-۱۷۰ و ۲۱-۱۳۴، مجلس ۱۴-۳۳۱]

دانشگاه تهران ۱۰-۱۸۴۴]

آغاز: «... و ممکن است که مراد از لفظ... در حدیث مذکور جهاد با دشمنان دین باشد اساس ایمان بر جمیع عبادات مقدم است و چون در جهاد هیچ چیز مانند اسب باعث توانائی و ایمنی از دشمن نمی گردد...».

انجام: «... و من کل اذیه و بلیه و الشهور و الدهور».

ش ۲۹۷۷، ۸۹ برگ، ۱۰×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۲ و ۱۳) از ابتدای نسخه مقدمه و دو باب از مرحله اول افتاده است و از انجام هم ناقص است.

۱۰۲۵- مطالع الاحزان (مقتل، فارسی)

از: محمد تقی بن ملک محمد اردبیلی، قرن ۱۳

کتابی است در مصائب و عزاداری خامس آل عبا و شهادت خویشان و یاران آن حضرت که به شاهزاده بهمن تقدیم و در پنج ذیقعه ۱۲۶۰ ق پایان یافته است: دارای مقدمه و مقاصد و خاتمه.

مقدمه در چهار منهج

المقصد الاول در... سه... منهج... (در سه منهج)...

شاید بیش از یک جلد باشد.

آغاز: «الحمد لله الذی الزمنا کلمه التقوی و ووفقنا للتمسک بالعره الوثقی و ارشدنا برشاد الائمة الهدی و جعلهم وسیله الی مآرب الدین والدنیا و... و بعد چنین گوید

ص: ۶۹۸

محب خاندان نبوت و خادم اخبار معدن...».

انجام: «... وضعیف می گوید اللهم احشرنا فی زمره جناب سید الشهداء و آبائه و اولاده المعصومین و اولیائه و احبائه و الباکین علیهم و الحمد لله الذی وفقنا لاتمام شرح احوالهم... و ذخری و ذخیرتی یوم فقری و فاقتی بمحمد و آله الطیبین الطاهرین».

ش ۲۰۴۶، ۱۴۴ برگ، ۲۵×۱۶، نستعلیق ۱۲۶۰ از روی نسخه اصل.

این نسخه جلد اول است. تصحیح شده.

۱۰۲۶- مطالع الانوار (کلام، فارسی)

از: نصر الله بن مرتضی حسینی کاشانی، قرن ۱۳

کتابی است در اصول و قواعد علم کلام که در یک مقدمه (۵ باب) ویست و دو مطلع و یک خاتمه تنظیم شده است.

و در ص (۵۱ تا ۷۶) تفسیر کلامی و اعتقادی با مقدمه در ۱۸ تحقیق، از سوره حمد ارائه داده است.

آغاز: «حمد سزاوار نیست حقیقتی را مگر حقیقت بی نیاز بالذات از جمیع جهات که هستیش عین ازل و ابد باشد و عاجز و جاهل و... مطلقا نباشد، لیس لذاته اول و آخر و ظاهر و باطن و ترکیب و تغیر...»

آغاز تفسیر سوره حمد: بسمله، مسأله هفتم از کتاب مطالع الانوار در بیان معنی سوره مبارکه حمد است بدان که بیان معنی سوره مبارکه حمد که از ظاهر آن بیرون نرود و تاویل ننماید موقوف به بیان هجده تحقیق است...».

انجام: «.. مفهوم این منطوق آنست که پیدایش و بقا و فنا وجود هر ممکن الوجودی...».

ص: ۶۹۹

ش ۲۷۳۶، ۱۶۹ برگ، ۱۸×۱۱، نستعلیق مؤلف بدون تاریخ. این نسخه بخش هایی از مقدمه و خاتمه را دارد. از وسط و آخر ناقص است. در برگ آخر بخشی از عهد نامه مالک اشتر آمده است. خط خوردگی در برگهای وسط نسخه بسیار است.

ش ۲۷۳۸، ۴۸ برگ، ۱۸×۱۱، نستعلیق، بیکا، بیتا. این نسخه تفسیر سوره حمد را دارد.

به ص ۵۸۳ فهرست سابق این کتابخانه درباره شماره ۲۷۳۶ رجوع شود.

نسخه شماره ۳۷۳۸ در فهرست سابق به اشتباه در مطالع الانوار شفتی ذکر شده بود.

۱۰۲۷- مظاهر العقول فی الحکمه الالهیه (فلسفه، فارسی)

از: سید نصر الله بن مرتضی حسینی کاشانی (قرن سیزدهم هـ)

بیست و یک دلیل عمیق فلسفی است برای اثبات اصول اعتقادی و حقایق دین و مذهب، در دو مقدمه و بیست و یک «مظهر». و در لابلای بحثها اصطلاحات فلسفی را طبق حروف تهجی که از کلمه «ازل» شروع کرده می آورد که در واقع یک فرهنگ اصطلاحات فلسفی نیز به شمار می آید.

[مرعشی ۱۶-۱۳۹، نسخه های خطی منزوی ۲-۸۴۶].

آغاز: «نیست سپاسی مگر دلیلی باشد لامع بر پیدایش فیض خاصی از فیاض مطلق به مقتضی عمل اختیاری مستفیض و نیست فیض خاصی مگر برهانی باشد قاطع بر حدوث فیض عامی از غنی...».

انجام: «... و ظهور هر یک از سته مذکوره لازم آید امکان امتناع یکی از سته عدمیه امتناعیه که محسوس البطلان و غنی از ابطال است. به آخر رسید بیانان مظاهر...».

ش ۱۹۶۶، ۱۰۴ برگ، ۲۲×۱۸، نستعلیق. ۱۲۹۳

قلم خوردگی زیاد دارد احتمالاً نسخه اصل است. در پایان فوایدی در ذکر آیاتی از قرآن با

ص: ۷۰۰

ذکر رقم سوره و آیه مندرج است.

به نسخه شماره ۲۷۳۶ و فهرست سابق این کتابخانه ص ۵۸۳ رجوع شود.

۱۰۲۸- مظهر الاسرار (منظومه، فارسی)

از: عطار تونی یا نیشابوری

مثنوی است عرفانی در حدود سه هزار بیت از عطار تونی و جز «مظهر العجایب» عطار نیشابوری است. در این کتاب به سی پرسش پیری پاسخ گفته شده است. این منظومه را به عطار نیشابوری نیز منسوب دانسته اند.

[الذریعه ۱۹-۳۰، مجلس ۳۷-۱۰۶، نسخه های خطی منزوی ۴-۳۲۱۶].

آغاز:

«یکی پیری مرا آواز می داد که ای عطار از دست تو فریاد

جهان بر هم زدی و فتنه کردی به دیوار مذاهب رخنه کردی»

انجام:

«محمد بود غواص شریعت علی غواص دریای حقیقت

بر آورد حیدر از دریا بسی درّ

که شد دامان اهل الله ازو پُر»

ش ۳۸۹۱، ۳۰ برگ، ۱۳×۱۹، نستعلیق محمد سالک نائینی در ۱۳۶۰

۱۰۲۹- معارف الانوار (حدیث، فارسی)

از: محمد کاظم بن محمد شفیع هزار جویی (قرن ۱۳ هـ. ق)

مؤلف که از شاگردان وحید بهبهانی است این کتاب را در هفت مجلد در فضائل و مناقب اهل بیت: تألیف نموده که بعضی از جلد های آن را در سال ۱۲۲۳ به اتمام

ص: ۷۰۱

رساند و قبل از سال ۱۲۳۸ نیز رحلت کرده است.

[الذریعه ۲۱-۱۸۸، الفبائی آستان قدس ص ۵۳۱].

آغاز: «الحمد لله.. این کتاب جلد دوم است... و آن مشتمل است بر چند باب در بیان ابتدای آفرینش نور مولای مؤمنین و امام المتقین و سید الوصیین علی بن ابی طالب علیه السلام است...».

انجام: «... حضرت امیر علیه السلام فرمود که من به سجده افتادم برای حق سبحانه و تعالی در ازاء شکر آنچه عطا کرد از اسلام و تعلیم کردن قرآن را و محبوب گردانیدن مرا به خاتم پیغمبران و مرسلان و صاحب روضه».

ش ۱۶۵۳، ۲۲۲ برگ، ۳۰×۲۰، نسخ، بیک، بیتا. این نسخه جلد دوم است و انجامش افتادگی دارد.

۱۰۳۰- معجزات و فضائل (فارسی)

از: ؟

معجزات و فضائل پیامبر اسلام را به تفصیل بیان کرده و در آخر کتاب فصلی درباره مواضع جواز غیبت، فصلی در فضیلت بسم الله الرحمن الرحیم، فصلی در بیان فضایل و فواید بعضی آیات و سورهها ذکر کرده و از قاضی زاده کرهروی (قرن ۱۱) صاحب «تحفه شاهی» و کتاب «ریاض الجنان» نام برده است.

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحیم. راویان اخبار و ناقلان آثار چنین روایت کرده اند که حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله روز دوشنبه از ما در متولّد شد و در آن وقت هفت معجزه نمود اول آنکه همه کودکان واژگونه آیند از مادر و حضرت رسول راست به پا آمد...».

انجام: «و از حضرت امام محمد باقر صلوات الله علیه منقول است که کسی که در

ص: ۷۰۲

خواب ترسد در خواب معوذتین و آیه الکرسی بخواند. والله اعلم بالصواب».

ش ۱۵۸۳، ۸۷ برگ، ۲۸×۱۸، نسخ، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۱ و ۱۲).

۱۰۳۱- معجزات چهارده معصوم علیهم السلام (فارسی)

از: ؟

شرح حال کوتاهی برای هر یک از معصومان: آورده و سپس به تفصیل معجزات و کرامات آنان را تحت عنوان «معجزه _ معجزه» یاد کرده است و از کتاب های «دلایل النبوه» «کفایه النصوص» و «روضه الواعظین» نقل کرده و بیشتر از کتاب های شیعه و گاهی از ابن اعثم کوفی هم نقل می کند.

آغاز: «امام محمد باقر خازن علم نبوی و مبین حقائق دینی از پدرش از جدش علیهم السلام...».

ش ۲، رحلی، ۲۳۵ برگ، ۳۱×۲۱، نسخ، نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد.

در فهرست سابق این کتابخانه ص ۳۸۶ توضیح مفصلی درباره این نسخه هست. رجوع شود.

۱۰۳۲- المعجم فی وقایع ملوک العجم = تاریخ معجم (تاریخ، فارسی)

از: شرف الدین فضل الله بن عبد الله حسینی قزوینی (م حدود ۷۴۰)

کتابی است در تاریخ پادشاهان ایران از کیومرث و هوشنگ تا نوشیروان. مؤلف این کتاب را در عصر اتابک نصر الدین احمد بن یوسف شاه که حاکم لرستان بود، در حدود سال ۶۸۴ نوشته است.

[الذریعه ۳-۲۸۷، منزوی ۶-۴۳۸۶، مجلس ۲-۱۵۵ و ۲۶-۹۶، مرعشی ۱۵-۶۶، مشار فارسی ۱-۷۵۳].

آغاز: «ان احق ما یفتح به الکلام و ینجح به المرام حمد الملك العلام القدوس...».

ص: ۷۰۳

ش ۱۰۱۹، ۱۸۰ برگ، ۲۶×۱۵، نستعلیق فرج الله تفرشی در ۱۰۳۶ یا ۱۳۰۶. آغازش افتاده.

ش ۱۳۷۶، ۱۷۷ برگ، ۱۹×۱۲، نستعلیق محمد رشید در ۱۰۹۵. با جدول زرین در صفحات.

رساله ای در توصیف غلیان در دو برگ ضمیمه این نسخه است. آغاز

چيست غلیان گلغذار ساده ای لاله آتش در کلاه افتاده ای

و نیز لغت عربی به فارسی ضمیمه آن است آغاز: استفتاح: طلب فتح نمودن.

در فهرست سابق این کتابخانه این نسخه در مجموعه ها ذکر شده است.

ش ۱۷۲۰، ۱۳۲ برگ، ۲۳×۱۵، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر شاید سده دهم) با سر لوح و جدول زرین در برگ اول.

ش ۱۹۰۷، ۱۱۸ برگ، ۲۴×۱۷، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۱ و ۱۲) از انجام افتادگی دارد. با جدول زرین در صفحات.

ش ۱۹۸۹، ۲۴۷ برگ، ۲۲×۱۴، نستعلیق ابو القاسم تفرشی در ۱۲۰۹.

ش ۳۱۴۷، ۱۷۴ برگ، ۳۰×۲۰، نستعلیق ۱۲۵۹. تصحیح شده و حاشیه نویسی شده.

۱۰۳۳- معراج السعاده (اخلاق، فارسی)

از: ملا احمد بن مهدی کاشانی نراقی (۱۲۴۴ ق)

این کتاب مأخوذ از «جامع السعادات» ملامهدی نراقی پدر مؤلف است و بر همان ترتیب مرتب شده است و می توان گفت ترجمه آن است.

[الذریعه ۲۱-۲۲۹، نسخه های خطی منزوی ۲-۱۶۸۸، سپهسالار ۵-۶۰۳].

آغاز: «فهرست ابواب وصفات و فصول کتاب... بدانکه این کتاب مشتمل است بر پنج باب... معراج سعادت جاودانی و مفتاح ابواب فیوضات دو جهانی ستایش و سپاس خداوندی است یکتا...».

ش ۱۳۲، ۳۴۴ برگ، ۲۱×۲۹، نستعلیق محمد تقی بن عبدالسمیع الحسینی الموسوی الشیرازی در ذیحجه ۱۲۳۹. علامت تصحیح دارد. با جلدی نفیس.

۱۰۳۴- معراجنامه = مثنوی صالح (فارسی)

از: صالح بن حسن (ظاهراً)

منظومه ای است در بیان وقایع معراج رسول اکرم صلی الله علیه و آله که در حدود ۹۰۰ بیت سروده شده است.

[نسخه های خطی فارسی ۴-۳۱۲۸، ملک تهران (شماره ۵۳۷۷)].

آغاز:

«ای خدا نطق بسته ام واکن در ثنای رسول گویا کن

دل شوریده را صفایی ده سینه را صیقل و جلایی ده»

انجام:

«هزاران درود و هزاران سلام

زما بر محمد علیه السلام

هزاران درود و هزارات تحف زما باد دائم بشاه نجف»

ش ۲۶۲۹، ۳۸ برگ، ۱۱×۱۷، نسخ. ۱۲۹۵.

ص: ۷۰۵

۱۰۳۵- معرفت تقویم = بیست فصل (نجوم، فارسی)

از: محمدنصیرای اصفهانی زنده ۱۱۸۲ ق (شاید م) ۱۱۹۱

رساله ای است در نجوم و شناخت تقویم که برای کریم خان زند (۱۱۶۳ - ۱۱۹۳ ق) در سال ۱۱۸۲ ق نگاشته و در یک مقدمه و بیست فصل و یک خاتمه تنظیم شده است:

مقدمه: تعلق به اهل حساب دارد و آن اعداد جمل باشد.

فصل اول: در ایام هفته و تعریف آن...

[نسخه های خطی فارسی ۱-۲۴۸، الذریعه ۲۱-۲۵۲، الهیات تهران ۳۲۳، سپهسالار ۳-۲۷۳].

آغاز: «اعداد شکر و سپاس و ثنای بی قیاس بر آن پادشاهی سزاست که این قبه فلک دوار فانوس وار را از شموع کواکب ثواب و سیار منور و مزین گردانید که انا زینا السماء...».

انجام: «... باید که کوكب منسوب به آن که شمس می باشد مسعود باشد و باقی برین قیاس و هر کس را در معرفت تقویم پیش از این حاجت افتد رجوع در شرح بیست باب بیرجندی نماید که مطلب حاصل شود. تمت.».

ش ۲۱۰۷، ۱۸ برگ، ۱۷×۲۲، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۲ و ۱۳).

۱۰۳۶- معرفه الحواس و ترتیب رئاسه الناس (فارسی)

از: محمد بن مرتضی مبارکشاه حسینی الواعظ الابرقوهی

این رساله مختصر را در سال ۶۸۸ در دو فصل حواس ظاهری و باطنی انسان و سپس در حکومت بر مردم نگاشته است.

آغاز: «و بر این سنن استقامت پذیرد و این سنن را اقامت دهد جاه او روز بروز مرتفع می گردد و خواص و عوام از وی منتفع می گردند و نام وی... فصل اول در

ص: ۷۰۶

معرفت حواس: بدان که صانع قدیم».

انجام:

«افنیت عمرک ادبارا واقبالا

تبقى البنین وبقى الاهل والمالا

حتى متى انت بالامال مشتبهك

اذا انقضی امل املت آمالاً»

ش ۳۹۰۱، ۸ برگ، ۱۱×۱۹، نستعلیق ۹۸۸. برگ اولش افتاده و گویا نسخه بخط مرحوم رضانی (واقف بیشتر نسخه های خطی این کتابخانه) باشد.

اشعاری به وزن مثنوی از مؤلف در پایان نسخه هست.

۱۰۳۷- معرفه الحيوانات (فارسی)

از: ؟

مطالبی به اختصار درباره حیوانات و حشرات و انسان همراه با نقاشی رنگی از مغز انسان و غیره آورده است. از کتاب های جدید است و الفاظ فرنگی هم دارد.

آغاز: «علوم طبیعی بر چند قسم است: اول: علم به احوال موجودات ذی حیا که آن هم بر چند قسم است...».

ش ۱۱۶۹، ۸۵ برگ، ۱۳×۲۱، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۴) شکل های رنگی داد. با مهر مستطیل «دواخانه عمومی میرزا حسینخان عابد زاده بار فروش مازندران ۱۳۳۳».

۱۰۳۸- معرفه القراءه = رساله فی معرفه القراءه (فارسی)

از: ؟

مسائل مربوط به قرائت قرآن و چگونگی کلمات آن و اقوال قراء را بیان کرده است. و گویا به سال ۱۰۶۵ تحریر آن به اتمام رسیده است.

ص: ۷۰۷

آغاز: «سه ورق بیاض رقمی کشیده و قرآنت مذکور را از طرق کتابین در این صحیفه درج کرد اصولاً و فروعاً و در تنقیح آن کوشید... بدان که مختار از برای جمیع قُرّاء در استعاذه اعوذ بالله...».

انجام: «سوره تَبَّتْ حَمَّالَهُ الحَطْبُ ما اغْنَى سیصلی بین بین ... و حکم سیصلی در باب لامات گذشت سوره الاخلاص کفوّاً احد».

ش ۷۰۷، ۷۸ برگ، ۱۳×۱۹، نسخ، بیکا، بیتا. از آغاز افتادگی دارد. تصحیح شده. حاشیه از طاهر اصفهانی دارد.

۱۰۳۹- معرفه القراء = (القراءه) (تجوید، فارسی)

از: ؟

مسائل تجوید را در یک مقدمه و دوازده «مغفره» و یک خاتمه برگزار کرده و این رساله را به درخواست علامه العلماء المتأخرین سید محمد طباطبائی و فتحعلی شاه قاجار نگاشته است.

آغاز: «الحمد لله الذی هدانا لنور الایمان و ووفقنا بقراءه الفرقان و اطلق السنننا بتلاوه القرآن و بترتیل تلاوته فی اناء اللیل و اطراف النهار باین البیان و احسن الالحن و بین فیہ قصص الانبیاء».

انجام: «مطلب سیم در بیان ادعیه سنّت است که در شروع به تلاوت قرآن اللهمّ بالحق انزلته (وبالحقّ) نزل و بعد از تلاوت صدق الله العلی العظیم بخواند و طریق ختم قرآن آن است که قل اعوذ برّب الناس را تمام کند الحمد لله با الم ذلک تا اولئک هم المفلحون بخواند روایت ابن کعب مذکور است که حضرت رسول چنین می کردند».

ش ۳۹۶۷، ۲۴ برگ، ۱۴×۲۰، نستعلیق، بیکا، بیتا.

ص: ۷۰۸

۱۰۴۰- معین العوام = مناسک حج (فقه، فارسی)

از: محمد تقی بن محمد حسین کاشانی، م ۱۳۱۷ ق

رساله عملیه مؤلف در ابواب فقهی عبادی که جهت مقلدین نوشته و در تهران چاپ سنگی شده است، از گفته صاحب الذریعه برمی آید که کتاب حج این رساله جداست و نسخه حاضر کتاب حج را در بردارد، مؤلف از کتاب دیگرش «سفینه النجاه» نام برده است.

[الذریعه ۲۱-۲۸۵].

آغاز: «کتاب حج و عمره و در آن چند باب است باب اول در اقسام حج است و آن یا واجبست یا مستحب است و حج واجب بر دو قسم است یا آنست که واجب می شود باصل شرع و آنرا حجه الاسلام می نامند...».

انجام: «... همه را در کتاب سفینه النجاه ذکر نموده ایم تمام شد».

ش ۲۰۲۳، ۸۱ برگ، ۱۹×۲۳، نسخ مؤلف. انجامش افتادگی دارد. روی برگ اول نوشته شده: جلد حج از رساله معین العوام (که گویا جلد سوم این رساله است).

ش ۳۲۷۱، ۱۰۳ برگ، ۱۷×۲۱، نسخ محمد تقی بن عبدالرزاق ساوجی در ۱۲۸۹. این نسخه هم کتاب حج و عمره است.

۱۰۴۱- مفاتیح الاعجاز فی شرح گلشن راز (عرفان، فارسی)

از: شمس الدین محمد بن یحیی بن علی اسیری لاهیجی نور بخشی، ۸۴۰ _ ۹۱۲ ق

شرح مفصل و معروف بر «گلشن راز» شیخ محمود شبستری (۷۲۰ ق) که بخواهش و درخواست عده ای از سالکان در ۱۹ ذیحجه ۸۷۷ ق نگارش آن آغاز شده است.

ص: ۷۰۹

[نسخه های خطی فارسی ۲-۱۴۰۱، مرعشی ۱۲-۸۸، الفبائی آستان قدس ۵۳۸، الذریعه ۱۳-، ۳۷۰]

مشار فارسی ۴-۴۸۳۷، سپهسالار ۵-۶۱۷، دانشگاه تهران ۱۱-۲۱۸۵]

آغاز: «باسمک الاعظم الشامل فیضه المقدس بکلّ موجود ... بانوار الوجود ای محمود بهر شانی، وای معبود بهر مکانی، ای مذکور بهر لسانی، وای معروف بهر احسانی...».

انجام: «... ونام شیخ بزرگوار ناظم قدس سرّه مولانا سعد الدین محمود شبستری بوده و شبستر موضعی است در هشت فرسنگی تبریز و مولد مولانا ومدفن ایشان آنجاست روح روحه الحمد لله».

ش ۱۰۵۷، ۲۱۲ برگ، ۲۴×۱۲، نستعلیق، بیکا، بیتا. آخرش ناقص است. روی برگ اول نوشته: انیس العارفين.

ش ۳۴۵۱، ۱۸۱ برگ، ۱۸×۱۱، نستعلیق، بیکا، بیتا. اولش ناقص است (تحریر سده ۱۳).

ش ۳۳۷۰، ۳۴۵ برگ، ۲۰×۱۴، نسخ، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۰ و ۱۱) چند برگ آن نو نویسی است. با مهر مربع «المتوکل علی الله الغنی عبده الراجی حسن بن محمد ۱۲۲۳».

ش ۳۴۷۷، ۳۱۷ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ ۱۲۳۳. در مدت چهار سال کتابت آن انجام شده است.

حاشیه با امضاء «ع ل» دارد.

۱۰۴۲- مفاتیح التنزیل (تجوید، فارسی)

از: محمود بن محمد علوی فاطمی حسینی تبریزی (حافظ تبریزی) (ق ۱۴ هـ. ق)

ص: ۷۱۰

مسائل تجوید را در یک مقدمه ودوازده باب ویک خاتمه که مقدمه و باب دهم آن به عربی است به نام ناصر الدین شاه قاجار و وزیر او حاج میرزا حسین خان سپهسالار نوشته است.

[مجلس ۳-۳۶، نسخه های خطی منزوی ۱- ۱۰۰].

آغاز: «الحمد لله الذي أنزل على عبده الكتاب لكلّ شىء تبياناً وجعله لتصدق نبوته وتأييد رسالته معجزاً وبرهاناً ونزله بحسب المصالح منجماً وصيره بالتحميد مفتتحةً وبالاستعاذه مختتماً وقسمه على قسمين».

انجام: «یعنی مخرج هفتم میان زبان است با آن چه برابر او است از حنک بالا و آن مخرج ... و شین معجمتین ویا غیر مدی است و این سه حرف را تجری می گویند و تجر محل گشادگی دهان است و مخرج هشتم اول کناره زبان است با آن چه یلی او است از دندانهای اضراس شمالاً ویمیناً و آن مخرج ضاد معجمه است».

ش ۳۶۳۳، ۸۱ برگ، ۱۹×۳۰، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳).

۱۰۴۳- مفاتیح الغیب (فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی ره (علامه مجلسی) (۱۱۱۱ هـ)

اخبار و آدابی که راجع به استخاره و کیفیت آن وارد شده در یک فاتحه و هشت مفتاح و خاتمه گرد آوری کرده است. و در ماه مبارک رمضان ۱۱۰۴ به پایان رسیده است.

[الذریعه ۲۱-۳۰۴، مرعشی ۱-۲۱۴، فهرست رضوی ۱۵-۱۴۰ فهرست مشار].

آغاز: «روایت کرده اند که فرمود که بعضی از پدران من در استخاره این دعا می خواندند...».

انجام: «... و با توزع بال و تشتت احوال و وفور اشتغال... نوشته شد».

ص: ۷۱۱

ش ۱۴۱۹، ۴۵ برگ، ۱۸×۱۱، نستعلیق محمد بن اقا اسکندر جنابادی در مدرسه آقا مبارک اصفهان در ۱۱۲۸. آغازش افتادگی دارد.

۱۰۴۴- مفاتیح النجاه عباسی (دعا، فارسی)

از: ملا محمد باقر بن محمد مؤمن سبزواری (محقق سبزواری) (۱۰۹۰ ق)

ادعیه و اعمالی که در اوقات و حالات مختلف و برای طلب حاجت و غیره، خوانده و انجام داده می شود دارای مقدمه بیست و هفت باب است و به نام شاه عباس (۱۰۷۷) نگاشته شده است.

[الذریعه ۲۱-۳۰۸، مرعشی ۵-۲۷، آستان قدس ۱۵-۴۶۹].

ش ۱۱۱، ۳۳۳ برگ، ۲۸×۱۸، نستعلیق سده ۱۱. نام کاتب ندارد. ناقص است با جلد روغنی نفیس.

۱۰۴۵- مفتاح الاطفال فی رضاع الاطفال (فقه، فارسی)

از: محمد علی بن حاج محمد حسن تبریزی اصلاً و کاشانی مولداً

رساله مختصری است در سه باب و یک خاتمه. باب اول در محرمات نسبیّه، باب دوم در شرایط تحقق رضاع و اقسام آن و باب سوم در احکام رضاع، خاتمه در مستحبات و مکروهات آن.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین والصلاه والسلام علی خیر خلقه محمد وآله اجمعین لا سیما ابن عمّه ووصیّه و خلیفته و صهره سیدالوصیین امیرالمؤمنین ولعنه الله علی اعدائهم و مبغضیهم من الان الی یوم الدین».

انجام: «و کراهت دارد تسلیم نمودن ولد را به سوی او که به منزل خود برود

ص: ۷۱۲

وگراحت در مجوسیّه شدیدتر است از یهودیّه و نصرانیّه و همچنین گراحت دارد شیر ولد الزنا را به غیر ولد زنا دادن حضرت امام محمد باقر علیه السلام فرمودند شیر یهودیّه و نصرانیّه و مجوسیّه دوست داشتتهتر است به سوی من از شیر ولد الزنا».

ش ۳۷۸۲، ۲۸ برگ، ۲۰×۱۳، نسخ، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳ و ۱۴).

۱۰۴۶- مفتاح الجنه للنار جنة (مقتل، فارسی)

از: محمد مقدس زنجانی زنده ۱۳۲۲ ق

کتابی است در مقتل و بیان مصائب حضرت سید سید الشهداء علیه السلام که پس از تألیف کتاب های دیگر مؤلف چون «جمره الفؤاد لزاد يوم المعاد» و «اثنی عشریه فی مصائب سادات البریه» نگاشته و در یک مقدمه پنجاه مجلس و یک خاتمه تنظیم و در ۱۳۲۲ ق تألیف شده است.

[فهرستواره فارسی ۳-۱۷۸۷، نسخه های خطی فارسی ۶-۴۵۴]

الذریعه ۲۱-۳۲۵، مشار فارسی ۴-۴۸۴۸]

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم يا حسين ادركني نعمدك يا من دلّ على ذاته بذاته و حارت العقول من كنه صفاته و تاهت الاوهام في معرفه حقيقه اياته ولا يمكن الممكن امكان...».

انجام: «... پس من صورت حال را بآن شکسته بال گفتم او بر جناب شما از روی اخلاص صلوات فرستاد فی الحال بالهای اقبال او روئیده واز برکت صلوات فرستادن بر جناب شما از پستی خاک به سربلندی افلاک و بمقام قرب خود رسید. تمت.».

ش ۳۳۴۲، ۲۳۶ برگ، ۲۲×۱۸، نستعلیق ابوالقاسم بن سید حسن خراسانی الاصل و هیدجی المسکن در ۱۳۲۲. در هامش برخی صفحات اشعاری از صفی در مدح امام حسین علیه السلام بخط ابوالقاسم الحسینی است. و در برگ آخر نسب نامه مؤلف که از طرف مادر به امام سجاد علیه السلام می رسد به خط او دیده می شود. تصحیح شده است.

ص: ۷۱۳

۱۰۴۷- مفتاح النجاه (مقتل، فارسی)

از: حسین بن محمد (قرن ۱۳)

کتابی است در ۲۲ مجلس به نظم و نثر و در آن اشعار فارسی و ترکی آورده است. نویسنده کتاب های دیگری به نام «ذخیره العقبی»، «بشیر و نذیر» و «گلچین» دارد.

آغاز: «وجود ذی الجود، عزیز الوجود، معبود و دود که مستجمع کمالات است و میرا از نقایص... چنین گوید این خاکسار گنه کار شرمسار و پایمال نفس هوا و شیطانهای غدار...».

انجام: «فرموده اند که انزلوناعن الربوبیة وقالوا فینا ما شئتم و این مسئله را علمای الکرام وفقهای ذی العزّ والاحترام جواز فرموده اند تمتّ الکتاب بعون الاحد الواحد الوهّیاب بید مؤلفه الحسن بن المرحوم آقا محمد المدفون بالمکّه عاملهم الله بالستر والرحمه».

ش ۱۳۰۶، ۱۹۴ برگ، ۲۱×۱۳، نستعلیق. ۱۲۶۴

۱۰۴۸- مقامات حمیدی (ادب، فارسی)

از: قاضی حمید الدین محمد بن عمر حمیدی بلخی، ۵۵۹ ق

رساله ای ادیبانه در تقلید و تتبع از مقامات حریری و بدیع الزمان همدانی که در بیست و پنج یا ۲۴ مقامه تنظیم و در سال ۵۵۱ ق پایان یافته است.

[الذریعه ۲۲-۹، مجلس ۲۶-۴۳۱، مرعشی ۶-۵۱، سپهسالار ۲-، ۹۳]

نسخه های خطی فارسی ۳-۳۶۳۱، مشار فارسی ۴-۴۸۷۵]

آغاز: «الحمد لله الذی شرفنا بالعلم الراسخ و عرفنا بالدين الناسخ و علمنا من حقائق الاحكام... سپاس و ستایش خداوندی را که بیاراست ارواح مارا بوجود اصل و

ص: ۷۱۴

پیراست اشباح ما را بچود وصل...».

انجام: «... و يعلم ان فوق كل ذي علم عليم ايزد تعالی ما را و دوستان ما را از عیب جستن یاران و طعن و قدح همکاران نگاهدارد و هذیانات این افسانه نابوده و سرگذشت‌های ناشنوده از ما محو... در گذارد بحق محمد و آله».

ش ۲۷۷۹، ۹۹ برگ، ۱۷×۱۱، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳).

۱۰۴۹- مقام الفضل (فقه، فارسی)

از: آقا محمدعلی بن محمد باقر بهبهانی (۱۲۱۶ هـ. ق.)

این کتاب در حل مسائل مشکله شرعی و غیر شرعی به طور مفصل و استدلالی به ترتیب سؤال و جواب با عناوین «ل _ ب» و به نام هدایت خان بیکلر بیکی رشت و گیلان، هنگامی که مؤلف به رشت رفته بود، تألیف شده. در اواخر محرم الحرام ۱۱۹۲ شروع و ماه شعبان همان سال به اتمام رسانیده است.

[الذریعه ۲۲-۱۴، مرعشی ۸-۱۷۷، مشار، فارسی ۲-۳۰۸۶].

آغاز: «فتاوی مفتیان عقول دراک و مسائل سائلان فحول هوش و ادراک، حمد و سپاس حضرت علیمی است که ابجد خوانان دبستانی آفرینش...».

ش ۱۶۱۵، ۱۶۸ برگ، ۳۲×۲۱، نستعلیق، بیکا، بیتا. اخرش ناقص است. (تحریر سده ۱۳).

۱۰۵۰- مقباس المصایح (دعا، فارسی)

از: ملا محمدباقر بن محمدتقی مجلسی (علامه مجلسی) (۱۱۱۱ هـ. ق.)

مؤلف در این کتاب تعقیب نمازهای پنجگانه و دعاهای صبح و شام را در ده فصل گرد آوری کرده است. تاریخ تألیف ۱۰۹۶ به نام شاه سلیمان صفوی.

ص: ۷۱۵

چاپ شده است.

[الذریعه ۲۲-۱۷، کتابشناسی مجلسی ۲۹۵، آستان قدس ۱۵-۴۹۱، مرعشی ۱-۴۸، مجلس ۳۵-۲۶۹].

آغاز: «الحمد لله الذي جعل الصلاة للمؤمنين معراجا والتعقيب لصعودها على مدارج القبول منهاجا والصلاه على من اسرج الله به مصباح الدين اسراجاً محمد المصطفى واهل بيته...».

انجام: «هر که در عرض یکسال هر روز یکمتر تبه این دعا را بخواند نمیرد تاجای خود را در بهشت بیند سبحان الدائم القائم سبحان القائم الدائم سبحان الواحد الاحد سبحان الفرد الصمد سبحان الحي القيوم سبحان الله وبحمده سبحان الحي الذي لا يموت...».

ش ۶۰۰، ۱۹۸ برگ، ۲۱×۱۲، نسخ ونستعلیق، بیکا، بیتا. تاریخ ۱۲۶۲ در حاشیه اش دیده می شود اما نسخه قدیمتر است. تصحیح شده.

ش ۶۵۴، ۱۴۴ برگ، ۱۸×۱۵، نسخ محمد هادی بن عبد الله هاشمی در ۱۱۴۱. مطلبی از علم هیئت با جدول در این نسخه هست. با مهر بیضوی «محمد بن علی».

ش ۲۷۳۱، ۲۳۷ برگ، ۱۸×۱۲، نستعلیق. ۱۱۱۲.

ش ۲۸۸۹، ۱۲۶ برگ، ۱۷×۱۰، نستعلیق محمد تقی بن عبد الفتاح حسین ایرنی سبزواری در ۱۵ جمادی الاولی ۱۱۲۳ به خواهش ملا محمد جلال بن محمد صادق تائینی ظ.

ش ۴۱۴۴، ۹۸ برگ، ۱۳×۷، نسخ ونستعلیق، بیکا، بیتا. این نسخه اوراقش پس و پیش شده. فهرست مطالب در آغاز نسخه هست.

ص: ۷۱۶

ش ۴۱۵۱، ۱۲۵ برگ، ۱۶×۹، تحریر محمد تقی بن عبدالفتاح حسینی سبزواری در یازدهم صفر ۱۱۲۳. تصحیح شده.

۱۰۵۱- مقتل (عربی، فارسی)

از: ؟

مقتلی است شبیه ذریعه النجاه میرزا رفیع گرمرودی. مطالب را از کتاب بحار الانوار، ارشاد شیخ مفید، منتخب طریحی، لهوف ابن طاوس، امالی صدوق، اخبار الدول وغیره نقل کرده واکثر مطالب بین سطور ترجمه اش آمده و مجلس مجلس است.

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم. المجلس الثاني في مقاتله العباس وعلى الاكبر وعلى الاصغر. روى الثمالى عن على بن الحسين سيد العابدين عليه السلام انه نظر الى عبید الله بن عباس فاستعبر ثم [قال] ما من يوم اشد على رسول الله...».

انجام: «كل من حضر من اهل دمشق فلم ير في هذا اليوم الا باكي وباكیه. تم هذا المجلس وبعده احوال الخطيب في جامع الشام زين العابدين عليه السلام.».

ش ۱۵۷۵، ۱۵۵ برگ، ۱۹×۱۱، نسخ ونستعلیق، بیکا، بیتا. این نسخه از مجلس ثانی یا ثامن را دارد و ناتمام است.

۱۰۵۲- مقتل = مجالس ومصائب (فارسی)

از: ؟

کتابی است در مصائب وشهادت حضرات معصومین: وباران واصحاب آن بزرگواران که در چهار مقدمه و چندین مجلس تنظیم شده ودر ابتدای هر مجلس

ص: ۷۱۷

خطبه ای مفصل آمده است: مجلس اول: در وفات رسول اکرم صلی الله علیه و آله مجلس دوم: در وفات حضرت فاطمه ۳ مجلس پنجم: در شهادت امام حسین علیه السلام مجلس نهم: در شهادت حرّ بن یزید ریاحی مجلس چهاردهم: در شهادت سید الشهداء مجلس پانزدهم: در حوادث پس از شهادت امام علیه السلام.

آغاز: «مقدمه دوم: آنکه مشیت الهی و حکمت ازلیه و ارتباط مسببات اسباب مقتضی آنست که بر عملی از اعمال اثری مترتب شود اگر عمل نیک باشد بر آن اثر نیک مترتب می شود...».

انجام: «... ینادی نحن بناتک سبایا و اولادک فی ایدی الظالمین و ما دختران تو ایم که ما را باسیری می برند و فرزندان تو ایم که در دست ظالمین گرفتار شده ایم و ما را به بندگی گرفته...».

ش ۲۵۰۶، ۲۰۹ برگ، ۱۶×۲۰، نستعلیق، بیکا، بیتا. از این نسخه دو مقدمه از آغاز افتاده و از انجام تا اواخر مجلس پانزدهم را دارد.

۱۰۵۳- مقتل = مجالس (فارسی)

از: ؟

مجموعه مرثی و اشعار که جمع آورنده برای استفاده در منابر و مجالس خود گرد آورده است.

آغاز:

«عکس روی تو در آینه جان می بینم پرتو روی تو از دیده نهان میبینم

سر این نکته که بد غیب نهان [می بینم]

در تماشای جمال تو عیان می بینم»

ش ۲۵۳۲، ۸۱ برگ، ۱۶×۲۱، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳ و ۱۴).

ص: ۷۱۸

۱۰۵۴- مقدمه بهشت (عقائد، فارسی)

از: ؟

اصول دین را بر اساس عقاید شیعه به شکل سؤال و جواب نگاشته است و هر پنج اصل را با دلایل عقلی و نقلی بیان نموده است.

آغاز: «حمد می کنم ذاتی را که وجود او عین ذات اوست و حمد می کنم صانعی را که واحد است در افعال او و حمد می کنم خالق را که عدالت است...».

انجام:

«غیر ما هر کس که باشد ترک دنیا می کند هر زمان گوئیم فردا ترک دنیا می کنیم

چون که فردا می شود امروز و فردا می کنیم» ش ۱۱۳۹، ۲۷۲ برگ، ۲۳×۱۷، نسخ غلامعلی بن رمضانعلی اصفهانی در ۱۲۷۱.

۱۰۵۵- مکارم الکرائم = ترجمه مکارم الاخلاق (حدیث، فارسی)

از: علی بن الحسن زواره ای

ترجمه ای است از مکارم الاخلاق رضی الدین امین الاسلام طبرسی که در دوازده باب در آداب و اخلاق اسلامی برگرفته از احادیث و روایات چهارده معصوم: بدون ذکر اسانید آنها تنظیم یافته است، رضی الدین طبرسی این کتاب را در زمان پدرش نگاشته است.

عربی و فارسی هر دو چاپ شده است.

[الذریعه ۲۲-۱۵۰، مشار ۲-۳۰۹۸].

ص: ۷۱۹

آغاز: «حمد بی حد و شکر بی عد حضرت احدی را سزد که سید البشر و ائمه اثنا عشر را برگزید به مکارم اخلاق و محاسن...».

ش ۱۱۹۰، ۱۹۰ برگ، ۱۲×۱۹، نستعلیق. ۱۰۵۶.

۱۰۵۶- ملک جمشید و طلسم آصف برخیا و حمام بلور (داستان، فارسی)

از: محمدعلی شیرازی نقیب الممالک

داستان یکی از شاهزادگان هندی به نام ملک جمشید و طلسم حمام بلور است.

تاریخ نگارش ۱۲۹۲ ق

[فهرستواره فارسی منزوی ۱-۴۷۸، مشار فارسی ۲-۲۱۱۳].

آغاز:

«قسمت خود می خورند منعم و درویش روزی خود می برند پشه و عنقا

حاجت موری به علم غیب بداند

در بن چاهی به زیر صخره صمّا»

انجام: «وامیران را خلعت داده و مالیات هفت سال شهر را بر خلائق ورعیت بخشید و به عدل و داد ورعیت پروری مشغول گردید شب و روز به عیش و عشرت پادشاهی به سر می برد تا آن که سپاه مرگ شهر بند و جودش را مسخر نموده و هادم الذات بر ایشان بتاخت».

ش ۸۶۰، ۳۱۲ برگ، ۱۳×۲۰، نستعلیق (درشت) عبدالکریم فریدنی در ۱۲۹۳. نسخه ای است که برای چاپ اصلاح شده است. آغازش افتاده.

ش ۱۵۲۹، ۱۰۰ برگ، ۱۶×۲۰، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۴). در پایان نسخه برخی اشعار ذکر شده و در برخی موارد تاریخ ۱۳۳۲ ق و ۱۲۹۲ ش دارد. انجامش ناقص است.

ص: ۷۲۰

۱۰۵۷- مناجات خمس عشره = دعا (عربی، فارسی)

از: حضرت امام زین العابدین علی بن الحسین علیه السلام

پانزده دعا در توبه، شکایت از نفس، خوف ورجا، رغبت و شکر، اطاعت، اراده و محبت، توسل، فقر، شناخت، ذکر، استعاذه و زهد که نزد عرفاء از علما جهت عرض حال و انجاح سوال ذریعه ای است کافی و وسیله ای وافی.

[الذریعه ۲۲-۲۳۹، آستان قدس ۱۵-۴۹۶].

آغاز: «الهی البستنی الخطایا ثوب مدلتی وجللنی التباعدمنک لباس مسکتی وامات قلبی عظم جنایتی فاحیه بتوبه منک یا املی و بغیتی ویا سؤلی و منیتی فوعزّتک».

انجام: «واقرر اعیننا یوم لقائک برؤیتک و اخرج حبّ الدنیا من قلوبنا کما فعلت بالصالحین من صفوتک والابرار من خاصّیتک برحمتک یا ارحم الراحمین ویا اکرم الاکرمین».

ش ۳۸۸۸، ۲۸ برگ، ۱۲×۱۹، نسخ و نستعلیق محمد حسین بن محمد حسن سلیمی مازندرانی بدون تاریخ (تحریر سده ۱۲ و ۱۳). ترجمه فارسی زیر سطرها نوشته شده. مقابله شده مطلبی درباره استخاره و نماز اول ماه در این نسخه هست.

۱۰۵۸- مناسک حج (فقه، فارسی)

از: مرتضی بن محمد امین انصاری دزفولی، (شیخ انصاری) ۱۲۱۴ _ ۱۲۸۱ ق

رساله عملیه مؤلف برای استفاده مقلدین فارسی زبان که در آن بر مشی احتیاط بنا گذاشته شده و نیز توسط برخی فضلا به عربی ترجمه شده است.

[الذریعه ۲۲-۲۷۳، الفبایی آستان قدس - ۵۵۲].

ص: ۷۲۱

آغاز: «الحمد لله رب العالمين... وبعد پس می گوید احقر العباد الی عفو ربه الباری... این مختصریست در بیان واجبات واکثر مستحبات حج بیت الله الحرام بزبان فارسی بجهت اجابت بعضی مومنین و اعانت سایر حجاج...».

انجام: «... که ترک زیارت آن حضرت بعد از حج جفاست بر آن حضرت صلی الله علیه و اله و سلم وفقنا الله و جمیع المؤمنین لزیارته والانقیاد لما جاء به و رزقنا شفاعته بجاهه و آله».

ش ۲۷۵۱، ۴۵ برگ، ۱۷×۱۱، نسخ، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳).

۱۰۵۹- مناسک حج (فقه، فارسی)

از: محمد باقر بن محمد نقی موسوی شفتی اصفهانی، ۱۱۷۵ - ۱۲۶۰ ق

رساله ای است در آداب و اعمال مناسک حج که برای استفاده مقلدین فارسی زبان تحریر و در یک مقدمه و سه مقصد و یک خاتمه تنظیم شده است.

[الذریعه ۲۲-۲۵۷، الفیایی آستان قدس - ۵۵۲، مجلس ۳۸ - ۴۹۴].

آغاز: «الحمد لله رب العالمين والصلاه والسلام علی... اما بعد مقصر در گاه رب العالمين و خادم آثار الائمة الطاهرين... به عرض برادران دینی می رساند که این رساله ایست در بیان آداب و اعمال حج در اوان عزم تشریف به بیت الله العظیم...».

انجام: «... مثل اینکه شک می کند که شوط ششم است یا هفتم، پنجم است یا ششم و هکذا این دو قسم محل خلاف است ما بین فقها و مختار در مسأله آن است که طواف باطل است و استیناف آن لازم است».

ش ۲۸۳۳، ۶۷ برگ، ۱۵×۱۱، نسخ ۱۲۵۶. با سرلوح زرین در برگ اول و جدول زر در صفحات. و یادداشت تملک سید احمد صفائی (خوانساری).

ش ۳۰۹۹، ۹۱ برگ، ۱۹×۹، نسخ، بیکا، بیتا. تصحیح شده و علامت بلاغ دارد.

ص: ۷۲۲

از: ؟

رساله ای است در احکام، اقسام، افعال حج و مناسک عمره که بدون پرداختن به ادله بصورت فتوایی نگاشته شده است.

آغاز: «الحمد لله الملك المعبود الحي القيوم العليم العلام والصلاح والسلام على اشرف الانام وخير خلقه... اما بعد این رساله ایست در بیان... و اقسام حج وحالات احرام و افعال و...».

انجام: «.. واز جاهل واز فراموش کار واز (...). واز دیوانه مگر در صید که کفاره واجب می شود با جهل و نسیان و عمد و هر محرم که چیزی که بر او حلال نیست بپوشد همچنین بر او یک گوسفند واجب شود والله الموفق والمعين».

ش ۲۸۷۳، ۴۸ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق ۱۰۴۳. با مهر مربع «عبده محمدعلی ۱۱۰۶» روی برگ اول و آخر، و مهر مربع «یا ابا عبدالله ۱۳۳۷» روی برگ آخر.

۱۰۶۱- مناسک حج = ترجمه منتخب مناسک حج صاحب جواهر (فقه، فارسی)

از: ؟

رساله ای است در احکام عمره و حج تمتع که برای استفاده مقلدین فارسی زبان و خواهش آنان از مناسک حج صاحب جواهر استخراج و بفارسی برگردانده شده است، ترجمه دیگری از این کتاب بنام «ترجمه هدایهالتاسکین» از مولی علی بن میرزا خلیل تهرانی (۱۲۹۶ ق) در دست است که غیر از این ترجمه است.

[الذریعه ۴-۱۴۶].

آغاز: «بعد حمد تعالی والصلاح على اشرف بریته و عترته الطاهرین این

ص: ۷۲۳

مختصریست از مسائل ضروریه عمره و حج تمتع که بواسطه خواهش بعضی از رفقا از مناسک حج شیخ استاد شیخ محمد حسن سلمه الله تعالی...».

انجام: «.. مستحب است هفت شوط طواف کردن از جانب پدر و مادر و (... و آشنایان و جمیع اهل بلد خود و عزم کردن به برگشتن به حج در سال آینده به جهت آنکه این قصد و عزم موجب زیادتی عمر می شود».

ش ۲۹۲۷، ۷۷ برگ، ۱۰×۱۴، نسخ ۱۲۶۸.

۱۰۶۲- مناظرات (کلام، فارسی)

از: عباس مولوی (قرن ۱۲ هـ. ق) (گویا)

در این کتاب مناظره‌های بعضی از پیامبران و امامان: و دانشمندان شیعه ذکر شده است و در ۶۲ فصل می باشد و چند مناظره از الفصول المختاره شیخ مفید، احتجاج طبرسی، مجالس المؤمنین شوشتری، مناظره قاضی زاده رومی (این مورد در الذریعه نیز اشاره شده)، مناظره شیخ حسین بن عبد الصمد (پدر شیخ بهائی) با یکی از علمای حلب را آورده است.

[الذریعه ۲۲-۲۸۰، دانشگاه ۹-۱۲۵۵، نسخه های خطی، منزوی ۲-۹۹۳، مجلس ۶-۷۵].

آغاز: «حضرت الله تعالی آدم را خلق نموده ملائکه را امر نمود به سجود او پس ملائکه آدم را سجود نمودند از برای تقرّب به سوی الله تعالی».

انجام: «تصدیق نمودند قول به مسح را و از اعتقاد به غسل در گذشتند و بعد از این حکایت به خلافت منجر شده قاضی زاده ماوراء النهر در اثبات خلافت ابو بکر به اجماع مستند شده بود راقم اوراق گوید که چون».

ش ۸۵۵، ۲۱۲ برگ، ۱۱×۲۰، نستعلیق، بیک، بیتا. از فصل دوم تا شصتم را دارد. آغاز و انجام ناقص.

ص: ۷۲۴

۱۰۶۳- مناهج الشارعیین (عقائد، فارسی)

از: سید احمد عبد الحسیب حسینی فاطمی (ق ۱۱ هـ. ق)

در چهارده منہج و ہر یک در چند شارع در اصول و فروع دین و اخلاق بنا بر اخبار شیعی کہ برای سلطان سلیمان صفوی (۱۱۰۵ ق) نوشته است. کتاب، در صفر ۱۰۶۸ بہ انجام رسیدہ است.

چاپ شدہ است.

[الذریعہ ۴-۱۵۰، نسخہ های خطی، منزوی ۲-۹۹۵].

آغاز: «مقدری نہ بہ آلت بہ قدرت مطلق... و ظہور آیہ کریمہ الم نجعل الارض مہادا والجبال اوتادا قوافل حضور ومحامل ظہور گشودہ قادری کہ مشاطہ قدرتش دیدہ نہاد را بہ سواد کحل لیالی چون پر طاووس از ضیاء...».

انجام: «منقول از حضرت امام بہ حق ناطق جعفر صادق علیہ السلام کہ امر سفیانی از امر محتوم آمدہ و در ماہ رجب خروجش واقع گردد و این قصہ نیز طولانی بودہ از اعظام امور و شداید عظام باشد».

ش ۳۱۴، ۲۹۸ برگ، ۱۵×۲۶، نستعلیق، بیکا، بیتا.

۱۰۶۴- منبع البکاء فی مقتل سید الشهداء علیہ السلام (مقتل، فارسی)

از: محمد صالح بن آقا محمد برغانی قرزینی (۱۲۸۳ ق)

شامل چہارده مجلس از ذکر مبداء خروج سید الشهداء علیہ السلام از مدینہ تا بازگشت اہل بیت: پس از واقعہ جانسوز کربلاست کہ مؤلف پس از «معدن البکاء» کہ بہ عربی بودہ، نگاشتنہ است.

[الذریعہ ۲۲-۳۵۸، نسخہ های خطی منزوی].

ص: ۷۲۵

آغاز: «الحمد لله رب العالمين والصلاه والسلام على محمد و آله الطاهرين چنین گوید اقل الخلیقه... که چون فارغ شدم از تالیف معدن البکاء و آن مشتمل است بر اخبار و اشعار...».

انجام: «این اول فتحی است که به برکت حضرت امام حسین علیه السلام صادر شد حضرت امیر المؤمنین علیه السلام فرمود به خاطر آوردن زمانی را که او کشته می شود تشنه در صحرای کربلا حتی آن که اسب او رم می کند و مهمه می کند و می گوید الظلیمه الظلیمه».

ش ۵۴۱، ۲۲۹ برگ، ۲۰×۱۵، نستعلیق. ۱۲۵۶.

۱۰۶۵- منتخب آیات قرآنی

از: ؟

یادداشت های است درباره آیات قرآنی که ظاهراً بصورت موضوعی و با ترجمه در دفتری تحریر گردیده است.

آغاز: «لا اله الا انت تمسکی بالعروه الوثقی...».

انجام: «.. یهدیهم صراطاً مستقیماً».

ش ۳۴۲۷، ۴۴ برگ، ۱۹×۱۱، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳) با خط بدونا خوانا.

۱۰۶۶- منتخب الاشعار (عربی، فارسی)

از: عبداللطیف طسوجی احتمالاً

مترجم پس از ترجمه کتاب مشهور «الف لیله و لیله» به دستور بهمن میرزا پسر عباس میرزا نائب السلطنه برای دومین کار مأمور به تدوین و ترجمه اشعار عربی شد

ص: ۷۲۶

و او این کتاب را در هفت باب در انواع اشعار مدح، هجا، غزل، خمریات، شکایت، مراثی و مواعظ، متفرقات مرتب کرده امام ترجمه یکی از دو مترجم «الف ليله و ليله» عبداللطيف طسوجى يا ميرزاى سروش بايد باشند.

این نسخه در فهرست سابق این کتابخانه در ص ۱۵۸ یاد شده است.

[ذریعه ۴-۸۰، فهرست منزوی ۳۶۵۹ رجوع شود].

آغاز: «الحمد لله الذی عزّنا الادب وعلّمنا لغه العرب...

باکرم خلق الله ربّ الشریعه

بدأت بمدحی اذبه بدء فطرتی

صلی الاله و من یحفّ بعرشه

والاطهرون علی النبى الامجد»

انجام:

ابصرت باقه نرجس فی کفّ من اهواه غصه

فکأنما قضب الزمرد انبقت ذهبا وفضّه»

ش ۳۵۷۶، ۱۲۶ برگ، ۲۲×۳۴، نسخ و نستعلیق، بیکا، بیتا. ترجمه اشعار زیر سطرها نوشته شده و برخی از اشعار در حاشیه به فارسی شرح شده است.

۱۰۶۷- منتخب جلاء العیون والملهوف (فارسی)

از: یحیی بن زکریا

منتخبی است از دو کتاب «جلاء العیون» علامه مجلسی و «المهوف = لهوف» ابن طاووس ره که در ده باب (برای هر روز دهه محرم یک باب) مرتب شده است.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین والصلاه علی محمد وآله الطاهیرین اما بعد بخاطر این ذره بی مقدار یحی بن زکریا رسید که از کتاب... جمع نمایم و چون گریستن بر مصائب پیشوایان دین موجب حسنات و محو سیئات است».

ص: ۷۲۷

«تا چرخ سفته بود خطایی چنین نکرد بر هیچ آفریده جفایی چنین نکرد

اللهم العن اؤل ظالم ظلم حق محمد و آل محمّد و آخر تابع له على ذلك اللهم العن العصابه التي... اللهم العنهم جميعاً.

ش ۳۸۲۱، ۱۷۵ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق. ۱۲۱۳.

۱۰۶۸- منتخب الدعوات (دعا، فارسی)

از: محمد بن محمد کریم بن ابراهیم قاجاری کرمانی (محمد خان کرمانی)

رساله ای در اعمال و ادعیه و آداب که در هفت باب تنظیم شده و از کتاب های شیخیه است.

[مشار فارسی ۴-۴۹۸۱، فهرست کتب مشایخ ۲-۳۴۷].

آغاز: «بعد از ستایش یزدان پاک و درود بر خواجهلولاک و آل اطهارش که ناسوتیان را نجوم افلاکند و لاهوتیان را برتر از وهم و ادراک بنگارش مراد می پردازد که...».

انجام: «.. و ترحم علی محمد و آل محمد کافضل ما صلیت و بارکت و ترحمت علی ابراهیم و آل ابراهیم انک حمید مجیدفعال لماترید وانت علی کل شی قدیر».

ش ۲۹۴۳، ۱۱۸ برگ، ۱۵×۱۰، نستعلیق سید حسین بن سید مرتضی برغانی در ۱۳۶۴ ق. این نسخه چاپ سنگی است (نه خطی) در مطبعه سعادت کرمان چاپ شده است.

۱۰۶۹- منتخب دیوان انوری (فارسی)

از: تقی الدین محمد حسینی

دفتری از اشعار و سرودهای اوحد الدین علی انوری (قرن ۶) که اصل دیوان شامل قصاید، مقطعات، غزلیات، رباعیات و مشتمل بر دوازده هزار بیت می گردید و انتخاب کننده از بین آنها اشعار آبدار را برگزیده و مقدمه ای نیز بر آن نگاشته است. در فهرست سابق این کتابخانه این نسخه هم به عنوان دیوان انوری یاد شده است.

آغاز: «هیچکس آن کتاب را از حکیم بگرو نگرفت لاجرم حکیم را از آن حال کلفتی عظیم روی نمود... اما دیوان حکیم انوری آنچه بنظر راقم حروف تقی الدین محمد الحسینی رسیده از قصاید و... اکثر قصاید و چند قطعه درین...».

انجام:

«از دوستی تو بر نگردانم روی

گر روی زمین بجمله دشمن گیرد

باقدر تو آب آسمان ریخته باد

با خاک درت ستاره آمیخته باد...»

ش ۲۰۴۷، ۱۲۳ برگ، ۱۳×۲۳، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۰ و ۱۱) از ابتدا و انتها یکی دو برگ افتاده است. با مهر بیضوی «سکینه سلطان» در برگ اول.

۱۰۷۰- منتخب دیوان حافظ و سعدی (فارسی)

از: ؟

اشعاری است منتخب از دو شاعر شیرازی، حافظ لسان الغیب و سعدی افصح المتکلمین.

آغاز:

«همچو زمین خواهد آسمان که بیفتد تا بدهد بوسه بر نعال محمد...»

ص: ۷۲۹

انجام:

«... کز زهد ندیده ام فتوحی

تا کی زخم آب دیده بر سنگ»

ش ۱۲۸۷، ۶۲ برگ، ۲۲×۱۳، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳) آغاز و انجام افتادگی دارد.

۱۰۷۱- منتخب الروضه = منتخب التعزیه (مقتل، فارسی)

از: عبدالکریم بن مرشد گیلانی

فضائل و مناقب پیامبر اسلام وائمه اطهار: و مصائب آنان مخصوصاً واقعه جانگداز کربلا و شهادت مظلومانه امام حسین علیه السلام را در یک مقدمه ویست و دو فصل ویک خاتمه آورده است.

[الفبائی آستان قدس ص ۶۷۵، مرعشی ۱۶-۳۴۳، فهرست منزوی ۶-۴۵۵۵]

فهرستواره فارسی ۳-۱۷۹۸]

آغاز: «حمد بی حدّ حکیمی را سزا است جلّت عظمته که خاک این عالم فانی را به آب محنت و غم سرشته و بر درودیوار این زندان عاریت سرا انواع مصیبت و الم نوشته».

انجام: «ای پسر و هب آیا نمی خواهی که چون فردای قیامت شود ملاقات کنی پروردگار را و هیچ گناه بر تو نباشد آیا نمی خواهی که پیغمبر صلی الله علیه و آله با تو مصافحه کند پس حضرت آن قدر گریست که محاسن مبارکش غرق اشک شد».

ش ۸۷۹، ۱۲۸ برگ، ۲۰×۱۵، نستعلیق. ۱۲۵۹.

ش ۲۳۲۴، ۱۷۵ برگ، ۲۱×۱۷، نستعلیق ۱۲۲۸، مقدمه و بخشی از فصل اول را ندارد.

ص: ۷۳۰

۱۰۷۲- منتخب الفضائل (فضائل علی علیه السلام، فارسی)

از: نصر الله بن اسد الله زنده ۱۲۹۸ ق

مؤلف بجهت علاقه به فضایل و مناقب امیرالمؤمنین علیه السلام مقداری روایات و احادیث از کتاب های چون کافی، جواهر الايقان دربندی، شرح زیاره جامعه احسائی و مجلسی، مجن و فتن بحار الانوار، تحفه الملوک دارابی و تفسیر امام عسکری و بحر المعارف همدانی، مشارق الانوار، کتاب فضایل سید قریش قزوینی و... جمع آوری و در ۱۲۹۸ ق پایان رسانده است.

آغاز: «من كتب فضيله من فضائل علي عليه السلام لم تزل الملائكة تستغفر له ما دام لتلك الكتابه اثر ومن ذكر فضيلهم فضائله غفر الله له ما تقدم من ذنبه و ما تأخر...».

انجام: «... اللهم احينا حياه محمد وآله و امتنا مماتهم و توفني على ملتهم واحشرنا في زميرتهم و ارزقنا زيارتهم في الدنيا و شفاعتهم في الاخره بحق محمد وآله و صلى الله على محمد و آله الطيبين الطاهرين».

ش ۳۳۱۹، ۲۱۶ برگ، ۲۰×۱۶، نستعلیق مؤلف در ۱۲۹۸. با مهر مربع «اذا جاء نصر الله» تصحیح شده.

۱۰۷۳- منتخب المقاصد فی اصول العقائد (عقائد، فارسی)

از: ؟

اصول دین را در پنج اصل به اختصار نگاشته است.

آغاز: «بدان که اصول دین بر مذهب شیعه اثنا عشریه پنج است توحید عدل نبوت امامت معاد توحید و نبوت و معاد را از اصول دین دانند».

انجام: «و این مدارک و اعضاء تمام آلات و ادوات و مظاهر صفات و افعال و آثار

ص: ۷۳۱

نفس انسان، منافات با وحدت ذاتیه او ندارند و بقاء تمامی اعضاء و اجزاء بسته به بقای نفس انسان است».

ش ۴۰۲۹، ۶ برگ، ۱۷×۱۰، نستعلیق، بیکا، بیتا. آخرش افتادگی دارد.

۱۰۷۴- منشآت (فارسی)

از: ؟

ش ۷۱۲، ۵۴ برگ، ۲۰×۱۵، تحریر ۱۲۶۵. با یادداشت غلامحسین مکتبی مورخ ۱۲۶۹ در پایان نسخه. (نوشتهها سیاق است).

۱۰۷۵- منشآت (فارسی)

از: ؟

منشآت است به فارسی و عربی به افراد مختلف در مناسبتها از میرزا رحیم... و میرزا مهدی خان و دیگران.

آغاز: «الحمد لله رب العالمين والصلاه والسلام على خير خلقه محمد واله اجمعين که بعضی منشآت از انشاء غفران پناه... چون نگارنده پیکر انس و جان».

انجام: «والتق لكل برج خمسته و.. بالعدد من موضع القمر بالعكس الى جهة المغرب فاذا انتهيت الى برج لا يتم الخمسه فالشمس في ذلك البرج».

ش ۷۳۰، ۱۶۱ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳).

ص: ۷۳۲

۱۰۷۶- منشآت = روش نامه نگاری (فارسی)

از: ؟

روش نامه نگاری، وصیت نامه نویسی و مصالحه نامه، هبه نامه و غیره است که جهت تعلیم فراهم آمده است.

آغاز: «کلک گهربار (...) خامه دُرر نثار اُعی مفاوضه شریف عالی و ملاطفه لطف تعالی که (...) فصیح البیان...والا خجسته القاب عالی جاه».

انجام: «بر هر یک از حضرات مشار الیهم اهلیت و قابلیت فلان مزبور ثابت و محقق بودن اسامی شریف خود را در متن و حاشیه این صحیفه قلمی فرمایند تا مشار الیه مرتکب امر مزبور شده همه وقت و در همه جا صرفه و غبطه صغار را منظور داشته نوعی نباشد که نقصانی به مال صغار برسد».

ش ۸۷۵، ۶۴ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق، بیکا، بیتا. آغازش ناقص است. (تحریر سده ۱۱).

۱۰۷۷- منشآت (فارسی)

از: ؟

مجموعه ای از مراسلات و منشآت که بعضا به خط سیاق هم دارد. در آخر مجموعه قصیده ای از میرزا طوفان مازندرانی آورده است که مطلع آن چنین است.

جرم آنجا که لنگر اندازد

گردش از چرخ اخضر اندازد

قصیده ای است در مدح امیر مؤمنان علی علیه السلام.

آغاز: «بسمله. الحمد لله رب العالمین والصلاه والسلام علی خیر خلقه محمد وآله المصایح العلی...».

انجام: «.. در صف محشر به حساب جرعه کوثر به حق جمله امامان که با حساب

ص: ۷۳۳

کرم بین

(گویا شعر است غلط نوشته شده)».

ش ۱۱۹۶، ۹۶ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق. ۱۲۴۳

۱۰۷۸- منشآت (فارسی)

از: ؟

رساله ای است به صورت گزارش وقایع و حوادث روزانه که احتمالاً در جریان لشکر کشی در یکی از جنگ‌ها نوشته شده است. عبارات آن ساده وادبیانه است.

آغاز: «که در این چند سال در سمنان به سر می بردند با وجود صغر سن دایم هوس سفر و تمنای حشم ولشکر می نمودند از انجا که کمال مرد مردانه و جوهر شخص فرزانه می باید در همه جا ظاهر وهویدا باشد».

انجام: «... این همه از کجا همه را میسر است اگر همچنان در بند (...) کامران شاهی وکنکاش».

ش ۱۲۸۹، ۲۴ برگ، ۲۴×۱۹، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳) اول و آخر ناقص.

۱۰۷۹- منشآت (فارسی)

از: ؟

نامه هایی درباره مطالب مختلف آورده است از جمله اصلاح بین برادران دینی، صیغه خرید و فروش اموال واجناس وتاریخ شهر شوال ۱۲۷۲ در آخر یکی از نامهها آمده است همچنین از محمد حسین طهرانی و عبدالحسین طهرانی، محمد علی مازندرانی، ملا محمد قلی، حاجی ملا عبد الرحیم وغیره نام برده است.

ص: ۷۳۴

آغاز: «الحمد لله على نواله... غرض از نگارش... این کلمات عرفیه الدلالات که در میان...».

انجام: «.. مثل اصفهان که نار نویسند و مثل یزد که درم نویسند و مثل طهران که سیر نویسند».

ش ۱۴۶۷، ۷۵ برگ، ۱۱×۱۷، نستعلیق ۱۲۷۲ ق با جدول زرین در صفحات.

۱۰۸۰- منشآت (فارسی)

از: ؟

مجموعه منشآت است با عناوین مراسلات دوستانه، به یکی از آشنایان، به اهل موسیقی، در باب فرزندش میرزا علیرضا، به والی دار السلام بغداد، صورت فتحنامه قلعه بحرک اصفهان، از جانب لطفعلی خان به خوانین عراق، رقم تدریس و قبول، دیباچه نکاح، صورت وقفنامه، به والی والاشان دار السلام بغداد، صورت توبه، از جانب کریم خان به سلطان روم و...

در آن نام میرزا صادق بسیار برده شده است.

آغاز: «زیبا بتان معانی ماه سیما در صفة هر صفحه اش صف اندر صف نشسته و از رخساری دلاویز، وجهی شورانگیز رونق بتکده آذر را هم درهم شکسته».

انجام: «.. که بعزه الله العزیز العالی که جای شریف بسیار بسیار خالی است و دل اخلاص منزل از آلام مفارقت و اسقام مهاجرت در عین شکسته حالی است امیدواری است که سعادت خدمت لازم السعاده به احسن وجهی میسر شود».

ش ۱۵۳۶، ۱۵۷ برگ، ۷×۱۵، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳) آغازش افتادگی دارد. بیاض است.

ص: ۷۳۵

۱۰۸۱- منشآت (فارسی)

از: محمد حسین؟

مجموعه ای از منشآت که در آن از آیات قرآن مجید و روایات ائمه اطهار: بهره جسته و عبارات مغلق وادیانه ای دارد.

آغاز: «سبب تالیف این حروف خجسته مبانی و باعث بر ترکیب این کلمات برجسته معانی انکه سرگشته بادیه حیرانی محمد حسین عاصی (...) بعد از استسعاد به سعادت دریافت فیض صحبت دلفریب عالیجاهی...».

انجام: «.. مدلول «انا هدیناه النجدین» نگشته طعن و توییخ را سزاوار، شایسته رنجس و آزار می باشد حال چون آن عالی جاه در مقام استدعا بر آمده حسب المامول او این دفعه زبان قلم را در آزار آن (...) وبه همان توییخات سابقه او را مورد...».

ش ۱۵۵۹، ۸۹ برگ، ۱۷×۱۰، نستعلیق ۱۲۳۶، با مهر بیضوی «جعفر قلی» و «کنده مهر حسن به دل محمد» در آغاز نسخه. و در پایان نسخه انشائی به عربی و نیز اشعاری از سعدی و غیره هست. بیاض است.

۱۰۸۲- منشآت (فارسی)

از: ؟

مجموعه نامه ها و مراسلات و اجاره نامه و وکالت نامه و هبه نامه و صورت قباله و مضاربه نامه و معاف نامه و صورت مجلس و صورت استفتاء و عریضه به پادشاه و خوانین و اعضای خانواده و فامیل که برخی با تاریخهای ۱۲۶۶ و ۱۲۰۸ ق آمده و جنبه آموزشی و تعلیمی دارد، ضمناً در میان نامهها اسم و مشخصات مکانها آمده که ظاهراً حقیقی بنظر می رسند.

ص: ۷۳۶

آغاز: «افتتاح کلام بحمد ایزد فتاح امری است نیکو و درود... به روضه مقدس و قبه منور و مشهد معظم خواجه کاینات فعلی است احسن و اکمل تحیات بر آل و اولاد و خیره او باد...».

انجام: «... کتابت ملای مکتب نویسند عالیحضرت فضیلت تربیت ملاحمت پیوسته قرین عافیت معرا و مبرا از ... بود بعد الدعا مشهود رای مودت... می دارد که البته... بحث فرزندی ارجمندی نصر الله...».

ش ۲۸۴۰، ۳۵ برگ، ۱۷×۱۱، نستعلیق، بیکا، بیتا. آخرش افتادگی دارد.

۱۰۸۳- منشآت (فارسی)

از: ؟

مجموعه نامهها و مکاتیب که بصورت ادیبانه مسجع و متکلفانه نوشته شده است.

آغاز: «هو المستعان الله اکبر رفتیم و آمدیم و بیادت نیامدیم مرحبا از تغافت».

ش ۲۹۰۷، ۴۴ برگ، ۱۷×۱۱، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳) انجامش ناقص است.

۱۰۸۴- منشآت (فارسی)

از: ؟

مجموعه نامهها و انشاءهای ادیبانه به افراد گوناگون به قصد تعلیم و یادگیری نوشته شده است.

آغاز: «الحمد لله الذی احل النکاح و حرم الزنا والسفاح والصلاه والسلام علی محمدواله الشافعی یوم المیعاد... چون بمضمون حقیقت مشحون وانکحوا الایامی منکم والصالحین من عبادکم وامائکم...».

ش ۳۴۱۱، ۶۳ برگ، ۲۰×۱۵، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳) آغاز و انجام ناقص.

ص: ۷۳۷

۱۰۸۵- منشآت (فارسی)

از: ؟

منتخبی است از نامه های بزرگان از جمله نامه بو نصر مشگان از زبان امیر مسعود به قدر خان (خان ترکستان)، بیعتنامه سلطان مسعود به خلیفه القائم بامر الله عباسی، فریادنامه امیران روم به خدمت سلطان سنجر، نامه سلطان سنجر به ملک روم، نامه فتحعلی شاه به عباس میرزا و...

آغاز: «می گوید مسعود بن محمود که... بدان خدای که نهان و آشکارا حق داند که تا امیر جلیل منصور منوچهر بن قابوس طاعتدار و فرمانبردار خراجگذار».

انجام: «اگر کار به جنگ کشید فرزندی شجاع السلطنه... دار الخلافه حاضرند و محمدتقی میرزا با جمعیت خود... وهر نوع اجتماعی که از آذربایجان نیز مقرر است همان فرزند در فکر باشد و در آن حدود مشغول جدال و... شود».

ش ۳۶۷۰، ۵۰ برگ، ۲۲×۲۹، این نسخه تایپ شده است (خطی نیست).

۱۰۸۶- منشآت (جنگ) (فارسی)

از: ؟

سواد چند دیباچه، وقف نامه (از جمله وقف نامه املاک و دکاکین در تبریز)، چند نامه، قطعاتی در احوال نفس، احوال درویش اسماعیل، حکایتی منقول از کتاب «اسرار دل» نامها و عریضه هایی به میرزا مهدی اعتماد الدوله، میرزا سنجر خادم آستانه رضویه و جز آن بااستفاده از ابیات و اشعار. در متن این مجموعه دو نام که گویا پدر و پسر هستند بسیار دیده می شود: محمد شفیع طباطبایی، محمد رضی.

آغاز: «ومحرمان حریم قرب سرمدیت از انبیاء معظم ورسلم مکرم وفایضان به

ص: ۷۳۸

عنایت الهی و محرمان کعبه قرب پادشاهی».

انجام: «اگر روزگار جفا پیشه... رحمی کرده به تعمیر خراب آباد جان پردازداز آن مشت خاکستر طرح حریم صدق و صفا می توان انداخت و از ان خاک به جهت دلهای دردناک خلوتی می توان ساخت».

ش ۳۶۹۶، ۱۴۶ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق، بیکا، بیتا. آغاز و انجام ناقص.

۱۰۸۷- منشآت (فارسی)

از: ؟

۴۲ قطعه است شامل وقف نامه نواب به خط میرزا محمد امینا، تعزیت نامه میرزا ابراهیم وزیر سابق آذربایجان جهت میرزا صادق مستوفی الممالک، نامه میرزا فصیح به خط برادرش، رقعہ میرزا محمد امینا از زبان حاجی علیخان به فرزند مرحوم میرزا کاظم منجم در باب تعزیت والدش، نامه به آقا حسین (احتمالا آقا حسین خوانساری)، مکتوبی به میرزا طاهر.

آغاز: «هو العزیز تعالی شأنه به حضرت آقا حسین سلمه الله نوشته شده. رشحات سحاب برکات ذات قدسی صفات خدام کرام فرشته مقام بر مزارع استعدادات حقایق و ماهیات...».

انجام: «نیازمندان آفاق علی الدوام پرتو افکن است همت ارجمند و نعمت ثریا پیوندش درین پایه هنوز رحل نزول نینداخته آهنگ ذروه مقام محمود را به جود بذل الموجود».

ش ۳۷۶۹، ۲۱ برگ، ۳۲×۱۹، نستعلیق، بیکا، بیتا. در برخی نامها تاریخ ۱۰۹۳ دیده می شود. با جدول زر در صفحات.

ص: ۷۳۹

از: ؟

مؤلف به درخواست عده ای این مکتوب را نوشت تا اگر گاه گاهی ضرور شود به یادگاری دو کلمه ای بنویسند.

آغاز: «الحمد لله...»

آن که صفاتش به کلام مجید گفت خداوند غفور حمید

(...) لطفش راه نماینده طالبان است و غضبش (گردن) شکننده ظالمان است.

انجام: «مکتوب را چنین نویسند: شوق... وافیات... بر صفحه صحیفه».

ش ۴۱۰۰، ۹۴ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق، بیکا، بیتا. آخرش افتادگی دارد.

۱۰۸۹- منشآت فرهاد میرزا (فارسی)

از: فرهاد میرزا بن عباس بن فتحعلی شاه ۱۳۰۵ ق

نامهها و منشآت است که مؤلف فاضل و ادیب در تاریخهای گوناگون نگاشته و در آنها جنبههای ادبی پارسی را رعایت کرده است، تعداد این نامهها در فهرست مرعشی ۴۴ مورد ذکر شده است.

[مرعشی ۹-۲۵۰، الذریعه ۳۳-۳۵].

آغاز: «ستایش مرخدایی را سزد که از آب و خاک جان پاک آفریده او را از همه آفریدگان برگزیده، بر آنها جامه دانش پوشانیده، و می از جام بینش نوشانیده است...».

انجام: «... تفاوتی در بیان عربی و فارسی بگذارد که من ننویسم.

پارسی گو گر چه تازی خوشتر است

ص: ۷۴۰

ان شاء الله تعالی کمال مراعات در حفظ شأن و حالت آنها خواهد شد زیاده زحمت است».

ش ۲۷۵۲، ۱۲۸ برگ، ۱۱×۱۸، نستعلیق ۱۲۸۷. رساله پارسی بسیط فرهاد میرزا در آغاز این نسخه است.

۱۰۹۰- منشآت قائم مقام (فارسی)

از: میرزا ابوالقاسم قائم مقام بن میرزا بزرگ عیسی فراهانی (۱۲۵۱ ق)

مجموعه ای از نامه‌های قائم مقام فراهانی وزیر فتحعلی شاه قاجار است که در تاریخ ادبیات پارسی از پیشروان ادبیات عصر جدید به شمار می آید و بر خلاف دوره قاجار به ساده نویسی روی آورده است.

[الذریعه ۹-۸۵۸، مجلس ۳۶-۴۴۸، مشار فارسی ۲-۳۱۶۳].

آغاز: «پیرایه آرایش و زیور وزینت باشد. زه به کسر زاء عربی کلمه تحسین و آفرین باشد. کارگاه کن فیکون کنایه از دنیا و عالم باشد».

انجام: «... و هر لمحہ ... بازاری در سر هر کوچه و بازار می روم با گریه به جانب هر قریه می دویدم (...).»

ش ۱۵۳۱، ۱۴۲ برگ، ۸×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳ و ۱۴).

آغاز نسخه معنی چند لغت را دارد. بیاض است.

۱۰۹۱- منطق (فارسی)

از: ؟

رساله ای است نوشته یکی از دانشجویان سده اخیر که درباره اصول منطق و قواعد

ص: ۷۴۱

وابواب آن نوشته شده است.

آغاز: «مقدمه پیش از اینکه (ارسطو) بتدوین منطق نائل شود ناچار افرادبشر طرقي جهت استدلال و احتياج بر يکديگر داشته اند و غير آن گفت که منطق علمي است که ابتداء آن حکيم دانشمند...».

انجام: «... که بتواند در طرف سفسطه نمايد چه بسا ممکن است طرف را بقوه سفسطه از ميدان باطل برون رانده و به سرحد حقيقتش کشانيد».

ش ۳۲۶۷، ۳۵ برگ، ۲۱×۱۷، نستعلیق مؤلف (تحریر سده ۱۴).

۱۰۹۲- منطق الطير (منظومه، فارسی)

از: فریدالدین محمد بن ابراهیم عطار نیشابوری

[الذریعه ۷۳۰-۹ و ۳۰۸-۱۹، نسخه های خطی منزوی ۲۴۴۶-۳، مرعشی ۳۱۳،-۴]

سپهسالار ۶۷۱-۵، مشار فارسی ۳۱۶۶-۲، مجلس ۳۳۸-۲۵ و ۳۳۸-۸، دانشگاه تهران ۴۱۷۲-۱۵]

آغاز: «آفرین جان آفرین پاک را...».

انجام: «فعل ما را پیش روی ما ميار».

ش ۹۴، وزیري، ۱۷۴ برگ، نستعلیق محمد کاظم که در ماه نوزدهم خروجش از موطن اصلی خود کاشان و سیزدهم حرکت از طهران و یازدهم آمدن از قزوین و توقف در گیلان در سال ۱۲۵۴ در سن ۴۷ سالگی این نسخه را در چهل روز نوشته و در این سفر و در این بلد دوزخ اثر ناملايمات بسیار دیده است.

در پایان نسخه ظاهراً واقف نسخه مرحوم حاج محمد رضانی نوشته: ابیات این نسخه کاملترین و صحیحترین نسخه ها است و هیچ نسخه ابیاتش به این اندازه نیست.

و در برگ آخر نسخه آمده: این نسخه از روی سه نسخه یکی بخط خواجه محمود بن سلطان علی هروی مورخ ۹۶۲ که در تملک نواب اشرف والا والی گیلان، نسخه دیگر از شیخ

ص: ۷۴۲

المشايخ السالكين حاج شيخ حسن لاهيجي مولد رشتي مسكن ملا باشي ومنجم باشي و نسخه ديگر از عمده الاعيان والاشراف ميرزا يوسف قزويني نديم حضرت سپهر منزلت، نوشته شده است.

ش ۱۲۵۱، ۱۶۵ برگ، ۲۰×۱۵، نستعلیق ۱۲۳۲.

ش ۱۲۷۰، ۹۶ برگ، ۲۰×۱۲، نستعلیق ۱۲۷۳. از آغاز افتادگی دارد.

ش ۲۲۴۸، ۱۰۶ برگ، ۲۰×۱۵، نستعلیق ۱۲۴۰.

ش ۲۸۷۸، ۱۵۹ برگ، ۱۲×۱۹، نستعلیق ۱۲۶۷. با مهر بیضوی «شعاع» در اول و آخر نسخه.

ش ۲۹۹۰، ۱۷۷ برگ، ۱۲×۱۷، نستعلیق الفقير رضائي در اول محرم ۸۹۴.

۱۰۹۳- منهاج الكرامه (کلام، فارسی)

از: ؟

کتابی است در اثبات ولایت و امامت ائمه دوازدهگانه: از راه براهین عقلی و نقلی ورد شب هات اهل سنت بدون تقسیم بندی خاص که در آن از دوانی و تفتازانی نام برده شده است و به قرن ۱۱ _ ۱۲ تعلق دارد، نام منهاج الكرامه روی برگ اول بهمان خط نوشته شده، توجه به متاخر بودن مطالب آن ترجمه منهاج الكرامه «علامه حلی» نمی تواند باشد، بعید نیست کتابی مستقل بدین نام بوده باشد، در میانه آن مطاعن خلفاء ثلاث آمده است.

ص: ۷۴۳

[فهرست نسخه های خطی فارسی ج ۲-۹۹۷، کتابی بنام «منهاج الکرامه فی معرفه الامامه» تالیف نعمه

الله رضوی مشهدی با نسخه ای از آن در کتابخانه آصفی هند معرفی شده که شاید همین کتاب باشد]

آغاز: «بسمله، در بیان امامت و امام شخصی است که حاکم باشد بر خلق از جانب خدای تعالی و رابطه آدمی در امور دین و دنیای ایشان مثل پیغمبر مگر آنکه پیغمبر از خدا بی اسطه آدمی نقل می کند...».

انجام: «... ولیکن به او ظاهر نشده باشد سبب کافر شدن بانکار آن ظاهر نیست چه جای آنکه اجماعی باشد ضروری نشده باشد مثل حرمت جماع در حیض. تمت.».

ش ۳۰۱۳، ۹۳ برگ، ۱۱×۱۶، نسخ و نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۱ و ۱۲). رساله ای در کیفیت نماز شب به زبان عربی در ۱۶ برگ، ضمیمه این کتاب است.

۱۰۹۴- منهاج مبین = رساله در هنر دانستن و گفتن (منطق) (فارسی)

از: محمد بن حسن هرقی (بابا افضل کاشانی)

مباحث و قواعد منطقی را در دو گفتار می آورد: گفتار اول در دانستن و دانسته و اقسام دانستینها دارای هفده فصل، گفتار دوم در لفظ و انواع قضایا و قیاس، گفتار دوم در بعضی از نسخه ها به عربی است اما در این نسخه به فارسی می باشد.

[الذریعه ۲۳-۱۷۴، مرعشی ۳-۱۶۴، فهرست منزوی ۱۵۱۱].

آغاز: «سپاس و ستایش آن را که به ستودن سزاست و بر بخشودن و بخشیدن توانا و پادشاست.».

انجام: «.. و پرورنده جان و جانور و خرد و خردمند، برساند شایستگان را بر آنچه شایسته آنند به لطف و فضل بی کران و قدرت و توان بی پایان.».

ش ۱۸۹۸، ۷۰ برگ، ۱۵×۲۴، نستعلیق، بیکا، بیتا. با جدول زرین در صفحات.

ص: ۷۴۴

۱۰۹۵- منهاج الولایه در شرح نهج البلاغه (حدیث، فارسی)

از: عبد الباقي صوفي تبریزی خطاط (متخلص به دانشمند) (۱۰۳۹ هـ. ق.)

شرح موضوعی نهج البلاغه به زبان فارسی می باشد که مؤلف فرمایشات امیرالمؤمنین علیه السلام را سه قسم تحت عناوین توحید، مواعظ، اخلاق در دوازده باب آورده است.

[الذریعه ۲۳-۱۷۹، الفبایی آستان قدس ص ۵۶۶].

آغاز: «الحمد لله على كل حال تنبيهاً على ان الحال الذي لا يوافق اغراضنا وطباعنا لا يخلو عن مصلحه او مصالح...».

انجام: «فان في الشرع، يؤيد التساوى في مواضع كثيره كالاتى للصلاه في الجماعه فيفوته الجماعه فله اجر من حضر الجماعه وكالتمنى مع فقره ما هم عليه».

شاید این کتاب عربی باشد خود نسخه را باید دید.

ش ۱۱۱۵، ۲۷۹ برگ، ۱۶×۲۶، نسخ، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۱) این نسخه از باب پنجم تا یازدهم را دارد. آغاز و انجامش افتاده. با سرلوح و جدول زرّین.

۱۰۹۶- منهاج اليقين في معرفه اصول الدين (كلام، فارسی)

از: علی بن محمد قندهاری نجفی

رساله ای است در عقاید و اصول معتقدات امامیه که برای استفاده فارسی زبانان تألیف و در یک مقدمه و دوازده فصل و یک خاتمه تنظیم شده است:

مقدمه، در بیان تعداد اصول دین و ذکر طرق ارشاد المومنین.

فصل اول، در بیان ذکر معرفت است...

[این نسخه در فهرست سابق این کتابخانه در مجموعه ها یاد شده است ص ۵۳۸].

ص: ۷۴۵

آغاز: «الحمد لله الذي دلّ على وجوده افتقار الممكنات وعلى قدرته وعلمه احكام المصنوعات الدالّ على قدمه بحدوث خلقه و بحدوث خلقه على وجوده...».

انجام: «.. پس واجب است که پیغمبر صلی الله علیه و آله متصف بجمیع صفات حمیده و اخلاق پسندیده... مطلب پنجم در بیان خصائص پیغمبر صلی الله علیه و آله است اول آنک آن حضرت خاتم النبیین بود...».

ش ۲۱۲۱، ۱۸۶ برگ، ۱۸×۲۲، نستعلیق، بیکا، بیتا. (شاید نسخه اصل باشد) از ابتدا تا فصل پنجم را دارد. بخشی از این نسخه شامل مطالب پراکنده در زندگی چهارده معصوم به عنوان «منبر منبر» می باشد.

با یادداشت تملک سید عبد الوهاب بن محمد بن باقر رضوی مشهدی که شجره نامه اش را تا امیرالمؤمنین نوشته است در برگ آخر.

۱۰۹۷- منهج الراشدین فی فقه آل طه و یاسین = رساله عملیه برغانی (فقه، فارسی)

از: محمد تقی بن محمد برغانی قزوینی (شهید ثالث) (۱۲۶۲ ق)

احکام طهارت و صلاه را به طور مفصّل و نیز مقداری از احکام روزه را به صورت فتوایی آورده است. مؤلف سپس احکام طهارت و صلاه این کتاب را تلخیص کرده و «خلاصه المنهج» نامیده است.

[مجلس ۲۶-۴۵۵].

آغاز: «الحمد لله الذي تطهّر عن الادناس و تقدس... کتاب الطهاره بدانکه طهارت در لغه بمعنی نظافت و نزاهت ست و شرعا عبارت است از استعمال احد الطهورین...».

انجام: «بدان که مکروه است سفر کردن در ماه رمضان مگر به جهت ضرورت... و بعد از انقضای این مدت کراهت سفر کردن منتفی می شود و کراهتی نیست هر چند

ص: ۷۴۶

سفر به غیر ضرورت باشد».

ش ۵۹۶، ۴۷۷ برگ، ۲۱×۱۵، بیکا، بیتا. طهارت تا صوم را دارد.

۱۰۹۸- منهج الصادقین فی تفسیر القرآن المبین والزام المخالفین (تفسیر، فارسی)

از: فتح الله بن شکر الله شریف کاشانی (۹۸۸ یا ۹۹۷ ق)

تفسیر فارسی نسبتاً مفصلاً است که به اقوال مفسرین و مسائل ادبی نیز اشاره مینماید.

[الذریعه ۲۳-۱۹۳، مرعشی ۳-۴۸، الفبائی آستان قدس، ۵۶۶]

نسخه های خطی منزوی ۱-۶۰، مجلس ۳۵-۴۰]

ش ۳۱۳۲، ۴۱۷ برگ، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۱ و ۱۲) این نسخه از سوره نساء تا توبه را دارد. با مهر تملک «هو المالك بالاستحقاق من عواری الزمان لدى الاحقر الجانی عبده عبدالحسین الطهرانی» با جدول زر در صفحات. تصحیح شده.

ش ۳۵۶۰، ۱۹۷ برگ، ۳۶×۲۱، نستعلیق، بیکا، بیتا. این نسخه از سوره مریم تا سوره سجده را دارد با جدول زرین در صفحات و بایادداشت تملک مورخ ۱۲۷۳ و مهر مربع «یا امام حسین علیه السلام».

۱۰۹۹- منهج الفاضلین فی معرفه الائمه الکاملین (کلام، امامت، فارسی)

از: فاضل الدین محمد بن اسحاق بن محمد حموی ابهری (ق ۱۰ هـ)

در اثبات امامت، امامان شیعه، بر پایه های عقلی و با استفاده از آیات و احادیث، بخصوص اخباری که از طریق اهل سنت رسیده و به نام شاه طهماسب صفوی نگاشته

ص: ۷۴۷

شده و به سال ۹۳۷ ق پایان یافته است. این کتاب مشتمل بر یک مقدمه و پنج باب (وهر باب دارای مناهج و مباحث و فصول) و یک خاتمه به تفصیلی دارد.

[الذریعه ۲۳-۱۹۴، مرعشی ۱۰-۱۳۲، مجلس ۲۵-۱۸۹].

آغاز: «به متابعت صحابه از مهاجر و انصار، ایشان اختلاف کرده اند در آنکه بعد از امیرالمؤمنین علیه السلام امام کیست، بعضی بر آنند که حسن بن علی است و بعضی گویند که معاویه بن ابی سفیان و مدّعی ایشان».

انجام: «شنیده ای که فرمود که علی از اهل بهشت (است) زیر گفت بلی، حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود که من گواهی می دهم نزد الله تعالی که من از رسول الله صلی الله علیه و آله شنیده ام که فرمود که».

ش ۳۶۵، ۲۷۳ برگ، ۱۴×۲۵، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص.

۱۱۰۰- منیر القلوب و کاشف الکروب (اعتقادات و مناقب، فارسی)

از: سیدمحمدحسن بن محمد عسکری سمنانی حسنی (۱۳ ق)

کتابی است در اصول دین و مذهب حقه شیعه و نیز در ذکر فضائل ائمه علیهم الصلاه والسلام که به امر بهمن میرزا شاهزاده قاجار و ظاهراً به سال ۱۲۴۹ و پس از تالیف کتاب دیگرش «منهاج العارفین و معراج العابدین» نگاشته است.

در فهرست سابق این کتابخانه این نسخه به عنوان منهاج العارفین یاد شده است.

[الذریعه ۲۳-۲۱۲، نسخه های خطی، منزوی ۲-۹۹۸].

آغاز: «الحمد لله الذی ابداع نظام الوجود و اخترع ماهیات الاشياء بمقتضى الجود المنیر الذی جعل الشمس والقمر نوراً والمدبر الذی بسط علی بساط الارض ظلاً...».

انجام: «وشفاعت در حق ایشان جایز است و برای مستضعفان هر گاه خدا دین ایشان را پسندد شفاعت ثابت است و چون این دو حدیث معتبر از دو معصوم جلیل

ص: ۷۴۸

القدر در بیان شرایع دین و احکام مسلمین صادر و وارد شده لهذا... بدین دو حدیث معتبر و دو خبر خیر اثر...».

ش ۱۳۸، ۳۶۳ برگ، ۳۱×۲۱، بخط مؤلف در ۱۲۴۹.

۱۱۰۱- مواهب علیّه = تفسیر حسینی (تفسیر، فارسی)

از: کمال الدین حسین بن علی کاشفی واعظ بیهقی (۹۱۰ ق)

تفسیر معروفی است از ملاحسین کاشفی مؤلف چون جلد اول «جواهر التفسیر» خود را به اتمام رسانید و باقی مجلّات آن تفسیر به تأخیر افتاد. لذا این تفسیر مواهب علیّه را به اختصار به نام علی شیر نوائی (۹۰۷ ق) نگاشت تا در فرصت دیگر، مجلّات تفسیر جواهر را بنگارد. مواهب علیّه را در دوم شوال ۸۹۶ شروع و در محرم ۸۹۷ به اتمام رسانیده است.

[الذریعه ۲۳-۲۴۱، مرعشی ۴-۷۱، مجلس ۳-۳۹، و ۳۵-۹ و ۷۳، مشار فارسی ۴-۵۰۴۷ و ۲-۳۱۸۳].

آغاز: «بعد از تمهید قواعد محامد الهی و تاسیس مبانی ثنا خوانی...».

انجام:

«اول و آخر قران زچه با آمدو سین یعنی اند ره دین رهبر تو قران بس»

ش ۲۳۶، ۲۸۴ برگ، ۲۹×۱۷، نسخ، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۱ و ۱۲) جلد دوم است شامل سوره رعد تا پایان قران مجید. واقف: حاج سید عزیز میر بهاء زنجانی.

ش ۲۳۷، ۲۱۰ برگ، ۲۹×۱۷، نسخ، بیکا، بیتا. جلد اول است از آغاز قران مجید تا سوره رعد (با نسخه قبل یک دوره تمام است) واقف: حاج سید عزیز میر بهاء زنجانی با مهر مربع «افوض امری الی الله عبده محمد» (تحریر سده ۱۱ و ۱۲)

ص: ۷۴۹

ش ۱۴۴۰، ۱۲۲ برگ، ۱۲×۱۸، نسخ، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۱ و ۱۲). در فهرست سابق این کتابخانه این شماره در دو جا عنوان شده که جای اول در ص ۸۹ زائد است.

شامل سوره طه آیه ۵۹ تا سوره انبیاء آیه ۲۱ و سوره کهف آیه ۶ تا ۱۳ طه. اوراقش در صحافی پس و پیش شده است.

* * *

ش ۱۶۱۲، ۲۹۵ برگ، ۱۸×۳۱، نسخ، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۱) از آغاز قرآن مجید تا پایان سوره کهف را دارد (جلد اول است) با سرلوح زرین در صفحه اول و جدول زر در صفحات.

* * *

ش ۱۸۰۳، ۵۱۴ برگ، ۱۸×۲۵، نسخ، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۱). جلد اول است تا سوره کهف را دارد.

* * *

ش ۱۸۰۴، ۴۹۱ برگ، ۱۹×۲۵، نستعلیق، بیکا، بیتا. جلد اول است (تحریر سده ۱۰ و ۱۱) با سرلوح زرین در برگ اول و جدول زر در صفحات.

* * *

ش ۳۱۴۹، ۳۳۷ برگ، ۲۲×۲۸، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۰ و ۱۱) سوره بقره تا سوره نحل را دارد.

* * *

ش ۳۲۱۰، ۲۲۵ برگ، ۱۵×۲۵، نسخ، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۰ و ۱۱) از سوره یس تا پایان قرآن را دارد. از آخر افتادگی دارد.

* * *

ش ۳۵۱۲، ۳۷۷ برگ، ۲۴×۳۷، نستعلیق خواجه جان (خان) مولانا علی جنابذی در ۹۷۰ این نسخه جلد اول است و تا سوره کهف را دارد.

* * *

ص: ۷۵۰

ش ۳۵۱۴، ۲۶۸ برگ، ۳۸×۲۵، نستعلیق، بی‌کا، بیتا. (تحریر سده ۱۱) جلد اول است و تا سوره کهف را دارد. با سر لوح زرین بزرگ و جدول زر در صفحات.

ش ۳۵۷۱، ۲۳۵ برگ، ۳۵×۲۳، نستعلیق ۱۰۳۶. جلد دوم و شامل نیمه دوم قرآن مجید است. تصحیح شده.

ش ۳۵۷۳، ۲۲۰ برگ، ۳۵×۲۲، نستعلیق کامل (کل) احمد بن پیر احمد در ۱۰۳۴. نیمه اول قرآن و بانسخه قبل که گویا تحریر یک کاتب باشد یک دوره کامل است.

۱۱۰۲- موقظ الغافلین = رد بابیه و صوفیه (کلام، فارسی)

از: عبد الجواد بن عبد الرحیم باغبانا دارانی مازندرانی (ق ۱۴ هـ)

کتاب مفصلی است در سه جلد در ردّ صوفیه و بابیه که با استفاده از ادله عقلی نگاشته شده است. کتاب دیگر او به نام «الصاحب» هم در این کتابخانه هست.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین والصلاه والسلام علی محمد و آله الطاهرین المعصومین واللعنه الدائمه علی اعدائهم الی قیام یوم الدین وبعد... که چون در بسیاری از بلاد عجم و در بعضی از بلاد عرب که سیر کردم دیدم بسیاری از شیعیان».

انجام: «جلد اول: هبه بخشیدن کبیر است رفیق را به کبیر دیگر و بعضی این معنا را جایز ندانسته اند چه تصرف است در حرّ مؤلف گوید به ملاحظه بعضی از مطالب این اصطلاحات را درج کردم که معلوم شود که همه عمر را دنباله فهم این مزخرفات هستند و از قانون و اداب دینداری بی خبرند و خودشان را به چه خیالات واهی راضی میکنند و با ریش خود بازی میکنند

انجام جلد سوم: مانند شخصی که در بالا خانه ای نشسته باشد و از سستی اساس آن

ص: ۷۵۱

غافل باشد و یکمرد مشفقى به او گوید که بنیان این بالاخانه سست است و به اندک باد یا باران خراب می شود و تو هلاک می شود او گوید من در اساس نشسته ام».

ش ۶۵۳، ۲۹۴ برگ، ۱۱×۱۸، نستعلیق مؤلف. این نسخه جلد اول است.

ش ۶۴۷، ۲۸۴ برگ، ۱۱×۱۷، نستعلیق مؤلف. جلد دوم است.

ش ۶۴۶، ۴۴۰ برگ، ۱۱×۱۸، نستعلیق مؤلف جلد سوم است.

۱۱۰۳- مهذب الاسماء ومرتب الاشیاء (لغت عربی به فارسی)

از: محمود بن عمر بن محمود بن منصور قاضی زنجی (؟)

فرهنگ عربی به فارسی است در ۲۸ باب، هر باب در سه بخش: مفتوح الاول، مضموم الاول، مکسور الاول. هر یک از این بخشهای کوچک نیز به ترتیب تهجی. با یک فصل در آغاز برای نامهای خدا و یک خاتمه در پایان اصطلاحات متفرقه، در چند فصل.

[کشف الظنون ۲-۱۹۱۲، دانشگاه ۱۳-۳۰۸۵، نسخه های خطی، منزوی ۳-۲۰۳۴].

آغاز: «الاحمّ مرد سیاه دندان واسب سیاه و رنگ سیاه الاصف والانشی صنفاء آن که بر کناره.... واصنف نام مردی است».

انجام: «الوضاح نیکونیکو الوضح پیرایه، درهم وضح درمی نیکو روشن ج اوضاح الوضوء آب آبدست وجه وضوی رویی روشن».

ش ۹۰۵، ۲۳۸ برگ، ۱۴×۲۰، نسخ، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص. از واژه «احمّ» تا واژه «وضوء» را دارد. (تحریر سده ۱۱) تصحیح شده.

ص: ۷۵۲

۱۱۰۴- ناسخ التواریخ = مشکاه الادب ناصری (تاریخ، فارسی)

از: لسان الملک عباسقلی خان بن محمد تقی کاشانی (سپهر ثانی) (۱۳۴۲ ق)

ترجمه و شرح کتاب «وفیات الاعیان» ابن خلکان است. سپهر دوبار این کتاب را ترجمه نموده است. بار اول در سال ۱۲۸۷ ق آن را ترجمه نموده و در سال ۱۲۹۷ ق، در دربار ناصر الدین شاه به میرزا ابوالقاسم آشتیانی جهت هدیه به شاه تحویل می دهد ولی این ترجمه مفقود میگردد. سپس شروع به ترجمه مجدد آن مینماید و بعد از اتمام ترجمه مجدد، ترجمه اول دوباره پیدا می شود.

اوائل این کتاب ترجمه عده ای از علما است و سپس شرح حال مفصل امام سجاد علیه السلام است و از این رو این جلد به جلد ناسخ حضرت سجاد معروف است.

[الذریعه ۲۱-۵۲، مجلس ۹-۱۱، فهرست چاپ سنگی و کمیاب نوشاهی ۱-۸۶۶،

فهرستواره منزوی ۳-۱۷۷۰].

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم سيد الساجدين والعابدین علی بن الحسین بن علی بن ابی طالب علیهم السلام والصلاه. کنیت مبارکش ابوالحسن ومعروف به زین العابدین می باشد و هم علی اصغرش میخواندند».

انجام: «شرح احوال بعضی از ایشان را در ذیل احوال امام شهید سعید حضرت ابی عبد الله الحسین علیه السلام در کتب اخبار و تواریخ به مناسبت مقام مذکور داشته اند، در این موقع به نگارش آن حاجت نیست. صلوات الله و سلامه علیه».

ش ۲۲۶، ۳۴۱ برگ، ۲۰×۳۴، نستعلیق ۱۳۰۲. این نسخه شرح حال امام سجاد علیه السلام را دارد.

فهرست مطالب در ۱۴ برگ در آغاز نسخه هست با یادداشت تقدیم به ناصر الدین شاه توسط مؤلف در پایان نسخه.

ص: ۷۵۳

۱۱۰۵- ناسخ التواریخ (تاریخ، فارسی)

از: محمد تقی بن علی مستوفی سپهر کاشانی (لسان الملک) (۱۲۹۷ هـ -)

لسان الملک سپهر کاشانی (۱۲۹۷ هـ - ق) بنا داشت تاریخ مفصلی از اول خلقت آدم تا عصر قاجاریه را که مشتمل بر هیجده جلد باشد بنگارد، ولی بعد از تألیف چند جلد دار فانی را وداع گفت و بعد از او فرزندش عباسقلی خان سپهر ثانی بقیه مجلدات را تألیف نمود.

محمد تقی سپهر تا آخر شرح حضرت سید سید الشهداء علیه السلام و همچنین تاریخ قاجاریه را نگاشت و بقیه آن به دست فرزندش صورت پذیرفت.

[الذیعه ۲۴-۶، مجلس ۲۵-۳۱۱، مشار، فارسی ۲-۳۲۱۸].

ش ۷۵۹، ۲۲۷ برگ، ۱۶×۲۲، نستعلیق ۱۳۱۰. این نسخه وقایع جنگ جمل از جلد امیر المؤمنین را دارد.

ش ۱۶۱۳، ۲۵۵ برگ، ۱۹×۳۱، نستعلیق سلطان الکتاب لشکر نویس محلاتی در ۱۳۱۲. این نسخه تاریخ بنی امیه را دارد. با سر لوح زرین با عبارت «هو الله تعالی. مظفر الدین شاه».

ش ۱۹۳۷، ۲۸۱ برگ، ۱۸×۲۲، نستعلیق، بیکا، بیتا. این نسخه کلمات قصار علی علیه السلام را دارد.

بنابر این هر سه نسخه بخش هایی از جلد سوم ناسخ می باشد.

ص: ۷۵۴

۱۱۰۶- نجات الخافقين في فضيله زياره الحسين عليه السلام (دعا وزيارت، فارسی)

از: ؟

رساله ای است در بیان فضایل و ثوابهای زیارت سید الشهداء علیه السلام و آثار خاص و آداب آن که در یک مقدمه و ۸ باب تنظیم شده است: مقدمه: در احادیث مربوط به زیارت آن سرور اول: در فضیلت زیارت بطور مطلق (۱۶ قسم) دوم: در فضیلت زیارت در روز عرفه سیم: در فضیلت زیارت روز عاشورا چهارم: در فضیلت زیارت در اربعین پنجم: در فضیلت زیارت در شب عید فطر ششم: در فضیلت زیارت در شب اول رجب و نیمه آن هفتم...

[الذریعه ۲۴-۵۷].

آغاز: «بسمله نحمدک اللهم یا من شرفنا بحضور روضه الامام الذی لا یدرک ثاره احد الا الله وبابه باب... اما بعد در ایامیکه مرحله پیمای طریق سعادت بودم و با قدم صدق واردات احرام طواف...».

انجام: «... زیارت قبر حضرت امام حسین را و ایضا در کتاب و سائل لفظ من السماء السابعة موجود است چنانچه نقل شده و در باقی کتب دیگر این لفظ نیست و هو العالم بحقائق الامور».

ش ۳۰۴۶، ۷۳ برگ، ۱۰×۱۵، نستعلیق محمد رضا بن محمد حسین یزدی طهرانی در ۱۲۶۱ در کربلای معلی.

۱۱۰۷- نجاه الطالبین (فارسی)

از: غلام علی بن ابو جعفر

مجموعه ای از مجالس و مواعظ با عناوین «نجاه _ نجاه» در موضوعات اعتقادی و

ص: ۷۵۵

اخلاقی می باشد و مؤلف زیر هر آیه ای که بیان می کند به توضیح مطلب میپردازد. میتوان کتاب را شامل دو بخش دانست که بخش اول به مسأله امامت میپردازد و در بخش دوم مواعظ و غیره است.

آغاز: «الهی چگونه تو را ستایم و حال آن که ستودنت... حدّ زبانست و ثنایت افزون از قوّت بیان الهی هر چند راه احصاء حمدت را میجویم نمیجویم و هر چه از گزارش ذکرت می گویم نمی گویم...».

انجام: «مشاهده نمودن عاصیانست مکانهای خود را از آتش و ترساندن ایشانرا از عذاب الیم و مشاهده نمودن (...). تجری تحتها الانهار قال النبی صلی الله علیه و آله لن یخرج احدکم من الدنیا حتی یعلم این...».

ش ۳۳۴، ۲۷۸ برگ، ۱۸×۲۲، نستعلیق، بیکا، بیتا. در برگ اول تاریخ ۱۲۶۷ با مهر بیضوی «مهدی بن علی نقی الحسنی» دیده می شود.

۱۱۰۸- نجاه المؤمنین (فارسی)

از: حسین علی بن نوروز علی تویسرکانی (۱۲۸۶ ق)

این کتاب دارای مقدمه و دو مقصد و خاتمه است و شامل اصول پنجگانه که بسیار مختصر نگاشته شده و اصول اخلاقی که مفصلتر است و برای فرزندش «محمد» و در محرم ۱۲۷۲ به پایان برده است.

[الذریعه ۲۴-۶۳، مرعشی ۹-۲۶۹].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین و الصلاه والسلام علی اشرف الانبیاء والمرسلین محمد و آله و عترته الاطائب الاکرمین ولعنه الله علی اعدائهم اجمعین... در معرفت اخلاق حسنه و صفات جمیله...».

انجام: «جمع ما بین آنها و تعلق امر به جمیع جائز نبود زیرا که تعلق امر به امور

ص: ۷۵۶

متنافیه جائز نیست عقلاً علاوه بر این که عقل نیز حکم می کند به عدم منافات همچنانکه بعد از تامل تام واضح و لایح است».

ش ۶۱۲، ۸۳ برگ، ۲۱×۱۴، نسخ میرزا حسین بن احمد الکرچی در ۱۲۷۴. تصحیح شده است.

۱۱۰۹- نجم الهدایه (فقه، فارسی)

از: ملا محمد جعفر بن سیف الدین شریعتمدار استرآبادی (۱۲۶۳ ق)

مؤلف دو کتاب با این عنوان دارد: اول که به امر فتحعلی شاه قاجار نوشته شده و در یک مقدمه و دوازده باب و خاتمه تنظیم شده است و دومی که بزرگتر از کتاب اول است در یک مقدمه و چهارده باب و خاتمه و برای محمد شاه قاجار نوشته شده است و خاتمه آن خلاصه ای در تجوید است.

این نسخه نجم الهدایه کبیر است.

[الذریعه ۲۴-۱۷، الفیایی آستان قدس ۵۷۸].

آغاز: «الحمد لله على نواله والصلاه والسلام على رسوله واله اما بعد پس میگوید خادم بساتین مذهب جعفری از مذاهب شرع محمدی، محمد جعفر استرآبادی که این کتابی است جامع مسائل اصول دین بر وفق اصول مذهب جعفری».

انجام: «بعضی گفته اند که تعرب بعد الهجره عبارت است از ترک تحصیل علم بعد از مشغول شدن به آن وسایر گناهان گناه صغیره میباشند مثل دروغ بستن بغیر خدا و رسول و مانند اینها و هر گاه گناه صغیره را اصرار کند معصیت کبیره می شود».

ش ۴۵۶، ۲۰۸ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق محمد ابراهیم بن محمد قاسم در جزینی در ۱۲۶۳ در مدرسه بزرگ همدان مشهور به شیخ علیخان با مهر بیضوی «عبدہ الراجی محمد حسین ۱۲۶۹».

ص: ۷۵۷

۱۱۱۰- نحو = رساله در نحو (نحو، فارسی)

از: ؟

کتابی در بیان اصول وقواعد علم نحو عربی که در یک مقدمه (فی تعریف اسم المعرب والعامل والاعراب وسه مقصد مرفوعات، منصوبات ومجرورات) ویک خاتمه تنظیم شده است.

آغاز: «النحو فی اللغة القصد وفی الاصطلاح علم باصول يعرف بها احوال او اخر الكلم الثلاث من جهه الاعراب والبناء وکیفیه ترکیب بعضها مع بعض نحو در لغت به معنی قصد است و...».

انجام: «.. او قبل لام الابتدا نحو علمت لزيد قائم او قبل لام القسم كقول الشاعر:

ان المنایا ... سهامها»

ش ۳۴۷۱، ۴۲ برگ، ۲۱×۱۳، نسخ، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳ و ۱۴) تصحیح شده است.

۱۱۱۱- نخبه = رساله عملیه (فقه، فارسی)

از: محمد ابراهیم بن محمد حسن کلباسی اصفهانی، ۱۲۶۱ ق

رساله عملیه حاجی کلباسی است.

[الذریعه ۲۴-۹۰، مجلس ۱۶-۳۳۹ و ۲۶-۱۴۷، مرعشی ۲-۳۰۰، الفبایی آستان قدس - ۵۷۹].

آغاز: «حمد و ثناء بیحد واحصاء مخصوص بارگاه کبریائی است که جواهر بحار معرفتش کنز الفوائد آمال وامانی را جامع ووافی و... وبعد چنین گوید احقر عباد الله...».

انجام: «... وروزه مستحب صحیح نیست از کسی که در ذمه او روزه واجب باشد مگر آنکه قادر نباشد بر واجب... تمام شد رساله در بیان طهارت و صلاه و زکاه

ص: ۷۵۸

وخمس و صوم... تا آنکه انشاء الله بعد از این هر که بدین رساله عمل نماید طلب مغفرت نماید».

ش ۲۱۰۸، ۱۱۸ برگ، ۲۲×۱۷، تحریر ۱۲۸۳. این نسخه تا پایان کتاب صوم را دارد تصحیح شده. علامت بلاغ و مقابله دارد. حواشی با امضاء «اس» و «ض» دارد با مهر بیضوی «عبدہ الراجی محمد»

ش ۲۳۶۰، ۱۰۴ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ محمد باقر بن محمد علی فروشانی اصفهانی در ۱۲۷۵. با حواشی از شیخ انصاری با امضاء (ض) و با دستخط و مهر شیخ انصاری در برگ اول به این صورت: بسم الله الرحمن الرحيم شهد بعض الاحباب بمقابلتها ولا- باس بالعمل بها وهبتها لعلی اقا حفظه الله (مقصود حاج ملا علی کنی است) با مهر مربع «لا اله الا الله الملك الحق المبین عبدہ مرتضی» با نسخه اصل مقابله شده است.

ش ۲۵۷۱، ۱۶۳ برگ، ۱۵×۱۰، نسخ ۱۲۴۰.

ش ۲۶۷۸، ۱۱۹ برگ، ۲۷×۱۷، نستعلیق ۱۲۵۴.

ش ۲۷۸۵، ۷۲ برگ، ۱۷×۱۱، نستعلیق، بیکا، بیتا. از انجام افتادگی دارد. با حواشی شیخ انصاری با امضاء (ض) و میرزای شیرازی بزرگ با امضاء «میرزا دام ظلّه» و ملا حسینعلی تویسرکانی.

ش ۲۹۲۳، ۱۳۵ برگ، ۱۷×۱۱، نسخ، بیکا، بیتا. از اول و آخر افتادگی دارد. تصحیح شده است.

ش ۳۷۵۸، ۹۴ برگ، ۱۹×۱۳، این نسخه چاپی است تاریخ چاپ ۱۲۴۶ در اصفهان.

ص: ۷۵۹

۱۱۱۲- نخبه سپهری (تاریخ، فارسی)

از: عبد الرحیم بن ابو طالب بن علی مراد تبریزی (طالب اوف) (۱۳۲۹ ق)

در شرح حال پیامبر اسلام و جنگ های او است و مسائل اعتقادی.

چاپ شده است.

[الذریعه ۲۴-۹۵، نسخه های خطی منزوی ۶-۴۵۶۰، استوری ۱-۱۲۶۷].

آغاز: «به عقیده اسلام نوح علیه السلام هزار و ششصد و چهل و دو سال بعد از هبوط آدم علیه السلام متولد شده جنابش پسر».

انجام: «... یک فصل قانون را هم مدعی وهم مدعی علیه در حقانیت خود سند قرار می دهند بلکه اختلاف در معنی قوانین حالیه به مراتب بیشتر از اختلاف معانی مسائل شرعیه علمای اسلام است».

ش ۱۸۷۹، ۵۱ برگ، ۲۲×۱۶، نسخ احمد بن مهدی واعظ خراسانی در محرم ۱۳۲۰. این نسخه برای تقدیم به شاهزاده نیر الدوله فرمانفرمای خراسان نوشته شده است.

۱۱۱۳- نرگس دان ذبیحی = مثنوی (فارسی)

از: اسمعیل ذبیحی یزدی ۱۱۵۰ ق

مثنوی است در سرگذشت نرجس بانو مادر بزرگوار امام عصر عجل الله تعالی فرجه و شریف که بنام شاه حسین صفوی (۱۱۰۵ _ ۱۱۳۵ ق) و میرزا محسن تاثیر (۱۱۲۸ ق) در سال ۱۱۱۵ ق مطابق با جمله «نرگسدان ذبیحی» سروده شده است.

[نسخه های خطی فارسی ۴-۳۲۷۰، الذریعه ۱۹-۳۲۰، دانشگاه تهران ۱۳-، ۳۰۲۰

سپهسالار ۵-۷۰۸، مرعشی ۳-۲۹۴]

ص: ۷۶۰

آغاز:

«بنام آنکه فرموداز بدایت بحب خاندان ما را هدایت
بوحدانیت ذاتش کما هی گواهی داده از مه تا بماهی»

انجام:

«این نرگس دان که بسته راه توبیخ بر دقت ماه و مشتری و مریخ

تاریخ طلب چو ناظمش کرد «نرگس دان ذبیحی» آمد تاریخ»

ش ۲۶۹۸، ۴۵ برگ، ۱۲×۱۸، نستعلیق میرزا محمد علی خان بن یوسف آشتیانی در رمضان ۱۳۲۱ ق در دار الخلافه طهران.

۱۱۱۴- نزهت نامه علائی (چند دانشی، فارسی)

از: شهردان بن ابی الخیر رازی (م ۵۰۶ _ ۵۱۳)

در خواص حیوانات و گیاهان و معادن و ستارهها و بعضی از مباحث منطق و علم فراست و آثار علوی و خوابگزاری، که به نام
علاء الدوله ابو کالیجار پس از سال ۴۷۷ نگاشته شده که تنظیم جدید از کتاب عربی «البدایع» خودش می باشد که چیزهایی را
از آن کاسته یا افزوده است تا فارسی زبانان را بهتر به کار آید. این کتاب در دو قسم است مشتمل بر دوازده مقاله که هر
قسمی شش مقاله را در بر دارد.

[مرعشی ۱۷-۶۷۶۵، فهرست منزوی ۲۹۴ و ۶۹۱].

ش ۱۰۱۳، ۱۸۸ برگ، ۱۶×۲۴، نسخ، بیک، بیتا. ناقص. (شاید تحریر پیش از سده ۱۰ باشد) این نسخه بخشی از مقاله سوم
وکل مقاله چهارم و پنجم از قسم اول و مقاله اول تا بخشی از مقاله پنجم از قسم دوم را دارد. با مهر بیضوی «عبداله الراجی عبد
النبی» در اول نسخه. و فهرست مطالب در آخر نسخه.

ص: ۷۶۱

۱۱۱۵- نزهة القلوب (جغرافیا، فارسی)

از: حمد الله بن ابی بکر مستوفی قزوینی (۷۵۰ ق)

در ذکر عالم علوی و ربع مسکون کره زمین و تقسیم کره و جغرافیای آن و مختصری از حالات شهرها و کشورهای جهان. این کتاب در یک فاتحه و یک مقدمه و سه مقاله و یکخاتمه نگاشته شده و در سال ۷۴۰ ق به اتمام رسیده است.

[الذریعه ۲۴-۱۲۰، مرعشی ۱۱-۲۸۳، مجلس ۲-۴۴۰ و ۲۵-۱۷۷، مشار، فارسی ۲-۳۲۶۵]

الفبائی آستان قدس ۵۸۱]

آغاز: «چون واهب مواهب بی علت، علت کلمته که مبدء مخترعات و مخترع مبتدعات است در جامع قوانین».

انجام:

«... رضای حق خدا جوید به این کس بر این نیکو سخن کردم سخن بس

و ختم سخن و دعا را بر این کلمات اختصار رفت: یا عله العلل و یا معبود کلّ ملک...

ش ۱۸۰۰، ۳۲۰ برگ، ۱۹×۲۵، نستعلیق عبد الحسین حسینی در ۱۰۷۲. با یادداشت تملک معتصد الدوله.

ش ۳۵۶۱، ۱۹۹ برگ، ۲۲×۳۵، نسخ محمد جعفر بن حاج محمد صالح طالقانی در ۱۱۲۵ در قم مقدس. مالک نسخه مقداری از کتاب را که افتادگی داشته (از وسط) از روی نسخه آستان قدس در سال ۱۲۶۷ نوشته است با مهر «عبده پنجهلی».

ص: ۷۶۲

۱۱۱۶- نصاب الصبیان (لغت، عربی به فارسی)

از: ابونصر بن ابی بکر بن حسین فراهی ۶۴۰ ق

منظومه ای است در ۲۰۰ بیت در لغت عربی به فارسی. گفته شده در این منظومه ۱۲۲۲ واژه ترجمه شده است.

[نسخه های خطی فارسی ۳-۲۰۳۹، مرعشی ۷-۵۴، الفبایی آستان قدس، ۵۳۸]

[دانشگاه تهران ۹-۸۷۴، مجلس ۱۰-۵۲، ملی تهران ۱-۳۹۷، سپهسالار ۵-۷۱۵]

آغاز: «الحمد لله حق حمده...»

چنین گوید ابو نصر فراهی کتاب من بخوان گر علم خواهی»

انجام:

«ناس و انس و اناس آدمیان پدر و مادر آدم و حوا»

ش ۲۱۳۰، ۳۸ برگ، ۱۶×۲۲، تحریر محمد ربیع بن محمدخواجه نوری در ۱۲۶۵. با حواشی فراوان و با مهر مربع کاتب «لا اله الا الله الملك الحق المبين محمد ربیع» در برگ آخر.

ش ۲۹۷۵، ۵۶ برگ، ۱۱×۱۷، نسخ، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳)

این نسخه باید بررسی شود شاید با نصاب الصبیان معروف تفاوت هایی داشته باشد.

ش ۳۲۵۱، ۴۲ برگ، ۱۳×۲۲، نستعلیق محمد حسن در ۱۲۵۰.

این نسخه نیز باید بررسی شود.

ش ۳۸۲۴، ۵۸ برگ، ۱۶×۲۱، نسخ، بیکا، بیتا. از انجام ناقص است (تحریر سده ۱۳).

ش ۴۱۸۶، تحریر سده ۱۳، ناقص. لغت نامه ای ناتمام در چند برگ ضمیمه این نسخه است.

ص: ۷۶۳

۱۱۱۷- نصیحت نامه شاهی (اخلاق، فارسی)

از: کمال الدین حسین خوارزمی (۸۳۳ ق یا ۸۳۵ _ ۸۴۰)

مؤلف این کتاب را به نام ابراهیم سلطان فرزند امیر کبیر ابوالفتح شاه ملک نویان، پس از ۸۲۹ (این تاریخ در کتاب آمده) در دو مقاله نگاشته است: مقاله اول در فضائل امثال اوامر الهی و اجتناب از زواجر و مناهی، یازده باب، مقاله دوم در آئین خدمت حضرت خاقانی و رعایت رسوم جهانبانی در نه باب.

[الذریعه ۲۴-۱۸۵، دانشگاه ۱۲-۲۶۵۳، نسخه های خطی منزوی ۲-۱۷۰۸].

آغاز: «حمد و ثنای بی غایت و شکر و سپاس بی نهایت حضرت ملکی را که ملک او از سمت زوال مبراست و سلطنت او از وصمت انتقال معرا پادشاهی که سر افزای تا جداران...».

انجام: «ایزد تعالی این استان عالی را که منشأ مکارم و معالی است بر... معالم هنر و احیای ... آن و اعادت ... دانش و ابدای ... سعادتش موثر و بر اعدای دین و دولت مظفر باد».

ش ۴۹۹، ۲۶۸ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۲).

۱۱۱۸- نفائس الفنون فی عرائس العیون (دائرة المعارف، فارسی)

از: شمس الدین محمد بن محمود آملی (م ۷۵۲)

خلاصه علوم اوایل و اواخر وزبده دانشها با اختصار و همه فهم، در این کتاب گزارش داده شده و به شیخ ابو اسحاق اینجو (۷۸۵) تقدیم گردیده است.

این کتاب در دو بخش تنظیم شده: اول در علوم اوائل مشتمل بر چهار مقاله و دارای هشتاد و پنج علم، دوم در علوم اواخر.

ص: ۷۶۴

[الذریعه ۲۴-۲۴۱، مشار فارسی ۵-۱۵۹۰، مرعشی ۱۱-۳۳۰، نسخه های خطی منزوی ۱-۶۹۱،

مجلس ۶-۱۵۷ و ۱۹-۲۵ و ۹۷]

آغاز: «حمد و ثنا و شکر بی انتها حضرت پادشاهی را که افکار از کیا و انظار عقلا در... عظمت و معرفت کبریای او از قصور ادراک...».

انجام: «به هر عدد کلمه ای بگیرد به هر جا که آن حرف در او کلمه باشد آن چیزی که آن کلمه بر وی غیر آن کس باشد والله تعالی اعلم بالصواب والیه المرجع والمآب».

ش ۱۶۲۴ ۴۱۵ برگ، ۲۰×۳۳، نسخ محمد افضل در ۱۰۶۶ حسب الاشاره میرزا جهانیار با جدول زر ر صفحات.

ش ۱۶۹۲، ۴۲۷ برگ، ۱۹×۳۰ نستعلیق. امام وردی بن حبیب الله بدون تاریخ. (شاید تحریر سده دهم باشد) با دو سرلوح زرین و جدول زر در صفحات.

ش ۲۵۹۵، ۱۴ برگ، ۱۱×۱۸، یک قطعه از این کتاب است (بخش مربوط به تعبیر خواب) (تحریر سده ۱۳).

۱۱۱۹- نفعات الانس من حضرات القدس (تراجم، فارسی)

از: نورالدین عبد الرحمان بن احمد جامی، ۸۱۷ _ ۸۹۸ ق

کتاب «طبقات الصوفیه» سُلَمی نیشابوری (۴۱۲ ق) اثری نفیس در ترجمه نگاری صوفیان است، این کتاب را خواجه عبد الله انصاری (۴۸۱ ق) در مجالس خود برای شاگردانش املا- مینمود و توسط شاگردانش بازنویسی میشد، در سال ۸۸۱ ق امیر علیشیر نوایی از جامی خواهش کرد این کتاب را ویرایش و منقح کند و وی در مدت سه سال با اضافاتی و تغییراتی آن را تحریری نو و تازه کرد.

ص: ۷۶۵

آغاز: «بسمله الحمد لله الذی جعل مرائی قلوب اولیائه مجالی جمال وجهه الکریم والاح منها علی صفائح وجوههم... اما بعد میگوید پای شکسته زاویه خمول کم نامی... کتابی جمع کرده است و آنرا طبقات صوفیه نام نهاده و آنرا پنج طبقه».

انجام:

«... این نسخه مقتبس ز انفاس کرام کز وی نفحات انس آید به مشام

از هجرت خیر بشر و فخر انام

در هشتصد و هشتاد و سیم گشت تمام»

ش ۱۳۲۵، ۱۳۰ برگ، ۱۳×۱۹، ناقص. نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۰ و ۱۱).

ش ۳۱۷۹، ۲۶۳ برگ، ۱۷×۲۴، نستعلیق سال ۱۰۰۰. با یادداشت تملک رضا قلی خان هدایت در ۱۲۶۷ در خیوق خوارزم با مهر بیضوی «رضا قلی» و تملک شیخ علی بامهر «تو کلی علی الباقی فی کل الامور علی ۱۱۰۰» و تملک محمود بن علی و ابراهیم بن محمد با مهر «یا فعال» روی برگ اول. و در برگ اول فهرست کسانی که در این کتاب ترجمه شده اند آمده است.

۱۱۲۰- نقشه کشی = رساله در (هندسه، فارسی)

از: ؟

این کتاب در یک مقدمه دو باب که باب اول آن دارای ۹۷ قاعده می باشد. دارای اشکال هندسی و نقشه کشی و توضیح آلات نقشه کشی می باشد و باب دوم در علم مساحت است که عنوان آن آمده است.

شاید ترجمه از زبان خارجی باشد.

آغاز: «بسم الله الرحمن

الرحیم. باب اول در نقشه کشی. مقدمه (۱) کشیدن نقشه

ص: ۷۶۶

هر زمین عبادت از این است که به صوت کوچکتر روی ورق کاغذ رسم نماییم، شکل محیط زمین را با سایر خطوط و نقاط اصلیه آن...».

انجام: «باب اول که در علم نقشه برداری بود تمام شد. باب دوم در علم مساحت».

ش ۱۴۱۵، ۱۱۲ برگ، ۱۶×۱۰، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۴) این نسخه باب اول را دارد و از انجام ناقص است. در پایان نسخه فالنامه منسوب به امیرمؤمنان دیده می شود.

۱۱۲۱- نمایش نامه = ابو الهوس یا انتقام روزگار (فارسی)

از: ؟

ش ۴۱۷۹، ۸ برگ، تحریر سده ۱۴.

۱۱۲۲- نمایشنامه سعدی واتبک = سعدی واتبک (فارسی)

از: اسد الله کرمی

متن کوتاهی است برای یک نمایشنامه درباره زندگی شاعر بزرگ پارسی سعدی شیرازی همراه با نتهای موسیقی آن در سه پرده. مؤلف رئیس دانشسرای کرمان بوده است.

آغاز: «شیخ مصلح الدین سعدی در گوشه ای در کنار سبزه و گل روی تو شکی نشسته روی... کوچکی کاغذد و قلمدان و کتاب گذاشته شده این اشعار را میخواند و ضمنا مینویسد».

انجام:

«من خود آن سنگ به جان می طلبیدم همه عمر کاین قفس بشکند و مرغ پرواز آید

ص: ۷۶۷

اگر این داغ جگر سوز که بر جان منست بر دل کوه نهی سنگ به آواز آید»

ش ۳۸۲۸، ۱۰ برگ، ۲۳×۱۸، نستعلیق، بیکا، بی‌تا.

۱۱۲۳- نور العیون (امامت، فارسی)

از: سید محمد باقر بن محمد تقی شریف رضوی اصفهانی قمی (قرن ۱۲ ق)

فضائل و مناقب ائمه اطهار: و مثالب دشمنان آنها را در دو باب گرد آورده است: باب اول در معرفت اجمالی خاندان پیامبر دارای دوازده «تنویر»، باب دوم در معرفت اجمالی دشمنان آنان دارای دوازده «تبصیر» این کتاب به سال ۱۱۷۸ ق تألیف شده است.

نسخه ای از این کتاب در دو جلد در کتابخانه آیه الله گلپایگانی قم موجود است.

[الذریعه ۲۴-۳۷۳، نسخه های خطی منزوی ۶-۴۵۶۷].

آغاز: «الحمد لله الذی اشرق فی قلوب اولیائه لتعریفه وتوحیده الانوار».

انجام: «تا مردمان ببینند که از این کوزه چه میتراود و به عنایت خدا مصایب جانگداز مصطفی و مرتضا وزهرا و مجتبی و وقایع دشت کربلا در مجلد ثانی در ضمن چهارده مجلس بیان می شود».

ش ۱۰، ۲۵۳ برگ، ۳۱×۲۱، نستعلیق محمد کاظم بن احمد مبارکه لنجان در ۱۲۴۱ با مهر بیضوی (عبده کمال الدین بن محمد تقی النجفی ۱۳۳۱).

ش ۳۹۴۵، ۱۹۱ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق غلامعلی بن ابوجعفر در ۱۲۵۰ از آغاز افتادگی دارد.

ص: ۷۶۸

از: ابو روح محمد بن منصور بن عبد الله جرجانی (زرین دست) (سده پنجم)

کتابی است در چشم پزشکی که با استفاده از کتاب حنین بن اسحاق بروزگار المقتدی بامر الله و بدستور ملکشاه سلجوقی در سال ۴۸۰ تالیف شده و در ده مقاله (مقاله دهم در داروهای مرکب چشم در ۲۱ باب) تنظیم شده است:

مقاله اول، در علم تشریح و ترکیب وحد و هیات و مزاج خاص و عام و شمار طبقات و رطوبات...

مقاله دویم: در بیماریها و عارضه هایی که بیفتند در چشم که آن را بتوان دید...

[الذریعه ۲۴-۳۷۳، نسخه های خطی فارسی ۱-۶۰۷، کشف الظنون ۲-، ۱۹۸۳]

نسخه های نشریه دانشگاه ۳-۳۶۵ و ۳۳۵]

آغاز: «الحمد لله رب العالمین والصلاه والسلام علی خیر خلقه ... معروف به زرین دست که واجب چنان کند...».

انجام: «... فصل در مرهمهایی که در علاج چشم بکار برند مرهم اسفداج نافع است جراحاتی که در...».

ش ۲۱۴۵، ۱۶۴ برگ، ۱۳×۲۱، نستعلیق ۱۲۸۲. این نسخه مقاله پنجم تا نهم را دارد و از وسط افتادگی دارد و مقاله دهم را هم ناقص دارد.

ش ۲۱۶۶، ۷۸ برگ، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۲ و ۱۳) این نسخه از سؤال ۳۱ از مقاله اول تا سؤال ۱۴۰ از مقاله سوم را دارد.

ص: ۷۶۹

۱۱۲۵- نیت (رساله در...) (فقه، فارسی)

از: جمال الدین محمد بن حسین خوانساری ۱۱۲۵ ق

رساله ای است در فروع نیت در عبادات که بنام شاه حسین صفوی (۱۱۰۵ - ۱۱۳۵ ق) نوشته شده است.

تا کنون چند بار چاپ شده.

[الذریعه ۲۴-۴۴۰، الفبائی آستان قدس -۵۹۴، نسخه های خطی فارسی ۲-، ۱۰۰۴

نشریه دانشگاه ۴-۳۲۷ و ۴۶۸]

آغاز: «جواهر آبدار ستایش شایسته نثار بارگاه جناب کبریائی است که استحقاق لایعدّ ولایحصی باخلاص نیت بی توهم شریک و انباز حق ان خداوند بنده نواز است و سزاوار شکر...».

انجام: «جمعی از علما (رض) حرام میدانند و قول بکراهت قویتر است والحمد لله علی توفیق اتمام الکلام فیما قصدنا فی هذه المقاله والصلاه والسلام علی محمد خاتم الرساله وآله الاصفیاء اولی الهدایه».

ش ۳۳۹۷، ۳۷ برگ، ۱۳×۲۰، نسخ، بیک، بیتا. (تحریر سده ۱۲) با مهر مربع «المتوکل علی الله عبده حاجی علی بابا (۱۱۷۵) ومهر بیضوی «عبده الراجی نصر الله». تصحیح شده است.

۱۱۲۶- وادی السلام (کلام، فارسی)

از: محمد شفیع بن محمد حسین کزازی زنده ۱۲۵۲ ق

رساله ای است در کلام و معتقدات امامیه که بنام محمد شاه قاجار و در سال ۱۲۵۲ ق تالیف و در ۵ باب تنظیم شده است:

۱ _ در اثبات توحید و نفی نقصان و اثبات کمال خداوند ۲ _ در کیفیت قضا و قدر

۳ _ در نبوت ۴ _ در امامت ۵ _ در معاد و احوال روز قیامت

ص: ۷۷۰

[الذریعه ۲۵-۸، ملی تهران ۱-۳۲۶، نسخه های خطی فارسی ۲-۱۰۰۴، نشریه دانشگاه ۲-۱۳۳۳].

آغاز: «حمد و سپاس بی قیاس خداوندی را سزااست که از قلم جودش رقم وجود بر صفحه لوح عالم امکان نوشته و به مضمون اعجاز مشحون اذا اراد الله شیئا ان يقول له کن فیکون...».

انجام: «... وعلیه فی الوقت یموتون و فی الرجعه یرجعون و فی الحیاة ... و فی الحشر یحشرون و برحمتک (... و فی هواک و روحک و رضوانک یطیرون، تمت».

ش ۳۴۵۳، ۲۵۲ برگ، نسخ و نستعلیق، بیکا، بیتا. (شاید نسخه اصل باشد) خط خوردگی و تصحیح دارد.

۱۱۲۷- وافیہ (نحو، فارسی)

از: محمد هادی بن محمد صالح مازندرانی ۱۱۲۰ ق

کتابی است در اصول و قواعد نحو که در یک مقدمه و دو باب و یک خاتمه تنظیم و بنام و خواهش «آقا ناصح ریش سفید حرم خاقانی» در ۲۱ ذیحجه ۱۱۰۱ ق پایان یافته است.

[آستان قدس ۱۲-۴۸۷، الفبایی آستان قدس - ۵۹۸].

آغاز: «الحمد لله... اما بعد چنین گوید اقل الخلیقه بل اللاشیء فی الحقیقه... این رساله ایست در علم نحو مسمی بوافیه که حسب الامر عالیحضرت رفیع مرتبت منیع رتبت...».

انجام: «... و مگر آنکه پناه می دهم او را از مکر هر دشمنی و نصرت می دهم او را بر دشمنش و هیچ چیز مانع او از دخول بهشت نگردد».

ش ۳۰۰۴، ۱۹۸ برگ، ۱۰×۱۶، نستعلیق محمد قاسم بن محمد مؤمن اردستانی در ۱۱۰۵. با تملک باقر بن محمد طیب و تملک دیگر مورخ ۱۱۲۸ با مهر «یا هادی المضلین ۱۱۱۹» روی برگ اول.

ص: ۷۷۱

۱۱۲۸- وامق وعذرا (منظومه، فارسی)

از: میرزا محمد صادق نامی اصفهانی (م) ۱۲۰۴

یکی از پنج مثنوی است که شاعر آنها را به نام «نامه نامی» خوانده است. این مثنویها عبارتند از «درج گهر»، «خسرو و شیرین»، «لیلی و مجنون»، «وامق وعذرا» و «یوسف وزلیخا». این مثنوی نزدیک دو هزار بیت می باشد.

[مرعشی ۲-۲۳۸، نسخه های خطی منزوی ۴-۳۲۹۳].

آغاز:

«ای ز نامت نامه نامی به نام

وی بنامت افتتاح هر کلام

ای ز عشقت جمله خوبان بی قرار

وامق تو همچو عذرا صد هزار...»

انجام:

«... تا هست حریف شه کابل شه زابل تا هست ردیف مه بهمن مه اسفند

بر نار خلیت چو بر آب حیوان خضر هم نار حسودت چو به نار سقرا سپند»

ش ۱۸۵۷، ۹۵ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۲ و ۱۳).

۱۱۲۹- وجهه المقبلین و کعبه العارفين (دعا، فارسی)

از: ؟

کتابی است در ادعیه و زیارات و اذکار و حرزهای وارده از ائمه معصومین: که در چند کتاب و هر کدام در چند باب و فصل تقسیم شده اند.

در لابلای متن از بحار الانوار و تحفه الزائر علامه مجلسی و سفینه النجاه میرزا

ص: ۷۷۲

علی اصغر قزوینی یاد شده است.

آغاز: «بسمله، کتاب سیم از کتاب مستطاب وجهه المقبلین و کعبه العارفین... در ادعیه و اذکار صادره از ائمه اطهار علیهم صلوات الله الملک الجبار است که وقت مخصوص بجهت اینها مقرر نفرموده اند خواه فضیلت و شرافتی بجهت آنها ذکر فرموده باشند... باب اول در ادعیه و اذکاری است که از تلاوت آنها جز سپاس و ستایش و طلب عفو و رضا و آمرزش... مقصودی نباشد و این باب مشتمل بر هشت فصل است. فصل اول در چند وجه...».

ش ۳۱۲۳، ۱۲۳ برگ، ۲۱×۳۱، نسخ، بیکا، بیتا. (تحریر سده ۱۳) این نسخه کتاب سوم از وجهه المقبلین است و از پایان هم ناتمام است. تصحیح شده و حاشیه نویسی دارد.

۱۱۳۰- الوجیزه = رساله عملیه (فقه، فارسی)

از: محمد جعفر بن محمد صفی فارسی (ق ۱۳ هـ. ق)

این کتاب تلخیص کتاب «تحفه الابرار» حجه الاسلام محمد باقر شفتی است که شاگرد او محمد جعفر فارسی آباده ای آن رادر زمان حیات ایشان تلخیص کرده در سال ۱۲۴۶ به چاپ رسانده است. فقط احکام نماز در این کتاب آمده است.

[الذریعه ۲۵-۴۵، مشار، فارسی ۲- ۳۳۵۲].

آغاز: «اللهم اجعلنا لأنعمک من الشاکرین ولآلائک من الذاکرین وصلّ علی خیر خلقک محمد و آله الطاهرین و بعد... بدان که نماز منقسم می شود به واجب و مستحب...».

انجام: «هر گاه متذکر شود به سجده منسیه در رکعات اخیره قبل از اتیان به صیغه سلام مخرج ظاهر این است که عود به جهت عمل آوردن سجده منسیه لازم است و هر گاه متذکر شد بعد از اتیان بصیغه سلامی که مخرج از نماز است نماز صحیح است

ص: ۷۷۳

واتیان به سجده منسیّه فقط لازم خواهد بود وهم چنین است حال در تشهد در رکعت اخیره».

ش ۶۶۵، ۵۴ برگ، ۲۱×۱۴، نستعلیق، بیکا، بیتا. با وقفنامه مورخ ۱۲۶۹. ومهر بیضوی «عبدہ ابوالقاسم الحسینی».

۱۱۳۱- وجیزه = رساله عملیه (فقه، فارسی)

از: محمد علی بن مقصود علی (قرن ۱۳)

رساله ای است در اصول دین و احکام تقلید و طهارت و نماز که بخواش سید محمد بن مهدی قاری تبریزی و اشاره «قدوه المحققین و رئیس المدققین و خاتم المجتهدین شیخ علی» مطابق فتاوی مجتهد مزبور نگاشته و در سه مطلب: اصول ایمان، احکام تقلید و احکام نماز تنظیم شده است.

شاید این شیخ علی بن شیخ جعفر کاشف الغطاء (۱۲۵۳ ق) باشد.

آغاز: «حمد بیحد و ستایش بیعد منعمی را لایق و سزاوار است که وجود ذاتش از هر موجودی از موجودات ظاهر و عیان است و صلوات و درود بیشمار... و بعد چون از استاد اعظم و مقتدای مکرم...».

انجام: «.. و بعد از آن سفر کند و از محلّ ترخص بیرون رود بایست آن نماز را قصر کند و هم چنین عکس این صورت و احوط جمع میان قصر و اتمام است درین هر دو صورت و الحمد لله علی اتمامها و اختصارها».

ش ۲۱۶۳، ۴۶ برگ، ۲۰×۱۲، نستعلیق ۱۲۴۶ در مشهد امیرالمؤمنین علیه السلام.

ص: ۷۷۴

از: ؟

مؤلف هر روزی از روزهای سال را که در آن واقعه ای در جهان اسلام روی داده ذکر کرده سپس به اعمال و اذکار آن روزها نیز میپردازد. از ماه رجب آغاز و به شوال انجام گرفته است. مؤلف در این رساله از کتب اقبال، حیاة القلوب و جنات الخلود و غیره نقل می کند. کلمه «راحه المعاد» در چند عنوان تکرار شده است. که شاید نام همین کتاب باشد و نامی که ما ذکر کردیم به مناسبت موضوع است.

آغاز: «الحمد لله الذی جعل الرجب نهراً فی الجنّة و اکرم علی عباده الصالحین بالرحمه و النعمه و بشر علی الکافرین الملحدین بالغضب و السخط و النقمه، و الصلاه و السلام علی ابی القاسم محمد صلی الله علیه و آله...».

انجام: «آخر روز دعا سمات خوانده شود و آن ساعتی است که کار دنیا تمام و آدم خلق شده و درخت نشانیدن و نقد و تحویل نیکو زیارت قبر ابوین ضروری و استخاره از صبح تا طلوع شمس و از زوال تا عصر خوب است و اعمال این روز بسیار است».

ش ۴۰۶، ۱۸۷ برگ، ۲۱×۱۴، نستعلیق، بیک، بیتا. (تحریر سده ۱۴) شاید نسخه اصل باشد. از رجب تا شوال را دارد.

ش ۷۲۰، ۱۶۸ برگ، ۲۱×۱۳، نستعلیق، بیک، بیتا. (تحریر سده ۱۴) شاید نسخه اصل باشد. از ربیع الاول تا جمادی الثانی را دارد.

ص: ۷۷۵

۱۱۳۳- هدایه الاخيار المنتخبه من تحفه الابرار (فقه، فارسی)

از: محمد جعفر بن محمد صفی فارسی آباده ای (ق ۱۳ هـ)

مختصر کتاب «تحفه الابرار» حجه الاسلام شفتی اصفهانی است که با عناوین «مسأله _ مسأله» نگاشته شده است.

[الذریعه ۲۵-۱۶۹، مرعشی، ۲-۱۳۴].

آغاز: «روی الشیخ فی الحسن کالصحیح خطب رسول الله صلی الله علیه واله الناس فی جمعه آخر من شعبان فحمد الله واثنی علیه ثم قال ایها الناس قد اظلمکم شهر فیه لیله خیر من الف شهر... مسأله واجب است نماز به جهت کسوفین».

انجام: «ونفح دمیدن به حس ظاهر است و تثیبت تعویق در امور است که خیر و صلاح این کس در او است و در آن دعا است و ارزقی الحج الی قوله والورع عن محارمک بعضی از اهل عرفان گفته اند ان للورع عندهم».

ش ۳۸۵۱، ۱۰۴ برگ، ۲۱×۱۶، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص بخشی از صلاه و صوم است. باید دید که آیا تحفه الابرار فقط صلاه است یا صلاه و صوم.

۱۱۳۴- هدایه الانام فی مسائل الحلال والحرام (فقه، فارسی)

از: محمد تقی بن علی محمد نوری طبرسی ۱۲۶۳ ق

کتابی است در احکام عبادات همراه برخی ادله و اقوال که جلد اول آن در پنجشنبه غره جمادی الاول ۱۲۴۶ ق پایان یافته است. مؤلف پدر حاجی نوری صاحب مستدرک است.

[مرعشی ۵-۲۷۳، الذریعه ۲۵-۱۷۴].

آغاز: «بسم الله الحمد لله الذی جعل لنا العبادات وسائل السعادات والصلاد علی

ص: ۷۷۶

افضل الهادين الى القربات محمد صاحب الايات والدلالات وآله البالغين الى اكمل الدرجات اما بعد چنین گوید فقیر سراپا تقصیر سرگشته...».

انجام: «... واهل ایمان و تقوی و محبین خاندان مصطفی علیه وآله الف التحیه و الثناء را از مقاصد آن بهرهمند نمایند و نفعنا الله و جمیع المومنین به نفعاً جزیلاً و اجرنا من التعبد باحکامه اجرا جمیلاً».

ش ۳۲۶۱، ۲۶۷ برگ، ۱۷×۲۲، نستعلیق ۱۲۶۰. این نسخه جلد دوم و شامل کتاب صلاه است.

۱۱۳۵- هدایه الطالبین وارشاد الراغبین (کلام، فارسی)

از: محمود بن محمد علی بن محمد باقر کرمانشاهی (۱۲۶۹)

رساله ای است در اصول دین و کلام شیعی که در یک مقدمه و پنج فصل و یک خاتمه تنظیم و در شعبان ۱۲۳۷ ق نگارش آن پایان یافته است.

مقدمه: در بیان نصایح وارشاد

فصل اول: در اثبات واجب الوجوب

فصل دوم: در توحید

فصل سوم: در عدل

فصل چهارم: در نبوت

باب پنجم: در امامت

[الذریعه ۲۵-۱۸۲، مرعشی ۶-۳۷۲].

آغاز: «حمد و سپاس و ثنا و ستایش بی قیاس واجب الوجود و فیاض الجودی راست که اشعه انوار او به هر ذره تافته و از خوان احسان و نعم بی پایان او هر بی نوائی نوائی یافته و هر...».

انجام: «... اللهم قر اعیننا بالنظر الی وجهه الدری المضیء و ادخلنا تحت لوائه فی

ص: ۷۷۷

الدنيا و الاخره آمين آمين يا رب العالمين. وليكن هذا آخر ما اردنا ايراده في هذه الرساله الشريفه المنيفه تمت».

ش ۲۱۴۶، ۱۳۶ برگ، ۲۰×۱۵، نسخ ۱۲۳۷. با تملك فضل الله حسيني شيرازي با مهر مربع «الراجي فضل الله الحسيني» مورخ ۱۲۴۲ در برگ اول و آخر. ومهر بيضوي «شعاع».

۱۱۳۶- هدايه الأجله في ادعيه رؤيه الأهلّه (دعا، فارسي)

از: عبد المطلب بن حسن بن محمد اصفهاني (ق) ۱۱

مؤلف، كتابي به نام «هبه الوصال في ادعيه رؤيه الهلال» در دعاهاي هنگام ديدن ماه و آداب آن، تأليف کرده بود ولي چون آن كتاب مفصل بود، بنا به درخواست بعضي از برادران ديني، اين كتاب را تلخيص کرده شامل سه فصل و يك خاتمه است و در سال ۱۰۸۹ به اتمام رسيد.

[الذريعه ۲۵-۲۰۴، فهرست مرعشي ۱۱-۶۱].

آغاز: «حمد و ثناء و سپاس و شکر بي نهايت متقن الالاس علمي را جل شأنه سزد که قامت قابليت انساني را به تشریف شرف دانش بياراست که علم الانسان مالم يعلم...».

انجام:

«گرچه نامد ستوده کاری از من

گردون نگرفت اعتباری از من

بستم نقشی که چون نمانم ماند

بر لوح زمانه یادگاری از من

ملتمس از ناظران این رساله انيقه ومقاله رشيقه آنکه چون بر سهوی مطلع گردند...

ش ۱۰۵۵، ۱۶۴ برگ، ۲۳×۱۲، نستعلیق عزيز الله حسيني در ۱۱۱۴

ص: ۷۷۸

۱۱۳۷- هفت اورنگ = دیوان جامی (منظومه، لغت فارسی)

از: نور الدین عبد الرحمن بن احمد جامی (۸۹۷ هـ. ق.)

هفت داستان و منظومه عرفانی است دارای اوزان مختلف که به این نامها موسومند: سلسله الذهب، سلامان و ابسال، تحفه الاحرار، سبحة الابرار، یوسف و زلیخا، لیلی و مجنون و خردنامه اسکندری به دیوان جامی در حرف دال رجوع شود.

[الذریعه ۲۵-۲۳۰، مرعشی ۱-۲۸۹، فهرستواره منزوی ۲-۹۵۶].

آغاز:

«یک شبش از ناز به آن کور گفت

حیف که ماند از تو جمال نهفت

طلعت من خواسته از مه خراج

حرف خجالت زده بر لوح عاج...»

ش ۱۴۳۷، ۲۲۵ برگ، ۱۱×۱۸، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخرش افتادگی دارد. (تحریر سده ۱۳ و ۱۴).

۱۱۳۸- هفت بند (فارسی)

از: ؟

اشعاری است در مدح امیر المؤمنین علیه السلام و حقانیت شیعه

حدود ۱۳۰ بیت است.

آغاز:

«السلام ای سایه ات خورشید رب العالمین السلام ای شارح شأن تو یزدان مبین»

ش ۴۱۸۷، ۲۲ برگ، رقعی، تحریر ۱۲۵۳، اشعاری فاسی و ترکی در نه برگ ضمیمه این نسخه است.

ص: ۷۷۹

۱۱۳۹- هفت پیکر = بهرام نامه = هفت گنبد (منظومه، فارسی)

از: الیاس بن یوسف بن مؤید نظامی گنجوی (زنده تا ۶۱۵ ق)

قسمت چهارم از پنج مثنوی معروف به «خمس نظامی» است که قصه بهرام گور شاه ساسانی (۴۲۰ _ ۴۳۸ م) و ازدواجش با هفت زن در هفت قصر در هر یک از روزهای هفته است.

در ضمن «پنج گنج» در تهران و به سال ۱۲۶۱ ق به طبع رسیده است.

[الذریعه ۲۵-۲۳۲، مرعشی ۱-۳۶۴، با عنوان خمسه نظامی، الفبایی آستان قدس ۶۱۲].

آغاز:

«ای جهان دیده بود خویش از تو

هیچ بودی نبود پیش از تو

در بدایت بدایت همه چیز در نهایت نهایت همه چیز»

انجام:

«آن اگر چه رسد به پانصد سال

دیر زی تو که هم رسد به زوال

وین خزینه که خاص در گاه است

ابد الدهر با تو همراه است...»

ش ۸۹۶، ۱۰۴ برگ، ۲۰×۱۲، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۱ و ۱۲). اشعاری از میرزا نصیر به نام مثنوی پیر و جوان و اشعاری از صباحی در مرثیه امام حسین علیه السلام ضمیمه این نسخه است. با مهر مربع «ابو الحسن احمد بن الشریف ۱۲۹۱».

۱۱۴۰- هواپیمایی جدید (فارسی)

از: غفار نصیری

ترجمه ای است از مقاله ای تألیف ژم دبری که در ۱۲ فصل در سال ۱۳۱۰ ش در تبریز انجام گرفته است. از مجله هواپیمایی نقل شده است.

آغاز: «سپاس و ثنای بی حدّ مر ایزد پاک راست که عقول خلاق را طایر فضای لایتناهی علم و فضیلت قرار داد و دریجه‌های آسمان صنعت و هنر را بر او مکشوف داشت تا در آن مراتب علوی...».

انجام: «... این موفقیت را نیز بر افتخارات خود افزود. این یک نکته جدیدی از علم که کشف شده و هنوز مراحل اولی را مییماید و یقیناً با چنین ابتدائی به انتهای درخشانی باید منتظر شد».

ش ۳۳۵۸، ۶۹ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق مولف در ۱۳۱۰ با عکسها و تصاویری با مداد سیاه.

۱۱۴۱- هیأت در معرفت حرکت و قوس و... (هیأت، فارسی)

از: ابو جعفر محمد بن ایوب الحاسب طبری

برخی از اصطلاحات علم هیأت را بیان کرده و از خواجه نصیر یاد نموده است.

آغاز: «معرفت هر حرکتی و قوسی و دایره ای و خطی و نقطه ای که منجمان بر او عمل میکنند از گفتار استاد ابو جعفر محمد بن ایوب الحاسب الطبری رحمه الله علیه.

دایره فلک البروج دایره ای بود که از رفتن آفتاب پدید آید بر کره کل از مغرب سوی مشرق».

انجام: «بناهای معظم ویران شود و سیلهای عظیم پیدا شود و زمین لرزه‌های عظیم باشد یا آب دریاها کم شود و جانوران آبی هلاک شوند و کار اهل علم بد باشد».

ش ۳۹۲۶، ۱۱ برگ، ۱۶×۱۱، بیکا، بیتا (تحری سده ۱۱).

۱۱۴۲- هیئت فارسی = فارسی هیأت = فتحیه (فارسی)

از: علاء الدین علی بن محمد قوشچی (۸۷۹ هـ)

رساله ای است در یک مقدمه و دو مقاله و یک خاتمه، این کتاب همان «الفتحیه»

می باشد که در کشف الظنون ذکر شده است.

[کشف الظنون ۲-۲۳۶، مرعشی ۱-۵۵، آستان قدس ۸-۲۴۳].

آغاز: «الحمد لله رب العالمين حمد الشاکرين... اما بعد این کتاب مشتمل است بر مقدمه و دو مقاله. مقدمه: در بیان آنچه پیش از شروع در این علم دانستنی است...».

انجام: «واصغر ثوابت مرصوده بیست و سه برار زمین است».

ش ۱۱۶۰، ۳۲ برگ، ۲۱×۱۶، نستعلیق نصر الله خواجه نوری در ۱۲۱۵.

* * *

ش ۱۴۱۶، ۵۵ برگ، ۱۷×۱۱، نسخ محمد صالح بن محب علی خوشکانی در ۱۰۹۱.

* * *

ش ۳۸۰۳، ۳۸ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق، بیکا، بیتا (تحریر سده ۱۳). تصحیح شده است.

۱۱۴۳- یوسف وزلیخا (منظومه، فارسی)

از: نور الدین عبد الرحمن بن احمد جامی ۸۹۸ ق

پنجمین مثنوی از هفت اورنگ جامی است که شامل داستان یوسف وزلیخا است.

به هفت اورنگ و دیوان جامی در همین فهرست نگاه کنید.

[نسخه های خطی فارسی ۴-۳۳۳۱، الذریعه ۱۹-۳۴۵، مجلس ۲-۲۷۰ و ۳۶-۲۴۳]

مشار فارسی ۲-۳۴۵۹، دانشگاه تهران ۱۱-۲۰۸۷]

آغاز:

«الهی غنچه امید بگشای گلی از روضه جاوید بنمای

بخندان از لب آن غنچه باغم

وز آن گل عطر پرور کن دماغم...»

انجام:

«... هزاران ستایش نیایش همان

زما باد بر کردگار جهان

ص: ۷۸۲

هزاران درود و هزار آفرین زما بر پیمبر و آل اجمعین»

ش ۱۵۲۸، ۸۷ برگ، ۲۳×۱۸، نستعلیق ۱۳۱۸. آغازش افتادگی دارد. بیاض.

* * *

ش ۲۱۰۹، ۸۶ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق آقا ملا بن ملا محمد شریف در ۱۲۲۸.

* * *

ش ۲۳۰۸، ۱۱۴ برگ، ۲۱×۱۴، نستعلیق، بیکا، بیتا. از انجام افتادگی دارد.

* * *

ش ۲۶۴۸، ۱۰۲ برگ، ۱۸×۱۱، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص (تحریر سده ۱۳).

* * *

ش ۲۷۷۱، ۱۷۵ برگ، ۱۷×۱۲، نستعلیق، بیکا، بیتا. از آخر ناقص است. (تحریر سده ۱۱).

* * *

ش ۳۲۴۴، ۸۹ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق. ۱۲۳۱.

* * *

ش ۳۲۵۸، ۱۱۵ برگ، ۲۲×۱۲، نستعلیق، بیکا، بیتا. انجامش افتادگی دارد. (تحریر سده ۱۰ و ۱۱) با سر لوح زرین در برگ اول
و جدول زر در صفحات.

* * *

ش ۴۱۳۴، ۱۰۴ برگ، ۱۶×۱۱، نستعلیق، بیکا، بیتا. اول و آخر ناقص.

ص: ۷۸۳

فهرست نام کتاب ها

آشکده آذر (۲ نسخه) ۵

آثار احمدی = روضه النبی صلی الله علیه و آله فی آثار المصطفوی (۳ نسخه) ۶

آداب الجمعه = اعمال الجمعه ۷

آداب زیارت ۷

آداب ناصر ۸

آداب نماز شب ۹

آداب و اوراد و نمازها به طریقه درویش عبد القادری = اذکار قادریه ۹

آقا محمد خان ۱۰

آهنگ شکست ۱۰

ابتداء نامه ۱۱

ابتلاءات الانبیاء والاصیاء = روضه الشهداء ۱۲

ابواب الجنان (۱۶ نسخه) ۱۲

احکام الاعوام ۱۴

احکام تحویل سنی الموالید = رساله در استخراج مولودنامه = ترجمه احکام ۱۵

تحویل سنی الموالید ۱۵

احکام الشهور ۱۶

احکام الموالید = موالید ۱۶

ص: ۷۸۵

احوال امام حسن و امام حسين عليهما السلام ١٧

اختيارات الايام (صغير) ١٨

اختيارات الايام (كبير) (٣ نسخه) ١٨

اختيارات ايام = فصول اربعة ١٩

اختيارات بديعي (٧ نسخه) ٢٠

الاختيارات العلائقيه في الاختيارات السماويه ٢٢

اخلاق ٢٢

اخلاق = رساله در ٢٣

اخلاق الاولياء = مثنوى ٢٤

اخلاق محسنى = جواهر الاسرار (٤ نسخه) ٢٤

اخلاق ناصري (٨ نسخه) ٢٥

ارشاد = خلاصه فقه ٢٧

ارشاد العباد ٢٧

ارشاد المسترشدين = مناسك حج ٢٨

اساس الاقتباس ٢٩

اسرار جانكاه = ترجمه نهضه الحسين ٣٠

اسرار جنگل سياه (٣ نسخه) ٣٠

اسرار الفقراء = اسرار الصلاه = الدرّه البيضاء ٣١

اسرار مفاتيح ٣٢

اسطربلاب مسطح = آغاز و انجام ٣٢

اسکندر نامه (۷ نسخه) ۳۳

اسکندر نامه = اقبال نامه و شرفنامه = خمسه نظامی = پنج گنج ۳۴

اشجار و اثمار (۲ نسخه) ۳۵

ص: ۷۸۶

اصدا ف الدرر = ترجمه و شرح غرر الحکم = نظم الغرر ۳۶

اصطلاحات الصوفیه = ترجمه اصطلاحات الصوفیه (۲ نسخه) ۳۷

اصل العقائد الدینیہ ۳۷

اصول دین = رساله در امامت ۳۸

اصول دین (۲ نسخه) ۳۹

اصول دین ورؤوس نماز = اصول دین و فروع دین ۳۹

اعتقادات = عقائد ملا احمد ۴۰

اعتقادات = مختصر در اعتقادات ۴۱

اعجاز نامه ۴۱

اعمال سه ماه ۴۲

اعمال شهور ثلاثه = اعمال سه ماهه (۲ نسخه) ۴۳

اعمال ماه رمضان ۴۳

افتتاحیه = شرح دعای افتتاح ۴۴

افسانه های کهن ۴۵

افکار الأمم = دیانت و حکمت ۴۵

اکبر نامه = آیین اکبری = تاریخ اکبری (۴ نسخه) ۴۶

الغبا وقواعد زبان فرانسه ۴۷

الهی نامه = مناجات خواجه عبد الله انصاری (۳ نسخه) ۴۷

امامت ۴۸

امامت = رساله در امامت ۴۹

امثله ٥٠

امراض آلات تغذيه ٥٠

امواج البكاء ٥١

ص: ٧٨٧

انشاء الدرر = منشآت = بياض ٥٢

انوار جامعه ٥٢

انوار الرمل ٥٣

انوار سهيلي (٨ نسخه) ٥٤

انوار القلوب ٥٥

انيس الاطباء ٥٦

انيس الطالبين ٥٧

ايرج نامه ٥٧

ايضاح المشكلات ٥٨

اتقان ٥٩

بحر الاسرار = سبع المثاني ٥٩

بحر الفاظ ٦٠

بحر الانساب (٢ نسخه) ٦١

بحر البكاء ٦٢

بحر الجواهر في علم الدفاتر ٦٢

بحر الجواهر خاقاني و صرح اللثالي حسيني ٦٣

بحر الجواهر في حل لغات السائر = بحر الحقائق والجواهر ٦٤

بحر الخواص ٦٥

بحر السعاده ٦٥

بحر الغرائب ٦٦

بحر اللالی ۶۷

بحر المعارف ۶۷

بدائع الانشاء = انشاء یوسفی ۶۸

ص: ۷۸۸

بدايع الحكمة ناصرى ٦٩

بديع البيان لمعانى القرآن = بدايع البيان (٢ نسخه) ٧٠

بديع الملك والجمال = داستان پسر امير ارسلان (٢ نسخه) ٧٠

براهين المعجم فى قوانين المعجم ٧١

بركات مشهد مقدس = ترجمه عيون اخبار الرضا ٧٢

برهان قاطع و سيف ساطع ٧٣

برهان المتراضين ٧٣

بوذاسپ و بلوهر = يوذاسف و بلوهر = تمثيل بلوهر و يوذاسف (٢ نسخه) ٧٤

بوستان (٨ نسخه) ٧٥

بوستان خيال = تذکره شعرا ٧٧

بوفون دولائزنس = ترجمه كتاب بوفون...

٧٨

بهار دانش ٧٩

بهجه الاولياء ٧٩

بيان الحق ٨٠

بيان الواقع ٨١

بيست باب در اسطرلاب ٨٢

بيع = رساله عمليه ٨٢

بينه ٨٣

پاتولوژى = ترجمه كتاب معالجات (٢ نسخه) ٨٤

پرتو انوار ۸۵

تأدیب البنات = درسهای اخلاق (۲ نسخه) ۸۶

تاج المآثر ۸۶

تاریخ = جزوات درسی ۸۷

ص: ۷۸۹

تاریخ ادبیات عرب ۸۸

تاریخ ادبیات = جزوه‌های درسی تاریخ ۸۸

تاریخ اروپا و روسیه ۸۹

تاریخ اروپا ۸۹

تاریخ اصفهان ۹۰

تاریخ ایران ۹۰

تاریخ ایران و غیره = جزوه درسی تاریخ ۹۱

تاریخ ایران ۹۱

تاریخ ایران = جزوه درسی ۹۲

تاریخ ایران = جزوات درسی = جنگ تاریخی ۹۳

تاریخ بیهقی = تاریخ مسعودی = جامع التواریخ ۹۳

تاریخ تأثر ۹۴

تاریخ تمدن ۹۴

تاریخ تمدن جدید اروپا و ایران = تاریخ ایران و... ۹۵

تاریخ جنگ های حضرت رسول ۹ = جنگ های حضرت... ۹۵

تاریخ روسیه ۹۶

تاریخ روم و ایران ۹۷

تاریخ شرق ۹۷

تاریخ طبرستان = تاریخ مازندران ۹۸

تاریخ علم حقوق ۹۸

تاریخ فرانسه ۹۹

تاریخ فرانسه و برخی ممالک دیگر ۹۹

تاریخ فرقه بایته = تاریخ باب ۱۰۰

ص: ۷۹۰

تاریخ قرون وسطی ۱۰۰

تاریخ کرمان ۱۰۱

تاریخ ملک آرا = قاجاریان ۱۰۲

تاریخ منظوم شاهان ۱۰۲

تاریخ و جغرافیای اقتصادی ایران = جزوات درسی ۱۰۳

تاریخ و جغرافیا = رساله در... ۱۰۳

تاریخ و جغرافیای ایران = جزوهای درسی ۱۰۴

تبصره العوام فی معرفه مقالات الانام

۱۰۵

تجزئه الامصار و تزجیه الاعصار = وصاف = تاریخ و صاف (۵ نسخه) ۱۰۵

تجوید القرآن ۱۰۷

تحفه الابرار ۱۰۷

تحفه الابرار الملتقط من آثار الائمة الاطهار (۴ نسخه) ۱۰۸

تحفه الاحرار = منظومه ۱۰۹

تحفه الاخيار در شرح مونس الابرار ۱۱۰

تحفه حاتمى ۱۱۰

تحفه الحرمین ۱۱۱

تحفه حکیم مؤمن = تحفه المؤمنین (۵ نسخه) ۱۱۲

التحفه الرضویه (۲ نسخه) ۱۱۲

تحفه الرضویهفی المسائل المبدئیه والمعادیه ۱۱۳

تحفه رضويّه = شرح صحيفه سجاديّه ١١٤

التحفه الرفيعيّه في مسائل الميراث = تحفه رفيعي (٢ نسخه) ١١٥

تحفه الزائر (١١ نسخه) ١١٦

تحفه سامي ١١٨

ص: ٧٩١

تحفه السلاطين (٣ نسخه) ١١٨

تحفه سلطانی ١٢٠

التحفه السلیمانیه = تحفه سلیمانی = ترجمه ارشاد شیخ مفید ١٢٠

تحفه شاهي = تحفه شاهیه (٢ نسخه) ١٢١

تحفه العابدین ١٢٢

تحفه عباسی ١٢٣

تحفه العراقین (٣ نسخه) ١٢٣

تحفه القاری ١٢٤

تحفه مجدیہ ١٢٥

تحفه المحبّین فی مناقب الائمة الطاهرين ١٢٦

تحفه الناسکین وزاد السالکین ١٢٧

تحفه الوزراء = چهل باب ١٢٨

تحقیق احوال کنونی ایران یا محاکمات تاریخی ١٢٩

تذکره = زینه المدايح = تکمله زینه المدايح ١٢٩

تذکره الآخره ١٣٠

تذکره الائمة ١٣١

تذکره الشعراء = تذکره دولت شاهي (٢ نسخه) ١٣٢

تذکره شعراء = شرح حال چند نفر از شعراء ١٣٣

تذکره شوستر ١٣٣

تذکره القلوب ١٣٤

ترجمان الحسنی ۱۳۵

ترجمہ اصلاح العمل = اکمال الاصلاح ۱۳۶

ترجمہ الفیہ شہید = ترجمہ و شرح الفیہ ۱۳۶

ص: ۷۹۲

ترجمه بغيه الطالب = رساله عمليه ١٣٧

ترجمه بي عاران پاریس = بي عاران ١٣٧

ترجمه تاريخ طبري ١٣٨

ترجمه تبصره المتعلمين ١٣٩

ترجمه الحجج البالغه ١٣٩

ترجمه حسنيه = حسنيه (٤ نسخه) ١٤٠

ترجمه الحصن الحصين ١٤١

ترجمه الحقايق في اسرار الدين ومكارم الاخلاق ١٤٢

ترجمه «حياه النفس في حظيره القدس» ١٤٢

ترجمه خطبه طاووسيه = شرح و ترجمه... = شرح خطبه... ١٤٣

ترجمه الخواص = تفسير زواره اي (٥ نسخه) ١٤٤

ترجمه داستان نيزيدا ١٤٥

ترجمه دزد و قاضی = دزد و قاضی ١٤٥

ترجمه دو حديث ١٤٦

ترجمه الذريعه الى مكارم الشريعه = كنوز الوديعه من رموز الذريعه ١٤٧

ترجمه رساله ذهبيّه = ذهبيّه با ترجمه فارسي = طب الرضا ١٤٨

ترجمه زهر الربيع ١٤٨

ترجمه شافيه = شرح شافيه (٢ نسخه) ١٤٩

ترجمه الصافي = ترجمه تفسير صافي ١٤٩

ترجمه صحيفه سجاديّه ١٥٠

ترجمه الصلاه = ترجمه نماز ۱۵۰

ترجمه فتوح الغيب ۱۵۱

ترجمه فرحه الغرى ۱۵۲

ص: ۷۹۳

ترجمه قطب شاهى = ترجمه اربعين شيخ بهائى (٦ نسخه) ١٥٣

ترجمه كشف الغطاء شيخ جعفر كاشف الغطاء ١٥٤

ترجمه الفرغ بعد الشده = الفرغ بعد الشده = جامع الحكايات ١٥٤

ترجمه كشف الغمه = ترجمه المناقب ١٥٥

ترجمه مبادئ العرييه ١٥٥

ترجمه مبادئ العرييه فى الصرف ١٥٦

ترجمه المدخل الكبير الى علم احكام النجوم = شصت باب ١٥٧

ترجمه «مسافرت سوم» = سفرنامه ١٥٧

ترجمه مصباح المتهدجد شيخ طوسى ١٥٨

ترجمه مفتاح الفلاح (٣ نسخه) ١٥٩

ترجمه مكارم الاخلاق ١٦٠

ترجمه منتخب مكارم الاخلاق ١٦٠

ترجمه منظوم مناجات عيئيه = مناجات منظوم ١٦١

ترجمه ميفير = كوچه عشق ١٦٢

ترجمه تاريخ ناپلئون بناپارت = تاريخ ناپلئون بناپارت = ناپلئون بناپارت ١٦٢

ترجمه ناپلئون بناپارت = ناپلئون بناپارت ١٦٣

ترجمه نجاه العباد = رساله عمليه (٢ نسخه) ١٦٤

ترجمه و شرح «الفئيه شهيد» ١٦٤

ترجمه و شرح توحيد مفضل (٢ نسخه) ١٦٥

ترجمه و شرح توحيد مفضل (٢ نسخه) ١٦٦

ترجمه و شرح نهج البلاغه ١٦٧

ترجیح بند ١٦٨

ترسّل ١٦٨

ص: ٧٩٤

ترسل ۱۶۹

ترغیب الصلاه ۱۷۰

ترقی دولت عیسویان و عدم ترقی ایران = سبب ترقی... ۱۷۰

تزوک تیموری = توزک تیموری = تیمور نامه = نصایح الملوک (۲ نسخه) ۱۷۱

تشریح ماده عصبی = آناتومی ماده عصبی (۲ نسخه) ۱۷۲

تشریح = بیست باب در تشریح ۱۷۲

تعبیر نامه ۱۷۳

التعقیبات الصحیحه الاسانید ۱۷۴

تفسیر چرخى ۱۷۴

تفسیر سور آبادی؟ ۱۷۵

تفسیر شاهى ۱۷۵

تقویم = مجموعه چند تقویم ۱۷۶

تقویم ۱۷۶

تقویم سال ۱۲۹۷ ۱۷۷

تقویم سال ۱۳۰۰ ۱۷۷

تقویم سال ۱۳۰۲ ۱۷۸

تلگرافات ركن الدوله ۱۷۸

تلگرافات دولتی = تلگرافات به امین السلطان ۱۷۹

تلگرافات مازندران ۱۷۹

تلگرافهای والی مازندران به تهران و دیگر مناطق ۱۸۰

تنبيهات المنجمين ١٨٠

تنبيه الغافلين وتذكره العارفين = شرح نهج البلاغه ١٨١

تنبيه الغافلين وايقاظ الراقدين ١٨٢

ص: ٧٩٥

تنقیح مقاله در توضیح رساله... = شرح رساله هیئت فارسی ۱۸۳

توضیح الاخلاق = شرح اخلاق ناصری ۱۸۴

توضیح المسائل = رساله عملیه ۱۸۴

توفیق النحو ۱۸۵

تیر باران باب = جریان تیرباران باب ۱۸۵

جام جم = جام جهان نما (۲ نسخه) ۱۸۶

جامع الحساب نظامی ۱۸۷

جامع الدعوات ۱۸۷

جامع الستین = الستین الجامع للطائف البساتین (۲ نسخه) ۱۸۸

جامع عباسی (۳ نسخه) ۱۸۹

جامع العلوم ۱۹۰

جامع الفوائد = شرح منظومه طیبی ۱۹۰

جامع المواعظ (۵ نسخه) ۱۹۱

جبر و تفویض و امر بین الامرین ۱۹۲

جزوات درسی سال پنجم ادبی = کتابچه...

۱۹۳

جزوه درسی تاریخ = تاریخ ایران و غیره

۱۹۳

جزوه‌های درسی = تاریخ و جغرافیای ایران و غیره ۱۹۳

جزوه درسی = تاریخ ایران ۱۹۴

جغرافیا = کلیات جغرافیا ۱۹۵

جغرافیا ۱۹۵

جغرافیای ایران ۱۹۶

جغرافیای ایران ۱۹۶

ص: ۷۹۶

جغرافیای ملل ۱۹۷

جغرافی المَشاهد ۱۹۷

جفر خاییه ۱۹۸

جلاء الاذهان = تفسیر گازر ۱۹۹

جلاء العیون (۱۸ نسخه) ۱۹۹

جلاء القلوب ۲۰۲

جمال الصالحین (۳ نسخه) ۲۰۳

جَنّات الوصال ۲۰۴

جنايات نامی ۲۰۴

جنت شهداء ۲۰۵

جُنْگ (۱۰۵ نسخه) ۲۶۷ _ ۲۰۶

جنگ بین الملل اول = تاریخ... ۲۶۸

جواهر التفسیر لتحفه الأمير ۲۶۸

جواهر العقول فی مناظره بین الفأر والسنبور = موش و گربه = پند اهل دانش

و هوش به زبان گربه و موش ۲۶۹

جواهر القرآن = ترجمه الدر النظیم = خواص القرآن (۲ نسخه) ۲۷۰

جوهر ذات = جواهر نامه = جواهر ذات (۳ نسخه) ۲۷۱

جهان گشای نادری (۵ نسخه) ۲۷۲

جهان نما = جغرافیا = جهان آرا (۲ نسخه) ۲۷۳

چهار درویش و آزاد بخت پادشاه ۲۷۴

چهار مقاله ۲۷۴

چهار مقاله (۲ نسخه) ۲۷۵

چهل حدیث منظوم ۲۷۶

ص: ۷۹۷

چهل حدیث در امامت ۲۷۶

حاشیه حاشیه تهذیب المنطق (۴ نسخه) ۲۷۷

حاشیه صرف میر = شرح صرف میر (۲ نسخه) ۲۷۷

حاشیه معالم الاصول ۲۷۸

حبیب السیر فی اخبار افراد البشر (۷ نسخه) ۲۷۹

حدائق الحقائق فی کشف اسرار الدقایق = بحر الدرر ۲۸۰

حدود و دیات و قصاص ۲۸۱

حدیقه الحقیقه = فخری نامه (۳ نسخه) ۲۸۱

حدیقه السعداء = ترجمه روضه الشهداء

۲۸۲

حدیقه سلیمانی ۲۸۳

حدیقه الشیعه (۳ نسخه) ۲۸۴

حدیقه المتقین فی معرفه احکام الدین (۲ نسخه) ۲۸۵

حرز الامان من فتن الزمان ۲۸۶

حساب = رساله در... ۲۸۶

حساب = رساله در... ۲۸۷

حساب = رساله در... ۲۸۸

حساب = رساله در علم حساب ۲۸۸

حساب فارسی = میزان الحساب (۲ نسخه) ۲۸۹

حسام الشیعه والامه فی معرفه الانبیاء والائمة ۲۸۹

حسنيہ ۲۹۰

حقّ المعاني ۲۹۱

حق اليقين (۴ نسخه) ۲۹۱

حكايت عباسه خواهر هارون = عباسه...

۲۹۳

ص: ۷۹۸

حکایت حمام جنیان = حمام جنیان ۲۹۳

حلقه کریمیّه = اسطرلاب ۲۹۴

حل المسائل ۲۹۵

حلیه المتقین (۹ نسخه) ۲۹۵

حمله حیدری (۳ نسخه) ۲۹۶

حمله حیدری ۲۹۷

حیات الانسان ۲۹۸

حیاه القلوب (۹ نسخه) ۲۹۹

خاتون قریش = خاتون قریشی ترجمه عذراء قریش (۲ نسخه) ۳۰۰

خاصیت علم حروف = حروف = رساله در...

۳۰۱

خاطرات = دفتر خاطرات روزانه ۳۰۲

خانه داری ۳۰۲

خاور نامه (۲ نسخه) ۳۰۳

خزاین الفوائد = دیوان مجذوب ۳۰۳

خزان و بهار ۳۰۴

خسرو و شیرین = فرهاد و شیرین ۳۰۵

خسرو و شیرین ۳۰۶

خسرو و شیرین ۳۰۶

خلاصه احوال بانو ممتاز بیگم و تاج محلّ ۳۰۷

خلاصه الاخبار فى احوال الاخير ٣٠٨

خلاصه التجارب ٣٠٨

خلاصه التواريخ = تاريخ پادشاهان عجم

٣٠٩

خلاصه التواريخ = تاريخ پادشاهان عجم

٣١٠

ص: ٧٩٩

خلاصه التواریخ = تاریخ پادشاهان ۳۱۰

(خلاصه التواریخ) = تاریخ پادشاهان... ۳۱۱

خلاصه روضه الشهداء ۳۱۲

خلاصه الطبّ ۳۱۲

خلاصه عین البكاء ۳۱۳

خلاصه منهج الصادقین (۶ نسخه) ۳۱۴

خمسه نظامی = پنج گنج (۶ نسخه) ۳۱۵

خمسه نوایی ۳۱۷

خواص الاحمد ۳۱۷

خواص الحیوان ۳۱۸

خودآموز زبان فرانسه ۳۱۹

خیری نامه = خیریّه = دیوان... ۳۱۹

داستان... = قصه رکامبول = رمان (۶ نسخه) ۳۲۰

داستان به کجا می روی = کو اوادیس = (بکجا می روی؟) = رمان ۳۲۱

داستان ته آدریخ = رمان (۵ نسخه) ۳۲۱

داستان حسن وسمیه ۳۲۲

داستان رستم ۳۲۳

داستان شوالیه دو مزون روژ = شوالیه... ۳۲۴

داستان کنت مونت کریستو = رمان = پسر کنت... (۲ نسخه) ۳۲۴

داستان... = مهشیده یا سرباز دلداده ۳۲۵

داستان نوبهار شاه ۳۲۶

(داستان های شیری) = بیاض ۳۲۶

دبستان سخن ۳۲۷

ص: ۸۰۰

در بحر المناقب فی تفضیل علی بن ابیطالب علیه السلام ۳۲۸

دُرّ خوشاب در جواب مثنوی قاردوشاب ۳۲۹

الدر المکنون والتکلان فی معالجه الابدان ۳۳۰

الدرر المنتوره فی شرح العوامل المنظومه ۳۳۰

دروس مدرسه حقوق ۳۳۱

دروس دانشپایه تکمیلی خط و ساختمان ۳۳۱

دستور العمل آداب طریقه ذهبی = آداب واسلوب ومشی طریقه ذهبیه ۳۳۱

دستور الوزاره = نصایح = وصایا ۳۳۲

دستور الوزراء ۳۳۳

دعا = کتاب دعا (۲ نسخه) ۳۳۳

دعا = کتاب دعا = وصیه مرسوله ونصیحت مبدوله ۳۳۴

دعا = کتاب دعا (۷۶ نسخه) ۳۷۴ _ ۳۳۵

دعای جوشن صغیر و کبیر ۳۷۴

دعای جوشن کبیر ۳۷۵

دعای کمیل ۳۷۵

دفتر محاسبات = بیاض ۳۷۶

دلایل الدین ۳۷۶

دلیران ربانی = داستان... ۳۷۷

دو مجلس ۳۷۸

دو موقوفه ۳۷۸

ده باب = ده نامه ۳۷۹

ده مجلس ۳۷۹

ص: ۸۰۱

ده مجلس ۳۸۰

دیکسیونر ۳۸۱

دیوان... کتاب البکاء = جنگ؟ ۳۸۱

دیوان... = اشعار ۳۸۲

دیوان ابن حسام ۳۸۲

دیوان ادیب صابر ترمذی ۳۸۳

دیوان اسرار سبزواری ۳۸۳

دیوان امیر خسرو دهلوی = مطالع الانوار وغزّه الکمال ۳۸۴

دیوان امیر معزی (۳ نسخه) ۳۸۵

دیوان انوری (۳ نسخه) ۳۸۶

دیوان اوحدی مراغه ای ۳۸۷

دیوان بسحاق اطعمه = کلیات بسحاق اطعمه ۳۸۷

دیوان بهجت خاقان = سلوک الملوک ۳۸۸

دیوان توحید شیرازی ۳۸۹

دیوان جامی (۱۲ نسخه) ۳۸۹

دیوان جودی ۳۹۲

دیوان حافظ شیرازی (۵ نسخه) ۳۹۲

دیوان خاقانی ۳۹۴

دیوان خطایی ۳۹۴

دیوان خلیفه ۳۹۵

ديوان ذره لکهنوی ۳۹۵

ديوان راز ۳۹۶

ديوان روح الامين ۱۰۴۷ ۳۹۶

ص: ۸۰۲

دیوان زرگر اصفهانی ۳۹۷

دیوان زیوری ۳۹۸

دیوان سعدی = کلیات سعدی (۳ نسخه) ۳۹۹

دیوان سنایی (۲ نسخه) ۴۰۰

دیوان شاه نعمت الله ولی (۲ نسخه) ۴۰۱

دیوان شکوهی ۴۰۲

دیوان شمس تبریزی (۴ نسخه) ۴۰۲

دیوان شوکت ۴۰۳

دیوان صائب تبریزی (۲ نسخه) ۴۰۴

دیوان طویلی ۴۰۵

دیوان ظهوری ۴۰۶

دیوان عاشق (۲ نسخه) ۴۰۶

دیوان عبد الوفاء = دیوان ابوالوفاء ۴۰۷

دیوان عبرت نائینی ۴۰۸

دیوان عرفی شیرازی (۲ نسخه) ۴۰۹

دیوان غبار همدانی ۴۱۰

دیوان فارغ گیلانی = فارغ نامه = جنگ نامه (۷ نسخه) ۴۱۰

دیوان فدایی کزازی ۴۱۱

دیوان فرید ۴۱۲

دیوان فنا = دیوان مراثی فنا (۴ نسخه) ۴۱۳

دیوان قاسم انوار (۲ نسخه) ۴۱۴

دیوان قدسی ۴۱۵

دیوان کمال خجندی ۴۱۶

ص: ۸۰۳

دیوان کمال الدین اصفهانی ۴۱۷

دیوان مؤذن ۴۱۷

دیوان مایل افشار ۴۱۸

دیوان مجد همگر ۴۱۹

دیوان مجذوب تبریزی = مثنوی... = خزائن الفوائد ۴۱۹

دیوان مجمر اصفهانی (۲ نسخه) ۴۲۰

دیوان محتشم (۳ نسخه) ۴۲۱

دیوان محتشم = کلیات محتشم کاشانی ۴۲۱

دیوان محمود خان ملک الشعراء ۴۲۲

دیوان مشتاقیه = دیوان طریقتی کرمانی (۲ نسخه) ۴۲۳

دیوان منوچهری دامغانی ۴۲۴

دیوان میرزا حبیب الله خراسانی = سرور العارفین (۲ نسخه) ۴۲۴

دیوان ناصر خسرو ۴۲۵

دیوان نظیری نیشابوری (۲ نسخه) ۴۲۶

دیوان نوری = بیاض ۴۲۷

دیوان وحشی بافقی ۴۲۸

ذخیره خوارزمشاهی (۲ نسخه) ۴۲۸

ذخیره الصالحین ۴۲۹

ذخیره المعاد فی احوال سادات العباد ۴۳۰

زاه عملی تقریب بین مسلمانان جهان = ترجمه مقاله علامه سمنانی ۴۳۰

ردّ روافض = رساله در رد... ۴۳۱

رساله... = شریعت بیان ۴۳۱

رساله ای از بایئه ۴۳۲

ص: ۸۰۴

رساله جفر = بیاض ۴۳۳

رساله در قافیه = قافیه = منتخب مقطع تکمیل الصناعه ۴۳۳

رساله در معرفت ادویه و عقاقیر ۴۳۴

رساله ای در منطق و بیان ۴۳۴

رساله عملیه = احکام نماز ۴۳۵

رساله عملیه ۴۳۶

رساله عملیه ۴۳۶

رساله عملیه ۴۳۷

رساله عملیه = احکام نماز ۴۳۸

رساله عملیه ۴۳۸

رساله عملیه ۴۳۹

رساله عملیه ۴۳۹

رساله عملیه ۴۴۰

رساله عملیه = توضیح المسائل ۴۴۰

رساله عملیه ۴۴۱

رشحات عین الحیاه = رشحات کاشفی ۴۴۲

دفع آفات و رفع بلیات ۴۴۲

رمل = کتاب رمل ۴۴۳

رمل ۴۴۴

رمل ۴۴۴

رمل ۴۴۵

رموز حمزه = حمزه نامه ۴۴۵

رموز حمزه = حمزه نامه ۴۴۶

ص: ۸۰۵

رن كيشوت = رمان ٤٤٧

الروضه ٤٤٧

روضه الاحباب فى سيره النبى والآل والاصحاب ٤٤٨

روضه الانوار عباسى ٤٤٨

روضه الشهداء (١٣ نسخه) ٤٤٩

روضه الصفا فى سيره الانبياء والملوك والخلفاء (١٧ نسخه) ٤٥١

روضه الفلاح سليمانى ٤٥٤

روضه المذنبين وجنه المشتاقين ٤٥٤

روضه المواعظ (٣ نسخه) ٤٥٥

روض الجنان وروح الجنان = تفسير ابوالفتوح رازى (٢ نسخه) ٤٥٦

رومئو وژوليت ٤٥٦

رهنماى خانمهاى امروز ٤٥٧

رياض الاحزان ٤٥٧

رياض الاحزان فى شرح رزايا امناء الدين وخلفاء الرحمن ٤٥٨

رياض الجنان ٤٥٩

رياض المتهجدين ٤٦٠

رياض المحبين (٢ نسخه) ٤٦١

رياض الملوك فى رياض السلوك = ترجمه سلوان المطاع ٤٦١

زاد المسافرين = تدبير مسافر ٤٦٢

زاد المعاد (٢٥ نسخه) ٤٦٣

زیده الاقارن ۴۶۶

زُیده التصانیف (۲ نسخه) ۴۶۷

زیده الدعوات ۴۶۸

ص: ۸۰۶

زیده الدعوات ۴۶۸

زُیده الدعوات ۴۶۹

زمین نامه = زمین شناسی ۴۷۰

زهر الرياض = ترجمه مختصر رياض المسائل ۴۷۰

زیبای گمنام ۴۷۱

زینہ المجالس (۲ نسخه) ۴۷۲

ساقی نامه ظهوری ۴۷۲

سالنامه دولت علیه ایران = وقایع روزانه یک سال ۴۷۳

سبحه الابرار (۳ نسخه) ۴۷۳

سخنان علی علیه السلام = ترجمه نهج البلاغه (۲ نسخه) ۴۷۴

سراج الظلمه والرحمه ۴۷۵

سراج العاشقین ۴۷۵

سراج القلوب (۳ نسخه) ۴۷۶

سراج المتجهدين ۴۷۷

سراج منیر (۶ نسخه) ۴۷۸

سراج النجاح = ترجمه مفتاح الفلاح ۴۷۹

سراچه اخلاق ۴۷۹

سرگذشت ابلیس اعرج ۴۸۰

سرور المؤمنین = مختار نامه ۴۸۱

سرور المجاورین = مختار نامه ۴۸۲

سرور الناظرين في معارف اصول الدين ٤٨٢

سفرنامه آذربايجان = كتابچه ودفتر محاسبات ٤٨٣

سفره جناني = كشكول جناني (٦ نسخه) ٤٨٣

ص: ٨٠٧

سفینه توفیق = ترجمه و شرح شرائع الاسلام ۴۸۵

سفینه النجاه ۴۸۵

سفینه النجاه (۲ نسخه) ۴۸۶

سلسله الذهب ۴۸۷

سنه الهدایه لهدايه السنه ۴۸۸

سؤال و جواب (۳ نسخه) ۴۸۹

سوال و جواب ۴۹۰

سوانح اکبری ۴۹۰

سیاست خارجی ناپلئون ۴۹۱

سیر السلوک الی ملک الملوک ۴۹۲

سیف الائمہ وبرهان المله (۲ نسخه) ۴۹۲

سیف الملوک و بدیع الجمال = قصه گلستان ارم ۴۹۳

سیف المؤمنین فی قتال المشرکین ۴۹۴

سی مجلس ۴۹۵

سی فصل = مختصر در معرفت تقویم (۳ نسخه) ۴۹۵

شاه آزاد بخت و چهار درویش (۲ نسخه) ۴۹۶

شاهرخ و گلرخ ۴۹۷

شاهنامه (۴ نسخه) ۴۹۸

شاهنامه مظفری = دیوان ... ۴۹۸

شبستان وصال = جمشید و خورشید ۴۹۹

شجره الهيہ ۵۰۰

شرح احوال حضرت عبد العظیم علیہ السلام امامزادہ واجب التعظیم ۵۰۱

شرح ادعیہ سرّ القدسیہ = ترجمہ و شرح ... ۵۰۱

ص: ۸۰۸

شرح الفیه ابن مالک (۳ نسخه) ۵۰۲

شرح الفیه ابن مالک = ترجمه و ترکیب الفیه ۵۰۳

شرح الفیه ابن مالک ۵۰۳

شرح الفیه عینکی = شرح و ترجمه منظومه فسوه الفصیل ۵۰۴

شرح بوستان ۵۰۵

شرح بیست باب در معرفت تقویم (۲ نسخه) ۵۰۵

شرح تهذیب المنطق = ترجمه حاشیه ملا عبدالله (۳ نسخه) ۵۰۶

شرح تهذیب المنطق = ترجمه حاشیه ملا عبدالله (۲ نسخه) ۵۰۷

شرح حال مهاراجه رنجیت سنگه ۵۰۷

شرح خلاصه الحساب ۵۰۸

شرح درج المضامین ۵۰۸

شرح دستور معما = شرح معما = دستور معما = شرح رکنی ۵۰۹

شرح دستور معما = معما ۵۱۰

شرح دعای چهل اسم ادريس = شرح خواص ... ۵۱۱

شرح دعاء صباح ۵۱۱

شرح دعاء صباح ۵۱۲

شرح دیوان امیرالمؤمنین علیه السلام = مقدمه شرح دیوان ... = الفواتح السبعه ۵۱۳

شرح دیوان انوری (۲ نسخه) ۵۱۳

شرح دیوان انوری (۳ نسخه) ۵۱۴

شرح دیوان حافظ ۵۱۵

شرح رساله ذهبيه = ترجمه و شرح... = ترجمه و شرح طب الرضا ۵۱۵

شرح رساله ای در منطق ۵۱۶

شرح سی فصل ۵۱۷

ص: ۸۰۹

شرح شواهد شرح تصريف تفتازانى ۵۱۷

شرح عوامل المائه = شرح عوامل ملا محسن ۵۱۸

شرح عوامل ۵۱۸

شرح غرر الحكم ودرر الكلم (۲ نسخه) ۵۱۹

شرح قصيده برده = فوائد علائيه ۵۲۰

شرح الكافيه ۵۲۰

شرح كافيه ۵۲۱

شرح گلستان سعدى ۵۲۱

شرح گلشن راز ۵۲۲

شرح لا حول ولا قوه الا بالله = شرح حوقله ۵۲۳

شرح مخزن الاسرار ۵۲۳

شرح مسافرت روزانه = سفر نامه دو برادر ۵۲۴

شرح ملخص چغمينى = حكم الرياضى ۵۲۴

شرح نصاب الصبيان ۵۲۵

شرح نصاب الصبيان = رياض الفتيان ۵۲۶

شرح نصاب الصبيان ۵۲۶

شرح نهج البلاغه ۵۲۷

شرفيه ۵۲۸

شمع اليقين فى معرفه حق اليقين ۵۲۸

شمس وقهقهه = محبوب القلوب = محفل آرا = رعنا و زيبا (۲ نسخه) ۵۲۹

شواهد النبوه لتقويه اهل الفتوه ٥٣٠

شهاب ثاقب ٥٣١

شبرويه نامدار (٢ نسخه) ٥٣٢

ص: ٨١٠

شیمی (۲ نسخه) ۵۳۲

صاعقه الآراء در طعن باختلاف اهواء ۵۳۳

الصفافی فی شرح الکافی (۹ نسخه) ۵۳۳

صحائف العالم = مآثر المعاصرين = رياض الصفا = مرآت الحق ۵۳۵

صد كلمه حضرت امير عليه السلام = مطلوب كل طالب ۵۳۷

صراط النجاه = رساله عمليه ۵۳۷

صرف مير ۵۳۸

صفوه الصفا = المواهب السنيه فی مناقب الصفويه = اسس المواهب... ۵۳۸

صلاه الجمعه = نماز جمعه (۲ نسخه) ۵۳۹

صلاه الجمعه = نماز جمعه ۵۴۰

صور الاقاليم = هفت اقليم = عجائب البلدان

۵۴۰

صورت كتاب تهنيث جلوس سلطان سليم خان

۵۴۱

صيد نامه خاني ۵۴۲

ضروريات = مسائل ضروريه = طهاره و صلاه ۵۴۳

ضياء المؤمنين = نور نامه ۵۴۴

طاقديس = لسان الغيب ۵۴۴

طالع نامه ۵۴۵

طالع نامه مردان وزنان ۵۴۶

الطباشير ٥٤٦

طب = رساله در... ٥٤٧

طب = رساله در... ٥٤٨

طب = رساله در... ٥٤٨

طب = رساله در... = بياض ٥٤٩

ص: ٨١١

طب = رساله در... = طب جديد = علامت امراض ۵۵۰

طب = رساله در... = طب جديد ۵۵۰

طب = رساله در... ۵۵۱

طب = رساله در... = طب النفس والبدن ۵۵۲

طب = رساله در... ۵۵۲

طب اکبری = الطب الاکبر ۵۵۳

طب منظوم ۵۵۴

طبقات ملوک عجم قديم ۵۵۴

طرب المجالس ۵۵۵

طوفان البکاء = جوهری (۵ نسخه) ۵۵۶

ظفر نامه = تیمور نامه ۵۵۷

ظفر نامه تیموری (۲ نسخه) ۵۵۷

عالم آرای عباسی = تاریخ عالم آرای عباسی (۲ نسخه) ۵۵۸

عجائب الاسرار فی لطائف مناقب الاطهار ۵۵۹

عشق نامه ۵۵۹

عشق وعاشق ومعشوق = رساله در... ۵۶۰

عقاید المؤمنین ۵۶۰

عقد العلی للموقف الاعلی = تاریخ کرمان ۵۶۱

عقد اللثالی ۵۶۲

عقلیه، مُنجیه ۵۶۳

علل تاخیر پستهای داخلی ۵۶۳

علم تربیت کردن کرم ابریشم ۵۶۴

علم جغرافیا = جغرافیا ۵۶۵

ص: ۸۱۲

عمان البكاء ۵۶۵

عیشه راضیه = صیغ عقود ۵۶۶

عين البكاء (۲ نسخه) ۵۶۶

عين الحيات ۵۶۷

عين الحياه (۷ نسخه) ۵۶۸

عين المراد ۵۶۹

غرور وتعصب = ترجمه... ۵۷۰

فاطمیه ۵۷۰

فالنامه دانیال ۷ ورمل ۵۷۱

فالنامه امام صادق علیه السلام = فالنامه پیامبران: ۵۷۲

فالنامه ۵۷۲

فالنامه ۵۷۳

فراریان کوهستان ۵۷۳

فرهاد و شیرین = شیرین و فرهاد ۵۷۴

فرهاد و شیرین (۲ نسخه) ۵۷۴

فرهنگ انگلیسی بفارسی ۵۷۵

فرهنگ جهانگیری (۲ نسخه) ۵۷۵

فرهنگ رشیدی ۵۷۶

فرهنگ روسی، فارسی = کتابچه... ۵۷۷

فرهنگ عربی به فارسی ۵۷۷

فرهنگ عربی به فارسی ۵۷۸

فرهنگ فارسی به فارسی ۵۷۸

فرهنگ فارسی به فارسی ۵۷۹

ص: ۸۱۳

فرهنگ فرانسه _ فارسی = کتابچه ۵۷۹

الفصول المهمه = رساله عملیه ۵۸۰

فضائل الصلوات علی النبی وآله ۵۸۰

فضایل قرآن وادعیه = رساله در... ۵۸۱

فقه فارسی ۵۸۲

فقه فارسی ۵۸۳

فقه فارسی ۵۸۳

فقه فارسی ۵۸۴

فقه فارسی = مناسک حج ۵۸۵

(فلزات) ۵۸۵

فلسفه جدید ۵۸۶

فوائد آیات کلام الله = خواص القرآن = خواص الآیات ۵۸۶

فهرست کتابخانه حاجی نوری ۵۸۷

فهرست کتب موقوفه مدرسه فاضلیه مشهد ۵۸۷

فیزیولوژی عمومی وخصوصی وسلولی ۵۸۸

قابوسنامه = کاووس نامه = پند نامه (۴ نسخه) ۵۸۸

قرابادین ۵۸۹

قرآن السعدین ۵۹۰

قُرْطَبَه ۵۹۰

القصائد فی المراثی = دیوان ۵۹۱

قصص موسى عليه السلام = قصه موسى = اعجاز موسى = اعجاز موسى ۵۹۲

قواعد مشق آتش فشان های هفت سانتی متری کوهی ۵۹۳

ص: ۸۱۴

قواعد مشق وحرکات آتش فشان ها ۵۹۴

کاشف الاسرار و مطلع الانوار = شرح مثنوی ملای رومی ۵۹۴

کاشف الحق (۴ نسخه) ۵۹۵

کاشف الظلام فی حل معضلات الکلام ۵۹۶

کامل التعبير ۵۹۷

کبری در منطق (۶ نسخه) ۵۹۷

کبریت احمر فی شرایط المنبر ۵۹۸

کتاب گل = ترجمه کتاب گل ۵۹۹

کتابچه غیبی = دفتر تنظیمات ۶۰۰

کتابچه جمع و خرج ۶۰۰

کتابچه مواجب شش ماهه محلی مازندران ۶۰۱

کتابچه جمع و خرج خالصات ورامین ۶۰۱

کتابچه دخل و خرج... ۶۰۲

کتابچه ودفتر یادداشت... ۶۰۳

کتابچه صورت مالیات... ۶۰۳

کتابچه دروس تربیت حیوانات ۶۰۳

کتابچه صورت مخارج عمارات جدید الاحداث سلطنتی ۶۰۴

کتابچه دستور العمل مخارج و مواجب قشون بروجرد ۶۰۴

کتابچه گزارش خدمات معاون اداره محاسبات قشونی ۶۰۵

کتابچه ای به زبان لاتین ۶۰۵

کتابچه صورت مخارج ... ۶۰۵

کتابچه ودفتر یادبود ۶۰۶

کتابچه صورت حساب ۶۰۶

ص: ۸۱۵

کتابچه جمع و خرج آذربایجان ۶۰۷

کتابچه دستور العمل دارالعباد یزد و مضافات ۶۰۷

کتابچه دفتر نمرات مدرسه آمریکائی ۶۰۸

کتابچه ... ۶۰۸

کتابچه دخل و خرج روزانه ۶۰۸

کتابچه لغت = دفتر لغات = فرهنگ عربی به فارسی ۶۰۹

کتابچه شعر ۶۰۹

کتابچه دستور العمل ۶۱۰

کتابچه صورت پرداختی ها ۶۱۰

کتابچه دستور العمل مالیات و فروعات خراسان و سیستان ۶۱۰

کتابچه دستور العمل دارالخلافة طهران ۶۱۱

کتابچه حساب و مخارج = حقوق پیش خدمت های کار پرداز بغداد ۶۱۱

کتابچه دخل و خرج ۶۱۲

کتابچه جمع و خرج ۶۱۲

کتابچه دخل و خرج ۶۱۲

کتابچه بودجه رختدار خانه ۶۱۳

کتابچه در بیان ... ۶۱۳

کتابچه جمع و خرج بازار و برخی دهات ۶۱۴

کتابچه اسامی اجزاء مدرسه ۶۱۴

کتابچه نظام نامه اساسی قصابخانه ۶۱۴

ڪتابچہ جمع وخرج ۶۱۵

ڪتابچہ راپرت املاڪات = راپرت املاڪ ۶۱۵

ڪتابچہ دستور العمل قشون سمنان ۶۱۶

ص: ۸۱۶

کتابچه اسامی و جمع و خرج ۶۱۶

کتابچه نظامنامه سال اول شاگردان مدرسه کنسرواتوار ۶۱۷

کتابچه وظائف وزارتخانه ها ۶۱۷

کتابچه مواجب شش ماهه فوج فیروزکوه ۶۱۸

کتابچه صورت حساب ۶۱۸

کتابچه اسامی صاحب منصبان ۶۱۸

کتابچه در بیان وضع انبارهای فنی شرکت نفت ۶۱۹

کتابچه استنطاق باقر گلپایگانی ۶۱۹

کتابچه جمع و خرج ... ۶۲۰

کتابچه جمع و خرج ... ۶۲۰

کتابچه جمع و خرج ... ۶۲۰

کتابچه ... ۶۲۱

کتابچه دستور العمل ... ۶۲۱

کشف الایات مشوی ۶۲۲

کشف الاسرار وعدّه الابرار ۶۲۲

کشف الحقایق ۶۲۳

کشف الغرائب = مجدیة = انتقادیة (۲ نسخه) ۶۲۴

کشکول ۶۲۵

کفایه التعلیم فی صناعه التنجیم ۶۲۵

کفایه الذاکرین ۶۲۶

کفایه مجاهدیه = کفایه منصوری (۲ نسخه) ۶۲۷

کفن سیاه ۶۲۷

کلکسیون جانورشناسی وزمین شناسی ۶۲۸

ص: ۸۱۷

کلیله و دمنه ۶۲۹

کنز اللغات = کنز اللغه (۹ نسخه) ۶۲۹

کنز المصائب = دیوان قمری دربندی ۶۳۱

کنز المصائب ۶۳۱

کو کسار = لذه النساء = باه نامه ۶۳۲

کیمیای سعادت (۳ نسخه) ۶۳۲

گرافیک خطوط آذربایجان ۶۳۳

گفتگوی حیوانات = مناظره حیوانات = داستان حیوانات ۶۳۴

گلستان سعدی (۱۱ نسخه) ۶۳۵

گلشن راز (۳ نسخه) ۶۳۶

گلشن هوش در جدال گربه و موش = منظومه کیوان ۶۳۷

گنجینه نشاط (۲ نسخه) ۶۳۸

گوهر مراد (۳ نسخه) ۶۳۹

لایحه اصول محاکمات حقوقی ۶۴۰

لب لباب معنوی در انتخاب مثنوی ۶۴۰

لسان العاشقین = دیوان شباب ۶۴۱

لطائف الطوائف = لطائف الظرائف (۲ نسخه) ۶۴۲

لطایف غیبی و عوطف لاریبی ۶۴۳

لطایف اللغات = فرهنگ مثنوی ۶۴۴

اللمعات فی شرح دعاء السمات ۶۴۴

لوامع الاشراق فى مكارم الاخلاق = اخلاق جلالى (٧ نسخه) ٦٤٥

لوامع الانوار فى معرفه الائمه الاطهار ٦٤٧

لوامع انوار الكشف والشهود على قلوب ارباب الذوق والجود = شرح قصيده

ص: ٨١٨

خمريه ۶۴۷

لوامع صاحب قرانى = لوامع قدسيه (۳ نسخه) ۶۴۸

لوايح القمر = اختيارات النجوم (۵ نسخه) ۶۴۹

لويى چهاردهم = تاريخ لوى چهاردهم ۶۵۰

ليلى ومجنون = ديوان روح الامين ۶۵۱

ماتمكده ۶۵۲

مباهج المهج فى مناهج الحجج ۶۵۲

مبدأ ومعاد ۶۵۳

مثنوى كريم خان قاجار = ديوان حاج كريم خان ۶۵۴

مثنوى معنوى = مثنوى مولوى (۷ نسخه) ۶۵۴

مثنوى = مرثيه امام رضا عليه السلام = بياض ۶۵۶

مجالس ۶۵۷

مجالس ۶۵۷

مجالس وسخترانيهائى چهار سوقى ۶۵۸

مجالس = منابر ۶۵۹

مجالس = منابر ۶۵۹

مجالس سخترانى ۶۶۰

مجالس ومنابر = مفتاح الفردوس ۶۶۰

مجالس = منابر ۶۶۱

مجالس = منابر = مختار نامه ۶۶۱

مجالس = مناير ٦٦٢

مجالس = مناير = بياض ٦٦٣

مجالس = مقتل ٦٦٣

ص: ٨١٩

مجالس ٦٦٤

مجالس = مصائب معصومين عليهم السلام ٦٦٤

مجالس ٦٦٥

مجالس المؤمنين (٢ نسخة) ٦٦٦

مجالس المتقين ٦٦٦

مجلس آرا ٦٦٧

مجمع الانوار في ترجمه عيون اخبار الرضا عليه السلام = شمس العيون ٦٦٨

مجمع البحار ٦٦٩

مجمع التواريخ سلطاني = زبده التواريخ = ذيل جامع التواريخ رشيدى ٦٧٠

مجمع الفرس = فرهنگ سرورى (٣ نسخة) ٦٧٠

مجمع المعارف ومخزن العوارف = مفتاح الجنان ٦٧١

مجمع الحكمه = ترجمه رسائل اخوان الصفا = ترجمه مختصر رسائل ...

(٢ نسخة) ٦٧٢

مجموعه مقالات = نهضت انقلاب ايران ٦٧٣

مجموعه مقالات روزنامه رعد = مقالات ٦٧٤

مجموعه مقالات = مقالات ٦٧٤

محاسن الآداب = ترجمه مكارم الاخلاق طبرسى (٢ نسخة) ٦٧٥

محرق القلوب (٨ نسخة) ٦٧٦

محضر الشهود في رد اليهود (٢ نسخة) ٦٧٧

محكم و متشابهه ٦٧٨

مختار نامه ترجمه مختار نامه ابی مخنف از دی ۶۷۸

مختصر حدیقه المتقین ۶۷۹

مختصر فرهنگ جهانگیری = منتخب فرهنگ جهانگیری ۶۷۹

ص: ۸۲۰

مخزن الاسرار ٦٨٠

مخزن الانشاء = منشآت ٦٨١

مخزن جواهر الشطار = مخزن الشطار ٦٨٢

مدخل منظوم در علم نجوم ٦٨٢

مرآه الحق ٦٨٣

مرآت السالكين ٦٨٤

مرشد العوام (٤ نسخه) ٦٨٤

مرصاد العباد من المبدأ الى المعاد ٦٨٥

مرقعات = قطعات ٦٨٥

مرقعات = قطعات ٦٨٦

مرقعات = قطعات ٦٨٦

مرقعات = قطعات ٦٨٧

(مسائل عرفاني) = كتابي در عرفان ٦٨٧

مسائل فقهی ٦٨٨

مسلك نجات = احكام تجارت ٦٨٩

مسلى المصابين ٦٨٩

مسيب نامه ٦٩٠

مشارق الانوار = زايجه فتحعليشاه ٦٩١

مشكاه الانوار ٦٩١

مشكاه المؤمنين ٦٩٢

مصائب العارفين = همّ وغمّ = تلخيص هم و غم ٦٩٣

مصايح في اصول الدين ٦٩٤

مصايح القلوب (٣ نسخه) ٦٩٤

ص: ٨٢١

مصاحبه تاريخى ناپلئون با پاپ بى هفتم = ترجمه مصاحبه... ٦٩٥

مصباح الطريق = رساله عمليه = مختصر اكمال الاصلاح (٣ نسخه) ٦٩٦

مصباح العابدين ٦٩٧

مضمار دانش = فرسنامه ٦٩٧

مطالع الاحزان ٦٩٨

مطالع الانوار (٢ نسخه) ٦٩٩

مظاهر العقول فى الحكمة الالهيه ٧٠٠

مظهر الاسرار ٧٠١

معارف الانوار ٧٠١

معجزات وفضائل ٧٠٢

معجزات چهارده معصوم عليهم السلام ٧٠٣

المعجم فى وقايع ملوك العجم = تاريخ معجم (٦ نسخه) ٧٠٣

معراج السعاده ٧٠٤

معراجنامه = مثنوى صالح ٧٠٥

معرفت تقويم = بيست فصل ٧٠٦

معرفه الحواس وترتيب رئاسه الناس ٧٠٦

معرفه الحيوانات ٧٠٧

معرفه القراءه = رساله فى معرفه القراءه ٧٠٧

معرفه القراءه = ٧٠٨

معين العوام = مناسك حج (٢ نسخه) ٧٠٩

مفاتيح الاعجاز في شرح گلشن راز (٤ نسخه) ٧٠٩

مفاتيح التنزيل ٧١٠

مفاتيح الغيب ٧١١

ص: ٨٢٢

مفاتيح النجاه عباسي ٧١٢

مفتاح الاقفال في رضاع الاطفال ٧١٢

مفتاح الجنه للنار جُنه ٧١٣

مفتاح النجاه ٧١٤

مقامات حميدى ٧١٤

مقامع الفضل ٧١٥

مقباس المصاييح (٦ نسخه) ٧١٥

مقتل ٧١٧

مقتل = مجالس ومصائب ٧١٧

مقتل = مجالس ٧١٨

مقدمه بهشت ٧١٩

مكارم الكرائم = ترجمه مكارم الاخلاق

٧١٩

ملك جمشيد وطلسم آصف برخيا وحمام بلور (٢ نسخه) ٧٢٠

مناجات خمس عشره = دعا ٧٢١

مناسك حج ٧٢١

مناسك حج (٢ نسخه) ٧٢٢

مناسك حج ٧٢٣

مناسك حج = ترجمه منتخب مناسك حج صاحب جواهر ٧٢٣

مناظرات ٧٢٤

مناهج الشارعين ٧٢٥

منبع البكاء فى مقتل سيد الشهداء عليه السلام ٧٢٥

منتخب آيات قرآنى ٧٢٦

منتخب الاشعار ٧٢٦

ص: ٨٢٣

منتخب جلاء العيون والملهوف ٧٢٧

منتخب الدعوات ٧٢٨

منتخب ديوان انورى ٧٢٩

منتخب ديوان حافظ و سعدى ٧٢٩

منتخب الروضه = منتخب التعزیه (٢ نسخه) ٧٣٠

منتخب الفضائل ٧٣١

منتخب المقاصد فى اصول العقائد ٧٣١

منشآت ٧٣٢

منشآت ٧٣٢

منشآت = روش نامه نگارى ٧٣٣

منشآت ٧٣٣

منشآت ٧٣٤

منشآت ٧٣٤

منشآت ٧٣٥

منشآت ٧٣٦

منشآت ٧٣٦

منشآت ٧٣٧

منشآت ٧٣٧

منشآت ٧٣٨

منشآت ٧٣٨

منشآت ۷۳۹

منشآت ۷۴۰

منشآت فرهاد میرزا ۷۴۰

ص: ۸۲۴

منشآت قائم مقام ٧٤١

منطق ٧٤١

منطق الطير (٦ نسخه) ٧٤٢

منهاج الكرامه ٧٤٣

منهاج مبین = رساله در هنر دانستن و گفتن ٧٤٤

منهاج الولاية در شرح نهج البلاغه ٧٤٥

منهاج اليقين في معرفه اصول الدين ٧٤٥

منهج الراشدين في فقه آل طه وياسين = رساله عمليه برغانى ٧٤٦

منهج الصادقين في تفسير القران المبين والزام المخالفين (٢ نسخه) ٧٤٧

منهج الفاضلين في معرفه الائمة الكاملين ٧٤٧

منير القلوب وكاشف الكروب ٧٤٨

مواهب عليّه = تفسير حسيني (١٢ نسخه)

٧٤٩

موقف الغافلين = رد بابيه و صوفيه (٣ نسخه) ٧٥١

مهذب الاسماء ومرتب الاشياء ٧٥٢

ناسخ التواريخ = مشكاه الادب ناصري ٧٥٣

ناسخ التواريخ (٣ نسخه) ٧٥٤

نجات الخافقين في فضيله زياره الحسين عليه السلام ٧٥٥

نجاه الطالبين ٧٥٥

نجاه المؤمنين ٧٥٦

نجم الهدایه ۷۵۷

نحو = رساله در نحو ۷۵۸

نخبه = رساله عملیه (۷ نسخه) ۷۵۸

نخبه سپهری ۷۶۰

ص: ۸۲۵

نرگس دان ذبیحی = مثنوی ۷۶۰

نزهت نامه علائی ۷۶۱

نزهه القلوب ۷۶۲

نصاب الصبیان (۵ نسخه) ۷۶۳

نصیحت نامه شاهی ۷۶۴

نفائس الفنون فی عرائس العیون ۷۶۴

نفحات الانس من حضرات القدس (۲ نسخه)

۷۶۵

نقشه کشی = رساله در ۷۶۶

نمایش نامه = ابو الهوس یا انتقام روزگار ۷۶۷

نمایشنامه سعدی و اتابک = سعدی و اتابک

۷۶۷

نور العیون ۷۶۸

نور العیون (۲ نسخه) ۷۶۹

نیت ۷۷۰

وادی السلام ۷۷۰

وافیه ۷۷۱

وامق و عذرا ۷۷۲

وجهه المقبلین و کعبه العارفین ۷۷۲

الوجیزه = رساله عملیه ۷۷۳

وجيزه = رساله عمليه ٧٧٤

وقايع الايام واعمال الايام (٢ نسخه)

٧٧٥

هدايه الاخير المنتخبه من تحفه الابرار ٧٧٤

هدايه الانام فى مسائل الحلال والحرام ٧٧٤

هدايه الطالبين وارشاد الراغبين ٧٧٧

ص: ٨٢٤

هدايه الأجله في أدعيه رؤيه الأهلّه

٧٧٨

هفت اورنگك = ديوان جامي ٧٧٩

هفت بند ٧٧٩

هفت پيكر = بهرام نامه = هفت گنبد ٧٨٠

هواپيمايي جديد ٧٨٠

هيات در معرفت حركت و قوس و... ٧٨١

هيئت فارسي = فارسي هيات = فتحيه (٣ نسخه) ٧٨١

يوسف وزليخا (٨ نسخه) ٧٨٢

فهرست نام كتاب ها ٧٨٥

ص: ٨٢٧

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

